

မြသန်းတင်

မြောက်ဘက်တောင်ကုန်း

ဒေသမှအပြန်

သီဟရတနာစာပေ
အမှတ် ၁၀၀ (D)၊ အင်းယားလမ်း၊
ကမာရွတ်မြို့နယ်၊ ရန်ကုန်။

မြောက်ဘက်တောင်ကုန်း ဒေသမှအပြန်

မြသန်းတင့်

စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ရသေးသည့်မဂ္ဂဇင်းဆောင်းပါးများကို
စုစည်းထုတ်ဝေခြင်း ဖြစ်သည်။

၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၅၀၀၂၂၁၀၅၀၃
မျက်နှာပုံခွင့်ပြုချက်အမှတ်	-	၅၀၀၃၃၅၀၅၀၃

- ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

  - ပထမအကြိမ်
၂၀၀၅ ခုနှစ်၊ ဧပြီလ
သီဟရတနာစာပေ

- အုပ်ရေ

  - (၁၀၀၀)

- ထုတ်ဝေသူ

  - ဦးသိမ်းစိုး
(မြဲ-၀၃၉၈၂)
(သီဟရတနာစာပေ)
အမှတ် (၁၀၀-D)၊ အင်းလျားလမ်း၊
ကမာရွတ်မြို့နယ်။

- မျက်နှာပုံနှင့်
အတွင်းနှိပ်

  - ဒေါ်ခင်အေးမြင့်
(ရာပြည့်အောင်ဆက်)
၁၉၉ လမ်း-၅၀၊ ပုဇွန်တောင်။

- ကွန်ပျူတာစာစီ

  - Dream City

- မျက်နှာပုံပန်းချီ

  - မုတ်သုံ

- စာအုပ်ချုပ်

  - ကိုမြင့်

- တန်ဖိုး

  - ၂၀၀၀ ကျပ်

မြသန်းတင့်
(၁၉၂၉-၁၉၉၈)

ဦးပေါတင့်၊ ဒေါ်လှိုင်တို့မှ ပခုက္ကူခရိုင်မြိုင်မြို့တွင် ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားခဲ့သည်။ မွေးချင်းခုနစ်ယောက်အနက် အကြီးဆုံးဖြစ်သည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ်၌ အာရှလူငယ်များအဖွဲ့၌ တက်တက်ကြွကြွပါဝင်သည်။ ၁၉၄၄ ခုနှစ်၌ ဂျပန်တော်လှန်ရေး မြေအောက်ကလပ်စည်းများနှင့်ဆက်သွယ်၍ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကြီးတွင် ပါဝင်သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဂျပန်တော်လှန်ရေးကာလအတွင်း စစ်ကိုင်းရှိ ဗိုလ်သန်းဦး(တော်လှန်ရေးတွင် ကျဆုံး)၊ သခင်မော်တင်(ပြည်တွင်းစစ်တွင်ကျဆုံး)နှင့်မြိုင်မြို့ဘုန်းတော်ကြီးဦးစရိယ(မြိုင်ဖဆပလအမတ်ဟောင်းဦးသက်ရှင်) တို့၏ ဦးဆောင်မှုအောက်တွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားသည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့တက်ရောက်သည်။ ၁၉၄၉ ခုနှစ် ပထမဦးဆုံးရေးသည့် ဒုက္ခသည် ဝတ္ထုတိုကို တာရာမဂ္ဂဇင်း(တွဲ ၃၊ အမှတ် ၂၁၊ ၁၉၄၉)တွင် ပုံနှိပ်ဖော်ပြသည်။ ၁၉၅၀ ခုနှစ်တွင် 'စာပေသည် ပြည်သူ့အတွက်'ဟူသော ကြွေးကြော်သံဖြင့် 'စာပေသစ်မဂ္ဂဇင်း'ကို ကိုသန်းတင်၊ ဒဂုန်တာရာ၊ မောင်ကြည်လင်၊ အောင်လင်းတို့နှင့်အတူ ဦးဆောင်ထုတ်ဝေသည်။ ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင် ပထမဦးဆုံးဘာသာပြန်လက်ရာအဖြစ် ဂေါ်ဂီ၏ 'မာလ်ဗာနှင့်အခြားဝတ္ထုတိုများ'ကို ရေးသားထုတ်ဝေသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးကွန်ဂရက်(မြန်မာနိုင်ငံ)နှင့်မြန်မာနိုင်ငံစာရေးဆရာအသင်း အလုပ်အမှုဆောင်အဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။ စာရေးဆရာအသင်းမှ ထုတ်ဝေသော 'စာပေမဂ္ဂဇင်း'တွင် တာဝန်ခံအယ်ဒီတာအဖြစ်လည်းကောင်း၊ 'တိုးတက်ရေးသတင်းစာ'တွင် နိုင်ငံခြားရေး အယ်ဒီတာအဖြစ်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်သည်။ ဒုတိယမြောက်ဘာသာပြန်အဖြစ် ဂေါ်ဂီ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ 'မက္ကဇင်ဂေါ် ကီ'ကို ဗန်းမော်စာအုပ်တိုက်မှ ထုတ်ဝေသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် ပထမဦးဆုံး ပင်ကိုယ်ရေးလုံးချင်းဝတ္ထု 'မေတ္တာအသင်္ချေ'ကိုရေးသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ရသည်။ ၁၉၅၆ ခုနှစ် ဥပဒေဘွဲ့ရရှိသည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ် ပဒေသဂုဏ်ဆန်ကျင်ရေးဝတ္ထု 'လိုက်ခဲ့တော့ မြန်နွာ'ကို မြဝတီမဂ္ဂဇင်း(အယ်ဒီတာချုပ် ဇဝနလက်ထက်)တွင် ရေးသားသည်။ အထိန်းသိမ်းခံဘဝဖြင့် ကိုကိုးကျွန်းသို့ရောက်သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ် 'စာရေးဆရာကလပ်'တွင် အမှုဆောင်ဖြစ်သည်။ 'အမှောင်ရိပ်ဝယ်' ဝတ္ထုကို ရေးသည်။ ဗိုလ်တစ်ထောင်သတင်းစာတွင် နေ့စဉ်အခန်းဆက်အဖြစ် 'နွဲ့ထဲက ကြာ'(နှစ်နှစ်နီးပါး)ကို သိန်းဖေမြင့်နှင့်ပူးတွဲရေးသည်။ 'နွဲ့ထဲက ကြာ'ဝတ္ထုစာအုပ်မှ အစပြု၍ မူလကလောင်နာမည် 'မြသန်း'မှ 'မြသန်းတင့်'သို့ပြောင်းခဲ့သည်။ ၁၉၆၁ ခုနှစ် အထိန်းသိမ်းခံဘဝမှ လွတ်မြောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၂ ခုနှစ် တော်လှန်ရေးတွင် 'စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေး'ဝတ္ထုဘာသာပြန် 'အမျိုးသားစာပေဘာသာပြန်ဆု'ရသည်။ ၁၉၇၈ ခုနှစ် အမေရိကန်စာရေးဆရာမ မာဂရက်မစ်ချယ်၏ 'လေရူးသုန်သုန်'ဝတ္ထုဘာသာပြန်ဖြင့် 'အမျိုးသားစာပေဘာသာပြန်ဆု'ကို ရခဲ့သည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ် တရုတ်စာရေးဆရာကြီး ဆောင်ဇူချင်းနှင့်ကောက်ငိုတို့၏ 'ခန်းဆောင်နီအိပ်မက်' ဝတ္ထုဖြင့် 'အမျိုးသားစာပေဘာသာပြန်(ရသ)ဆု'ကို ရသည်။ ၁၉၉၂ ခုနှစ် ပြင်သစ်စာရေးဆရာ ဒိုမိနိုလာပီယဲ၏ 'သုခမြို့တော်'ဝတ္ထု ဘာသာပြန်ဖြင့် 'အမျိုးသားစာပေဘာသာပြန်ဆု'ရသည်။ ၁၉၉၅ ခု စာရေးဆရာ ဒိုမိနိုလာပီယဲ၏ 'အချစ်မိုးကောင်းကင်'ဝတ္ထုဖြင့် ဘာသာပြန် 'အမျိုးသားစာပေဘာသာပြန်(ရသ)ဆု'ရသည်။ ၁၉၉၈ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီ ၁၈ ရက်၊ ည ၉း၁၅ တွင် ကွယ်လွန်သည်။

သီဟရတနာစာပေတိုက်မှ ထုတ်ဝေပြီးစာအုပ်များ

- ၄၄။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ မုန်း၍မဟူ
- ၄၅။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ သွေး
- ၄၆။ တိန်းလတ်၏ ကမ္ဘာကျော်စာရေးဆရာများနှင့်သူတို့၏ စာများ
- ၄၇။ အောင်ဝေး၏ အေးမြမြမီးလျှံ
- ၄၈။ မောင်ဝံသ၏ ကမ္ဘာထိပ်တန်းနိုင်ငံများ၏ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး မြင်ကွင်းကျယ်လေ့လာချက်
- ၄၉။ ဆောင်းဝင်းလတ်၏ မီးပြတိုက်
- ၅၀။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ သူလိုလူ
- ၅၁။ ဒေါက်တာခင်လေးမြင့်၏ LET US SPEAK FRENCH
- ၅၂။ လူထုဒေါ် အမာ၏ မြန်မာတွင် စစ်ဆေးခဲ့သော အမှုအခင်းများ
- ၅၃။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ မြန်မာ့ဆေးပညာ
- ၅၄။ ကျော်ဝင်း၏ လူများ ဖြစ်ရပ်များ တူရှုချက်များ(နိုင်ငံတကာအိုင်ဒီယာမိတ်ဆက်)
- ၅၅။ ချစ်ဦးညို၏ အချစ်ဖြင့် လောင်ကျွမ်းတောက်ပသူများ
- ၅၆။ ရွှေဘိုမိမိကြီး၏ ဗုဒ္ဓသာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်ကျော် အနာဂါရိကဓမ္မပါလ
- ၅၇။ ဝသုန်၏ သားကလေးအမည်မသိနှင့်ဝတ္ထုတိုများ
- ၅၈။ ချစ်ဦးညို၏ ချစ်သူသုန္ဒရီ
- ၅၉။ မြသန်းတင့်၏ အညတရရုပ်ပုံလွှာများ
- ၆၀။ တက်တိုး၏ မေတ္တာမုန့်(Silas Marner)
- ၆၁။ မောင်ပေါ်ထွန်း၏ အကြီးအကဲ(The Haj-Leon Uris)
- ၆၂။ ချစ်ဦးညို၏ ပန်းမူဝေ
- ၆၃။ ကြည်ဦး၏ လွမ်းပင်တိုင်စံနှင့်နန်းဘုံသီဟာတွေ
- ၆၄။ စံတင့်ထွန်း(လှကုန်း)၏ ရွှေမည်း၊ တိုယိုတာစီးရီးနှင့်အိကွေတာယဉ်ကျေးမှု
- ၆၅။ ဒဂုန်တာရာ၏ စန္ဒရားဆရာ(သို့)မဟာအချစ်
- ၆၆။ အောင်ပွင့်ဦး၏ ပညတ်ချက်အမှတ်(၁၁) သင့်အားမဖမ်းမိစေရ(Jeffrey Archer The Eleventh Commandment)
- ၆၇။ ချစ်ဦးညို၏ သစ္စကပရိမိုင်းနှင့်ကဋ္ဌဗုဒ္ဓရက္ခိတ
- ၆၈။ မောင်မိုးသူ၏ ခေတ်မီမီ ကမ္ဘာကြည့် ကြည့်မြင်
- ၆၉။ မောင်ဝံသ၏ နိုင်ငံတကာအတွေး၊ နိုင်ငံတကာအမြင်
- ၇၀။ ချစ်ဦးညို၏ တရားရှင်နှင့်ရာဟုလာ
- ၇၁။ မောင်ပေါ်ထွန်း၏ ပက်တီဟက်စ်နှင့်အက်စ်အယ်အေဂိုဏ်း
- ၇၂။ တက်တိုး၏ ကမ္ဘာကျော်သူလျှိုမယ် မာတာဟာရီ
- ၇၃။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ မာလာရီ
- ၇၄။ နတ်နွယ်၏ တက္ကသိုလ်နှင့်ပြင်ပကမ္ဘာ
- ၇၅။ ဒေါက်တာခင်လေးမြင့်၏ မင်းသားလေး(Le Petit Prince)
- ၇၆။ မောင်ဝဏ္ဏ၏ ချစ်တဲ့သူငယ်လေ
- ၇၇။ သန်းမြင့်အောင်၏ ငိုခြင်း၊ ရယ်ခြင်း၊ နိုးခြင်း၊ ဝေးခြင်း၊ ... ဝတ္ထုတိုများ
- ၇၈။ ချစ်ဦးညို၏ လက်ရွေးစင်ဝတ္ထုတိုများ

၇၉။ ပါရဂူ၏ နေရဉ္စရာ

၈၀။ လူထုဒေါ် အမာ၏ သက်တံရောင် (The Rainbow)

၈၁။ မောင်ဝံသ၏ စတီးဝဲလ်နှင့်မြန်မာပြည်စစ်မျက်နှာ (DD Rooney)

၈၂။ မောင်မိုးသူ၏ စိန့်ပီတာစဘတ်မှလူ (Ken Follett The Man from Saintpetersberg)

၈၃။ ချစ်ဦးညို၏ စက္ကရုနှင့်ဘဒ္ဒါ

၈၄။ မောင်သန်းဆွ၏ အိမ်ရှေ့စံလှိုင်မင်းမှသည် ဂျွန်ဝီလီယန်မောင်လတ်သို့

၈၅။ ရွှေဥဒေါင်း၏ လက်ထက်တော်ကြီး

၈၆။ မိုးဟိန်း(သားဂျာနယ်ကျော်)၏ ဆင့်၍ ဆင့်၍ ဆက်၍ ဆက်၍

၈၇။ ဒေါက်တာခင်လေးမြင့်၏ အိမ်မက်ဆန်သောဘဝ

၈၈။ ချစ်ဦးညို၏ မိမိနှင့်အဝိညာဏကများ

၈၉။ မောင်ဝဏ္ဏ၏ ရယ်စရာကောင်းနေမလားမသိဘူး၊ ဒီလိုလေ...

၉၀။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ လောကီရတနာ

၉၁။ ညီပုလေး၏ လိဒိုဟူးကောင်း မင်ခြင်းမှတ်စုများ

၉၂။ မောင်မိုးသူ၏ အထုတ်အထိပ် (Kenfollett- Lie Down With Lions)

၉၃။ ချစ်ဦးညို၏ အိဂျစ်နဲ့အင်္ဂလန် နိုင်ငံခြားကို မောင်သွားထားလေမလား

၉၄။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ မေ့အိပ်မက်

၉၅။ ဗိုလ်အေးမောင်၏ မြားနတ် (The Black Arrow)

၉၆။ မောင်မိုးသူ၏ သဲကြီးမဲကြီး (Ken Follett- The Key To Rebecca)

၉၇။ ဒဂုန်တာရာ၏ မှန်ကွဲစုများပေါ်တွင် လမ်းလျှောက်ခြင်း

မြောက်ဘက်တောင်ကုန်းဒေသမှအပြန်

ဆက်လက်ထုတ်ဝေမည့်စာအုပ်များ

၉၉။ မောင်မိုးသူ၏ သူနိုင်ကိုယ်နိုင် (Ken Follett - Triple)

၁၀၀။ စာရေးဆရာ(၁၀၀)၏ ၂၀ ရာစု မြန်မာဝတ္ထုတို(၁၀၀)

၁၀၁။ ဆောင်းဝင်းလတ်၏ ကြယ်စင်မှူးမှို လွမ်းဦးရစ်သီ(သို့)ဝင်းဦး

၁၀၂။ စည်သူမြသန်း၏ ဆရာမြသန်းတင့်၊ ဒေါက်တာဘဦး၊ ကျော်မောင်၊ အမှောင်ရိပ်ဝယ်နှင့်အခြားဖြစ်ရပ်များ

၁၀၃။ ညီစေမင်း၏ နှလုံးသားမဲ့ဒေဝီ(သို့)အဲလစ်ဇဘက်

၁၀၄။ တက်တိုး၏ သူတို့အတွေးအခေါ်မှတ်စုများ

၁၀၅။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ ယဉ်ကျေးမှုခရီးသည်

၁၀၆။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ ဘဝပုံရိပ်များ

၁၀၇။ ဒဂုန်တာရာ၏ အိပ်မက်ဖြစ်ပါစေရင်

၁၀၈။ ဒဂုန်တာရာ၏ စိမ်းမြေရာ

၁၀၉။ မောင်ဝဏ္ဏ၏ ရင်တွေ့ရန်နေသည်

၁၁၀။ မောင်မိုးသူ၏ ကျားကုတ်ကျားခဲ (Ken Follett - Eye of the needle)

၁၁၁။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ လက်ရွေးဝင်ဝတ္ထုတိုများ

- ၁၁၂။ ဂျာနယ်ကျော်မမလေး၏ ရင်နှင့်အောင်မွှေး
- ၁၁၃။ ဂျာနယ်ကျော်ဦးချစ်မောင်၏ ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်
- ၁၁၄။ ချစ်ဦးညို၏ များမတ်များနှင့်တွေ့ဆုံခြင်း
- ၁၁၅။ မောင်ဝဏ္ဏ၏ ပန်းတွေနဲ့ဝေ
- ၁၁၆။ မင်းလူ၏ အသပြာလှလင်
- ၁၁၇။ ခင်မျိုးချစ်၏ စွန့်ခွဲရ ကျွန်မဘဝပါရှင် (Carve her name with pride)
- ၁၁၈။ မောင်သိန်းဆိုင်၏ သမုဒ္ဒရာအထက်က ရေတစ်စက်နှင့်ဝတ္ထုတိုပေါင်းချုပ်
- ၁၁၉။ ချစ်ဦးညို၏ ရွှေပြည်ဝန်
- ၁၂၀။ ဒဂုန်တာရာ၏ သုနာပရန္တ (သို့မဟုတ်) မိချောင်းစီးသံ
- ၁၂၁။ မြသန်းတင့်၏ ဆယ်ကြိမ်မြောက် အလည်ရောက်ခြင်း

မာတိကာ

- ၁။ လှသော ကောင်းသောမြို့
- ၂။ ပန်းခင်းကို မြင်းစီး၍ လျှောက်ကြည့်ခြင်း
- ၃။ မြောက်ဘက်တောင်ကုန်းဒေသမှအပြန်
- ၄။ လှိုင်းပြာက ပြောပြလိုက်သော ဝတ္ထုများ
- ၅။ ရွှေဇာလီအလွမ်း

လှသောကောင်းသောမြို့

မြသပိတ်တောင်ပေါ်မှ လှမ်းကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် သထုံမြို့၏ ရှုခင်းရှုကွက်ကို မမြင်ရ။ ခါတိုင်းဆိုလျှင် တောင်ခြေတွင်ရှိသည့်မြို့ကို သဲသဲကွဲကွဲမြင်ရသည်ဟုဆိုသည်။ မြို့လယ်က ရွှေစာရံစေတီတော်၊ နာရီစင်ကြီး၊ တောင်ခြေရင်းတွင် ကပ်နေသည့်အစိုးရအဆောက်အအုံများ၊ ဂေါက်ကွင်း၊ ဘူတာရုံနှင့်တိုက်တာ အိမ်ခြေများ။

ယခုတော့ ဘာကိုမျှမမြင်ရ။ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်၌ မြသပိတ်တောင်သည် တိမ်သရဖူကို ဆောင်းထားသည်။ မြူတွေက ဝိုးဝါးထွေးနေသည်။ မိုးမှုန်ကလေးများက တဖွဲဖွဲကျနေလိုက်သေးသည်။ ကြည့်လေရာတွင် တိမ်တွေ၊ မြူတွေ၊ မိုးနှင်းတွေ။

တိမ်တွေ၊ မြူတွေ၊ မိုးနှင်းတွေထဲတွင် သထုံ၏ ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်ပုံလွှာကို မမြင်ရသော်လည်း အတိတ်ရုပ်ပုံလွှာကိုကား ဝိုးတိုးဝါးတားမြင်နေရသည်ဟုကျွန်တော်ထင်နေသည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့သင်္ဘောဆိပ်ကမ်း၊ မဇ္ဈိမတိုင်းသားတို့၏ ရွက်လှေကြီးများ၊ အာရေဗျကုန်သည်များ၊ မှန်လယ်သမားများ၊ ရှင်အရဟံ၊ ဩရိသနယ်သားသင်္ဘောသားများ၊ အာသောကမင်းကြီး၏ ဆရာတော်များဖြစ်ကြသော ဥက္ကရမထေရ်နှင့်သောနမထေရ်တို့၏ သုဝဏ္ဏဘူမိ သာသနာပြုခရီး၊ ကုလားခြေလျှင်သူရဲဗျတ်ဝိနှင့်သူချစ်သူ မအိုဇာ၊ ရာဇဝတ်ဘေးကြောင့် ပုဂံသို့ထွက်ပြေးခဲ့သည့် ညီငယ်ဗျတ္တ၊ ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာခေတ်ဦး၊ မင်းကျောင်းဆရာတော်၊ ပိဋကတ်အစုံသုံးဆယ်၊ အနော်ရထာစစ်ပွဲများ၊ စစ်သုံးပန်း၊ မနုဟာ၊ သုဓမ္မဝတီခေါ် သုဝဏ္ဏဘူမိ။

သုဝဏ္ဏဘူမိဆိုသည်မှာ ရွှေထွက်မြေ၊ ကောင်းသောမြေ၊ အဆင်းလှသောမြေ၊ မှန်တို့က ရှေးဦးမြို့တော်ကို သုဝဏ္ဏဓုံ(အဆင်းလှသောမြို့)ဟုခေါ်ခဲ့ကြသည်။ နောက်မှ ဝဏ္ဏကိုချေ၍ သုဓုံ (လှသော၊ ကောင်းသောမြို့)၊ ထိုမှ သထုံဖြစ်လာသည်ဟုဆိုကြသည်။

မြသပိတ်တောင်ပေါ်မှနေ၍ အောက်တွင် တရွေ့ရွေ့လှင့်မျောနေသောတိမ်တိုက်များကို ငေးကြည့်ရင်း ကျွန်တော်မျက်စိတွင် အတိတ်က ရုပ်ပုံကားချပ်တွေ တဖျတ်ဖျတ် ပေါ်

လာကြသည်။ ထိုရုပ်ပုံကားချပ်များကြားမှ နောက်ဆက်တွဲရုပ်ပုံကားချပ်များပေါ်လာကြသည်။ ဂျပန်ခေတ်အတွင်းက ဂျပန်တို့၏ သတ်ဖြတ်မှုကို ခံသွားရသည့်ဂျပန်တော်လှန်ရေးသမားများ ၏ သထုံ။ ပြည်တွင်းစစ်ကာလ သထုံ။ ခေတ်အဆက်ဆက်ကို ဖြတ်သန်းခဲ့ရသည့်သထုံ။ ပစ္စုပ္ပန် သထုံ။ နာရီစင်၊ ရွှေစာရံစေတီတော်။

“ဟော ဟိုကမြင်ရတာ မော်လမြိုင်ကားလမ်းပဲ”

အိမ်ရှင်ဦးအေးသန့်၏ အသံကို ကြားတော့မှ ကျွန်တော်စိတ်သည် ပစ္စုပ္ပန်သို့ ပြန် ရောက်လာသည်။

ဪ ဟုတ်ပေသားပဲ။ တိမ်တွေ ကဲ့သွားကြပြီ။ မြူတွေ လွင့်သွားကြပြီ။ မိုးနှင်းမှုန် မှုန်ကလေးတွေ စဲသွားကြပြီ။

နေသည် ထန်းလှလင်တစ်ဖျားလောက် ရောက်နေပြီ။ နေခြည်သည် ဝင်းပနေသည်။ နေကလည်း ဝင်းပနေသည်။ ကဗျာဆရာ ‘ဘလော့’ပြောခဲ့သည့် ‘ဝင်းပသောလေ’ဆိုသည်မှာ သည်လိုလေမျိုး ဖြစ်မည်ထင်သည်။ လေသည် မွှေးမြဲနေသည်။ နေခြည်ကလည်း မွှေးမြဲနေ သည်။ ကဗျာဆရာ ‘ပက်စတာနက်’ပြောသည့် ‘မွှေးမြဲသောနေခြည်’ဆိုသည်မှာ သည်လိုနေခြည် မျိုး ဖြစ်မည်ထင်သည်။

ကျွန်တော်သည် သူညွှန်ပြသည့်နေရာသို့ လှမ်းကြည့်လိုက်သည်။ နေခြည်ဝင်းပ အောက်က ရေဖွေးဖွေးတွေကြားတွင် သစ်ပင်တန်းတွေ အုပ်ဝေနေသော မျဉ်းဖြောင့်တစ် ကြောင်းကို မြင်ရသည်။

“ဆရာတို့ကို ဒီမှာ အေးအေးဆေးဆေးနေပြီး လိုက်ပို့ချင်တာ၊ နောက်နှစ်ကျရင် တော့ ဖိတ်ဦးမယ်၊ အဲဒီတော့မှ နွဲ့အောင် လိုက်ပို့ရမယ်”

ကျွန်တော်တို့သည် ကျွန်တော်တို့ လမ်းလျှောက်အဖွဲ့ဝင် ဦးအေးသန့်နှင့်ဒေါ်အေးရီ တို့မိခင်ကြီး၏ (၇၆)နှစ်ပြည့်မွေးနေ့သို့ လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

“ကျွန်တော်တို့အမေ မွေးနေ့ကို ဆရာတို့ကို ဖိတ်ရမည်၊ လိုက်ဖြစ်အောင် လိုက်ခဲ့ပါ” ဟု သူက အစောကြီးကတည်းက ကြိုပြောထားသည်။ ကျွန်တော်ကလည်း “လိုက်တာပေါ့”ဟု ခပ်လွယ်လွယ်ပင် ပြောလိုက်သည်။ ကျွန်တော်တို့က ရန်ကုန်မှာ သူ့မိခင် ‘ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်’ မွေးနေ့ ပွဲက သထုံမှာ။

နာရေးကိစ္စမှလွဲလျှင် မင်္ဂလာဆောင်တို့၊ မွေးနေ့ညွှန်ပွဲတို့ကို ကျွန်တော် မရောက် တတ်ပါ။ လက်ဆောင်ပစ္စည်းလောက်ကိုသာ ရောက်အောင် ပို့ဖြစ်ပါသည်။ ယခု သထုံက မွေး နေ့ကိုမူ သာ၍ရောက်စရာ အကြောင်းမရှိ။

သို့ရာတွင် ဦးအေးသန့်ကမူ အလေးအနက် ထားသည်။ သူ့အစီအစဉ်ကို ပြောပြ သည်။

“အဘွားကြီးက အသက်(၇၆)နှစ်ရှိပြီ ဆရာ၊ အရင်တုန်းကတော့ ကျွန်တော်တို့လည်း အဘွားကြီးရဲ့မွေးနေ့ကို နှစ်စဉ်လိုလို မလုပ်ဖြစ်ပါဘူး၊ တစ်ခါတစ်ရံမှ လုပ်ဖြစ်တာပါ။ ဒါပေမဲ့ လွန်ခဲ့တဲ့ ၂၀ နှစ်ကျော်ကျော်လောက်တုန်းကတော့ အဘွားကြီး ကင်ဆာဖြစ်သည်၊ ၀၀ဖိုင်ဖိုင် အဘွားကြီးဟာ အရိုးပေါ် အရေတင်ရုံလောက်ပဲ ကျန်တော့တယ်၊ သူ့ကို ဆေးသွင်းတယ်၊ ဓာတ်မှန်ရိုက်တယ်၊ ဆံပင်တွေကျွတ်ပြီး ခေါင်းတုံးဖြစ်သွားတာကလွဲလို့ ဘာမှမထူးဘူး၊ ဆရာ ဝန်တွေကလည်း လက်လျှော့လိုက်ကြသည်။ နောက်ခြောက်လပဲ ခံတော့မယ်တဲ့၊ ဒါနဲ့ ကျွန် တော်တို့လည်း ကင်ဆာဝါဒကနေ အိမ်ပြန်ယူလာခဲ့ရတာပေါ့၊ အိမ်ရောက်တော့ မြန်မာဆေးနဲ့ ကုတာ ခုတော့ပျောက်သွားပြီ ဆရာရေ၊ ဆယ်နှစ်ကျော်လာပြီ ဘာမှမဖြစ်တော့ဘူး၊ ကျန်းမာ လိုက်တာမှ ဒေါင်ဒေါင်ကိုမြည်နေတာပဲ၊ သူ့ဟာ သေလူတဲ့၊ ခုနေရတာဟာ အပိုနေရတာတဲ့၊ ဒီလိုအပိုနေရတဲ့သက်တမ်းမှာ တတ်နိုင်သမျှ ကုသိုလ်ကောင်းမှု လုပ်သွားချင်တယ်တဲ့၊ သူ့မှာရှိ တဲ့ငွေနဲ့ဘုရားတည်၊ ကျောင်းဆောက်၊ ဆေးရုံဆောက် တတ်နိုင်သလောက်လုပ်နေတာပဲ၊ မွေး နေ့ကိုတော့ ကျွန်တော်တို့က သူ့အတွက် နှစ်တိုင်းလုပ်ပေးတယ်၊ မွေးနေ့ဆိုတာထက် အလှူ လို့ပြောပါတော့ ဆရာ၊ ဒီနှစ်မှာ သံဃာတော်တွေကို သက်စေ့ ဒို့စုံသက်န်းကပ်မယ်၊ ထီးတို့၊ ဖိနပ်တို့စတဲ့အခြားအသုံးအဆောင်တွေကိုလည်း လှူဒါန်းမယ်၊ လူတွေကိုလည်း ဖိတ်ကျွေး

မယ်၊ ဟိုတစ်နှစ်ကတော့ ကျွန်တော် သိမ်ဆိပ်မှာ ရွာလုံးကျွတ် အလှူလုပ်ပြီး တိုက်နယ်ဆေးရုံ တစ်ရုံမှာ အဆောင်တစ်ဆောင်ဆောက်ပြီး လှူခဲ့တယ်။ ကင်ဆာ လူမမာဘဝက ပြန်နာလန်ထ ကတည်းက နှစ်တိုင်းနှစ်တိုင်း လုပ်ခဲ့တာပဲ ဆရာ၊ ဒီနှစ်တော့ ကျွန်တော်တို့လမ်းလျှောက်အဖွဲ့ လိုက်စေချင်တယ်။ ကျွန်တော်တို့မော်လမြိုင်အသင်းက အမှုဆောင်အတော်များများလည်း လိုက်ကြလိမ့်မယ်။ အပျင်းပြေ၊ အပန်းပြေပေါ့ဆရာရယ်၊ ရန်ကုန်မြို့ထဲမှာချည်း အောင်းနေရ တော့ မှန်းလှတယ်”

ဦးအေးသန့်နှင့်ဇနီးတို့သည် ရန်ကုန်ရောက် ကျိုက်ကော်သား/ကျိုက်ကော်သူများ ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် နှစ်တိုင်း ရန်ကုန်မှမိတ်ဆွေများကို ဖိတ်လေ့ရှိသည်။ သည်နှစ်တော့ ကျွန်တော်တို့ကိုပါ မရအရ ခေါ်နေသည်။

တကယ်တော့ ကျွန်တော်တို့ လမ်းလျှောက်အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့လုံး လိုက်ဖို့ဆိုသည်မှာ သိပ် မလွယ်။ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာကိစ္စတွေ ရှိကြသည်။ အားလုံးစုံမှ သွားဖို့ဆိုသည်မှာ မဖြစ်နိုင်။

“ဆရာက ခရီးသွားနေလို့ မပြောဖြစ်တာ၊ တခြားအဖွဲ့ဝင်တွေကိုတော့ပြောပြီးပြီ၊ တော်တော်များများ လိုက်ဖြစ်မယ်ထင်တယ်။ လူစုံ မလိုက်နိုင်ရင်လည်း တတ်နိုင်သလောက်ပေါ့။ ကျွန်တော် စီစဉ်ပြီးပြီ၊ ရန်ကုန်က ဧည့်သည်တွေကို ခေါ်ဖို့ ဟီးရိုးကားကြီးတစ်စင်း ငှားပြီးပြီ၊ ဒီကမနက် ၆ နာရီထွက်မယ်၊ မုပွလင်မှာ လက်ဖက်ရည်သောက်မယ်၊ ကျိုက်ကောက်သိမ်ဆိပ်မှာ နေရာချပေးမယ်၊ ဟိုမှာ ကျွန်တော့်ညီအိမ် အလွတ်တစ်လုံးရှိတယ်၊ အိမ်က ဆောက်ပြီးခါစ၊ လူတောင် မနေရသေးဘူး၊ အိမ်အသစ်စက်စက်။ ရေ၊ မီး၊ အိမ်သာ၊ ရေချိုးခန်း၊ အားလုံး ပြည့်စုံတယ်၊ အဲဒီမှာတည်းမယ်၊ ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်မှာပဲ မနက်စာစားမယ်၊ စားပြီးရင် သထုံကို သွားမယ်၊ ရန်ကုန်နဲ့သထုံက ငါးနာရီကျော်လောက်ပဲ မောင်းရတာ၊ သထုံနှင့်ကျိုက် ကော်-သိမ်ဆိပ်ဆိုတာကတော့ အိမ်ဦးနဲ့ကြမ်းပြင်။ ဆယ်မိုင်ကျော်ကျော်လောက်ပဲဝေးတယ်၊ သထုံမှာ ခဏနေပြီး လက်ဖက်ရည်သောက်မယ်၊ ပြီးတော့ ဘုရားတွေ ဖူးမယ်၊ မြို့ကိုကြည့်မယ်၊ သထုံက ကျွန်တော်တို့အမေအိမ်မှာ ညစာစားမယ်၊ ညစာစားပြီး ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်ကို ပြန် မယ်”

ဦးအေးသန့်က သူ့အစီအစဉ်ကို ပြောပြသည်။ ပြောရုံသာ မဟုတ်။ ကျွန်ုပ်တို့ပြောပြတဲ့ အင်္ဂလိပ်လို ရိုက်ထားသည့်အစီအစဉ် စာရွက်ကြီးကို ပြသည်။ အရာရှိကြီးတွေလုပ်လာခဲ့သဖြင့် ရုံးလုပ်ငန်း ဆန်နေသည်လား မပြောတတ်။

“နောက်တစ်နေ့မနက် ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်ကနေ သထုံကို သွားမယ်၊ မြသပိတ် တောင်ကို တက်မယ်၊ ဒါကတော့ တက်ချင်တဲ့လူ တက်ပေါ့၊ မတက်ချင်တဲ့လူကတော့ နားပေါ့၊ ပြီးတော့ မွေးနေ့ပါတီ လုပ်မယ်၊ မွေးနေ့ပါတီဆိုတာ ဘုန်းတော်ကြီးတွေကို ဆွမ်းကျွေးပြီး လှူ ဖွယ်ဝတ္ထုတွေနဲ့နဝကမ္မအလှူငွေတွေကို ဆက်ကပ်မယ်၊ ပြီးတော့ ကျွန်တော်တို့ မနက်စာ စား မယ်၊ ကျိုက်ကော်ကျွန်တော်တို့ ‘ကိုအေးလွင်’တို့က ဧည့်သည်တွေကို ငါးပေါင်းထုပ်ကျွေးဖို့ စီစဉ်ထားလို့ ခဏဝင်စားမယ်၊ ပြီးတော့ ရန်ကုန်ကို ထွက်မယ်၊ ညနေ ၇ နာရီနဲ့ ၈ နာရီကြားမှာ ပြန်ရောက်မယ်”

သူ့ခရီးမှာ တစ်ညအိပ်ခရီး ဖြစ်သည်။ ခရီးလည်း ဘာမှမဝေး။ သည်တော့ ကျွန်တော် တို့ အဖွဲ့သားများ တော်တော်များများ လိုက်ဖြစ်သွားသည်။

*

ချိန်းသည့်နေ့တွင် ကျွန်တော်တို့ ထွက်ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ချိန်းသည့်အချိန် တွင်တော့ မထွက်ဖြစ်။ မော်တော်ကားသည် ကျွန်တော်တို့ချိန်းထားသည့်နေရာသို့ တစ်နာရီ နောက်ကျပြီးမှ ရောက်လာသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့တွင် လူစုံ။ အငြိမ်းစားပါမောက္ခ၊ အငြိမ်းစား အထူးကုဆရာဝန် ကြီး၊ အငြိမ်းစားညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်၊ အငြိမ်းစားသံအမတ်၊ အငြိမ်းစားဗိုလ်မှူးကြီး၊ အ ငြိမ်းစား ပညာရေးမှူး၊ လူစုံပါသည်။ အမျိုးသား (၁၇)ယောက်၊ အမျိုးသမီး(၁၆)ယောက်၊ အားလုံး (၃၃)ယောက်ဖြစ်သည်။ အမျိုးသားများအားလုံးမှာ တစ်ခါက အရာရှိ မဖြစ်ဖူးသူဆို ၍ ကျွန်တော်တစ်ယောက်သာ ရှိမည်ထင်။ (၁၁)ယောက်မှာ ကျွန်တော်တို့လမ်းလျှောက်အဖွဲ့

သားများဖြစ်ပြီး ကျန်ခရီးသည်များမှာ မော်လမြိုင်အသင်း အမှုဆောင်လူကြီးများ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့မှာ သည်ခရီးကို မကြာခဏ သွားဖူးကြပြီ။ မော်လမြိုင်သူ၊ မော်လမြိုင်သားတွေ ချည်းဖြစ်သဖြင့် ဦးအေးသန့်တို့မိသားစုလည်း ရင်းနှီးပြီးသားတွေဖြစ်သည်။ သည်လိုခရီး ထွက်တတ်ခဲ့သည်မှာ နှစ်ခေါက်၊ သုံးခေါက်ရှိပြီ။ ထို့ကြောင့် သူတို့အထဲတွင် ကျွန်တော်တို့က လူစိမ်းတွေဖြစ်နေသည်။

“ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သားတွေက ပျော်တတ်တယ်နော်၊ သီချင်းဆိုတတ်တဲ့လူလည်း ပါတယ်၊ ကတတ်တဲ့လူလည်း ပါတယ်၊ ပျော်ပျော်ပါးပါးပေါ့”

ဦးအေးသန့်က ပြောထားသည့်စကား ရှိသည်။

ဟီးရိုးမော်တော်ကားကြီးသည် မိုးမှုန်ဖွဲ့ဖွဲ့တွင် ရန်ကုန်မြို့ပြင်သို့ ထွက်လာသည်။ တိုက်သစ်များ၊ လမ်းသစ်များ၊ အချို့နေရာများကို ကျွန်တော် မှတ်မိတော့။ အသွင်ပြောင်းနေသည်။

၁၉၈၈-ခုနှစ် နောက်ပိုင်းမှစ၍ မော်တော်ကားဖြင့် ခရီးရှည် မထွက်ဖြစ်ခဲ့သည်မှာ ကြာပြီ။ နှစ်ဆန်းတုန်းကတော့ စာရေးဆရာမခင်နှင်းယု၊ ကလျာ(ဝိဇ္ဇာ-သိပ္ပံ)တို့နှင့်အတူ ဟီးရိုးကားကြီးနှင့်ပုဂံ၊ ပခုက္ကူ၊ မုံရွာ၊ မန္တလေး၊ ရန်ကုန် ခရီးရှည်ဆယ်ရက်ထွက်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ယခုအကြိမ်မှာ ဒုတိယအကြိမ် မော်တော်ကားခရီးဖြစ်သည်။

“စိတ်ချလက်ချ ကြည်ဖြူချင်၊ ဤကမ္ဘာတွင် သူပဲစွဲလို့သာပင်၊ သစ္စာတော်ပန်း မသွေတမ်းကြင်”

ကျွန်တော်တွေ့လို့ကောင်းနေတုန်း မေရှင်၏ ‘ပျိုမှာတမ်း’ကို ကြားလိုက်ရသည်။ မော်တော်ကားကတ်ဆက်မှ ထွက်ပေါ်လာခြင်း မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့အထဲမှ မမရီ၏ အသံဖြစ်သည်။ အသံရောက်အောင် ဆိုနိုင်သည်။ စာပေါင်ပဲ့သည်။ ရှင်းလင်းသည်။

“ကဲ . . . ကဲ လမ်းလျှောက်တဲ့ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့က ဆိုကြပါ”

ဦးအေးသန့်က ဦးပိုင်းမှထ၍ သူ့အဖွဲ့သားတွေကို ဆော်ဩသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် တစ်ယောက်မျက်နှာ တစ်ယောက် လှမ်းကြည့်လိုက်ကြသည်။ သူတို့က လူရင်းတွေချည်း။ ကျွန်တော်တို့က လူစိမ်းတွေ။ လိုက်ဆို၍ ဖြစ်မှဖြစ်ပါမလား။ စိန်ကောင်း ကျောက်ကောင်း ရောင်းတုန်း ဆေးရိုးသည်က ကန့်လန့်အဖြစ်မျိုး ရောက်လျှင် မကောင်း။ နည်းနည်းလည်း အမ်းနေကြသည်။

မမရီက ‘ပျိုမှာတမ်း’ပြီးလျှင် ‘ဖိုးသာအောင်’ကို ဆက်ဆိုသည်။ သူတို့အဖွဲ့သားတွေက လက်ခုပ်လိုက်တီးကြသည်။ လိုက်ဆိုကြသည်။ ကျွန်တော်တို့က ဟိုငေးသည်ငေး၊ ဟိုကြည့်သည်ကြည့်၊ သီချင်းလည်း လိုက်မဆို၊ လက်ခုပ်လည်း လိုက်မတီး။

ခဏနေတော့ ကားအလယ်ကောင်က အူလမ်းကြောင်းမှပစ္စည်းတွေကို ရှင်းပြီး ဒေါ်အေမီက အိန္ဒိယအကကို ကသည်။ ကျွန်တော်တို့က ဟိုငေးသလို၊ သည်ငေးသလိုလို၊ ပြုံးသလိုလို ရယ်သလိုလို။

ဒေါ်အေမီပြီးတော့ ဒေါ်တင်ကြည် ထကသည်။ ပထမတော့ အရွန်းအပြက်ကသည် ဟုထင်လိုက်မိသေးသည်။ မဟုတ်ပါ။ လှပစွာ၊ နွဲ့နှောင်းစွာ၊ ကျွမ်းကျင်စွာ ကခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သူ ခေါင်းဝှဲပုံ၊ သူ့ပခုံးချီပုံ၊ သူ ခါးနွဲ့ပုံ၊ သူ လက်ကွေးပုံ၊ သူ ခြေသိမ်းပုံတို့သည် တကယ့် မင်းသမီးဟန်။ တကယ့်ကချေသည်ဟန်။ တကယ့်သဘင်သည်ဟန်။ သူ့အကသည် ကဗျာ တစ်ပုဒ်လိုလှသည်။

ကျွန်တော်သည် ပိတ်ကားပေါ်တွင်၊ စင်မြင့်ပေါ်တွင် မဟုတ်ဘဲ အရပ်ဝတ် အရပ်စားဖြင့် သီတာဝင်း ကျွန်တော်တို့ကို အလွတ်ကပြဖူးသည်ကို ကြည့်ခဲ့ဖူးပါသည်။ မန္တလေး ပန်ကျာ ခင်ဝင်းနွယ် ကျွန်တော်တို့အား အလွတ်ကပြသည်ကို ကြည့်ခဲ့ဖူးပါသည်။ ခိုင်မာလာနှင့်ဆီကိုဝင်းဦးရိုက်ခဲ့စဉ်က စိန်မောင်စတူဒီယိုတွင် ခင်သန်းနု အလွတ်ကပြသည်ကိုလည်း ကြည့်ခဲ့ဖူးပါသည်။

ကျွန်တော်သည် ဒေါ်တင်ကြည်၏ အကကို ကြည့်ရင်း သူတို့တစ်တွေ၏ ကဟန်များကို သတိရနေလေသည်။

မုပုလင်မှာ နားပြီးနောက် ခရီးဆက်သည့်အခါတွင် မမရီသည် သီချင်းတွေကို တစ်ပုဒ်ပြီးတစ်ပုဒ် ဆိုသည်။ သူ့ဘေးတွင် လိုက်လာသည့်မမတင်ကလည်း လိုက်ဆိုသည်။ နောက်တော့ ကားထဲတွင် ပါလာသူများအားလုံးပင် လိုက်ဆိုသည်။

ကျွန်တော်တို့လမ်းလျှောက်အဖွဲ့ကတော့ လိုက်မဆိုကြပါ။ သို့ရာတွင် စစ်တောင်းတံတား တစ်ဖက်တုန်းကလို၊ ဟိုငေးသလိုလို၊ ပြုံးသလိုလို၊ ရယ်သလိုလိုတော့ မဟုတ်ကြတော့ပါ။ ရေခဲသည် အရည်ပျော်စ ပြုလေပြီ။ ကျွန်တော်ရှေ့က ဆရာဝန်ကြီးသည် လက်ခုပ်တီးနေပါပြီ။ ကျွန်တော့်နောက်ကအငြိမ်းစားပညာရေးမှူးကြီးသည်လည်း ပေါင်ပုတ်၍ စည်းလိုက်နေပါပြီ။ အငြိမ်းစားညွှန်ကြားရေးမှူးကြီးသည်လည်းကောင်း၊ အငြိမ်းစားအရေးပိုင်ကြီးသည်လည်းကောင်း၊ ညွှန်မှူးကြီးနှစ်ဦးသည်လည်းကောင်း၊ အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီးသည်လည်းကောင်း၊ ပါမောက္ခကြီးသည်လည်းကောင်း လက်ခုပ်တီးနေကြပါပြီ။

သူတို့ကိုကြည့်ပြီး ကျွန်တော့်ကိုယ်ကျွန်တော် ပြန်ကြည့်လိုက်သောအခါတွင် ကျွန်တော်သည်လည်း လက်ခုပ်တီးနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

မိသားစုကိစ္စတွေ၊ လူမှုကိစ္စတွေ၊ အလုပ်တာဝန်တွေ၊ ကတိတွေ၊ စိတ်ညစ်စရာတွေ၊ မျှော်မှန်းချက်တွေ၊ စိတ်တိုင်းမကျမှုတွေ၊ ဘဝင်မကျမှုတွေ၊ ဒေါသတွေအားလုံးကို မေ့သွားပါသည်။

ဂရိဒဿနဆရာ ‘အရစ္စတိုတယ်’က နှစ်၊ ဂီတ၊ ဝါဒီသ စသည့်သီချင်းကပြမှုနှင့်ပတ်သက်သော ရသခံစားမှု၏ အနက်ကို ဖွင့်ဆိုရာတွင် စိတ်လှုပ်ရှားမှုကို ဆေးကြောသန့်စင်ပစ်ခြင်း ဟု (Moral Catharsis)ဖွင့်ဆိုခဲ့၏။ ကိုယ်တွင်းတွင်ရှိသည့်အညစ်အကြေးတို့ကို ဝမ်းနုတ်ဆေးစား၍ သန့်စင်အောင် ထုတ်လိုက်သကဲ့သို့ သီဆိုကခုန်မှုတို့ကို ခံစားရင်ထဲတွင် တင်းကျပ်ပြည့်သိပ်နေသော ခံစားချက်တို့ကို ဆေးကြောသန့်စင်ပစ်လိုက်သည်ဆိုသည့်သဘောပင်ဖြစ်သည်။

ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့မောလည်း မောလှပြီ။
ထမင်းလည်း ဆာလှပြီ။

ဒေါ်တင်ကြည်၊ မမရီနှင့်မမတင်တို့ကမူ ကျွန်တော်တို့အားလုံး ထက်ပင် မောပေလိမ့်
မည်။

*

မော်လမြိုင်ကို မော်တော်ကားဖြင့် နှစ်ခေါက်သုံးခေါက် ရောက်ဖူးသော်လည်း
ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်ကို ကျွန်တော် သတိမထားမိခဲ့။ ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်သည် ကျွန်တော့်
အတွက် “အသစ်တွေ့ရှိချက်”ဖြစ်သည်ဟုဆိုရမည် ထင်သည်။ ဘေးတစ်ဖက်ချက်တွင် ရာဘာ
တောတွေက စိမ်းညိုနေသည်။ ရာဘာတွေကြားတွင် နာနတ်ခြံတွေ၊ ဒူးရင်းခြံတွေကို မြင်ရ
သည်။ ကားလမ်းဝဲဘက်တွင် တောင်တန်းများက နီးလာလိုက်၊ ဝေးသွားလိုက်။ လမ်းတစ်
လျှောက်တွင် ရွာဆက်ပြတ်သည်ဟူ၍ မရှိ။ ရွာကို ကျော်လာလျှင် ခြံတွေ၊ လယ်ကွင်းတွေ။

ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်သည် အစိမ်းရောင်ဖြင့် လွင်နေသောလေသည် ဒူးရင်းနဲ့ဖြင့်
မွှေးနေသည်။

ကျိုက်ကော်နှင့်သိမ်ဆိပ်မှာ တစ်ရွာတည်းလို ဖြစ်နေသည်။ ချောင်းကလေး တစ်
ချောင်းက ရွာနှစ်ရွာကြားတွင် ကွေ့ကောက်စီးနေသည်။

ကျွန်တော်တို့ကို အိမ်သစ်တစ်လုံး နေရာပေးသည်။ အိမ်က ခေတ်မီလှပစွာ ဆောက်
ထားသည့်အိမ်သစ်ကလေး။ လူပင် မနေရသေး။ ရေအိမ်၊ ရေချိုးခန်းစသည်တို့ဖြင့် အစစ
အရာရာ အဆင်ပြေသည်။ ကျွန်တော်တို့အမျိုးသားတစ်သိုက်က ထိုအိမ်ကလေးတွင် စတည်း
ချပြီး အမျိုးသမီးများက ဦးအေးသန့်၊ ဒေါ်အေးရီတို့၏ မောင်၊ ကိုအေးလွင်တို့အိမ်မှာ တည်း
ကြသည်။ ကိုအေးလွင်တို့အိမ်မှာ တော်တော်ကြီးသည့်ခေတ်မီနှစ်ထပ်တိုက်ကြီးဖြစ်သည်။ ဝင်း

နှင့်ခြံနှင့် မော်တော်ကားဂိုဒေါင်နှင့်။ ခေတ်မီမိသုကာ ပညာရပ်သည် ကျေးလက်သို့ ရောက်နေ ပေပြီ။ လွန်ခဲ့သည့်ဧပြီလဆန်းတုန်းကလည်း ကချင်ပြည်နယ် ဟိုပင်က အိမ်တစ်အိမ်ကို ကျွန် တော် ရောက်ခဲ့ဖူးသည်။ ညွှန်ခန်း၊ ထမင်းစားခန်း၊ ရေချိုးခန်း၊ မီးဖိုစသည်တို့ကို ခေတ်မီစွာ ဖွဲ့ထားပြီး ပါကေးခင်းကျွန်းပေါ်တွင် ကော်ဇောတွေ ခင်းထားသော ခေတ်မီဆိုဖာကြီးတွေနှင့် လှပသော တိုက်ကြီးတစ်တိုက်ဖြစ်သည်။ ယခု ကိုအေးလွင်တို့တိုက်မှာလည်း ကျေးလက်က နေ ရာထိုင်ခင်းနှင့်မတူ။ မြို့ပြ၏ အဆောင်အယောင်တွေ အပြည့်။

ကိုအေးလွင်တို့အိမ်တွင် မနက်စာ စားပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် သထုံသို့ ထွက် လာခဲ့သည်။

သထုံနှင့်ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်မှာ ဘာမှမဝေး။ ဆယ်မိုင်လောက်သာဝေးသည်။ လမ်းတွင် ကျွန်တော်တို့သည် အလံတစ်ရာဘုရားကိုလည်း ဝင်ဖူးခဲ့ကြသည်။ အလံတစ်ရာ ဘုရားအဝင်တွင် ကြီးမားသော ကံ့ကော်ပင်များ တန်းစီ၍ ပေါက်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။ သည်လောက်ကြီးမား၍ သည်လောက်များပြားသည့်ကံ့ကော်ပင်တွေကို ကျွန်တော် ဘယ်မှာမှ မတွေ့ဖူးသေး။ ကံ့ကော်ပင်များသည် အုပ်မိုးကာ ကံ့ကော်ကိုင်းများ မြေပြင်ထိအောင် ညွတ် ကျနေသည်။

“ဒီကံ့ကော်ပင်ကြီးတွေက သက်တမ်းကြာလှပြီ။ ကျွန်တော်တို့ ငယ်ငယ်ကတည်းက ဒီလိုပဲ မြေပြင်ကို ကိုင်းညွတ်ကျနေတာပဲ။ ကံ့ကော်ပင်အောက် ရောက်ရင် လူကို မမြင်ရတော့ ဘူး၊ ကံ့ကော်ကိုင်းတွေ ဖုံးနေတာနဲ့ လူကို မနည်းကြည့်ယူရတယ်။ ကံ့ကော်ပွင့်ချိန်ဆိုရင် ဒီနား တစ်ဝိုက်မှာ မွေးနေတာပဲ”

ဦးအေးသန့်က ပြောပြသည်။

ထိုမျှများပြားသော ကံ့ကော်ပင်များကို စိုက်ထားခြင်းမှာ ကံ့ကော်ပင်ခြေရင်းတွင် ပွင့်တော်မူမည့်အရိမေတ္တယျမြတ်စွာဘုရားကို ပူဇော်သောအားဖြင့် စိုက်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ ကျွန်တော်သည် မော်လမြိုင်သို့ ကားလမ်းဖြင့်သွားစဉ် အလံတစ်ရာစေတီတော်ကြီး ကို အဝေးမှနေကြည့်လျှင် တောတန်းတွေ နောက်ခံထားပြီး ကွင်းပြင်ထီးတည်းကြီးတွင် တည်

ထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် မုံရွာဘက်မှ အဝင်ဖူးမြင်ရသော စစ်ကိုင်း ကောင်းမှုတော်စေတီကြီးကို ဖူးမြင်ရသလို ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုလုံးကို လွှမ်းမိုးထားသည်ဟု စိတ်ထဲတွင် ခံစားရသည်။ မော်တော်ကားလမ်းမကြီးမှ ချိုးဝင်၍ ကုန်းပြေပြေကလေးအတိုင်း တက်ခဲ့လျှင် ကံ့ကော်ပင်တန်းများကို ရောက်သည်။

ကံ့ကော်ပင်တန်းအနီးတွင် မော်တော်ကားကိုရပ်ပြီး စေတီတော်ကြီးကို အနီးကပ် ဖူးမြော်လိုက်သည့်အခါတွင် တောင်တန်းတွေ၊ သစ်ပင်တွေ မရှိတော့။ မိုးတိမ်တိုဖြင့် မှိုင်းညိုနေသော ကောင်းကင်ကြီးသော ကျန်တော့သည်။ စေတီတော်ကြီးသည် ကေတစ်ရာရှိသော ပရိဝုဏ်ထဲတွင် အထီးတည်း စံပယ်နေသကဲ့သို့ ရှိသည်။

အများကသာ အလံတစ်ရာဘုရားဟုခေါ်နေကြသော်လည်း မဟာသောဏ္ဍာရစေတီတော်ဟုလည်းကောင်း၊ ကမ္ဘာအေးစေတီဟုလည်းကောင်း၊ တစ်နေရာတွင် ကမ္ပည်းထိုးထားသည်။

အလံတစ်ရာစေတီတော်ကြီးကို ဦးစီး၍တည်သူပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ပအိုဝ်းအမျိုးသားဆရာတော်ကြီး အရှင်စန္ဒနဝံသဖြစ်သည်။ ၁၂၇၅ ခုဖွားဖြစ်၍ ကိုရင်ကြီးဘဝအရောက်တွင် ဘီးလင်းမြို့နယ် ရွှေရောင်ပြတောရကျောင်းဆရာတော်ဦးအာလောကထံတွင် အရညဝါသီတောရဆောက်တည်နည်းနှင့် အခြားစုတင်ကျင့်နည်းတို့ကို လေ့လာခံယူကာ ထိုနည်းအတိုင်း သက်သတ်လွတ် အာဟာရကို တစ်သက်လုံး ကျင့်သုံးဆောင်သွားခဲ့သည်။

အရှင်စန္ဒနဝံသသည် အလံတစ်ရာစေတီတော်ကြီး မတည်မီက အလံတစ်ရာဘုရားတောင်ကုန်းအရှေ့ဘက်ရှိ မိုးမခတောင်တွင် အရညဝါသီတောရ ဆောက်တည်၍ သီတင်းသုံးခဲ့သည်။ တစ်နေ့တွင် ယခု အလံတစ်ရာစေတီတော်နေရာ ကုန်းမြင့်အထက် ကောင်းကင်တွင် ဘုရားရှင်၏ ဓာတ်တော်ကွန်မြူးနေသည်ကို အခြားသူများနှင့်အတူ ဖူးမြင်လိုက်ရသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုစဉ်က ဆရာတော်အရှင်စန္ဒနဝံသသည် သီဟိုဠ်ကျွန်း အနုရာဓမြို့တော် တောင်ဘက်၊ မဟာဝိဟာရကျောင်းတိုက်တွင် သီတင်းသုံးတော်မူသော ရဟန္တာအရှင်မြတ်တစ်ပါး စီရင်တော်မူသည်ဟုအဆိုရှိသည့် ဆကေသဓာတုပုံကျမ်းကို တွေ့ထားသည်ဟုဆိုသည်။

ထိုကျမ်းတွင် မြတ်စွာဘုရားက အရှင်အနုရုဒ္ဓါအစရှိသော ရဟန္တာခြောက်ပါးကို ဆံတော်ခြောက်ဆူပေး၍ ပစ္စန္ဓရာဇ်တိုင်းရှိ အများသတ္တဝါတို့အကျိုးအတွက် ဘုရားတည်လေဟု မိန့်တော်မူခဲ့ကြောင်း၊ ဤဆံတော်မြတ်တို့သည် သာသနာသက္ကရာဇ်တစ်ဝက်လွန်လျှင် ပူဇော်သက္ကာရာကြီးစွာရမည်ဟု ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူခဲ့ကြောင်းဖြင့် ထိုကျမ်းတွင်ပါရှိသည်ဟုဆိုသည်။

အရှင်အနုရုဒ္ဓါတို့ တည်ထားကိုးကွယ်ခဲ့သော ဓာတ်တော်မေ့တော်တို့မှာ သာသနာတစ်ဝက် မကျိုးမီတွင် တောကြိုချိုကြားတွင် ဆင်းရဲငြိုငြင်စွာ ကိန်းဝပ်ခဲ့ရကြောင်း၊ သို့ရာတွင် သာသနာတစ်ဝက်လွန်သည်နှင့် အထူးပူဇော်သက္ကာရ ပြုခဲ့ရမည်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ထိုကျမ်းတွင် ရေး ထားသည်ဟု ဆိုသည်။

မိုးမခတောင် တောရမှ အရှင်စန္ဒနဝံသသည် မိမိဖူးမြင်လိုက်ရ သော ဓာတ်တော်၊ မေ့တော်တို့ ရောင်ခြည်ကွန်းမြူးနေချက်နှင့် ဆံကေသ ဓာတ်ကျမ်းအဆိုတို့ကို အခြေခံကာ ထိုနေရာတွင်အလံတစ်ရာစေတီတော် ကြီးကို တည်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အလံတစ်ရာစေတီတော်ကြီးကို မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၄ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ခဲ့ပြီး၊ နောင် ၂၁ နှစ်အကြာ ၁၃၃၅ ခုနှစ်တွင်မူ အပြီးသတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

အလံတစ်ရာဘုရားဟုအမည်တွင်ရခြင်းမှာ ဉာဏ်တော်အမြင့် အလံတစ်ရာရှိအောင် တည်ရန် ရည်ရွယ်ခဲ့သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ယနေ့ထိ စေတီ၏ ဉာဏ်တော်အမြင့်မှာ ပလ္လင်မှ စိန်ဖူးတော်အထိ ၄၂၉ ပေ ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

အလံတစ်ရာစေတီတော်ကား လူထုက တည်သော စေတီတော်အစစ်ဖြစ်သည်။ ထိုစေတီကို တည်သည့်အခါ၌ ဆရာတော်ကြီးအရှင်စန္ဒနဝံသသည် ငွေလုံးငွေရင်းဖြင့် ထည့်ဝင်မည့်အလှူရှင်ဆို၍ တစ်ဦးမျှမရှိ။ ကျေးလက်ရှိ မွန်အမျိုးသား၊ ကရင်အမျိုးသား၊ ပအိုဝ်းအမျိုးသားများနှင့် မြန်မာအမျိုးသားတို့၏ မူးစုပုံစု ထည့်ဝင်ငွေကလေးများဖြင့် စတင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လုပ်မပေးနိုင်သဖြင့် လုပ်အားကိုလည်း ဆရာတော်ကြီး၏ သီလသိက္ခာ၊ သမာဓိသိက္ခာ၊ ပညာသိက္ခာတို့ကို အရင်းတည်၍ အလှူခံသောကြောင့် အနီးတစ်ဝိုက်ရှိ ကျေးလက်

များမှရွာသူရွာသားများ၊ အထူးသဖြင့် ဆရာတော်၏ မျိုးနွယ်ဖြစ်သော ပအိုဝ်းအမျိုးသားများ က စေတနာသန့်သန့်ဖြင့် လှူဒါန်းခဲ့ကြသောလုပ်အားဖြင့် တည်ဆောက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ယင်းအချက်သည်ပင်လျှင် အလံတစ်ရာစေတီတော်ကြီး၏ ထူးခြားချက်တစ်ရပ် ဖြစ်နေသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။

အလံတစ်ရာ စေတီတော်ကြီးကို တည်ခါစတုန်းက ဆရာတော်နှင့်တကွ ဦးပဉ္စင်းများ၊ ကိုရင်များ၊ ကျောင်းသားများက စတင်၍ ကုန်းမြေပေါ်ရှိ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတို့ကို ရှင်းလင်းရသည်။ တောထွင်ရသည်။ ထို့နောက် ဆရာတော်က ပါရမီဆယ်ပါးအဖွဲ့ကို ဖွဲ့သည်။ ပါရမီဆယ်ပါးအဖွဲ့ဆိုသည်မှာ ရက်ပိုင်း၊ လပိုင်း၊ နှစ်ပိုင်းစသဖြင့် ကိုယ်တတ်နိုင်သလောက် အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ သက်သတ်လွတ်စားသုံးရေး၊ ငါးပါးသီလ စောင့်ထိန်းရေး၊ သာသနာပြုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရေး၊ ပါရမီဆယ်ပါးကို တတ်နိုင်သမျှ ဖြည့်ဆည်းရေးစသည့်ရည်ရွယ်ချက်များသည် အဖွဲ့၏ ဝါဒဖြစ်သည်။ အသင်းဝင်ကြေးမှာ ပြားတစ်ရာဖြစ်သည်။ ထိုပြားတစ်ရာကို တစ်ခါတည်း မထည့်နိုင်လျှင် ငါးပြား၊ ဆယ်ပြားစသည်ဖြင့် အလီလီ ထည့်ဝင်နိုင်ကြသည်။ ဆရာတော်၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် အလံတစ်ရာစေတီတော်တည်ရာတစ်ဝိုက်တွင် ဗုဒ္ဓဂါမဆိုသည့်ရွာတစ်ရာကို ထူထောင်ထားသည်။ ထိုရွာတွင် လုပ်အားပေးကြသော ရသေ့နှင့်လူယောဂီများ နေထိုင်ကြရသည်။ မနက် ၆ နာရီမှ ညနေ ၆ နာရီအထိ လုပ်အားပေးရပြီး လုပ်အားလှူသူများကို မနက်တစ်ခါ ညတစ်ခါ ဆန်ပြုတ်တိုက်သည်။ အသေးသုံးအဖြစ် သူတို့ကို တစ်နေ့ ပြားနှစ်ဆယ် ပေးသည်။ လုပ်အားလှူသူများသည် ရသေ့အဝတ်အစား၊ ယောဂီအဝတ်အစား၊ ဖိုးသူတော်အဝတ်အစား၊ အဝတ်ဖြူ၊ အဝတ်နက်စသည့်တို့ကိုသာ ဝတ်ဆင်ရမည်။ လုပ်အားမပေးနိုင်တော့လျှင် ဗုဒ္ဓဂါမမှထွက်သွားကြရသည်။

လုပ်အားပေးသူများတွင် မိမိတို့နေထိုင်မှုကိစ္စ၊ မိသားစုကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် မိုးရာသီစပါးစိုက်ချိန်တွင် လေးလ၊ နွေရာသီ စပါးရိတ်ချိန်တွင် လေးလ၊ စုစုပေါင်းရှစ်လ အပြင်ထွက်၍ အလုပ်လုပ်ခွင့်ပေးသည်။ ထိုရာသီများမှအပဖြစ်သည့် ကျန်လေးလတွင် ဗုဒ္ဓဂါမသို့ လာရောက်နေထိုင်ကာ လုပ်အားပေးကြရသည်။

ဤသို့ လုပ်အားပေးသည့်ကိစ္စတွင် မည်သူ၏ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်ချက်မျှမပါဘဲ မိမိ ဆန္ဒအလျောက် ပေးလိုက် ပေးနိုင်သည်။ မပေးလျှင်လည်း နေနိုင်သည်။

ယင်းသို့ လုပ်အားပေးရာတွင် လုပ်အားပေးအဖွဲ့များကို ဖွဲ့ထားသည်။ ပန်းရန်၊ ပန်းပဲ၊ လယ်သမား၊ စက်မှုလက်မှု၊ အလှူခံ၊ အကျွေးအမွေး၊ ပညာရေး၊ အနုပညာ၊ ကဇာတ်၊ မှတ်တမ်းတင်အဖွဲ့စသည့် လုပ်ငန်းအလိုက် အစုငယ်များ ဖွဲ့ပေးထားသည်။

စေတီတော်တည်ဆောက်ရာတွင် ငွေအား၊ လူအားကို ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် စည်းရုံးရှာဖွေမှုမက ဆောက်လုပ်ရေးပစ္စည်းများကိုလည်း ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ဖန်တီးယူခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဘယ်သူကမျှ အကူအညီမရခဲ့ပါ။ ဥပမာအားဖြင့် ကျောက်၊ အုတ်၊ ထုံးစသည်တို့ကို မိမိသာသာ ထုတ်လုပ်ကြရသည်။ ဘိလပ်မြေ မရသဖြင့် ရှေးမြန်မာအင်္ဂတေစပ်နည်းကို အခြေခံကာ ကိုယ့်နည်းဖြင့်ကိုယ် တီထွင်အသုံးပြုခဲ့ရသည်။

ထိုစေတီတော်ကြီးကို တည်ဆောက်စဉ်က ကြီးကြပ်တည်ဆောက်ခဲ့သည့် အရှင်စန္ဒနဝံသသည် ၁၂၇၅ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့ရာ ယခုသက်တော်ထင်ရှား ရှိသေးသလား။ ပျံလွန်တော်မူပြီလော ဆိုသည်မှာ ကျွန်တော် မသိခဲ့ရပါ။

ကျွန်တော်သည် တောရတွင် အရညဝါသီအဖြစ်ကျင့်ကြံသော ဆရာတော်၏ သူတော်သူမြတ် အကျင့်သီလကိုလည်းကောင်း၊ သာသနာ၏ အကျိုးအတွက် စွမ်းစွမ်းတမံ ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့သော ဆရာတော်၏ တည်ကြည်မြင့်မြတ်မှုကိုလည်းကောင်း၊ မည့်သည့်အကူအညီမျှမယူဘဲ လူထုကို စည်းရုံးကာ ထိုမျှခက်ခဲပင်ပန်းသော လုပ်ငန်းကြီးကို အပြီးတိုင် ဆောင်ရွက်တော်မူခဲ့သော ဆရာတော်၏ အရည်အချင်းကိုလည်းကောင်း ဦးခိုက်ပူဇော်ခဲ့ပါသည်။

ထိုမျှကြီးမားသော လုပ်ငန်းကြီးအတွက် ဆရာတော်ကြံ့တော့ခဲ့ရသောအခက်အခဲများကို အလွယ်ဖြင့် မှန်းဆကြည့်နိုင်ပါသည်။ ထိုမျှကြီးမားသောလုပ်ငန်းကြီးကို မည့်သည့်အကူအညီမျှမပါဘဲ လုပ်ရခြင်းသည် လွန်စွာတာဝန်ကြီးလှပေသည်။ ထိုအခက်အခဲတို့ကို ရေး

ပြလျှင်ပင် စာအုပ်တစ်အုပ်၊ ကျမ်းတစ်စောင် စာဖွဲ့ဖြစ်လောက်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဆရာတော် ကမူ-

“မဖောက်ပြန်သော သီလသစ္စာ၊ ကြီးမားသော ခန္တီမေတ္တာ၊ မြဲမြံသောဇွဲလုံ့လတို့ဖြင့် အခက်အခဲပေါင်း မြောက်များစွာကို ကျော်လွှား ဖြတ်သန်းပြီးတည်ဆောက်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်သည်” ဟုအလံတစ်ရာမဟာသောဏှာရ ကမ္ဘာအေးစေတီတော်သမိုင်း အကျဉ်းချုပ်တွင် ခပ်ရိုးရိုးမျှ သာ ရေးတော်မူခဲ့သည်။

ထိုစာပုဒ်သည် အလံတစ်ရာဆရာတော်၏ စိတ်စရိုက်ကို ထင်ရှားစွာဖော်ပြနေသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

သထုံနှင့်ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်လမ်းကား အသွားအလာမပြတ်ပါ။ ရန်ကုန်-မော်လမြိုင်အဝေးပြေးကားတွေ၊ ဒေသအတွင်း ခရီးတိုဆွဲသည့်မော်တော်ကားတွေ လမ်းတစ်လျှောက် တွင် ဥဒဟို သွားလာနေကြသည်။ ရွာဆက်ကလည်း နီးလာသည်။ လေကမူ တစ်လျှောက်လုံး ဒူးရင်းနဲ့သင်းနေသည်။

ဒူးရင်းဆို၍ ပြောရဦးမယ်။ ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ် ကိုအေးလွင်တို့အိမ်တွင် မနက်စာ စားပြီးသည့်အခါ၌ ဧည့်သည်များကို အချိုပွဲအဖြစ် ဒူးရင်းသီးဖြင့် ဧည့်ခံသည်။ ဒူးရင်းသီးတော်တော်ကောင်းသည်ဟုဆိုသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သားတွေ တော်တော်များများ စားပစ်လိုက်ကြသည်။ ပါမောက္ခဆရာဝန်ကြီးက ‘သိပ်မစားကြနဲ့နော်၊ ကိုလက်စထရော များတယ်’ဟု သတိပေးသည်။ သို့ရာတွင် သူ့စကားကို မည်သူမျှ နားထောင်ကြဟန်မတူပါ။ သူကိုယ်တိုင်လည်း တော်တော်များများ စားဖြစ်သွားဟန်တူပါသည်။ ဒူးရင်းသီးကျွမ်းကျင်သူ မော်လမြိုင်သားနှင့်ထားဝယ်သားကမူ တော်တော်ကောင်းသည့်ဒူးရင်းသီးဟုမှတ်ချက်ချသည်။

“မတတ်နိုင်ဘူး ပြီးတော့မှ ကိုလက်စထရော ကျသွားအောင် လမ်းပိုလျှောက်မယ်” တော်တော်များများ စားပစ်လိုက်ကြသည်။

ကျွန်တော်ကား ခူးရင်းသီးအနံ့ကို မခံနိုင်သဖြင့် မစားဖြစ်ပါ။ ကျွန်တော် ရန်ကုန် ရောက်သည်မှာ ကြာလှပြီ။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်ကတည်းကဆိုတော့ လေးဆယ့်ငါးနှစ်ကျော်ကျော် ရှိနေပြီ။ ထားဝယ်တို့ မြိတ်တို့ကို သွားတုန်းက ခူးရင်းခြံတွေအထိ ရောက်ဖူးသည်။ အပင်ပေါ် တက်ဆွတ်ပြီး ခူးရင်းသီးတွေကို လောလောလတ်လတ် ခွဲကျွေးသည်။ ကျွန်တော် မစားဖြစ်ပါ။ ရန်ကုန်သို့ရောက်လာသော အညာသားသည် ရောက်စတွင် ရန်ကုန်မိုး၊ ခူးရင်းသီးနှင့် ငါးပိရည် တို့ကို တော်တော်ကြောက်ပါသည်။ ရန်ကုန်မိုးထဲတွင် လမ်းမသွားတတ်ပါ။ ခူးရင်းသီးအနံ့ကို မခံနိုင်ပါ။ ငါးပိရည်အနံ့ကိုလည်း မခံနိုင်ပါ။ သို့ရာတွင် အနှစ်လေးဆယ်ကျော်နေပြီသည့် နောက်တွင်မူ ကျွန်တော်သည် ရန်ကုန်မိုး၊ ငါးပိရည်တို့နှင့် စေ့စပ်ရေး ရသွားကာ သင့်မြတ် သွားကြသော်လည်း ခူးရင်းသီးမှာကား ယခုတိုင် ကျွန်တော်နှင့် စစ်ဖြစ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။

“အဲဒါက စိုက်ပျိုးရေးသိပ္ပံ”

ဦးအေးသန့်က မော်တော်ကားလမ်း ဝဲဘက်ရှိဝင်းကြီးတစ်ခုကို လက်ညှိုးထိုးပြသည်။ မြို့နှင့်ခပ်လှမ်းလှမ်း တောင်တန်းနိမ့်နိမ့်တွေကို နောက်ကျောပေးထားသည့်ဝင်းကြီးဖြစ်ပြီး ကျောင်းပိုင်စိုက်ပျိုးကေ ၂၉၀ ရှိသည်ဟုသိရသည်။

သထုံစိုက်ပျိုးရေးသိပ္ပံမှာ ၁၉၆၇ ခုနှစ်က ဖွင့်လှစ်ခဲ့ကြောင်းသိသည်။ ဆယ်တန်းကို အပိုင်း(ခ)ဖြင့် အောင်မြင်သူများနှင့်ဝါသနာပါသူများအတွက် စိုက်ပျိုးရေးနှင့်မွေးမြူရေး ပညာရပ်များကို သင်ကြားပေးရန်ဖြစ်ပြီး သင်တန်းကာလမှာ ၃ နှစ်ဖြစ်သည်။

စပါးစိုက်ကွင်း၊ ကြံခင်း၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်စိုက်ခင်း၊ ပန်းစိုက်ခင်းတို့အပြင် အုန်း၊ ငှက်ပျော၊ သရက်၊ ပိန္နဲ၊ ခူးရင်း၊ နာနတ်၊ သီဟိုဠ်သရက်၊ ရာဘာစသည့်ဥယျာဉ်ခြံမြေများလည်း ရှိသည်။ ကြက်၊ ဝက်၊ ဘဲစသည့်မွေးမြူရေးခြံများလည်း ရှိသည်ဟုဆိုနိုင်သည်။ မွေးမြူရေး သည် တစ်ချိန်တည်း၌ ပညာသင်ပေးရာ ကျောင်းလည်းဖြစ်ပြီး ကုန်ထုတ်လုပ်ရာနေရာတစ်ခု လည်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေး အဓိကဖြစ်သည့်နိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုးရေးကျောင်းများ ဖွင့်ပေးသည်မှာ ကောင်းပါသည်။ ယနေ့လူငယ်များသည် ကာယအလုပ်ကို အထင်သေးနေကြသည်။ ဆယ်တန်းကို ဒီတွေ တစ်သိကြီးဖြင့်အောင်ရန် မှန်ကန်သောနည်းဖြင့်ရော၊ လွဲမှားသောနည်းဖြင့်ပါ ကြိုးစားနေကြသည်။ ထိုအထဲတွင် မိဘများလည်း ပါသည်။ ဒီဖြင့် အောင်ပြီး ဆေးတက္ကသိုလ်၊ စက်မှုတက္ကသိုလ်လောက်ကိုသာ မှန်းကြသည်။ ဝိဇ္ဇာ၊ သိပ္ပံ၊ ရိုးရိုးအဓိကဘာသာတို့လောက်ကိုမူ စိတ်ကူးထဲပင် မထည့်ကြ။ သက်မွေးဝမ်းကြောင်းပညာရပ်မှာပင်လျှင် ပညာရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေးကို မစဉ်းစားကြ။ “ပညာရေးနှင့်စိုက်ပျိုးရေး ဆိုလိုက်လျှင် အလွန်ဆုံး ကျောင်းအုပ်နှင့်အုပ်ဂျာပဲဖြစ်မှာပေါ့။ ဒါတောင် ပင်စင်ယူခါနီးမှဖြစ်မှာ” ဟုသူတို့က ပြောလေ့ရှိကြသည်။ ဆယ်တန်းကို အပိုင်း(ခ)ဖြင့် အောင်သူများကလည်း နောက်ထပ် မျှော်လင့်ချက်တွေ မထားကြတော့ဘဲ ဆူလွယ်နပ်လွယ် သင်္ဘောသားလမ်းကို လိုက်ကြသည်။

ဤသည်မှာ ကျွန်တော်တို့ ယနေ့တွေ့နေရသည့်ပြဿနာဖြစ်သည်။ ပညာရေး၊ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာ၊ ထွက်ပေါက်ရှာခြင်း၊ ကျွန်တော်သည် လှပ၍ စိတ်နှလုံးမွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသည့် သထုံစိုက်ပျိုးရေးသိပ္ပံကျောင်းဝင်းကို ငေးကြည့်ရင်း အတေးတွေ အမျှင်တန်းလာသည်။

ခဏကြာလျှင် ကျွန်တော်တို့ကားသည် သထုံမြို့တွင်းသို့ ဝင်ခဲ့လေသည်။ သထုံကို ရောက်သည့်အခါတွင် ဂျပန်ခေတ် အာရှလူငယ်အစည်းအရုံး အထွေထွေအတွင်းရေးမှူး ကိုညီလေးကို သွား၍သတိရသည်။ ကိုညီလေးကို ကျွန်တော်တို့ မမိလိုက်ပါ။ သခင်သန်းထွန်း၏ ညီ ဂျပန်ခေတ်က အာရှလူငယ်အစည်းအရုံး အထွေထွေအတွင်းရေးမှူးဖြစ်ခဲ့ပြီးနောက် ဂျပန်ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတုန်းက သထုံတွင် အခြားရဲဘော်ဆယ့်တစ်ဦးတို့နှင့်အတူ အသတ်ခံသွားရသည်ဆိုသည်လောက်ကိုသာ ကျွန်တော်သိလိုက်ပါသည်။ ဖက်ဆစ်ဂျပန် တော်လှန်ရေးကာလနှင့် စစ်ပြီးစလွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲကာလများတုန်းက သူသည် ကျွန်တော်တို့မျိုးဆက် လူငယ်များ အားကျခဲ့ကြသည် သူရဲကောင်းတစ်ဦး ဖြစ်ခဲ့သည်။ သထုံအဝင်တွင် ကျွန်တော် သတိရနေသူ နောက်တစ်ယောက်မှာ သထုံသိန်းမောင်ဟုနာမည်ကြီးနေသော ကိုသိန်းမောင် ဖြစ်သည်။ သူသည် ကျွန်တော်ထက် ဆယ်နှစ်လောက်ကြီး၍ ဖေပပလပါလီမန်အမတ် ဖြစ်ခဲ့သော်

လည်း ၁၉၅၀-ခုနှစ် နောက်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ငြိမ်းချမ်းလှုပ်ရှားမှုများ၊ တရုပ်-
မြန်မာမိတ်ဆွေဖြစ်အသင်း၊ ဘဝသစ်စာပေလှုပ်ရှားမှု၊ ပြည့်သူစာပေတိုက်ကော်မတီ စသည်တို့
ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူတူ လုပ်ခဲ့ဖူးသည်။

၁၉၆၂-ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် လမ်းစဉ်ပါတီတွင် ဝင်လုပ်သည်ဟု ကြားရပြီးနောက် သူ
ကွယ်လွန်သွားသည်အထိ ကျွန်တော်နှင့် တစ်ခါမျှ ပြန်မတွေ့တော့။

သထုံမြို့လယ် လမ်းမကြီးပေါ်က ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်၏ တိုက်မှာ တော်တော်ကြီးသည့်တိုက်
ကြီး ဖြစ်သည်။ တစ်ခါက မြို့နယ်ကုန်သွယ်ရေးရုံး လုပ်ထားသည့်နေရာဖြစ်ပြီး နောက်ပိုင်းတွင်
ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်က ဝယ်၍ ထပ်မံပြုပြင်ထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။ တိုက်ကြီးမှာ မြို့
ကလေးတစ်ခုက မြို့တော်ခန်းမကလေးတစ်ခုစာမျှ ကျယ်ပေလိမ့်မည်။

တိုက်ထဲတွင် အလှူအတွက် ပြင်ဆင်နေသူတွေ၊ ချက်ပြုတ်နေသူတွေ၊ ဧည့်သည်တွေ
ဖြင့် ရှုပ်ယှက်ခတ်နေသည်။ ဦးအေးသန့်သည် ကျွန်တော်တို့ကို အောက်ထပ်မှာ မနေစေဘဲ
အပေါ်ထပ်သို့ တန်းခေါ်သွားသည်။ အပေါ်ရောက်တော့လည်း ခန်းမကြီးတစ်ခုလုံး လူတွေ
ပြည့်နေသည်။ အများအားဖြင့် အမျိုးသမီးများ ဖြစ်လေသည်။ သူတို့တစ်တွေသည် အပေါ်
ထပ်တွင် တရုန်းရုန်းဖြစ်နေကြသည်။ အခြားကြောင့် မဟုတ်ပါ။ အရပ်ထောင်ထောင်မောင်း
မောင်း၊ ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက် ဝဝပိုင်ပိုင်အမျိုးသမီးကြီးတစ်ယောက်က ရွက်အိုးကလေးတစ်
လုံးလောက်ကြီးသည့် ငွေဖလားထဲမှ ပိုက်ဆံများကို ကြဲချနေသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ ငွေ
စက္ကူများ ဖြစ်သဖြင့် ကြဲလိုက်သည်နှင့် လေထဲတွင် ဝေဝဲလွင့်ပျံနေသည်။

ပိုက်ဆံကြဲပြီးနောက် ဦးအေးသန့်က ကျွန်တော်တို့ကို အလှူရှင်ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်နှင့်
မိတ်ဆက်ပေးသည်။ ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်မှာ အသက်(၇၆)နှစ်ဆိုသော်လည်း ကျန်းမာ ဖျတ်လတ်နေ
ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်က-

“ဆရာကြီးတို့ နောက်နှစ် လာခဲ့ကြဦးနော်၊ ကျွန်မအဖို့ ဥစ္စာရှာဖို့အချိန်တွေ လွန်ခဲ့ပြီလေ၊ ဘာဝနာကို ရှာရမည့်အချိန်မှာ စိတ်ကောင်းကောင်းထားပြီး ကိုယ်တတ်နိုင်သမျှ ကုသိုလ်ကောင်းမှု လုပ်သွားဖို့ပဲ ရှိတော့တယ်”

ကျွန်တော်တို့သည် ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်ကို နှုတ်ဆက်ပြီးနောက် အောက်ထပ်သို့ ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ ရသည့်အချိန်ကလေးအတွင်းတွင် သထုံကို အပြေးအလွှား သွားကြည့်လိုက်ချင်သေးသည်။

*

“ရမဏေ၊ သစ်ပင်ဝါးပင်၊ ရေယဉ်စိမ့်စမ်း၊

ရေပန်း ရေတံခွန်၊ ရေပြန်လျှိုချောင်၊

များမြောင်သွယ်ဖြာ၊ နံ့သာယစ်ထုံ၊

ပန်းမျိုးစုံ၍၊ ယမုံခွေသိုင်း၊

ရှုတိုင်းတင့်တယ်၊ ပျော်မွေ့ဖွယ်

ကောင်းသော၊ သုဓမ္မပုရေ၊ ရှေးက သုဓမ္မ၊

ခုသထုံဟု၊ လူ့ဘုံကျော်တီး၊

ပြည်တော်ကြီး၌”

ဟု ရွှေစာရံသမိုင်းတွင် ကျမ်းပြုဆရာက သထုံကို ဝိဂြိဟ်ပြုခဲ့သည်။

သထုံတွင် ဘယ်နေရာသွားသွား သမိုင်းတွေ၊ ရာဇဝင်တွေ၊ ပုံပြင်တွေ ရှိနေသည်။ ဆေးရုံကြီးတည်ရာသည် နန်းတော်ကုန်းဖြစ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ မွန်မင်းဆက်ကို တည်ထောင်ခဲ့သော သီဟရာဇာမင်းနှင့်ဝတ်မထေရ်တို့၏ ပုံပြင်ကိုလည်းကောင်း၊ သီဟရာဇာ၏ အဆက်အနွယ်ဖြစ်သော မနုဟာဘုရင်တို့၏ ပုံပြင်ကိုလည်းကောင်း ကျွန်တော် သတိရမိသည်။

သထုံတွင် ဘယ်နေရာသွားသွား သမိုင်းနှင့်မလွတ်။ သထုံ၏ အမည်နာမတွေက များလည်းများသည်။ ရှေးလည်း ကျသည်။ သမိုင်းလည်း ဆန်သည်။ သုဓမ္မပူရ၊ သုဓမ္မဝတီ၊ သုဝဏ္ဏဓုံ၊ သုဓပုံ၊ သထုံ။

သို့ရာတွင် သုဝဏ္ဏဘူမိနှင့်ပတ်သက်၍ ခေတ်သမိုင်းသုတေသနတွင် အယူအဆနှစ်မျိုးကွဲနေသည်။ ခေတ်သမိုင်းဆရာတို့အလိုအရ သုဝဏ္ဏဘူမိဆိုသည်မှာ သထုံမြို့နေရာကွက်ကွက်ကလေးကိုသာ ဆိုလိုသည်မဟုတ်။ သထုံပတ်ဝန်းကျင်ရှိ မုတ္တမ၊ မော်လမြိုင်စသည့် ရာမညတိုင်းတစ်တိုင်းလုံးကို ခေါ်ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဆိုကြသည်။ စုမတြားကျွန်းကို သုဝဏ္ဏဘူမိဟုခေါ်သည့်အထောက်အထားတွေလည်း ရှိသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း၊ ဒွါရာဝတီကိုလည်း သုဝဏ္ဏဘူမိခေါ်သည့် အထောက်အထားတွေရှိသည်။ တရုတ်ရာဇဝင်များ၊ ဗုဒ္ဓစာပေများနှင့် ရှေးဂရိမြေပုံများတွင်မူ သုဝဏ္ဏဘူမိကို သံလွင်မြစ်နှင့်ရောဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်အထိ ကြားနယ်မြေကြီးတစ်ခုလုံးကိုပြထားသည်။ အာရပ်တို့က သုဝဏ္ဏဘူမိကို ဘင်္ဂလားအရှေ့ပိုင်းနှင့်မြောက်ပိုင်းကို ပြထားသည်။

မွန်တို့ကမူ အစဉ်အလာစကားတွင် မွန်တို့၏ အဦးအစ သီဟရာဇာဘုရင်သည် သထုံကို မြို့တည်ရန် ရွေးသောအခါတွင် ဇင်းကျိုက်တောင် ရသေ့ကြီးကို တိုင်ပင်ခဲ့ကြောင်း၊ ဇင်းကျိုက်တောင်ရသေ့ကြီးက ရွှေထွက်ရာမြေဖြစ်သည့်သထုံကို(သုဝဏ္ဏဘူမိ)ကို ရွေးချယ်ပေးခဲ့ကြောင်းဖြင့် အဆိုရှိသည်။

လန်ဒန်တက္ကသိုလ်မှ မွန်ရာဇဝင်သုတေသီတစ်ဦးဖြစ်သည့် 'ရှောတိုး'ကမူ သထုံရာဇဝင်သည် အများအားဖြင့် ဒဏ္ဍာရီပုံပြင်ဆန်နေကြောင်း၊ သထုံရာဇဝင်ကိုပြဆိုသည့် ဥဒါနကထာကျမ်းတွင် သထုံမင်းအဆက်ဆက်တို့၏ တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်နှင့်ပြည့်စုံသော စည်တော်ကြီးအ

ကြောင်းနှင့် အိန္ဒိယလူမျိုးတို့နှင့်တိုက်ခိုက်သော အသားမင်းသားအကြောင်းတို့ပါရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် သထုံတွင် ထေရဝါဒဗုဒ္ဓဘာသာ ရောက်ရှိလာပုံ၊ ဂဝံပတိမထေရ်ကြွလာပုံ၊ မြတ်စွာဘုရားကြွလာပုံ၊ အာသောကမင်းကြီး၏ သာသနာပြုဆရာတော်များ ဖြစ်သော ဥတ္တရမထေရ် မြတ်နှင့်သောဏမထေရ်တို့ကြွရောက်လာပုံတို့ကိုမူ ဥဒါနကထာကျမ်းများတွင်သာ ပါရှိကြောင်း ဖြင့် ထောက်ပြသည်။

အချို့သမိုင်းသုတေသီတို့က သုဝဏ္ဏဘူမိသည် မြို့တစ်မြို့၏ အမည် မဟုတ်။ ဒေသတစ်ခု၏ အမည်ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သုဝဏ္ဏဘူမိသည် မွန်တို့၏ အစဦး အခြေစိုက်ရာနေရာဖြစ်ပြီး ယင်းကို ရာမညဟုလည်း ခေါ်ကြောင်း သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်းတွင် မြို့တော်အများအပြားရှိခဲ့ကြောင်း၊ ကေသလတောင်ခြေတစ်ဝိုက်ရှိ အရက်သည်မရွှာ၊ ဇုတ်သုတ်ရွာစသည်တို့တွင် တွေ့ရသည့်နေရာများသည်လည်း သုဝဏ္ဏဘူမိတိုင်း၏ မြို့တော်ဟောင်းများ ဖြစ်ခဲ့ကြကြောင်း၊ ထိုရွာများမှတွေ့ရသော သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့တော်ဟောင်းထက် ရှေးကျကြောင်း၊ ဥတ္တရမထေရ်နှင့်သောဏမထေရ်တို့ ရောက်ခဲ့သည့် သုဝဏ္ဏဘူမိသည် မြို့ဟောင်းဖြစ်၍ သထုံမှာ ထိုမြို့များထက် နောက်ကျသော သုဝဏ္ဏဘူမိမြို့တော်ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် ဆိုကြသည်။

သထုံနှင့်ပတ်သက်၍ သုတေသနလုပ်စရာတွေ များစွာကျန်သေးသည်။ ရှေးမြို့ဟောင်းများကို တူးဖော်စရာတွေ ရှိသေးသည်။ တိကျခိုင်လုံသည့် သုဝဏ္ဏဘူမိ၏ ရာဇဝင်သည် မြို့ရိုးများအောက်တွင် ရှိနေသေးသည်ဟု မှတ်တမ်းဆရာတစ်ဦးက ရေးခဲ့သည်။

သထုံရာဇဝင်နှင့်ပတ်သက်၍ မရှင်းမလင်း မသေချာသည့်အချက်တွေ များစွာရှိသေးသည့်တိုင် တိကျသေချာသည့် အချက်တစ်ချက်တော့ ရှိသည်။ ယင်းမှာ သထုံမြို့သည် သမိုင်းဦးကစ၍ တည်ရှိခဲ့သော် မြို့ဟောင်း ဖြစ်သည်ဆိုသည့်အချက်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် သထုံသုတေသနနှင့်ပတ်သက်၍ ဟိုတေး သည်တေးဖြစ်ပြီး စေတီတော်ကြီးကလည်း တော်တော်ထုထည်ကြီးမားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ဗိသုကာလက်ရာကောင်းမွန်လှသဖြင့် ထုထည်ကြီးသည်ဟု မထင်ရပါ။

ရွှေစာရံသမိုင်းစာအုပ်တွင် ရွှေစာရံစေတီအား “လေးအင်မေ့သရီ၊ ဓာတ်တီ” ဟု ခေါ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ဓာတ်တော်၊ မေ့တော်တို့သာမက ကကုသန်၊ ကောဏဂုံနှင့်ကဿပမြတ်စွာဘုရားစသည် ဘဒ္ဒကမ္ဘာတွင် ပွင့်တော်မူခဲ့ပြီးသော ဘုရားလေးဆူတို့၏ ဓာတ်တော်မေ့တော်တို့ ကိန်းဝပ်ရာစေတီဖြစ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ဘုရားသမိုင်းအဆိုအရ ကကုသန်မြတ်စွာဘုရား သုဝဏ္ဏဘူမိ သထုံပြည်သို့ရောက်စဉ် မြတ်ဆံတော်ရှစ်ဆူ၊ ကောဏဂုံမြတ်စွာဘုရား မဟာရွှေဘုံပြည် သထုံသို့ရောက်စဉ် တောင်ဝှေးတော်၊ ကဿပမြတ်စွာဘုရား သထုံပြည်သို့ရောက်စဉ်က မြသပိတ်တော်၊ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၅ ခုနှစ်၊ သီတင်းကျွတ် လပြည့်ကျော် (၁)ရက် ကြာသပတေးနေ့တွင် အတုလဘဂဝါ ဗုဒ္ဓရာဇာ၊ မဟာရဌသုဓမ္မပူရ သုဝဏ္ဏဘုံ သထုံပြည်သို့ ခရီးစဉ်စခန်းထောက်၍ ဆိုက်ရောက်တော်မူသောအခါ လေးချောင်းသော သွားတော်တို့ကို မင်းနှင့်တကွ ဗြဟ္မာလူနတ်၊ ပရိသတ်တို့ကို ပေးသနားတော်မူခဲ့သဖြင့် ဘုရားလေးဆူတို့၏ ဓာတ်တော်၊ မေ့တော်တို့ကို ဌာပနာ၍ အဆက်ဆက်သော ဘုရားများ တည်ခဲ့ကြသည်တွင် နောက်ဆုံး၌ ရွှေစာရံဘုရားဟူ၍ ဖြစ်လာခဲ့ကြောင်းအဆိုရှိသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရွှေစာရံစေတီတော်ကြီးကို လက်ျာရစ်၍ ပူဇော်ပြီးနောက် အခြားသော စောင်းတန်းများကို လျှောက်ကြည့်ကြသည်။

စောင်းတန်းကြီးမှာ ရှည်လျားကျယ်ဝန်းသလောက် တိတ်ဆိတ်နေသည်ကိုတွေ့ရ၏။ စောင်းတန်းတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ဈေးဆိုင်တန်းများရှိသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့် ညနေစောင်းအချိန်တွင် ဆိုင်များ ပိတ်ထားသဖြင့် ဘာကိုမျှမမြင်ခဲ့ရပါ။ မည့်သည့်ပစ္စည်းများကို ရောင်းသည်ကိုလည်း မသိခဲ့ရပါ။

“ကျွန်တော်တို့ရောက်တာ နောက်ကျသွားတယ်၊ ဘုရားဈေးက ဆိုင်တွေက ညနေ (၅) နာရီထိုးရင် ပိတ်တယ်” ဟုဦးအေးသန့်ကပြော သည်။

တိတ်ဆိတ်ခြောက်သွေ့၍ လူသူရှင်းနေသော စောင်းတန်းကြီးတစ်လျှောက် လာခဲ့ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် ကလျာဏီသိမ်ကြီးကို ဝင်ဖူးကြသည်။ ပဲခူးမှ ကလျာဏီသိမ်ထက် စောသည်ဟုသိရသည်။ စာတွေ၊ အရုပ်တွေ ထွင်းထုထားသည် သိမ်သမုတ်သော ဂဝံကျောက်

တိုင်ကြီးများကို တွေ့ရသည်။ သိမ်တော်ရှေ့တွင် အင်္ဂတေပင် ကောင်းကောင်း မခြောက်သေး။ အပေါ်မှစက္ကူများအုပ်ထားသဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကျောက်စာများကိုတော့ မဖတ်ခဲ့ရတော့ပါ။

ကျွန်တော်သည် ဒေါ်ဦးဇွန်း၏ ဘိုးဘွားရိပ်သာကိုလည်း သွားကြည့်ချင်သေးသည်။ အထူးသဖြင့် ကျွန်တော် စိတ်ဝင်စားသောနေရာမှာ နတ်စင်ကုန်းရှိ ဘိုးဘိုးကြီးဦးဗျတ်ဝိနှင့် ဘွားဘွားကြီးဒေါ်အိုဇာတို့၏ နတ်ကုန်းပင်ဖြစ်ပါသည်။ ငယ်ငယ်တုန်းက ကေနာဝူရာအင်ဆန်း စသော အိန္ဒိယအမျိုးသားများဦးစီးသည့် စာအုပ်တိုက်မှထုတ်ဝေသောဗျတ်ဝိ-ဗျတ္တ ပြဇာတ် ဆန်းစသည့်စာအုပ်ကလေးကို ဖတ်ခဲ့ရဖူးသည်။ ဖိုးစိန်ကြီး အသံသွင်းထားသည့် ဗျတ်ဝိနှင့် သထုံမြို့ဝန်သမီး မအိုဇာတို့၏ အချစ်ဇာတ်လမ်းသည် တော်တော် ဆွတ်ပျံ့ဖွယ်ကောင်းသည့် အချစ်ဇာတ်လမ်းဖြစ်သည်။ မအိုဇာသည် ကိုဗျတ်ဝိရောက်လာတိုင်း အမောပြေအောင် ကိုဗျတ်ဝိအား ကွမ်းတစ်ယာ ရေတစ်မှုတ်ပေးလေ့ရှိသည်။ မြို့ဝန်က သူ့ကို သတ်ခါနီး ကားစင်ပေါ်အရောက် မအိုဇာထံ ကွမ်းတစ်ယာ၊ ရေတစ်မှုတ် တောင်းသောက်သည့်အခန်းမှာ ဇာတ်၏ အထွတ်ဖြစ်ပြီး အသက်အပါဆုံး ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ထောင်ချီ၍ ကြာခဲ့ပြီဖြစ်သော အိုမင်းသည့်အချစ်ဇာတ်လမ်းမှ ကိုဗျတ်ဝိနှင့်မအိုဇာတို့ကို လွမ်းနေသည်။

နှောင်းလူတို့သည် ကိုဗျတ်ဝိနှင့်မအိုဇာတို့ကို သနားသောကြောင့်၊ စာနာသောကြောင့်၊ သထုံမြို့ကို ဘေးအန္တရာယ်အပေါင်းတို့မှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည်ဟု ယုံကြည်သောကြောင့် နတ်ကုန်းဆောက်၍ ကိုးကွယ်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။

ရွှေစာရံစေတီတော်ကြီးမှ ကျွန်တော်တို့ ဆင်းလာသောအခါတွင် တော်တော်လေး မှောင်နေပြီ။ ဘုရားပရိဝုဏ်အပြင်ဘက်ရှိ ဈေးတန်းကလေးမှ ဈေးဆိုင်များတွင် မီးတွေလင်းစပြုနေပြီ။

ဈေးတန်းကလေးတွင် ပစ္စည်းတွေ မျိုးစုံလှသည်။ ကျွန်တော်သည် ဈေးတန်းကလေးကို လျှောက်ကြည့်ရင်း ကျွန်တော့်တွင် ပါလာသည့် ဝပ်ခဲမင်းကက်ဆက်ကလေးအတွက် ဓာတ်ခဲ

ဝယ်သည်။ ည ကျိုက်တော်၊ သိမ်ဆိပ်သို့ပြန်ရောက်သောလျှင် ကက်ဆက်ဖွင့်မည်။ သီချင်း နားထောင်မည်။ ခရီးသွားတုန်း ဂီတကို နားထောင်ရသည်မှာ အမောပြေသည်။

ဘယ်လောက်ကြာအောင် ဈေးဆိုင်တန်းတွေကို ကျွန်တော် တစ်ယောက်တည်း လျှောက်၍ ငေးမောနေသည် မသိ။ ရွှေစာရံစေတီတော်ကြီးကို အတူလာဖူးသည့်အဖော်တွေ မရှိတော့။ လမ်းချိုးမှာ ပျောက်ကွယ်သွားကြလေပြီ။

ကျွန်တော်သည် ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်၏ တိုက်ရှိရာသို့ မှန်း၍ပြန်လာခဲ့သည်။ အမှန်ကတော့ ဘယ်လောက်မှဝေးသည်မဟုတ်။ သို့ရာတွင် လမ်းလေးခုဆုံရာသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန် တော် ဘယ်သွားရမည်မသိဘဲ ယောင်လည်လည်ဖြစ်နေသည်။ ကျွန်တော်က နဂိုကမှမျက်စိမဲ့မဲ့။ လမ်းမီးများက မှန်ရီရီ။

လမ်းမအတိုင်း လျှောက်လာပြီး ယာဘက်သို့ချိုးလျှင် ရောက်မည်ဟုကျွန်တော် ထင် သည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်နှင့်ခပ်လှမ်းလှမ်းတွင် ယာဘက်တို့မချိုးဘဲ ဘယ်ဘက်သို့ သွားနေ ကြသော အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီးနှင့်ညွှန်ကြားရေးမှူးကြီးတို့ကို လှမ်းမြင်လိုက်ရသဖြင့် ကျွန် တော် ဝမ်းသာသွားသည်။ သူတို့နှင့်သာ မတွေ့လျှင် ကျွန်တော်လမ်းမှားတော့မည် ထင်သည်။ ကျွန်တော် သူတို့ကို လက်ခုပ်တီးခေါ် သည်။ တော်တော်နှင့်မကြား။ သူတို့နှစ်ယောက်သည် တစ် စုံတစ်ရာကို လေးနက်စွာ တိုင်ပင်နှီးနှောလာကြဟန်ရှိပါသည်။ သုံးလေးခါ လက်ခုပ်တီးခေါ် တော့မှ ကျွန်တော့်လက်ခုပ်သံကို ကြားပြီး ရပ်စောင့်နေကြသည်။

“အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီး လမ်းမှားနေပြီ ထင်သည်၊ ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်ရဲ့တိုက်က ယာ ဘက်မှာ မဟုတ်ဘူးလား”

အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီးက မပြုံးမရယ်ဖြင့်-

“မမှားပါဘူး မှန်ပါတယ် ကျွန်တော်တို့နဲ့ လိုက်ခဲ့ပါ”

ကျွန်တော်သည် သူတို့နှစ်ယောက်နောက်မှ လိုက်လာခဲ့သည်။ ကျွန်တော့်စိတ်ထဲတွင်မူ လမ်းမှားနေသည်ဟု ထင်သည်။

“အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီး လမ်းမှားနေပြီ ထင်တယ်၊ ခု ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်ရဲ့တိုက်ကို ပြန်မှာ မဟုတ်လား”

“မဟုတ်ဘူး ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်က နည်းနည်းပင်ပန်းနေတာနဲ့ ယမကာလေး ဘာလေး မှီဝဲမလိုလား . . . . လိုက်ခဲ့၊ ကျွန်တော်သွားနေတာလမ်းမှန်ပဲ၊ ဆိုင်ကို ဆိုက်ဆိုက် မြိုက်မြိုက်ရောက်မှာ”

အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီးက ကျွန်တော်တို့ကို ပျော်ပွဲစားရုံတစ်ခုသို့ခေါ်သွားပြီး သူ့ အိမ်မှယူလာသည့် ဝီစကီပုလင်းလေးကို ထုတ်သည်။ သူမှာပေးသည့်ဖားသားကြော်ကလည်း တော်တော်ကောင်းသည်။

ကျွန်တော်တို့လမ်းလျှောက်အဖွဲ့တွင် အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီးသည် ပျော်ပျော်နေ တတ်ပြီး တစ်ဖက်သားကို အလွန်ကူညီချင်သူဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ လမ်းလျှောက်လျှင် နေ့ တိုင်း ကျွန်တော်တို့ဖို့ မြို့ထဲမှမုန့်တွေ အမြဲဝယ်လာသည်။ မြို့ထဲက ဝယ်မလာဖြစ်လျှင် တစ်နေ့ ရာရာက ဝယ်လာတတ်သည်။ လမ်းလျှောက်အဖွဲ့ဝင်တွေဖို့ဆိုပြီး ထီးနှင့်မိုးတိုင်းစီးသည့် လမ်း လျှောက်ဖိနပ်တို့ကို အစေ့အငှ ဝယ်ပေးသည်။ “ဆရာတို့ ကျွန်တော်ကို ခိုင်းကြစမ်းပါဗျာ၊ ကျွန်တော် လုပ်ပေးနိုင်တာရှိလျှင် လုပ်ပေးချင်လို့ပါ၊ သူများခိုင်းတာကို ခံချင်လို့ပါ”ဟုသူ မကြာခဏ ပြောတတ်သည်။

အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီးသည် လမ်းကို မှန်မှန်လျှောက်သည်။ ခရီးမသွားလျှင် ပျက် သည့်နေ့ဟူ၍ မရှိလှ။ လမ်းမှန်မှန်လျှောက်သလို ယမကာကလေးကိုလည်း ညနေတိုင်လျှင် နည်းနည်းမှီဝဲတတ်သည်။

“ကျွန်တော်က မများပါဘူး၊ ဝီစကီကလေး နှစ်ခွက်လောက်ဆို ပြီးတာပဲ၊ ဝီစကီ နှစ်ခွက်လောက်သောက်၊ ညစာကို ကောင်းကောင်းစား၊ စောစောအိပ်၊ မနက်စောစောထ၊

လမ်းလျှောက်၊ ပျော်ပျော်နေ၊ စိတ်ညစ်စရာ မတွေ့နဲ့၊ အဲဒါအသက်ရှည်ဆေး”ဟု သူက ဆောင်ပုဒ်ထုတ်သည်။

ကျွန်တော်တို့သုံးယောက်သား ဝီစကီလေးတစ်ကျိုက်၊ ဖားသားကြော်လေးတစ်ကိုက် နှင့် စကားကောင်းနေကြသည်မှာ တော်တော်ကြာသွားသည်။ နာရီကြည့်လိုက်တော့ ၈ နာရီ ထိုးနေပြီ။

“ကဲ ပြန်ကြမှဲ့၊ ထမင်းစားဖို့ ကျွန်တော်တို့ကို စောင့်နေလိမ့်မယ်၊ ပြီးတော့ ကျိုက် ကော်-သိမ်ဆိပ်ကို ပြန်ရဦးမှာ”

ကျွန်တော်တို့သုံးယောက်ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်၏ တိုက်သို့ ခပ်သုတ်သုတ် ပြန်လာခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်စီးလာသည့် ဘီအမ်ဟီးနီးကားကြီးကို မတွေ့ရတော့။ တိုက်ရှေ့တွင် ကျွန်တော်တို့ စိတ်ပူဟန်ဖြင့် မျှော်နေကြသော အိမ်သူအိမ်သားများကိုသာ တွေ့ရတော့သည်။

“မိုးချုပ်နေမှာစိုးလို့ ဆရာတို့ကို မစောင့်တော့ဘူးတဲ့၊ ဒီတိုက်မှာပဲ အိပ်ကြတော့လို့ မှာသွားပါတယ်”

ဦးအေးသန့်၊ ဒေါ်အေးရီတို့မောင်ဖြစ်သူ ကိုစိုးလွင်နှင့်သီသီမြင့်တို့က ဆီးပြောကြ သည်။

“ဆရာတို့ ဒီမှာ ထမင်းပွဲပြင်ထားပါသည်၊ ပြီးတော့ ဒီမှာ အိပ်ရာတွေလည်း ပြင်ထား ပါတယ်”

ကျွန်တော်တို့သုံးယောက်သည် တစ်ယောက်မျက်နှာတစ်ယောက် ကြည့်လိုက်ကြ သည်။ အမှန်ကတော့ ကျွန်တော်တို့အပြစ် ဖြစ်သည်။ အိမ်သူအိမ်သားတွေ စိတ်ပူရ၊ တာဝန် တက်ရသဖြင့် အားနာသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့ဆီမှာ မအိပ်ချင်။

“နေပစေ ကိုစိုးလွင်၊ သူတို့ ပြန်သွားတာ မကြာသေးဘူး မဟုတ်လား”

“သိပ်တော့ မကြာသေးပါဘူး၊ ဆယ်မိနစ်လောက်ပဲ ရှိဦးမှာပေါ့”

“ကိစ္စမရှိဘူးလေ ကျွန်တော်တို့ ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်မှာပဲ ပြန်အိပ်မယ်၊ သူတို့ စိတ် ပူနေကြလိမ့်မယ်၊ ဘယ်နေရာမှာ တက္ကစီငှားလို့ရမလဲ၊ တက္ကစီငှားလို့ရရင် ငှားပေးပါ၊ ကျသ လောက်ပေါ့”

အိမ်ရှင်များသည် ကျွန်တော်တို့ကို အားနာနေကြဟန်တူသည်။ သူတို့တိုက်မှာ အား နာဖို့မလိုကြောင်း၊ အစစအရာရာ စီစဉ်ပြီးကြောင်း၊ တိုက်အပေါ်ထပ်တွင် သီးသန့်အိပ်ခန်း ရှိကြောင်း၊ မနက်ကျတော့ လာရမည့်အတူတူ သည်မှာပင် အိပ်စေလိုကြောင်း ပြောကြသည်။

“ကျေးဇူးတင်ပါတယ် ကိုစိုးလွင်၊ ကျွန်တော်တို့အတွက် ဘာမှစိတ်မပူပါနဲ့၊ ကျွန်တော် တို့ မြန်မာပြည်အနှံ့မှာ ညခရီးတွေကို သွားခဲ့ကြတာပါ၊ တက္ကစီတစ်စင်းလောက်သာ ရှာပေးပါ၊ သူ့လမ်းမှာ သူ့ဈေးအတိုင်းပေါ့”

“ကဲ သည်လိုဆို လာ ဆရာ၊ ကျွန်တော် လိုက်ပို့မယ်၊ တက္ကစီတော့ မငှားပါနဲ့”

ဦးအေးသန့်၏ သား ‘မင်းနိုင်သန့်’က ရန်ကုန်မှ သူမောင်းလာသည့်အဖြူရောင် စူပါ ရ(ဖ်)ဆီသို့သွားသည်။ မင်းနိုင်သန့်မှာ ဦးအေးသန့်၊ ဒေါ်အေးရီတို့၏ သားဖြစ်ပြီး လူငယ်ဆရာ ဝန်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူ့ဇနီး ‘စုစန္ဒာဆွေ’မှာလည်း ဆရာဝန်တစ်ဦးဖြစ်သည်။

ဒေါက်တာမင်းနိုင်သန့်သည် ကားကို ကျွန်တော်ရပ်နေရာ တိုက်ရှေ့သို့ နောက်ပြန် ဆုတ်လာသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကြာကြာစကားပြောနေချိန် မရပါ။ ကျွန်တော်တို့ကားကို လမ်း တွင် မီအောင် မောင်းမည် ဖြစ်သဖြင့်အားလုံးကို နှုတ်ဆက်ပြီး သုံးယောက်သား ကားပေါ်သို့ တက်လိုက်ကြပါသည်။

“ဖြည်းဖြည်းလည်း မောင်းနှော်၊ အရမ်းမောင်းမနေနဲ့ဦး” ဒေါက်တာစုစန္ဒာဆွေက စိုးရိမ်တကြီးဖြင့်မှာသည်။ မင်းနိုင်သန့်သည်လည်းကောင်း၊ ကျွန်တော်တို့သည်လည်းကောင်း၊

သူတို့စကားတွေကို နားမထောင်နိုင်ကြပါ။ ကျွန်တော်တို့ ကားပေါ်ရောက်သည်နှင့် ကားသည် လေးညို့မှ ပစ်လွှတ်လိုက်သော မြားတစ်စင်းလို ပေတစ်ရာလမ်းမကြီးပေါ်တွင် အရှိန်အဟုန် ပြင်းပြင်းနှင့်ပြေးနေလေသည်။

လမ်းတလျှောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ကားသည် မော်တော်ကားများကို ကျော်တက်ခဲ့ သည်။ မင်းနိုင်သန့်သည် လီဗာကို တစ်ချက်ကလေးမျှ မလျှော့။ မီးကို အပြည့်ထွန်းကာ လီဗာ ကို ဖိနှင်းသည်။ စိုးရိမ်စိတ်ဖြင့် ကျွန်တော်က သူ့ကို သတိပေးရသေးသည်။

“ဟိုရှေ့မှာ ကျွန်တော်တို့ကားကြီး ထင်တယ်၊ မီသေးတယ် ဟုတ်တယ် မီသေးတယ်”

ရှေ့တစ်ဖာလုံသာသာ မီးရောင်ထဲတွင် တအိအိ သွားနေသော ကျွန်တော်တို့ကားကြီး ကို မြင်ရသည်။ အမှန်ကတော့ ဘီအမ်ဟီးရီးကြီးသည်လည်း သူ့အရှိန်နှင့်သူ တော်တော်ပြင်း ပြင်း မောင်းနေပါသည်။ ကျွန်တော်တို့က မြန်လွန်းသဖြင့် နှေးနေသည်ဟု ထင်ရခြင်း ဖြစ်ပါ သည်။

မင်းနိုင်သန့်သည် ထိုကားကြီးကို မြင်ကတည်းက ကားဟွန်းသံကို အဆက်မပြတ်ပေး လာသည်။ ကားဟွန်းသံကြောင့် အချို့ကားများက ရပ်ပေးကြသည်။ အချို့ကားများက အရှိန် သတ်ပေးကြသည်။ ဟီးရီးကားကြီးမှာလည်း အရှိန်နှေးသွားသည်။ မင်းနိုင်သန့်သည် ဟွန်းကို အဆက်မပြတ်တီးရင်း ကားကြီးကို ကျော်တက်လာခဲ့ပြီးနောက် ရှေ့မလှမ်းမကမ်းတွင် ရှေ့မှ ဆီးပိတ်၍ ရပ်လိုက်သည်။

ကျွန်တော်တို့ကားကြီးလည်း ရပ်လိုက်သည်။

ကျွန်တော်တို့သုံးယောက်သည် မင်းနိုင်သန့်ကိုပင် နှုတ်မဆက်နိုင်ကြဘဲ ကားကြီးပေါ် သို့ ပြေးတက်ခဲ့ကြသည်။ စွန့်စားခန်းတစ်ခု တွေ့ရသလို ရင်ဖိုနေကြသည်။

နောက်တစ်နေ့မနက် အိပ်ရာမှစောစောထကာ သထုံမှအလှူရှင်အိမ်တွင် မနက်စာ စားကြသည်။ မြသပိတ်တောင်ပေါ်ကို တက်မည်ဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်သည် မနက်စာကို အနည်း

ငယ်သာ စားပါသည်။ ကျွန်တော်တို့တစ်ဖွဲ့လုံး တက်ကြသည်မဟုတ်ပါ။ အဖွဲ့ထဲက ကျွန်တော် တို့ရှစ်ဦးသာ တက်ခဲ့ကြပါသည်။ ကျန်အဖွဲ့ဝင်တို့မှာ အလှူရှင်ဒေါ်ငြိမ်းယဉ်၏ တိုက်မှာ ကျန် ရစ်ခဲ့ကြသည်။ အငြိမ်းစားပါမောက္ခဆရာဝန်ကြီးကား ဆေးရုံကို သွားကြည့်လေသည်။ သူ ဆေးကျောင်းဆင်းခါစ ဆရာဝန်ပေါက်စဘဝတွင် ပထမဆုံးတာဝန်ထမ်းဆောင်ခဲ့ရသဖြင့် သူ ဆေးရုံကို အလွမ်းပြေသွားကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။

မြသပိတ်တောင်မှာ မြို့နှင့်ကပ်လျှပ်ရှိသဖြင့် မြို့ထဲကတောင်ဟုပင်ခေါ်နိုင်သည်။ မြို့ ဆုံးသည်နှင့် တောင်ခြေသို့ ချက်ချင်းရောက်သွားသည်။ တောင်ခြေရင်း ခြင်္သေ့နှစ်ကောင်မှ မြ သပိတ်တောင်ထိပ်အထိ (၇၇၉)ပေမြင့်သည်ဟုဆိုသည်။ တောင်ခြေမှတောင်ထိပ်ကို စောင်း တန်းသွယ်ထားပြီး စောင်းတန်းဘေးတွင်လည်း ဇရပ်များ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ စေတီများ၊ အာရုံခံတန်ဆောင်းများ၊ ဓမ္မာရုံများ၊ ကြိုကြားကြိုကြား ရှိနေသဖြင့် အဆက်မပြတ်လှပါ။ သို့ ရာတွင် စေတီရိပ်၊ ဘုရားရိပ်၊ တောရိပ်တောင်ရိပ်ကြောင့် ထိုနေရာတစ်ဝိုက်သည် ပကတိ တိတ်ဆိတ် အေးချမ်းလျက်ရှိသည်။

မြသပိတ်တောင်သည် သိပ်မြင့်သည့်တောင်တစ်လုံးမဟုတ်သည့်တိုင် စောင်းတန်းများ မှာ မတ်စောက်သဖြင့် တော်တော်တက်ယူရသည်။ အစတွင်တော့ တော်တော်မောသည်။ သို့ရာ တွင် ကျွန်တော်သည် စောင်းတန်းကို တက်ရင်းတက်ရင်း ကျွန်တော်ရှေ့တွင် တက်နေသော အသက်(၃၀)နီးပါးရှိ ဦးပဋ္ဌင်းပျိုတစ်ပါးကို ကြည့်ပြီး တောင်တက်နည်းကို တွေ့သွားလေသည်။

တက်စတွင် ကျွန်တော်သည် လှေကားတစ်ထစ်ကို ဘယ်ညာလှမ်းပြီး တက်လာခဲ့သော် လည်း မောလာသည့်အခါတွင် ဘယ်ညာ လှမ်းမတက်နိုင်တော့။ ပထမခြေလှမ်းကို လှမ်းပြီး တော့ တစ်လှမ်းချင်းတက်သည်။ လှေကားထစ်ပေါ်သို့ ခြေစုံရောက်တော့မှ နောက်တစ်လှမ်း တက်သည်။ ဘယ်ညာလှမ်းခြင်းမဟုတ်ဘဲတစ်လှမ်းချင်းတက်သည့်နည်းဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်ရှေ့က ရဟန်းပျို၏ လှေကားတက်နည်းမှာ တစ်လှမ်းချင်းတက်သည့်နည်း ဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်တို့တက်သည့်နည်းမှာ စုံရပ်ပြီးမှ တက်သည့်နည်းဖြစ်သည်။ ရဟန်းပျို၏

ခြေလှမ်းသည် မြန်လည်းမမြန်၊ နှေးလည်းမနှေး၊ နားလည်း မနား၊ ကျွန်တော်ရှေ့တွင် ဘယ် ကိုမျှ မကြည့်ဘဲ ဦးခေါင်းကို ငုံ့ကာ မှန်မှန်တက်နေသည်။

ကျွန်တော်သည် သူ့လိုပင် ဘေးကိုလည်း မကြည့်။ အပေါ်ကိုလည်း မကြည့်ဘဲ ရှေ့ တွင် မြင်ရသည့်လှေကားထစ် တစ်ထစ်ကိုသာ ကြည့်၍ ဘယ်ညာတစ်လှမ်းချင်း လှမ်း၍ တက် လာခဲ့သည်။ ပထမခြေလှမ်းတွင် အသက်ရှူသွင်းပြီးနောက် ခြေတစ်လှမ်းတွင် အသက်မှုတ် ထုတ်သည်။ ထိုနည်းအတိုင်း ကျွန်တော်သည် ဦးပွင်းပျိုနောက်က တက်လိုက်လာရာ တောင် ထိပ်သို့ မရပ်မနား မမောမပန်းဘဲ ရောက်လာခဲ့လေသည်။

ဪ လက်စသတ်တော့ ဦးပွင်းပျိုသည် သတိပဋ္ဌာန်ကို နှလုံးသွင်း၍ စကြိုလျှောက် နေခြင်းပါတကားဟု ကျွန်တော် သဘောပေါက်သွားသည်။ သဘောပေါက်သည်နှင့်အတူ ချမ်း မြေ့ဆရာတော်၏ စကြိုလျှောက်ရင်း သတိပဋ္ဌာန်ရှုသည့်နည်းကို ကျွန်တော်သွား၍ သတိရမိ သည်။

ဘယ်လှမ်း ညာလှမ်း၊ ဖြည်းဖြည်းလှမ်း၊

ခြေလှမ်းစိပ်ပါစေ။

ဟိုသည်မကြည့်၊ ရှေ့တည့်တည့်၊

ရှုကြည့်အမြဲပေ။ မျက်လွှာကိုချ၊

လေးတောင်မျှ၊ ကြည့်ရ အမှန်ပေ။

ကြွတာ လှမ်းတာ၊ ချလိုက်တာ၊

သေချာရှုပါလေ။

အခြားအဖွဲ့ဝင်များကို ကျွန်တော် သဘောပေါက်ပုံကို ပြောပြသည့်အခါတွင် သူတို့လည်း ထိုအတိုင်း လှမ်းကြည့်ကြသည်။ သူတို့ကလည်း ကျွန်တော့်အဆိုကို ထောက်ခံကြလေသည်။

မြသပိတ်တောင်ထိပ်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ဘုရားဝေယျာဝစ္စလုပ်သည့် ဥပသကာတစ်ဦးနှင့်တွေ့သည်။ သူသည် အသက်(၇၀) ရှိလေပြီ။ သူသည် မြသပိတ်တောင်ကို နေ့တိုင်းတက်၍ ဘုရားဝေယျာဝစ္စတို့ကို ပြုလာသည်မှာ အနှစ်သုံးဆယ်ရှိပြီ။ ယခုတိုင် ကျန်းမာပကတိ ချမ်းသာစွာ ရှိသည်ဟု ဆိုလေသည်။

မြသပိတ်စေတီတော်သည် ဉာဏ်တော်အမြင့်(၆၇)တောင် (၉)လက်မ၊ ဖိနပ်တော်အကျယ် (၂၃၆) တောင်နှင့် ထီးတော်အဝ (၅)တောင်၊ အမြင့် (၉)တောင်ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။

သာသနာသက္ကရာဇ် (၁၂၉)တွင် သထုံပြည်၌ သူရိယစန္ဒာမင်းကြီး၏မြစ်တော်၊ “သုဝဏ္ဏရာဇာ မဟာဓမ္မဇမင်း”ပြုစဉ် မဇ္ဈိမဒေသမှ ရှင်မဟိန္ဒ၊ ရှင်သောဏစသည့် ရဟန္တာငါးပါးတို့ကြွလာပြီး မြတ်စွာဘုရား၏ဆံတော်(၈)ဆူကို ဌာပနာ၍ တည်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မြသပိတ်စေတီတော်ရင်ပြင်မှနေ၍ အရပ်လေးမျက်နှာကို မျှော်ကြည့်ကြသည်။ အရှေ့ဘက်တွင် တောင်တန်းတွေ ညှို့မိုင်းနေသောဒေါနတောင်တန်းကြီး။ သထုံ-မြိုင်ကလေးကားလမ်း၊ ဖားအံမြို့ရှိရာအရပ်တို့ကိုပြသည်။ ရာသီဥတုကောင်းသည့်အခါ များတွင် ဖားအံကိုပင် မြင်နိုင်သည်ဟုဆိုသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မြသပိတ်စေတီတော်ရင်ပြင်လေးဘက်လေးတန်မှနေ၍ ရှုမျှော်ခင်းကို ကြည့်ပြီးနောက် ပြန်ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။

နတ်စင်ကုန်း၊ ဒေါ်ဦးဇွန်းဘိုးဘွားရိပ်သာစသည်တို့ကို သွားချင်သေးသော်လည်း အချိန်မရတော့ပြီ။

လူစုံသည်နှင့် ကျွန်တော်တို့ကားကြီးသည် အလှူရှင်ဒေါ်ငြိမ်းယဉ် ကိုစိုးလွင်၊ သီသီ မြင့်တို့နှင့်တကွ အိမ်သူအိမ်သားများကို နှုတ်ဆက်ပြီး နောက်ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်သို့ ထွက် လာခဲ့ကြသည်။ ကျိုက်ကော်-သိမ်ဆိပ်တွင်ကိုအေးလွင်နှင့်ဝါဝါတို့က ကျွန်တော်တို့ကို နေ့လည် စာ ကျွေးလိုက်သေးသည်။ သူတို့ကျွေးသော နေ့လည်စာမှာ ရန်ကုန်ညွှေသည်များအတွက် အထူးစီစဉ်ထားသော ကျိုက်ကော် တရုပ်ငါးပေါင်းကြော်ဖြစ်လေသည်။ အချည်ရည်ဖြင့် တို့ စားရသည်မှာ မြိန်လှပါသည်။

နေ့လည်နာရီပြန်တစ်ချက်ထိုးသည်နှင့် ကျွန်တော်တို့ကားကြီးသည် ရန်ကုန်ဘက်သို့ ဦးတည်ခဲ့ကြသည်။ အလာတုန်းကလိုပင် သီချင်းသံတွေ စည်ဝေလျက်။

အပြန်တွင်တော့ ကျွန်တော်တို့ လမ်းလျှောက်အဖွဲ့သည် အလာတုန်းကလို လက်ခုပ် တီးရုံတင်၊ စည်းလိုက်ရုံတင် မဟုတ်တော့ပါ။ မမရီက ခေတ်ဟောင်းသီချင်းတွေကို တစ်ပုဒ်ပြီး တစ်ပုဒ် ဆိုသည်။ ဒေါ်တင်ကြည်က က၊သည်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံး ဝိုင်း၍ဆိုသည်။ အသံ အကျယ်ဆုံးမှာ အာမခံကိုယ်စားလှယ်ကြီးဖြစ်သည်။ ရေခဲတုံးသည် လုံးဝအရည်ပျော်သွား လေပြီ။

နည်းနည်းမောလျှင် ခဏရပ်သွားကြသည်။ သို့ရာတွင် မကြာပါ။ မမရီက တစ်ပုဒ် ကောက်ဆိုလိုက်သည်နှင့် ကျွန်တော်တို့အားလုံးက လိုက်ဆိုကြပါသည်။ ဒေါ်တင်ကြည်က က၊ပါ သည်။

သို့ဖြင့် ဆိုလိုက်၊ ကလိုက်၊ နားလိုက်၊ ဆိုလိုက်၊ ကလိုက်၊ နားလိုက်ဖြင့် ကျွန်တော်တို့ သီချင်းကားကြီးသည် ည(၈)နာရီတွင် ရန်ကုန်နယ်နိမိတ်သို့ ဝင်ခဲ့လေသည်။

ရန်ကုန်နယ်နိမိတ်သို့ရောက်တော့ ကျွန်တော်တို့သည် အသံတိတ်သွားကြသည်။ သီချင်းဆို၍ မောသောကြောင့် တိတ်သွားခြင်း မဟုတ်ပါ။

မနက်ဖြန်မနက် မျက်စိနှစ်လုံးပွင့်သည်နှင့် တွေ့ရမည့် အိမ်မှုကိစ္စတွေ၊ မပြေလည်မှု တွေ၊ ကတိတွေ၊ ဘဝင်မကျမှုတွေ၊ တင်းကျပ်မှုတွေ၊ ဘဝအမောတွေကို တွေးမိသောကြောင့် ဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပါလိမ့်မည်။

ကျွန်တော်သည် ‘အရစ္စတိုတယ်’ ပြောသည့် ရင်ထဲက တင်းကျပ်မှုများကို သန့်စင်ဆေး ကြော့ပစ်ခြင်းဆိုသည့် စကားလုံးကို သွား၍ သတိရနေလေသည်။

[၁၉၉၆ခု၊ သထုံအသင်း၊ ငွေရတုမဂ္ဂဇင်း]

ပန်းခင်းကို မြင်းစီး၍ လျှောက်ကြည့်ခြင်း

၁၉၇၂-ခု ‘ဘဝတက္ကသိုလ်’ မှထွက်လာပြီးနောက် ကျွန်တော်သည် မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့ အပြားသို့ မကြာခဏ ခရီးထွက်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ အချို့မှာ ဖိတ်ကြား၍ သွားရသည့်ခရီးဖြစ်ပြီး အချို့မှာ ကိုယ့်အလိုအလျောက်ထွက်သောခရီးများဖြစ်၏ ။

ခရီးသွားရခြင်းသည် စိတ်ကိုလည်း အငြီးပြေစေသည်။ ဗဟုသုတ အဖုံဖုံရစေသည်။ လူထုများ၏ ဘဝကိုလည်း နီးနီးကပ်ကပ်လေ့လာခွင့်ရစေသည်။ တစ်နည်းပြောရလျှင် ပန်းခင်း ကို မြင်းစီး၍ လျှောက်ကြည့်ရသည်နှင့်တူပါသည်။ မြင်းပေါ်မှကြည့်သဖြင့် အချို့ပန်းများ၏

အသွေးအရောင်ကို သဲကဲ့စွာ မမြင်ရပါ။ ခန့်မှန်း၍ ကြည့်ရုံသာ တက်နိုင်ပါ၏။ အချို့ပန်းများ၏ ရနံ့ကို ခွဲခွဲခြားခြား မရှုရှုတ်ရပါ။ အဝေးက ရှုရှုတ်ရုံသာ တက်နိုင်ပါ၏။ မြင်းပေါ်မှဆင်းပြီး ပန်းခင်းတွေထဲသို့သွားကာ နက်နက်ရှိုင်းရှိုင်း၊ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် လေ့လာရလျှင်မူ အကောင်းဆုံးဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

သို့တိုင်အောင် ပန်းခင်းနားသို့ လုံးဝမသွားဘဲ ပန်းအကြောင်းရေးခြင်းထက် မြင်းတပြေးမျှဖြစ်စေ သွားကြည့်ပြီးရေးခြင်းက တော်သေးသည်ဟု ကိုယ့်ကို နှစ်သိမ့်ပါသည်။

တစ်နေ့က စာအုပ်စင်ကို ရှင်းရင်း ကျွန်တော်၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းစာအုပ်များကို သွားတွေ့သည်။ ကျွန်တော်သည် နေ့စဉ်မှတ်တမ်းရေးရ လောက်အောင် ကြီးကျယ်သည့်ဖြစ်ရပ်ကြီးများသည်လည်း ကျွန်တော်ဘဝတွင် နေ့စဉ်ဖြစ်ပေါ်နေသည် မဟုတ်ပါ။ သို့ရာတွင် ခရီးသွားသည့်အခါ၌မူ မှတ်စုစာအုပ်တစ်အုပ်တွင် မှတ်ဖွယ်မှတ်ရာတို့ကို ကူးတတ်ရေးတတ်ပါသည်။

၁၉၇၂-ခုနှစ်အတွင်း ကျွန်တော်နေ့စဉ်မှတ်တမ်းများကို ပြန်ကြည့်လိုက်သည့်အခါ တွင်မူ ခရီးတော်တော်များများ သွားခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်ကြောင်း ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပြန်တွေ့ရလေသည်။

‘ဘဝတက္ကသိုလ်’မှထွက်ပြီး ပထမဆုံးခရီးထွက်သောအချိန်မှာ ၁၉၇၂-ခုနှစ် ဇူလိုင်လအတွင်း ဖြစ်လေသည်။

ရန်ကုန်မိုးသည် ထုံးစံအတိုင်း ရွာလိုက်ရပ်လိုက်၊ ဖွဲ့လိုက် စေ့လိုက်နှင့်ဖြစ်နေ၏။

မိုးသည်းထန်စွာ ရွာနေသည့်တစ်နေ့လည်၌ ကိုသန်းတင်သည် သူ့ကားကလေးဖြင့် ကျွန်တော်အိမ်သို့ပေါက်လာသည်။

“ကျွန်တော်တို့ ရုပ်ရှင်ရိုက်ထွက်မယ်၊ ခင်ဗျားလဲ ခရီးမသွားရတာ ကြာလှပြီ လိုက်ခဲ့ပါလား”

ကိုသန်းတင်သည် ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီတစ်ခုထောင်ကာ ထိုအချိန်က ‘ယင်းမာပင်လမ်းခွဲ’ ဆိုသည့် ကားတစ်ကားကို ရိုက်နေသည်။

“စိမ်လိုက်လေ”

ဘယ်တော့သွားမှာလဲ၊ ဘယ်ကို သွားမလဲဟုပင် မမေးမိတော့။ ရုပ်ရှင်ရိုက်သည်ကို ကျွန်တော် သေသေချာချာ ကြည့်ဖူးချင်နေသည်မှာ ကြာပြီ။ ယခုတော့ ၈၊ လယ်၊ ဆုံး ကြည့် ခွင့်ရပါပြီ။ ပို၍ကံကောင်းသည်မှာ ကြီးကြပ်သူတာဝန်၊ ညွှန်ကြားသူတာဝန်၊ အုပ်ချုပ်သူ တာဝန်စသည်တို့ ဘာမျှမပါဘဲ ဘေးမှအလွတ်ထိုင်ကြည့်ရသည့် အခွင့်အရေးကိုရခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ခရီးသွားမည်ဆိုတော့ လိုအပ်သည့်ပစ္စည်းများကို ပြင်ရဆင်ရသည်။ ခရီးဆောင်လက်ဆွဲသေတ္တာ၊ မိုးကာအင်္ကျီ၊ အနွေးထည်၊ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးနှင့်လိုအပ်သည့်ဆေးဝါးစသည်။

မိုးတွေ သည်းထန်စွာရွာနေသည့်တစ်နေ့မှာပင် ကျွန်တော်တို့ မန္တလေးသို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ၁၀-နှစ်အတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ် ပြန်ရောက်ခြင်းဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်သည် စစ်ပြီးစက မန္တလေးတွင် တော်တော်ကြာကြာနေခဲ့ဖူးပါသည်။ ထိုစဉ်က မန္တလေးမြို့က မြို့ပျက်ကြီး။ ဈေးချိုရုံတော်ကြီးတစ်ဝိုက်ကလည်း အပျက်အစီးတွေ စုပုံနေသည်။ ၈၄ လမ်းမှအရှေ့ဘက်သို့ မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင် မျှော်မဆုံးနိုင်သည့် မီးလောင်ပြင်ကြီးကို မြင်ရသည်။ မီးလောင်ပြင်ကြီးသည် အရှေ့အောင်ပင်လယ်ကန်ရိုးအထိ ဒိုးရိုးပေါက်နေသည်။ ဤမီးလောင်ပြင်ထဲတွင် တိုက်အိုတိုက်ပျက်နှင့် အသစ်ပြန်ဆောက်ပြန်ဆောက်ပြီးကာစ သက်ငယ်တဲများက ကျွန်းကလေးများသဖွယ် ပြန့်ကြဲနေကြသည်။ မီးလောင်ပြင် ပင်လယ်ကြီးထဲက လူနေအိမ်ခြေ ကျွန်းစုကလေးများပါ။

သည်တုန်းက ရှုခင်းတစ်ခုကို ကျွန်တော် မြင်ယောင်နေသေးသည်။

မန္တလေးမြို့မှ တူရိယာအဖွဲ့သည် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် စစ်ပြေးနေရာမှ မန္တလေးသို့ အခမ်းအနားဖြင့် ပြန်ဝင်လာသည့်ရှုခင်းဖြစ်လေသည်။

အခမ်းအနားဖြင့် ပြန်ဝင်လာသည်ဆိုခြင်းမှာ အခြားမဟုတ်ပါ။ စစ်သုံးထရပ်ကား ခေါင်းတိုကြီးပေါ်တွင် ငြမ်းတော့ဆင်ပြီး အကအခုန်တွေ၊ အတီးအမှုတ်တွေနှင့် မြို့ကို လိုက် နှုတ်ဆက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

သူတို့ မြို့မအသင်းသားတွေ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် စစ်ပြေးနေကြကြောင်း၊ မိတ်ဆွေများကို နေ့တိုင်းသတိရကြောင်း၊ မြို့မမောင်တွေ ကျန်းမာချမ်းသာစွာ ရှိကြသည်ဟု ရွှေမန်းသူတို့ကို ပြောပြစေလိုကြောင်း၊ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသည် သူတို့အဖို့ နတ်ပြည်တမျှ အေးချမ်းသာယာကြောင်း၊ သို့တိုင်အောင် တစ်ခါတရံတွင် သူတို့ ရွှေမန်းမြို့ကြီးကို လွှမ်းမိတ်ဝေမိကြောင်း၊ ရွှေမန်းမြို့ကို ပြန်ချင်စေဖြင့် ခြေလှမ်းကို ပြင်မိကြောင်းဖြင့်ပါသည်။

သံပြိုင်အပိုဒ်တွင်

“အခါတော်ရောက်ချိန် နီးလို့လာပေ၊ ဒေါ်ဒေါ် မမ နှမတို့ရေ၊ အသဲစွဲချစ်မိတ်ဆွေ၊ ခေတ္တခွဲလို့နေ၊ မြို့မနဲ့အတူတကွ လိုက်ပါနိုင်စေ၊ အောင်စည်ယွမ်းသံ ကြားပြီထင်၊ ပြည်တော်ဝင်မယ်လေ”

မြို့မအသင်းက မန္တလေးသို့ပြန်လာပြီး သူတို့ ရွှေမန်းသူ ရွှေမန်းသားတွေကို ဤသို့ ဆက်၍ အားပေးသည်။

“မန္တလေးရွှေမြို့ တို့ရတနာပုံနေပြည်၊ တင့်တယ်သာယာ စည်ကား ဟိုတုန်းခါကလေ၊ အဲဒါတွေ မတွေးကြနဲ့ ရှေ့ဆက်ရန် စီမံဖန်စို့လေ၊ မေ့မေ့ပျောက်ပျောက် အောင်းမေ့ကြတဲ့ တိုက်တာအိမ်ခြေ စည်းစိမ်ရှင်တွေ၊ လူကြံလျှင် ခံနိုင်ဘူး၊ အထူးပင် မှတ်ကြလေ၊ အရင်လို ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်နေ၊ မြို့မအသင်းက ပြောပေ”

မြို့မငြိမ်း၏ သီချင်းလား၊ ဆရာညွှာ၏ သီချင်းလား ကျွန်တော် ကောင်းကောင်း မမှတ်မိတော့။ စာသားကလည်း လူထု၏ ဘဝနှင့်ဟပ်မိ၊ အသွားကလည်း ဆိုရလွယ်သဖြင့် ထို သီချင်းသည် ထိုစဉ်က လူတိုင်းပါးစပ်ဖျားသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။

ထိုကာလနောက်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်သည် မန္တလေးသို့ မကြာခဏ ရောက်ပါသည်။ စစ်ပြီးစက ကျွန်တော်မြင်ခဲ့သည် မန္တလေးနှင့်မတူတော့။ တိုက်တာတွေ၊ လူနေအိမ်ခြေတွေ တရိပ်ရိပ်တိုးနေပြီ။ သို့ရာတွင် နှစ်တိုင်း မြင်နေကျ မကြာခဏမြင်နေကြဖြစ်၍လောမသိ။ စစ် ပြီးခါစမန္တလေးနှင့် ပြန်လည်တည်ထောင်ပြီးသည့်မန္တလေးတို့၏ ကွာခြားချက် ကျွန်တော့်အ မြင်တွင် သိသာခြင်း မရှိပါ။

၁၉၆၀ မှ ၁၉၇၂ ခုနှစ်ပေါင်း တစ်ကျိပ်ကျော်အတွင်း ပထမဆုံးအကြိမ်ပြန်ရောက် သည့်အခါတွင်ကား ယခင်မန္တလေးနှင့် ယခုမန္တလေးသည် ကွာခြားချင်တိုင်း ကွာခြားနေပြီ။

အဆောက်အဦများကသာ ကွာခြားသည်မဟုတ်။ လူတွေ၏ အဆင်အပြင်ကလည်း ကွာခြားနေသည်။ ရွှေမန်းသူဆိုလျှင် ယခင်က ရွှေခြေကျင်းဝတ်ပြီး ဘိုင်စကယ်စီးသည့်အသွင် ကို မြင်ယောင်တတ်လာ၏။ ယခု ရွှေမန်းသူကား ရွှေခြေကျင်းလည်းမဝတ်၊ ဘိုင်စကယ်လည်း မစီးတော့ချေ။ ဆံတိုဂုတ်ဝဲ၊ စပို့ရှပ်နှင့် ခေါင်းလောင်း ဘောင်းဘီဝတ်သည့် မိန်းကလေးများကို ဈေးချိုနားတွင် အများအပြားတွေ့နေရသည်။ ရန်ကုန်ဗိုလ်ချုပ်ဈေးတစ်ဝိုက်မှပင် ခေါင်း လောင်းဘောင်းဘီဝတ်သည့် မိန်းကလေးကို တွေ့ခဲ့ပါသည်။

လူမျိုးကလည်း စုံသည်။ အနောက်နိုင်ငံသား ခရီးသွားများလည်းရှိသည်။ ရှမ်း၊ ရှမ်းတရုပ်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကသဲ၊ အိန္ဒိယ၊ တရုတ်။ မန္တလေးသည် လူမျိုးရော အဆင်အပြင်ပါ ပေါင်းစုံရောယှက်နေသည့် မျိုးနွယ်စုနှောသည့် မြို့ကြီးဖြစ်နေပြီ။

ကျွန်တော်သည် မန္တလေးကိုကြည့်ရင်း ဆယ်စုနှစ်တစ်ခု၏ အပြောင်းအလဲကို စဉ်း စားနေလေသည်။

မန္တလေးသည် ဤဆယ်စုနှစ်တစ်ခုအတွင်း အဘယ်ကြောင့် ဤမျှ ပြောင်းလဲသွားရ သနည်း။

“ကြီးမားသောပြောင်းလဲမှုကြီးများ ဖြစ်ပေါ်သည့်ကာလမျိုး၌ နှစ်အနည်းငယ်အ တွင်းအတွေ့အကြုံသည် သာမန်ကာလ အနှစ် ၂၀ အတွေ့အကြုံမျိုးနှင့်ညီမျှသည်” ဟုတစ်နေ ရာတွင် ကားလ်မတ်က ပြောခဲ့ဖူးသည်။

ထိုနှစ်များအတွင်း၌ အရှေ့၊ အနောက်၊ တောင်၊ မြောက်စသည်တို့မှ လူအမျိုးမျိုး သည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် အလည်ဗဟိုဖြစ်သည့်မန္တလေးတွင် လာရောက်စုရုံးခဲ့ကြ လေသည်။

တမူး-ကလေးဝဘက်မှ မှောင်ခိုပစ္စည်းများသည် မန္တလေးသို့ စီးဝင်ကြသည်။ လား ရှိုး၊ တာချီလိတ်၊ မိုးကုတ်၊ ရန်ကုန်၊ မော်လမြိုင်၊ ပဲခူးစသည်တို့မှပစ္စည်းများသည်လည်း မန္တလေးသို့ စီးဝင်ကြသည်။ သို့ဖြင့် မန္တလေးသည် မှောင်ခိုပစ္စည်းပင်လယ်ကြီးဖြစ်နေသည်။

မန္တလေးတွင် လိုင်စင်ရတည်းခိုခန်းချည်း တစ်ရာကျော်ရှိနေသည်။ တည်းခိုခန်းတွေ က လူအပြည့်။

ကျွန်တော်တို့သည် မန္တလေးတောင်ခြေအနောက်ဖက် ပိဋကတ်တိုက်အနီးက ဇရပ် များတွင် တည်းကြ၏။ ရန်ကုန်မှ ရုပ်ရှင်ရိုက်သည့်အဖွဲ့များ တည်းခိုလေ့ရှိကြသည့်နေရာပေ တည်း။

မန္တလေးမြို့ကြီး ပြောင်းလဲနေသလို မန္တလေးတောင်သည်လည်း အကြီးအကျယ် ပြောင်းလဲနေပေ၏။

မန္တလေးတောင်နှင့်ပတ်သက်၍ ကျွန်တော်အာရုံတွင် မြင်ကွင်းနှစ်ခုရှိခဲ့သည်။ တစ်ခု က စစ်မဖြစ်မီက မန္တလေးတောင်။

ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မြင်ဖူးခြင်းမဟုတ်ပါ။ ပန်းချီကားထဲက မန္တလေးတောင်ဖြစ်သည်။
 ဇရပ်ကလေးတွေ ကျိုးတိုးကျဲတဲ၊ လှည်းကလေးတွေနှင့် မန္တလေးတောင်ခြေကို သွားနေကြ
 သည်။ တချို့က လှည်းနောက်က ခြေလျင်လိုက်ကြသည်။ တောင်ခြေက ဇရပ်ကြီးတွေထဲတွင်
 တက်နေကြသည်။ စိမ်းညိုနေသည့်တောင်ပေါ်မှ စောင်းတန်းဖြူဖြူသည် ရေတံခွန်ကြီးတစ်
 စင်းသဖွယ် စီးသွယ်ကျဆင်းနေသည်။ ပုံအောက်တွင် ‘စခန်းမဝေးပေါင်၊ မန္တလေး၊ မြေကြီး
 နှစ်ကောင် သွားလို့ကြည့်ရအောင်’ ဟုစာတမ်းထိုးထားသည်။ မန္တလေးတောင်ပေါ်တွင် မြေကြီး
 နှစ်ကောင်အရပ်ကို ရည်ညွှန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။ ဆရာချုံ၏ ပန်းချီကားလော၊ ဆရာဦးစော
 မောင်၏ ပန်းချီကားလော၊ ကောင်းကောင်း မမှတ်မိတော့။ အပြားလိုက်ဆွဲထားသည့်ရှေးပန်း
 ချီဖြစ်သည်။

နောက်မြင်ကွင်းတစ်ခုမှာ စစ်ပြီးစ မန္တလေးတောင်ဖြစ်လေသည်။ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ
 မြင်ဖူးခြင်းဖြစ်သည်။

မန္တလေးတောင်ပေါ်က စေတီတွေ၊ ပုထိုးတွေမှာ ကျည်ဆံပေါက်တွေ ပြည့်နှက်လျက်
 ရှိသည်။ တန်စောင်းတွေက သွပ်မိုးတွေမှာ ကျည်ဆံရာတွေ မှုမ့်ကြဲနေသည်။ ဆင်းတုတော်
 များမှာ ခေါင်းမရှိတော့။ အချို့က မြေပြင်တွင် တုံးလုံးပက်လက်။ ကြေးအမြောက်ဆံခွံကြီးထဲ
 တွင် ပန်းတွေစိုက်ပြီး ဘုရားပူဇော်ထားသည်။

စစ်၏ ဒဏ်ချက်များဖြင့် ထောင်းလဲမောင်းကြေနေသည့်မန္တလေးတောင်ပါ။

ကျွန်တော်သည် အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာကစ်ပလင်၏ ‘မန္တလေး’ ဆိုသည့်ကဗျာကို သတိရ
 နေလေသည်။

‘အို ဗြိတိသျှစစ်သား

မန္တလေးကို ပြန်လာပါတော့

မီးသဘော်ဟောင်းကို ကျောက်စွဲရာ

မန္တလေးကို ပြန်လာပါတော့

ရန်ကုန်မှ မန္တလေးသို့ခွတ်လာသည့်

သူတို့၏ စက်သံများကိုပင် သင်မကြားသလော

ငါးပျံတို့မြူးတူးကစားရာ

မန္တလေးသို့သွားရာလမ်းမှာ

အရက်နီပြေးစပြုပြီ’

လို့စေတီက ဆည်းလည်းကလေးတွေက ပြောကြသည်။

ကစ်ပလင်းသည် ထိုကဗျာကို တတိယအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲအပြီးတွင် ရေးခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ကစ်ပလင်း၏ ကဗျာသည် ဗြိတိသျှနယ်ချဲ့သမားတို့က မြန်မာနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ကို သိမ်းယူကြောင်းကို ဖွဲ့သည့်သူတို့၏ ‘အောင်ပွဲ’ ကဗျာဖြစ်လေသည်။ နယ်ချဲ့သမားကဗျာဆရာ၏ နယ်ချဲ့စနစ် ဘွဲ့ကဗျာတစ်ပုဒ်။

ကစ်ပလင်းသာရှိနေလျှင် ဗြိတိသျှတို့က ဒုတိယအကြိမ်မန္တလေးမြို့ကိုသိမ်းသည့် ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ထပ်ဖွဲ့လေဦးမည်လော မဆိုနိုင်။

ယခု ပြန်ရောက်တော့ မန္တလေးတောင်သည် ကျွန်တော်ငယ်ငယ်က ပန်းချီကားထဲက မြင်ခဲ့ရသော မန္တလေးတောင်လို လွှမ်းမောဖွယ် မကောင်းတော့။ ကြည့်နူးဖွယ်လည်း မကောင်းတော့။ စစ်ပြီးစ တွေ့ရသည့် မန္တလေးတောင်လို စစ်၏ အနိဋ္ဌာရုံတို့ကိုလည်း မမြင်ရတော့။

ဇရပ်တွေကတောင်တစ်တောင်လုံး ပြည့်နေပြီ။ တောင်ခုလတ်မှာလည်း အုတ်ဇရပ်တွေ၊ တောင်ထိပ်တွင်လည်း တိုက်ဇရပ်တွေ၊ တိုက်ကျောင်းတွေ။ စိမ်းညို၍ စိတ်နှလုံး မှေ့လျော်ဖွယ်ဖြစ်သည့် မန္တလေးတောင်၏ အရိပ်သည် အဝေးသို့ လွင့်ပြေးလေပြီ။ အပြင်အဆင်၊ အမုမ်းအမံ၊ အခြယ်အသံတွေ များလွန်းသည့်မိန်းမပျိုတစ်ယောက်နှင့် မတူတော့ချေ။

ကျွန်းမာရေးအလို့ငှာ ကျွန်တော်သည် နံနက်တိုင်း စောစောထ၍ မန္တလေးတောင်ကို ပြေးတက်၏။ တောင်ထိပ် အာရုံခံတန်ဆောင်းသို့ရောက်လျှင် လူသူကင်းရှင်းရာတစ်နေရာကို ရွေးပြီး လတ်ဆတ်သန့်ရှင်းသည့်လေကိုရှူ၏။ နံနက်စောစောဖြစ်သော်လည်း တောင်ပေါ်တွင် လူသူ မရှင်းပါ။ ကင်မရာတွေ ကိုယ်စီလွယ်၍ ထိုမှတစ်ဆင့် သွားလာနေကြသော နိုင်ငံခြားသား ခရီးသည်အများအပြားကို တွေ့ရလေသည်။ သူတို့သည် နေရာတကာ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် တင့်တယ်ဖွယ်ရာခြင်း မရှိသည့် ရှုခင်းရှုကွက်များကို ရွေး၍ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ သူတို့ကိုကြည့်တော့ အမျိုးသားတွေက ဆံပင်ရှည်ရှည်၊ ခေါင်းလောင်းဘောင်းဘီပွကြီး တွေ နှင့်။ အမျိုးသမီးတွေက ဘရာစီယာပင် မပါ။ ယူဂိုစလော်ဝီယာလည် ဟိုက်အက်ဂျီကို မပေါ် တပေါ် ဝတ်လျက်။ တချို့က ပေါင်ရင်းနားအထိတက်နေသည့် မိနီစကတ်ကို ဝတ်ထားသည်။ တစ်နေရာတွင် နိုင်ငံခြားသားစုံတွဲတစ်တွဲ ရောက်လာသည်။

နှစ်ယောက်စလုံး အသက်သိပ်မကြီးကြသေး။ ၃၀ တစ်ဝိုက်လောက်မှာသာ ရှိကြဦး မည်။

ပထမရှုခင်းလှကြောင်း၊ ရာသီဥတုကောင်းကြောင်းကို ပြောသည်။ ထို့နောက် သူတို့ ကိုယ်သူတို့ မိတ်ဆက်သည်။ အီတလီပြည် မီလန်မြို့ တက္ကသိုလ်ကျောင်းကြီးထွက်များ ဖြစ်ပါ သည်တဲ့။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစာပေဖြင့် ဘွဲ့ရပြီး အရှေ့တိုင်းသို့ ခရီးထွက်လာခြင်းဖြစ်ပါသည်တဲ့။

ကျွန်တော်သည် တောင်အောက်သို့ ပြန်ဆင်ခဲ့သည်။ တောင်အောက်ရောက်လျှင် မလုံးတို့ဆိုင်တွင် မုန့်တီစားမည်။ လက်ဖက်ရည် သောက်မည်။ ထို့နောက် မြို့ထဲသို့သွားမည်။

မန္တလေးတောင်ခြေက မလုံးတို့မုန့်တီဆိုင်ကား မုန့်တီကောင်းသည်ဟုနာမည်ကြီးလှ ပေ၏။ ရန်ကုန်ကလာသည့်ရုပ်ရှင်အဖွဲ့အသီးသီးသည် ဤဆိုင်မှာပင် မုန့်တီစားကြသည်။ ဤ ဆိုင်မှာပင် လက်ဖက်ရည်သောက်ကြသည်။ မုန့်တီ နန်းကြီးကြီး၊ ကြက်သားနှစ်နိုင်နိုင်၊ ပဲမှုန့် နိုင်နိုင်၊ ကြက်ရိုးစုပ်ပြုတ်ချိုချို။

ကြက်ရိုးစုပ်ပြုတ်ကသာ ချိုသည် မဟုတ်။ မလုံး၏ မျက်နှာကလည်း ပြုံးချိုသည့် အသွင်ကို အမြဲဆောင်နေလေသည်။

မန္တလေးတွင် ကျွန်တော် အထူးသွားလိုသည့်နေရာ နှစ်နေရာရှိလေသည်။ တစ်ခုက ပိုက်ကျိုးရပ်ကွက်ဖြစ်ပြီး အခြားတစ်ခုက မဟာဝေယန်ဘုံသာကျောင်းတိုက်ဖြစ်လေသည်။ ကိုယ်ကျင့်လည်ကျက်စားခဲ့သော နေရာဟောင်းကို အောက်မေ့သဖြင့် အလွမ်းပြေသွားကြည့် ခြင်းမျိုး ဖြစ်ပါသည်။

၁၉၄၅-ခုနှစ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ပြီးသည့်အခါတွင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံမှ ဂျပန်ဆန့်ကျင် ရေး မြေအောက်လုပ်ငန်းလုပ်ခဲ့သူများသည် မန္တလေးတွင် လာ၍စုစည်းမိကြသည်။ နိုင်ငံရေး သမား၊ ကျောင်းသား၊ ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော်လူထွက်၊ အိန္ဒိယမှလေထီးဖြင့် ခုန်ဆင်းခဲ့ သည့်လေထီးစစ်သား၊ အာရှလူငယ်အမျိုးသမီး၊ တို့ဗမာသခင်။

အရွယ်မျိုးစုံ၊ လူမျိုးစုံ၊ အမျိုးသားလည်း ပါသည်။ အမျိုးသမီးများလည်းပါသည်။ အကြီးဆုံးမှာ ၂၀ ကျော် ၃၀ နီးပါးလောက်သာ ရှိကြဦးမည်။ အထက်မြန်မာပြည်တွင် ဖက် ဆစ်တိုက်ဖျက်ရေး ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ခွဲများ(ဖဆပလ)ဖွဲ့စည်းရန် ရောက်လာကြခြင်း ဖြစ်သည်။ စုစုပေါင်းလူငယ်နှင့်အမျိုးသမီး ၁၀၀ နီးပါးရှိလိမ့်မည်။ ထိုနေရာမှတစ်ဆင့် ကိုယ့် တာဝန် ကျသည့်နေရာသို့ပြန်၍ ဖဆပလအဖွဲ့ခွဲများကို ထူထောင်ရန်ဖြစ်လေသည်။

ဈေးချိုမှအနောက်ဖက်ဆိုင်တန်း လမ်းမကြီးအတိုင်း တည့်တည့်လျှောက်သွားလျှင် ရောဝတီမြစ်ဆိပ်ရောက်ခါနီး၌ ပိုက်ကျိုးရပ်ကွက်ကို တွေ့လိမ့်မည်။ ကမ်းနားက တာရိုးကြီး တွေကို မရောက်ခင် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တန်းများရှိသည်။ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်တန်းများကြားမှ လမ်းမြှောင်ကလေးတစ်ခုအတိုင်း အထဲသို့ဝင်သွားလျှင် ဝင်းကြီးတစ်ဝင်းရှိသည်။ ထိုဝင်းကို ဒေါ် မျူးဝင်းဟုခေါ်ကြသည်။

ဒေါ်မျိုးဝင်းထံတွင် တန်းလျားရှည်ကြီးတစ်ခုနှင့် ဓမ္မာရုံကြီးတစ်ဆောင်ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် နှစ်ထပ်တန်းလျားကြီးပေါ်မှာလည်း နေကြ၏။ လူများသည့်အခါတွင် ဓမ္မာရုံကြီးထဲမှာလည်း နေကြသည်။

ထိုရိပ်သာမှနေပြီး ကျွန်တော်တို့သည် မန္တလေးခရိုင် ဖဆပလ(နောင်တွင် ဖဆပလ) ကိုဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။ အထက်မြန်မာပြည်အနှံ့အပြားသို့သွားကာ ဖတပလများကို ဖွဲ့ခဲ့ကြသည်။ ငတ်ပြတ်ဆင်းရဲကြသည့်တိုင် စိတ်အားထက်သန်တုန်း၊ အရွယ်ကောင်းတုန်းကြတုန်းမို့ ငတ်သည်ဟု မထင်။ ဆင်းရဲသည်ဟုမထင်။

မနက်လင်းလျှင် တောင်းကြီးတွေ ဆွဲကာ ဈေးချိုထဲသို့ အလှူခံထွက်သည်။ ပိုက်ဆံထည့်သူများလည်း ရှိသည်။ သားငါးထည့်သူလည်း ရှိသည်။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်ထည့်သူလည်း ရှိသည်။ အများအားဖြင့် ဗျက်ထိုးခေါင်းရွက်သည်များက ထည့်ကြသည်။

ကျွန်တော် မှတ်မိသလောက် ငွေများများစားစား ထည့်သူဆို၍ လူထူဦးလှ၊ ဒေါ်အမာနှင့်နဂါးဒေါ်ဦးတို့သာရှိသည်။ နဂါးဒေါ်ဦးကား ငွေသာမက ကျွန်တော်တို့တတွေ သောက်ရန် နဂါးဆေးလိပ်ကြီးများကိုလည်း အမြဲတမ်း ပေးလေသည်။

မန္တလေးတွင် သူဌေးဟုနာမည်ကြီးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများထံ ကျွန်တော်တို့ အလှူခံသော်လည်း မထည့်ကြပါ။ ဖတပလသည် အင်္ဂလိပ်ဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့ဖြစ်သည်ဟု ထင်သဖြင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရ ငြိုငြင်မည်ကို စိုးရိမ်ကြဟန်တူပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ‘လူထုစစ်’ သီချင်းကို ဆိုကြ၏။ ဖတပလအဖွဲ့ခွဲများ ဖွင့်သည့်အခါတွင် ‘လူထုစစ်’ သီချင်းဖြင့် ဖွင့်ကြသည်။

“လူထုစစ်ဆိုတာ လူအများတိုက်ကြရာဝယ် ရိုင်းပင်းဝိုင်းဝန်း၊ တိုင်းကျိုးဆောင်တယ်၊ ဤကမ္ဘာ နာဇီဝါဒ ဖက်ဆစ်ရယ်၊ ရက်စက်လှတဲ့ စရိုက်တွေပယ်၊ လူထုရှိသမျှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် ထုနှက်ကာရယ်၊ ဒီဝါဒနယ် ဆိုးလှချည်ရဲ့တကယ်၊ ပြုတ်ပြုတ်ပြုန်းအောင်တိုက်မှတော်မယ်၊ ဒါကြောင့် ကျုပ်တို့လူထု ပေါင်းရုံးစုကာ ဖြိုဖျက်ကြစို့ တကယ်”

အေဝမ်းဆရာညွှာစပ်သည့် ‘လူထုစစ်’ သီချင်းဖြစ်ပါသည်။ လူထုဆိုသည်ဝေါဟာရသည် အသစ်ဖြစ်နေသည်။ လူကြီးတွေက လူထုဆိုသည့် စကားလုံးကို မကြိုက်ကြ။ ‘ဘာလူထုလဲ’ ဟုဆိုကြသည်။ ‘လူထုဆိုတာ နိမိတ်မရှိဘူး၊ လူတွေကို ထုတော့မှာလား’ ဟုငေါ့ကြသည်။ ဦးလှက ကုတ်ထုတ်စက္ကူပြာကလေးတွေနှင့်လူထုဂျာနယ်ထုတ်သည့်အခါတွင် ရန်ကုန်မှ သတင်းစာကြီးတစ်စောင်က လူထုဆိုသည့် ဝေါဟာရကို ပြက်ရယ် ပြုခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်သည် ပိုက်ကျုံးကို မြင်းလှည်းစီး၍ လာခဲ့သည်။ မရမ်းခြံ တာရီးနားသို့ ရောက်တော့ မြင်းလှည်းမှဆင်းပြီး ဒေါ်မှူးဝင်းထံသို့ ဝင်လာခဲ့သည်။ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်နှင့် စက်ဘီးပြင်ဆိုင်ကြားက လမ်းကြားကလေးဖြစ်လေသည်။

ဒေါ်မှူးဝင်းကား ဘာမှပြောင်းလဲမှု မရှိပါ။ သို့ရာတွင် အဆောက်အဦးတွေကမူ ပိုဟောင်းပြီး ပို၍အိုမင်းသွားကြပြီ။ ကျွန်တော်တို့နေခဲ့သည့် နှစ်ထပ်တိုက်လျားကြီးမှာ အရောင်အဆင်းပင် မရှိတော့။ မိုးဒဏ်လေဒဏ်ကြောင့် ဖြူလျော်မဲ့ခြောက်နေပြီ။

ကျွန်တော်တို့အားလုံး မမမှူးဟုခေါ်သည့် ဒေါ်မှူးလည်း မရှိတော့။ တကယ်တော့ ဒေါ်မှူးသည် ကျွန်တော်တို့ အမေထက်ပင် ကြီးလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် သူ့ညီမတွေ မောင်တွေ ခေါ်သလို မမမှူးဟုခေါ်ခဲ့ကြလေသည်။ မမမှူးသည် အပျိုကြီးဘဝဖြင့် သူ့မောင်တွေ ညီမတွေကို ကျွေးမွေးစောင့်ရှောက်သွားခဲ့သည်။

မမမှူးကို မတွေ့ရသော်လည်း သူ့မောင်တွေ ညီမတွေကိုတော့ တွေ့ရ၏။ မမမှူး၏ ညီမအငယ်ဆုံး မမသန်းပင်လျှင် အသက် ၆၀ ကျော်၍ ဆံပင်တွေ ဖြူနေလေပြီ။ ဆံပင်ဖြူသော်လည်း ရုပ်မကျပါ။ မျက်လုံး မျက်ဖန်ကောင်းကောင်း၊ အရပ်မြင့်မြင့်၊ အသားဖြူဖြူဖြင့် ငယ်ငယ်တုန်းကလို ချောတုန်းဖြစ်ပါသည်။

မမသန်းသည် သူ့အစ်မ မမမှူး၏ လမ်းစဉ်အတိုင်း အိမ်ထောင်မပြုဘဲ မောင်တွေ၊ အစ်မတွေက မွေးသည့်ကလေးများကို ထိန်းနေလေသည်။

မမသန်းသည် ငယ်ငယ်တုန်းကလို ဘီးဆံပတ်ပတ်၊ ခုံဖိနပ်ကြီးစီးပြီး ကျွန်တော်တို့ နေခဲ့သည့်တန်းလျားနှင့်ဓမ္မာရုံကို လိုက်ပြသည်။ ဘယ်သူတွေ့ လာသည်။ ဘယ်သူတွေ့ ဘာဖြစ်နေကြသည်ကိုလည်း သူ့သိသလောက် ပြောပြသည်။ သူ့ သတင်းမကြားရသူများ အကြောင်းကိုလည်း ကျွန်တော်ထံ စုံစမ်းသည်။

မမသန်း၏ စကားများကို နားထောင်ရင်း ကျွန်တော်သည် အတိတ်က ရုပ်ပုံကားချပ်များကို ပြန်၍မြင်ယောင်နေလေသည်။

အလံနီကိုစံညွန့်ခေါ် ကိုနေဝင်း၊ သံမဏိမောင်မောင်ခေါ် ကိုအောင်သူ နောင်တွင် ရဲဘော်ဌေးဟုတွင်သည့် မုံရွာကိုဌေး။

သေသူသေ၍ ကြွသူ ကြွကုန်ကြပြီ။

ဂျပန်ခေတ်နှင့် စစ်ပြီးစခေတ် အထက်မြန်မာပြည်နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု အကြောင်းကို ရေးလျှင် ဒေါ်မှူး၏ ဝင်းထဲက ဤနှစ်ထပ်တန်းလျားသည် အရေးကြီးသောအခန်းမှ ပါပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်သည် အထက်မြန်မာပြည် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုသမိုင်းကို ရေးနေခြင်း မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော် ကျင်လည်ခဲ့ဖူးသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ဟောင်းတစ်ခုကို ပြန်အရောက် တွေ့သည့်အခင်းကို ရေးနေခြင်းသာ ဖြစ်ပါ၏။

ဒေါ်မှူးဝင်းထဲမှထွက်လာပြီးနောက် ပိုက်ကျိုးတာရိုးကြီးကို ကျော်၍ မရမ်းခြံဆိပ်ကမ်းသို့ လာခဲ့သည်။ မရမ်းခြံဆိပ်ကမ်းကား ဘာမှပြောင်းလဲခြင်းမရှိ။ စစ်ပြီးကာစတုန်းက ကဲ့သို့ပင် အညာလှေကြီးတွေ အများအပြား ဆိုက်လျက်၊ လှေကြီးတွေက အမျိုးမျိုး၊ ချင်းတွင်းမြစ်တကြောမှာ တည်ဆောက်သည့်လှေကို ချင်းတွင်းလက်၊ ချင်းတွင်းနှင့်ရေဝတီမြစ်ဆုံအနီးက မြေတော်ရွာနားတစ်ဝိုက်တွင်စပ်သည့် လှေကြီးများကိုမြေတော်လက်ဟုခေါ်ကြသည်။ ချင်းတွင်းလက်၊ မြေတော်လက် လှေကြီးများသည် ယခင်တုန်းကလည်း မရမ်းခြံဆိပ်မှာ ဆိုက်ကြသည်။ ယခုလည်း မရမ်းခြံဆိပ်မှာပင် ဆိုက်ကြလေသည်။

လှေကြီးတွေကိုမြင်တော့ စစ်ပြီးကာစ ကျွန်တော် မန္တလေးသို့ ပထမဆုံးအကြိမ် ရောက်ခဲ့ပုံကို ပြန်၍ သတိရမိပြန်သည်။

အထက်မြန်မာပြည် ဌာနခွဲဖွင့်ရန် နယ်မှ ကေဒါများကို မန္တလေးသို့ ခေါ်လိုက်သည့် အခါတွင် ကျွန်တော်သည် အမျိုးသမီးကေဒါနှစ်ယောက်နှင့်အတူ မန္တလေးသို့ရောက်ခဲ့သည်။ မော်တော်ကားလည်း မရှိ။ မီးရထားလည်း မရှိ။ ခြေလျင်တဖုံ၊ လှေဖြင့် တနည်း၊ လှည်းဖြင့် တသွယ် လာခဲ့ရခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ပိုက်ကျိုးတွင်နေစဉ် ကျွန်တော်တို့သည် ညနေတိုင်လျှင် တာရီးကြီးအောက်ဖက် သောင်ပြင်သို့ဆင်း၍ လမ်းလျှောက်ကြ၏။ ဗူးသီးကြော်စားကြ၏။ မှိုင်းပြာနေသော စစ်ကိုင်း တောင်ရိုးကို ဝေးကြည့်ရင်း သီချင်းဆိုကြ၏။ အခြားသီချင်း မဟုတ်ပါ။ ထိုစဉ်အခါက ခေတ်စားခဲ့သော ‘လူထုစစ်’ သီချင်း ‘အင်တာနေရှင်နယ်သီချင်း’ နှင့် ‘အခါတော်ရောက်ချိန် နီးလို့လာပေ’ စသည့် မန္တလေးမြို့မအဖွဲ့၏ ပြည်တော်ပြန် သီချင်းများ ဖြစ်လေသည်။

အတိတ်ကို ပြန်၍နူးလို့ရရှိ မရမ်းခြံဆိပ်တွင် ခဏမျှသာနေပြီးနောက် ကျွန်တော်သည် ပိုက်ကျိုးတောလမ်းမကြီးအတိုင်း လျှောက်လာပြီး ချမ်းသာရတံတားကြီးကို ဖြတ်ခဲ့ရလေသည်။

ဗေဒါပင်တွေ ကျပ်သိပ်နေအောင် ပေါက်နေသည့်အင်းကြီးကို ဖြတ်ဆောက်ထားသော သစ်သားတံတားအိုကြီးဖြစ်၏။ ဘယ်ခေတ်ဘယ်ကာလတံတားကြီးမှန်း ကျွန်တော် မသိပါ။ စစ်ပြီးစ ကျွန်တော် မန္တလေးရောက်သည့်အချိန်ကတည်းကပင် တံတားကြီးသည် ဇရာဒုဗ္ဗလအရွယ်သို့ ရောက်နေပြီ။ ယခုထိလည်း ပြန်၍ပြင်ကြသေးဟန်မတူ။ အင်းကြီးအလယ် ခေါင်ရောက်ပြန်တော့ တံတားအိုကြီးပေါ်တွင် ဇရပ်အိုကြီးတစ်ဆောင်ရှိသည်။ ယခင်က ထင်းဝင်းသစ်စက်များမှ အလုပ်သမားတွေဆီသွားပြီး စိန်ပန်းဘက်က သစ်စက်အလုပ်သမားတွေဆီကို သွားချင်လျှင် ဤတံတားအိုကြီးကို ဖြတ်ပြီး ဤဇရပ်အိုကြီးမှာ ကျွန်တော်နားလေ့ရှိ၏။ ထိုဇရပ်အို စက်အလုပ်သမားများအကြောင်းကို ၁၉၅၀ ခုနှစ်တုန်းက စာပေသစ်မဂ္ဂဇင်းတွင် ဝတ္ထုတိုကလေးတစ်ပုဒ် ကျွန်တော် ရေးခဲ့ဖူးသည်။

ယခုတစ်ခေါက် ရောက်တော့လည်း ကျွန်တော်သည် ဇရပ်အုံကြီးတွင် ထိုင်၍ အမော ဖြေသည်။

တံတားနှင့်ဇရပ်ကသာ အိုသော်လည်း ဗေဒါပွင့်တွေက မအိုပါ။ ဗေဒါပွင့်သစ်များ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်သည် ဗေဒါပွင့်သစ်များပေါ် ရှုပ်တိုက်ပြေးလာသည့် လေပြည်လေ ညှင်းကို တအားရှူမိသည်။

ဪ... ရာစုနှစ် တစ်ပိတောင် ကျော်သွားပါပကော။

ချမ်းသာရထုံးကုန်းကို ဖြတ်၊ ပဲလှော်ချောင်းကို ကျော်၊ ဦးတာရဲဈေးကို ကွေ့ပတ်ပြီး နောက် ဝေယန်ဘုံသာတိုက်ကို လာခဲ့လေသည်။

ဝေယန်ဘုံသာကျောင်းတိုက်ထဲဝင်တော့ စိတ်ထဲတွင် အေးမြသည့်အရသာကို ခံစား ရသည်။

မန်ကျည်းပင်ကြီးတွေ အုပ်ဆိုင်ပြီး အရိပ်ကောင်းလှပေ၏။ မန်ကျည်းပွင့်ဖြူဖြူ ဝါ ဝါများသည် မြေကြီးတွင် ပြန့်ကြဲနေကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဝေယန်ဘုံသာကျောင်းဆရာတော်ဘုရားကြီးကို ဝင်ဖူးကြသည်။ ဆရာတော်ကြီးမှာ သက်တော် ၈၀ ကျော် ၉၀ အတွင်း ရောက်တော့မည်။ နားလေး၍ မျက်စိမှုန်သော်လည်း မှတ်ဉာဏ်ကောင်းဆဲ ဖြစ်လေသည်။

ပိုက်ကျိုးတွင် ကျွန်တော်တို့နေစဉ် ထိုနှစ်က ကြွက်ကျသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် ဝေယန်ဘုံသာကျောင်းတိုက်သို့ ပြောင်းလာခဲ့ကြသည်။ ဆရာတော်ကား ဝံသာနုခေတ်တုန်း ကလည်း ရှေ့တန်းမှပါခဲ့သည်။ တို့ဗမာလှုပ်ရှားမှုတွင်လည်း ဆရာတော်သည် နောက်မကျပါ။ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးကာလတွင်လည်း ဆရာတော်သည် သူ့ကျောင်းမှာပင် တော်လှန် ရေး များကို ဝှက်ပေးခဲ့လေသည်။ မြန်မာမျိုးချစ်သံဃာများစွာကဲ့သို့ပင် ဆရာတော်သည်လည်း

ဘာသာရေး၊ သာသနာရေးကိစ္စကိုသာမက အမျိုးသားရေးကိစ္စများတွင် ရှေ့တန်းမှ အမြဲပါခဲ့ သည်သာ ဖြစ်လေသည်။

ဆရာတော်သည် ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက်လုံးအတွက် နေရာထိုင်ခင်း ကောင်းစွာ ပေးသည်။ အမျိုးသမီးများအတွက်လည်း ကျောင်းတစ်ကျောင်း သတ်သတ်ပေးထားသည်။ အမျိုးသားများမှ ဆွမ်းစားကျောင်းကို ရှင်းလင်း၍ နေရာချပေးလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဆရာတော်ကြီးကို ဖူးမြော်ပြီးနောက် ဆွမ်းစားကျောင်းကို တက် ကြည့်ကြ၏။ ဆွမ်းစားကျောင်းတွင် စာသင်သားသံဃာတော်တွေ့သီတင်းသုံးနေကြလေသည်။

မှတ်မိသေး၏။ ၁၉၄၅ခု ဆောင်းတွင်းတစ်ညတွင် ကျွန်တော်တို့ထံသို့ အင်္ဂလိပ်စစ် ဗိုလ်နှစ်ဦး ပေါက်လာကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့နေရာကို ရှာဖွေ၍ လိုက်လာခြင်းဖြစ်၏။ တစ် ယောက်က ကပ္ပတိန် မက္ကင်ဇီ ဆိုသူဖြစ်၍ တစ်ယောက်က ကပ္ပတိန်မောရစ်ဆိုသူဖြစ်သည်။ သူ တို့နှစ်ယောက်သည် စစ်ဖိနပ်တွေကို လက်ကိုင်ကာ ခွေးတစ်စီနှင့် ဝင်လာကြသည်။ ကျောင်း သားကလေးများ ကိုရင်ကလေးများက ကျွန်တော်တို့နေရာကို လိုက်ပြကြသည်။ သူတို့ရောက် သည့်ညတွင် ကျွန်တော်တို့နှင့်မိတ်ဆက်ပွဲကလေးတစ်ခု လုပ်ကြသည်။

ထိုနောက်မှစ၍ သူတို့နှစ်ယောက်သည် စနေနေ့ညတိုင်း ကျွန်တော်တို့ဆီသို့ ပေါက် လာကာ နှစ်ညအိပ်ပြီး တနင်္လာနေ့နံနက်ကျမှ တပ်သို့ပြန်ကြသည်။ လာတိုင်းလာတိုင်း သူတို့ တပ်မှရသည့်ရိက္ခာများ၊ အဝတ်အစားများ၊ စာရေးကိရိယာများစသည့်တို့ကို ယူလာတတ်ကြ ၏။ ညညတွင် သူတို့က ဗြိတိသျှအလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုသမိုင်း၊ တရုတ်ပြည်တော်လှန်ရေး သမိုင်း၊ ဘရောက်ဒါဝါဒကို ဝေဖန်သည့် ပြင်သစ်ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင် ဒူးကလို့၏ သဘော တရားများကို ကျွန်တော်တို့အားပို့ချကြသည်။

တစ်နေ့တစ်ချိန်တွင် ထိုစဉ်ကအကြောင်းများကို ဝတ္တုရေးရန် ထိုနေရာများကို ကျွန် တော် ပြန်ရောက်ချင်နေသည်မှာ ကြာပါပြီ။ သို့ရာတွင် တော်တော်နှင့် မရောက်ဖြစ်။ ယခု ပြန်ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်သည် ထိုစဉ်က ပတ်ဝန်းကျင်လေထုတွင် မျောနေ

လေသည်။ တကယ့်တကယ်ရေးတော့မည်ဆိုသည့်အခါတွင် အနည်းဆုံး တစ်ခေါက်နှစ်ခေါက် တော့ လာဖို့ လိုလိမ့်ဦးမည်။

(၂)

မန္တလေးတောင်ခြေမှ ကျွန်တော်တို့တည်းခိုစခန်းက တိတ်ဆိတ်သည်။ မော်တော် ကားသံ၊ လူသံစသည့်တို့ မကြားရ။

နံနက်လင်းလျှင် ထနေောင်းပင်အုပ်အုပ်ဆီမှ လေးသွဲ့သည့်ချိုးကူးသံကိုသာ ကြားရ သည်။

ကိုသန်းတင်ပိုင် ‘စိုးလွင်မိသားစုရုပ်ရှင်အဖွဲ့’၏ အလုပ်မှာ မနက်လက်ဖက်ရည် သောက်ပြီးလျှင် ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်နှင့်ဒါရိုက်တာတို့တစ်နေ့တာ ရိုက်ကွင်းရိုက်ကွက်အတွက် ဆွေး နှေးပွဲထိုင်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ကား လူပိုသက်သက်မျှသာ ဖြစ်လေသည်။

ဒါရိုက်တာမှာ မောင်လှဝေခေါ် အဝေဖြစ်သည်။

မောင်လှဝေကား ငယ်ငယ်ကတည်းက ရုပ်ရှင်ကော်ပြားများနှင့်ကစားကာ ကော်ပြား ပုံထဲတွင် ကြီးပြင်းလာသူဖြစ်၏။ အမူအရာမှာရော၊ လုပ်ပုံကိုင်ပုံမှာရော သူ့အဖေ ကိုချစ်ခင် နှင့်တော်တော်တူလေသည်။ ကိုချစ်ခင်သည် သူ့သားကို ငယ်ငယ်ကတည်းက ကားရိုက်ရော၊ ကားဆက်ရာသို့ ခေါ်သွားသည်။ အယ်ဒစ်တင်းဟုခေါ်သည့် ကားဖြတ်၊ ကားဆက်ပညာသည် ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာတစ်ဦး၏ အခြေခံအကျဆုံးပညာ ဖြစ်သည်ဆိုလျှင် မောင်လှဝေသည် အခြေခံ ပညာကို ငယ်စဉ်ကတည်းက တတ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုနိုင်ပေသည်။

ကျွန်တော် မောင်လှဝေကို စသိတုန်းက သူ့အသက်သည် ၁၆ နှစ် လောက်သာရှိဦး မည်။ သည်တုန်းက မောင်လှဝေသည် ကျောင်းသားကလေး တစ်ယောက်မျှသာဖြစ်သည်။ သူ့

အဖေ၏ ဗောက်စ်ဝေဂွန်းကားပြာကလေးကို မောင်းပြီး သူ့အဖေကို လိုက်ပို့တတ်သည်။ သူ့အဖေနှင့်အတူ ကားဆက်ရာသို့လိုက်ပြီး ကူ၍ ကားဆက်ပေးတတ်သည်။

ယခုအခါ ကျွန်တော်နှင့် ပြန်တွေ့သည့်အခါတွင်မူ မောင်လှဝေသည် အောင်မြင်သည့် ဒါရိုက်တာကြီးတစ်ယောက်ဖြစ်နေလေပြီ။ သူ့နောက်တွင် အောင်မြင်သည့်ကားတွေ တပုံကြီး ကျန်ရစ်ခဲ့ပြီ။

ထိုနေ့တွင် ပြင်ဦးလွင်လမ်း ၁၀ မိုင်က ခြံတစ်ခြံတွင် လိုကေးရှင်း ထွက်ရန်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကားသုံးစီးဖြင့် ထွက်ခဲ့ကြ၏။ မင်းသမီး၊ မင်းသားတွေက တစ်စီး၊ ဓာတ်ပုံဆရာနှင့် စက်အဖွဲ့တစ်စီး၊ ကျွန်တော်တို့က တစ်စီးဖြစ်လေသည်။

၁၀ မိုင်သို့ရောက်သည့်အခါတွင် မော်တော်ကားတန်းသည် ဝဲဘက်သို့ ကွေ့ဆင်းလာခဲ့လေသည်။ လမ်းကလေးက ကျဉ်းကျဉ်း၊ မြေနီလမ်းကလေးလမ်းဘေးတွင် တောပန်းရိုင်းတွေ ပွင့်နေကြသည်။ ငြိမ်သက်စွာစီးဆင်းနေသည့် ရေမြောင်းကလေးများထဲတွင် ဘဲအုပ်တွေ ရေကူးနေကြသည်။

တစ်နေရာတွင် တံတားအိုကလေးတစ်ခုကိုဖြတ်ခဲ့ကြ၏။ တံတားကလေးက ယိုင်တိုင်တိုင်။ မော်တော်ကားဖြတ်၍ရမှရပါမည်လောဟု ကျွန်တော်စိုးရိမ်မိသေးသည်။ သို့ရာတွင် ရှေ့ကားများသည် ရဲရဲတင်းတင်းပင်ဖြတ်သွားကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကားသည် ထိုတံတားအိုကို ဖြတ်မောင်းလာခဲ့သည်။ ဘာမှမဖြစ်ပါ။ ရေမြောင်းဘေးက လမ်းကလေးအတိုင်း အတန်ကြာမောင်းလာပြီးသည့်နောက် ခြံတစ်ခြံထဲသို့ချိုး ဝင်လိုက်သည်။

ကျွန်တော်တို့မိတ်ဆွေ ကိုချစ်မောင်၏ ခြံဖြစ်လေသည်။

ကိုချစ်မောင်သည် တစ်ခါက စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးဖြစ်၏။ သူ့လုပ်ငန်းများ၊ ပြည်သူပိုင်အသိမ်းခံရသည့်အခါတွင် မန္တလေးမှာမနေတော့ဘဲ မေမြို့အတက် ၁၀ မိုင်တွင် လာ၍ခြံစိုက်နေလေသည်။

သူ့ခြံသည် ကျွန်တော်တို့ထင်သည်ထက် ကြီးနေလေသည်။ ကေပေါင်း ၁၀၀လောက်ကို ဂရိခံပြီး တောခုတ်သည်။ သစ်ငုတ်တွေကို တူးသည်။ မြေကို မီးဖုတ်သည်။ သို့ကလို ပြင်ဆင်ပြီးနောက် ကိုချစ်မောင်သည် လူငှားကာ ကိုယ်တိုင်ကြီးကြပ်၍ လုပ်နေလေသည်။ သို့ရာတွင် ကေ ၁၀၀ လုံးကို မလုပ်နိုင်ပါ။ တစ်ဝက်လောက်ကိုသာ လုပ်နိုင်ပါသည်။

တစ်ဝက်လောက်ကို နှစ်ရှည်စားပင်ကြီးတွေ စိုက်ထားသည်။ ဒညင်း၊ မက်မုံ၊ မက်မန်း၊ ပင်စိမ်းနှင့်စပ်ထားသည့် ပန်းသီး၊ သစ်တော်။

တစ်ချို့ကို ဆူးပုပ်၊ ဆူးပန်း၊ လိုးဒယားဆီးသီး၊ စထရော်ဘယ်ရီ စသည့်ပင်လတ်များ စိုက်သည်။ ကျန်မြေကွက်များတွင်မူ ဂေါ်ဖီ၊ မုန်ညင်း၊ ခရမ်းချဉ်၊ ငရုတ်၊ ကြက်သွန်ဖြူ၊ ဂျင်းစသည့် ရာသီလိုက်သီးနှံများ စိုက်ပျိုးထားလေသည်။

မော်တော်ကားသည် ခြံအလယ်ခေါင်က တဲကြီးတစ်ရှေ့တွင် ရပ်လိုက်သည်။ တဲကြီးက လေးပင်သုံးခန်း သက်ကယ်မိုး၊ ထရံကာတဲကြီးဖြစ်သည်။

ကိုချစ်မောင်သည် ရွှေသွားတွေ ဝင်းသွားအောင် ပြုံးလိုက်ပြီး ကျွန်တော်တို့ဆီသို့ ထွက်လာလေသည်။

“လာကြ လာကြ မျှော်နေတာ၊ တဲကြီးကတော့ မင်းသားတွေ မင်းသမီးတွေ နားဖို့ ခင်ဗျားတို့ဖို့က နောက်ဖေးမှာ”

ကိုချစ်မောင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို တဲနောက်ဖက်သို့ခေါ် သွားသည်။ တဲနောက်ဖက်တွင် စိမ်းညိုနေသည့် ပူးစင်ကြီးတစ်စင်ရှိသည်။ ပူးစင်အောက်တွင် ကွပ်ပျစ်တစ်လုံးပေါ်တွင် ဖျာကြမ်းအသစ်ကလေးက စိမ်းဖန့်လျက်။ ဘေးကမတ်တတ်စားပွဲတွင် လက်ဖက်ရည်ကြမ်း ဝိုင်းက အသင့်။

အမြည်းကလည်း စုံသည်။ ကြံသကာ၊ မြေပဲကြော်၊ ပြောင်းဖူးကြော်၊ ငှက်ပျောသီးနှင့် ဂျီသားကြော်။

“မနေ့က ဟိုဘက်ကတောင်ပေါ်ကို တောလိုက်တာ ဂျီတစ်ကောင်ရခဲ့တာနဲ့ အတော်ပဲ”

ကိုချစ်မောင်သည် ဂျီသား မခြောက်တခြောက်ကို ဆား၊ နန္ဒင်းနှင့် မဆလာသင့်ရုံမျှ ထည့်ကာ ခပ်ကြွပ်ကြွပ်ကလေး ကြော်ထားပေး၏။

ကျွန်တော်သည် ကိုချစ်မောင်ကိုကြည့်၍ သူ့ဘဝကို အားကျသလိုလို ဖြစ်နေလေသည်။ မည်မျှအေးချမ်းသည့်ဘဝပေးနည်း။

ကိုချစ်မောင်သည် သားမယားတွေကို မန္တလေးမှာထားပြီး ၁၀ မိုင်ခြံသို့ တစ်ယောက်တည်း လာနေလေသည်။

“သူတို့ကို ခေါ်လို့မဖြစ်ဘူးဗျ၊ သူတို့က ဘိုင်စကုပ်လေးကြည့်ချင်တာနဲ့ ပွဲလေး လမ်းလေး သွားချင်တော့ မဖြစ်ဘူး၊ ဒါကြောင့် မန္တလေးမှာပဲ ထားခဲ့ရတယ်၊ ကလေးတွေရဲ့ပညာရေးကလဲ ရှိတယ်မဟုတ်လား”ဟု ကိုချစ်မောင်က ပြောသည်။

ကိုချစ်မောင်သည် ၁၀ မိုင်ခြံတွင် ဧကစာ ကျင့်နေသော်လည်း လောကကြီးနှင့် အဆက်မပြတ်ပါ။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှာ နားသည့်အချိန်တွင် ရေဒီယိုနားထောင်သည်။ အားလျှင် သေနတ်တစ်လက်ဖြင့် တောပစ်ထွက်သည်။ တစ်ပတ်တစ်ခါ၊ ဆယ်ရက်တစ်ခါ မန္တလေးသို့တက်ပြီး စာအုပ်ဝယ်သည်။ သူ မသွားဖြစ်လျှင်လည်း အိမ်က ပို့ပေးလေသည်။

ကျွန်တော်က ကိုချစ်မောင်နှင့်စကားကောင်းနေစဉ် ကိုသန်းတင်နှင့်မောလှဝေတို့ လူသိုက်သည် ရုပ်ရှင်ရိုက်ရန်ပြင်ဆင်နေလေသည်။

ခဏကြာတော့ ကလက်ရိုက်သံနှင့်အတူ သီချင်းသံပေါ်လာလေသည်။ တိပ်ရက်ကော် ဒါမှနေ၍ ပလေးဘက်ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဇာတ်လိုက်မင်းသမီးနှစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ ဒေစီကျော်ဝင်းနှင့်အေးအေးသင်းအိမ်မက်ခန်းဖြစ်၏။ သူတို့နှစ်ယောက်စလုံးက ဇာတ်လိုက်မင်းသားဖြစ်သည့်ဇော်ဝမ်းကို ကြိုက်နေသဖြင့် စိတ်ကူးယဉ်ရာမှ အိပ်ပျော်သွားပြီး အိမ်မက်မက်

သည့်အခန်းဖြစ်သည်။ ဘာမှမထူးခြားပါ။ ရုပ်ရှင်တို့ထုံးစံအတိုင်း ဇော်ဝမ်းနှင့်ဒေဝီကျော်
ဝင်း၊ ဇော်ဝမ်းနှင့်အေးအေးသင်း တတူစီထုတ်၊ အတူလိုက် သီချင်းဆို၊ ပန်းပွင့်ကလေးတွေနှင့်
ပေါက်၊ ဒန်းလှ၊ ပြေးကြလိုက်ကြ၊ ပြီးတော့ တစ်ယောက်ကိုတစ်ယောက် ချစ်ရည်လွမ်းသည့်
မျက်လုံးများနှင့် ကြည့်ကြ။

ဤမျှသာဖြစ်ပါသည်။

ရုပ်ရှင်ပိတ်ကားပေါ်တွင် စုစုပေါင်း လေးမိနစ်လောက်သာပြရမည့်မြင်ကွင်း ဖြစ်ပါ
သည်။ သို့ရာတွင် ထိုရိုက်ကွင်းကလေးကို တစ်နေ့ကုန် ရိုက်ရပါသည်။ အသံပျက်သွားလိုက်၊ မီး
က ပျက်သွားလိုက်။ မင်းသားက သရုပ်ဆောင်၍ ကောင်းတုန်း အရှိန်ပျက်သွားလိုက်။ မင်း
သမီးက အရှိန်ပျက်သွားလိုက်၊ အခြားမင်းသမီးတစ်ယောက်က သူ့သရုပ်ဆောင်မှုကို မကြိုက်
၍ ပြန်ရိုက်လိုက်။ ဓာတ်ပုံဆရာက သူ့ရှုထောင့်ကို မကြိုက်၍ ပြင်ရိုက်လိုက်။

ဒါရိုက်တာ၊ မင်းသား၊ မင်းသမီးနှင့် ဓာတ်ပုံဆရာပါနာမည်ကြီးများ ဖြစ်ကြပါသည်။
သို့ရာတွင် ကြည့်သူအဖို့ ဘာမျှမထူးခြားသည့်မြင်ကွင်းကလေးကို သူတို့အားလုံး ချွေးတလုံး
လုံးဖြင့် ရိုက်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်သည် စိတ်ရှည်ရသော၊ တစ်ယောက်ယောက်ဖြင့် မရဘဲ
အသင်းအဖွဲ့ဖြင့် လုပ်ရသောရုပ်ရှင်ကို ကြည့်၍ စိတ်မောနေလေသည်။

ကျွန်တော်သည် ရုပ်ရှင်ပညာကို လေးစားပါသည်။ ပညာပေးရေး၊ ဝါဒဖြန့်ချိရေးတွင်
ရုပ်ရှင်သည် အလွန်ထိရောက်သည့်အခန်းမှပါသည်ကိုလည်း သတိပြုမိပါသည်။ ကျောင်းသား
ဘဝတုန်းက ရုပ်ရှင်ကားကောင်းတွေလာလျှင် တစ်နေ့ကို သုံးပွဲကြည့်သည့်အခါ ကြည့်သည်။
လေးပွဲ ကြည့်သည့်အခါများပင် ရှိတတ်သည်။

သို့ရာတွင် ၁၉၇၂-ခု ‘ဘဝတက္ကသိုလ်’မှ ထွက်လာသည့်အခါ၌ ရုပ်ရှင်ကောင်းကောင်း
မကြည့်ဖြစ်တော့။ ကြည့်သည့်မြန်မာရုပ်ရှင်ကားအများစုသည် (အားလုံးမဟုတ်ပါ)ဘာဦးတည်
ချက်မှလည်း မည်မည်ရရ မရှိ။ ဖြေဖျော်ရေးသက်သက်အတွက်ပင်လျှင် တန်ဖိုးမရှိကြောင်းကို
အံ့ဩစွာ တွေ့ရသည်။ နိုင်ငံခြားရုပ်ရှင်ကကော။ နိုင်ငံခြားရုပ်ရှင်သည်လည်း ထူးမခြားနားသာ

ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ဆီသို့ရောက်လာသည့်နိုင်ငံခြားရုပ်ရှင်အများစုသည် နယ်ချဲ့ယဉ်ကျေးမှုကို ဖြန့်ဖြူးသည့်ကားများ ဖြစ်နေသည်။ သေနတ်၊ ဓား၊ သွေးထွက်သံယိုဖြင့် လူသတ်ပြခြင်း၊ လိင်ဖောက်ပြန်မှုစသည်တို့ကို အသားပေးထားသည့်ကားတွေချည်း ဖြစ်နေကြသည်။ နိုင်ငံခြားတိုင်းပြည်များတွင် ထို့ထက်ကောင်းသည့်ရုပ်ရှင်များ မရှိတော့ပြီလော။

ကျွန်တော်တို့ မြန်မာဒါရိုက်တာ လူငယ်များထဲတွင် တော်သူတွေရှိပါသည်။ ရုပ်ရှင်ဇာတ်ဆောင်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီးများလည်း သူတို့အလိုက်အထိုက် တော်ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့သည်လည်း သူတို့၏ အစွမ်းအစကို ပြစရာနေရာ ရှာမတွေ့ဘဲဖြစ်နေသည်။

ရုပ်ရှင်ရိုက်နေသည်ကို ကြည့်ရသည်မှာ ငြီးငွေ့လာသဖြင့် အပြင်ဘက် ဗူးစင်အောက်တွင် ထိုင်ရင်း မြန်မာ့ရုပ်ရှင်အကြောင်းကို တွေးနေမိလေသည်။

သည်တုန်း ကျွန်တော် လက်ဖက်ရည်ကြမ်းသောက်နေရာသို့ ဇော်ဝမ်းနှင့်အေးအေးသင်း ရောက်လာကြသည်။ သူတို့မျက်နှာတွင် မိတ်ကပ်တွေ အဖွေးသားဖြင့်။

“ဆရာ ကျွန်တော်အက်လုပ်တာ ဘယ်နှယ့်နေသလဲ ဝေဖန်ပါ ဆရာ”

ဇော်ဝမ်းက ဂျီသားကြော်တစ်တုံးကို ကောက်ဝါးရင်း ပြောလိုက်သည်။

“ကောင်းပါတယ်”

ကျွန်တော်က သည်မျှသာ ပြောနိုင်သည်။ ထို့ထက်လည်း ဘာမျှ ပို၍မပြောနိုင်ပါ။ ထိုစဉ်က သူတို့သည် နာမည်ကြီးမင်းသား မင်းသမီးတွေ ဖြစ်နေကြပြီ။ သို့တိုင်အောင် သူတို့ကားများကို ကျွန်တော်သည် ရုပ်ရှင်ပိတ်ကားနှင့်ဝေးရာသို့ ရောက်နေသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့တတွေ နာမည်ကြီးသည်ကို ကျွန်တော် သိသော်လည်း ဘာကြောင့် နာမည်ကြီးသည်ကို ကျွန်တော် မသိသေး။ အချို့ရုပ်ရှင်မင်းသားမင်းသမီးများဆိုလျှင် ကျွန်တော် “ဘဝတက္ကသိုလ်” တွင် ရောက်နေစဉ် နာမည်ကြီးလာကြပြီး ‘ဘဝတက္ကသိုလ်’မှ ကျွန်တော် မထွက်မီတွင် နာမည်ကြီးရာ

မှ မှေးမှိန်သွားကာ လုံးဝပျောက်ကွယ်သွားကြသည်။ သူတို့ကို ကျွန်တော်ရုပ်ရှင်ပိတ်ကားပေါ်တွင် မမြင်လိုက်ရ။

ဇော်ဝမ်းနှင့်အေးအေးသင်းမှာ ကျွန်တော်တို့မရှိတုန်း နာမည်ကြီးလာကြခြင်းဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ရောက်လာချိန်တွင် အထွတ်အထိပ်ရောက်နေကြသည်။ ထို့ကြောင့် သူတို့ကိုလည်း ကျွန်တော် မကြည့်ဖူးသေး။ ရိုက်ကွင်းတွင် မြင်ရသည့်အတိုင်း ပြောရလျှင်မူ သူတို့နှစ်ယောက်စလုံး နိုင်နင်းစွာ သရုပ်ဆောင်နိုင်ကြသည်။

“ကျွန်တော်က တိုင်းချစ်သခင်သိန်းဖေရဲ့သားပါ”

ဇော်ဝမ်းက သူ့အဖေ၏ နာမည်ကို ဂုဏ်ယူ၍ပြောသည်။ သခင်သိန်းဖေမှာ ဂျပန်ခေတ်က ဂျပန်တို့၏ နှိပ်စက်မှုကိုခံလိုက်ရသည့် မန္တလေးသခင်တစ်ဦးဖြစ်၍ စစ်ပြီးသည့်နောက်တွင် တိုင်းချစ်သတင်းစာကို တည်ထောင်သူဖြစ်သည်။ သခင်သိန်းဖေနှင့်သူ၏ တိုင်းချစ်သတင်းစာသည် စစ်ပြီးစ မန္တလေးတွင် ကျွန်တော်တို့တတွေ ဖတပလများကို တည်ထောင်သည့်အခါ လူငယ်များဘက်မှ ရပ်ခဲ့သည်။ ဇော်ဝမ်းသည် သတင်းစာ ဆရာတစ်ယောက်၏ သားပီပီ သတင်းစာဆရာ၊ စာရေးဆရာများကို လေးစားပုံရသည်။

“ကျွန်တော်တို့ကို ဝေဖန်နိုင်ပါတယ်ဆရာ၊ မှားတာရှိလဲ ပြောနိုင်ပါတယ်” ဟု ဇော်ဝမ်းက သူနှင့်ပတ်သက်၍ ထင်မြင်ချက်ပေးရန် တောင်းသည်။

“နာမည်တော့ ကြီးတာပဲ၊ ကိုယ်ကတော့ ဘယ်ကားကိုမှ မကြည့်ရသေးလို့ လောလောဆယ် ဘာမှထင်မြင်ချက် မပေးနိုင်သေးဘူး၊ နာမည်ကြီးတာဟာ မှန်မှန်ကန်ကန် နာမည်ကြီးဖို့လိုတယ်၊ အခက်ဆုံးကတော့ အဲဒီကြီးလာတဲ့နာမည်ကို မကျအောင် ထိန်းဖို့ပဲ၊ နာမည်ကြီးလာရင် ဘဝင်မြင့်လာတတ်တယ်၊ ပရိသတ်ကို အထင်သေးလာတတ်တယ်၊ ငါလုပ်ရင် ဘာဖြစ်ဖြစ် ပရိသတ်က သဘောကျမှာပဲ၊ တကယ်တော့ ပရိသတ်ဆိုတာ ဘာမှနားလည်တာ မဟုတ်ဘူးဆိုပြီး ထင်လာတက်ကြတယ်၊ အဲဒီလိုထင်ရင် ဒီအနုပညာရှင်ဟာ ကျဆုံးဖို့ ပထမခြေလှမ်းကို စလှမ်းလိုက်တာပဲ၊ နောက်တစ်ခု ကိုယ် အကြံပေးချင်တာကတော့ ကားတွေကို သိပ်များ

များ မရိုက်စေချင်ဘူး။ တချို့အနုပညာရှင်တွေက ရတုန်းရခိုက်မှာ လုပ်လိုက်မယ်ဟဲ့ဆိုပြီး ကားတွေ နင်းကန်ရိုက်ကြတယ်။ စာရေးဆရာဆိုရင်လဲ နာမည်ကြီးတုန်းမှာ ငွေရှာလိုက်မယ်ဟဲ့ ဆိုပြီး စာအုပ်တွေ နင်းကန်ရေးကြတယ်။ အရေအတွက်တွေများပါရဲ့။ ဒါပေမယ့် အရည်အချင်းကျတော့ မကောင်းတော့ဘူး။ ဒါဟာ အနုပညာသည်တွေ ကျဆုံးရတဲ့ အကြောင်းတွေထဲ မှာ တစ်ကြောင်းလို့ကိုယ်ထင်တယ်။ ဒါကြောင့် ရိုက်ရင် ကိုယ့်သရုပ်ဆောင်မှုနဲ့လိုက်တဲ့ကားမျိုး ကို ရိုက်စေချင်တယ်။ ဒါဟာ စာရေးဆရာတစ်ယောက်အနေနဲ့ ပြောတဲ့စကားလဲ မဟုတ်ပါ။ ရုပ်ရှင်ကြည့်ပရိသတ်တစ်ယောက်အနေနဲ့ ပြောတဲ့ စကားပါ။”

“ကျေးဇူးတင်ပါတယ် ဆရာပြောတဲ့စကားတွေကို ကျွန်တော် သဘောတူပါတယ်။ ကျွန်တော်လဲ ကားများများ ရိုက်ဖို့စိတ်မကူးပါဘူး။ ကား ၄၀ လောက်ပဲ ရိုက်ဖို့ စိတ်ကူးထား ပါတယ်။ ကား ၄၀ လောက်ရိုက်ပြီးရင်တော့ ကိုယ်တိုင် ဒါရိုက်တာလုပ်ပြီး စိတ်ကြိုက်ကားမျိုး တွေကိုပဲ ရိုက်တော့မယ်”

ထိုနေ့က သူတို့တော့ တစ်နေ့လုံး ရိုက်ကြရသည်။ မိုးတွင်းဖြစ်၍ မိုးက လင်းချည် တစ်ခါ၊ အုံ့မှိုင်းချည်တစ်လှည့်။ သို့ရာတွင် အတွင်းခန်းကို ရိုက်ခြင်းဖြစ်၍ ရုပ်ရှင်ရိုက်ခြင်းကို တော့ အနှာင့်အယှက် မဖြစ်ပါ။

*

(၃)

နောက်တစ်နေ့တွင် ကျွန်တော်တို့မှုံရွာသို့ကူးကြသည်။ မူလက ‘ယင်းမာပင်လမ်းခွဲ’ ဇာတ်ကားကို ကလေးလမ်း ယင်းမာပင်တစ်ဝိုက်တွင် ရိုက်ရန် ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဇာတ်ကွက်နှင့်မကိုက်။ ဇာတ်ခင်းထားသည်က ခရီးရှည်သွားသည့်မီးရထားကြီးပေါ်မှာ

ဖြစ်သည်။ ဇာတ်သဘောအရ ထိုမီးရထားသည် မန္တလေးတွင် ဆိုက်ရမည်။ မန္တလေးသို့ရထား ဆိုက်သည့်အချိန်တွင် ဇာတ်သည် အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ရမည်။

ဤတွင် ကလောလမ်းက ယင်းမာပင်တွင် ရိုက်၍ မဖြစ်တော့။ ကလောလမ်းက ယင်း မာတွင် လမ်းခွဲလည်းမရှိ။ ထိုရထားသည် မန္တလေးသို့လည်း တိုက်ရိုက်ရောက်နိုင်သည့်ရထား မဟုတ်။ ထို့ကြောင့် မုံရွာဘက်က ယင်းမာပင်တွင်လည်း မီးရထားလမ်း မရှိပါ။ သို့ရာတွင် ဒါ ရိုက်တာသည် ရိုက်၍ဖြစ်အောင်တော့ လုပ်ရလိမ့်မည်။

ထို့ကြောင့် ယင်းမာပင်အလွန် ဖိုးဝင်းတောင်လမ်းခွဲမှာ ဇာတ်လမ်းစ၊ရသည်။ ထို နောက် ဇာတ်ကွက်ကို မုံရွာသို့ကူးရသည်။ မုံရွာမှ မန္တလေးတောက်လျှောက်ရထားကြီးရှိသည်။ ဤဘက်သို့ရောက်လျှင်မူ ကိစ္စမရှိတော့။ ဇာတ်ညွှန်းအတိုင်း ရိုက်နိုင်ပြီ။ ‘ယင်းမာပင်လမ်းခွဲ’ ဟုအမည်မတပ်ဘဲ လမ်းခွဲရှိသည့်ဘူတာတစ်ခုကို ပြောင်းကာ ထိုအမည်ဖြင့် ရိုက်၍မရသလော ဟုမေးဖွယ်ရှိသည်။ မရပါ။ ဇာတ်လမ်းစီစစ်ရေးကို ဇာတ်တင်စဉ်က ‘ယင်းမာပင်လမ်းခွဲ’အ မည်ဖြင့် တင်ထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့် ဇာတ်ကားအမည်ကို ကိုယ်ကြိုက်သလို ပြောင်း၍ရမည် မဟုတ်။ ချထား ပေးသည့်အမည်အတိုင်းသာ ရိုက်ရလိမ့်မည်။ မဖြစ်လျှင် ဖြစ်အောင် ရိုက်ရတော့မည်။ မတတ် နိုင်တော့။ နာမည်ပြောင်းခွင့်က ရချင်မှရမည်။ ရလျှင်လည်း မည်မျှကြာအောင် စောင့်ရမည် မသိ။ ကိုယ်က ယခုရိုက်ချင်သည်။ ယခုမှ မရိုက်ဖြစ်လျှင် နောင်ကို မည်သည့်အချိန်ကျမှ ရိုက်ရ မည်ကို မည်သူမျှ မပြောနိုင်။ မင်းသားက ပေးသည့်ရက်၊ မင်းသမီးနှစ်ယောက်က ပေးသည့် ရက်၊ ဖလင်ကော်ပြားရသည့်ရက်၊ ဒါရိုက်တာအားသည့်ရက်၊ ကင်မရာမင်းအားသည့်ရက် စသည့်ဖြင့် အားလုံးတိုက်ဆိုင်မှ အားလုံးချောမောမှ ရုပ်ရှင်ကားတစ်ကားဖြစ်မည်။ ရုပ်ရှင် ကားတစ်ကား ရိုက်ရေးသည် ဒုလ္လဘတရားကြီးတစ်ပါးဖြစ်နေသည်။

ထို့ကြောင့် ရသည့်အခွင့်အရေးကိုမူ လက်မလွှတ်နိုင်။ မဖြစ်ဖြစ်အောင် ရိုက်ရတော့ မည်။ ဤသို့ မဖြစ်ဖြစ်အောင် ရိုက်ကြရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့မြန်မာရုပ်ရှင်ကားများသည် တ ဖြည်းဖြည်းည့်လာခြင်းဖြစ်သည်ဟုကျွန်တော် ထင်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ ကားငါးစီးဖြင့်

မန္တလေးမှထွက်ကြသည်။ ရှေ့ပြေးအဖြစ် ဂျူတင်မန်နေဂျာနှင့်အဖွဲ့က တစ်စီး၊ မင်းသားနှင့်သူ့အဖွဲ့ကတစ်စီး၊ မင်းသမီးတစ်ယောက်စီက တစ်စီး၊ ကင်မရာမင်းနှင့် သူ့အဖွဲ့သားများက တစ်စီး။

ဂျူတင်မန်နေဂျာ မုံရွာညိုကြီးခေါ်မုံရွာသားကိုညိုကြီးဖြစ်သည်။ သူသည် ဇာတ်ကားတစ်ကားကို ဒါရိုက်တာလုပ်၍ ရိုက်ခဲ့ဖူးသည်။ သူ့ရုပ်ရှင်ကားကိုကျွန်တော် မကြည့်ဖူးသဖြင့် ဒါရိုက်တာတစ်ယောက်အနေဖြင့် မည်မျှကောင်းမကောင်းကို ကျွန်တော် မပြောနိုင်ပါ။ သို့ရာတွင် ဂျူတင်မန်နေဂျာတစ်ဦးအနေဖြင့်ကား များစွာအားကိုးရပါသည်။ အပေါင်းအသင်းလည်း ဆန့်သည်။ မင်းသား မင်းသမီးများနှင့်ခင်သည်။ ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်များ အကြိုက်ကိုလည်း ဆောင်တတ်သည်။ ကင်မရာမင်းနှင့်လည်း တည့်အောင်ပေါင်းတတ်သည်။ ဒါရိုက်တာ သဘောကိုလည်း သိသည်။ ထိုမျှမကပါ။ ရုပ်ရှင်ရိုက်ခါနီး မိုးမရွာအောင် ရှင်ဥပဂုတ္တ တင်ဖို့လိုလျှင်လည်း ရှင်ဥပဂုတ္တ တင်တတ်သေးသည်။ ပရိတ်လည်း ရွတ်တတ်သည်။ မော်တော်ကား ပျက်သည်ဆိုလျှင်လည်း ဝင်ပြင်လိုက်သေးသည်။

လူက ခပ်ဝဝ၊ အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း၊ အသားက စိမ့်နေအောင် ညိုသည်။ ကျွန်တော် သူ့ကို သဘောအကျဆုံးမှာ ရုပ်ရည်ရော၊ စိတ်နေသဘောထားပါ အညာသား ပီသခြင်းဖြစ်သည်။ သဘောကောင်း၍ စကားပြောပွင့်လင်းသည်။ ပျော်ပျော်နေတတ်သည်။ အဖော်ကောင်းသည်ဆိုလျှင် အလုပ်တွေ၊ သားမယားတွေကို ပစ်ပြီး ခေါ်ရာကို လိုက်တတ်သူဖြစ်သည်။ သူ စိတ်ညစ်နေသည်ကို ကျွန်တော်တစ်ခါမျှ မတွေ့ဖူး။ အိမ်မှာ ထမင်းချက်စရာ ဆန်မရသည်တိုင် ဖြူဖွေးသောသွားများ ပေါ်အောင် ပြုံးကာ “ဆရာရေ ဒီနေ့ ခါနာ နိမီးလာတယ်၊ အိမ်က ကလေးတွေ ဆန်ပြုတ်ဟဲနေရတယ်”ဟု ဟင်းခွက် ၁၀ ခွက်လောက်ဖြင့် ကောင်းကောင်းမွန်မွန် စားသောက်လာရသူ၏ မျက်နှာမျိုးဖြင့် ပြောတတ်သည်။

မုံရွာညိုကြီးသည် မိတ်ဆွေသူငယ်ချင်းများက အရက်သောက်ချင်သည်ဆိုလျှင် ညသန်းခေါင်ကြီးဖြစ်စေ အရက်ရှာဝယ်ပေးသည်။ သူ့ကိုယ် တိုင်ကမူ တစ်စက်မျှ သောက်သူမဟုတ်။ ဘုရားတရားကို အလွန်ကြည်ညိုသည်။ သူသည် ရန်ကုန်တွင် နေစဉ်နေ့တိုင်း ဘုရား

သုံးဆူပြည့်အောင် ဖူးတတ်သည်။ ရန်ကုန်တွင် သူမဖူးဘူးသည့်ဘုရားဆို၍ ရှိမည်မထင်။ မည်မျှ အလုပ်များများ ဘုရားသုံးဆူတော့ ပြည့်အောင် ဖူးတတ်သည်။ ကားစရိတ်မရှိလျှင် ထိုဘုရားများကို ခြေလျင်လျှောက်၍ သွားဖူးသည်။ အလုပ်များ လိုက်သည်မှာလည်း သူပြင် နှစ်ယောက် ရှိမည်မထင်။ သူသည် ချင်းတွင်းအသင်း၏ အမှုဆောင်လူကြီးလည်း ဖြစ်ရာ အသင်းအလုပ်ကိုလည်း လုပ်လိုက်သေးသည်။ သူတကာ၏ ကိစ္စဝိစ္စတွေကိုလည်း လိုက်ဆောင်ရွက်ပေးလိုက်သေးသည်။

သူသည် ၁၉၇၇ ခုနှစ်တွင် ရုတ်တရက် ကွယ်လွန်သွားရာ သူ မကွယ်လွန်မီကလေးတွင် ကျွန်တော်တို့ကို ရှစ်မိုင် အဝမ်းခြံထဲက သူ့အိမ်သို့ခေါ်၍ ထမင်းကျွေးလိုက်သေးသည်။ ရှိ၍ ကျွေးခြင်း မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့က ကြက်သားကာလသား ချက်စားချင်သည်ဟု အမှတ်တမဲ့ပြောလိုက်သည်ကို သူကြားသွားပြီး သူ့အစီအစဉ်ဖြင့် ကျွေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့က ပိုက်ဆံပေးသော်လည်း သူမယူ။ ကျွန်တော်တို့ကိုသာမက ပိုက်ဆံကလေးရလာလျှင် အနားကလေးတွေကို စုခေါ်ပြီး မကြာမကြာ ချက်ပြုတ်တတ်သေးသည်။ ကျယ်ဝန်းသည့်အဝမ်းခြံနောက်ဖေးက ကွက်သစ်တွင် အခြား သူ၏ အိမ်ကို အရှာရခက်ကောင်းခက်မည်။ မုံရွာညိုကြီးအိမ်ကိုမူ အရှာရမခက်ပါ။ လမ်းတွင် တွေ့သည်ကလေးတစ်ယောက်ကို မေးလိုက်လျှင် ဆိုက်ဆိုက်မြိုက်မြိုက်ရောက်အောင်လိုက်ပို့ပါလိမ့်မည်။ ဤမျှအထိ ကလေးတွေနှင့်သူ အကျွမ်းဝင်ပါသည်။

မုံရွာညိုကြီးသည် ဒေါ့ဂျစ်တစ်စီးဖြင့် ကျွန်တော်တို့ရှေ့က ထွက်သွားပါသည်။ သူနှင့်အတူ သူ့အဖွဲ့သားအချို့လည်း ပါသွားသည်။ လူ ၅၀ လောက်စားဖို့ချက် ထမင်းဟင်းအိုးများ၊ ပန်းကန်ခွက်ယောက်များလည်း ပါသွားသည်။ နောက်တစ်စီးမှာ ကင်မရာမင်းနှင့်အဖွဲ့သားများ ဖြစ်သည်။ သူတို့ကားပေါ်တွင် စက်ပစ္စည်းတွေပါသည်။ သူတို့နှစ်စီးက မန္တလေးမှ မနက်စောစော ထွက်သွားကြသည်။ သူတို့ကားနောက်တွင် ဒေဝီကျော်ဝင်း၏ ကား ဖြစ်သည်။ သူ့ကားတွင် ဒါရိုက်တာနှင့်တွဲဖက်ဒါရိုက်တာတို့လိုက်ကြသည်။ ကျွန်တော်နှင့်ကိုသန်းတင်တို့က အေးအေးသင်းကားတွင် လိုက်ကြသည်။

ဂျူတင်မန်နေဂျာနှင့်ဓာတ်ပုံဆရာတို့၏ ကားများက မနက်စောစော မန္တလေးမှ ထွက်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ကားများမှာ နေ့လည် ၁၂ နာရီကျော်မှ အတူတူထွက်သည်ဆိုသော်လည်း ရှေ့ဆင့်နောက်ဆင့်ထွက်ကြခြင်းမဟုတ်။ တစ်စီးနှင့်တစ်စီး နာရီဝက်၊ တစ်နာရီလောက်တော့ ကွာကြသည်။ မုံရွာရောက်မှစပြီး ဖိုးဝင်းတောင်ဘက်သို့ ကူးကြရန်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ကားမှာ နောက်ဆုံးမှဖြစ်သည်။ တစ်နေရာသို့ဝင်ပြီး အေးအေးသင်းကို ဝင်ခေါ်ရသေးသည်။ ထိုစဉ်က အေးအေးသင်းသည် မန္တလေးတွင် ဗဟိုပြုကာ ကားနှစ်ကား ရိုက်နေသည်။ တစ်ကားက ‘ယင်းမာပင်လမ်းခွဲ’ဖြစ်ပြီး နောက်တစ်ကားမှာ သုခ၏ ‘မိုက်တယ်ဆိုတာ လွယ်ပါတယ်’ဆိုသည့်ကားဖြစ်သည်။ ပထမကားက မုံရွာဘက်တွင် ရိုက်မည်။ ဒုတိယကားက ကျောက်ဆည်ဘက်တွင် ရိုက်သည်။ ထိုကြောင့် အေးအေးသင်းသည် မန္တလေးတွင် နေကာ ထိုကားနှစ်ကားကို တစ်ပြိုင်တည်း ရိုက်နေသည်။ အညာတွင်ခရီးသွား၍ အကောင်းဆုံးအချိန်မှာ မိုးတွင်းဖြစ်သည်။ နေ့လည်း မပူ၊ ဖိုလည်း မရှိ။ ကောင်းကင်သည် အမြဲတမ်း အုံ့မှိုင်းနေသည်။ သို့ရာတွင် အောင်အရပ်မှာလို သဲသဲမဲမဲလည်း မရွာ။ မိုးတိမ်တို့သည် ရန်ကင်းတောင်ထိပ်တွင် အမြဲလိုလို မှိုင်းညိုနေတတ်သည်။ မန္တလေးတစ်ဝိုက်မှ မန်ကျည်းပင်၊ ကုက္ကိုပင်တို့သည် နီကျင်သောဖုံမှုန့်တို့ဖြင့် ပေါင်ဒါဖို့ထားခြင်းမရှိတော့။ မုတ်သုံဦး၏မိုးစက်များက ဖုံမှုန့်တွေကိုဆေးကြောပစ်လိုက်ကြပြီ။ သစ်ပင်တို့က စိမ်းနေကြသည်။ လယ်ကွင်းတွေကလည်း စိမ်းနေကြသည်။ တောင်တွေကလည်း စိမ်းနေကြသည်။

ယခင်က တောင်မြို့ခေါ် အမရပူရသည် မြို့ဟောင်းကြီး၊ အိမ်အိုဟောင်းကြီး၊ တိုက်အိုတိုက်ဟောင်းတို့သာရှိသည့် ရွာကြီးသာယာမြို့ဟောင်းတစ်မြို့။ ယခုတော့ တောင်မြို့သည် မန္တလေးနှင့်ဆက်မိသလောက် ဖြစ်နေပြီ။ အင်္ဂလိပ်ပြန်ဝင်စက ဗုံးအိုး၊ လိပ်ဆံခုံစသည့်ရွာများ တစ်ဝိုက်တွင် ကျွန်တော်တို့တတွေ ကျက်စားခဲ့ဖူးသည်။ ဖက်ဆစ်တိုက်ဖျက်ရေး၊ ပြည်သူ့လွတ်လပ်ရေးအဖွဲ့ခွဲ(ဖတပလ)တွေ ဖွဲ့ခဲ့ကြဖူးသည်။ ထိုစဉ်က တောင်မြို့သည် တကယ်မြို့ပျက်။

ယခုတော့ တောင်မြို့သည် မန္တလေးနှင့်အပြိုင်လိုက်၍ သစ်နေသည်။ အဆောက်အဦးများ မြင့်ပြီး ပြတ်သိပ်လာသည့်အခါတွင် လမ်းတွေက ကျဉ်းသွားယယောင် ထင်ရသည်။

ယာဉ်အသွားအလာက ပိုများလာသည့်အခါတွင် လမ်းသည် ပို၍ပင်ကျဉ်းသွားသည်။ စစ်ကိုင်း၊ မုံရွာ၊ မြင်းမူ၊ ရွှေဘိုစသည့် မြို့များသို့သွားသည့် အဝေးပြေးယာဉ်များ၊ ကိုယ်ပိုင်ယာဉ်များသည် လမ်းကျဉ်းကျဉ်းကလေးပေါ်တွင် မနည်းရှောင်မောင်းနေကြသည်။ သည်အထဲတွင် ရတနာ့ ဂူနတ်ပွဲကနီးလာပြန်သဖြင့် အသွားအလာ ပို၍ရှုပ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် ကျဉ်းမြောင်းသည့်တောင်မြို့က မြို့လယ်လမ်းအတိုင်း မောင်းလာခဲ့ပြီးနောက် မြို့ပြင်သို့ထွက်လိုက်သည်။

မော်တော်ကားလမ်းဘေးတွင် ရေတွေ့ရောက်နေပြီ။ ရတနာ့ဂူ နတ်ပွဲတွင် လာဖွင့်မည့် ဈေးဆိုင်တန်းများသည် ကားလမ်းဘေး ရေစပ်တွင် ရောက်နေကြသည်။ ရေက နောက်ကျို ညစ်ပတ်လျက်။

ကျွန်တော်သည် ရတနာ့ဂူနတ်ပွဲကို ကြည့်ချင်နေသည်။ စစ်ပြီးစတုန်းက တောင်ပြုန်း နှင့်ရတနာ့ဂူနတ်ပွဲများသို့ တစ်ခေါက်စီ ရောက်ဖူးသော်လည်း နောက်ထပ် မရောက်တော့။

တောင်မြို့အထွက်က မော်တော်ကားလမ်းမှာ ကတ္တရာစေး ခင်းထားသည့်လမ်းဖြစ် သည်။ လမ်းချောသည့်တိုင် ကျဉ်းသဖြင့် အန္တရာယ်များသည်။ ဖိုးဝင်တောင်မှ သူ့ရက်ချိန်း စေ့ပြီး အပြန်တွင် ထိုနေရာ၌ အေးအေးသင်း ကားမှောက်သည်ဟုကြားသဖြင့် ကျွန်တော် တို့စိတ်မကောင်းဖြစ်ကြရသေးသည်။ သို့ရာတွင် အထိအခိုက်မရှိ။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် ရေပြင်ကျယ်ကြီး အလယ်ခေါင်က ကတ္တရာလမ်းအတိုင်း မောင်းလာကာ ကုန်းကလေးတွေကို ကွေ့ပတ်တက်လာသည်။ ကုန်းပေါ်က အင်းဝတံတားထိပ် သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် မော်တော်ကားကို ရပ်လိုက်ပြီး အောက်သို့ ဆင်းကြသည်။

အများက စစ်ကိုင်းတံတားဟုခေါ်ကြပြီး တရားဝင်အားဖြင့် အင်းဝတံတားဟုခေါ် ကြသည့်နာမည်ကျော်တံတားကြီး။ ကမ္ဘာ့စာရင်းဝင် ရှည်လျားသည့်တံတားများထဲတွင် တစ်ခု အပါအဝင်ဖြစ်သည့်တံတားကြီး။ ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်တုန်းက ရုပ်ရှင်တွေ၊ သီချင်းတွေထဲ တွင် မကြာခဏပါတတ်သည့်တံတားကြီး။

စစ်ကိုင်းတံတားကြီးကို ကျွန်တော် ပထမဆုံးမြင်ဖူးသည့်အရွယ်မှာ လူမှန်းမသိတသိ အရွယ်။ အလွန်ဆုံးရှိမှ လေးငါးချောက်နှစ်သားလောက်သာ ရှိလိမ့်ဦးမည်။ ကိုယ်တိုင်ကိုယ်ကျ မြင်ဖူးခြင်း မဟုတ်သေး။ မြန်မာအဆွေ အဝမ်းရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီမှရိုက်သည့် “ဒွေးညီနောင်” ဆိုသည့် ဇာတ်ကားတွင် မြင်ရခြင်းဖြစ်သည်။ ဇာတ်လိုက်ကျော်အေးက စစ်ကိုင်းတံတားကြီး ပေါ်မှ ဒိုင်ဗင်ထိုးချသည့်အခန်းဖြစ်သည်။ စစ်ကိုင်းတံတားကြီးသည် ရုပ်ရှင်ဆရာ၊ ကင်မရာ ဆရာတို့ မျက်လုံးများကိုသာ ဆွဲဆောင်ခဲ့သည်မဟုတ်။ စာရေးဆရာ၊ သီချင်းရေးဆရာတို့၏ စိတ်ကူးကိုလည်း နှိုးဆွပေးခဲ့လေသည်။ နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်သည် စစ်ကိုင်းတံတားကြီး အကြောင်းကို ပထမဆုံးရေးစပ်ခဲ့သည့်သီချင်းရေးဆရာဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။ ကျွန်တော် ငယ်ငယ်က ကျွန်တော်မေမေနှင့် ကျွန်တော်အဒေါ် များ မကြာခဏဆိုလေ့ရှိသည့် ‘တံတားစုံတွဲ’ ဆိုသည့်သီချင်းကို ကျွန်တော် သတိရမိသည်။

‘အင်းဝတံတားကြီး ပြီးပေါ့၊ ခရီးသည်တွေ လွယ်ကူ၊ ၃၆၈၀ ရှိကြောင်းကို ပထမ ဖွဲ့သည်။ တံတားကြီးဖွင့်သည့်အတွက် ခရီးသွား ခရီးလာများ အဆင်ပြေကြောင်း၊ မည်မျှ အကျိုးထူးကြောင်းကို ဖွဲ့သည်။ သို့ရာတွင် နန်းတော်ရှေ့သည် အင်းဝတံတားကြီး၏ ကောင်းကျိုးကို ဖွဲ့ရုံမျှဖြင့် မပြီးပါ။ အင်းဝတံတားကို မော်ကွန်းထွန်းရုံဖြင့် ကျေနပ်ပုံ မရပါ။ အင်းဝတံတားကြီး၏ ဆိုးကျိုးများကိုလည်း သူ့သီချင်းထဲတွင် ထည့်ရေးလိုက်သေးသည်။

သူက အင်းဝတံတား၏ ဆိုးပြစ်ကို ဤသို့ရေးသည်။

‘ငှက်စီးပြီး သွားမကွဲ၊ နှစ်ပြားပေးမယ် ကိုယ့်လူ၊ ဆန်းတာ သစ်တာ ပါဝါမကြိုက်လို့ အတွဲသဘောနဲ့ အကုန်လုံးကူ၊ ကျွန်တော် ကိုးနှစ်သားလောက်ကတော့ အဘိုးကြီးတစ် ယောက်ကလဲ ဉာဏ်မြော်မြင်သူ၊ မင်းတို့ မီးရထားအရှင်သူဌေးတို့က ယဉ်ယဉ်ကလေးနဲ့ အခွန် တော်တွေကို ယူ’

နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်က တစ်ဖက်ကမ်းသို့ ကူးလိုလျှင် ယခင်က လူတစ်ယောက်မှ နှစ်ပြားသာ ပေးရကြောင်း၊ အင်းဝတံတားကြီးဖွင့်သည့်အခါတွင် အခွန်တော်တွေ ကောက် သဖြင့် မြန်မာပြည်မီးရထားကုမ္ပဏီတွင် အမြတ်ရကြောင်း တဖက်က စောဒက တက်သည်။

‘မင်းဆိုလိုတာက ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုလုံး သူ့သူငါငါ လွယ်လွယ်ကူကူ ကားကို စီးမယ်၊ စက်မီးရထားနဲ့၊ သူ့သူငါငါ လွယ်လွယ်ကူကူ ဇယားနဲ့ မတွက်သူ’

တစ်ယောက်နှစ်ပြားဖြင့် ငှက်စီးပြီးသွားနေလျှင် အသွားအလာခက်ကြောင်း၊ ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းတွင် မီးရထားတွေ၊ မော်တော်ကားတွေနှင့် အလွယ်တကူသွားနေကြကြောင်း၊ ရှေးက ငှက်စီးပြီး သွားနေရသည့်ခေတ်ကို ပြန်တောင့်တနေလျှင် ဇယားမကိုက်တော့ကြောင်းဖြင့် တစ်ဖက်မှ အပြစ်တင်သည်။

‘ကြာလေ ကြာလေ ဗမာတွေ လက်မှ ဖြူပါပေါ့၊ တစ်လ ဆယ်သိန်း (တို့ငွေတွေကို ယူ)’

မော်တော်ကားတွေ၊ မီးရထားတွေနှင့် ကမ္ဘာတွင် ရင်ပေါင်တန်းနိုင်သည်ကတော့ ဟုတ်ပါပြီ။ သို့ရာတွင် အင်းဝတံတားမှ တစ်လကို အခွန်တော်ဆယ်သိန်းရနေသည်။ ထို့ကြောင့် တို့ဗမာတွေ ကြာရင် မွဲရချည်ဟုတစ်ဖက်က စောဒက တက်ပြန်သည်။ နောက်ဆုံးတွင် နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်က အင်းဝတံတားကြီး ဆောက်သဖြင့် ဆိုးသည်ကောင်းသည်ကို ဘာမျှငြင်းမနေကြနှင့်တော့။ ကုသိုလ်ကံအတိုင်း ဖြစ်သည်ဟု အောင့်မေ့ကြပေတော့၊ အင်းဝတံတား ဖွင့်သဖြင့် အဆိုးရှိသလို အကောင်းလည်း ရှိသည်။ အကောင်းလည်း ရှိသလို အဆိုးလည်း ရှိသည်ဟုလမ်းပြသည်။ ဤသို့ နှလုံးပိုက်ခြင်းသာလျှင် မဇ္ဈိမပဋိပဒါကျသည်ဟု တရားဟောသည်။

‘ကုသိုလ်ကံအတိုင်းယူ၊ သီလ ဒါန ဘာဝနာအကျိုးပေးကြောင့် အခါခါမျှော်ကိုးသူ၊ ဒေသနာတော်ကို လင်းတာကြောင့် ကျုပ် မငြင်းနိုင်တဲ့လူ၊ မဇ္ဈိမပဋိပဒါ စာတမ်းရယ်နဲ့၊ နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင် စီစဉ်ရေးသူ’

အင်းဝတံတားဖွင့်ခြင်းကြောင့် အဆိုးလည်း ရှိသည်။ အကောင်းလည်း ရှိသည်။ မျှမျှတတသာ ယူကြပေတော့ဟု ဆရာတင် ဆိုလိုပုံရသည်။

ငယ်ငယ်တုန်းကတော့ နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်၏ သီချင်းအဓိပ္ပာယ်ကို ကောင်းကောင်း နားမလည်ခဲ့။

ယခု အင်းဝတံတားထိပ်တွင် ရပ်ရင်း ထိုသီချင်းတစ်ပိုင်းတစ်စကို ကျွန်တော် အမှတ်ရ၍ ပြန်စဉ်စားလိုက်သည့်အခါကျတော့မှ ဆရာတင် ဆိုလိုသည့်သဘောကို ကျွန်တော် ရိပ်မိသလို ရှိလာသည်။

သို့ကလို အင်းဝတံတားကြီးကို ငေးကြည့်ရင်း နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်၏ သီချင်းစာသားများကို သတိရရင်း ထိုတံတားကြီးနှင့်ထိုသီချင်းစာသားထဲတွင် ကုန်လုပ်ဆက်ဆံရေးဟောင်းနှင့်ကုန်လုပ်စွမ်းအားစုသစ်တို့ ပဋိပက္ခဖြစ်နေပုံကို ဖြတ်ခနဲ မြင်လိုက်ရလေသည်။

အရင်းရှင်စနစ်၏ ကုန်လုပ်စွမ်းအားသစ်များသည် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးလာခဲ့ကြသည်။ အရင်းရှင်စနစ်သည် ၎င်းနှင့်အတူ အရင်းရှင်ကုန်သွယ်ရေး၊ အရင်းရှင်စက်မှုသိပ္ပံပညာ၊ တည်ဆောက်ရေးသိပ္ပံပညာစသည်တို့ကို ဆောင်ယူခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တည်ရှိနှင့်ခဲ့သော ပဒေသရာဇ်ကုန်လုပ်ဆက်ဆံရေးဟောင်းသည် ထိုကုန်လုပ်စွမ်းအားစုသစ်ကို ခုခံဟန့်တားရန် ကြိုးစားခဲ့သည်။ ရော့ဘတ်ကို တံတားဖြင့် မဖြတ်၊ ငှက်စီးပြီးဖြစ်မည်ဟူသော ကုန်လုပ်ဆက်ဆံရေးဟောင်း၏ အမြင်ကိုလည်း ဆရာတင် တင်ပြသည်။ မီးရထားတွေ၊ မော်တော်ကားတွေဖြင့် ဖြတ်လျှင် လိုရာခရီးကို အလွယ်နှင့်ရောက်နိုင်သည်ဟူသော ကုန်လုပ်စွမ်းအားသစ်တို့၏ စွမ်းပကားကိုလည်း ပြသည်။ သို့ကလို တင်ပြပြီးနောက် ကောင်းသည် မကောင်းသည်ကို ငြင်းမနေကြနှင့်တော့။ အဆိုးလည်း ရှိသည်။ အကောင်းလည်း ရှိသည်။ ကုသိုလ်ကံအတိုင်းဖြစ်သည်ဟု သဘောထားလိုက်ကြပေတော့။ မဇ္ဈိမ ပဋိပဒါကျကျ လက်ခံကြတော့ဟ ဆရာတင်က သူ့သီချင်းတွင် တရားပြလေသည်။

သို့ရာတွင် ကုန်လုပ်ဆက်ဆံရေးဟောင်းနှင့်ကုန်လုပ်စွမ်းအားစုသစ်တို့အား ပြိုင်ကြသည့်အခါတွင် ကုန်လုပ်စွမ်းအားစုသစ်များကသာ နောက်ဆုံးတွင် အနိုင်ရမြဲဖြစ်ပါသည်။ ဤသည်မှာ သမိုင်း၏ နိယာမတရား ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ပဒေသရာဇ်ကုန်လုပ်ဆက်ဆံရေးဟောင်းသည် အရင်းရှင်ကုန်လုပ်စွမ်းအားစုသစ်များကို နေရာပေးခဲ့ရလေသည်။

ဟောင်းနှမ်းသည့် ကုန်လုပ်ဆက်ဆံရေးသည် သစ်လွင်သည့်ကုန်လုပ်စွမ်းအားစုများကို အရှုံးပေးခဲ့ရလေသည်။ အရင်းရှင်စနစ်သည် သွေးစုပ်သည့်တိုင် တိုးတက်မှုကိုလည်း ယူဆောင်လာခဲ့သည်မဟုတ်လော။

ဗြိတိသျှအစိုးရနှင့် မြန်မာပြည် မီးရထားကုမ္ပဏီတို့သည် အင်းဝတံတားကြီးကို ဆောက်ရန် အကြိမ်ကြိမ် ကြံစည်ခဲ့ကြသည်။ အင်းဝတံတားကို ဆောက်နိုင်လျှင် အထက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် သူတို့အဖို့ စစ်ရေး၊ စီးပွားရေး၊ လုံခြုံရေး စသည်တို့အတွက် စိတ်ချရမည်ဟု တွက်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမျှမက ဗြိတိသျှအစိုးရသည် အခန့်သင့်လျှင် အိန္ဒိယပြည်နှင့်မြန်မာနိုင်ငံတို့ကို မီးရထားလမ်းဖောက်ရန်ကိုလည်း အမြဲတစေ ကြံစည်အားထုတ်ခဲ့ကြသည်။ တိုင်းတာမှုများကိုပင် ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့သည် အာသံပြည်နယ်ရှိ မခွန်နှင့်မိုးကောင်းကို မီးရထားလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ နောက်တစ်ဖန် မဏိပူရနှင့်ယောချပ်သင်းကို ရထားလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ရန် ကြိုးစားခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ထိုလမ်းများသည် လောလောဆယ်တွင် နိုင်ငံရေးနှင့်စစ်ရေးအရ မလိုအပ်သေးဟုဆိုကာ တိုင်းတာမှုများ ပြုလုပ်ပြီးနောက်မှ ရစ်စဲထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ (နှစ်တစ်ရာပြည့် မီးရထားစာစောင်။)

မဏိပူရနှင့် မြန်မာတို့မီးရထားလမ်းဖောက်ဖြစ်လျှင် အင်းဝတံတားကြီးသည် အလွန်အရေးကြီးသည့်တံတားကြီး ဖြစ်လာလိမ့်မည်။ မဖောက်ဖြစ်လျှင်လည်း အရေးမကြီးပါ။ ထိုတံတားကြီးသည် မြန်မာပြည်တွင်းတွင် အရေးကြီးဆုံးသော ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာခဲ့ပါသည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ၁၉၂၄-ခုနှစ်တွင် အင်းဝတံတားကို တည်ဆောက်ရန် ဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီးနောက် ရန်ဒဲလ်ပါးမားနှင့်ထရစ်တန်ကုမ္ပဏီဆိုသည့်ဗြိတိသျှကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ကန်ထရိုက်ပေးခဲ့သည်။ တံတား၏ အရှည်မှာ ၃၉၄၈ ပေရှိသည်။ ၆ ဖာလုံပြည့်ရန် ၁၂ ပေသာ လိုတော့သည်။ တံတားကို စုစုပေါင်း ၁၄၃ သိန်း အကုန်အကျခံ၍ တည်ခဲ့သည်။ ပေါင်းကူးကြီး ၁၀ ခုရှိသည့်တံတားကြီးကို ၁၉၃၄ ခု ဇန်နဝါရီလ ၂ ရက်နေ့တွင် ဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ (အထက်ပါစာစောင်။)

သို့ရာတွင် ဗြိတိသျှတို့ တည်ထောင်ခဲ့သည့်အင်းဝတံတားကြီးသည် သက်ဆိုးမရှည် ရှာပါ။ ရှစ်နှစ်နှင့်လေးလပြည့်ဖို့ နှစ်ရက်အလိုတွင် မြန်မာနိုင်ငံမှဆုတ်ခွာသွားသည့် ဗြိတိသျှ တပ်များက ထိုတံတားကြီးကို ဖောက်ခွဲခဲ့ကြသည်။

ထိုနေ့မှာ ပူလောင်အိုက်စပ်သည့် ၁၉၂၄-ခု ဧပြီလ ည တစ်ညဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ဆုတ်ခွာသွားကြသည့်ဗြိတိသျှတပ်များ၏ တပ်မှူးဖြစ်သူ ဗိုလ်ချုပ်စလင်းသည် အင်းဝတံတား ထိပ်တွင် ရပ်၍ တစ်ဖက်သို့ကူးနေ သည့်တပ်များကို ငေးကြည့်နေသည်။ ခြေလျင်တပ်များ အားလုံးလောက် ကူးပြီးကြပြီ။ သို့ရာတွင် တင့်ကားကြီးတွေ ကျန်သေးသည်။ တင့်ကားတပ် မှူးများသည် တံတားထိပ်တွင် ခေါင်းချင်းဆိုင်၍ တံတားကို ကူးသင့် မကူးသင့် တိုင်ပင်နေ ကြသည်။ သူတို့တင့်ကားကြီးတွေက အကြီးစား စတူးဝပ်တင့်ကားကြီးတွေ။ တစ်စီးကို ၁၃ တန် လေးသည်။ တံတားထိပ်တွင် စိုက်ထားသည့်ဆိုင်ခင်းဘုတ်၌ အများဆုံးခြောက်တန်ရှိသည့် ယာဉ်များသာ ဖြတ်နိုင်သည်ဟုသတိပေးထားသည်။ တပ်မှူးတွေ မကြိုတင်အောင်ဖြစ်နေ သည်။ ဗိုလ်မှူးစလင်းက ထိုတံတားကို မည်သူဆောက်သနည်းဟုမေးသည်။ အရာရှိတစ်ဦးက တံတားနှင့်ပတ်သက်သည့်စာရွက်စာတမ်းများကို ယူလာပေးသည်။ ကြည့်လိုက်တော့ တံတား ဆောက်သူမှာ နာမည်ကျော်ဗြိတိသျှအင်ဂျင်နီယာရင်း ကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ဗြိတိသျှလူမျိုးဖြစ်သည့် ဗိုလ်ချုပ်စလင်းသည် သူတို့ ဗြိတိသျှအင်ဂျင်နီယာများကို စိတ်ချ သည်။ သူတို့ဗြိတိသျှအင်ဂျင်နီယာများဆောက်သည့် အမြဲတမ်း တံတားတစ်ခုသည် ရာနှုန်း ပြည့် အာမခံချက်ရှိသည်ဟု ယုံကြည်သည်။ ထိုကြောင့် အင်းဝတံတားပေါ်သို့ စတူးဝပ်တင့်ကား ကြီးတွေ တစ်စင်းစီ ဖြတ်ရန်အမိန့်ပေးသည်။ တင့်ကားကြီးဖြစ်နေစဉ် ကျိုးများကျလေမည် လောဟု တထိတ်ထိတ်နှင့်ကြည့်နေကြရသည်။ သို့ရာတွင် ဘာမျှမဖြစ် အားလုံး ချောချောမော မော ဖြတ်ကူးနိုင်ခဲ့ကြသည်။ ‘တော်သော လက်ဟောင်းဗြိတိသျှအင်ဂျင်နီယာများပေတကား’ ဟု ဗိုလ်ချုပ်စလင်း ဥဒါန်းကျူးရင့်သည်။ တင့်ကားများအားလုံး ဖြတ်ကူးပြီးသည့်နောက်တွင် အင်းဝတံတားကြီးကို ဖောက်ခွဲလိုက်ကြသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ် ဧပြီလ၃၀ ရက်နေ့၊ ည ၁၁ နာရီ နှင့် ၅၉ မိနစ်။

ဗိုလ်ချုပ်စလင်းသည် ပြိုကျသွားသည့် တံတားကြီးကို ကြည့်၍ သက်ပြင်းချသည်။
'စိတ်မကောင်းစရာမြင်ကွင်းတစ်ရပ်၊ ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာကိုဆုံးရှုံးခဲ့ပြီဟု အချက်ပြလိုက်သည့်
သင်္ကေတတစ်ရပ်'ဟု သူ၏ 'အောင်မြင်စွာ ဆုတ်ခွာခြင်း' 'ဆိုသည့်စာအုပ်တွင် ဗိုလ်ချုပ်စလင်း
မှတ်တမ်းတင်ခဲ့ဖူးသည်။

မှန်သည်။ အင်းဝတံတားကြီးသည် မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်ခဲ့ကြသောဗြိတိသျှတို့၏
အရင်းရှင်ကုန်လုပ်စွမ်းအားစုသစ်ကို ကိုယ်စားပြုရာ သင်္ကေတဖြစ်သည်။ ယခု ထိုကုန်လုပ်
စွမ်းအားစုကြီး ပျက်စီးသည်နှင့်အတူ ဗြိတိသျှတို့၏ အရင်းရှင်စနစ်သည်လည်း မြန်မာနိုင်ငံ
တွင် တစ်ခန်းရပ်သွားပြီ။

ကျွန်တော်သည် အင်းဝတံတားထိပ်တွင် ရပ်ရင်း အင်းဝတံတားကြီးအကြောင်းနှင့်
ပတ်သက်သည့် အကြောင်းများကို တွေးနေမိသည်။

အင်းဝတံတားကြီးကို မြန်မာအစိုးရက သိန်း ၈၀ အကုန်ခံပြီး ပြင်ဆင်ခဲ့ရာ ၁၉၅၄-
ခုနှစ် အောက်တိုဘာလထဲတွင် ပြန်ဖွင့်နိုင်ခဲ့သည်။

အင်းဝတံတားကြီးကို ပြင်ပြီးနောက်တွင် မီးရထားဖြင့်လည်းကောင်း မကြာခဏ
ဖြတ်ကူးခဲ့ဖူးသည်။ သို့ရာတွင် ခြေလျင် တစ်ခါမျှမဖြတ်ဖူးသေး။ ထို့ကြောင့် တံတားဂိတ်တွင်
ခွင့်တောင်းပြီး တံတားကြီးကို ခြေလျင်ဖြတ်ခဲ့ကြသည်။

အင်းဝတံတားကြီးသည် ရုပ်ရှင်ဒါရိုက်တာ၏ ကင်မရာလင်းမှန်၊ စာရေးဆရာ၏ ဝတ္ထု
စာအုပ်စာမျက်နှာ။ အနုပညာသည်၏ စန္ဒယားခလုတ်၊ စစ်ဗိုလ်ချုပ်၏ အဝေးမှန်ပြောင်းများ
ပေါ်တွင်သာ ပေါ်ခဲ့သည်မဟုတ်။ မြန်မာတို့၏ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးတပ်သားတစ်ဦးဖြစ်သည့်
ရဲဘော်ချစ်တီးခေါ် ကိုသိန်းတန်ကို ဤတံတားထိပ်တွင် သတ်ဖြတ်၍ ရေထဲသို့ ပစ်ချခဲ့သည်
မဟုတ်လော။

တံတားပေါ်တွင် လမ်းလျှောက်လာကြရင်း ကိုသိန်းတင်က ရဲဘော်ချစ်တီးခေါ် ကို
သိန်းတင် အသတ်ခံရပုံကို စမြို့ပြန်သည်။

“ကိုသိန်းတန် အသတ်ခံရတော့ အစောကြီးရှိသေးသည်။ စောဆို ၁၉၂၄ ခု ရှိသေးတယ်။ ဂျပန်ဝင်ပြီးလို့ ဘာမှမကြာသေးဘူး။ ကျွန်တော်တို့က ရန်ကုန်နဲ့အဆက်ရလို့ ချောက်မှာ အထက်မြန်မာပြည်စခန်း ဖွင့်ထားတယ်။ ချောက်က ကျွန်တော်တို့လဲ ပခုက္ကူနဲ့စစ်ကိုင်းဘက်ကို ရွှေ့လာကြတယ်။ စစ်ကိုင်းမှာ ကိုသိန်းတန်လဲ အသတ်ခံလိုက်ရတယ်။ ကိုသိန်းတန်ကို စစ်ကိုင်းဘက်က တံတားထိပ်မှာ ဓားရှည်နဲ့ခုတ်ပြီး ရေထဲ ပစ်ချလိုက်တာ။

ကိုသိန်းတင်ကား အထက်မြန်မာနိုင်ငံ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် အစောဆုံး ပါလာခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် သူနှင့် အဆက်အသွယ်ရ၍ ပါလာခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကိုသိန်းတင်သည် ဂျပန်တစ်ခေတ်လုံးကို ထိုနယ်များတွင် နှံ့စပ်ခဲ့သူဖြစ်သည်။ သူမရောက်သည့်ရွာဟူ၍ မရှိသလောက်ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် အင်းဝတံတားထိပ်တွင် ရပ်စောင့်နေသည့်ကားကို တက်ပြီး မုံရွာဘက်သို့ ဆက်ထွက်ခဲ့ကြသည်။

စစ်ကိုင်း-မုံရွာလမ်းသည် အထက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် ယာဉ်အသွားအလာ တော်တော်များသည့်လမ်းဖြစ်သည်။ ခရီးသည်တင် ဘတ်စ်ကားတွေ၊ ကိုယ်ပိုင်ကားတွေ၊ ကုန်တင်ကားကြီးတွေ၊ တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ ကူးနေကြသည့်စက်ဘီးတွေ၊ လယ်ထွန်စက်တွေ၊ လှည်းတွေ၊ ယာဉ်မျိုးစုံသည်။ သို့ရာတွင် လမ်းသွားလမ်းလာများသလောက် မလုံခြုံ၊ မြင်းမူနှင့်ချောင်းဦးကြားတွင် မကြာခဏ ဓားပြတိုက်တတ်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် စစ်ကိုင်းအလွန် ကောင်းမှုတော်ဘုရားကြီးကို ဝင်ဖူးကြသည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်လောက်က ကျွန်တော်နှင့်ဒဂုန်တာရာတို့ တစ်ကြိမ်ဖူးခဲ့ဖူးသည်။ သည်တုန်းက ကောင်းမှုတော်ပုထိုးတော်ကြီးတွင် ခြောက်ကပ်ကပ်။ ပန်းသည် ကျိုးတိုးကျဲတဲ။ သူတောင်းစား ပြောက်တိ ပြောက်ကျား။

ဆယ်နှစ်ကျော်ကျော်တွင် ပြန်ရောက်သည့် အခါတွင်လည်း ထို့အတူ။ ဘာမျှပြောင်းလဲချက် ကြီးကြီးမားမားဟူ၍ မရှိ။

ကောင်းမှုတော်ဘုရားကြီးကို ပုထိုးခေါ်မည်လော၊ စေတီခေါ်မည်လော ကျွန်တော် မပြောတတ်။ တစ်ချို့က စေတီဟုခေါ်ပြီး တစ်ချို့က ပုထိုးဟုခေါ်ကြသည်။ စေတီဟူသည်မှာ လိုက်ခေါင်းမပါသည့်အရာဖြစ်ပြီး ပုထိုးဟူသည်မှာ လိုက်ခေါင်းပါသည်ဟု ကျွန်တော် နားလည် ခဲ့သည်။ ဗိသုကာပညာရှင် ဒေါက်တာလွင်အောင်ကမူ စေတီသည် ဘုံနာမ်ပုဒ်ဖြစ်ပြီး လိုက် ခေါင်းပါသည့်စေတီကို ထူပါစေတီဟုသတ်မှတ်သည်။ တစ်နည်းပြောလျှင် ထုချည်းရှိသည့်စေ တီကို ပုထိုးစေတီဟုသတ်မှတ်သည်။ သို့တိုင်အောင် ဟင်းလင်းပြင်ပါသည့်စေတီပါရှိမျှဖြင့် ပုထိုးစေတီဟု မခေါ်နိုင်သေး။ ဟင်းလင်းပြင်ပါကြောင်းကို ဖော်ပြသည့်လက္ခဏာများရှိရမည်။ သို့မှသာ ထိုစေတီကို ပုထိုးစေတီဟုခေါ်နိုင်ကြောင်း။ ဟင်းလင်းပြင်ပါသည့်တိုင် ထိုဟင်းလင်း ပြင်ပါကြောင်းကို ဖော်ပြသည့်လက္ခဏာချက်တစ်စုံတစ်ရာမပါလျှင် ထိုစေတီကို ထူပါစေတီ ဟုသာ ခေါ်သင့်ကြောင်းဖြင့် ရေးဖူးသည်။ ဒေါက်တာလွင်အောင်၏ သတ်မှတ်ချက်သည် အစဉ်အလာ သတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီချင်မှ ကိုက်ညီလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် သူ့သတ်မှတ် ချက်သည် သိပ္ပံနည်းကျသည်ဟု ကျွန်တော် ယူဆလိုပေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကောင်းမှုတော်စေတီကို ဖူးမြော်ပြီးနောက် ခရီးဆက်ခဲ့ကြသည်။ ရွာသစ်ကြီး၊ မြင်းမှု၊ အာလာကပုစသည့် မြို့များကို ဖြတ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ထိုနေရာများတွင် မော်တော်ကားကို မရပ်ရဲပါ။ မော်တော်ကား ဖြတ်သွားလျှင် လမ်းပေါ်မှ လူများက အေးအေး သင်းကို မြင်လိုက်ကြသဖြင့် ‘အေးအေးသင်းကွ’ဟုအော်ကြသည်။ မော်တော်ကား ရပ်မည်ပြု လျှင် လူတွေ ဝိုင်းအုံလာကြသည်။ ထိုကြောင့် မြို့ထဲတွင် မော်တော်ကားကို ရပ်ထားရဲ။ ညောင်ပင်ဝန်းတံတားကို လွန်တော့ ညနေသုံး နာရီ ထိုးနေပြီ။

ညောင်ပင်ဝန်းတံတားကို ကျော်လာတော့ တစ်ဖက်ထိပ်တွင် စားသောက်ဆိုင် အစု ကလေး ရှိသည်။ ဆိုင်များ များစားစား မရှိ။ ဆယ်ဆိုင်ခန့်လောက်သာ ရှိလိမ့်မည်။ နွားနို့၊ နို့ ခဲကြော်၊ ချိုးကြော်၊ ခါသားကြော်၊ အမဲခြောက်ကြော်၊ လက်ဖက်ရည်၊ ထမင်းစသည့် စား သောက်ဖွယ်ရာများ ရနိုင်သည်။ ကျွန်တော်တို့ ဆာလှပြီ။ ထိုကြောင့် မင်းသမီးကို နားခွင့် တောင်းရသည်။

“ဆာလှပြီ မင်းသမီးရေ၊ တို့တော့ ဒီနားမှာ တစ်ခုခု ဝင်စားမှ ဖြစ်မယ်”

ကိုသိန်းတင်က ကားကို အရပ်ခိုင်းသည်။

“ဟုတ်တယ် မအေးလဲ ဆာသည်။ မြင်းမူကတည်းက ကားရပ်ပြီး တစ်ခုခုဆင်းစားမယ်လို့ အောက်မေ့တာ၊ ဆရာတို့က မရပ်ချင်ဘူးလားလို့ အားနာတာနဲ့မပြောတာ၊ မနက်ကလဲ ထမင်း မစားခဲ့ဘူး”

“ဟောဗျာ တို့ကလဲ မြင်းမူမှာကတည်းက တစ်ခုခုစားမယ်လို့ စိတ်ကူးနေတာ၊ မင်းသမီးကို လူတွေ ဝိုင်းအုံကြည့်ရင် ရှက်လိမ့်မယ်ဆိုပြီး မစားခဲ့တာ၊ စောစော ပြောရောပေါ့”

“မအေးက လူထုထဲက မင်းသမီးပါဆရာရဲ့”

အေးအေးသင်းက ကားပေါ်မှဆင်းပြီး ဆိုင်ထဲသို့ဝင်သွားသည်။ ထို့နောက် အကြော် ဗန်းကြီးတွေနားသို့ လျှောက်သွားတာ ခါသားကြော်တစ်ကောင်ကို ဆွဲလာပြီး ကိုက်စားနေသည်။

“ကောင်းတယ်ဟေ့ တို့မင်းသမီးကတော့ ဟန်တွေ ဘာတွေ လုပ်မနေဘူး”

ကိုသိန်းတင်ဇနီး ဒေါ်မြမြက အော်သည်။

“ရုပ်ရှင်ဆိုတာ သဘာဝကို ရိုက်တာပဲ အစ်မကြီးရဲ့၊ ဒီတော့ မင်းသမီးကလဲ သဘာဝကျမှပေါ့”

အေးအေးသင်းက သူနားလည်သည့် ရုပ်ရှင်၏ သဘောကို အနက်ဖွင့်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ညောင်ပင်ဝန်းတံတားနှင့် တော်တော်လှမ်းလှမ်းတစ်နေရာသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ကားကို ရပ်လိုက်ကြပြန်သည်။ ကျွန်တော်တို့ကားတွေ အားလုံးစုံသလောက်ရှိနေပြီ။ ကျန်သည့်ကားများမှာ ယခုအချိန်လောက်ဆိုလျှင် မုံရွာသို့ ရောက်သည့်ကား

က မပေါ်လာသေး။ သူကားကို စောင့်ရင်း ရှားပင်အုပ်အုပ်ကလေးအောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ နားကြသည်။

ရှားပင်ကလေးတွေက သိပ်မကြီးကြသေး။ ဆယ်ပင်ခန့်လောက်သာမြင့်သည့် ရှားပင် ပျိုလေးတွေ၊ ကျွန်တော်တို့ဘေးတွင် ဖရဲကြီးတွေက မျှော်မဆုံးနိုင်။ ဤနေရာတစ်ဝိုက်သည် မူးရေ ဆို့သောက်ရသဖြင့် အမြဲစိမ်းစိုနေတတ်သည်။ ဆောင်းဆိုလျှင် ဆောင်းသီးနှံ၊ နွေဆို လျှင်လည်း နွေပင်၊ မိုးတွင်းဆိုလျှင်လည်း သူ့ရာသီနှင့်သူ။

ကျွန်တော်တို့သည် ရှားပင်အုပ်အုပ်ကလေးများအောက်တွင် အဝတ်တွေ ခင်းပြီး ခြေ ဆင်းလဲလူထိုင်နေကြသည်။ ပါလာသည့်ရေနှေးကြမ်းဘူးနှင့် ညောင်ပင်ဝန်းတံတားထိပ်မှ ဝယ် လာသည့်ချိုးသားကြော်၊ ခါသားကြော်တို့နှင့် မြည်းကြသည်။

ရှားပင်အုပ်ကလေးတွေကို မြင်တော့ ကျွန်တော် ငယ်ငယ်က ပြောင်းမှုတ်၍ ချိုး ထောင်သည်ကို အမှတ်ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ အညာတွင် ချိုးအုပ်များသည် ရှားပင်ကလေး တွေပေါ်မှာ အိပ်တန်းတက်လေ့ရှိကြသည်။ ညနေစောင်း ချိုးတွေ အိပ်တန်းတက်ပြီဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက် လက်နှိပ်ဓာတ်မီးကိုယ်စီဖြင့် ချိုးဖမ်းကြသည်။ တစ်ချို့က အပင်ပေါ် တက်ဖမ်းသည်။ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးမပါလျှင်လည်း ကိစ္စမရှိ။ ထီးရိုးဝါးရှည်ရှည်ထဲတွင် ကြက် တောင်တပ်ထားသည့် ဖဲထီးရိုးချွန်ချွန်ကို ထည့်၍ ပါးစပ်ဖြင့် မှုတ်ကြသည်။

ကျွန်တော်နှင့်ကိုသိန်းတင်တို့ ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ်တွေ ပြောနေကြတုန်း အေး အေးသင်းသည် ဖရဲသီးနှစ်လုံး ပိုက်၍ပြန်လာသည်။ ကျွန်တော်တို့အနားမှ ဘယ်အချိန်က ထ သွားသည်ဟုမသိလိုက်။

“ဆရာတို့ ဖရဲသီးစားမလား၊ ကျွန်မ ဖရဲသီးနှစ်လုံး ခိုးလာတယ်၊ ဟိုနားက ဖရဲခင်း ကြီးက အောင်လိုက်တာ၊ ဖရဲသီး စားချင်လာတာပဲ၊ ဝယ်မလို့ အခင်းရှင် လိုက်ရှာတာ မတွေ့ ဘူး၊ ဒါနဲ့ ခူးလာတာ”

သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့တွေ့ မားမပါလာ။ ဖရဲသီးကို ကားပေါ်တင်ပြီး ကျွန်တော်တို့ ခရီးဆက်မည်အပြု ဇော်ဝမ်းကားလည်း ရောက်လာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကားနှစ်စီး မုံရွာဘက် သို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။

မုံရွာနှင့် ကျွန်တော့်ဇာတိ ပခုက္ကူသည် နယ်ချင်းစပ်နေသည့်ဒေသများဖြစ်နေသည်။ ထိုဒေသနှစ်ခု၏ နယ်နမိတ်အဖြစ် ယမားချောင်းကြီး ကန့်လန့်ဖြတ်စီးနေသည်။ ယမား၏ မြောက်ဘက်မုံရွာတစ်ဝိုက်ကို ကျွန်တော်တို့က ဗဂျီ(ဗန်ကျီ)ဟုခေါ်ပြီး ယမားတောင်ဘက် ပခုက္ကူဘက်ကို မုံရွာသားတို့က ပခန်းဟုခေါ်ကြသည်။ မြန်မာမင်းများလက်ထက်က ဗန်ကျီ တိုက်နယ်နှင့် ပခန်းတိုက်နယ်တို့သည် မြို့စား၊ ရွာစားတို့ အုပ်ချုပ်သည့် နယ်ကြီးများ ဖြစ်ခဲ့ သည်။ ထို့ကြောင့် မြို့ကလူများက မုံရွာ၊ ပခုက္ကူဟုခေါ်သော်လည်း ကျေးလက်ကမူ ဗန်ကျီ၊ ပခန်းဟု ယခုတိုင် ခေါ်နေကြသည်။

ကျွန်တော်သည် မုံရွာနှင့်ကပ်လျက်ရှိသည့် ပခုက္ကူဇာတိဖြစ်သော်လည်း မုံရွာကို တစ် ခေါက်မှမရောက်ဖူးသေး။ မုံရွာဘက်တွင် ဆွေမျိုးသားချင်းတွေ ရှိသည်။ ကျောင်းနေဘက် သူငယ်ချင်းတွေလည်းရှိသည်။ ငယ်ပေါင်းကြီးဖော်တွေလည်း ရှိပါသည်။ သို့ရာတွင် မုံရွာသို့ မရောက်ဖြစ်သေး။ ထို့ အကြိမ်သည် ပထမဆုံး ရောက်ဖူးခြင်းဖြစ်သည်။

ပထမဆုံး ရောက်ဖူးခြင်းဖြစ်သဖြင့် ရှေးက မုံရွာနှင့်ယနေ့မုံရွာကို ကျွန်တော် နှိုင်း ယှဉ်၍မပြနိုင်။ သို့ရာတွင် ယနေ့ကျွန်တော်မြင်လိုက်ရသည့်မုံရွာကား တကယ့်မြို့ကြီးဖြစ်လေ သည်။ အထက်မြန်မာနိုင်ငံတွင် မုံရွာသည် မန္တလေးပြီးလျှင် အစည်ကားဆုံးမြို့ဖြစ်လိမ့်မည်။

ကျွန်တော်တို့သည် လူစည်ကားသည့်ရေဦး၊ မုံရွာလမ်းမကြီးတစ်လျှောက် မောင်းလာ ပြီးနောက် ကမ်းနားဘက် ချိုးဆင်းခဲ့သည်။ မုံရွာမြို့ကို ကြည့်ချိန်မရ။ ယနေ့ည တစ်ဖက်ကမ်း သို့ ကူးကာ ဖိုးဝင်းတောင်သို့အရောက်သွားရမည်။ အချိန်သိပ်မရှိတော့။ နောက်ကျလျှင် ညောင်ပင်ကြီးဆိပ်သို့ကူးသည့်မော်တော် ပိတ်သွားတော့မည်။

ကမ်းနားတွင် ကျွန်တော်တို့ကားတွေ ဆိုမိသည့်အခါတွင် လူတွေ ပြည့်ကြပ်နေသည်။ ဇော်ဝမ်း၊ ဒေဝီကျော်ဝင်းနှင့်အေးအေးသင်းတို့ကို လာကြည့်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ မိုးတွေ သဲသဲ မဲမဲရွာချနေသည့်တိုင် ပရိသတ်သည် ဇွဲကောင်းကောင်းနှင့် ကြည့်နေသည်။ မိုးရွာကြီးထဲမှာ ကားတွေကို ဖောင်ပေါ်သို့ တင်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့အားလုံး စိုရွဲလျက်။

လူစုံတော့ ကျွန်တော်တို့ တစ်ဖက်ကမ်းသို့ကူးသွားခဲ့ကြသည်။ မိုးထဲလေထဲတွင် ကူးရ ခြင်းဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့အားလုံး ကြွက်စုတ်ကလေးတွေလို ဖြစ်နေသည်။

တစ်ဖက်ကမ်းသို့ရောက်၍ လူစစ်ကြည့်လိုက်တော့ မစုံသေး။ အရေးကြီးသော ဇာတ် လိုက်မင်းသားနှင့်မင်းသမီးတွေတော့ ပါလာပြီ။ သို့ရာတွင် ကင်မရာအဖွဲ့တို့ ဒါရိုက်တာအဖွဲ့တို့ ကျန်သေးသည်။ မုံရွာမြို့ထဲသို့ ဝင်ကြည့်နေကြဟန်တူသည်။ သူတို့ကို မစောင့်နိုင်ပါ။ ရောက် သမျှ လူနှင့်ပင် ဖိုးဝင်းတောင်သို့ ခရီးဆက်ကြရသည်။ အားလုံးပေါင်း ကားငါးစီး။ လူကတော့ အပြည့် ပါမလာတော့။ သို့ရာတွင် မတက်နိုင်။ သူတို့အစီအစဉ်ဖြင့် ကြိတ်ဖန်လိုက်လာကြလိမ့် မည်။ ညောင်ပင်ဆိပ်တွင် အငှားလိုက် သည့်ဂျစ်ကားတွေ၊ ဒေါ့ဂျစ်တွေ ရှိသည်။ ဈေးကမူ ခေါင်ခိုက်နေသည်။ ဓာတ်ဆီရှားပါးသည့်အတွက်ဟုဆိုသည်။

ညောင်ပင်ဆိပ်ကြီးသို့ ကျွန်တော်တို့ရောက်တော့ ည ၇ နာရီလောက်ရှိနေပြီ။ မိုးက လည်း ခပ်သဲသဲ ရွာနေသည်။ မိုးရွာထဲတွင် ကားများကို ခပ်ဖြည်းဖြည်း မောင်းနေကြရသည်။ ထိုအထဲတွင် ဤလမ်းကို မောင်းဖူးသည့်ကားဆို၍လည်း တစ်စီးမျှမပါ။ အားလုံး ရန်ကုန်က လိုက်လာသည့်ကားများ ဖြစ်ကြသဖြင့် လမ်းကောင်းကောင်း မသိ။ လမ်းတွင် ယင်းမာပင် ဘက်မှ ဆင်းလာသည့်လှည်းများကို တွေ့သဖြင့် ဖိုးဝင်းတောင်လမ်းခွဲကို မေးကြရသည်။

အတော်ကြာ မောင်းမိတော့ လက်ဝဲဘက်သို့ ချိုးသွားသည့် လမ်းခွဲတစ်ခုကို တွေ့ သည်။ လမ်းထိပ်တွင် ဇရပ်အိုလေးတစ်ဆောင် ရှိသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် လမ်းခွဲလေးအတိုင်း လိုက်လာခဲ့ကြ၏။ လမ်းက မြေနီလမ်း။ ရေ တိုက်စားထားသဖြင့် မြောင်းတွေကျင်းတွေ ဖြစ်နေပြီ။ တချို့တစ်နေရာတွင် လှည်းလမ်း

ကြောင်းရာထဲသို့ ချမောင်း၍မရ။ လှည်းလမ်းကြောင်းပေါ်မှ ကျော်မောင်းရသည်။ ကျွန်တော် တို့သည် မှောင်ကြီးမဲကြီးထဲတွင် မော်တော်ကားများကို တောင်ပေါ်က ဇရပ်များ အရောက် မောင်းခဲ့ကြသည်။ တောင်ပေါ်တွင် မီးရှိသဖြင့် တော်သေးသည်။ ဘုရားမီးပူဇော်သည့်မီးစက် က တောင်ပေါ်ကဇရပ်များနှင့် ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ သီလရှင်ကျောင်းများကို မီးသွယ်ပေး ထားသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့အတွက် စုစုပေါင်းဇရပ် သုံးလုံးရသည်။ ဇရပ်တွေက ခေတ်မီအုတ် ဇရပ်တွေ။ အိပ်ခန်း၊ ထမင်းစားခန်း၊ ရေချိုးခန်း အပြည့်အစုံနှင့်။

*

(၄)

မနေ့ကညက အိပ်ရေးဝဝ အိပ်လိုက်ရသဖြင့် နံနက်တွင် ကြည်လင်စွာ အိပ်ရာမှ နိုး လာသည်။ ကျွန်တော် အိပ်ရာက နိုးတော့ ကိုသန်းတင်တို့၊ မောင်လှဝေတို့တတွေ လက်ဖက် ရည်သောက်ပြီး ကားရိုက်ရန် ပြင်ဆင်နေကြပြီ။ ဖိုးဝင်းတောင်လမ်းခွဲသို့ဆင်း၍ ရိုက်ရမည်။ ရိုက်ရမည့်အခန်းက အေးအေးသင်း အဖိုးတန်ရတနာတစ်ခုကို တိတ်တဆိတ် သယ်လာစဉ် ငွှေးဝင်းတို့လူတစ်သိုက်က လမ်းမှဖြတ်၍ လုဖြတ်မည့်အခန်း။ သူ့ကားကို ငွှေးဝင်းတို့ကားက

နောက်က လိုက်။ အနားရောက်တော့ ရှေ့မှဆီးပိတ်၍ရပ်။ ပစ္စည်းလု။ ထိုစဉ် ယင်းမာပင်မှ ကိစ္စတစ်ခုဖြင့် ပြန်လာသည့် ဗိသုကာပညာရှင်ဇော်ဝမ်း ရောက်လာ။ အေးအေးသင်းကို ကယ်၊ လူဆိုးများနှင့်သတ်ကြသည့်အခန်း။

အခြားဇာတ်ဆောင်များနည်းတူ ငွှေးဝင်းကိုလည်း ကျွန်တော် ယခုမှ တွေ့ဖူးခြင်း ဖြစ်သည်။ အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း၊ ရင်အုပ်ကျယ်ကျယ်။ မျက်နှာက တည်ကြည် လေးနက်သည့်အသွင်ကို ဆောင်သည်။ ရုပ်ရှင်ထဲတွင် လူကြမ်းအခန်းမှပါသော်လည်း အပြင် တွင်မူ ငွှေးဝင်းသည် အံ့ဩစရာကောင်းလောက်အောင် နူးညံ့သိမ်မွေ့သူဖြစ်လေသည်။ စကား ပြောလျှင်လည်း တိုးတိုးသက်သာ ပြောတတ်သည်။ ငွှေးဝင်းသည် စာလည်း တော်တော်ဖတ်ပုံ ရ၏။ ခေတ်ပေါ်မြန်မာစာပေအကြောင်းကို ကောင်းကောင်းပြောနိုင်သည်။ သူသည် အရက် လည်းမသောက်။ အားလျှင် ပုတီးတစ်ကုံး ကောက်ကိုင်ကာ ပုတီးစိပ်နေတတ်သည်။ သို့မ ဟုတ်လျှင်လည်း စာအုပ်တစ်အုပ်ကို ကောက်ဖတ်နေတတ်သည်။ လူကြမ်းဇာတ်ဆောင်ဟူ သော အမည်နှင့်မလိုက်အောင် သိမ်မွေ့နူးညံ့သူပါတည်း။

“ကိုငွှေးဝင်းကို ကြည့်ရတာ လူကြမ်းဇာတ်ဆောင်နဲ့ မတူဘူး၊ အရက်လေး ဘာလေး ကော မသောက်ဖူးလား”

တစ်ညနေတွင် ဇရပ်ရှေ့တွင် အုတ်လှေကားပေါ်တွင် ထိုင်ရင်း ကျွန်တော်က မေး သည်။ ငွှေးဝင်းက သူ အမြဲတပ်ထားတက်သည့်နေကာမျက်မှန်ကို ဖြုတ်လိုက်ပြီး....

“အရင်တုန်းကတော့ နည်းနည်းပါးပါး သောက်ပါတယ်ဆရာ၊ ဒါပေမယ့် မျက်လုံး ထိခိုက်သွားတဲ့နောက်မှာ ကျွန်တော် အရက်မသောက်တော့ဘူး၊ ဘုရားကို လှူလိုက်တယ်၊ နေ့ တိုင်းပုတီးစိပ်တယ်၊ တရားထိုင်တယ်”

ငွှေးဝင်းသည် ရုပ်ရှင်ရိုက်ရင်း ထိခိုက်ဒဏ်ရာ ရသွားရာ မျက်လုံးတစ်ဖက် ပျက်ခဲ့ရ သည်။

“ဟိုခေတ်တုန်းတော့ စတန်းမင်းသားတွေက လူစားထိုးပြီး ခိုင်းကြတယ်ဗျ။ တံတားပေါ်က ခိုင်ဗင်ထိုးချတဲ့အခန်းဆိုရင် ကိုယ်တိုင်ထိုးမချဘူး၊ လူငှားတစ်ယောက် သွင်းပြီး အလုပ်ခိုင်းပြီး၊ ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းသားဘဝတုန်းက အင်းလျားကန်မှာစတန်းကားတစ်ကား ကားရိုက်တယ်၊ ကမ်းစပ်သစ်ပင်ပေါ်က ရေထဲကို ခိုင်ဗင်ထိုးချတဲ့အခန်း၊ လူငှားပြီး ခိုင်ဗင်ထိုး ခိုင်းတာ၊ အဲဒီခိုင်ဗင်ထိုးတဲ့လူငှား ရေအောက်က ငုတ်နဲ့ဆောင့်မိပြီး ရေနစ်သေသွားတယ်၊ လျော်ကြေးလေး မဖြစ်စလောက်နဲ့ ကိစ္စပြီးသွားရရှာတယ်၊ ဘာမှမရလိုက်ဘူး”

ကျွန်တော်က လွန်ခဲ့သည့်အနှစ်အစိတ်လောက်က အဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို အတိတ်ကို ဆောင်သည်။

“ဇာတ်လိုက်မင်းသားကတော့ ဟုတ်တာပေါ့ဆရာ၊ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့က လူကြမ်းဇာတ်ဆောင်ဆိုတော့ လူစားတွေဘာတွေ ဘယ်မှာရှာနေနိုင်မလဲ၊ ပြီးတော့ ကျွန်တော်ကလဲ ရုပ်ရှင်ရိုက်ရင် ဟန်ဆောင်ပန်ဆောင် မလုပ်ချင်ဘူး သတ်ခန်းပုတ်ခန်းတွေ ရိုက်ရင် အချင်းချင်း ပြောထားရတယ်၊ ငါ့ကိုတော့ မညှာနဲ့ ထိုးစရာရှိရင် တကယ်ထိုး၊ ရိုက်စရာရှိရင် တကယ်ရိုက်လို့”

ကျွန်တော်ကား ရုပ်ရှင်ရိုက်သည်ကို လိုက်ကြည့်သည့်အခါတွင် ကြည့်သည်။ ရုပ်ရှင်ရိုက်ရာသို့ မလိုက်သည့်အခါတွင် အနီးတစ်ဝိုက်က တောများသို့ လျှောက်လည်သည်။ ဖိုးဝင်းတောင် တောင်မကြီးကိုတက်သည်။ ရွှေဘတောင်၊ ဖန်ခါးတောင်စသည်တို့ကို တက်သည်။

တစ်နေရာတွင် သနပ်ခါးပင်ကျိုးတိုးကျဲတဲကို တွေ့ရတတ်သည်။ သန်းတော၊ ဒဟတ်တောထဲတွင် ဝင်ပေါက်နေသည့် သနပ်ခါးပင်ရိုင်းများ ဖြစ်၏။ ရန်ကုန်သူတို့အဖို့မူ ထိုသနပ်ခါးပင်ကို မက်ကြလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် အညာသူအဖို့ကား သီးခေါက်လို အခွံမာ၍ အပွေးထူလှသော သနပ်ခါးရိုင်းခေါက်ကို ကြိုက်ကြမည်မဟုတ်။ ရှင်မတောင်သနပ်ခါးလို အခွံပါးပါး၊ အပွေးပါးပါးသနပ်ခါးမျိုးကိုမှ ကြိုက်ကြသည်။ ဖိုးဝင်းတောင်တောထဲတွင် သနပ်ခါးပင်ကို မည်သူမျှ မခုတ်ကြခြင်းမှာ ထိုအကြောင်းကြောင့် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်တွေးမိသည်။

ကျောက်စရစ်ကုန်းကလေးပေါ်တွင် ယုန်လိုက်သည့်ယုန်စည်းများကို တွေ့ရသည်။ ယုန်လိုက်သည့် စည်းရိုးကလေးတွေက ခပ်နိမ့်နိမ့်။ ခြေကျင်းဝတ်သာသာလောက်မျှသာ ရှိလိမ့်မည်။ ယုန်စည်းရိုးကလေးတွေကိုမြင်တော့ ငယ်ငယ်က ယုန်လိုက်ကြသည်ကို ကျွန်တော် အမှတ်ရပြန်၏။ ‘တပေါင်းတန်ခူးယုန်ရှူးသလို’ဆိုသည့် အင်္ဂလိပ်စကားတစ်ခုရှိပါသည်။ မြူးတူးသည်ကိုပြောခြင်းလော၊ ကြောက်သည်ကို ပြောခြင်းလော။ မည်သည်ကို တင်စား၍ ပြောသည့်ဥပစာ စကားမှန်း ကျွန်တော် ကောင်းကောင်း မသိပါ။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ဆီက ယုန်များကမူ အလွန်ကြောက်တတ်ပါသည်။ ယုန်ဝပ်ရာကျင်းကို တွေ့လျှင် ဘေးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် စည်းရိုးနိမ့်နိမ့်လေးတွေ ကာပြီး လမ်းကလေးဖောက် စည်းရိုးထိပ်လမ်းဆုံးတွင် မီးအိမ်တစ်လုံးကိုင်ပြီး တုတ်နှင့်စောင့်၊ သို့မဟုတ်လျှင်လည်း စည်းရိုးလမ်းဆုံးထိပ်တွင် ပိုက်ထောင်။ နောက်က ခြောက်လှန့်ပေးလျှင် ကိုရွှေယုန်သည် ဘယ်ကိုမှပြေးမတော့။ စည်းရိုးအတိုင်း လိုက်လာကာ မီးဆီသို့ ပြေးလာတော့သည်။ စည်းရိုးထိပ်က ရပ်စောင့်ပြီး တုတ်နှင့်ရိုက်ရုံသာရှိသည်။ ထိုစည်းရိုးကလေးကို ကျော်ပြီး လွတ်ရာကျွတ်ရာသို့ ထွက်ပြေးလျှင်ဖြစ်နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် ယုန်သည် အလွန်ကြောက်တတ်သည်။ ရှုပ်သည့်လမ်းကို မသွား။ ရှင်းနေအောင် လုပ်ထားပေးသည့်ညွန့်ကွင်းတွင် သွားရဲသည်။ သို့ဖြင့် ယုန်သည် ရှေ့က ထောင်ထားသည့်ညွတ်ကွင်းတွင် အစင်းသားမိတော့သည်။

ကျွန်တော်သည် ယုန်လိုက်သည့်စည်းရိုးကလေးများကို ကျော်၍ ရွှေဘတောင်ဘက်သို့ လာခဲ့သည်။ ရွှေဘတောင်ဟုဘာကြောင့်ခေါ်ကြောင်း ကျွန်တော်မသိ။ လမ်းတွင် တွေ့သည့် ထင်းခုတ်သမားများနှင့် တွေ့၍ မေးကြည့်တော့ သူတို့လည်း ကောင်းကောင်းမသိကြ။ သမိုင်းနှင့်ချီ၍ မပြောနိုင်သည့်တိုင် ဒဏ္ဍာရီဆန်ဆန်ဝတ္ထုကလေးကိုမျှ မပြောနိုင်ကြ။

ရွှေဘတောင်က ဘုရားများ၊ စေတီများသည် တောင်ပေါ်တွင် တည်ထားခြင်းမဟုတ်။ တောင်ပေါ်က ချိုင့်ဝှမ်းကြီးတွေထဲတွင် တည်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ကျောက်လှေကားထစ်ကြီးတွေအတိုင်း ချိုင့်ဝှမ်းထဲသို့ ဆင်းရသည်။ ဥမင်ကလည်း ကွေ့ကောက်ကာ ဝက်ဘာထဲသို့ ဝင်နေရသည့်နှယ်ရှိ၏။ သို့ရာတွင် မဲမှောင်ညစ်ပတ်ခြင်း မရှိပါ။ ဂေါပကလူကြီးများသည်

ဥမင်များကို သန့်ရှင်းအောင် ပြုပြင်ထားကာ အထဲတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးတွေ ထွန်းထားသည့် အတွက် လင်းနေသည်။

ရွှေဘတောင်ဘက်မှ ကျွန်တော်ပြန်လာပြီး တည်းခိုဇရပ်သို့အရောက်တွင် ဘုန်းကြီး တစ်ပါးကို ဝတ်ပြုနေသည့်အေးအေးသင်းက ကျွန်တော်ကို လှမ်းခေါ်သည်။

“ဆရာ ခဏ ခဏ ဟောဒီဦးပဉ္စင်းက ဆရာ့ကို တွေ့ချင်လို့တဲ့၊ မအေး အစောင့်ခိုင်း ထားတာ၊ ရုပ်ရှင်ရိုက်က ပြန်လာလာချင်း တွေ့လို့ အဝတ်အစားတွေတောင် မလဲရသေးဘူး။

အေးအေးသင်းမျက်နှာတွင် ပန်ကရိုမိတ်ကပ်များကို မဖျက်ရသေး။ မျက်ဝန်းတို့က စိမ်းစိမ်းပြာပြာ။ ပါးတို့က နီရဲလျက်။ နှုတ်ခမ်းပေါ်တွင် ရယ်ဗလွန်ကြက်သွေးရောင်ရင့်ရင့် ပန်း တစ်ပွင့် ပွင့်နေသည်။

“ကျုပ်ကို မမှတ်မိဘူးလား”

ဦးပဉ္စင်းက ကျွန်တော့်ကို ကြည့်၍မေး၏။ ကျွန်တော် သူ့ကို ကောင်းကောင်း မမှတ် မိ။ အသက်ငါးဆယ်တစ်ဝိုက်လောက်မှာ ရှိလိမ့်မည်။ ပိန်ပိန်ပါးပါး။ အသား ခပ်လတ်လတ်။ ချောင်ကျ၍ ပါးရိုးတွေပေါ်နေသည့်မျက်နှာက တောမှီရသေ့ရဟန်းတစ်ပါး၏ ခြီးခြံကျင့်ကြံမှု ကို ဖော်ပြနေသည်။

“တပည့်တော် ကောင်းကောင်း မမှတ်မိဘူးထင်တယ်ဘုရား”

ကျွန်တော်က မယုတ်မလွန်ဖြေသည်။ သူ့ကို ကျွန်တော် တွေ့ဖူးသည်ဟုထင်သည်။ မည်သည့်နေရာ၊ မည်သည့်အချိန်ဟူ၍ ကောင်းကောင်း မစဉ်းစားမရ။ ခပ်ဝါးဝါး။ စဉ်းစားရ သလောက်ဆိုလျှင် သူ့မျက်နှာကို သင်္ကန်းဝတ်နှင့် ဆက်စပ်၍မရ။

“ကျုပ် လှဖေလေ ဒိုက်ဦးက လှဖေ”

လှဖေ၊ ကိုလှဖေ၊ ယခုဦးဝိမလ။ ဟုတ်ပြီ။ ကျွန်တော် သူ့ကို မှတ်မိပြီ။ သူသည် တစ်ခါ တုန်းက တောခိုရဲဘော်ဖြူခေါင်းဆောင် ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၉၅၈ ခုနှစ်တွင် လက်နက်စွန့်ပြီးနောက် မြေပေါ်သို့ပြန်ရောက်လာခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က ကျွန်တော် သူ့ကို သိခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ရန်ကုန် ကတ္တရာလမ်းမများပေါ်တွင် သူ့ကို တစ်နှစ်လောက် တွေ့လိုက်ရပြီးနောက် သူ့ဇာတိ ဒိုက်ဦး ဘက်သို့ ပြန်သွားကာ လယ်လုပ်နေသည်ဟု ကြားလိုက်ရသည်။ ထို့နောက် တစ်ခါမျှ ပြန်မတွေ့ရ တော့။ ၁၃ နှစ်ခန့်အတွင်းတွင် ပထမဆုံးပြန်တွေ့ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်သည် သူ့ကိုကြည့်၍ တရားကျနေသည်။

“ဘယ်လိုဖြစ်တာလဲ ဦးပဉ္စင်းရဲ့၊ ရဟန်းဘောင်ဝင်တာ တော်တော်ကြာပလား”

ကိုလှဖေခေါ် ဦးဝိမလက ကျွန်တော့်အကြောင်းကို မေးသည်။ သူ့အကြောင်းကို ပြောချင်ပုံမရ။ ကျွန်တော့်အကြောင်းကို သင့်ရုံမျှ ဖြေပြီး သူ့အကြောင်းကို သွယ်ဝိုက်၍ ကျွန် တော်မေးသည်။

“သာသနာဘောင်မှာ ပျော်ရဲ့လား”

“သာသနာဝန်ထမ်းအနေနဲ့ပဲ အရိုးထုတ်တော့မယ် စိတ်ကူးတယ်၊ ကျုပ် ဟောဟို တောင်ခါးပန်းက ဂူမှာ နေတယ်၊ ရုပ်ရှင်အဖွဲ့ထဲမှာ ဒကာ ပါလာတယ်ကြားလို့ ဆင်းတွေ့တာ၊ ဒီဇရပ်တွေဘက်ကို တစ်လနေလို့ တစ်ခေါက်မရောက်ဘူး”

ဦးဝိမလက ဖိုးဝင်းတောင် တောင်ခါးပန်းတစ်ခုကို လက်ညှိုးထိုးပြ၏။ ကျွန်တော်တို့ ဇရပ်အထက် တောင်ကမ္ဘားယံတစ်နေရာတွင် တောင်စောင်းကို ဖောက်၍ တူးထားသည့်ဂူကို တစ်ခုကို မြင်ရသည်။ ဂူရှေ့တွင် သန်းပင်အုပ်အုပ်ကလေးတွေ ပေါက်နေကြသည်။ သန်းပင်၊ ဒဟတ်ပင်များပေါ်တွင် မျောက်တွေ ဆော့နေကြသည်။

“လောကီကို ငြီးငွေ့ပြီလေ၊ လက်နက်လဲ ကိုင်ခဲ့ဖူးပြီ၊ ငတ်လဲ ငတ်ခဲ့ဖူးပြီ၊ ထောင်လဲ ကျခဲ့ဖူးပြီ။ အိမ်ထောင်တွေ ဘာတွေလဲ မရှိတော့ဘူး၊ ခုမှပဲ ငြိမ်းချမ်းတော့တယ်”

ကျွန်တော်သည် ဆယ်နှစ်အတွင်း ဒီဂရီ ၁၈၀ အထိ ပြောင်းပြန် ပြောင်းသွားသည့် လူတော်တော်များများကို တွေ့ခဲ့ဖူး၏။ အချို့သည် ကျိုကျိတ်တက်ချမ်းသာနေရာမှ ကုန်းကောက်စရာ မကျန်တော့လောက်အောင် မွဲသွားကြသည်။ အချို့သည် ထီးထမ်းလမ်းလျှောက်နေရာမှ တိုက်နှင့်ကားနှင့်ဖြစ်သွားကြ၏။ အချို့သည် ယစ်ရွှေရည်ဖန်ခွက်ကိုင်ရာမှ စိပ်ပုတီးကိုဆွဲသွားကြ၏။ အချို့သည် စာရိတ္တတရားအရာတွင် အလွန်လုံခြုံသည့် ရဟန်းတစ်ပါးအဖြစ်မှ အကျင့်သိက္ခာတွေ တစ်လွှာပြီးတစ်လွှာ ကျွတ်ကျကာ ကိုယ်လုံးတီး ဖြစ်သွားကြသည်။ အချို့သည် ဘာသာတရားကို မယုံကြည်ဟုဆိုရာမှ ကမ္မဋ္ဌာန်းရိပ်သာများသို့ ရောက်ကုန်ကြသည်။

ကိုလှဖေကား ထိုအထဲတွင် တစ်ယောက်ဟု ကျွန်တော် ဆိုချင်ပါသည်။

ကျွန်တော်က ဘုန်းကြီးကို ဆွမ်းကပ်မည်အပြုတွင် ဦးဝိမလက လက်ကာပြကာ-

“နေပစေ ဒကာ၊ ကျုပ်သစ်သီးဆွမ်းကိုပဲ စားတယ်၊ ဝတ်တော့လဲ ဒါပဲဝတ်တယ်”

သူ့ကိုယ်တွင် ရုံထားသည့်သင်္ကန်းကို ပြ၏။ သင်္ကန်းက အညာချည်ထည်ကြမ်းကြမ်းကြီးကို သီတင်းရောင် ဆိုးထားသည့်သင်္ကန်း။ တကယ့်ဖန်ရည်စွန်းသည့်သင်္ကန်း။ ဦးဝိမလသည် ဆွမ်းစားချိန်ရောက်တော့ ကျွန်တော်ကို နှုတ်ဆက်ပြီး သူ့ ကျောင်းသင်္ခမ်းသို့ ပြန်ကြွသွားသည်။

“ဘုန်းကြီးက တော်တော်ဆန်းတယ်နော် ဆရာ”

ဘုန်းကြီး ပြန်သွားတော့ အေးအေးသင်းက ကျွန်တော်ကို လှမ်းပြောသည်။

“ဘာဖြစ်လို့လဲ”

“ဘယ်ကိုမှလဲ မကြည့်ဘူး၊ စက္ခုဏှုကို ချထားပြီး ဇရပ်ရှေ့မှာ လာရပ်တယ်၊ မအေးက အလှူခံထင်ပြီး အလှူထည့်မယ်လုပ်တော့မှ မြသန်းတင့်ပါသလားလို့မေးတယ်၊ မအေးကို မကြည့်ဘူး၊ ဆရာ့ကို ထိုင်သာစောင့်နေတယ်၊ စကားလဲ တစ်လုံးမှ မပြောဘူး၊ တောမှီတဲ့ ရသေ့ရဟန်းဆိုတာ ဒါမျိုး ထင်တယ်နော်”

“လောကကြီးကိုများ ခါးသီးနာကြည်းသွားသလား မသိဘူး”

ကျွန်တော်သည်မျှသာ ပြောနိုင်ပါသည်။ ဦးဝိမလသည် သူ့ အကျွတ်တရားရသွားပုံကို ကျွန်တော်အားလည်း ရှင်းမပြ။ ရှင်းမပြဖို့ လိုသည်ဟုလည်း ထင်ဟန်မတူ။

*

(၅)

ကိုသန်းတင်တို့တတွေက ရုပ်ရှင်ရိုက်နေစဉ် ကျွန်တော်သည် မုံရွာနှင့်ဖိုးဝင်းတောင် ကို ကားတစ်စင်းဖြင့် ကူးနေလေသည်။ နေ့ဘက်တွင် မုံရွာသို့ဆင်းပြီး ညဆိုလျှင် ဖိုးဝင်းတောင် သို့ပြန်အိပ်သည်။

သလ္လာဝတီမြို့တော်ဟု(ရန်ကုန်ရောက်)မုံရွာသားများက ခေါ်ကြသည့်မုံရွာ။ ခရီးများ စွာကို သွားခဲ့ဖူးသော်လည်း ကိုယ့်မြို့နှင့်နီးသည့်မုံရွာကို သည်တစ်ခေါက်သာ ရောက်ဖူးသည့် အတွက် မုံရွာသည် ကျွန်တော်အဖို့ အသစ်အဆန်းတွေချည်းဖြစ်နေသည်။ မုံရွာကမ်းနားတွင် မော်တော်ကားတွေက ရှောင်၍ မလွတ်။ ကလေးဝ၊ မော်လိုက်၊ ဖောင်းပြင်၊ ခန္တီးစသည့် အထက်မှ မော်တော်တွေလည်း ရှိသည်။ မြင်းခြံ၊ ရေစကြို၊ ပခုက္ကူ၊ စလေ၊ ပုခန်းငယ်စသည့် မြေလတ်ပိုင်းက မော်တော်တွေလည်း ရှိသည်။ ညောင်တုန်း၊ ဓနုဖြူ၊ မြန်အောင်၊ ဟင်္သာတ စသည့် အောက်အရပ်မှ မော်တော်တွေလည်း ရှိသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတစ်လျှောက်မှ မော် တော်များသည် ချင်းတွင်းသို့ဝင်လျှင် အနည်းဆုံး မုံရွာရောက်အောင် ဝင်ကြရသည်။ ထို့ ကြောင့် မုံရွာသည် ချင်းတွင်းမြစ်ရိုးတွင် ရေလမ်းသွားယာဉ်များဆုံရာဖြစ်သည်။ ထိုမျှမကပါ။ မြောက်ပိုင်းချင်းတောင်၏ တံခါးဝဖြစ်သည့် ကလေးဝသို့လည်းကောင်း၊ မြောက်ယောဖြစ်သည့် ဂန့်ဂေါသို့လည်းကောင်း တက်နိုင်သည့်မော်တော်ကားလမ်းများ ဆုံရာလည်းဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယ

နယ်စပ်ဖြစ်သည့်တမူးသို့လည်း သွားနိုင်သည်။ ယမားချောင်းကို ကျော်လျှင် ပခုက္ကူသို့ ရောက်နိုင်သည်။ မုံရွာဆိပ်ကမ်းသည် အမြဲရှုပ်ယှက်ခတ်နေတတ်၏။ မြင်းလှည်းဆိပ်၊ ဆိုက်ကားဂိတ်၊ လှည်းဆိပ်၊ ကုန်တင်ကားဆိပ်စသည်တို့လည်း ကမ်းနားတွင် ရှိကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ ရောက်နေစဉ်တွင် မုံရွာဆိပ်ကမ်းက မော်တော်ကားများပေါ်သို့ ဆန်အိတ်တွေ တင်နေကြသည်။ ချင်းဝိသေသတိုင်း မြောက်ပိုင်းရှိ တီးတိန်၊ ဖလမ်း၊ တွန်းခံ၊ စသည့်မြို့များသို့ (ဒန်ပင်)လုပ်ရန် ဖြစ်လေသည်။ မိုးကျလျှင် ကလေးဝမှ ချင်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ မော်တော်ကားများ ကောင်းကောင်းသွား၍ မရတော့။ ထို့ကြောင့် မိုးရာသီအတွက် မိုးမကျမီ ဆန်များကို တင်နေရခြင်းဖြစ်သည်။ မော်တော်ကားပေါ်မှ ဆန်တွေကို မော်တော်ပေါ်သို့ အတင်တွင် ဆန်အိတ်တွေ ပေါက်ကျသဖြင့် ကမ်းနားအဆင်းတွင် ဆန်တွေ ပေးနေသည်။ ကလေးတစ်သိုက်၊ မိန်းမတစ်သိုက်နှင့်ယောကျ်ားကြီးအချို့သည် မြေပေါ်တွင် ဖိတ်နေသည့် ဆန်များကို အလုအယက်ကျုံးယူနေကြသည်။ တိုးဝှေ့သံ၊ ဆဲဆိုသံ၊ ရန်ဖြစ်သံများကို ကြားနေသည်။

ကျွန်တော်သည် ကိုလေးမောင်ကို သွားတွေ့သည်။ စင်စစ် ကိုလေးမောင်သည် မုံရွာသား မဟုတ်ပါ။ ပခုက္ကူခရိုင်ထဲက မြေဖြူရွာသား ဖြစ်ပါသည်။ စစ်မဖြစ်မီတုန်းက ပခုက္ကူတွင် ကျောင်းနေခဲ့ပြီး စစ်ပြီးခေတ်တွင်လည်း ပခုက္ကူမှာပင် နိုင်ငံရေး လုပ်ခဲ့သည်။

ကိုလေးမောင်နှင့်ကျွန်တော် မတွေ့သည်မှာ ကြာလှပြီ။ စစ်ကြီးပြီးသည့်နောက် တစ်ကြိမ် နှစ်ကြိမ်မျှသာ တွေ့ဖြစ်ကြတော့သည်။

၁၉၄၅ ခု ပူအိုက်သည့်ဧပြီလ တစ်ညတွင် ကိုခင်မောင်ကြီးသည် ကျွန်တော်တို့နေထိုင်ရာ မန္တလေးပိတ်ကျုံးရိပ်သာသို့ ရောက်လာသည်။ ထိုစဉ်က ကိုခင်မောင်ကြီးသည် အမေရိကန်စစ်ယူနီဖောင်းကို ဝတ်ထားသည်။ သူ့တွင် ကစ်ဘက်ခေါ် စစ်လွယ်အိတ်ကြီးတစ်လုံး ပါလာသည်။ ထိုအထဲမှ ကျွန်တော်တို့အတွက် စပို့ရှပ်များ၊ ပလေကပ်လုံချည်များ၊ ဖောင်တိန်များ၊ စာရေးစက္ကူများ၊ သွားတိုက်ဆေးများကို ထုတ်ပြီး ရိပ်သာတွင်ရှိသူများကို ဝေပေးသည်။ သူသည် အိန္ဒိယမှလေထီးဖြင့် အောက်မြန်မာနိုင်ငံတစ်နေရာတွင် ဆင်းပြီး ကိစ္စပြီးသဖြင့် မန္တလေးသို့

ပြန်လာခြင်းဖြစ်၏။ အဝတ်အစားများသာမက စားစရာ သောက်စရာများလည်း အများအပြား ပါလာသည်။ လစ်ပတန် လက်ဖက်ခြောက်ဘူး၊ နက်စ်ကဖီဘူး၊ ငါးသေတ္တာဘူး။

ငတ်ပြတ်ကာ စားရမဲ့သောက်ရမဲ့ဖြစ်နေသည့် ကျွန်တော်တို့အဖို့ကား ရတနာပုံဆိုင် သည့်နှယ်။

ကျွန်တော်နှင့်ကိုခင်မောင်ကြီးသည် ရိပ်သာတွင် တစ်ခန်းတည်း အိပ်ကြသည်။ သူ အိန္ဒိယမှအပြန်တွင် စစ်ခြင်တောင်တွေ့ ပါလာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့တတွေ ချမ်းသာစွာ အိပ်ကြရသည်။ သူမရောက်မီတုန်းကဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့တွင် ခြင်ထောင်မရှိ။ ခေါင်းအုံးကလေး တစ်လုံးစီနှင့်အညာလွှာချင်းစောင်ကလေး တစ်ထည်စီသာ ရှိကြသည်။ ကိုခင်မောင်ကြီးသည် စားဖွယ်သောက်ဖွယ်နှင့်အသုံးအဆောင်များကိုသာမက ကျွန်တော်တို့အတွက် ခြင်ထောင်များ၊ စစ်စောင်များကိုလည်း ယူလာခဲ့သည်။ အမေရိကန်ကွန်မြူနစ်ခေါင်းဆောင် အားလ်ဘရောက် ဒါ ရေးသည့် ‘တီမီရန်’ ဆိုသည့်စာအုပ်တစ်အုပ်လည်းပါလာသည်ဟု ကျွန်တော် မှတ်မိသည်။

၁၉၄၆-ခုနောက်ပိုင်းတွင် သူနှင့်ကျွန်တော်တို့ မတွေ့ကြတော့။ ကျွန်တော် တက္ကသိုလ် သို့ ရောက်သွားသည်။ သူက အလံနီအဖြစ် တောခိုသွားသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် သူသည် အလံနီပါတီမှ ခွဲထွက်သည့် ထူးစိန်ပါတီခေါ် အလုပ်သမား ညီညွတ်ရေး ခေါင်းဆောင်တစ်ဦး ဖြစ်နေသည်ဟု ကြားရသည်။ ၁၉၆၂-ခုနှစ်တွင် သူ လက်နက်စွဲ၍ ရန်ကုန်ရောက်လာပြီးနောက် ကျွန်တော်ဆီ ဝင်လာသဖြင့် ခဏတွေ့လိုက်ရသည်။ ထို့နောက် တစ်ခါမျှ မတွေ့ကြတော့။

ကိုခင်မောင်ကြီးကား အရင်တုန်းကလိုပင် စကားပြောလျှင် အားရပါးရ ပြောဆဲပင်။ ရယ်လျှင် အားရပါးရ ရယ်မောဆဲ။

ကိုခင်မောင်ကြီးသည် ထိုနေ့က ကျွန်တော်နှင့်အတူ ဖိုးဝင်းတောင်သို့ လိုက်လာသည်။ ကိုသန်းတင်နှင့်သူကလည်း လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်ဟောင်းတွေ။ ကျွန်တော်တို့သုံးယောက် ထိုနေ့ညက ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ်တွေ့ကို ပြောရင်း အချိန်ကုန်ကြသည်။ ကောင်းကောင်းပင် အိပ်ချိန် မရလိုက်ကြ။

ကျွန်တော်သည် တောခိုခွဲဖူးသည့် လူသုံးယောက်ကို မုံရွာတွင် မမျှော်လင့်ဘဲ သွား
တွေ့နေသည်။ သူတို့သုံးယောက်က ဘဝတစ်မျိုးစီ။ တစ်ယောက်က ရဟန်းဝတ်။ တစ်ယောက်
က တိုင်းကောင်စီဝင်။ တစ်ယောက်က အစိုးရအမှုထမ်း။

ကျွန်တော်သည် နိုင်ငံရေးသံသရာလည်ပုံကို တွေးနေမိသည်။

*

(၆)

နောက်တစ်နေ့ ညနေ ဖိုးဝင်းတောင်က ဆင်းနေပြီး မုံရွာဈေးကြီးနားရောက်တော့
ကျွန်တော့်နာမည်ကို နောက်က လှမ်းခေါ် သံကြားရသဖြင့် လှည့်ကြည့်လိုက်မိသည်။ မြင်းလှည်း
တစ်စီးပေါ်က ဆင်းလာသော မြင့်ထွန်းသိန်းကို တွေ့ရ၏။ မြင့်ထွန်းသိန်းမှာ ထွန်းထွန်း (ဆေး
ပေါ့လိပ်)ကလောင်အမည်ဖြင့် ရေးနေသော ဆရာဝန်စာရေးဆရာ ဖြစ်လေသည်။ လက်
ထောက်ခွဲ စိပ်ဆရာဝန်အဖြစ် မုံရွာသို့ရောက်နေခြင်းဖြစ်သည်။

“ခင်ဗျားတို့ရောက်နေတယ် ကြားလို့ ရှာလိုက်တာဗျာ၊ ဖိုးဝင်းတောင်ကို တက်သွားပြီ
ဆိုတာနဲ့ မနက်ဖြန်မှာ ဖိုးဝင်းတောင်ကို လိုက်လာမလို့”

မြင့်ထွန်းသိန်းက ဝမ်းသာအားရ ပြောသည်။ မြင့်ထွန်းသိန်းမှာ ကျွန်တော်တို့
ကျောင်းထွက်ပြီးမှ ကျောင်းသို့ ရောက်လာခြင်းဖြစ်သဖြင့် ကျောင်းတုန်းက သူနှင့်မတွေ့ခဲ့။
အပြင်စာပေလောက ရောက်မှ သိကြခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြင့်ထွန်းသိန်းကား လူတိုင်း
ကို ငယ်သူငယ်ချင်းလို ရင်းနှီးစွာ ပေါင်းတတ်သူ။ ထိုကြောင့် သူနှင့်သိသူတိုင်း သူ့ကို မခင်သူ
မရှိ။ အပေါင်းအသင်းအပေါ် တွင်လည်း အလွန်အနွံအတာခံသည်။ ပေပေတေတေလည်း နေ
နိုင်သည်။

ဆံပင်က စုတ်ဖွား။ ရှုပ်အကျီစတစ်ကော်လာက ဖွာရာကြနေပြီ။ ထိုအထဲတွင် ဖြူဖြူစင်စင်မဟုတ်။ ညစ်လည်း ညစ်လိုက်သေးသည်။ အကွက်မပေါ်တော့သော ချည်လုံချည်ကို ဒူးဆစ်နားရောက်အောင် ဝတ်ထားသည်။ ပခုံးတွင် လွယ်အိတ်နှမ်းနှမ်းတစ်လုံးကို လွယ်လျက်။ ယစ်ရွှေရည်နို့က တသင်းသင်း။

“မနွေကတည်းက လိုက်ရှာလိုက်တာ ကျွန်တော့အိမ်မှာ ထမင်းလဲ ကျွေးချင်လို့၊ ပြီးတော့ လူကြည်ခိုင်တို့ပြဇာတ်ကိုလဲ ပြချင်လို့၊ ခုတော့ အတော်ပဲ၊ ဒီနေ့ည ဖိုးဝင်းတောင်ကို ပြန်မတက်နဲ့တော့ဗျာ၊ ကျွန်တော့အိမ် ထမင်းစားလိုက်ခဲ့ပေါ့ လုပ်ခဲ့ပေါ့”

မြင့်ထွန်းသိန်း အတင်းခေါ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ပါသွားကြသည်။

မြင့်ထွန်းသိန်းအိမ်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် လူနာတွေ စောင့်နေသည်။ သူ့အိမ် လာလည်သည့်လူနာများမှာ ငွေကြေးတတ်နိုင်သူများ မဟုတ်ပေ။ အရပ်ထဲမှ ဆင်းရဲသူများ၊ ငွေကြေး မတတ်နိုင်သူများကို ကုပေးခြင်းဖြစ်သည်။

မြင့်ထွန်းသိန်း၏ အိမ်က ခြေတံရှည်အိမ်ကြီး၊ သူ့အိမ်တွင် စားပွဲ၊ ကုလားထိုင်ကောင်းကောင်းပင် မရှိ။ ဆက်တီအဟောင်းကလေးနှစ်လုံး သုံးလုံးသာ ရှိသည်။ လူကလည်း ဆရာဝန်ဟန်ပင် တစ်စက်မျှရှိ။ အိမ်ကလည်း ဆရာဝန်အိမ်အဆောင်အယောင် တစ်စက်မျှ မရှိ။

ကျွန်တော်သည် ဆရာဝန်တို့၏ အဆောင်အယောင်အခမ်းအနားတွေ ကင်းမဲ့သော မြင့်ထွန်းသိန်းကို ငေးကြည့်နေမိသည်။

မြင့်ထွန်းသိန်းနှင့်ပတ်သက်၍ ပုံပြင်ကလေးတစ်ခုကို မုံရွာသားများက ကျွန်တော့်ကို ပြောပြလိုက်ကြသည်။

တစ်ခါက မြင့်ထွန်းသိန်းသည် မုံရွာတစ်ဖက်ကမ်း ညောင်ပင်ကြီး ဆိပ်ဘက်မှ နယ်လှည့်၍ပြန်လာသည်။ မုံရွာဘက်သို့ကူးရန် ကူးတို့စောင့်နေသည်။ အချိန်က ညနေမှောင်တရီ။

နောက်ဆုံးကူးတို့ဖြစ်၍ လူသိပ်မရှိတော့။ ဆိပ်ကမ်းတွင် ခရီးသည် ကျိုးတိုးကျဲတဲသာ ကျန်
တော့သည်။ လုံခြုံရေးအတွက် ညောင်ပင်ကြီးစပ်ဘက်မှရဲများက ခရီးသည်များကို ရှာကြ
သည်။ မြင့်ထွန်းသိန်းအလှည့်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် အိပ်ထဲမှ ဆေးထိုးအပ်နှင့် နားကြပ်ကို
သွားတွေ့သည်။ ဤတွင် ရဲက မြင့်ထွန်းသိန်းကို လိုင်စင်မရှိဘဲ ဆေးထိုးအပ်ကိုင်သည့် ဒေါက်
တာရမ်းကုဟုဆိုကာ ဖမ်းကြသည်။ မြင့်ထွန်းသိန်းက သူ ဆရာဝန်ဖြစ်ကြောင်း ရှင်းပြသည်။
သို့ရာတွင် ရဲက မယုံ။ ယုံနိုင်စရာလည်း မရှိ။ ထိုစဉ်က မြင့်ထွန်းသိန်းသည် အရက်လည်း နည်း
နည်းမူးနေသည်။ ခေါင်းမှာ မွေးပွမျက်နှာသုတ်ပဝါကြီးကို ပတ်ထားပြီး ဖျင်ကြီးပင်နီတိုက်ပုံ
အင်္ကျီကြီးကို ဝတ်လျက်။ လုံချည်ကလည်း ခပ်တိုတို။

မြင့်ထွန်းသိန်းသည် ညောင်ပင်ကြီးရဲစခန်းသို့ ကန့်လန့်ကန့်လန့်ဖြင့် ပါသွားသည်။
စခန်းရောက်တော့မှ စခန်းမှူးက သူ့ကို ဆရာဝန်မှန်း တောင်းပန်ပြီး ပြန်လွှတ်လိုက်ရသည်။

မုံရွာသားများသည် မြင့်ထွန်းသိန်း၏ ဤပုံပြင်ကလေးကို တဖဗ္ဗ ပြောနေကြသည်။

“စာလေး ဘာလေး မရေးတော့ဘူးလား”

“ခုတော့ ကလောင်တံကို ချထားပြီး စကယ်ပယ်ကို (ခွဲစိတ်ဓား)ကို ကိုင်နေရသေး
တယ်လေ၊ တစ်နေ့တော့ ရေးရဦးမယ်၊ ရေးပေမယ့် စာရေးပြီး ထမင်းစားလို့တော့ ဖြစ်မှာ
မဟုတ်ပါဘူးအစ်ကိုရာ၊ ကျွန်တော် ရေးချင်တာက ဘဝသရုပ်ဖော် ရေးချင်တာ၊ ဒါပေမယ့် ခု
ဖြစ်နေပုံက အစ်ကို မြင်တဲ့အတိုင်းပဲ၊ အစ်ကိုတို့က ပိုသိမှာပါ။

မြင့်ထွန်းသိန်းသည် စာရေးဆရာများကို ကျိန်ဆဲနေသည်။

“ကျွန်တော်တို့က တောမှာ ရောက်နေတဲ့ကောင်တွေ အားတုန်းပြုတုန်း ဝတ္ထုလေး
ကောင်းကောင်းဖတ်ချင်လို့ လိုက်ရှာဖတ်တယ်၊ ကောင်းကောင်းမွန်မွန်ဆိုလို့ တစ်နှစ်ပတ်လုံး
တစ်အုပ်တစ်လေလောက်ပဲ တွေ့ရတယ်၊ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်လဲ ဝတ္ထုလဲမဖတ်တော့ဘူး၊ ဘာစာကိုမှ
မဖတ်တော့ဘူး၊ အစ်ကိုတို့ကကော ဒီစာပေရေစီးကြောင်းကို ပြောင်းဖို့မကြိုးစားတော့ဘူး
လား၊ ပြောင်းကော မပြောင်းနိုင်တော့ဘူးလား”

မြင့်ထွန်းသိန်းက စိတ်အားထက်သန်စွာ မေးနေသည်။ ကျွန်တော်က ပခုံးကို တွန့်ပြကာ လက်နှစ်ဖက်ကို လှန်ပြလိုက်ရ၏။

“ကျွန်တော်တို့စာပေလောကဟာ လူမမာကြီးဖြစ်နေပြီ အစ်ကိုရေ၊ ဒီလူမမာကြီးကို ကုဖို့ လိုပြီ။ ဒီအတိုင်း ပစ်ထားရင် လှိုက်စားသွားလိမ့်မယ်၊ မြန်မာစာပေဟာ လူမမာကြီး ဖြစ်နေပြီ။”

“ကိုမြင့်ထွန်းသိန်းရေ ခင်ဗျားတို့မှာ လှိုက်စားတဲ့အနာတွေရှိရင် ခွဲစိတ်စားနဲ့ ဖြတ်တောက်ထုတ်ပစ်လို့ရတာ ကျွန်တော်တို့ စာပေလောက ဒီလိုဖြတ်တောက်ထုတ်လို့ရတာ မဟုတ်ဘူး၊ အချိန်ကို စောင့်ပြီး ကုရတာ”

ကျွန်တော်က သည်မျှသာ ပြောနိုင်သည်။

နောက်တစ်ခေါက် မြင့်ထွန်းသိန်းကို ကျွန်တော်တွေ့ရသည့်အခါတွင် သူသည် အသည်းကင်ဆာရောဂါဖြင့် ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီးပေါ်တွင် ရောက်နေပြီ။ သို့တိုင်အောင် မြင့်ထွန်းသိန်းသည် သေမင်းကို အပြုံးမပျက် ရင်ဆိုင်ဆဲ။ သူ့ထုံးစံအတိုင်း လူမမာအိပ်ရာပေါ်မှ နေ၍ ရယ်စရာမောစရာများကို ပြောဆဲ။ စီးကရက်လည်း တစ်လိပ်ပြီးတစ်လိပ် အဆက်မပြတ်ဖွာနေသည်။ သူ့ရုပ်ကမူ တော်တော်ပျက်နေပြီ။

“အစ်ကို စမ်းကြည့်စမ်း”

မြင့်ထွန်းသိန်းက သူ့ဗိုက်ကို လှန်ပြကာ အစမ်းခိုင်းလိုက်သည်။ သူ့ဝမ်းဗိုက်ကို လှန်ပြကာ အစမ်းခိုင်းသည်။ သူ့ဝမ်းဗိုက်အောက်ပိုင်းက ဖူးဖူးယောင်လျက် တင်းမာနေသည်။

“စမ်းကြည့်တော့ ပူမနေဘူးလား၊ အဲဒီထဲမှာ ‘ဖိုက်’ကြတာ အစ်ကိုရ၊ ဆေးနဲ့ရောဂါနဲ့ ဖိုက်တင်ချနေကြတာ”

မြင့်ထွန်းသိန်းသည် ထိုနေ့က စကားတွေ ဆက်တိုက်ပြော၏။ ပြောသည့်စကားတွေကလည်း ရယ်စရာ အပြောင်အပြက်စကားတွေ။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ မရယ်နိုင်ကြ။

ကျွန်တော်က ထိုလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းတွင်ပါသည့် သူ့ဝတ္ထုတိုကလေးအကြောင်းကို ပြောကာ ချီးကျူးသည်တွင် သူ့မျက်လုံးတွင် အရောင်လက်လာကြ၏။

“ကျွန်တော် ဝတ္ထုရေးဆရာဖြစ်ပြီနော်၊ ဖြစ်တယ်မဟုတ်လား” ဟု မေးသည်။

“ဖြစ်ပါတယ် ကောင်းကောင်းဖြစ်တာပေါ့”

ဝါထိန်နေသည့် သူ့မျက်နှာသည် သွေးရောင်လွှမ်းသွားကာ-

“ဝမ်းသာလိုက်တာ အစ်ကိုရာ၊ ကျွန်တော် စာရေးဆရာ သိပ်ဖြစ်ချင်တာ၊ ဖြစ်ပြီဆို တော့ ကျွန်တော် သေပျော်ပါပြီ၊ မသေခင် စာရေးဆရာတော့ ဖြစ်သွားချင်သေးတယ်” ဟု လှိုက်လှဲစွာပြောသည်။

ကျွန်တော် ပြန်ကားနီးတော့ သူက-

“အစ်ကိုရေးတဲ့ “ဒီရေမြင့်သစ်” မထွက်သေးဘူးလား၊ ဖတ်ချင်တယ်ဗျာ၊ ထွက်ရင် တစ်အုပ်လောက် လှမ်းပို့လိုက်စမ်းပါ” ဟု မှာသည်။

သို့ရာတွင် မြင့်ထွန်းသိန်းသည် ကျွန်တော့်စာအုပ်ကို ဖတ်မသွားရပါ။ နောက်တစ် နေ့တွင် ဆုံးရှုပါသည်။

မုံရွာတုန်းက သူ့အိမ်တွင် ညစာစားပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့ကို လူငယ်ကြည်ခိုင် ပြဇာတ်သို့ ခေါ်သွားသည်။ စင်စစ် ထိုညက ဆေးရုံတွင် သူ ညတာဝန်ကျသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့က သူ မလိုက်ရန်တားသည်။ သို့ရာတွင် မရ။ မြင့်ထွန်းသိန်းသည် ဆေးရုံသို့ ခဏ ဝင်ကာ ကျွန်တော်တို့နှင့်လိုက်လာ၏။

လွန်ခဲ့သည့် ၁၇ နှစ်ခန့်က ကျွန်တော်သည် မော်စကိုနှင့်ပီကင်းတွင် ခေတ်သစ်ပြဇာတ် များကို ကြည့်ခဲ့ရသည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံမှ ခေတ်သစ်ပြဇာတ်များမှာ ရှေ့တန်းသို့ ရောက်နေ ပြီ။ အနောက်နိုင်ငံမှ ပြဇာတ်များနှင့်ဘာမျှမခြားတော့။ တရုတ်ပြည်ကမူ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံ။ သို့ရာ

တွင် ခေတ်သစ်ပြဇာတ်များကို ပြရာတွင်မူ များစွာတိုးတက်နေသည်ကို မြင်ခဲ့ရသည်။ တရုတ်ပြဇာတ်ရေးဆရာစောယု၏ ‘မုန်တိုင်းနှင့်’ အရှေ့မိုးကောင်းကင်’ ဆိုသည့် ပြဇာတ်နှစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော် ကြည့်ခဲ့ရသည်။ တကယ့်အနောက်တိုင်းပြဇာတ်များ၏ အရသာကို အပြည့်အဝ ခံစားရသည်။ ဟော်တယ်တစ်ခုကို ပြလျှင် ဟော်တယ်နှင့်တူအောင် မီး၊ ဆက်တင်စသည့် အဆင်အပြင်များကို ကျကျနန လုပ်ထားသည်။ နောက်ခံတေးဂီတကို လိုသည့်နေရာကျမှ ထည့်သည်။ မိုးချုန်းသံကိုဆိုလျှင် နောက်ကအသံဖြင့် တကယ့်မိုးချုန်းသံနှင့်တူအောင် သရုပ်ဖော်ထားသည်။ ဇာတ်လမ်းကို ဇာတ်ဆောင်တို့၏ စကားပြောခန်းများဖြင့် ဖော်သွားသည်။

ကျွန်တော်တို့ဆီတွင်လည်း ပြဇာတ်ရုံကောင်းကောင်းရှိလျှင် မော်ဒန်ဒရမ်မာကို စင်တင်နိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။ ခေတ်မီသည့်ကိုယ်ပိုင်ပြဇာတ်များ၊ သို့မဟုတ် မှီးထားသည့်အနောက်ပိုင်းပြဇာတ်များကို စင်တင်နိုင်သည်။ ကျွန်တော့်တို့ဆီတွင် ပြဇာတ်စာပေမထွန်းကားခြင်းမှာ စင်တင်နိုင်သည့်နေရာများမရှိသည့်အတွက်ကြောင့်လည်း ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။ အကယ်၍သာ စင်တင်နိုင်သည့်နေရာများသာရှိလျှင် ပြဇာတ်အရေးအသားနှင့် ပြဇာတ်ဖတ်သည့်အလေ့သည်လည်း ခေတ်စားနိုင်ပေမည်။

ပြဇာတ်ပြီးသည့်နောက်တွင် ကျွန်တော်တို့သည် ဇာတ်ခုံနောက်ဖေးတွင် လူငယ်ကြည်ခိုင်နှင့်ဆွေးနွေးချင်ကြသည်။ သူကလည်း ခေတ်မီပြဇာတ်များကို တင်ချင်သည့်ဆန္ဒများ ရှိသည်။ သို့ရာတွင် သူ့အခက်အခဲမှာ ရေးပြီးသားခေတ်မီပြဇာတ်များ မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ တရုတ်စာရေးဆရာစောယု၏ ‘မုန်တိုင်း’ ပြဇာတ်ကို ကျွန်တော်မှီး၍ ရေးသားထားသည့် ‘နေထွက်သောည’ ပြဇာတ်ကို စင်တင်ကြည့်ရာ အောင်မြင်လိုက်သည်ဟု သူက ပြောပြလေသည်။

(၇)

‘ယင်းမာပင်လမ်းခွဲ’ ရုပ်ရှင်ကားကို ဖိုးဝင်းတောင်တစ်ဝိုက်တွင် ရိုက်ပြီးနောက် ကျွန်အခန်းအချို့ကို မိုးညှင်း-သမ္မုဒ္ဒေဘုရားတစ်ဝိုက်တွင် ရိုက်ကြသည်။ ကင်မရာမင်း၊ ဒါရိုက်တာနှင့်ဇာတ်ဆောင်များက မော်တော်ကားဖြင့် သွားကြသော်လည်း ကျွန်တော်ကား မုံရွာမှ မုံရွာကြေးမုံသို့ မီးရထားဖြင့် လိုက်ခဲ့သည်။ မုံရွာဘူတာရုံရှောင်ကား ပန်းချီကားလေးတစ်ချပ်

လို လှသည်။ ပလက်ဖောင်းတွင် တမာပင်ကလေးတွေက အစီအရီ။ တမာပင်အောက်တွင် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ခင်းကာ ထိုင်ခုံများကို ချထားသည်။

ကျွန်တော်သည် တမာပင်အောက်တွင်ခင်းသည့် လက်ဖက်ရည် ဆိုင်ကလေးတွင် ထိုင်ရင်း မီးရထား စောင့်ရသည်။ မန္တလေးသို့ မနက် ၈ နာရီခွဲတွင် ထွက်မည်ဟု အချိန်ဇယားက ဆိုသော်လည်း မြန်မာပြည်မီးရထား ဥဩသံသည် ကြက်တုန်သံလောက်မျှပင် အချိန်မမှန်ချင်တော့ပါ။ ထွက်ချင်သည့်အချိန်တွင် ထွက်ပါမည်။ ထိုနေ့က မန္တလေးသို့ထွက်သည့်လောက် ကယ်ရထားသည် ကိုးနာရီခွဲမှ ထွက်ဖြစ်သည်။

မုံရွာနှင့်မုံရွာကြေးမုံသည် ခြောက်မိုင်မျှသာ ဝေးသည်။ ကျွန်တော်သည် မုံရွေး-ကြေးမုံဘူတာတွင် ဆင်းပြီးနောက် သမ္မုဒ္ဒေသို့ မြင်းလှည်းကလေးဖြင့် လာခဲ့သည်။

ကျွန်တော်ရောက်သည့်အချိန်တွင် ကိုသန်းတင်တို့ မောင်လှဝေတို့တစ်သိုက်သည် သုံးလေးကပ်လောက် ရိုက်ပြီးနေကြပြီ။

ဇော်ဝမ်းနှင့်အေးအေးသင်း ချစ်သူများအဖြစ် မုံရွာမြို့ပတ်ဝန်းကျင်က ဘုရားများကို လည်ဖူးသည့်အခန်းဖြစ်သည်။

သူတို့ ရုပ်ရှင်ဆက်ရိုက်နေစဉ် ကျွန်တော်က ဘုရားရှေ့ကဈေးကို လျှောက်ကြည့်သည်။ ဘုရားဈေးဆိုသည့်တိုင် ဘုရားနှင့်ပတ်သက်၍ ပစ္စည်းများများစားစား မတွေ့ရ။ တမူးဘက်မှဝင်သည့် အိန္ဒိယပစ္စည်းများကို တော်တော်များများ တွေ့ရသည်။ ပန်းကွက်ဖော် ကော်ဇော၊ ကသဲစောင်၊ ပလေကပ်လုံချည်၊ ကိုရာပေါင်ဒါ၊ ဆာရီလုံချည် စသည်။

ကျွန်တော်သည် သမ္မုဒ္ဒေစေတီတော်ကြီးရှေ့ဈေးတန်းမှ ကသဲစောင်တစ်ထည်ကို ဝယ်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်အမေ အလွန်နှစ်သက်သည့် မဏိပူရလုပ် ကသဲစောင်၊ အရောင်ကနီနီရဲရဲ။ အလည်တွင် မဲချည်ကို အူကြောင်းဖောက်ထားသည်။ ချင်းစောင်၊ ကသဲစောင် စသည်တို့ကို အမေနှစ်သက်တတ်ကြောင်း ကျွန်တော်ငယ်ငယ်က သတိထားမိခဲ့သဖြင့် ဝယ်လိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော် ငယ်ငယ်တုန်းက အမေသည် ဆောင်းတွင်းဆိုလျှင် ချင်းစောင်၊ သို့မ

ဟုတ် ကသဲစောင်ကို ခေါင်းတွင် ပိုသိပ်တံသီ ရစ်တတ်သည်။ ယခုအမေနှင့်ကျွန်တော် မတွေ့သည်မှာ အနှစ် ၂၀ လောက်ရှိတော့မည်။ အမေသည် ငယ်ငယ်တုန်းကလို ကသဲစောင်၊ ချင်းစောင်နီနီကလေးတွေကို ကြိုက်မှ ကြိုက်ပါဦးမည်လော မဆိုနိုင်။ သို့ရာတွင် မကြိုက်လျှင်လည်း ကိစ္စမရှိပါ။ ကျွန်တော့်တစ်သက်တွင် အမေ့ဖို့ မှတ်မှတ်ရရ ဤတစ်ကြိမ်သာလျှင် ဝယ်ပေးဖူးပါသည်။ ထို့ကြောင့် မကြိုက်သည့်တိုင် အမေသည် ဤကသဲစောင်ကို အသုံးပြုသည်မှာ သေချာပါသည်။

ကျွန်တော်ဝယ်သည်ကိုမြင်တော့ မင်းသမီးနှစ်ယောက်ဖြစ်သည့် ဒေစီကျော်ဝင်းနှင့် အေးအေးသင်းတို့လည်း ဝယ်ကြသည်။ ဆာရီလုံချည်များမှာ မုံရွာနှင့်စာလျှင် ဈေးလည်းချို၍ အရောင်အသွေး ပိုစုံသည်။ မောင်လှဝေသည် ရသည့်အခွင့်အရေးကို လက်မလှုတ်ပါ။ သမ္မုဒ္ဒေစေတီတော်ကြီးရှေ့က ဈေးတန်းကို ဇာတ်ကွက်ထဲဝင်အောင် ယူကာ တစ်ကဒ် ရိုက်လိုက်သည်။ ဇော်ဝမ်းနှင့်အေးအေးသင်းတို့ ချစ်သူနှစ်ဦးအဖြစ် ဈေးလျှောက်ဝယ်သည့်အခန်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ရုပ်ရှင်ကို ရုံတင်ပြလိုက်သည့်အခါတွင် ထိုအခန်းသည် ကတ်ကြေးစာ ဖြစ်သွားသဖြင့် ပါမလာတော့။

ကျွန်တော်သည် မိုးညှင်းတောရ၊ လယ်တီကျောင်းတိုက်နှင့် လယ်တီကျောက်စာများကို သွား၍ကြည့်ချင်သည်။ သို့ရာတွင် အချိန်မရပါ။

အထူးသဖြင့် လယ်တီကျောက်စာများကို သွားကြည့်ချင်သည်။ ကျွန်တော်သည် ဘဝတက္ကသိုလ်တွင်ရှိစဉ်က လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဒီပနီကျမ်းများ အားလုံးကို ဖတ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုအခါကျမှ ခက်ခဲနက်နဲသောအဘိဓမ္မာကို လူပြိန်းနားလည်အောင် ရေးတတ်သော လယ်တီဆရာတော်၏ မြန်မာစာအရေးအသားသည် မည်မျှ ကျေးဇူးကြီးမားကြောင်းကို ကျွန်တော် သဘောပေါက်တော့သည်။ ‘ငါတို့စာတွေက စာတိုက်သံဘီရိုသံ မပါဘူးဗျ၊ တောသံ ခြုံသံ ပါတယ်’ ဟူသော လယ်တီဆရာတော်၏ အဆိုအမိန့်ကို ကျွန်တော် သတိရမိပါသည်။

ရုပ်ရှင်ရိုက်ပြီးသည့်နောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ မနက်စာစားကြသည်။ ကြက်သွန်ဥကြီးများကို အလုံးလိုက်ထည့်၍ အတုံးကြီးကြီးတုံးပြီး ချက်ထားသည့် ဝက်သနီအိုးကြီးချက်၊ ကြက်

သွန်နိုင်နိုင် ငရုတ်သီးနိုင်နိုင်ဖြင့် ကြော်ထားသည့်ငါးခြောက်အစုံကြော်၊ ပဲကြီးဟင်း၊ မန်ကျည်း ရွက်ဖျောသုတ်၊ ပဲတီချဉ်စသည်တို့ဖြစ်၏။ ဗုံရွာညိုကြီး၏ အစီအစဉ်ဖြစ်ပေသည်။ ကျွန်တော် တို့အညာတွင်မူ ဤဟင်းမယ်အတွဲများကို အလှူများတွင် ကျွေးလေ့ရှိသဖြင့် အလှူဟင်း ခေါ် ကြသည်။ အလှူကောင်းကောင်း မစားရသည်မှာ ကြာပြီ။ မောမောနှင့်စားရသည့်အခါတွင် စား၍ မြိန်လှသည်။

ထမင်းဝိုင်းတွင် ဒေစီကျော်ဝင်းက သူ့အတွက် ရုပ်ရှင်အထဲတွင် သီချင်းတစ်ပုဒ် ထည့် ပေးရန် တောင်းဆိုသည်။

“ရုပ်ရှင်မင်းသမီး ဖြစ်တာ ကြာလှပြီ၊ မှတ်မှတ်ရရ ‘ရွှေဖိုးခေါင်’ တစ်ပုဒ်ပဲ ဆိုဖူးသေး တယ်၊ ဒေစီအတွက်လဲ သီချင်းတစ်ပုဒ်လောက် ထည့်ပေးပါဦး”

ဒေစီကျော်ဝင်းကိုလည်း ရုပ်ရှင်ပိတ်ကားပေါ်တွင် ကျွန်တော် တစ်ခါမျှ မကြည့်ဖူး သေး။ ကျွန်တော် ဘဝတက္ကသိုလ်သို့ ရောက်နေစဉ် ရုပ်ရှင်မင်းသမီးဖြစ်လာသူဖြစ်သဖြင့် ယခုမှ တွေ့ဖူးခြင်းဖြစ်သည်။ ကြည့်ဖူးကြသူများကမူ ဒေစီကျော်ဝင်းသည်လည်း နောက်တက်သည့် မင်းသမီးများတွင် ထိပ်တန်းမှလိုက်သူဟုဆိုကြပါသည်။

ဒေစီကျော်ဝင်းကို ပိတ်ကားပေါ်တွင် ကျွန်တော်မမြင်ဖူးသေးသော်လည်း သူ့ရွှေဖိုး ခေါင်’ကိုကား ရေဒီယိုမှ မကြာခဏ ကြားရ၏။ အသံတွင်လည်းကောင်း၊ ဆိုပုံဆိုပေါက်တွင် လည်းကောင်း၊ သူ့အမေ တင်တင်မူနှင့်တူသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ခဲ့သည်။ လူချင်းတွေ့သည့် အခါတွင် အသံမျှသာမက ရုပ်ကလည်း သူ့အမေနှင့်တော်တော်တူပါသည်။ သို့ရာတွင် သူက ပို၍ ရုပ်ရှင်မျက်နှာ ရှိသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်မိပါသည်။

“သီချင်းက သွင်းချိန် မရတော့ဘူး မင်းသမီးရေ၊ အကုန်လုံး ပလေးဘက်သွင်းပြီးပြီ၊ ခုဟာက မင်းသမီး မင်းသား အားတဲ့ရက်ကလေးရလို့ တစ်ခေါက်ထဲနဲ့ အပြီးရိုက်ရမှာ”

“အာလူး လာမပေးနဲ့၊ လေကို နည်းနည်းလျော့၊ ညာပြီး လာမလှိမ့်နဲ့၊ လေကို နည်း နည်းလျော့”

ဒေစီကျော်ဝင်းသည် ထမင်းစားပွဲမှ ကိုသန်းတင်ကို နောက်လေသည်။

*

(၈)

ကျွန်တော်တို့သည် မုံရွာတစ်ဝိုက်တွင် ရိုက်စရာရှိသည်တို့ကို ကုန်အောင် ရိုက်ခဲ့ပြီး နောက် မန္တလေးသို့ ပြန်ခဲ့ကြသည်။

မန္တလေးအပြန်ခရီးတွင် မီးရထားတဲတစ်တဲကို ငှား၍ ပြန်ကြသည်။ ဇာတ်လမ်းက မုံရွာ-မန္တလေးသွားမီးရထားပေါ်တွင် ဖြစ်၍ တစ်တဲလုံး ငှားခဲ့ကြခြင်းဖြစ်၏။ ဇော်ဝမ်းနှင့် အေးအေးသင်းက ချစ်သူများ။ အေးအေးသင်းက သူ သယ်လာသည့်အဖိုးတန်ရတနာကို ဇော်ဝမ်းအား အသယ်ခိုင်း၊ ဇော်ဝမ်းက ဘုမသိဘမသိဖြင့် ထိုပစ္စည်းသေတ္တာကို ယူလာ၊ ဒေစီကျော်ဝင်းက အမျိုးသမီးစုံထောက်၊ ဇော်ဝမ်းနှင့်ရည်ငံနေသူ။

ရထားသည် မုံရွာမန္တလေးကို တစ်နေ့ကုန် ခုတ်သည်။ အခြားသော ခရီးသည်များ အတူ အဆင်ပြေကောင်းမှ ပြေမည်ဖြစ်သော်လည်း ထိုရထားပေါ်တွင် ရုပ်ရှင်ရိုက်လိုသည့် ကျွန်တော်တို့အဖို့ကား များစွာအဆင်ပြေနေသည်။ ညောင်ပင်ဝန်းတွင် နားတော့လည်း ရထားက တမေ့တမော၊ အခြားခရီးသွားများတွင် မြန်မြန်ရောက်စေချင်သလောက် ဤခရီးကို မူ နှေးနှေးသာ သွားစေချင်သည်။ သို့မှသာ တစ်ခေါက်တည်းဖြင့် အပြီးရိုက်နိုင်မည် မဟုတ်လော။

မောင်လှဝေနှင့်ကိုသန်းတင်တို့သည် ရထားပေါ်တွင် တစ်လျှောက်လုံး အလုပ်များ လာကြ၏။ ကျွန်တော်ကား လူရွှင်တော်သာဆန်းနှင့် တစ်လမ်းလုံး စကားကောင်းလာသည်။ သူတို့ ရုပ်ရှင်နယ်က “လေးလေး” ဟုခေါ်သည့်သာဆန်းကိုလည်း ကျွန်တော် ယခုမှ တွေ့ဖူးခြင်းဖြစ်သည်။ သာဆန်းသည် လူရွှင်တော်မျှသာမက ဒါရိုက်တာတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ရုပ်ရှင်မင်းသားမင်းသမီးများကို ပရိသတ်က ကောင်းကောင်း သိပါသည်။ လမ်းတွင် သူတို့တွေ့လျှင် ကလေးတွေက “သာဆန်း သာဆန်း” အော်ကြသည်။ ကိုသာဆန်းသည်လည်း စာဖတ်သည့် ရုပ်ရှင်ပညာသည်တစ်ယောက်ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တွေ့ဖူးသည့် ရုပ်ရှင်ပညာသည် တော်တော်များများသည် စာဖတ်ကြသည်။ ခေတ်အကြောင်းကို သိကြသည်။ ကမ္ဘာ့အရေးအခင်းများ အကြောင်းကိုလည်း လေ့လာကြသည်။ ဤသည်မှာ သူတို့က ရှေးခေတ်ရုပ်ရှင်ပညာသည်ကြီးများထက် သာသည့်အချက်များ ခေတ်မီနေခြင်းဖြစ်လေသည်။ သူတို့စိတ်ကြိုက်ရိုက်ရလျှင် မြန်မာရုပ်ရှင်သည် ယခုထက် အများကြီး တိုးတက်လာနိုင်စရာရှိပေသည်။

“ဆရာရဲ့ ‘နေထွက်သောည’ ပြဇာတ်ကို ကျွန်တော်စင်တင်ဖူးတယ်။ ၁၉၆၃-ခုနှစ်က ထင်တယ်။ ထီးတန်းကြည့်မြင်တိုင်ထီးတန်းမှာ၊ တော်တော်အောင်မြင်တယ်။ မင်းသမီးတစ်ယောက်ကိုပဲ ငှားတယ်။ ကျန်တာတွေအားလုံး အရပ်သူအရပ်သားတွေချည်းပဲ” ဟု ကိုသာဆန်းက ကျွန်တော်ကို ပြောပြသည်။

“ဟုတ်တယ် ကျွန်တော် ကြားလိုက်တယ်။ အဲဒီတုန်းက ကျွန်တော် မရှိလို့ မကြည့်လိုက်ဘူး”

သိပ်ကြိုက်တာပဲဆရာရယ်။ ကျွန်တော်က အဲဒီလို ဒရမ်မာတွေကို ရိုက်ချင်တာ၊ ခုတော့ “သာဆန်းက ပခုံးတုန့်ပြသည်။

“ခုတော့ ကျွန်တော်လဲ ဇာတ်လမ်းတွေ ဘာတွေ သိပ်ရွေးမနေတော့ဘူး၊ လူကြိုက်မလား ပိုက်ဆံရမလားဆိုတာလောက်ပဲ ကြည့်တော့တယ်။ ပိုင်ရှင်ကလဲ ပိုက်ဆံရမယ်ဆိုရင် ဘာ

ဖြစ်ဖြစ်ရိုက်မှာပဲ။ သဘာဝ ယုတ္တိတွေ အာဂမာယုတ္တိတွေကို မကြည့်နိုင်တော့ဘူး။ တကယ်တော့ ကျွန်တော်တို့ ရုပ်ရှင်ပညာသည်တွေ ဒီလောက်မညံ့ကြပါဘူး။ ရုပ်ရှင်ပညာသည်တွေ မညံ့ဘဲနဲ့ ရုပ်ရှင်တွေ ဘာကြောင့် ညံ့နေသလဲဆိုတာ အဖြေရှာဖို့ ကောင်းပြီ။ ဇာတ်ကားတစ်ခုဟာ အနုပညာအရည်အသွေးဆိုရင်လဲ ကောင်းရမယ်။ ဒါမှမဟုတ်လဲ နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် ရှိသလား ဆိုတော့လဲ ဘာမှမရှိဘူး။ ဆိုရှယ်လစ်ဆိုရင်လဲ ဆိုရှယ်လစ်ကားကောင်းတွေ ဆိုရှယ်လစ်ရေးကို ဦးတည်တဲ့ကားကောင်းတွေကို ရိုက်နိုင်ရမည်။ ခုဟာကတော့ ဘာမှဖြစ်မလာဘဲ ကားညံ့တွေ သာ ထွက်နေတယ်။ အေးလေ ခုတော့ ဒါနဲ့ပဲကျေနပ်ရတော့မှာ ထင်ပါရဲ့။”

ရုပ်ရှင်ပညာသည်တစ်ယောက်၏ ရုပ်ရှင်လောကကို မြင်ပုံဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော် ဘာမျှ ဖြည့်စွက်စရာ မလိုတော့ပါ။

“လာသေးတယ် တစ်လျှောက်လုံး သရုပ်ပျက်တွေ ရိုက်။ မင်းသားက ဘောင်းဘီ ဖင်ကြပ်၊ မင်းသမီးကလဲ ဘာမှန်းမသိတဲ့အဝတ်အစားတွေဝတ်။ ဘိန်းဖြူစွဲ၊ အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုကို အထင်ကြီး၊ နောက်ဆုံးကျတော့မှ အမြင်မှန်ရသွားဆိုတာမျိုး၊ အကျိုးသက်ရောက်မှုက ဘာလဲ၊ ပရိသတ်က အမြင်မှန်ရတာကို နားမလည်လိုက်ဘူး။ အနောက်တိုင်း ယဉ်ကျေးမှုကို အထင်ကြီးတာ ခေတ်ဆန်ဆန်ဝတ်စားတာ၊ ဇိမ်ကျကျနေတာလောက်ကိုပဲ မြင်လိုက်ကြတယ်။ ကောင်လေးတွေက ဒါတွေ အတုခိုး၊ ကောင်မလေးတွေကလဲ အဝတ်အစား လှလှကို အတုခိုး ဒါ ရုပ်ရှင်ကပေးလိုက်တဲ့ သင်ခန်းစာတွေပဲ”

“ခင်ဗျားတို့ရုပ်ရှင်တွင် မကပါဘူးလေ၊ စိတ်မပျက်ပါနဲ့၊ ကျွန်တော်တို့စာပေလဲ အဖော်ရှိပါသေးတယ်။ ကျွန်တော်တို့စာပေမှာလဲ သိုင်းတွေ၊ ကျိုင်းတွေ၊ ဒိုင်းတွေပဲ ခေတ်စားနေတာပဲ။ ရေးလိုက်သဖြင့် ဇာတ်လိုက်မင်းသားမင်းသမီးကလဲ အထက်တန်းစားတွေချည်းပဲ။ ဘာကြီးရဲ့သမီး၊ ဘာကြီးရဲ့သား၊ ဘာကြီးရဲ့တူမနဲ့ အားလုံးအထက်တန်းလွှာတွေအကြောင်းကို မရေးရဘူးလို့ ကျွန်တော် မဆိုလိုပါဘူး။ ရေးရပါတယ်။ ရေးနိုင်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကြာတော့ ဖတ်ရတာ ငြီးငွေ့လာတယ်။ မြန်မာနိုင်ငံမှာ အထက်တန်းလွှာဆိုတာ နည်းနည်းလေးပါ။ ရေးချင်ရင် အများစုကြီး အကြောင်းရေးပါလား။ ရေးစရာတွေက တစ်ပုံကြီး ခင်ဗျားတို့

ရုပ်ရှင်ပညာသည်တွေပိုက်ဆံနောက်ကို လိုက်ကြသလို ကျွန်တော်တို့စာပေသမားတွေလဲ ပိုက်ဆံနောက်ကို လိုက်ကြတာပဲ။ သူတို့ဇာတ်လိုက်တွေကလဲ ကိုရိုလာတို့ ဂျေစ်တို့ဆိုတဲ့ ကားတွေပေါ်က တစ်လှမ်းမှမဆင်းဘူး။ ဝတ်စားထားလိုက်တာလဲ ပျံလို့၊ ဘာထူးသေးလဲ”

ကျွန်တော်သည် သူ့ကိုပြောရင်း မကြာခင်က ဖတ်ခဲ့ရသည့် အိန္ဒိယလူငယ်ကဗျာဆရာ ကာပင်ဆင်၏ ကဗျာလေးတစ်ပုဒ်ကို သွား၍ အမှတ်ရလေသည်။

“ဒရိုင်ဘာ မောင်းတဲ့
ပြောင်လက်နေတဲ့ လင်မိုဇင်ကားကြီးကိုစီးလို့
အဲရိုးရှုပ်နဲ့ကပ်ပရီဦးချွန်ဖိနပ်ကိုဝတ်လို့

ပထမတန်း ညစာနဲ့

စိုရွန်းတဲ့သစ်သီးတွေကို စားလို့
အမျိုးသားရေးကိစ္စတွေနဲ့
သွင်းကုန်ကိစ္စတွေကို ဆွေးနွေးနေကြတယ်
သူတို့ဒရိုင်ဘာတွေကြတော့ သံဗူးကိုဖွင့်ပြီး
ဘလက်ကော်ဖီကို သောက်နေကြတယ်”

သူ့ကဗျာလေးသည် ကျွန်တော်တို့ရုပ်ရှင်များ၊ ဝတ္ထုများ၏ သရုပ်ကို ဖော်ပေးနေသကဲ့သို့ရှိသည်။ ဘာများခြားနေသေးနည်း ကျွန်တော်တို့ဝတ္ထုတွေ၊ ရုပ်ရှင်တွေထဲတွင် ဇာတ်လိုက်များသည်လည်း ဂျေစ်ကားကြီး တွေစီး၍ ဘောင်းဘီဖင်ကြပ်ကို ဝတ်ကာ ရှိုးဗါးစ်ရီဂယ် ဝီစကီကို သောက်သောက်နေကြသည် မဟုတ်လော။

“ပြီးတော့ရှိသေးတယ်”
ကိုသာဆန်းက ဆက်ပြန်သည်။

“ရာဇဝတ်ဘေး ပြေးမလွတ်” ဆိုတဲ့ဦးတည်ချက်နဲ့ ရိုက်တာပါလို့ ပြောပြီး ရှေ့က ပြသွားတော့ ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်တာတွေကိုချည်းပဲ ပြသွားတယ်။ နောက်ဆုံး ကျမှ အမြင်မှန်ရပြီး လူကောင်းဖြစ်သွားတယ်ဆိုတဲ့ ဇာတ်ကားမျိုးတွေကလဲ တစ်ပုံတပင်”

“ဒါတော့ ကိုသာဆန်းရေ၊ ခင်ဗျားတို့ရုပ်ရှင်မှ မဟုတ်ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့ စာပေမှာလည်း ထိုနည်းလည်းကောင်းပဲ၊ ရာဇဝတ်ဘေး ပြေးမလွတ်”ဆိုတဲ့ဦးတည်ချက်ကို ရေးတာလို့ပြောပြီး ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်တာတွေကို ရေးကြတယ်။ ကျွန်တော်ဆိုရင် ရာဇဝတ်ကောင်ကို ဇာတ်ဆောင်ထားပြီး ဝတ္ထုနှစ်ပုဒ်ရေးခဲ့ဖူးတယ်။ ရည်ရွယ်ချက်ကတော့ ဒီလူတွေ နောင်တရပါစေဆိုတဲ့သဘော၊ နောင်လာနောင်သားတွေ သင်ခန်းစာရပါစေဆိုတဲ့သဘောပဲ။ ဒါပေမယ့် လက်တွေ့ကျတော့ ဒီလူတွေ နောင်တမရဘူးဗျာ၊ ဒီတော့ ဒီလိုရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်တဲ့လူတွေကိုအဓိကဇာတ်ဆောင်ထားပြီး ရေးတာ မှန်မှန်ရဲ့လားလို့ ကျွန်တော် သံသယဖြစ်လာတယ်။ စာသဘောနဲ့ ပြောရရင်တော့ နဂုတစ်ကာရိုက်ဆိုတဲ့ပြောင်းပြန်ဇာတ်ဆောင်တွေကို အဓိကဇာတ်ဆောင်နေရာကထားပြီး မရေးတော့ဘူးလို့ စိတ်ကူးတယ်။ ကျွန်တော်မှာ ရာဇဝတ် ကျူးလွန်ခဲ့ဖူးတဲ့လူရဲ့ဇာတ်လမ်းတွေအများကြီး ရှိခဲ့ဖူးတယ်။ သူတို့နဲ့စကားပြောပြီး သူတို့ပြောပြတဲ့ဇာတ်လမ်းတွေကို မှတ်ထားတဲ့မှတ်စုတွေဆိုပါတော့ ရာချီပြီးရှိလိမ့်မယ် ဇာတ်လမ်းအနေနဲ့ပြောရရင်တော့ ဇာတ်လမ်းကောင်းတွေ၊ စိတ်ဝင်စားစရာ ဇာတ်လမ်းတွေပါပဲ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော် မရေးချင်တော့ဘူး၊ ရာဇဝတ်ဘေး ပြေးမလွတ်ဆိုတဲ့ဦးတည်ချက်နဲ့ရေးရင်တော့ ရပါရဲ့။ ဒါပေမယ့် သူတို့ ကျူးလွန်တဲ့ရာဇဝတ်မှုတွေကို ရေးရင်းနဲ့ ဦးတည်ချက်ဟာ မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်သွားရတယ်လို့ ကျွန်တော် ယူဆတယ်။ ဒါကြောင့် မရေးချင်တော့ဘူး။ အေးလေ ဒါကလဲ ကျွန်တော်ရဲ့ကိုယ်ပိုင်အယူအဆပါ။ သဘောမတူတဲ့လူလဲ ရှိချင်ရှိမယ်၊ မတူတဲ့လူလဲ ရှိချင်ရှိမယ်ပေါ့”

ရထားက တအိအိ သွားနေသည်။ မောင်လှဝေနှင့်ကိုသန်းတင်တို့ လူသိုက်ကလည်း တစ်လမ်းလုံး ရုပ်ရှင်ရိုက်လာကြတယ်။ ဇာတ်လမ်းအရ အေးအေးသင်းက အဖိုးတန်ပစ္စည်းကို သယ်လာ၊ သူ့ချစ်သူဇော်ဝမ်းလက်ထဲ ထည့်၊ စုံထောက်ဒေစီကျော်ဝင်းက ထိုရထားပေါ်မှာပင် နောက်ယောင်ခံလိုက်။

ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်ကမူ စကားကောင်းဆဲ။

“ကမ္ဘာမှာ ရာဇဝတ်မှုကို နောက်ခံထားတဲ့ဝတ္ထုကြီးတွေ ရှိသင့်သလောက်ရှိပါတယ်။ ဥပမာ ဒေါ့စတိုယက်စကီကဲ့သို့ ‘ရာဇဝတ်မှုနဲ့ပြစ်ဒဏ်’ဆိုတဲ့ဝတ္ထုမျိုး၊ ဒါပေမယ့် ရာဇဝတ်မှုကို အဓိကထားတာ မဟုတ်ဘူးဗျ။ ရာဇဝတ်ကောင်ကိုလဲ အဓိကထားတာ မဟုတ်ဘူး။ ရာဇဝတ်ကောင်ရဲ့စိတ္တဗေဒကိုလဲ သိနားလည်ရေးမှာ အကောင်းဆုံး အထောက်အကူပြု စာအုပ်လို့ ခုခေတ်စိတ်ပညာရှင်တွေက ထောက်ပြနေရတာပေါ့။ ကျွန်တော်တို့စာပေ တိုးတက်ရေးမှာလဲ ခင်ဗျားတို့ ရုပ်ရှင်သမားတွေဟာ တာဝန်အရှိဆုံး လူတွေပဲ”

ကျွန်တော်နှင့်ကိုသာဆန်းတို့ ဆွေးနွေးပွဲသည် မန္တလေးဘူတာကြီးသို့ ရထားဆိုက်မှ ဆုံးတော့သည်။ သို့တိုင်အောင် ပြောစရာတွေကျန်ကြပါသေးသည်။ သို့ရာတွင် ပြောချိန် မရှိတော့။

အသင့်ကြိုနေသောကားများဖြင့် ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့သည် တည်းခိုရာ မန္တလေးတောင်ခြေက ဇရပ်များသို့ လာခဲ့ကြသည်။

*

(၉)

ရုပ်ရှင်ရိုက်ကွက်များ ပြီးသလောက်ရှိနေပြီ။ မန္တလေးတွင် ဇာတ်သိမ်းရိုက်ရန်သာ ကျန်တော့သည်။ ဇာတ်သိမ်းက အေးအေးသင်းကို နောက်ယောင်ခံ လိုက်လာသည့် စုံထောက် ဒေစီကျော်ဝင်း၏ ကြိုးစားချက်ဖြင့် မန္တလေးတွင်ရှိသည့်အေးအေးသင်းတို့ဂိုဏ်းနှင့်ရဲတို့က တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် ပစ်ခတ်ကြ၊ လူဆိုးဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်နှင့်အေးအေးသင်းတို့ သေနတ်မှန်သေ၊ အေးအေးသင်း လူဆိုးဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်ကြောင်း ဇော်ဝမ်းသိ၍ ယူကြိုးမရဖြစ်၊ ဇော်ဝမ်းနှင့် ဒေစီကျော်ဝင်းတို့ ပေါင်း။

ဤသည်မှာ ဇာတ်သိမ်းဖြစ်သည်။ ဇာတ်သိမ်းပိုင်းတစ်ခုလုံးကို မန္တလေးတွင် ရိုက်ကြသည်။ လူဆိုးဂိုဏ်းခေါင်းဆောင်၏ အိမ်အဖြစ်မန္တလေး ဟော်တယ်အရှေ့ဘက်ကျုံးထောင့်က အိမ်ကြီးတစ်အိမ်ကို ငှားရိုက်ကြသည်။ အိမ်ကြီးက ခမ်းနားသည်။ မန္တလေးသို့လာ၍ ရုပ်ရှင်ရိုက်လျှင် ထိုအိမ်ကြီးကိုငှား၍ ရိုက်ကြသည်ဟုသိရ၏။

ဥဒန်းရိုက်ခြင်းဖြစ်၍ မီးတေ့ ထိန်နေအောင် ထွန်းထားရသည်။ အိမ်ကြီးက ကျယ်သဖြင့် မော်တော်ကားသံစသည့် အနှောင့်အယှက်တို့မှ ကင်းဝေးသည်။ သို့ရာတွင် တအံ့အံ့မြည်နေသည့် ဖားအော်သံများကိုကား ဖျောက်၍မရ။ ဂျူတင်မန်နေဂျာ ဗုံရွာညိုကြီးနှင့်အဖွဲ့သည် တုတ်ကိုယ်စီ၊ မီးခွက်ကိုယ်စီဖြင့် ဖားများကို လိုက်ရိုက်နေကြသည်။ သို့ရာတွင် မအောင်မြင်ပါ။ သူတို့ ရောက်သွားသည့်နေရာမှ ဖားအော်သံများ တိတ်သွားသော်လည်း အခြားတစ်နေရာမှ ပေါ်လာကြပြန်သည်။ သို့ဖြင့် ဗုံရွာညိုကြီးနှင့်အဖွဲ့သည် တစ်ညလုံး ဖားအော်သံများနှင့်အလုပ်များနေကြသည်။ မောင်လှဝေတို့က ဖားအော်သံ နည်းနည်းစဲသွားလျှင် ကောက်ရိုက်ကြပြန်သည်။ အောက်ဒိုးရိုက်ရဖြင့် ဒါရိုက်တာရော၊ ကင်မရာမင်းပါ အခက်ကြုံနေကြသည်။ ပြီးတော့ ထိုအခန်းက ဇာတ်သိမ်းခန်း။

ကိုသန်းတင်ကား ဖားအော်သံကို လက်လျှော့လိုက်ကြပြီ။

“အဝေရေ သိပ်လဲ စောင့်မနေပါနဲ့ကွာ၊ ဖားအော်သံပါလဲ ဘယ်တတ်နိုင်မလဲ၊ ရိုက်သာရိုက်၊ အစကတည်းက ကိုယ်ကြိုက်ကို ရိုက်ရတာမှ မဟုတ်ဘဲ၊ သိပ်မထူးပါဘူး။”

ကိုသန်းတင်က စိတ်ပျက်လက်ပျက်ဖြင့် ပြောသည်။ ကိုသန်းတင်သည် အစကတည်းက ထိုဇာတ်လမ်းမျိုးကို မကြိုက်။ သူရိုက်ချင်သည်က ဒရမ်မာခေါ်သည့်လေးနက်သည့်ဇာတ်လမ်းများ။ ပေါ့ပေါ့လွင်လွင်များကို မရိုက်ချင်။

ကျောင်းတုန်းကဆိုလျှင် ကိုသန်းတင်နှင့် ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက်သည် ရုပ်ရှင်ကို တစ်နေ့ လေးပွဲကြည့်သည့်အခါ ကြည့်သည်။ တစ်ပတ်အတွင်း လာသည့်ကားမှန်သမျှတွင် မကြည့်လိုက်ရသည့်ကားဟူ၍ မရှိ။ ဇာတ်ကားကောင်းကောင်း ကြည့်ပြီးပြီဆိုလျှင် “ပိုက်ဆံရှိလျှင် ဗမာကား ကောင်းကောင်းရိုက်ချင်တယ်ဗျာ၊ ‘လေရှူးသုန်သုန်’တို့လို၊ ‘ဝါတာလူးတံတား’တို့လို၊ ‘ဂရင်းဒေါ်လ်ဖင်လမ်း’တို့လိုကားမျိုး၊ သူတို့အဆင့်ကို မမီပေမယ့် ကိုယ်ကလဲ ကိုယ့်အဆင့်နဲ့

ကိုယ်ပေါ့၊ ကျွန်တော်ကြီးလာလို့ပိုက်ဆံရှိရင် ရုပ်ရှင်ရိုက်မှာပဲ”ဟုမကြာခဏ ပြောတတ်၏။

ကျွန်တော် ဘဝတက္ကသိုလ်က ပြန်လာတော့ ကိုသန်းတင်သည် ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီတစ်ခု ထောင်ကာ ကားတွေကို ရိုက်နေပြီ။ အကုန်အကျများသဖြင့် သူ့ကားတွေက အကျိုးရှိသင့်သလောက် မရှိ။ သူ့ကုမ္ပဏီက ရိုက်သည့် ကားများကိုလည်း သူ သိပ်မကြိုက်။

မြန်မာရုပ်ရှင်ကြည့်ပရိသတ်အချို့သည် လေးနက်သည့်ကားမျိုးကိုလည်း သိပ်မကြည့်ကြ။ ပေါ့ပေါ့လွင်လွင်ကားမျိုးတွေကိုသာ ကြိုက်နေကြသည်။ သို့ဖြင့် ကိုသန်းတင်သည် ပေါ့ပေါ့ ဇာတ်ညွှန်းတွေကို လိုက်ရှာကာ ပေါ့ပေါ့ရုပ်ရှင်များကို လိုက်ရိုက်နေကြသည်။

“သူ့ခေတ်နှင့်သူကိုး၊ ဘယ်တတ်နိုင်မလဲ”ဟုကိုသန်းတင်က ညည်းသည်။

ကားနေရှင်းတွေ၊ ခရစ္စသီမန်းတွေပွင့်နေသည့်ပန်းခြံထဲက ဒန်းကလေးပေါ်တွင် ဒေစီကျော်ဝင်းက ထိုင်နေသည်။ ထဘီက ခရစ်လှိုင်းကြီးအနက်ရောင်၊ အင်္ကျီက နှစ်ထပ် ဇာအနက်ရောင်၊ ဖိနပ်ကအဖြူရောင်၊ စလင်းဘတ်က အဖြူ၊ ခေါင်းတွင် သစ္စာပန်းဖြူဖြူ တစ်ပွင့်ကို ပန်ထားသည်။ ထိုစဉ် ဇော်ဝမ်းရောက်လာပြီး တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက်ချစ် စကားတွေ ပြောကြသည်။ ချစ်သီချင်းတွေ ဆိုကြသည်။ ချစ်မျက်လုံးများဖြင့် ကြည့်ကြသည်။ ချစ်အပြုံးများကို ပြုံးကြသည်။ အားလုံးချစ်၊ တစ်ချစ် ထဲချစ်။

မောင်လှဝေ၏ ရိုက်ချက်များသည် လှပါသည်။ မင်းသားမင်းသမီးတို့၏ သရုပ်ဆောင်ချက်များသည်လည်း လှပါသည်။

သူတို့အားလုံးသည် အလှကို ရေးပြ၊ ရိုက်ပြ၊ ထုတ်လုပ်ပြရုံဖြင့် မတင်းတိမ်ကြပါ။ ဘဝကို ရေးချင်ကြပါသည်။ ဘဝကို ရိုက်ချင်ကြပါသည်။ ဘဝကို ထုတ်လုပ်ပြချင်ကြပါသည်။ သို့ရာတွင် ရုပ်ရှင်ပရိသတ်၏ အလိုကို သူတို့ မလွန်ဆန်နိုင်ပါ။

သူတို့နှင့်စာလျှင် ကျွန်တော်တို့ စာပေလောကကမှ တော်သေးသည်။ ကျွန်တော်တို့ စွန့်စွန့်စားစားရေး၍ ထုတ်ဝေသူကလည်း အမှိုက်ခံ၍ထုတ်လျှင် စာကောင်း၊ ပေကောင်းလေး ထွက်လာနိုင်သေးသည်။ သူတို့လောကတွင်မူ ထုတ်လုပ်သူကလည်း အမှိုက်ခံ၍ မထုတ်ရဲပါ။ ကျွန်တော်တို့လောကတွင် စာတစ်အုပ်ရှုံးလျှင် သောင်းလောက်သာ ကျပါသည်။ သူတို့ လောက

တွင် ဇာတ်ကားတစ်ကား ရှုံးလျှင် သိန်းချီရှိပါသည်။ ထိုကြောင့် သူတို့ကိုလည်း ကျွန်တော် အပြစ် မဆိုချင်ပါ။

ရုပ်ရှင်ရိုက်ရာသို့ တစ်ခေါက်လိုက်သွားမိသည့်ကျွန်တော်သည် တစ်ချက်တည်းဖြင့် ရုပ် ရှင်ကို စိတ်ပျက်သွားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ရုပ်ရှင်လောကသည် မည်သည့်အခါမျှ ပြန်လည်ရှင်သန်လာမည်နည်းဟု ကျွန်တော် တွေးနေမိလေတော့သည်။

[မိုးဝေစာပေမဂ္ဂဇင်း]

* * *

မြောက်ဘက်တောင်ကုန်းဒေသမှ အပြန်

[၁]

ချမ်းလိုက်သည့်ဆောင်း။ အတွင်းနည်း အပြင်နည်း အဖုံဖုံဖြင့် အချမ်းဒဏ်ကို ကြိုးစားကာကွယ်သည့်တိုင် အချမ်းဓာတ်က ကောင်းကောင်း မပျောက်ချင်။ ပါသမျှအနှေးထည် တွေလည်း ကုန်ပြီ။ စောင်၊ မျက်နှာသုတ်ပဝါ စသည်တို့ကိုပင် ထပ်ခြံလိုက်ရသေးသည်။ သည် လောက်ချမ်းသည့်ဆောင်းမျိုးကို မကြာခဏ မကြိုနိုင်။ တစ်ခါတစ်လေကျမှသာ ကြိုဖူးကြ လိမ့်မည် ထင်သည်။

ရထားက နှင်းထုတွေ ပိတ်နေသည့်ဆောင်းညထဲတွင် စုံမြိုင်ကို ကြည့်ချင်သည်။ ခွာညို နံ့သင်းနေသည့်လေကို ရှူချင်သည်။ စစေ့ပန်းဖြူဖြူကို မြင်ချင်သည်။ စကားသာ ဝှက်နေကြ သည့်ညဌက်တို့၏ အသံကို နားထောင်ချင်သည်။ သို့ရာတွင် မမြင်နိုင်၊ မကြည့်နိုင်၊ မရှူနိုင်၊ မကြားနိုင်၊ မနာနိုင်။

ဘုံချောင်းတွင်လား၊ မဲဇာတွင်လား မသိ။ ရထား ခဏရပ်၏။ “ပေါင်းတင်းကျည် ပူပူ နွေးနွေးရမယ်၊ ဆတ်သားခြောက်ကြော်တွေ ရမယ်” ဟူသော ဈေးသည်များ၏ အသံကို ကြားရ သည်။ အသားစားလျှင် အအေးဒဏ်ကိုခံနိုင်သည်ဟု ဆိုကြသဖြင့် ဆတ်သားခြောက်ကြော်တွေ ဝယ်စားကြသည်။ သို့ရာတွင် မဲဇာက ဆောင်းကို မတော်လှန်နိုင်ပါ။

ဘုံချောင်းဘူတာကို လွန်သည့်အခါတွင် ရထားက ဖြည်းဖြည်းကလေးခုတ်သည်။ တောင်ကမ်းပါးယံ ပြိုမည်စိုးသဖြင့် ဖြည်းဖြည်းခုတ်ရခြင်း ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်တို့တစ်ဖက်တွင် ကမ်းပါးစောက်ကြီး။ အောက်တွင် မဲဇာချောင်းသည် ကွေ့ကောက် စီးဆင်းနေလိမ့်မည်။ သို့ရာ တွင်ကမ်းပါး အောက်က မဲဇာချောင်းကို ကျွန်တော်တို့ မမြင်ရပါ။ မဲဇာချောင်းသည် ငွေလ ရောင်နှင့်နှင်းထုနောက်တွင် ပုန်းနေလေသည်။ သံလမ်းဘေး ကမ်းပါးစောင်းက တဲအိုကလေး

တစ်လုံးရှေ့တွင် မိသားစုတသိုက် ဝိုင်းလျက်။ မိခင်ပျိုက နို့စို့ကလေးကို ရင်တွင် ပိုက်လျက်။ နို့စို့ကလေးအထက် ကလေးငယ်နှစ်ယောက်က ဂုံအိတ်ကလေးတွေခြုံကာ မီးဖိုဘေးတွင် အိပ်နေကြသည်။ သံလမ်းစောင့်အလုပ်သမားလူငယ်က စောင်ကိုခြုံထားရင်း မီးအိမ်နီကို မြှောက်ပြနေသည်။ ကလေးငယ်တို့၏ အဖေပင် ဖြစ်မည်လော မဆိုနိုင်။

သူတို့မိသားစုအဖို့မူ ကျွန်တော်တို့မီးရထားကြီးသည် ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုဖြစ်လိမ့်မည်။ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုသည် သူတို့အနီးမှ တဝေါဝေါမြည်၍ ဖြတ်သွားသည်။ လျှပ်စစ်ဓာတ်မီး၊ ကက်ဆက်သံ၊ ပင်ဒါယုန်မွှေးဆွယ်တာ၊ ညကြည့်လက်ပတ်နာရီ၊ ပါတိတ်ဝမ်းဆက်ဝတ်ထားသည့် မိန်းမချောစသည့် နှစ်ဆယ်ရာစု၏ အသုံးအဆောင်တွေကို ဆင်ထားသည့် ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုကို ခဏမြင်လိုက်ကြရသည်။

မီးရထားလမ်းတလျှောက်တွင် ထိုကမ္ဘာကြီး ပျောက်ကွယ်သွားသည့်အခါ သူတို့ကမ္ဘာလေးသည် နှစ်ဆယ်ရာစုကမ္ဘာကြီးနှင့်အဆက်ပြတ် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ သစ်ရွက်ပေါ်သို့ နှင်းစက်တို့ကျသံ၊ မဲဇာချောင်းရေသွင်သွင်စီးသံ၊ ချေးဟောက်သံ၊ တစ်တီတူးမြည်သံ၊ ပိုးမွှားများအော်သံ၊ တစ်ခါတစ်ခါတွင် ကျားဟိန်းသံ၊ ဝါးရုံတောကို ဆင်ရိုင်းအုပ်နင်းသံ၊ တောခွေးအုပ်အူသံ၊ တကယ့်တောစုံမြိုင်ကြီး၊ တကယ့်ကန္တာရကြီး၊ ဟိုချောင်းဖျား တစ်နေရာတွင် မင်းလက်ဝဲသုန္ဒရနေထိုင်သွားခဲ့ရာ စခန်းရှိလိမ့်မည်။ တဲအိုပျက်ကလေးတစ်လုံး၊ မီးဖိုကလေးတစ်ဖို၊ မြေလက်ဖက်ရည်ကရားတစ်လုံးနှင့် မြေလက်ဖက်ရည် ပန်းကန်သုံးလေးလုံး၊ တောင်ရှည်ပုဆိုး၊ သိုရင်းအင်္ကျီ၊ ဖော့လုံးခေါင်းပေါင်းနှင့်၊ လက်တွင် ပေ၊ သို့မဟုတ် ပုရပိုက်ကို ကိုင်လျက်။ မဲဇာတောင်ခြေ၊ စီးထွေထွေ။

ပြဇာတ်တွေထဲတွင် မြင်နေကျမင်းလက်ဝဲသုန္ဒရ၏ပုံကို ရေးရေးမြင်လာသည်။ တကယ်ကတော့ ဘယ်သူမှ မြင်ဖူးသည် မဟုတ်၊ ပြဇာတ်ထဲက စိတ်ကူးရုပ်ပုံကိုသာ မှန်းကြည့်ခြင်းဖြစ်သည်။ မဲဇာချောင်းဖျားက သူ့စခန်းကိုလည်း ဘယ်သူမှ သိမည်မထင်။ စာကို ဖတ်၍ မှန်းကြည့်ရခြင်းသာဖြစ်သည်။ သို့တိုင်အောင် မဲဇာတောင်ခြေကို ဖတ်လျှင် လွှမ်းမြဲ၊ ဆွတ်ပျံ့မြဲ။

သည်လမ်းကို ကျွန်တော်ရောက်သည်မှာ သုံးခေါက်ရှိပြီ။ ပထမတစ်ခေါက်က ၁၉၆၀။ ဒုတိယတစ်ခေါက်က ၁၉၇၆၊ ယခုအခေါက်မှာ ၁၉၈၀။

ဘာကြောင့်မှန်းမသိ။ သည်လမ်းကို ရောက်တိုင်း စိတ်လှုပ်ရှားခြင်း ဖြစ်ရသည်။ ခရီးသည်တွေက ရန်ကုန်-မန္တလေးအမြန်ရထားပေါ်တွင် တွေ့ရသည့် ခရီးသည်မျိုးတွေ မဟုတ်။ တကယ့် အညာလူထု။ သူတို့လေသံက အညာလေသံ။ သူတို့မျက်နှာများက နေဒဏ်ကြောင့် ညိုမှိုင်းရင့်ရော်လျက်။ အမျိုးသားကြီးတွေ၊ အမျိုးသားကြီးတွေက မျက်နှာသုတ်ပဝါကြီးတွေကို ခေါင်းပေါင်းထားကြသည်။ စကားပြောလျှင် ဟန်ပန်တွေမရှိ။ စိတ်ထဲရှိသည့်အတိုင်း အော်ကျယ်ဟစ်ကျယ် ပြောတတ်ကြသည်။

ရှုခင်းကလည်း အဆန်း။ ရန်ကုန်မှ တောင်ငူအထိ သွားလျှင်၊ ဘေးတစ်ဖက် တစ်ချက်တွင် မဆုံးနိုင်သည့်လယ်ကွင်းကြီးတွေ၊ တောင်ငူနှင့်ပျဉ်းမနားကြားတွင် တောအုပ်တွေ၊ အင်တိုင်းတောတွင်၊ ပျဉ်းမနားမှ အထက်သို့တက်လာလျှင် ယာခင်းတွေ၊ မန်ကျဉ်းပင်အုပ်အုပ်တွေ၊ ဆူးချုံတွေ၊ ကန္တာရပင်တွေ။

သည်လမ်းတွင်မူ ရှုခင်းအားလုံးကို တစ်နေရာတည်းတွင် တွေ့နေရသည်။ စစ်ကိုင်းတဝိုက်ကား လယ်ကွင်းကျယ်ကျယ်တွေကိုလည်း တွေ့ရသည်။ အောက်အရပ်က ရှုခင်းနှင့်အညာရှုခင်းတို့ တပြိုင်တည်းပေါင်းစပ်ထားသည့်ပန်းချီကားတစ်ချပ်နှင့်ပင် တူတော့သည်။

ရထားတဲများကလည်း ရန်ကုန်-မန္တလေးလမ်းတွင် တွေ့ရခဲသည့်ရထားတဲမျိုးတွေ။ ဟောင်းနွမ်းအိုမင်းလှပြီ။ ဆေးရောင်နီနီတို့ မှေးမှိန်ကွာကျလျက်၊ တဲများက မှောင်နှင့်မည်းမည်း။ လူတွေက ငါးသေတ္တာထဲတွင်ထည့်ထားသည့် ငါးများလို ပြည့်ပူးကပ်လျက်။ အကောင်းဆုံးဆိုသည့် မြစ်ကြီးနားစာပို့ရထားသည်ပင်လျှင် အသက်အရွယ် အိုမင်းလှ၏။ ကောလင်းခေါက်ပြန်၊ နဘားခေါက်ပြန်စသည့်ရထားတို့ကား ဆိုဘွယ်မရှိတော့။ ဘာကြောင့်မှန်း မသိ။ ထိုခေါက်ပြန်ရထားများကလည်း အလွန်နောက်ကျသည်။ ညနေလေးနာရီတွင် မန္တလေးသို့ ဆိုက်ရမည့်ကောလင်းခေါက်ပြန်ရထားသည် ည ၁၁ နာရီကျမှ မန္တလေးဘူတာသို့ ဝင်သည်ကို ကျွန်ုပ်ကြိုတွေ့ခဲ့ရသည်။ ၇ နာရီကြီးများတောင် နောက်ကျပစ်သည်။ သူတို့အဖို့တော့ ရိုးနေဟန် တူပြီ။

သည်နှစ် စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲ ခရီးတွေ တော်တော်များများ ထွက်ဖြစ်လိုက်သည်။ မန္တလေး၊ မတ္တရာ၊ ညောင်ကျိုး၊ ညောင်တုန်း၊ တပ်ကုန်း၊ သရက်မြို့။ အကြောင်းမညီညွတ်၍ ကတိပေးပြီးမှ မလိုက်ဖြစ်သည့်ပွဲတွေက မနည်း။ ယခုတစ်ခေါက်တွင်မူ ကျွန်တော်တို့တစ်သိုက် အညာသို့တက်လာခဲ့ကြသည်။ ကသာ၊ အင်းတော်၊ ကောလင်း၊ ဝန်းသို စသည့် မြောက်ဖက် တောင်ကုန်းဒေသဖြစ်သည်။

စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲတွင် သွားရသည့်အခါတွင် စာပေစိတ်ဖြင့် နိုးကြားနေသော လူထုကို ကျွန်တော်တို့ တွေ့ရသည်။ စာပေကို ဖတ်ကြသည်။ စာရေးဆရာများကို တွေ့ချင် မြင်ချင်ကြသည်။ သူတို့ပြောသည့်စကားများကို နားထောင်ချင်ကြသည်။ မြန်မာလူထုသည် သည်မျှလောက် စာပေစိတ်နိုးကြားနေသည်ကို ကျွန်တော် တစ်ခါမျှ မတွေ့ဖူးသေး။

ညောင်ကျိုးတွင်ဆိုလျှင် ကျွန်တော်တို့ စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲသို့လာရင်း ပိုးထိသည့် လူငယ်ကလေးတစ်ယောက်ကို ကျွန်တော်တို့ တွေ့ခဲ့ရသည်။ သူ့အမည်က ဖိုးတုတ်။ အသက်က ၂၁ နှစ်။ ဖိုးတုတ်သည် ကျေးလက်က ကိုင်းသမားကလေးတစ်ယောက်ဖြစ်၏။ ကိုင်းတဲမှ အလုပ်အပြီးတွင် အိမ်သို့မပြန်တော့ဘဲ ကျွန်တော်တို့ဟောပြောပွဲသို့ တောက်လျှောက် လာခဲ့သည်။ တာရိုးပေါ်ရောက်တော့ ပိုးထိသည်။ ဖိုးတုတ်က မြေပွေးကို လက်ထဲတွင်ပါသည့် လေးဂူဖြင့် ထုသည်။ မြေပွေးက မသေသေး။ မသေမရှင် မြေပွေးကို လည်မျိုမှဆုပ်ကိုင်ကာ ဆရာဝန်အိမ်သို့ လာခဲ့သည်။ အိမ်ရောက်တော့ ဆရာဝန်ကို မတွေ့။ ဆရာဝန်က ဟောပြောပွဲ စင်မြင့်ဘေးတွင် ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ရောက်နေသည်။

ဖိုးတုတ်သည် ဆရာဝန်အိမ်ရောက်တော့ မြေပွေး၏ အမြီးကို ကိုက်လိုက်သေးသည်။ မြေ၏ အမြီးကို ကိုက်လျှင် အဆိပ်ပြေသည်ဆိုသည့် အယူအဆအရ ကိုက်ခြင်းဖြစ်ပုံရ၏။ ခဏကြာတော့ ဖိုးတုတ်သည် ပါးစပ်ကအမြှုပ်တွေတစ်စီ ထွက်လာပြီး လဲကျသွားတော့သည်။

ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ရောက်နေသည့် ဆရာဝန်ကလေးက ဟောပြောပွဲ နားထောင်ချင်သည်။ သူကလည်း လူငယ်၊ ဘာမျှအသက်မကြီးသေး။ အလွန်ဆုံးရှိမှ အစိတ်ကျော်ကျော်ကလေး ရှိဦးမည်။ ဆရာဝန်ကတော်ကလေးကလည်း ခပ်ငယ်ငယ်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရပြီး ချစ်လင်နှင့်အတူ တောသို့လိုက်လာခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် သူတို့နှစ်ယောက်စလုံး ဆက်၍ နားမထောင်နိုင်ကြပါ။ လူနာက အရေးကြီးသဖြင့် ဟောပြောပွဲမှ မပြန်ချင်ပြန်ချင်ဖြင့် ပြန်သွားကြသည်။ သို့တိုင်အောင် ဆရာဝန်ကတော်ကလေးမှာ မနေနိုင်။ ဟောပြောပွဲထဲရောက်လာပြီး လူနာ့အခြေအနေကို ကျွန်တော်တို့ သိအောင် သတင်းပို့သည်။ ဟောပြောပွဲကို နားထောင်သည်။ ထို့နောက် ပြန်သွားကာ သူ့ယောက်ျားကို ကူညီလုပ်ကိုင်ပေးရသေးသည်။ အလုပ်ပါးသည်နှင့် ကျွန်တော်တို့ဆီပြန်လာပြီး နားထောင်မည်မဟုတ်ပါ။ ကိုင်းသမားကလေးဖိုးတုတ်သည်လည်း တော်ရုံတန်ရုံ ဝါသနာမျိုးဖြင့် ဟောပြောပွဲသို့ လာမည်မထင်ပါ။ ဟောပြောပွဲပြီးသည့်အခါ နာရီပြန်တစ်ချက်ခွဲနေပြီ။ ကျွန်တော်တို့သည် ဖိုးတုတ်ကို ဝင်ကြည့်ကြ၏။ ဆရာဝန်၏ အိမ်ရှေ့ခန်းက စားပွဲပေါ်တွင် ပက်လက်မှိန်းနေသည့်ဖိုးတုတ်ကို တွေ့ရသည်။ ပိုးထိသည့်ဒဏ်နှင့်ဆေးထိုးသည့်ဒဏ်ကြောင့် အနည်းငယ်ပင်ပန်းနေပုံရသည်တိုင် သူ့မျက်နှာက ရှင်လန်းနေသည်။

“ဆရာစကားပြောတော့ ကျွန်တော် ကောင်းကောင်း သတိ ပြန်ရပါပြီ။ အိပ်ရာခင်းပေါ်မှာ မှိန်းရင်း နားထောင်နေတာ၊ ဆရာ့“ဓားတောင်”ဝတ္ထုထဲက သံချောင်းကို ကျွန်တော် သိပ်သဘောကျသည်” ဟုအိပ်ရာပေါ်မှ လှမ်းပြောသည်။

ဆရာဝန်လင်မယားနေသည့် အိမ်ကလေးက ခပ်ကျဉ်းကျဉ်း။ ဆရာဝန်ကလေးသည် ညောင်ကျိုးသို့လာပြီး ကိုယ်ပိုင်ဆေးခန်းဖွင့်နေခြင်း ဖြစ်သည်။ သူတို့လင်မယားတွင် ဘာပစ္စည်းမျှ မပါလာကြ။ အဝတ်အစားထည့်သည့် လက်ဆွဲသေတ္တာကလေးနှင့် ဆေးသေတ္တာကလေးလောက်သာပါသည်။ ညောင်ကျိုးရောက်တော့ အိမ်ခန်းကလေးတစ်ခု ငှားနေကြသည်။ ကိုယ်ပိုင်အိမ် မဟုတ်သဖြင့် ပရိဘောဂလည်း မည်မည်ရရမရှိ။ ကျေးလက်က ထုံးစံအတိုင်း ဖြစ်သမျှနှင့် ရောင့်ရဲကြသည်။

ကျွန်တော်သည် ဆရာဝန်လင်မယားကို ကြည့်၍ ကြည့်နူးနေလေသည်။

သူတို့တွင် ခြားနားသည့်ဘဝတွင် ရှိကြသည်။ ကွဲပြားသည့်လူမှုရေးအတွေ့အကြုံတွေ့ ရှိကြသည်။ မတူသည့်ပညာရေး နောက်ကြောင်း အခံတွေ့ ရှိကြသည်။ သို့ရာတွင် စာပေတွင် နီးကြားထက်သန်နေပုံကမူ အတူတူ။

သူတို့ကိုကြည့်၍ စာရေးဆရာ၏ တာဝန်သည် မည်မျှကြီးကြောင်းကို ကျွန်တော် ပို၍ လေးနက်စွာ သဘောပေါက်လာသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် စာပေဟောပြောပွဲများသို့ သွားခြင်းဖြင့် လူထုအကြောင်းကိုပို၍ သိလာရသည်။ လူထု၏ စာပေဦးကြားမှုကို ပို၍ သိမြင်လာခဲ့ကာ စာရေးဆရာတစ်ယောက်၏ တာဝန်ကို ပို၍ လေးနက်စွာ သဘောပေါက်လာခဲ့သည်။

စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲများသို့ သွားခြင်းကြောင့် ရခဲ့သည့် အခြားရလဒ်တစ်ခု ရှိ သေးသည်။ ယင်းမှာ စာဟောင်းပေဟောင်းများကို ဖော်ထုတ်နိုင်ခဲ့ခြင်း၊ တွေ့ရှိလာခဲ့ခြင်း ဖြစ် သည်။

ယခုတစ်ခေါက် ကျွန်တော်တို့တတွေ ကသာသို့အသွား စစ်ကိုင်းမှ မိတ်ဆွေတစ် ယောက်အိမ်တွင် ခဏဝင်ကြစဉ်၊ သစ်လုပ်ငန်း၊ ကော်ပိုရေးရှင်းမှ ဦးမျိုးကြည်နှင့်ဦးဝင်းညွန့် နိုင်တို့သည် လူငယ်တစ်ယောက်ကို ကျွန်တော်တို့ဆီသို့ ခေါ်လာခဲ့ကြသည်။ အခြားသူမဟုတ်ပါ။ စာရေးဆရာကြီးဂျိမ်းလှကျော်၏ မြေးဖြစ်ပါသည်။

ခေတ်သစ်မြန်မာဝတ္ထုအကြောင်းကိုပြောလျှင် ဂျိမ်းလှကျော်အကြောင်းကို မပြော၍ မဖြစ်။ ဤသည်ကို အားလုံးကို ပြောလျှင် မောင်ရင်မောင်-မမယ်မ မပါ၍မဖြစ်။ ထိုမှလွဲလျှင် ကျွန်တော်တို့တွင် ပြောစရာပင် မရှိသလောက် ဖြစ်နေကြပြီ။

“ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ ‘မောင်ရင်မောင်-မမယ်မ’ ပထမနှိပ်ခြင်းရှိတယ်ဆရာ၊ အဲဒါကို ကျွန်တော်တို့ ပြန်နှိပ်ချင်လို့ပါ။ ဆရာတို့ ဘာများအကြံဉာဏ်ပေးနိုင်ပါသလဲ”

သူကမေးသည်။ ကျွန်တော်တို့က စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးနှင့်ပတ်သက်သည့်လုပ်ထုံးလုပ် နည်းများ၊ စာအုပ်ဖြန့်ချိရေးကိစ္စများကို ပြောပြသည်။

“ကျွန်တော်တို့က အရှုံးအမြတ်ကို ပဓာနမထားပါဘူး။ ပထမနှိပ်ခြင်းကို နဂိုအတိုင်း ထုတ်ရရင် ကျေနပ်ပါပြီ။ ကောင်းအောင် ထုတ်ပေးနိုင်မယ့်လူရှိရင် ကျွန်တော်တို့ အကျိုး အမြတ် မမျှော်ကိုးပါဘူး။ တကယ်လို့ ထုတ်မယ့်သူ မရှိဘူးဆိုလျှင်လဲ ကျွန်တော်တို့ဖာသာ ထုတ် မှာပါ”

ကျွန်တော်တို့မှာထုတ်နိုင်မည့် အလားအလာရှိသည့်စာအုပ်တိုက်များ၊ ဌာနများကို ညွှန်းသည်။

“ပြီးတော့ ဂျိမ်းလှကျော်ရဲ့ လက်ရေးမူစာမူတွေလဲ အများကြီး ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်ခင်ဗျ”
ကျွန်တော်တို့အားလုံး စောစောကထက် စိတ်ဝင်စားသွားကြသည်။

“ဟုတ်လား၊ အများကြီးလား”

“တော်တော်လေး များတယ်၊ အများအားဖြင့်တော့ ပုံမနှိပ်ရသေးတဲ့စာမူတွေပဲ၊ အဲဒီ အထဲမှာ ပုံမနှိပ်ရသေးတဲ့ ဝတ္ထုရှည်ကြီးတစ်ပုဒ်လဲပါတယ်”

“ခင်ဗျားတို့ သိမ်းနိုင်သလား”

“ကျွန်တော်တို့လဲ ကောင်းကောင်းသိမ်းနိုင်မှာ မဟုတ်ဘူး၊ ကျွန်တော်တို့က သိမ်းနိုင် တယ်ထားဦး နောက်လူငယ်တွေကျတော့ ကျွန်တော်တို့ တာဝန်မခံနိုင်ဘူး၊ ဒီတော့ ဒါကို ဘယ် လိုလုပ်သင့်သလဲဆိုတာနဲ့ပတ်သက်လို့ ဆရာတို့ထင်မြင်ချက်ကို ကျွန်တော်လိုချင်ပါတယ်”

“ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်များ စာကြည့်တိုက်ကို လှူနိုင်ရင် အကောင်းဆုံးပဲလို့ ကျွန်တော် တို့ထင်တယ်၊ စာကြည့်တိုက်မှူးဦးသော်ကောင်းကလဲ ဒီလိုရှားပါးတဲ့စာအုပ်တွေကို အလွန် သိမ်းတတ် ဆည်းတတ်တဲ့လူပါ၊ ဒီတော့ ခင်ဗျားတို့ မသိမ်းနိုင်ရင်တော့ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်ကို မြန်မြန်လှူနိုင်လေ ကောင်းလေပဲ၊ ဂျိမ်းလှကျော်ရဲ့ ပုံမနှိပ်ရသေးတဲ့ဝတ္ထုရှည်ကြီးတစ်ပုဒ်လဲ ပါ တယ်ဆိုတော့ ပိုကောင်းသွားတာပေါ့၊ ဒီဝတ္ထုရှည်ကြီးဟာ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာခေတ်သစ် ဝတ္ထု ရှည်သမိုင်းနှင့်ပတ်သက်လို့ ဟာကွက်အချို့ကိုလဲ ဖြည့်နိုင်လိမ့်မယ်လို့ကျွန်တော်တို့ထင်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ခင်ဗျားတို့ကလဲ ဆိုင်ရာတက္ကသိုလ်စာကြည့်တိုက်ကို စာရေးပါ၊ ကျွန်တော်တို့ကလဲ ပြန်ရောက်ရင် ပြောလိုက်ပါ့မယ်”

ဂျိမ်းလှကျော်၏ မြေးကို ကျွန်တော်တို့အပြန်တွင် တွေ့ချိန်မရတော့။ မည်သို့ဖြစ်စေ၊ ဂျိမ်းလှကျော်၏ ပုံမနှိပ်ရသေးသည့်ဝတ္ထုရှည်သည် မြန်မာဝတ္ထုသမိုင်းကို တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပြောပြ နိုင်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။

*

[၂]

မနေ့ကညနေ သုံးနာရီခွဲက ထွက်လာသည့်မြစ်ကြီးနား စာပို့သည် နောက်တစ်နေ့ မနက် သုံးနာရီကျော်ကျော်တွင် နဘားသို့ ရောက်လေသည်။

နဘားဘူတာကား အမှောင်နှင့်နှင်းထူကြီးအောက်တွင် ငြိမ်သက် တိတ်ဆိတ်နေသည်။ မီးရထားပလက်ဖောင်းအမိုးအောက်တွင် ရထားစောင့်သူတွေ အတုံးအရုံး အိပ်ပျော်နေကြသည်။ ရထားဝင်သည့်တိုင် သူတို့စီးရမည့်ရထားမဟုတ်သဖြင့် လှုပ်လှုပ်ရွရွ မဖြစ်ကြ။ ချမ်းလွန်းသဖြင့် ကွေးနေကြသည်။

နဘားဘူတာရုံတွင် ကျွန်တော်တို့ကို လာကြိုနေကြသည့် ကသာမှမိတ်ဆွေများကို တွေ့ရ၏။ နဘားတွင် ကသာသို့ထွက်မည့်ရထား ရှိသော်လည်း ဘူတာရုံတွင် ကျွန်တော်တို့ချည်း တလည်လည် စောင့်နေရမည်ကို စိုးသဖြင့် ကားများဖြင့် လာကြိုခြင်းဖြစ်သည်။

မိတ်ဆွေသစ်တွေကြားထဲတွင် မိတ်ဆွေဟောင်းတစ်ယောက်ကို သွားတွေ့ရလေသည်။ အခြားသူ မဟုတ်ပါ။ တိုင်းသစ်တောဌာန-ဒုဦးစီးမှူးဦးသန်းလွင် ဖြစ်လေသည်။ ယခင် အခေါ်အတိုင်းသာ ခေါ်ရမည်ဆိုလျှင် သစ်တောဝန်မင်းဟု ခေါ်ရလေလိမ့်မည်။

စင်စစ် ကိုသန်းလွင်သည် ကျွန်တော်တို့ထက် ငယ်ပါသည်။ ကျွန်တော်ညီတွေနှင့်မှ ကျောင်းနေဘက်လောက် ရှိလိမ့်မည်။ သူ့အစ်ကိုများသည်ပင်လျှင် ကျွန်တော်တို့ထက် အတန်း ငယ်သေးရာ ငယ်ငယ်တုန်းက အတိုင်းသာဆိုလျှင် ကိုသန်းလွင်ကို မင်းနဲ့ငါနဲ့ ပြောမိလိမ့်မည်။ တမြို့တည်းသားတွေ ဖြစ်ရုံမျှမက၊ သူ့အမေရော၊ ကျွန်တော်အမေရော ပခန်းကြီးသူများ ဖြစ်ကြသည့် အလျောက်ဆွေမျိုးစပ်ကြည့်မည်ဆိုလျှင် ဆွေခိုးမျိုးစပ်ပင် တော်လိမ့်ဦးမယ်။

အနှစ်အစိတ်ကျော်လောက် ကဲ့နေပြီးနောက် ပြန်တွေ့လိုက်ရသည့်အခါတွင် ကိုသန်းလွင်သည် လူကြီးတစ်ယောက်ဖြစ်နေပြီ။ သူ့မျက်လုံးများကမူ ငယ်ငယ်တုန်းကလိုပင်ပြုံးရွှင်ဆဲ။ သူ့အသံသည် ငယ်ငယ်တုန်းကလိုပင် စည်စည်လွင်လွင် ရှိမြဲ။ သူ့အမူအရာကလည်း ငယ်ငယ်တုန်းကလိုပင် ဖျတ်လတ်သွက်လက်ဆဲ။

“အစ်ကို ကျွန်တော်လေ၊ သန်းလွင်”

ရထားက မှောင်ကြီးမည်းကြီးတွင် ရပ်ထားသည်။ နှင်းတွေက မှုန်နေလိုက်သေးသည်။ ထို့ကြောင့် မည်သူမည်ဝါမှန်း ကျွန်တော် မကွဲ။ သည်အထဲတွင် ကိုသန်းတင်ကိုယ်တိုင် ဘောင်းဘီရှည်၊ ဂျာကင်ဖားဖားကြီးကို ဝတ်ထားကာ ခေါင်းတွင် လည်စည်းပတ်ထားသဖြင့် ရုတ်တရတ် မမှတ်မိ။

သူအသံကို ကြားလိုက်ရသည့်အခါကျမှ ကိုသန်းလွင်၏ ငယ်ရုပ် ပြန်ပေါ်လာသည်။ ကသာစာဆိုတော်ကော်မီတီဝင်များသည် ကျွန်တော်တို့ပစ္စည်းများကို ကားပေါ်သို့ တင်ကြသည်။ နောက်တွဲတွင်ပါလာသည့် မန္တလေးမှစာရေးဆရာတစ်ဦးကိုလည်း လိုက်ရှာနေကြသည်။ မန္တလေးမှစာရေးဆရာဆိုသည်မှာ အခြားသူ မဟုတ်ပါ။ ဆန်းထွန်း(မန်းတက္ကသိုလ်) အမည်ဖြင့် ရေးနေသည့် ဆရာဦးဆန်းထွန်းဖြစ်လေသည်။

ဦးဆန်းထွန်းသည် သူ့ကိုယ်သူ စာရေးဆရာလည်း မဟုတ်တော့။ စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲများကိုလည်း မလိုက်တော့ဟု ကြေညာထားသည်မှာ ကြာလှပြီ။ သို့ရာတွင် ကသာစာဆိုတော်ကော်မီတီမှ ကျောင်းဆရာကြီးဦးလှဝေမှာ သူ့တပည့်ရင်းဖြစ်ရာ သူ့တပည့်ရင်းက နားပူနားဆာလုပ်သဖြင့် လိုက်လာခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ပစ္စည်းများကို ကားကြီးတစ်စင်းပေါ်တွင် တင်ပြီး ကျွန်တော်တို့တသိုက်ကမူ ကိုသန်းလွင်၏ မော်တော်ကားကလေးပေါ်တွင် လိုက်လာခဲ့ကြသည်။

ကိုသန်းလွင်ကား မော်တော်ကားကို မောင်းရင်း စကားကို အမျှင်မပြတ် ပြောလာလေသည်။ နဘားနှင့်ကသာလမ်းမှာ ကုန်းတက်ကုန်းဆင်းတွေနှင့် ပြည့်နေသော လမ်းဖြစ်ကြောင်းလောက်ကိုသာ ကျွန်တော်တို့ သိလိုက်ကြသည်။ မနက်စောစောစီးစီး မှောင်ထဲမှာ ဖြစ်၍ ရှုခင်းအလှကို မမြင်ရ။

ကျွန်တော်နှင့် ဆရာဦးဆန်းထွန်းသည် ကိုသန်းလွင်၏ စကားများကို နားထောင်ရင်း လိုက်လာခဲ့ကြသည်။ တောင်စောင်းတွေပေါ်သို့ မော်တော်ကားတက်လာသည့်အခါတွင်မူ ကိုသန်းလွင်လည်း ကောင်းကောင်း စကားမပြောနိုင်တော့။ မှောင်ပိန်းနေသည့်အမှောင်ထုနှင့် နှင်းထုထဲတွင် မော်တော်ကားကို သတိထား၍ မောင်းနေရသည်။

သည်အခါတွင် ဦးဆန်းထွန်းနှင့်ကျွန်တော်တို့က ပြောကြသည်။ ကျွန်တော်က နားလျှင် ဦးဆန်းထွန်းက ပြောသည်။ ဦးဆန်းထွန်း အပြာရပ်သွားလျှင် ကျွန်တော်က ပြောသည်။

သို့ဖြင့် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် မော်တော်ကားပေါ်တွင် စကားကောင်းလာခဲ့ကြသည်။ ကသာမြို့ထဲသို့ ရောက်လို့ရောက်မှန်းပင် မသိလိုက်ကြ။ ဦးဆန်းထွန်းနှင့်ကျွန်တော် ပထမဆုံး တွေ့ဖူးသည်မှာ ၁၉၆၀ ခုနှစ်က ဖြစ်လေသည်။ ယခုတစ်ကြိမ်ကား ဒုတိယတစ်ကြိမ် တွေ့ကြခြင်း ဖြစ်၏။ အနှစ်နှစ်ဆယ်လောက် ပိုကြီးသွားသည့်တိုင် ဆရာသည် အရင်ကလို သန်တုန်းမြန် တုန်း။ သူ့အသံဩဇာ ထက်မြက်တုန်း။ သူ့ကဗျာများကို စစ်ပြီးစဂျာနယ်ကျော်တွင် ကျွန်တော် တို့ ဖတ်ခဲ့ရသည်။ သည်တုန်းက ဦးဆန်းထွန်း မဟုတ်သေး။ ကဗျာဆရာရှင် ကာယဝါစီအဖြစ် တွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ရှင်ညာဏိဿရအမည်ဖြင့် ရေးသည့်ဆောင်းပါးများကို ကျွန် တော်တို့ ဖတ်ခဲ့ရသည်။ ထိုနောက်တွင် ဆန်းထွန်း(မန်းတက္ကသိုလ်)၏ ဋီကာကျမ်းများ၊ ဝိသော ဝနီ ကျမ်းများကို ကျွန်တော်တို့ ဖတ်ခဲ့ရသည်။

ယခုတော့ ဆရာဦးဆန်းထွန်း၏ စာများကို မဖတ်ရသည်မှာ ကြာလှပြီ။ ဝါဝင်တုန်းက မန္တလေးမျက်နှာကြီး မင်္ဂလာဆောင်တစ်ခုတွင် ဘိသိက်သွန်းပေးနေသောသူ့အသံကို အသံချဲ့ စက်မှ ကြားလိုက်ရသည်။

“စာလေး ဘာလေး မရေးတော့ဘူးလား ဆရာ”

“ရေးဖို့တော့ ကောင်းတာပဲ ဆရာရေ၊ ဒါပေမဲ့ စာရေးစိတ် သိပ်မပေါ်တော့ဘူး၊ ခု တော့ စာတွေပဲ ဖတ်နေတာပဲ၊ ခက်တာက ကျွန်တော်တို့ရေးတဲ့စာမျိုးကလဲ ထမင်းစားလောက် အောင် မရတော့ ပိုဆိုးတယ်၊ ရေးပြီးသားတွေလဲ ရှိသင့်သလောက်တော့ ရှိပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဘယ်ကိုမှ မပို့ဖြစ်တော့ဘူး၊ ထုတ်ဝေသူတွေကလဲ ဆရာတို့သိတဲ့အတိုင်း ဖေတော့် မောင်တော့ လောက်မှ ထုတ်ချင်ကြတာ မဟုတ်လား”

စကားတပြောပြောနှင့် ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုမည့် သစ်တောဌာနဧည့်ရိပ်သာသို့ ရောက်သည်။ ကိုသန်းလွင်သည်။ ကျွန်တော်တို့ပစ္စည်းတွေကို ဧည့်ရိပ်သာမှာ ချခဲပြီးနောက် လူ များကိုမူ မလှမ်းမကမ်းရှိ သူ့အိမ်သို့ ခေါ် သွားလေသည်။

“ရိပ်သာကိုတော့ မနက်မိုးစင်စင်လင်းမှပဲ ပြောင်းကြတာပေါ့၊ ခုလောလောဆယ် မှာတော့ ကျွန်တော်အိမ်မှာ မီးလှိုင်း လက်ဖက်ရေလေး ဘာလေး သောက်ကြပါဦး”

သူ့အိမ်မှာ ကိုလိုနီခေတ်တုန်းက အင်္ဂလိပ်မျက်နှာဖြူ သစ်တောဝန်တွေ နေခဲ့သည့် အိမ်ဟောင်းကြီးဖြစ်လေသည်။ အိမ်ဟောင်းကြီး ဖြစ်သည့်တိုင်အထဲက ကြမ်းခင်းများက ပြောင်လက်နေကြသည်။

ကြမ်းခင်းပေါ်တွင် ဂုံအိပ်တွေ ခင်းထားပြီး အလယ်ခေါင်တွင် မီးလင်းဖိုတစ်လုံး ချထားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မီးလင်းဖိုဘေးတွင် ဝိုင်းထိုင်ရင်း သူတို့တည်ခင်းသည့်ခေါပုတ်နှင့် ဆတ်သားခြောက်ဖုတ်ကို ဆာဆာနှင့်စားလိုက်ကြသည်။ လက်ဖက်ခြောက်ကျကျ နှပ်ထားသည့် လက်ဖက်ရည်ကြမ်းက ရွက်သစ်နံ့သင်းနေသည်။

[၃]

ကိုသန်းလွင်၏ အိမ်မှာ သစ်တောဌာနပိုင်ဖြစ်၍ ရှေးတုန်းက မျက်နှာဖြူသစ်တောဝန်တွေနေသည့်အိမ်ဖြစ်သည်။ အုတ်ကြွပ်နီနီတွေ မိုးထားပြီး အပြင်ကနေ ကြည့်လျှင် ရေနံချေးဝသဖြင့် မဲနက်နေသော အိမ်ဟောင်းကြီးဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် အပြင်က ဟောင်းသလောက်၊ အတွင်း ကပြောင်လက်နေသည်။ ပျဉ်းကတိုးလျှာထိုးကြမ်းပြင်က အရောင်တဖိတ် လက်လျက် နင်းရက်စရာပင် မရှိ။ ပူပြင်းသည့် နွေရာသီတွင် အပူသက်သာစေရန်အလို့ငှာ မျက်နှာစာပင် တရုတ်ကတ်တံခါးတွေ အပြည့်တပ်ထားသည်။

ကိုသန်းလွင်၏ အိမ်ညှော်ခန်းရောက်တော့မှပင် ကိုသန်းလွင်သည် ကျွန်တော်တို့ကို စာဆိုတော်ကော်မီတီနှင့်မိတ်ဆက်ပေးချိန် ရတော့သည်။ ကသာစာဆိုတော်ကော်မီတီမှ လူစုံတက်စုံပါသည့် ကော်မီတီကြီးဖြစ်ပါသည်။ ကျောင်းဆရာ၊ အမှုထမ်း၊ အရာရှိ၊ ကုန်သည်၊ စာပုံနှိပ်တိုက်ပိုင်ရှင်၊ စာအုပ်ကိုယ်စားလှယ်၊ ရှေ့နေ၊ သတင်းထောက်၊ ပင်စင်စား-စသဖြင့် အလွှာပေါင်းစုံမှ ပါဝင်ကြသည်။

စာဆိုတော် ကော်မီတီဥက္ကဋ္ဌမှာ ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီး ဦးလှဝေ ဖြစ်၏။ အသက် သိပ်မကြီးသေး။ လေးဆယ်ကျော် ငါးဆယ်တွင်းလောက်သာ ရှိဦးမည်။ ကတုံးဆံတောက် ပါးပါး၊ အသားလတ်လတ်၊ အရပ်ရှည်ရှည်၊ ကျောင်းအုပ်ကြီးဆိုသော်လည်း ခက်ထန်သည့် ကျောင်းအုပ်ကြီးမျိုးဟန်ဟန်မတူ။ သူ့မျက်နှာက အမြဲပြုံးချိုနေသည်။ ရုပ်ပြဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ပုံရ သည်။

စာဆိုတော်ကော်မီတီတွင် တက်ကြွသည့် အခြားတစ်ယောက်မှာ ဦးငြိမ်းဖြစ်သည်။ ဦးငြိမ်းသည်လည်း ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးတစ်ယောက် ဖြစ်ပါသည်။ သူလည်း ဦးလှဝေနှင့် မတိမ်းမယိမ်းလောက်သာ ရှိဦးမည်။ အသားညိုညို၊ အရပ်ပြတ်ပြတ်၊ ဆံပင်တို့ကမူ ကွက်တိ ကွက်ကြား ဖြူစပြုလေပြီ။ စာဆိုတော်ကော်မီတီ၏ အတွင်းရေးမှူးမှာလည်း ကျောင်းဆရာ ဖြစ်သည်။ နောက်နေ့များတွင် စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲများ ကျင်းပသည့်အခါတွင်လည်း အ ခမ်းအနားမှူးများမှာ ဒေါ်စန်းရီ၊ ဒေါ်အင်နီခင်သက်ရွှေစသည့် ကျောင်းဆရာများ ဖြစ်နေကြ လေသည်။

ကသာစာဆိုတော်ကော်မီတီသည် လူစုံတက်စုံပါသည့် ကော်မီတီကြီးဖြစ်သော်လည်း ကျောင်းဆရာတို့ လွှမ်းမိုးသည့်ကော်မီတီဟုဆိုနိုင်ပါသည်။

ကသာစာဆိုတော်ကော်မီတီသည် အစီအစဉ်များကို စနစ်တကျ ဆွဲထားသည်။

မူလအစီအစဉ်မှာ သစ်တောဌာနတည်းခိုရိပ်သာတွင် အပန်းဖြေကြရန်ဖြစ်သည်။ သို့ ရာတွင် ကျွန်တော်တို့သည် အငြိမ်မနေနိုင်ပါ။ သစ်တောဌာနညွှန်ရိပ်သာတွင် နားသည်ဆိုရုံမျှ နားပြီးနောက် ကျေးဇူးရှင်မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး တည်ခဲ့သည့် တာဝတိံသာ မဟာ အဘယစေတီတော်ကို သွား၍ဖူးကြသည်။ စေတီတော်မှာ တစ်နှစ်က မုန်တိုင်းဒဏ်ကြောင့် ထီး တော်မြေခသဖြင့် ဆိုင်ရာတို့က ထီးတော် အသစ်တင်ရန် ပြင်လျက်ရှိပါသည်။

“ဒီစေတီတော်ကြီးကို မန်လည်ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင် ပုံစံထုတ်ပြီး တည်တာဗျ၊ တာဝတိံသာနတ်ပြည်က စူဠာမုနိစေတီတော်ကြီးရဲ့ပုံစံအတိုင်း အာလိန်ငါးဆင့်၊ တောင်စဉ် ခုနစ်ထပ်၊ မြင့်မိုရ်တော်ခါးပန်းမှာ နေနဲ့လတို့ သွားလာနေပုံကို ကျွန်တော်တို့အား ရှင်းပြ၏။

“ရွှေတိဂုံပုံတော် ရိုးလို့ တမျိုးတဲ့ရွှေဉာဏ်ဆင်၊ ယဉ်ပေလှတောင်း၊ ယဉ်သော်ကော

အေ၊ ထက်မိုးဝတီသာထက်၊ ရွှေစူဠာစေတီမြင့်လို့၊ သုံးဆင့်ရွှေဖောင်းတဲ့ဗျ၊ သူတည်တဲ့စေတီ ပုံစံနဲ့ပတ်သက်လို့ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက မောင်းသီချင်း ၅၉ ပုဒ်ထဲမှာ ထည့်ပစ်ခဲ့တယ်”

မောင်းသီချင်းဆိုသည်မှာ စေတီတော်ကြီးတည်စဉ် အုတ်များ၊ အင်္ဂတေများ၊ ထုထောင်းကြသည့်အမျိုးသမီးများ အပန်းပြေသီဆိုရန် ဆရာတော်ကြီးကိုယ်တိုင် စပ်ပေးခဲ့သည့် ကဗျာများဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် အဆန်းတကြယ် တည်ဆောက်ထားသည့် တာဝတိံသာ မဟာအာဇာယစေတီတော်ကြီးကို လှည့်ပတ်၍ ဖူးမြော်ကြ၏။ ဆရာတော်ကြီးသည် ကဗျာစာပေတွင်သာမက၊ ဗိသုကာမှုတွင်လည်းကျွမ်းကျင်ကြောင်းကို စေတီတော်ကြီးက သက်သေခံနေလေသည်။

မန်လည်ဆရာတော်ကြီးသည် အိန္ဒိယပြည် လပ်ကနောင်မြို့ရှိ ပြတိုက်မှ ဒေါက်တာအေးဖျူးရားနှင့်အဆက်အသွယ်ရရှိကာ ယင်းထံမှ အံတော်တစ်ဆူ လက်ခံရရှိခဲ့သည်။ ထိုအံတော်ကို ဌာနပုဒ်က ထိုစေတီကို တည်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဟုသိရသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဗုဒ္ဓဝင်ပြပွဲကိုလည်း ဝင်ကြည့်ကြ၏။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ် လေးငါးနှစ်လောက်က ရွှေတိဂုံအနောက်မုခ် ဗုဒ္ဓဝင်ပြပွဲမှ စခဲ့သည်ကို ကျွန်တော်တို့ မရောက်ခဲ့ဖူးပါ။

ရန်ကုန်တွင် စတင်ပြသခဲ့သည့်ဗုဒ္ဓဝင်ပြပွဲများသည် နယ်များသို့ ရောက်နေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ မနှစ်က မော်လမြိုင်တွင် တွေ့ခဲ့ရသည်။ ယခု ကသာတွင်လည်း ပြပွဲတစ်ပွဲ။ ကျောင်းဝင်းထဲက ကွင်းပြင်ကြီးထဲတွင် ဈေးဆိုင်တန်းတွေ၊ ဇာတ်ရုံတွေကို တွေ့ရသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ပွဲဈေးတန်းကို လျှောက်ကြည့်ပြီးနောက် ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ ကျောင်းတစ်ဆောင်ပေါ်သို့ တက်ခဲ့ကြ၏။ အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌ ဂုရုဘွဲ့ရခန္တီးဆရာတော်ဘုရားကြီးအား ဂါဝရပြုရန် ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ရောက်သွားသည့်အခါ ကျောင်းပေါ်တွင် လူတွေ ပြည့်ကျပ်နေပြီ။ သို့ရာတွင် မြို့ခံလူများသည် ဧည့်သည်များဖြစ်ကြသည့် ကျွန်တော်တို့တို့ကို ရှေ့ဆုံးသို့ ပို့လိုက်ကြသည်။

ဆရာတော်ဘုရားကြီးမှာ သက်တော်ကြီးလှပြီ။ ၈၀ ကျော်ပြီဟုသိရ၏။ ဖူးမြော်သူတွေများသည့်အတွက် ကျွန်တော်တို့သည် ဆရာတော်ကြီး ကောင်းကောင်း စကားမပြောခဲ့

ရပါ။ ဆရာတော်ကြီးအား အနားယူစေပြီး နောက်ဆရာတော်ကြီး၏ တပည့်များနှင့်သာ စကား ပြောခဲ့ရသည်။

နေ့လည်ပိုင်းတွင် ဦးသန်းလွင်က သစ်တောဌာနမှ မော်တော်ဖြင့် မြစ်ရိုးတလျှောက် ကို လိုက်ပို့သည်။ အထူးအထွေကြည့်စရာရှိ၍ ကားမဟုတ်ပါ။ ခရီးပန်းလာကြသည့် ကျွန်တော် တို့တတွေ အနားလည်းရစေ၊ အငြီးလည်းပြေစေဆိုသည့်သဘော ဖြစ်ပါသည်။

မြစ်ထဲကနေ၍ ကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် ကသာမြို့သည် ကုန်း ပေါ်ကကြည့်ရာသည် ထက် ပို၍လှနေလေသည်။ တစ်ဖက်တွင် ဖက်ဆွတ် တောင်တန်းပြာပြာကြီး၊ တောင်တန်းပြာ ပေါ်တွင် စစွပန်းဖြူဖြူတို့က ဆေးစက်ချထားသည့်နှယ်။ တစ်ဖက်တွင်သောင်ပြင်။ သောင် ပြင်ကြီးဆုံးသွားလျှင် မျှော်မဆုံးနိုင်သည့်တောင်စွယ်တွေ၊ တောအုပ်တွေ။

တစ်နာရီလောက် စုန်ဆင်းပြီးသည့်အခါတွင် မော်တော်သည် သောင်စွယ်တစ်ခုတွင် ထိုးရပ်လိုက်၏။ ဦးသန်းလွင်၏ လူများသည် သောင်ပြင်ကြီးတစ်ခုကိုဖြတ်ကာ အင်းတစ်ခုဆီသို့ သွားနေကြသည်။ အင်းထဲရှိ သမဝါယမမှငါးများကို သွားယူကြခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ သည်သူတို့နှင့်အတူ အင်းထဲသို့ လိုက်လာခဲ့ကြသည်။ သောင်ပြင်ကြီးက နည်းသည့်သောင်ပြင် ကြီးမဟုတ်။ ဆောင်းတွင်းမို့သာ တော်တော့သည်။ နွေရာသီသည်လို နေ့ခင်းကြီးဖြတ်ရမည် ဆိုလျှင် သက်သာမည်မဟုတ်ပါ။

အင်းစပ်က တံငါတဲကလေးတစ်ခုသို့ အရောက်တွင် ခဏနားကြသည်။ ဘယ်သူမျှ မရှိ။ တံငါတွေနားကြခိုကြသည့်တဲကလေး။ သက်ငယ်မိုး၊ သက်ငယ်ကား၊ ဝါးကြမ်းခင်း၍ ဝါး ပိုးထိုးခေါင်းအုံး သုံးလေးလုံးနှင့်။ အဝေးသို့လှမ်းကြည့်လိုက်လျှင် စိုက်ခင်းတွေက စိမ်းလျက်။ အင်းထဲတွင် ဟင်္သာတွေက အုပ်လိုက် ပျံဝဲလျက်။

သည်လို မြစ်ရေစပ်၊ အင်းအိုင်အစပ် သဲသောင်ဦးက တံငါတဲကလေးတွေကို မရောက် သည်မှာ ကြာလှပြီ။

သောင်စပ် ကိုင်းကင်းတွေကြားထဲက တံငါတဲကလေးကိုရောက်တော့ ငယ်ငယ်က အ ဖြစ်အပျက်တစ်ခုကို ကျွန်တော် သွား၍ အမှတ်ရသည်။

စစ်ဖြစ်ခါနီး တစ်နေ့တုန်းက ကျွန်တော်တို့သူငယ်ချင်းသုံးယောက် မြို့စွန့်က ရွှေမု
 ငွေစေတီဘက်သို့ ဘိုင်စကယ်ကိုယ်စီဖြင့် ကျောင်းပြေးကြသည်။ ရွှေမုငွေဘုရားဘေးက
 ကမ်းပါးအမြင့်ကြီး။ ကမ်းပါးအောက်ဆင်းပြီး မြစ်လယ်ကသောင်ပေါ်သို့ ကျွန်းပေါ်သို့ ကူးကြ
 သည်။ မြစ်လယ်က ကျွန်းပေါ်သို့ရောက်လျှင် ကျွန်တော်တို့သူငယ်ချင်းတသိုက် ဗလာစာအုပ်
 ကိုယ်စီဖြင့် ကဗျာစပ်ကြသည်။ ဝတ္ထုရေးကြသည်။ တစ်ယောက်ရေးသည့်စာတွေကို တစ်
 ယောက်က ဖတ်၍ ဝေဖန်ကြသည်။ ရေးတတ်၍ ရေးခဲ့ကြခြင်း မဟုတ်ပါ။ ဝေဖန်တတ်၍
 ဝေဖန်ခဲ့ကြခြင်း မဟုတ်ပါ။ စာရှားပေါက်ပြီး လုပ်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သောင်ပြင်ထဲက တံငါ
 တဲကလေးတွင် ထိုင်ရင်း၊ တစ်ယောက်က ဟာသစာရေးဆရာ လုပ်မည်ဟုဆိုသည်။ တစ်
 ယောက်က စုံထောက်စာရေးဆရာ လုပ်မည်ဟုဆိုသည်။ တစ်ယောက်က ကဗျာဆရာလုပ်မည်
 ဟု ဆိုသည်။

သို့ရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ကံတရားသည် တော်တော်ရက်စက်ပါသည်။ ကျွန်တော်
 တို့ သူငယ်ချင်းသုံးယောက် ထိုအချိန်မှစ၍ နောက်ထပ် ပြန်မတွေ့ကြတော့ပါ။ သူတို့နှစ်
 ယောက် သေသည်ရှင်သည်ကိုလည်း မကြားရပါတော့။ သူတို့နှင့်ပတ်သက်၍ ဘာသတင်းမျှကို
 လည်း မကြားရတော့ပါ။ ဘတ်စ်ကားပေါ်တွင် ခဏတွေ့လိုက်ရပြီးနောက် မှတ်တိုင်အရောက်
 တွင် လမ်းခွဲဆင်းသွားသည့် ခရီးသည်များလို ပျောက်ကွယ် သွားကြပါသည်။

ကျွန်တော် တွေးလို့ကောင်းနေတုန်း ဦးသန်းလွင်၏ လူများသည် ငါးတောင်းကြီး
 တစ်တောင်းကိုဆွဲ၍ ပြန်ရောက်လာကြသည်။ ဒေါ်ပြုံးဟုခေါ်လိုက်ရသော်လည်း အသက် သိပ်
 မကြီးသေးပါ။ သုံးဆယ်ကျော်ကျော် လောက်သာ ရှိပါဦးမည်။

ဦးသန်းလွင်သည် အပြန်တွင် ကျွန်တော်တို့ကို ငါးကြော်ကျွေးရန် အစီအစဉ်အပြည့်
 လုပ်လာခဲ့သည်။ မော်တော်ပေါ်တွင် ဆီအဆင်သင့်။ မီးဖိုအဆင်သင့်။ ဒယ်အိုးကလည်း
 အဆင်သင့်။

တောအုပ်ကြီး၏ ဇနီးဒေါ်ပြုံးက ငါးကိုိုင်ရင်း “မမရေ ကျွန်မအကြောင်းကို ဝတ္ထုရေး
 ပေးစမ်းပါ။ ပြောချင်တာတွေ များလွန်းလို့ ရင်ထဲမှာပြည့်နေတယ်” ဟုဆိုကာ စကားတွေ တ

တူတ်တူတ်ပြောနေသည်။ စကားလည်း ပြောနိုင်၊ အလုပ်လည်း လုပ်နိုင်သည့် ဒေါ်ပြုံးပါ တည်း။ ကသာဆိပ်ကမ်းသို့ မော်တော်ဆိုင်သည်အထိ ငါးတွေကို တစ်အိုးပြီးတစ်အိုး ကြော် ပေးပြီး လိုက်လာသည်။ ကျွန်တော်တို့ကသာ ငါးကြော်တွေ တစ်ကောင်ပြီးတစ်ကောင် စား လာခဲ့ကြသည်။ သူတစ်ကောင်မျှ မစားလိုက်ရ။ ကမ်းပေါ်သို့ ကျွန်တော်တို့ တက်လာသည့် အခါတွင် “မမရေ...ကျွန်မပြောတဲ့ဝတ္ထုလေးရေးနော်” ဟုအော်ရင်း လက်ပြကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

*

[၄]

ညနေပိုင်းအစီအစဉ်မှာ အမှတ်(၁)အထက်တန်းကျောင်းတွင် ကျင်းပသည့် စာအုပ် နှင့်ကျောင်းသူကျောင်းသားများ၏ ပန်းချီနှင့်ကာတွန်းပြပွဲ ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့က ဖွင့်လှစ်ပေးရမည်ဖြစ်သည့်အတွက် တည်းခိုရိပ်သာတွင် ကြာကြာ အ နားမယူနိုင်ကြ။ ပန်းသေးအင်းမှအပြန် ရိပ်သာတွင် ခဏသာနားပြီး ကျောင်းသို့ ထွက်လာ ခဲ့ကြပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ကျောင်းဝင်းကြီးတစ်ခုလုံး လူတွေ ပြည့်နေ ပြီ။ ကျောင်းသူ ကျောင်းသားတွေ၊ အမှုထမ်းတွေ ဆရာတွေ ဆရာမတွေ၊ စာပေဝါသနာရှင် တွေ။

ကျောင်းသူနှစ်ယောက်က ပြခန်းအဝင်တွင် ဖဲကြိုးကို ကိုင်၍ ရပ်နေကြသည်။ ဖျင် ကြမ်းတိုက်ပုံအင်္ကျီ၊ ဖျင်ကြမ်းလုံချည်၊ အနီကွက်တုံး သိုးမွေးလည်စည်းနှင့်ရုရှားတွေ ဆောင်း သည့်ရှက်ပကာခေါ်သည့် သိုးမွေးဦးထုပ်ကြီးကို ဆောင်းထားသော ဦးဆန်းထွန်းက ဖဲကြိုး

ဖြတ်၍ အခမ်းအနား ဖွင့်ပေး၏။

ကျွန်တော်တို့သည် စာအုပ်ပြခန်းဖြစ်သည့် ပထမပြခန်းကို ဝင်ကြည့်ကြသည်။ ကသာ လို မြို့တစ်မြို့တွင် ဤမျှစာအုပ်တွေ စုံလင်သည့် စာအုပ်ပြပွဲမျိုးကို တွေ့ရလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်တို့ နည်းနည်းကလေးမျှ မမျှော်လင့်ခဲ့ကြပါ။

ပြခန်းထဲသို့ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် တအံ့တဩ ဖြစ်နေကြလေသည်။ မဖြစ်ပဲနေပါမည်လော။

ပြခန်းထဲတွင် လွန်ခဲ့သည့်အနှစ်လေးငါးခြောက်ဆယ်က စာအုပ်တွေရှိသည်။ အနှစ်လေးငါးခြောက်ဆယ်က မဂ္ဂဇင်းတွေ ရှိသည်။ စာအုပ်အမျိုးအမည်ကလည်း စုံသည်။ ရှေးတုန်းက ရိုက်သည့် ကျောင်းသုံးဂဏန်း သင်္ချာစာအုပ်တွေလည်း ပါသည်။ ဝတ္ထုတွေလည်း ပါသည်။ သဒ္ဒါစာအုပ်လည်း ပါသည်။ ဥပမာ ကောက်စ်ရေးသည့် မြန်မာသဒ္ဒါစာအုပ်ဆိုလျှင် ၁၉၁၄ ခုနှစ်က ရိုက်သည့်စာအုပ်ဖြစ်သည်။ ထိုမျှမက စာနယ်မဂ္ဂဇင်းတွေကလည်း အစုံ။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်ထုတ် လယ်တီတရားသတင်းစာများ၊ ၁၉၂၄ ခုနှစ်ထုတ် ကောဇာသစ်မဂ္ဂဇင်းများ၊ ၁၉၃၅ ခုနှစ်ထုတ်မြန်မာ့ကြေးမုံသတင်းစာများ၊ ၁၉၃၆ ခုနှစ်နှင့်ထို့နောက်ပိုင်း အိုးဝေမဂ္ဂဇင်းများ၊ ၁၉၃၇ ခုနှစ်ထုတ် မန္တလေးသူရိယသတင်းစာများ၊ ၁၉၃၈ ခုထုတ်ကြီးပွားရေးမဂ္ဂဇင်းများ၊ ၁၉၄၀ ခုတိုက်တွင် ထုတ်သည့်ပညာမဂ္ဂဇင်းများနှင့်ဗလဂျာနယ်များ စသည်တို့ကို တွေ့ရသည်။ ရှားရှားပါး ဝတ္ထုစာအုပ်အများအပြားကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ဥပမာ ၁၂၉၉ ခုနှစ် ထုတ်သည့် ရွှေပြည်ကြီးဝတ္ထု။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်ထုတ် စုဖုရားလတ်ဝတ္ထု။

စာဝါသနာပါသည့် ကျောင်းဆရာသုံးလေးယောက် စုထားသည့် ပစ္စည်းများဖြစ်သည် ဟု သိရလေသည်။

စာအုပ်ပြခန်းပြီးလျှင် ပန်းချီနှင့်ကာတွန်းပြခန်းများကိုလည်း လျှောက်ကြည့်ကြ၏။ အားလုံး ကျောင်းသူကျောင်းသားများဆွဲသည့်ပန်းချီကားများ ဖြစ်ကြသည်။ အဆင့်အတန်း မနိမ့်ကြပါ။

ညပိုင်း စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲကို အထက်တန်းကျောင်း မဏ္ဍပ်ကြီးထဲတွင် ကျင်းပလေသည်။ မဏ္ဍပ်ကြီးက နည်းသည့်မဏ္ဍပ်ကြီး မဟုတ်ပါ။ လူလေးငါးထောင်လောက်ဆန့်သည့် မဏ္ဍပ်ကြီးဖြစ်သည်။ စာဆိုတော်ပရိသတ်ကလည်း ထိုမဏ္ဍပ်ကြီးအပြည့် လာကြသည်။

ဟောပြောပွဲမစမီ ကျောင်းသူကျောင်းသားကလေးများ၏ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် တစ်ခန်းရပ်ပြဇာတ်ကို ကြည့်ရ၏။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်အကြောင်းဆိုသော်လည်း သူ့အကြောင်းက နည်းပြီး ကနောင်မင်းသားကြီးအကြောင်းက များပါသည်။ တင်ပြသည့်ဇာတ်သွားမှာ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်က မောင်တော်ကနောင်မင်းသား မလာ၍ ဘောလယ်တွေ၊ အမျှော်စိုက် ခွေးချိုးတွေ ရေးပြီး မျှော်နေကြစဉ်၊ မောင်တော်ကနောင်မင်းသား ရောက်လာ။ သို့ရာတွင် အများထင်သကဲ့သို့ ချစ်တင်းစကားပြောပြီး ချော့မော့နေကြသည့်အခန်း မဟုတ်။ မောင်တော် ကနောင်မင်းသားက ထိုအမျှော်စိုက် ဘောလယ်များကို နားမထောင်အားသေးသည့်အကြောင်း၊ သူတို့ မြန်မာနိုင်ငံကြီးကို ခေတ်မီလက်နက်နိုင်ငံကြီးဖြစ်အောင် ကြိုးပမ်းရမည့်တာဝန်ရှိနေကြောင်း။ ယခုပင် လက်နက်ရုံကိုသွားကြည့်ရဦးမယ်ဖြစ်ကြောင်းနှင့်နိုင်ငံရေးစကားတွေ တော်တော်များများ ပြောသွားပါသည်။ ကျွန်တော် ကြည့်ဖူးသည့်လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် ပြဇာတ်များတွင် ထူးခြားသည့်ပြကွက် ဖြစ်ပါသည်။ တင်ဆက်ပုံအသစ်ဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါ၏။

ဟောပြောပွဲပြီးသည့်အခါတွင် ဆရာဦးဆန်းထွန်းက ပထမ၊ ကျွန်တော်က ဒုတိယ၊ ခင်ဆွေဦးက တတိယ၊ မောင်နေဝင်းက စတုတ္ထ အစဉ်လိုက် ဟောကြသည်။

ဆရာဦးဆန်းထွန်းကား၊ ပွဲကျအောင် ပြောနိုင်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။ ဘယ်အကြောင်းကိုပြောပြော နားထောင်ကောင်းအောင် ပြောတတ်သည်။ ကျမ်းဂန်ထွက်စာတွေကိုလည်း အာဂုံရွတ်နိုင်သည်။ အလွန်ပျင်းစရာကောင်းသည့် ဘာသာရေးစာပေကိုပင် လူကြီးရောလူငယ်ပါ မပျင်းအောင် ဟောပြောနိုင်သူပါတည်း။

ထိုညက ဆရာဦးဆန်းထွန်းသည် အဘိဓဇမဟာရဋ္ဌဂုဉ္ဇရ ခန္တီးဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ထေရုပ္ပတ္တိကို ဟောပြောသည်။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ထေရုပ္ပတ္တိကို ပရိသတ်တွေ တဝါးဝါး ပွဲကျအောင် ဟောပြောနိုင်သည်ဆိုလျှင် ဆရာဦးဆန်းထွန်း၏ စကားပြောကောင်းခြင်းကို အကဲခတ်နိုင်ကြလိမ့်မည်ဟုကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

ကျွန်တော်ကား ကျွန်တော် ဟောနေကျ ‘ဓားတောင်’ဝတ္ထုအကြောင်းကိုသာ ဟောပါ

သည်။ ယခင်ကဆိုလျှင် ကျွန်တော်သည် စာပေဟောပြောပွဲများတွင် ပုံသေကားကျ ထားဟော တတ်သည့်အလေ့ မရှိပါ။ စိတ်ကူးပေါ်ရာ၊ တွေ့ရာကို ကျမ်းမေးပြောသွားတတ်သည်သာ ဖြစ်ပါ သည်။ စကားအသုံးအနှုန်းကလည်း တစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ တူချင်မှ တူတတ်ပါသည်။ လေယူ လေသိမ်းကလည်း နေရာဌာနကို လိုက်၍ ကွဲပြားတတ်ပါသည်။ ယခုမူ ကျွန်တော်သည် အ ကြောင်းအရာမှာသော်လည်းကောင်း၊ လေယူလေသိမ်းမှာလည်းကောင်း၊ အသုံးအနှုန်းမှာ သော်လည်းကောင်း၊ ကွဲပြားခြင်း မရှိတော့ပါ။ လူနည်းသည်ဖြစ်စေ၊ လူများသည်ဖြစ်စေ၊ လေ ယူလေသိမ်း တဖြောင့်တည်းဖြင့် ပြောတတ်သည့်အကျင့်ကို ရပါပြီ။ နေရာဌာန မည်မျှကွဲကွဲ ခြားနားခြင်း မရှိသော အသုံးအနှုန်းကို သုံးတတ်နေပါပြီ။

ကသာစာဆိုတော်ကော်မိတီသည် ကျွန်တော်တို့ကို နောက်တစ်ည ဟောပြောရန် မေတ္တာရပ်ခံသည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့တတွေ ဝှက်ကျနေလေသည်။ ဆရာဦးဆန်းထွန်းကား ဆေးစက်ကျရာ အရပ်ထင်ဆိုဘိသို့ ပါးစပ်က ထွက်ရာ တရားဖြစ်သည့်ပုဂ္ဂိုလ်မျိုးဖြစ်သည့် အတွက် အရေးမကြီး။ ကျွန်တော်တို့ကား စကားကို ကောင်းစွာ ပြောတတ်သူ မဟုတ်။ ထို အထဲတွင် တစ်နေရာတည်း နှစ်ခါဟောရမည်ဆိုသည့်အခါတွင် ပြောစရာအသစ်ကို ရှာကြရ သည်။ စဉ်းစားကြရသည်။ သို့ရာတွင် တကယ်ဟောကြသည့်အခါတွင် အထိုက်အလျောက် အောင်မြင်ကြသဖြင့် တော်သေးသည်ဟုဆိုရပါမည်။

ထိုညက ဟောပြောပွဲသည် နာရီပြန်တစ်ချက်ကျော်မှ ပြီးလေသည်။ ပြီးသည့်အခါ တွင် နှင်းမှုန်သည် ထူထပ်စွာ ကျရောက်နေသည်။ သို့ရာတွင် ပရိသတ်ကား ပွဲပြီးသည့်အထိ ဇွဲ ကောင်းကောင်းဖြင့် နားထောင်နေကြသည်။

*

နောက်တစ်နေ့မှာ ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့ဖြစ်လေသည်။ မနက်ပိုင်းတွင် ဘာမျှအစီအစဉ် မရှိသဖြင့် ဈေးထဲသို့လျှောက်ကြည့်ကြသည်။ ဤသည်မှာ ကျွန်တော်တို့ထုံးစံ။ ကျွန်တော်တို့သည် မြို့တစ်မြို့ကို ရောက်၍ အချိန်အားရသည်ဆိုလျှင် ဈေးကိုတော့ တစ်ပတ်မျှ ဖြစ်စေ လျှောက်ကြည့်ကြမြဲ ဖြစ်သည်။ ဈေးကို ကြည့်လျှင် ထိုမြို့၏ စီးပွားရေးအခြေအနေကို အကြမ်းဖျင်းမျှဖြစ်စေ အကဲခတ်နိုင်သည်။

ကသာဈေးထဲတွင် တရုတ်ပစ္စည်း တော်တော်များများကို တွေ့ရ၏။ လည်စည်း၊ ဓာတ်ပူး၊ ဓာတ်ခဲ၊ ဘယဆေး၊ ကြွေထည်၊ မျက်နှာပဝါ၊ အိပ်ရာခင်း၊ စသည့်လူသုံးကုန်ပစ္စည်း အသေးအဖွဲ့များဖြစ်ကြသည်။ ဈေးက တော်တော်ချိုသည်။ အကောင်းဆုံး ဓာတ်ခဲတစ်လုံးကို နှစ်ကျပ်လောက်သာ ပေးရသည်။ ရန်ကုန်တွင်သာဆိုလျှင် လေးငါးကျပ်လောက်တော့ အောက်ထစ်ပေးရလိမ့်မည်။ လမ်းလျှောက်လျှင်စီးသည့် တရုတ်အဝတ်ဖိနပ်များလည်း အသင့်အတင့် ပေါသည်ဟုသိရ၏။

ထိုပစ္စည်းများမှာ ဗန်းမော်ဘက်မှလာခြင်းဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။

ဈေးက ပြန်လာပြီးနောက် ခဏနားပြီး ရေချိုးကြသည်။ ဦးဆန်းထွန်းကား ကျွန်တော်တို့ ခရီးစဉ်တလျှောက်လုံးတွင် ရေချိုးသည်ကို တစ်ခါမျှမတွေ့ရချေ။ ကျွန်တော်တို့ ရေချိုးသည်ကိုမြင်သည့်အခါတွင် တအံ့တဩဖြစ်ကာ “ဆရာတို့က တော်တော် ရေချိုးနိုင်တဲ့လူတွေဗျာ၊ ဒီလောက် ချမ်းချမ်းစီးစီးကြီးထဲမှ ဆရာတို့မို့ ရေချိုးနိုင်တယ်”ဟုတဖျစ်တောက်တောက် ပြောနေသည်။

နေ့လည်ပိုင်း ပတ္တမြားရပ်ကွက် စာပေဟောပြောပွဲသို့ သွားကြသည်။ ဆွေးနွေးပွဲဆိုသော်လည်း ဝိုင်းထိုင်၍ ဆွေးနွေးကြသည့် ဆွေးနွေးပွဲမျိုးမဟုတ်။ အသံချဲ့စက်တွေ၊ တရားဟောစင်မြင့်တွေ၊ မဏ္ဍပ်တွေနှင့် အကျလုပ်ထားသည့် ဆွေးနွေးပွဲ ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ဆွေးနွေးပွဲ ပုံသဏ္ဍာန်ထက် ဟောပြောပွဲပုံသဏ္ဍာန်က ပိုကဲနေသည်။

ပတ္တမြားရပ်ကွက်ဆွေးနွေးပွဲပြီးလျှင် စာဆိုတော်ကော်မတီဝင် ကိုမြင့်ဆွေအေးက လက်ဖက်ရည်သောက် ဖိတ်သဖြင့် သူ့အိမ်သို့ ခဏတဖြုတ်ဝင်ရသေးသည်။ ကိုမြင့်ဆွေအေးမှာ လူငယ်ရှေ့နေတစ်ဦးဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်တွင်လာပြီး ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့ကို ဖိတ်သွားသူဖြစ်သည်။

သူသည် ရန်ကုန်သို့ အစောကြီးဆင်းလာပြီး ကျွန်တော်တို့ကို ဖိတ်သွားသည်။ ကျွန်တော်တို့ လာမည့်ရက်တွင် မန္တလေးသို့ဆင်းကြိုသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့လာ စစ်ကိုင်းသို့ ကူးကာ စစ်ကိုင်းမှ မီးရထားစီးခဲ့ကြသဖြင့် သူ့ကို မတွေ့ခဲ့ရ။

မန္တလေးဘူတာထဲတွင် ကျွန်တော်တို့တသိုက်ကို ရှာမတွေ့သဖြင့် သူ ဗျာများခဲ့ရပုံကို ပြောပြီး တဝါးဝါးပဲ့ကျနေကြသည်။

“ဒီမှာ အကုန်လုံး ပြင်ပြီးပြီးလေ၊ ဆရာတို့ကလဲ လာမယ်လို့ပြောပြီးပြီ။ မန္တလေးကို ရောက်ပြီလို့လဲ သတင်းကြားတယ်၊ ဒါပေမယ့် ဘယ်မှာမှရှာလို့မတွေ့ဘူး၊ ဘူတာရုံကို မေးတော့ လဲ ဆရာတို့နာမည်တွေနဲ့ လက်မှတ်ဝယ်ထားတယ်ဆိုတာ တွေ့ရတယ်၊ ဒါပေမယ့် ရထားသာ ထွက်လာရော၊ လူကို ရှာလို့မတွေ့ဘူး၊ ကျွန်တော်ကတော့ ကသာတစ်မြို့လုံးက ဝိုင်းဆဲကြ တော့မှာပဲဆိုပြီး စိတ်ဓာတ်ကျလိုက်တာလေ မပြောပါနဲ့တော့၊ စစ်ကိုင်းဘူတာရောက်လို့ ဆရာ တို့ကို မြင်လိုက်တော့မှ ရင်ထဲက အလုံးကြီးကျသွားတော့တယ်” ဟု သူ ဗျာများခဲ့ရပုံကို ပြန် ပြောသည်။

ကိုမြင့်ဆွေအေး၏ အိမ်တွင် ခဏနားပြီးနောက် စာဆိုတော်ကော်မီတီသည် ကျွန် တော်တို့ကို အိမ်တစ်အိမ်သို့ခေါ်သွားလေသည်။ ကသာမှ ဝါသနာရှင်များစုဆောင်းထားသည့် စာအုပ်စာတန်းများနှင့်ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို ပြသရန် ဖြစ်သည်။

အိမ်က သိပ်မကြီးလှ။ သုံးပင် နှစ်ခန်း။ ရှေ့တွင် အဖိကလေး ချထားသည့်အိမ် ဟောင်းကလေးတစ်လုံး ဖြစ်သည်။ ခြံထဲတွင် သံပုရာပင်၊ ရှောက်ပင်၊ မာလကာပင် စသည့်သီး ပင်စားပင်များကို စိုက်ထားသည်။ ခြံပြင်မှနေကြည့်လျှင် အိမ်ကလေးကို ကောင်းကောင်းပင် မမြင်ရ၊ သစ်ပင်တွေက စိမ်းညိုလျက်။

အိမ်ရှင်မှာကျောင်းဆရာ ဦးလှမြင့် ဖြစ်လေသည်။ ကျောင်းဆရာ ဦးလှမြင့်အမှူးပြု သည့်ဝါသနာရှင်တစ်သိုက်သည် ကသာနယ်ထဲတွင်ရှိသည့်စာအုပ်စာတန်း အဟောင်းအမြင်း များ၊ ပုရပိုက်များ၊ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ ရုပ်ပွားတော်များကို စုဆောင်းခဲ့ကြသည်။ အချို့ ကို ဝယ်သည်။ အချို့ကို အလှူခံသည်။ သို့ဖြင့် သူတို့သည် ကသာမြို့တွင် အတော်အတန် စုံ လင်သည့် ပြတိုက်ကလေးတစ်ခုကို တည်ထောင်ရန် အခြေတည်ခဲ့ကြသည်။

အိမ်တစ်ခုသို့ရောက်သည့်အခါတွင် ဦးလှမြင့်၏ အိမ်တစ်အိမ်လုံးသည် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ၊ ပုရပိုက်များ၊ စာအုပ်အဟောင်းများ၊ ပန်းချီကားများဖြင့် ပြည့်နေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ စောစောတုန်းက ကျွန်တော်တို့အထင်မှာ သာမန်ကာဂျန်ကာ စုထားသည့် ပစ္စည်းနည်းနည်းပါးပါးလောက်မျှသာဟု ထင်ခဲ့ကြသည်။

သို့ရာတွင် အိမ်ထဲရောက်၍ ပစ္စည်းများကို မြင်လိုက်သည်နှင့် ကျွန်တော်တို့တတွေ့ပါးစပ်အဟောင်းသား ဖြစ်ကုန်ကြသည်။ ကသာလို နယ်မြို့တစ်မြို့တွင် ဤမျှများပြားသည့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို ကျွန်တော်တို့ ဘယ်မှာတွင်မှ မတွေ့ဖူးသေးပါ။ အချို့မြို့များတွင် ရှိသည့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းပြတိုက်များကို ကျွန်တော်တို့ ကြည့်ခဲ့ရောက်ခဲ့ဖူးပါသည်။ သို့ရာတွင် ကသာက ဦးလှမြင့်အိမ်မှပစ္စည်းများလောက် စုံလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် မထင်ပါ။

ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများထဲတွင် တကောင်းမြို့ဟောင်းမှတူးဖော်ရရှိသည့်ဗုဒ္ဓဦးခေါင်းတော်(ကိုးရာစုနှင့်ဆယ့်နှစ်ရာစု)၊ ဗန်းမော်မြို့နယ် ဘက်မှရသောကျောက်ကွင်းများ၊ မိုးခားကြီးဘက်မှရသောဆေးအိုး၊ သက်လူမျိုးတို့ အသုံးပြုခဲ့သည့်ဆေးအိုးများနှင့်ယင်းခဲမြို့ဟောင်းမှရခဲ့သောဆေးအိုးများ၊ စစ်ကိုင်းရွာသစ်ကြီးဘက်မှရသော မြေနားဇွောင်းများ၊ တကောင်းမှရသော အုတ်ခွက်များ စသည့် စုံလှပါသည်။

အခြားမှတ်သားချိန်မရခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော် မမှတ်ခဲ့ရသည့်ရှေးဟောင်းပစ္စည်း အမြောက်အများလည်း ရှိသေးသည်။

ပန်းချီကားများထဲတွင် ဆရာချုံ၏ ပန်းချီကားများ၊ ကူးကားကျေးရွာမှရခဲ့သည့် ဆရာချုံတပည့်ဆရာစော၊ ဆရာခနှင့်ဆရာသောင်တို့၏ ပန်းချီကားများကိုလည်း တွေ့ရသည်။ ရောင်စုံ ပုရပိုက်တွေကလည်း မနည်း။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်ပေါင်းတစ်ရာကျော်ခန့်က ရေးခဲ့သည့်ဗေဒင်ပုရပိုက်များကိုလည်း တွေ့ခဲ့ရသည်။

“ဒီပစ္စည်းတွေကို ထိန်းရတာ တာဝန်မကြီးဘူးလား၊ မီးတို့ဘာတို့စိတ်ချရပါမလား”
“ဒီလိုပဲ ထိန်းရတာပဲ ဆရာရေ၊ ကျွန်တော့်တစ်အိမ်လုံးမှာလဲဒီ ပစ္စည်းပဲရှိတာ၊ ဒါတွေကို လူခိုးမှာ မီးလောင်မှာစိုးလို့ ကျွန်တော်လဲ ကသာမြို့က ဘယ်ကိုမှ မခွာရဲဘူး၊ ဒါကြောင့်

ကျွန်တော်ကို ကျွန်တော့်မိန်းမက ဥစ္စာစောင့်တဲ့၊ သူများက သေမုဥစ္စာစောင့်ဖြစ်တာ၊ ရှင်က အရှင်လတ်လတ် ဥစ္စာစောင့်ဖြစ်နေတာတဲ့။ ခုတော့ ကျွန်တော်တို့မြို့မှာ ပြတိုက်ကလေးတစ်ခု ဆောက်မလို့ စီစဉ်ပြီးပါပြီ။ ရှေ့နှစ်လောက်ဆိုရင်တော့ ပြတိုက်ကလေးဘာလေး အဆောက်အဦးကလေး ဘာလေးနဲ့ဖြစ်တော့မှာပါ”

“ဒါတွေကို တစ်ယောက်တည်း စုတာလား၊ ဝိုင်းစုကြတာလား”

“ဝါသနာရှင်တွေ ဝိုင်းစုကြတာဆိုပါတော့ ဆရာ၊ အဓိက စုတာကတော့ ဦးလှမြင့်ပေါ့။ သူက ဝါသနာလဲ ပါတယ်၊ အလုပ်လဲ အားတယ်ဆိုတော့ ကောင်းကောင်း လုပ်နိုင်တော့ပေါ့”

“ခင်ဗျားတို့ ပစ္စည်းတွေကို ရန်ကုန်က ဝါသနာအိုးတွေ မြင်ရင်တော့ ဘယ်လောက်များ သရေကျလိုက်ကြမလဲ မသိဘူး၊ ကျွန်တော့်မိတ်ဆွေတစ်ယောက် ရှိတယ်၊ သူကလဲ ဒါမျိုးလိုက်စုပြီး ရှေးဟောင်းပစ္စည်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့စာအုပ်တွေကိုလဲ ဖတ်တာပဲ၊ သူ့မှာ ဒီပစ္စည်းပဲ ရှိတယ်၊ တခြား ဘာမှမရှိဘူး၊ သူလဲ ဆရာဦးလှမြင့်လို ဥစ္စာစောင့်ပဲ”

ဆရာဦးလှမြင့်၏ အိမ်တစ်လုံးစာ အပြည့်ရှိသော ပေပုရပိုက်များ၊ စာအုပ်စာတန်းများ၊ ပန်းချီကားများ၊ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းကို ကျွန်တော်တို့ စုံလင်အောင် ကြည့်ချိန်မရပါ။ သူ့အိမ်တွင် နှစ်နာရီလောက် အချိန်ကုန်ပြီး သည့်နောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ ရိပ်သာသို့ ခပ်သုတ်သုတ်ပြန်၍ ညစာစားကြသည်။

ဒုတိယညဟောပြောပွဲကိုလည်း မနေ့ညက နေရာမှာပင် ပြုလုပ်လေသည်။ ဒုတိယညဖြစ်သည့်တိုင် ပရိသတ်ကလည်း ပထမညတုန်းကလိုပင် မဏ္ဍပ်နှင့်အပြည့်ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် မနေ့ညက လူအစီအစဉ်အတိုင်း ဟောကြသည်။ ဆရာဦးဆန်းထွန်းက မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ထေရုပ္ပတ္တိကို ဟောသည်။ ကျွန်တော်ကလည်း ခါတိုင်းဟောနေကျ အကြောင်းအရာကို ပြောင်း၍ ဟောသည်။ ကျန်လူများကလည်း အကြောင်းအရာသစ်ကို ဟောကြသည်။ အဆင်ပြေကြပါ၏။ ပရိသတ်ကလည်း စိတ်ဝင်စားကြပါ၏။ ချမ်းချမ်းစီးစီးတွင် မီးဖိုတွေ ဖိုပြီး နားထောင်ကြသည်။ နာရီပြန်တစ်ချက်ကျော်မှပြီးသည့်တိုင် ပရိသတ်သည်အား ကောင်းဆဲ ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် စာဆိုတော်ကော်မိတီ၏ ဖိတ်ကြားချက်အရ ကသာတွင် ဟောပြော ပွဲနှစ်ပွဲနှင့်ဆွေးနွေးပွဲ လုပ်ခဲ့ပြီးပြီ။

နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် အစီအစဉ်အရ အင်းတောသို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကသာ နှင့်အင်းတော် မူလအစီအစဉ်မှာ သစ်တောဌာနစိုက်ခင်းကို လေ့လာရန်ဖြစ်သည်။ သစ် တောဌာနသည် ကသာ-အင်းတော် လမ်းတစ်နေရာတွင် စမ်းသပ်ကွက်များ ချကာ ကျွန်းပင် များကို စိုက်ပျိုးလျက်ရှိသည်။ သစ်တော်ဦးစီးမှူးဦးသန်းလွင်နှင့်အဖွဲ့သည် သူတို့စိုက်ပျိုး ထား သည့်ကျွန်းပင်များကို ကျွန်တော်တို့အား ပြချင်သည်။ ကျွန်တော်တို့ကို သစ်တောထဲ ရောက်ဖူး စေချင်သည်။ သစ်တောထဲက အမှုထမ်းတို့ဘဝကို ပြချင်ပုံရသည်။

သို့ရာတွင် အချိန်မရသဖြင့် မကြည့်ခဲ့ရပါ။ ယောသားသစ်တောအရာရှိ ကိုအောင် ဌေးကမူ ကသာသစ်တောကြီးဝိုင်းထဲသို့ လာရန် ကျွန်တော့်ကို တဖွဲ့ဖွဲ့မှာနေလေသည်။

မနက်လက်ဖက်ရည်သောက်ပြီးနောက် အင်းတော်သို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကိုသန်း လွင်က သူကိုယ်တိုင် ကားမောင်းပို့ပြီး ဆရာကြီးဦးလှဝေ၊ ဆရာကြီးဦးငြိမ်း၊ စာဆိုတော်ကော် မိတီအတွင်းရေးမှူး ကိုချစ်လှိုင်နှင့်အဖွဲ့ဝင်ဒေါ်ခင်လေးတို့က ကျွန်တော်တို့ကို အင်းတော် ရောက်အောင် လိုက်ပို့ကြသည်။

မော်တော်ကားသည် ကသာမြို့မှထွက်လျှင် တောင်တန်းကြီးတစ်ခုပေါ်သို့ တက်လာခဲ့ လေသည်။ တောင်ပေါ်တက်စတွင် စိုက်ခင်းကလေးများ၊ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးစခန်းများကို တွေ့ ရလေသည်။ သို့ရာတွင် တောင်ပေါ်သို့တက်လာသည့်အခါတွင် တောနက်စပြုလေပြီ။

“အင်မတန် သစ်မျိုးစုံတဲ့တော ဆရာရဲ့” ဟု ဆရာကြီးဦးငြိမ်းက ပြောသည်။ ကျွန်း၊ ပျဉ်းကတိုး၊ တမလန်းစသည့် အကောင်းစားသစ်မာများ ထွက်သည်ဟုသိရလေသည်။

မော်တော်ကားလမ်းသည် တောင်စောင်းတောပေါ်တွင် ကြွေပတ်ဖောက်ထားသည်။

“ဟိုတစ်နေ့တုန်းက မြစ်ထဲမှာတုန်းက လှမ်းမြင်တဲ့ ဖက်ဆွတ်တောင်တန်းလေး၊ ဟိုအ ပွင့်ဖြူဖြူတွေက စစွေးပန်းတွေပေါ့”

ကိုသန်းလွင်က မော်တော်ကားမောင်းရင်း ပြသွားသည်။ ကသာနှင့်အင်းတော်သည် ဆယ်မိုင်ခန့်သာ ဝေးသည့်အတွက် မြေပြန့်တောင်သာဆိုလျှင် ချက်ချင်းရောက်သွားပေလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် တောင်တန်းကြီးကို ကျော်ဖြတ်နေရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကားသည် ထင်သလောက် ခရီးမတိုင် ပါ။ ဆယ်မိုင်ခရီးကို နှစ်မိုင်သာသာလောက် သွားရလေသည်။

ဖက်ဆွတ်တောင်တန်းကို ကန့်လန့်ဖြတ်ကျော်ပြီးသည်နှင့် မော်တော်ကားသည် မြေပြန့်သို့ ဆင်းလာခဲ့ကြသည်။ စမ်းချောင်းကလေးတစ်ခုကို ကျော်ပြီးသည် နှင့်အင်းတော်မြို့ကို သစ်ပင်တွေကြားမှ ဘွားကနဲ မြင်လိုက်ရသည်။

အင်းတော်ကား တောင်ပြာပြာတွေ ဝိုင်းနေသည့် ချိုင့်ဝှမ်းထဲက မြို့တစ်မြို့ဖြစ်လေသည်။ လမ်းမကြီးတွေက တဖြောင့်တည်း။ လမ်းဘေးတွင် အိမ်တွေကလည်း သပ်သပ်ရပ်ရပ်။ ကိုယ့်ဝင်း ကိုယ်ခြံကလေးတွေနှင့် စိုက်ခင်းလေးတွေကလည်း စိမ်းစိမ်းစိုစို။ မြို့က တိတ်ဆိတ်လျက်။ မော်တော်ကားသံ၊ မြင်းလှည်းသံ၊ လူသံသူသံတွေကို မကြားရ။

အင်းတော်သည် တောင်ပြာပြာတွေကြားတွင် အိပ်ပျော်နေသည်နှင့်တူတော့သည်။

*

(၆)

အင်းတော် စာပေဟောပြောပွဲကား နေ့လယ်တွင် ကျင်းပသည့်ဟောပြောပွဲ ဖြစ်သည်။ အများအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ဟောပြောပွဲများမှာ ညဘက် အားလပ်သည့်အချိန်များတွင်မှ လုပ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အင်းတော်ဟောပြောပွဲမှာ နေ့တွင် ကျင်းပခြင်း ဖြစ်

သည့်အတွက် ကျွန်တော်တို့အဖို့ ထူးဆန်းနေသည်။

နေ့လယ်ဟောပြောပွဲဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ကြာကြာမနားနိုင်ပါ။ အင်းတော် အထက်တန်းကျောင်းကြီး အနားယူခန်းများတွင် ခဏနားပြီးနောက် ထမင်းကို ခပ်သုတ်သုတ် စားကြရသည်။ ထမင်းစားသည့်အိမ်မှ တောက်လျှောက်ဟောပြောပွဲသို့ ဝင်ရသည်။

ဟောပြောပွဲကို မြို့လယ်ခေါင် ရုပ်ရှင်ရုံကြီးတွင် ကျင်းပ၏။ ရုပ်ရှင်ရုံအမည်ကို ကျွန်တော်တို့ မမှတ်မိတော့ပါ။ လူနှစ်ထောင်လောက်ဆုံသည့်ရုံးကြီးဖြစ်ပါသည်။ ရုံအနီးအနား တဝိုက်တွင် လူသူသိပ်မတွေ့ရ။ ထမင်းစားသည့်အိမ်မှ ရုပ်ရှင်ရုံသို့လာစဉ် လမ်းတလျှောက် တွင်လည်း လူသူကို သိပ်မတွေ့ရ။ မြို့တစ်မြို့လုံးကို ကြည့်ရသည်မှာ ထူးထူးခြားခြား တိတ်ဆိတ်နေသည်ဟုစိတ်တွင် ထင်မိသည်။ သန့်ရှင်းသပ်ရပ်သလောက် တိတ်ဆိတ်ငြိမ်သက်သည့် မြို့ဖြစ်သည်ဟုပင်ဆိုချင်တော့သည်။

သည်မျှ တိတ်ဆိတ်ပြီး သည်မျှလောက် လူသူရှင်းသည့်မြို့သည် စာပေကို စိတ်ဝင်စား မည်ဟု ကျွန်တော်တို့ မထင်။ ကျွန်တော်တို့ ဟောပြောပွဲသည်လည်း စည်စည်ကားကား ရှိမည် ဟု မမျှော်လင့်။

ရုံနားရောက်တော့ လူကလေးကျိုးတိုးကျဲတဲကို မြင်ရစပြုပြီ။ ဟိုနားတစု သည်နား တစုမျှသာ။

လူစုထဲမှ စာဆိုတော် ကော်မီတီဝင်အချို့ ထွက်လာကြသည်။

“ဘယ်နှယ်တုန်း၊ နေ့လယ်ဆိုတော့ လူတွေက မအားကြဘူးထင်တယ်၊ ကိစ္စမရှိပါဘူး လေ၊ လာသလောက်ပေါ့”

ကျွန်တော်တို့က သူတို့တတွေကို အားပေးသည့်အနေဖြင့် ပြောသည်။

“လာပါတယ် ဆရာတို့ရဲ့၊ ရုံကြီးတစ်ရုံလုံး ပြည့်နေပြီ၊ နှစ်ထောင်သုံးထောင် လောက်တော့ ရှိတာပေါ့၊ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ ဟောပြောပွဲ မပြောနဲ့ ရုပ်ရှင်တွေပွဲတွေမှာတောင် သည်လောက် လူမများဖူးဘူး”

“ဟာ...ဟုတ်ကဲ့လား”

ဟုတ်ပါသည်။ ရုံထဲတွင် လူတွေပြည့်နေပြီ။ အချို့ထိုင်စရာပင်မရှိ ကြတော့။ မိုးတို့ မတ်တတ်ဖြင့် နားထောင်ကြရသည်။ ပရိသတ်တွေကလည်း စုံသည်။ ဘုန်းတော်ကြီး၊ လူကြီး၊ လူလတ်၊ လူငယ်၊ ကျောင်းသား/သူ၊ ဆရာ/မ၊ အမှုထမ်း၊ ခြံစိုက်သူ၊ လယ်သမား၊ သစ် ခုတ်သမား၊ လူတန်းစားပေါင်းစုံ၊ အလွှာပေါင်းစုံမှ လာကြသည်။

စည်းကမ်း သေဝပ်၍ စိတ်အားထက်သန်သည့် ပရိသတ်ဖြစ်လေသည်။

ဟောပြောပွဲမစမီ မြို့ခံ တူရိယာဝိုင်းက စာဆိုတော်သီချင်း၊ မန်လည်ဆရာတော်၏ ဘွဲ့ကိုရည်ညွှန်းစပ်ဆိုသည့်တေးသီချင်းစသည်တို့ဖြင့် ဦးစွာ တီးမှုတ်ညွှန်ခံသည်။ ကျွန်တော် အကြိုက်ဆုံးကား၊ လက်ဝဲသုန္ဒရအကြောင်း စပ်ထားသည့်သီချင်း ဖြစ်လေသည်။ စာသား များကလည်း ကောင်းသည်။ တေးသွားကလည်း လွမ်းစရာ။ အသံအေးဖြင့် ဆိုရသည့်တေး သွားမျိုးဖြစ်သည်။ စာသားကလေးတွေကို ကြိုက်သဖြင့် တောင်းမည်ဟု စိတ်ကူးမိသော်လည်း မေ့လာခဲ့သည့်အတွက် စာသားများကို မရတော့ပါ။ မြိုင်ခြေတောလယ်မှာ၊ အပြောကြွယ်လှတဲ့ ဝသုန္ဒရ စာပေဆိုသည့် စာလုံးကလေးအချို့ကိုသာ မှတ်မိတော့သည်။

ဟောပြောပွဲကို ၁၂ နာရီတွင် စ၏။ ကျွန်တော်တို့တလျှောက်လုံး ဟောလာခဲ့သည့် အစီအစဉ်အတိုင်း ဆရာဦးဆန်းထွန်းက ရှေ့ဆုံးက ဟောသည်။ အင်းတော်တွင် ဆရာဦးဆန်း ထွန်းသည် ဒေသနှင့်လိုက်သည့် အကြောင်းအရာကို ဟောလေသည်။ အခြားမဟုတ်။ မန်လည် ဆရာတော်ကြီးအကြောင်း ဖြစ်လေသည်။ မန်လည်ရွာမှ အင်းတော်မှ ခြောက်မိုင်ခန့်မျှသာ ဝေးရာ သူတို့မြို့နယ်ထဲက မန်လည်ဆရာတော်ကြီးအတွက် အင်းတော်သားများက ဂုဏ်ယူကြ သည်။

ဂုဏ်ယူရုံသာမဟုတ်။ မန်လည်စာပေ ပြန်လည်ဖော်ထုတ်ရေးအတွက် အဖွဲ့ကလေး တစ်ခုဖွဲ့ထားကာ ထိုအဖွဲ့က မန်လည်ဆရာတော်ကြီး၏ စာပေများကို ပြန်လည်ပုံနှိပ်လျက် ရှိ သည်ဟုသိရ၏။ မန်လည်စာပေစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့သည် မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ မဟာသုတကာရီမဆဒေဝလင်္ကာသစ်ကျမ်းကြီးကို မနှစ်က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ယခု လက်

ကျွန်ုပ်ပင် မရှိတော့။ နောက်ထုတ်သည့်မာစဒေဝလင်္ကာသစ်ကို လိုချင်လျှင် ရန်ကုန်ရွှေတိဂုံ ဘုရားဈေးမှာသာ ရနိုင်တော့သည်။

“ဒီလိုကျမ်းမျိုးတွေကို အလုံအလောက် ရိုက်ဖို့ကောင်းတယ်။ ခုရန်ကုန်မှာ ကျွန်တော် တို့ ဈေးကြီးပေးဝယ်နေရသည်။ ရွှေတိဂုံ ဘုရားဈေးမှာဆိုရင် မတန်တဆပဲ”

အဖွဲ့က အခက်အခဲအချို့ကြောင့် စောင်ရေကို လျှော့ရိုက်ရကြောင်း နောင်တွင် လုံ လောက်အောင် စောင်ရေများများ ရိုက်နိုင်ရန် ကြိုးစားမည်ဖြစ်ကြောင်းနှင့်ကတိပေး၏ ။

ကျွန်တော်ကား မစာဒေဝလင်္ကာကြီးကို စာအုပ်စင်တွင် အမြဲသိမ်းထားပါသည်။ တစ် အုပ်ပျောက်သွားလျှင် နောက်တစ်အုပ် ဝယ်တင်သည်။ စိတ်ကူးရတိုင်း ဖတ်သည်။ ဂျပန်ခေတ် ကျွန်တော်တို့တတွေ ဆယ့်သုံးလေးနှစ်အရွယ်တွင် အားနေသဖြင့် ဘုန်းကြီးထံ စာတက်စဉ် ဘုန်းကြီးက ကျွန်တော်တို့ကို မစာဒေဝ၊ ကိုးခန်းပျို့စသည့်လင်္ကာတွေကို တတ်ပေးသည်။ အချို့စာပုဒ်များကို အာဂုံဆောင်ခိုင်းသည်။ မစာဒေဝလင်္ကာသစ်သည် မြန်မာဂန္ထဝင်စာပေကို မြတ်နိုးတတ်ရန် ကျွန်တော့်ကို သင်ကြားပေးလိုက်သည့် ကျောင်းကြီးတစ်ကျောင်း ဖြစ်ပါ သည်။

မန်လည်စာပေ စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့သည် မစာဒေဝလင်္ကာသစ်ကိုသာမက ပညာဝီဇ် သနာထကာကျမ်းခေါ် မန်လည်အမေးအဖြေပေါင်းချုပ်ကျမ်းကြီးကိုလည်း ရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ သည်။ ယင်းကျမ်းမှာ လယ်တီဆရာတော်၊ မင်းကွန်းဆရာတော်၊ ပုသိမ်ဆရာတော်၊ မိုးတားမြို့ စား အညာမြစ်စဉ်ဝန်၊ မိုင်းခိုင်းမြို့စား ပိဋကတ်တော်အုပ်တို့အပါအဝင် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်၊ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ မေးမြန်းချက်များကို မန်လည်ဆရာတော်က ဖြေဆိုထားသည့် ကျမ်းကိုးကျမ်းကို စုပေါင်းရိုက်နှိပ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ကမ္မဋ္ဌာန်းတရားနှင့် ပတ် သက်သည့်ကျမ်း ၇ ကျမ်းကို စုပေါင်းထားသည့်မန်လည်ကမ္မဋ္ဌာန်းပေါင်းချုပ်ကျမ်းကြီးကို လည်း စုပေါင်းရိုက်နှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့က နောက်ဆုံးထုတ်ဝေခဲ့သည့်ကျမ်းမှာ မန်လည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ကဗျာပေါင်းချုပ်ကျမ်းကြီး ဖြစ်သည်။ ယခင်က မန်လည်ဆရာတော်ကြီး၏

ကဗျာများကို ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ကြသော်လည်း တပေါင်းတစည်းတည်း မဟုတ်ကြ။ ဟိုတစု သည် တစု ပြန်ကြဲနေကြသည်။ ယခု စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့က ယင်းတို့အားလုံးကို တစ်အုပ်တည်း ပေါင်းပြီး ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလိုက်ခြင်း ဖြစ်၏။ ကဗျာပေါင်းချုပ်ကျမ်းကြီးတွင် ဘုန်းကြီးပျံ ငိုချင်း များ၊ အံတော်သီချင်းများ၊ မောင်းသီချင်းများ၊ မင်္ဂလာရတုပေါင်းချုပ်၊ ဆန်းသိမ်နှင့် အခြား ကဗျာမျိုးစုံတို့ ပါဝင်ကြသည်။

မန်လည်ဆရာတော်ကား စာမျိုးစုံ ရေးနိုင်သည့် စာရေးဆရာကြီး ဖြစ်လေသည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်းပေါင်းချုပ်ကျမ်းလို လောကုတ္တရာစာမျိုးကိုလည်း ရေးနိုင်သည်။ မဆဒေဝလင်္ကာလို လောက၊ ဓမ္မ၊ ရာဇအကြောင်းစုံသည့်လောကီစာများကိုလည်း ရေးနိုင်သည်။ သံချို၊ လေးချိုး၊ တေးထပ်စသည့်တို့ကိုလည်း ရေးနိုင်သည်။ ရတု၊ ငိုချင်းစသည့်တို့ကိုလည်း ရေးနိုင်သည်။ မောင်းထောင်းသီချင်းလို ကျေးလက်ကဗျာမျိုးကိုလည်း ရေးနိုင်သည်။ ထိုမျှမကပါ ‘ကြောက် ခမန်းပါတဲ့၊ မြောက်နန်းနေ မငွေတုတ်ရယ်က၊ အောက်လမ်းမှာ ငွေလို့လှုပ်သည့်ပြင်’ အစချီ သည့် မန်လည်က ပဲလှော်သည် မငွေတုတ်သတင်းကို ကြား၍စပ်သည့် စာချိုးမျိုး၊ ‘သစ်ပင်ရိပ် မြိုင် ဟိုလျှိုရိုးမှာလ၊ လေးပင်တိုင် လင့်စင်ထိုးပါလို့၊ သီလရှင် အလံခိုးပါတော့မတဲ့’ အစချီ သည့် တောထဲသို့ တရားထိုင်သွားရန် ခွင့်တောင်းသည့် သီလရှင်ကို ရေးပေးသည့် ပတ်တိုက် မျိုး၊ ‘ထမနဲထိုးရန်တို့၊ စာချိုးလို့မှာခွဲမယ်၊ တဆိတ်ဆန်သည် ကောက်ညှင်းရယ်နဲ့၊ တပိဿာဆီ အမှန်သွင်းပါလို့၊ ဂျင်းက သုံးဆယ်၊ မြေပဲဖြူလှော် တစ်ခွက်ကယ်နဲ့၊ အုန်းသီးဆန် အတူဖက် ပါလို့၊ နှမ်းမပျက် ဤနည်းနယ်၊ ရေစင်ကြယ်ပထည့်ရိုး၊ လက်နှစ်သစ်သာ၊ တွက်စစ်ကာချိန် တဆယ်ဆားရယ်နဲ့၊ ရောနှောကာ လူအများတို့ရယ်၊ အားသစ်လို့ထိုးစသည့် ထမနဲထိုးရန် နည်းပြအချိုး စသည့် ကဗျာအမျိုးအစားများကိုလည်း စပ်ခဲ့လေသေးသည်။

မန်လည်ဆရာတော်ဘုရားကြီးသည် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် မတော်မတည့်သည့်အရာတို့ ကို တွေ့လျင်လည်း ကဗျာကို ကောက်စပ်သည်။ ဘုန်းကြီးလူထွက် ဦးချိန်လူပျိုနာဖြစ်၍ သေပုံ ကိုစပ်သည့်ကဗျာမျိုး၊ မိန်းမတို့ကိုယ်ဝန်ဆောင်ချိန်တွင် ဖြစ်တတ်သည့်သဘာဝများနှင့်ဆောင် ရန် ရှောင်ရန်တို့ကို ဖွဲ့ဆိုသော အိမ်နိမ့်ပေးလေပြေ စသည့်တို့ကိုလည်း စပ်ဆိုသည်။

သီပေါမင်းအား လာရောက်ဖမ်းဆီးသွားသည့်မျက်နှာဖြူစစ်သားတို့၏ ပုံကို မန်လည် ဆရာတော်ကြီးက ‘ကုလားနက် ဟိန္ဒူ၊ မုတ်ဆိတ်ထူပန်ချာ။ ဦးထုတ်နီပထန်၊ မဆရမံဂေါ်ရာ၊ ဂေါ်ရခါမဒရပ်၊ ငါးဆယ်တွဲခုနစ်စင်း၊ ရောတွင်းက၊ သင်္ဘောရပ်လို့၊ လူတပ်မြင်းတပ်၊ သေနတ်အမြောက်၊ ဝင်းဝင်းတောက်နှင့်၊ ခရာကောက်ဗားစည်၊ တအိအိ တအိုအို၊ သဲသဲပြိုမျှ၊ စစ်ဗိုလ်စူဇီဒါ၊ ဂျမဒါ၊ ဟဝဒါ၊ နာယက၊ စစ်ဗာယီသူကောင်ချီ သူကောင်ထမ်း၊ လမ်းလုပ် လမ်းပြင်၊ မစင်စွန့် တံမြက်သိမ်း၊ မြင်းထိန်းနှင့်နှားကျောင်း၊ ရေလောင်းနှင့်ရေသယ်၊ သားရေ လွယ် ကျောက်စားပွဲထိုး၊ ခံတမာ၊ ယမဆန် ဦးစွန်းဖုတ်၊ နံသာသုတ် ပြာသုတ်၊ မျက်နှာပုတ် မျက်နှာမဲ့၊ မျက်နှာမဲ မျက်နှာဖြူ၊ အမေးထူနှာခေါင်းကြီး၊ ဂဠုန်မင်းနှုတ်သီးကဲ့သို့ ခေါင်း ပေါင်းကြီးမျက်ဆံကြောင်း၊ ဖွာလောင်ဘောင်းဘီ၊ အင်္ကျီဖားဖား၊ ဥပကလားသည့်နှယ်’ ဟုမန် လည်ဆရာတော်ကြီး စပ်ခဲ့သည်။

၁၂၄၀-ပြည့်နှစ်တွင် မန်လည်ဆရာတော်ကြီးသည် စောင်းဆရာကြီးဦးမန်းအား သီ ချင်းတစ်ပုဒ် ရေးပေးလိုက်လေသည်။ ‘ပေါ့ပေါ့စားစား၊ ထင်မိထင်ယောင် မမှားကြပါနဲ့၊ ငါ့ ကိုယ် ငါ့မယား၊ ငါ့သမီး ငါ့သား၊ ငါ့ဥစ္စာ ငါ့ဟာဟူ၍ မှတ်တတ်သည့်၊ ရူပက္ခန္ဓာကြီးကိုနော်ဗျာ၊ ဖျက်စီးလေလေ ဖျက်ဆီးလိုက်ကြပါ’ ဟုအဆုံးသတ်ထားသည့် နိဗ္ဗိန္ဒာသီချင်းကြီးမျိုးကိုလည်း ရေးခဲ့ကြသည်။ ‘ဂိသပညာရှင်တို့က တေးသံသွင်း၍ သီချင်းဖန်တီးပါက တေးဘုမ္မာကဲ့သို့ သီ ချင်းကောင်းတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာမည်ဟု ခန့်မှန်းမိကြောင်း’ဖြင့် ကဗျာပေါင်းချုပ်ကျမ်းကြီးတွင် မန်လည်စာပေစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့က နိဒါန်းရေးထားသည်။

မန်လည်ဆရာတော်ကြီးသည် ကဗျာ မည်ရွှေ့မည်မျှ ရေးခဲ့သည်ကို မည်သူမျှ သေ သေချာချာ မပြောနိုင်ကြ။ အချို့ကို တပည့်များက မိတ္တူကူး၍ သိမ်းထားခဲ့ကြသည်။ အချို့ ကို နှုတ်တက်အာဂုံ ဆောင်ထားကြသည်။ ရှာဖွေနိုင်လျှင် အများအပြား ရှိသေးသည်ဟု သိခဲ့ရ သည်။

မန်လည်စာပေစောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့သည် မန်လည်ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ စာပေ များကို တိမ်းပါးမှားယွင်းခြင်း မရှိအောင် စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ပျက်စီးခြင်း မရှိအောင် ထိန်း သိမ်းခြင်း၊ တိမ်မြုပ်ခြင်းမရှိရန် ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း၊ တစ်ဦးတစ်ယောက် အမြတ်အစွန်း

အတွက် မဟုတ်ဘဲ တိုင်းပြည်အကျိုး ရှိစေရန် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းစသည့်လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်မည်ဟု အဖွဲ့ဝင်များက ကျွန်တော်တို့ကို ရှင်းပြလိုက်ကြသည်။

စောင့်ရှောက်ရေးအဖွဲ့နာယကများအဖြစ် တတိယမန်လည်ဆရာတော်ဦးပုည၊ အင်းတော်မြို့မကျောင်းဆရာတော်ဦးနန္ဒဝံသ၊ မန်လည်မြောက်ကျောင်းဆရာတော်ဦးဉာဏိနှင့် အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများမှ လူပုဂ္ဂိုလ်များ ပါဝင်သည်ဟုသိခဲ့ရသည်။

ဥနေလေးနာရီကျော်လျှင်ပင် အင်းတော်တွင် နေလုံးကို မမြင်ရတော့။ နေလုံးသည် အနောက်ဖက် ဖက်ဆွတ်တောင်တန်းနောက်ကွယ်သို့ လျော့ကျသွားသည်။ နှင်းလား၊ မြူလား၊ တောင်ခိုးလားဟုခွဲခြားမရသည့် မှုန်မှုန်ဖွဲ့ဖွဲ့တို့ကြောင့် တောင်တန်းများသည် ပို၍မှိုင့်နေသည်ဟုထင်ရ၏။ အင်းတော်တွင် မနက်ခင်းဆိုလျှင်လည်း ကိုးနာရီကျော်လျှင် ဆယ်နာရီ လောက်ကျမှ နေပွင့်သည်။ နှင်းက ဆိုင်းလျက်၊ မြူက မှိုင်းလျက်၊ တောင်ခိုးက ဝိုင်းလျက်။

နေရောင်ပျောက်သွားသဖြင့် အချမ်းဓာတ် လွှမ်းလားသည့်တိုင် ကျွန်တော်တို့တတွေမှာ ဦးဆန်းထွန်းကလဲ့လျှင် ရေမချိုးဘဲ မနေနိုင်ကြပါ။ အေးစိမ့်နေသည့်တွင်းရေကို ခပ်သုတ်သုတ် ချိုးပြီးနောက် အနှေးထည်ထူထူဝတ်ကာ အင်းတော်မြို့ကျောင်းဆရာတော် ဦးနန္ဒဝံသကို သွားရောက် ဖူးမြော်ကြသည်။

ဆရာတော်၏ ကျောင်းသည် အင်းတော်မြို့လယ်က တည်ရှိသည်ဟုကျွန်တော် ထင်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မြို့သက်မြို့နဲ့ မရှိ။ လူရိပ်လူသံကို မကြားရ။ မြို့လယ်တွင် တောင်ကုန်းမြင့်မြင့်တစ်ခု ရှိသည်။ ဆရာတော်၏ ကျောင်းသည် ထိုတောင်ကုန်းပေါ်တွင် ရှိသဖြင့် မြို့လယ်ဆိုသည့်တိုင် မြို့နှင့်တသီးတခြား ဖြစ်နေသည်။ တောင်ကုန်းပေါ်မှ မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင် အင်းတော်မြို့နှင့်တကွ မြို့နှင့်ခြောက်မိုင်ကွာလောက်တွင် ကန်တော်ကြီးကို စီး၍မြင်နေရလေသည်။ တစ်ဖက်တွင်ကား ကျွန်တော်တို့ ဖြတ်သန်း သွားလာခဲ့ရာ ဖက်ဆွတ်တောင်တန်းကြီးသည် တောင် ခိုးနှင့်နှင်းမြူကြားတွင် မှိုင်းနေသည်။ နှင်းမြူနှင့်တောင်ခိုးတို့ကြားမှ စစ်စေးပန်းဖြူဖြူတို့သည် စိတ်မရှည်သည့်ပန်းချီဆရာတစ်ယောက် ကမန်းကတန်း ကြဲပက်ထားသည့် ဆေးစက်များနှင့် တူနေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် အင်းတော်မြို့မကျောင်း ဆရာတော်ဦးနန္ဒဝံသကို ဝင်ရောက် ဖူး
မြော်ကြ၏။

ဆရာတော်မှာ သက်တော်ခြောက်ဆယ်လောက်တွင် ရှိလေပြီ။ သို့ရာတွင် ဇရာဒုဗ္ဗလ
၏ နိမိတ်လက္ခဏာများကို မတွေ့ရသေး။ ကျန်းမာစိုပြေဆဲပင် ရှိသေးသည်။ ဆရာတော်က
ကျွန်တော်တို့ကို မန်လည်ရွာသို့ မသွားနိုင်ကြတော့။

ဥစာကို ခပ်သုတ်သုတ်စားပြီး စားကြည့်တိုက်တွင် ကျင်းပသည့်ဆွေးနွေးပွဲသို့ လာခဲ့
ကြသည်။ ရာသီဥတု ပြင်းထန်သဖြင့် ဆွေးနွေးပွဲသို့ ပရိသတ် ၁၀၀ လောက်လာကြသည်။
ရာသီဥတု ပြင်းထန်သဖြင့် လူနည်းရကြောင်း တာဝန်ခံတို့က ရှင်းပြကြ၏။

အမှန်အားဖြင့် လူမနည်းပါ။ ဆွေးနွေးပွဲမှာ အပြန်အလှန်ဆွေးနွေးကြသည့် စာပေ
ဝိုင်းဖြစ်ရာ၊ ထို့ထက်လူများလျှင်လည်း ဘာမျှ ဆွေးနွေးနိုင်မည် မဟုတ်ပါ။

ထိုညက ဆွေးနွေးပွဲသို့လာသည့် ပရိသတ်၏ ဆွေးနွေးချက်များမှာ အဆင့်အတန်း
ရှိကြပါသည်။

ထိုဆွေးနွေးပွဲမှအပြန်တွင် ကျွန်တော်တို့တည်းခိုသည့်အထက်တန်းကျောင်း ဧည့်ခန်း
ဆောင်တွင် ကောလင်းမှအကြိုရောက်လာသည့် ဒေါက်တာစိုးထွဋ်နှင့်ဦးဝင်းညွန့်တို့ကို တွေ့ရ
သည်။

စင်စစ် ဦးဝင်းညွန့်နိုင်မှာ ကောလင်းစာဆိုတော်ကော်မီတီဝင် မဟုတ်ပါ။ အစိုးရတာ
ဝန်ဖြင့် စစ်ကိုင်းမှကောလင်းသို့ ခဏရောက်လာသူ ဖြစ်ပါသည်။ စစ်ကိုင်းသို့ရောက်လျှင် ကျွန်
တော်တို့တတွေ သူ့ဆီသို့ ရောက်မြဲ။ ယခင်က သစ်လုပ်ငန်းကော်ပိုရေးရှင်းတာဝန်ဖြင့် ကော
လင်းတွင် နေခဲ့ဖူးပြီးနောင်တွင် စစ်ကိုင်းသို့ ပြောင်းသွားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ဦးဝင်း
ညွန့်နိုင်သည် ကောလင်းကို သံယောဇဉ်ပြတ်ဟန် မတူပါ။ ကောလင်း စာဆိုတော်ကိစ္စများကို
သူက စစ်ကိုင်းမှ တာဝန်ခံ၍လုပ်ပေးနေသည်။ စာရေးဆရာများကို ဖိတ်ကြားသူကိစ္စ၊ မန္တလေး
တွင် တည်းခိုရေးကိစ္စ၊ စစ်ကိုင်းတွင် ဧည့်သည်တို့သွားလိုသည်တို့ကို လိုက်လံပို့ဆောင်ရေးကိစ္စ
များကို သူပင် တာဝန်ယူရသည်။ ကောလင်းရှိစဉ်က သူနှင့်ဒေါက်တာစိုးထွဋ်တို့ လက်ထောက်

ပညာရေးမှူး ဦးဝင်းဆွေတို့ပင် တာဝန်ယူလုပ်ခဲ့ရသည်။ ဦးဝင်းညွန့်နိုင်က ကျွန်တော်တို့ကို ဒေါက်တာစိုးထွဋ်နှင့်မိတ်ဆက်ပေး၏။ ဒေါက်တာစိုးထွဋ်ကား ခပ်ငယ်ငယ်၊ အသားဖြူဖြူ၊ ခပ် သွက်သွက်၊ ကောလင်းမှ မီးရထားဆရာဝန်ဖြစ်ပြီး ရုပ်ပုံကို လူပုံပန်းကို ကြည့်လိုက်သည့်နှင့် ဆရာဝန်ဂိုက်အပြည့်ရှိသူ ဖြစ်သည်။

သို့ရာတွင် ဒေါက်တာစိုးထွဋ်၌ အခြားသောဆရာဝန်တော်တော်များနှင့် ခြားနား သည့်အချက်တစ်ချက်ကား ရှိ၏။ ယင်းမှာ အခြားမဟုတ်။ စာဖတ်ဝါသနာပါခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆရာဝန်တော်တော်များများသည် စာဖတ်လေ့ မရှိကြပါ။ ဒေါက်တာစိုးထွဋ်ကား စာဖတ်သည့် ဆရာဝန်ဖြစ် လေသည်။

ဒေါက်တာစိုးထွဋ်သည် တဲ့တဲ့ချိတ်ကာ ကျွန်တော်တို့ကို ကောလင်းမှလာခေါ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

မနက်ဝေလီဝေလင်း နှင်းတွေ့မှုန်နေသည့် အမှောင်ထုကြီးထဲတွင် ကျွန်တော်တို့တ တွေ ဘူတာရုံသို့လာခဲ့ကြသည်။ မီးရထားဆရာဝန်ဖြစ်သည့်ဒေါက်တာစိုးထွဋ်က ကျွန်တော်တို့ အတွက် တဲ့သတ်သတ် ချိတ်လာခဲ့သဖြင့် ကျွန်တော်တို့တတွေ စိတ်အေးချမ်းသာစီးနိုင်ကြပါ သည်။ ကျွန်တော်တို့တဲ့တွင် ကျွန်တော်တို့တသိုက်နှင့်ဒေါက်တာစိုးထွဋ်တို့သာပါသည်။ အခြား တဲ့များတွင် ကားခရီးသည်တွေ ငါးပိငါးချဉ်သိပ်လျက်။

ရထားစုထွက်သည့်အခါတွင် မီးရထားတို့ထောင့်ထဲရှိ ခုံတစ်ခုံပေါ်တွင် စောင်တွေ အ ထပ်ထပ်ချီအိပ်နေသည့်လူနာတစ်ယောက် ထလာလေသည်။ သည်တော့မှ ကျွန်တော်တို့တတွေ သူ့ကို သတိထားမိကြတော့သည်။

ထိုလူမှာ အသက်ခြောက်ဆယ်ကျော်လောက် ရှိပြီ။ အရပ်ထောင်ထောင်မောင်း မောင်း၊ အရပ်ထောင်မောင်းသလောက် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးကလည်း ကြီးမားတုတ်ခိုင်သည်။ ဆံပင် တို့မူ ကွက်တိကွက်ကြား ဖြူစပြုလေပြီ။ ထိုလူကြီးသည် ကျွန်တော်တို့တသိုက်ကို လှမ်းကြည့် လိုက်၏။ ထို့နောက် ခင်ဆွေဦးကို စူးစိုက်ကြည့်သည်။ ထို့နောက် တစ်ဖက်သို့ လှည့်သွားကာ ခုံ

အောက်မှ ပုလင်းတစ်လုံးကို ကောက်ယူလိုက်ပြီး မော့ချလိုက်သည်။ ပြီးလျှင် အနားက ဖန်ခွက် ထဲမှ ရေတကျိုက် သောက်ချလိုက်၏ ။

“အဘိုးကြီး မနက်အစောကြီး ချနေပြီထင်တယ်”

ကျွန်တော်တို့ ဒေါက်တာစိုးထွဋ်ကို ကပ်မေးသည်။

“ဟုတ်တယ်ဆရာ၊ အဲဒါ ကျွန်တော်တို့ ကောလင်းက ဖိုတိုဂရပ်ဖာလေ၊ ဓာတ်ပုံဆရာ ဆိုလို့ သူက လူတိုင်းလဲ ရိုက်ပေးတာ မဟုတ်ဘူး၊ သူ့စိတ်ပါမှ သူခင်မှ လိုက်ရိုက်ပေးတာ၊ ပြီး တော့ ပိုက်ဆံပေးရင်လဲ ယူချင်မှယူတာ”

“ဒါဖြင့် သူ ဘာနဲ့စားနေသလဲဗျာ”

ဒီလိုပဲ ကြုံတဲ့အိမ်ဝင်စားသွားတာပဲ၊ သားမယားတွေ ရှိပေမယ့် သူ ဒီလောက် အရက် သောက်နေတော့ ဘယ်ဒဏ်ခံနိုင်မလဲ ဆရာရယ်၊ သူကလဲ သားမယားကို ဘယ်ရှာကျွေးနိုင် တော့မှာလဲ”

“အရက်က ဘယ်လောက်များ သောက်လို့တုန်းဗျ”

“ဘယ်လောက်သောက်သလဲ မသောက်သလဲတော့ မသိဘူးဆရာ၊ ခုမနက် အိပ်ရာ ထထချင်း မျက်နှာမသစ်ဘဲ ကောက်မော့တာသာ ကြည့်ပေတော့”

ထိုလူကြီးသည် ခင်ဆွေဦးကို နောက်တစ်ကြိမ် လှမ်းကြည့်ပြန်သည်။ သူ့မျက်နှာက ဝေခွဲမရသည့်ဟန် ပေါက်နေသည်။

“ဘိုးဖေ၊ ဒီကိုလာလေ၊ အစတုန်းကတော့ ဆရာမနဲ့သိတယ်ဆို ခုတော့ ဘာဖြစ်နေ တာလဲ”

ဒေါက်တာစိုးထွဋ်တို့တသိုက်က လှမ်းခေါ်သည်။

“သူက ဆရာမတို့အဖေ ဆရာကြီးမဟာဆွေခွဲညီအစ်ကိုနှစ်ဝမ်းကွဲသုံးဝမ်းကွဲလောက် တော်လို့ ပြောတယ်ဆရာမရဲ့၊ ခုအဘိုးကြီးတွေ့ရမှာ ရှက်နေပုံရတယ်၊ ဆရာမကော သူ့ကို မှတ် မိသလား”

“ဟင့်အင်း ကျွန်မ ကောင်းကောင်း မမှတ်မိဘူး”

ဒေါက်တာစိုးထွဋ်တို့က ဘိုးဖေကို ဇွတ်အတင်းခေါ်ကြသည်။ ဘိုးဖေက ကျွန်တော်တို့ အနားသို့ မလာမချင်။ နောက်ဆုံး ဒေါက်တာစိုးထွဋ်ကိုယ်တိုင် လက်ဆွဲပြီး ခေါ်လာတော့မှ ပါ လာသည်။

“ကျွန်တော်တို့နဲ့ကတော့ သူငယ်ချင်းတွေလို ဖြစ်နေပြီ၊ သူကလဲ ကျွန်တောတို့လို လူငယ်တွေနဲ့မှ တဲ့တယ်၊ ညနေဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ဝိုင်းကို ရောက်လာတော့တာပဲ”

“ဟောဒီမှာ ဘိုးဖေ၊ ဘိုးဖေက ဆရာမနဲ့အမျိုးတော်တယ်ဆို၊ ဆရာမက မမှတ်မိဘူး ပြောနေပါလား၊ ဘိုးဖေ ကျွန်တော်တို့ကို ညာတာပေါ့ ဟုတ်လား”

ဒေါက်တာစိုးထွဋ်က ဘိုးဖေကို စသည်။ ဘိုးဖေ၏ မျက်နှာသည် ချက်ချင်း ညိုမှိုင်း၍ သွား၏။

“အင်း...ညည်းကတော့ ဘယ်သိတော့မလဲ၊ နိုင်ငံကျော်စာရေးဆရာမကြီး ဖြစ်နေပြီး ကိုး၊ ဒါပေမယ့် ညည်းငယ်ငယ်တုန်းက ငါထိန်းလာရတာပါအေ၊ အဲဒီတုန်းက အစ်ကိုရှိန်တောင် ရန်ကုန် မပြောင်းရသေးဘူးထင်တယ်၊ ညည်းကနှစ်ခါလည်သုံးခါသည်၊ အဲဒီတုန်းက အစ်ကိုရှိန် (မဟာဆွေ) တကောင်းရပ်ထဲမှာ နေတယ်”

ဘိုးဖေက ခင်ဆွေဦး၏ဆွေမျိုးတွေကို ရွတ်ပြသည်။ သူနှင့် ဆရာကြီးမဟာဆွေတို့ ဘယ်နည်းဘယ်ပုံ တော်စပ်ကြသည်ကို ရှင်းပြသည်။ ထိုအခါတွင် ဘိုးဖေကို ခင်ဆွေဦး မှတ်မိ တော့သည်။

“အော် . . . ဟုတ်ပြီဦးလေ၊ အဲဒီတုန်းက ခင်ဦး ငယ်သေးတာကိုး”

သူတို့တူဝင်ရိုးနှစ်ယောက် စကားလက်ဆုံကျနေကြသည်။ ခဏကြာတော့ ဘိုးဖေသည် တရှုတ်ရှုတ် ငိုနေလေသည်။

“ဟင် . . . ဘိုးဖေ၊ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ ဘာဖြစ်လို့ ငိုနေရတာလဲ”

ဒေါက်တာစိုးထွဋ်က အလန့်တကြား မေး၏ ။

“ဘာမှ မဖြစ်ပါဘူး ဆရာရယ်၊ ဝမ်းနည်းလို့ ငိုတာပါ။ ကျွန်တော်က လူပေလူတေ၊ ဘဝကလဲ စုံလှပြီ၊ ခုတော့ စစ်ကိုင်းက ဆွေမျိုးတွေနဲ့လဲ မတွေ့တော့ပါဘူး၊ အဆက်ပြတ် ကုန်ပါပြီ၊ မြန်မာပြည်အနှံ့ ရောက်ချင်ရာရောက်၊ လုပ်ချင်ရာလုပ်ခဲ့တဲ့လူ၊ အစိုးရအလုပ်လဲ လုပ်ခဲ့ဖူးတယ်၊ ဖားကန့် တို့ဘာတို့ ဘက်မှာဟိုတုန်းက ကျောက်လဲ တူးခဲ့ဖူးပြီ၊ ရွှေလီဘက်မှာ ရွှေလဲကျင်ခဲ့ဖူးပြီ၊ အဲခုတော့ အရက်သမားပေါ့၊ အရက်အိုးမှာ ဂျိုးကပ်ပြီး သေတော့မှာပါ”

ဘိုးဖေသည် သူ့ဘဝကိုသူ ဝမ်းနည်းနေဟန် တူ၏ ။ ကျွန်တော်တို့ ကအားပေးကြရ သည်။

“မရတော့ဘူး ဆရာတို့ရယ်၊ ကျွန်တော့်ဘဝက သည်လိုနဲ့ သေသွားတော့မှာပါ၊ ခုပဲ အသက်ခြောက်ဆယ်ကျော်နေပြီ”

ကျွန်တော်တို့က အရက်၏မကောင်းကြောင်းကို တရားဟောကြရသည်။ အရက်မ သောက်ဖို့၊ သောက်လျှင်လည်း စည်းကမ်းနှင့်သောက်ဖို့၊ အလွန်အကျွံမသောက်ဖို့ ဝိုင်း၍ ပြော ကြသည်။ ပြောမည့်သာ ပြောရသော်လည်း ဘိုးဖေကို ချွတ်ဖို့မလွယ်ပါ။ (လွန်ခဲ့သည့် တစ်လ လောက်ကမူ ဘိုးဖေတစ်ယောက် အရက်လုံးဝပြတ်သွားပြီး ကောင်းကောင်းမွန်မွန် အလုပ်လုပ် နေကြောင်း၊ ကျန်းမာရေးလည်း ကောင်းလာကြောင်း ကြားရသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ဝမ်းသာရ သည်။)

ကျွန်တော်တို့သည် တစ်လမ်းလုံး ဘိုးဖေ၏ ဘဝဇာတ်လမ်းစုံကို နားထောင်လာခဲ့ကြသည်။ ဘိုးဖေ၏ ဇာတ်လမ်းများကို နားထောင်ရင်း ကောလင်းသို့ ရောက်မှန်းပင် မသိလိုက်ကြ။

ကောလင်းကား မန္တလေး-မြစ်ကြီးနားလမ်းတွင် ရွာထောင်ပြီးလျှင် မီးရထား အလုပ် ရှိသည့်မြို့ဖြစ်သည်။ ထိုအတွက် မီးရထား အလုပ်သမားတွေ၊ အမှုထမ်း အရာထမ်းတွေ များသဖြင့် စည်စည်ကားကားရှိသည်။ ထူးခြားချက်မှာ ကောလင်းတွင် သွားစရာ လာစရာ အငှား ယာဉ်ဟူ၍ မတွေ့ရခြင်းဖြစ်သည်။ လမ်းပေါ်တွင် မြင်းခွာသံ တဖြောက်ဖြောက်နှင့်မြင်းလှည်းများကိုလည်း မတွေ့ရ။ ခေါင်းလောင်းသံ ကလင်ကလင်နှင့်ဆိုက်ကားများကိုလည်း မတွေ့ရ။ ဘူတာမှ အိမ်သို့ပစ္စည်းသယ်လျှင် လက်တုန်းလှည်းကလေးတွေနှင့် သယ်ကြရသည်။ လက်တုန်းလှည်း အငှားလိုက်သည့် သူငယ်ကလေးများကို လမ်းမတွင် တွေ့ရ၏။

ဦးဝင်းဆွေကား ဘိုးဖေလိုပင် အရပ်ထောင်ထောင်မောင်းမောင်း၊ ကိုယ်လုံးဖိုင့်ဖိုင့်နှင့် ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ခန္ဓာကြီးခိုင်သလောက် သွက်လက်ပေါ့ပါးသူပါတည်း။

နေ့လည်တွင် မြို့ခံလူကြီးများ၊ စာဆိုတော်ကော်မီတီဝင်များနှင့် မိတ်ဆက်ညှော်ခံပွဲလုပ်ပြီး ညတွင် မြို့လယ်ခေါင် ဈေးအနီးက ရုပ်ရှင်ရုံကြီးတွင် ဟောပြောပွဲကျင်းပကြသည်။

ကျွန်တော်တို့တတွေ စားသောက်ပြီး ရုပ်ရှင်ရုံဘက်သို့ ထွက်လာသည့်အခါတွင် လူတွေ ပြည့်ကျပ်နေပြီ။ ရုံထဲမှာသာမက ရုံပြင်ဘက်တွင်လည်း လူတွေ ကျိတ်ကျိတ်တိုးနေသည်။ ဈေးဆိုင်တန်းတွေနှင့် ပွဲဈေးတန်း တစ်ခုပမာလူတွေ ရှုပ်ယှက်ခတ်နေသည်။

ဆရာဦးဆန်းထွန်းကား ခါတိုင်းထက် အာတွေ့နေ၍လော မပြောတတ်။ ထိုနေ့ညက ဦးဆန်းထွန်းသည် နှစ်နာရီနီးပါး ဟောပြောပစ်လိုက်သည်။ ၇း ၂၀ မှစ၍ဟောရာ ၉ နာရီကျမှ ပြီးတော့သည်။

ကြာသည့်တိုင်အောင် ဦးဆန်းထွန်း၏ ဟောပြောချက်သည် မှတ်သားဘွယ် ကောင်းပါသည်။ အရွှန်းအသောတို့လည်း ပါသဖြင့် နားထောင်လိုလည်း ကောင်းပါသည်။

အသံချဲ့ဆက်သည် သိပ်မကောင်းသဖြင့် အနည်းငယ် အဆင်မပြေသည်ကလဲ့လျှင်

ကောလင်းဟောပြောပွဲသည်လည်း အောင်မြင်သည့် ဟောပြောပွဲတစ်ခုဖြစ်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

*

[၇]

နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် ကောလင်းမြို့ အထက်တန်းကျောင်း ကျောင်းခန်းမကြီးထဲ၌ စာပေဆွေးနွေးပွဲ လုပ်ကြသည်။ မနေ့ညက ဟောပြောပွဲတွင် အသံချဲ့စက် မကောင်းသဖြင့် ဟောပြောရသည်ကို ကျွန်တော်တို့တတွေ အားမရကြ။ သို့ရာတွင် ယနေ့မနက် ဆွေးနွေးပွဲ၌မူ အသံချဲ့စက်လည်းကောင်းသည်။ ဆွေးနွေးပွဲသို့လာသည့် ကျောင်းသူကျောင်းသားများကလည်း စိတ်အားထက်သန်ကြသည်။ ကျောင်းသူကျောင်းသားများသာမက အပြင်မှစာပေဝါသနာရှင်များလည်း တက်ရောက်ကြသဖြင့် ကျောင်းခန်းမကြီးတစ်ခုလုံးပြည့်သွား၏။ မေးသည့်မေးခွန်းများကလည်း အဆင့်အတန်း မြင့်ကြပါသည်။ ရသစာပေပြဿနာများ၊ ဘာသာစာပေပြဿနာများ၊ ခရီးသွားစာပေပြဿနာများ၊ ကာရန်မဲ့ပြဿနာများ၊ ဘာသာရေး ဆိုင်ရာစာပေပြဿနာများကို တာဝန်ခွဲ၍ ဖြေသွားကြသည်။ ဆရာဦးဆန်းထွန်းက ဘာသာရေးဆိုင်ရာစာပေပြဿနာများကို တာဝန်ယူ၍ ဖြေကြားသွားသည်။

နွေလည်ပိုင်းတွင် ဝန်းသိုမြို့သို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ ကောလင်းနှင့်ဝန်းသိုသည် မီးရထားလမ်းပေါ်တွင် အထက်အောက်ရှိနေကြသည့်မြို့များဖြစ်သည့်တိုင် အချိန်ကိုလု၍ အလုပ်လုပ်ရသဖြင့် မီးရထားကို စောင့်မနေနိုင်ပါ။ ထိုကြောင့် ကောလင်းစာဆိုတော်ကော်မတီနှင့်

ဦးဝင်းညွန့်နိုင်တို့ စီစဉ်ပေးသည့်သစ်ထုတ်လုပ်ရေးဌာနပိုင် လော်ရီကားကြီးဖြင့် ဝန်းသိုသို့ လာခဲ့ကြ၏။ မော်တော်ကားက သစ်တိုင်သည့်ကားကြီး။ ရှေ့ပိုင်းတွေသာ အမိုးပါပြီး နောက်ပိုင်းက ဟာလာဟင်းလင်း။ ကောလင်းညများသည် ခိုက်ခိုက်တုန်အောင် အေးသော်လည်း ကောလင်း နေ့လယ်ခင်းများကား ကြောက်စရာကောင်းလောက်အောင် ပူပါသည်။ အညာက ပြာသိုလ နေမင်းသည် တစ်လမ်းလုံး ကျွန်တော်တို့ကျောပေါ်တွင် စီး၍လိုက်လာလေသည်။ သည်အထဲတွင် လမ်းကလည်း ကြမ်းလိုက်သေးသည်။ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးဌာနပိုင်ကားများနှင့် အရပ်ကားတစ်စင်းနှစ်နှင်းလောက်သာသွားသည့်လမ်းဖြစ်သဖြင့် အထူးတလည်လည်း ပြင်ဆင်ဟန်မတူတော့ပါ။ တချို့နေရာတွေက ချိုင့်တွေကျင်းတွေ၊ တချို့နေရာများက လှည်းမောင်းထားသဖြင့် လှည်းပုံတောင်းနှစ်လုနီးပါးနက်သည့်စောက်ကြီးတွေ ထင်နေသည့်လမ်းကို တလှည့်ဖြတ်သန်းမောင်းလာခဲ့သည်။ ကျွန်တော်သွားဖူးသည့် မော်တော်ကားလမ်းများတွင် ဤလမ်းသည်လည်း ပုံတောင်ပုံညာသွားသည့်လမ်းနီးပါး ဆိုးပါသည်။ ကျွန်တော်တို့ခေါင်းပေါ်တွင် ချွေးတွေ ပုံနီနီတွေ လုံးလျက်။

ကောလင်းနှင့်ဝန်းသို သိပ်မဝေး၍သာ တော်တော့သည်။

ဝန်းသိုစာဆိုတော်ကော်မီတီကို ခေါင်းဆောင်သူမှာ စာရေးဆရာ မောင်မျက်ရှင် ဖြစ်လေသည်။ မောင်မျက်ရှင်မှာ လွန်ခဲ့သည့် တစ်နှစ်နှစ်နှစ်တုန်းလောက်တုန်းက ပါရှင်းကဗျာဆရာကြီးအိုမာခိုင်ယမ်၏ ရှု၊ဘာအိယက်ကဗျာကို မြန်မာပြည်ပြန်ခဲ့သူဖြစ်ပြီး စာနယ်ဇင်းများတွင် ဆောင်းပါး၊ ကဗျာ၊ ဝတ္ထုတိုစသည်တို့ကို ရေးနေသည့်ကလောင်ရှင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။

မောင်မျက်ရှင်သည် စာရေးဆရာကြီး စစ်ကိုင်းဦးဘိုးသင်း၏ မြေးတော်သူလည်း ဖြစ်သည်။

“ကိုမျက်ရှင်ရေ၊ ဒီခရီးက စာဆိုတော်ခရီးမို့လို့လား မသိဘူး၊ ဆရာကြီးရဲ့ဆွေမျိုးတွေနဲ့ချည်း တွေ့ခဲ့ရသဗျ၊ ရန်ကုန်ကအထွက် မီးရထားပေါ်မှာ မုံရွာဒေသကောလိပ်က ဆရာမလေးတစ်ယောက်နဲ့တွေ့ခဲ့ရတယ်၊ သူကလဲ စစ်ကိုင်းဦးဘိုးသင်းရဲ့မြေးတဲ့၊ အာကာစိုးတဲ့”

“ဟုတ်တယ်ဆရာ၊ အာကာစိုးကလဲ အဘိုးရဲ့မြေးပါပဲ၊ ကျွန်တော်နဲ့တော့ မအေညီအမအရင်းမွေးဆိုတော့ မောင်နှမဝမ်းကွဲ တော်တာပေါ့”

ကျွန်တော်တို့သည်ဆရာကြီး စစ်ကိုင်းဦးဘိုသင်း၏ စာပေအယူအဆများ အကြောင်း သို့ ရောက်သွားသည်။ ငယ်ငယ်တုန်းက စစ်ကိုင်းဦးဘိုသင်း၏ စာအုပ်များအကြောင်းကို ဖတ်ခဲ့ရသည်။ ကျွန်တော် ပထမဆုံးဖတ်ဖူးသည့်ဝတ္ထုမှာ ကိုသန်းမောင်ဝတ္ထုဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က ကိုသန်းမောင်ဝတ္ထုကို အထက်တန်းတွင် အပိုစကားပြေစာအုပ်အဖြစ် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။ ကျွန်တော်တို့ကား ကိုသန်းမောင်ဝတ္ထု ကျောင်းသုံးပြဋ္ဌာန်းသည့်ခေတ်ကို မမီလိုက်ကြပါ။ သို့ရာတွင် အစ်ကိုတွေ အစ်မတွေ လွယ်အိတ်ထဲတွင် ထူးထူးခြားခြား ပါလာသည့်ဝတ္ထုစာအုပ်ကို တွေ့သည့်အခါတွင် မဖတ်ဘဲ မနေနိုင်။ သူတို့အလစ်တွင် သူတို့လွယ်အိတ်ထဲမှခိုး၍ ဖတ်ရခြင်းဖြစ်၏။ ဇာတ်လမ်းဇာတ်ကွက်ကို ကောင်းကောင်း မမှတ်မိတော့။ မြန်မာလူငယ်များ ပင်လယ်ရေကြောင်းသွားလာရေးကို ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ကြရန် နှိုးဆော်ထားသည့် ဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ဖြစ်ကြောင်းလောက်ကိုသာ သိတော့သည်။ နောက် ဆရာကြီးရေးသည့်စလေငခွေး၊ ခရီးသည်ကြီး၊ ဖာတလုံးခေါင်းကျား၊ ငမဲကျွန်၊ ပင်လယ်ပျော်သီသီစသည့်ဝတ္ထုများကို ဖတ်လာရသည်။ ပင်လယ်ပျော်သီသီဝတ္ထုမှာ လွမ်းစရာဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ဖြစ်သည်ဟု ရေးရေးသာ မှတ်မိသည်။ ကောင်ကလေးတစ်ယောက် တံငါသည်တွေကြားကထဲက ရောက်သွားပြီး သူတို့နှင့်အတူ အသက်ထက်ဆုံးနေထိုင်သွားသည့်ဝတ္ထုဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။ ရွှေရောင်ဆည်ဆားအောက် သဲသောင်ခုံပေါ်တွင် ခုန်ပေါက်ပြေးလွှားနေသည့် မိန်းမပျိုတစ်ယောက်၏ ရုပ်ပုံကိုသာ ကျွန်တော် မှတ်မိတော့သည်။

စစ်ပြီးသည့်နောက်ပိုင်းတွင်လည်း ဆရာကြီး၏ ဝတ္ထုများနှင့်ကျွန်တော်တို့ အဆက်မပြတ်ကြပါ။ ဇာတ်လမ်းကို မှတ်မိသည်လည်း ရှိ၏။ ဝိုးတိုးဝါးတားဖြစ်နေသည့်များလည်း ရှိသည်။ ဇာတ်လမ်းကို မမှတ်မိသည့်တိုင် ဆရာကြီး၏ ခေတ်ပြင်အယူအဆများကိုကား ကျွန်တော်တို့ ကောင်းကောင်းမှတ်မိပါသည်။ ခေတ်ပြင်အယူအဆများကို ဝတ္ထုများဖြင့် စတင် တင်ပြသူများတွင် ဆရာကြီးစစ်ကိုင်းဦးဘိုသင်းနှင့်ဆရာကြီးမဟာဆွေတို့သည် ရှေ့ဆောင်လမ်းပြများဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော် ယူလိုပါသည်။ သူတို့နှစ်ဦးစလုံးသည် စစ်ကိုင်းသားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ကျောင်းဆရာများလည်း ဖြစ်ကြပါသည်။ ကလောင်ရဲသူများလည်း ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤအချက်သည် မှတ်သားဖွယ်ကောင်းသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။

သတိရသေး၏။ ဘယ်ဝတ္ထုမှန်းတော့ ကျွန်တော်မမှတ်မိ။ ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်တွင် ဆရာကြီး၏ ဇာတ်လိုက်က ဘီအက်စီဘွဲ့ ရပြီးသား။ နေတော့ တဲကုပ်ကလေးနှင့်။ အမေအိုကြီးကို လုပ်ကျွေးဖို့ အလုပ်လိုက်ရှာသည်။ အလုပ်ရှာ၍ မရသည့်အခါတွင် မန်ကျည်းရွက်ခူးရောင်းသည်။ သူ့ကို မည်သူကမျှ ဘီအက်စီဘွဲ့ရဟု မထင်ကြ။ မန်ကျည်းရွက်ခူးရောင်းရင်း အထက်တန်းစားကောင်မလေးတစ်ယောက်နှင့်တွေ့ကြသည်။ ပဋိပက္ခဖြစ်ကြသည်။ ကောင်မလေးက သူ့ကို အထင်သေးသည်။ မန်ကျည်းရွက်ခူးရောင်းသည့်ဘီအက်စီဘွဲ့ရဇာတ်လိုက်ကလည်း သူ့တို့အထက်တန်းလွှာကို မုန်းသည်။ တစ်နေ့ ကောင်မလေး သူ့နေသည့်တဲကုပ်ကလေးကို အမှတ်တမဲ့ ရောက်သွားသည့်အခါတွင် အင်္ဂလိပ်စာအုပ်ထူထူကြီးတွေကို တွေ့ရသည်။ သူ့ကိုယ်တိုင်ကပင် မဖတ်တတ်။ ဤတွင် ကောင်မလေး သူ့ကို အထင်ကြီးသွားသည်။

ဇာတ်လမ်းက သိပ်တော့မဆန်းပါ။ သို့ရာတွင် ဘီအက်စီဘွဲ့ရ မန်ကျည်းရွက်သည်၏ စရိုက်သည် ကျွန်တော်တို့အဖို့ ဆန်းနေသည်။ သူ့စကားများ၊ သူ့အတွေးများသည်လည်း ဆန်းသစ်သည်။ ဆရာကြီးသည် ကိုလိုနီခေတ်တက္ကသိုလ်ပညာရေး၏ ညံ့ဖျင်းပုံကို ပြောလိုသလော။ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာကို ပြောလိုသလော။ ရိုးဖြောင့်သော အလုပ်ဂုဏ်သိက္ခာကို ပြောလိုသလော။ သူ့ဝတ္ထုများမှ စဉ်းစားစရာအချက်တွေ ကျွန်တော်တို့ အများကြီး ရလိုက်ပါသည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ် ဆရာကြီးစစ်ကိုင်းဦးဘိုးသင်းနှင့်ကျွန်တော် တွေသည့်အခါတွင် ဆရာကြီးသည် အသက် ၆၀ ကျော် ၇၀ နီးပါးရှိနေပြီ။ သို့ရာတွင်ဆရာကြီးသည် ကြည့်ရသည်မှာ ဖျတ်လတ်ဆဲ၊ တက်ကြွဆဲ၊ အတွေးအခေါ်တွေ ဆန်းသစ်ဆဲ။

စစ်ကိုင်းမြို့ တစ်ခုသောရပ်ကွက်ရှိ ဝင်းခြံကလေးနှင့်အိမ်ကလေးတစ်လုံး၏ ဆင်ဝင်တွင် ကျွန်တော်တို့ထိုင်ပြီး ခဏအကြာ၌ ဆရာကြီးဦးဘိုးသင်းထွက်လာသည်။ အရပ်ပြတ်ပြတ်၊ အသားလတ်လတ်၊ ခပ်ပိန်ပိန်။ ရုတ်တရက် ကြည့်လိုက်လျှင် ဆရာကြီး၏ အသွင်အပြင်သည် ဗိန္နောဆရာကြီးတစ်ဦး၏ သွင်ပြင်လို ရိုးလွန်းရုံမျှမက၊ ခေတ်နောက်ပြန်နေသည်ဟုပင် ထင်ရသည်။ တံတောင်ဆစ်တွင် ဆက်ထားသည့်လက်ဆက်ဖျင်ကြမ်းအင်္ကျီလက်ရှည်ကို ပိုသိပ်တံသီဝတ်လျက်။ ပုဆိုးက ဆိပ်ခွံလုံချည် ခပ်နှမ်းနှမ်း၊ ခေါင်းတွင် ပန်းရောင်ပုဝါနှမ်းနှမ်းတစ်ထည်ကို ရစ်ထားသည်။ ဤမျှရိုးတာသော အသွင်အပြင်ရှိသူတစ်ဦး၏ ဦးနှောက်မှ ဆန်းသစ်ထူးခြားသော ရှေ့တန်းရောက် အတွေးခေါ်တွေ ထွက်လာမှာ အံ့ဩစရာပင် ကောင်းနေသည်။

ကျွန်တော်တို့က ကိုယ်တိုင်ရေးအတ္ထုပ္ပတ္တိ သို့မဟုတ် မှတ်တမ်းတစ်ခုရေးရန် တိုက်
တန်းကြသည်။

“ရေးပြီးပြီဗျ၊ အားရင်ဒါပဲ ရေးနေတာပဲ၊ ထုတ်ဝေရေး အခက်အခဲကြောင့် စာအုပ်
ဖြစ်မလားသေးတာ”ဟု ဆရာကြီးက ပြော၏။

ထိုအကြိမ်သည် ဆရာကြီးကို ပထမဆုံးနှင့်နောက်ဆုံးအကြိမ် ကျွန်တော် တွေ့လိုက်ရ
ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

*

[၈]

ဝန်းသိုမြို့ကလည်း တိတ်တိတ်ဆိတ်ဆိတ်ပင်။

ရုတ်တရက် ကြည့်လိုက်လျှင် အရေးတော်ပုံတွေ၊ စစ်တွေ၊ ပြည်တွင်းစစ်တွေကို ဖြတ်
သန်းခဲ့ရသည့် နှစ်ဆယ်ရာစုကုန်ခါနီးခေတ်မြို့ကလေးနှင့်မတူ၊ စစ်မဖြစ်မီ ကိုလိုနီခေတ်တုန်းက
ကလေးတွေ အပူအပင်မရှိ ဂွေလိုမ့်ကစားရာ၊ ကာလသားတွေက နေ့တွင် လက်ဖက်ရည်ဆိုင်
ထိုင် ဇယ်တောက်ပြီး ညတွင် ဘင်ဂျိုကလေးတဒေါင်ဒေါင်နှင့် လျှောက်ပြန်သံပေးလုပ်ရာ၊
အားလပ်ရက်များတွင် မြို့ခံအရာရှိကလေးတွေ ပိုကာကစားရာ၊ နှစ်ဆယ်ရာစု အစောပိုင်းက
တောမြို့ငယ်ကလေးတစ်မြို့နှင့် တူနေသည်။

သို့ရာတွင် တကယ်၌ ဝန်းသိုမြို့သည် ငြိမ်သက်နေသည့် မြို့မဟုတ်ပါ။ လှုပ်ရှားတိုက်
ပွဲဝင်များသည့် မြို့ဖြစ်ပါသည်။ မြိတ်သျှန်ယံချဲ့စနစ်ကို ဝန်းသိုစော်ဘွားကြီးဦးအောင်မြတ်
ခေါင်းဆောင်ပြီး၊ တပ်ဦးမှ တိုက်ခဲ့သည့်နေရာဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာကြီးကို အသွားအပြန်
ကြုံလိုက်ရသည့်မြို့ဖြစ်ပါသည်။ တောတောင်လျှိုမြောင်များထဲမှ ဖက်ဆစ်ဂျပန်တို့ကို တိုက်ခိုက်

ခဲ့သည့်မြို့ဖြစ်ပါသည်။ ဝန်းသိုမြို့သည် သွေးဆူသော်လည်း၊ ခေါင်းအေးသည့်လူတစ်ယောက် နှင့်တူသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။ ဝန်းသိုမြို့ထဲသို့ ကျွန်တော်တို့၏ အမိုးပက်လက်နှင့် မော်တော်ကားကြီး ဝင်လာသည့်အခါတွင် မြို့သူမြို့သားများသည် အချိန်မဟုတ် ရောက်လာ သည့်မော်တော်ကြီးကို တစ်ချက်တော့ ကြည့်လိုက်ကြပါသည်။ သူတို့စိတ်ထဲတွင် ဤကားနှင့် ဤ လူတွေသည် ထူးဆန်းနေပုံရပါသည်။ သို့ရာတွင် အံ့ဩဟန် မပြု။ လှမ်းကြည့်ပြီး ကိုယ့်အလုပ် ကိုယ်ဆက်လုပ်ပြီး ကိုယ့်လမ်းကိုယ် ဆက်သွားကြသည်။ ကားပေါ်တွင် သူတို့နှင့်ရင်းနှီးသည့် မြို့ ခံလူတွေပါလာသော်လည်း အော်ဟစ်နှုတ်ဆက်ခြင်း၊ မေးမြန်းစူးစမ်းခြင်း မရှိ။

ကျွန်တော်တို့ကို မြို့မဘန်ဂလိုတွင် နေရာချပေး၏။ ဘန်ဂလိုကလေးက သေးငယ် သည့်တိုင် သပ်ရပ်သည်။ ဘန်ဂလိုဘေးတွင် ညောင်ပင်ကြီးတွေ ဝိုင်းလျက်။ ညောင်ပင်ကြီး အုပ်ကြီးတွေ။ ညဆိုလျှင် ညောင်ပင်အုပ်အုပ်များအောက်တွင် အရိပ်တို့က သိပ်သည်းမည်း မှောင်လျက်။ ‘မမလေး ခိုးမယ်လို့ လူဆိုးတွေနဲ့မောင်တိုင်ပင်၊ မန်းမြို့တော် ညောင်ပင်ကြီးမှာ မြင်းကိုစီးပြင်’ဆိုသည့် ရှေးသီချင်းကလေးတစ်ပုဒ်ကိုပင် အမှတ်တရမိသေးတော့သည်။

ရောက်ပြီးမကြာမီ စာပေဆွေးနွေးပွဲ ကျင်းပ၏။ စာပေဝါသနာရှင်များ တက်ရောက် ပြီး စာပေပြဿနာများကို ဆွေးနွေးမေးမြန်းကြသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာစာအရေးအသား နှင့်ပတ်သက်သည့်ပြဿနာများ ဖြစ်ကြသည်။

ပြောင်းလဲနေသော မြန်မာစာပေအရေးအသားအကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ တတ်သ မျှ မှတ်သမျှပြောခဲ့ကြရသေး၏။

ညနေတွင် မောင်မျက်ရှင်က သူကိုယ်တိုင် သွားထောင်ထားသည့်တော ကြက်သား ကြော်ဖြင့် ညွှဲခံသည်။ တောကြက်သည် ပြေးလွှားပျံသန်းနေသည့်သတ္တဝါဖြစ်၍ အိမ်ကြက်လို မပွ။ အသားက ကျစ်နေသည်။ သို့ရာတွင် လေးလေးပင်ပင်ရှိသည့်အသား ဖြစ်ပါသည်။

ခဏနားပြီးနောက် မြို့လယ်ရှိ ရုပ်ရှင်ရုံကြီးသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ရုပ်ရှင်ရုံထဲတွင် လူတွေ ပြည့်လျက်။ အပြင်တွင်လည်း လာရောက်နားထောင်သူတွေ ပြည့်လျက်။ တချို့က ကွင်းပြင် တွင် မီးဖို၍ နားထောင်ကြသည်။

ဟောပြောပွဲမစမီတွင် သူတို့မြို့ခံ အစီအစဉ်ကလေးတွေကို ကျွန်တော်တို့ ကြည့်ရသေးသည်။ သူတို့အစီအစဉ်က မနည်းလှ။

အမျိုးသမီးလေးတစ်ယောက်က ဝန်းသိုမြို့ဘွဲ့ကို ဆိုပြသည်။ (ထိုဘွဲ့ကို မကူးခဲ့မိသဖြင့် ဤတွင် မဖော်ပြနိုင်တော့ပါ။) နောက်ဆရာမတစ်ယောက်က ယိုးဒယားအကကို ကပြသည်။ ကောင်းပါ၏။ ကခုန်ခြင်းသည် အာစရိယဆရာတို့ တတ်မြောက်အပ်သော အတတ်တစ်ပါးဖြစ်သည်ဆိုလျှင် ထိုအတတ်ပညာကိုလည်း တတ်ကောင်းသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ နောက်အစီအစဉ်မှာ ကျောင်းဇာတ်ခုံပေါ်မှ အရုပ်ကလေးများဆိုသည့် အခန်းဖြစ်ပြီး ကျောင်းသူကလေးနှစ်ယောက်၏ မြိုင်ထနှစ်ပါးသွားအက ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် ကျောင်းသူကလေးများ၏ ပေးဒုတ်ယိမ်း၊ ပေးဒုတ်သီချင်းကို အတီးတလှည့်၊ အဆိုတလှည့်ဖြင့် ကြက်ခုပ်၍ ကပြသွားကြသည်။ နောက်ဆုံးမှာ မောင်မျက်ရှင်ရေးစပ်သည့် ‘စာပေဟူသည်’ သီချင်းကို လူငယ်များက သီဆိုသည့်အခန်းဖြစ်သည်။

ဟောပြောပွဲကို ရှစ်နာရီတိတိတွင် စ၏။ ပရိသတ်ကလည်း ကျေနပ်အောင် ကျွန်တော်တို့လည်း ပြန်ချိန်မီအောင် ဟောပြောပွဲကို အချက်အလက်စုံစုံနှင့် တိုတိုဟောရ၏။ ခါတိုင်းလို နိဒါန်းတွေ၊ မဟာနိဒါန်းတွေ၊ စူဠနိဒါန်းတွေ လုပ်မနေနိုင်။ ခါတိုင်း ရှည်လျားစွာ ပြောတတ်သည့် ဆရာဦးဆန်းထွန်းသည် မိနစ်လေးဆယ်၊ ကျွန်တော်က လေးဆယ့်ငါးမိနစ်၊ ခင်ဆွေဦးက သုံးဆယ်ငါးမိနစ်၊ မောင်နေဝင်းက လေးဆယ်ငါးမိနစ်၊ အသီးသီးပြောကြ၏။

ဟောပြောပွဲပြီးလျှင် ဘန်ဂလိုသို့ပြန်လာပြီး ညစာကို ခပ်သုတ်သုတ်စားကြရသည်။ ဇိမ်ခံစားနေ၍ မဖြစ်။ ညတွင်းချင်း ကောလင်းသို့ ပြန်အိပ်ရမည်။ မနက်စောစော ရထားဖြင့် မန္တလေးသို့ ဆင်းရမည်။ ထို့ကြောင့် ခပ်သုတ်သုတ်စားပြီး ဝန်းသိုမှ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားနှစ်စီး ဝန်းသိုမှထွက်လာသည့်အခါတွင် ညနာရီပြန်တစ်ချက် ထိုးနေလေပြီ။

ရှေ့ကသစ်ထုတ်လုပ်ရေးကားပေါ်တွင် ဆရာဦးဆန်းထွန်းတို့ လင်မယားနှင့်ခင်ဆွေဦးကို တင်ပေးလိုက်သည်။ ကျွန်တော်တို့ သုံးယောက်နှင့်ကောလင်းစာဆိုတော်ကော်မတီမှ

ဒေါက်တာစိုးထွဋ်၊ လက်ထောက်ပညာရေးမှူးဦးဝင်းဆွေနှင့်ဆရာဦးစိန်ကြိုင်တို့က သစ်ထုတ် လုပ်ရေးကားပက်လက်ကြီးပေါ်တွင် ဖျာခင်းလျက်။

တပို့တွဲလဆန်း ၁၃ ရက်နေ့ဖြစ်၍ လ၊ကောင်းကင်တွင် တထိန်ထိန် သာနေသည်။ အလာတုန်းက ကားပက်လက်ကြီးထဲတွင် နေပူ၍ ဒုက္ခရောက်ခဲ့သလောက်၊ အပြန်တွင် လ ရောင်၏ အရသာကို ခံရင်း ကျွန်တော်တို့တတွေ့ ဇိမ်ကျလာကြသည်။

နှင်းဆွတ်သည့်လေက အေးမြလျက်။ အင်ကြင်းပင်တွေက ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်လျက်။ ဘယ်လိုကြည့်ကြည့် လမ်းတလျှောက်တွင် အင်ကြင်းပွင့်တွေကို မြင်နေရသည်။ လေက နှင်း နှံနှင့်အင်ကြင်းပန်းနှံတို့ဖြင့် မွှေးနေသည်။ ငယ်ငယ်က လသာသာတွင် လှည်းကြမ်းစီးပြီး ခရီး သွားရသလို ယခုလည်း လသာသာတွင် ကားကြမ်းကြီးကိုစီးရင်း ကျွန်တော်တို့တတွေ့ပျော် နေကြသည်။

မည်သူကမှန်းမသိ။ သီချင်းတစ်ပုဒ်ကို ကောက်ဆိုသည်။ ဤတွင် သူ့သီချင်းသံသည် ဓာတ်ကူးသွားကာ အားလုံးက ဝိုင်းဆိုကြသည်။ သို့ရာတွင် စ၊ဆိုသူသည် သူ့ဆိုသည့်သီချင်းကို အဆုံးလည်း ရဟန်မတူပါ။ သံပြိုင်အပိုဒ်ကိုသာ ထပ်သလဲလဲ ဆိုနေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ လိုက်ဆို သူများသည်လည်း သူ့ထက်ပိုကြဟန် မတူ။ သံပြိုင်ပိုဒ်လောက်ကိုသာ ရကြဟန် တူသည်။ တစ်ယောက်က တခြားသီချင်းတစ်ပုဒ်ကို ဖောက်ဆိုမည်ပြုသည်။ သို့ရာတွင် မဆိုနိုင်။ စော စောက ဆိုနေသည့် သံပြိုင်ပုဒ်ထဲတွင်သာ ဝဲလည်နေကြသည်။

တစ်လမ်းလုံး ထိုသံပြိုင်ပုဒ်ကို ဆိုလာကြသည်မှာ ကောလင်းမြို့ အဝင်ကျမှ ရပ်တော့ သည်။

လမ်းဘေးတွင်ရှိသည့် တောင်တန်းကြီးများက ပြာလျက်။ နှင်းဖြူတွေက ပြာလျက်။ ငွေလရောင် ပြာလျက်။ ညက ပြာလျက်။ ကျွန်တော့်အသံတွေကလည်း ပြာလျက်။

အင်ကြင်းပန်းနီနီများပင်လျှင် အပြာရောင်သမ်းနေသည် ထင်ရတော့သည်။

*

[၉]

ကောလင်း မီးရထားဆရာဝန်ဒေါက်တာစိုးထွဋ်သည် တဲ့တစ်တဲ့ ကြိုချိတ်ကာ သူကိုယ်တိုင် ကျွန်တော်တို့ကို မန္တလေးသို့လိုက်ပို့သည်။ သူနှင့်အတူ တဲ့အုပ်ကြီးတစ်ဦးနှင့်ကောလင်းမှ တာဝန်ဖြင့် ပြန်လာသော စစ်ကိုင်းသစ်လုပ်ငန်းကော်ပိုရေးရှင်းမှ ဦးဝင်းညွန့်နိုင်လည်း ပါလာသည်။

ကောလင်း-မန္တလေး ခေါက်ပြန်ရထားသည် မနက် ၆ နာရီတိတိတွင် ကောလင်းမှ ထွက်၏။ ကျွန်တော်တို့အပူရထားတစ်စင်းလုံး လူတွေပြည့်ကြပ်လျက်။ ကျွန်တော်တို့တံင်မှု လူကိုးယောက်တည်း။

မနက်လင်းနေသည့်တိုင် ကောလင်းဘူတာတိုက်တွင် အမှောင်ကြီးစိုးနေဆဲ။ မိုးတိမ်၊ မြူနှင်းနှင့်အမှောင်တို့သည် ဘူတာတိုက်တွင် လုံးထွေးရစ်ပတ်လျက် ရှိလေ၏။ လမ်းကို ကောင်းကောင်းမမြင်ရ။ လက်နှိပ်ဓာတ်မီးကိုယ်စီဖြင့် သွားလာနေကြသည့်ခရီးသည်များ၊ မီးရထားအမှုထမ်းများကို မြင်ရသည်။ အမှောင်ထဲတွင် ပိုးစုန်းကြူတွေပျံနေသည်နှင့် တူနေတော့သည်။

“တခြားတဲ့တွေမှာ လူတွေ သိပ်များနေပြီး ကျွန်တော်တို့တဲ့မှာ လူကိုးယောက်တည်းဆိုတော့ စီးရတာ တမျိုးချည်းပဲ ဆရာစိုးရေ၊ လိပ်ပြာ မသန့်ဘူး၊ လူတွေက ကျွန်တော်တို့ကို ကြည့်ပြီး ငြူစုနေကြလိမ့်မယ်”

ကျွန်တော်က ဒေါက်တာစိုးထွဋ်ကို ပြောသည်။ ဒေါက်တာစိုးထွဋ်က ရယ်လိုက်ရင်း-

“အမယ်လေး၊ ပူပါနဲ့ ဆရာ၊ ကောလင်းက လူတွေကသာ မီးရထားဌာနက တွဲမှန်း သိလို့ မစီးတာပါ။ တခြားဘူတာတွေရောက်ရင် ကျွန်တော်တို့တို့ကို မီးရထားဌာနတွဲမှန်း သိမှာ မဟုတ်ပါဘူး၊ သိလဲမသိပါဘူး၊ တက်စီးကြမှာပါ။ အဲဒီအခါကျတော့ ကျွန်တော်တို့တောင် ကိုယ့်နေရာလေးကိုမပျောက်အောင် မနည်းလုပ်ထားရတယ်၊ စီးစရာနေရာ မရှိတော့လဲ ရှိတဲ့

တဲ့ တက်ကြတော့တာပေါ့ဆရာရယ်၊ ကျွန်တော်တို့ကလဲ ခွင့်ပြုရတော့တာပေါ့၊ အများနဲ့ ဆက်ဆံနေရတာကိုး”

စင်စစ် မနက်ခြောက်နာရီတွင် ထွက်သည့်ကောလင်းခေါက်ပြန်ရထားသည် ညနေ လေးနာရီတွင် မန္တလေးသို့ ရောက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ဘာကြောင့်မှန်း မသိ။ ကျွန် တော်တို့စီးလာသည့် ခေါက်ပြန်ရထားသည် ထိုညနေည ဆယ်နာရီထိုးမှ စစ်ကိုင်းဘူတာသို့ ဆိုက်တော့သည်။ မီးရထားသည် လမ်းတွင် မကြာခဏ ရပ်၏။ ရွှေစာရေးဘူတာတွင်ကား မီး ရထားသည် တမေ့တမောကြီး ရပ်ထားလေ၏။ နှစ်နာရီကျော် သုံးနာရီ ခန့်လောက်ပင် ကြာ မည်ထင်ပါသည်။

ဒေါက်တာစိုးထွဋ် ပြောသည့်အတိုင်း လမ်းတွင် ကျွန်တော်တို့တူပေါ်သို့ လူတွေ တက် လာကြသည်။ တတွဲလုံး ပြည့်သွားသဖြင့် ကိုယ့်နေရာကို မပျောက်အောင် မနည်းလုပ်ထား ရသည်။ တချို့က လမ်းမှာ ရွာတစ်ရွာတွင်ရှိသည့်ဘုန်းကြီးပျံသို့ သွားကြခြင်းဖြစ်သည်။

ကန့်ဘလူဘူတာအရောက်တွင် ဒေါက်တာစိုးထွဋ်က လူငယ် တစ်ယောက်ကို ကျွန် တော်ဆီသို့ ခေါ်လာလေသည်။

“ဟောဒီမှာ ဆရာရေ၊ ဒေါက်တာတင်ထွဋ်က ဆရာပါလာတယ် ကြားလို့ဆရာကို လာ တွေ့တာတဲ့၊ သူက လန့်ဘလူမြို့နယ် ဆရာဝန်ကြီး”

သူပြောတော့မှ ကိုတင်ထွဋ်၏ ရုပ်ကို ကျွန်တော် ဖမ်းမိတော့သည်။ ကျွန်တော်က သူ့ အစ်ကိုတွေနဲ့မှတန်းတူ။ ကျွန်တော်နှင့်သူ ကဲ့သွားကြသည်မှာ စစ်ပြီးစကတည်းက ဖြစ်သည်။ သည်တုန်းက သူက အသက်လေး ငါးရှစ်နှစ်လောက်။ ယခု အနှစ်သုံးဆယ်ကျော်ကျော် ကြာ သည့်အခါတွင် မြို့နယ်ဆရာဝန်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်နေလေပြီ။

“အစ်ကို ပါလာတယ်ကြားလို့ ကျွန်တော် ဆင်းလာတာ”ဟုဆိုကာ ကိုတင်ထွဋ်က လမ်းတွင် စားဖို့ စားစရာတွေ ပေးလိုက်သည်။ ရှားပါးသည့်ဆေးတွေ ပေးလိုက်သည်။

“ကန့်ဘလူမှာတောင် စာဆိုတော်ပွဲကလေး လုပ်ချင်တာ၊ ကျွန်တော်တို့ အသိနောက်

ကျလို့ မလုပ်လိုက်ရဘူး၊ ကျွန်တော် မပြောင်းခင် တစ်ခေါက်လောက် လာနိုင်အောင် ကြိုးစား ပါဦး” ဟု တဖွဖွမှာလိုက်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ထိုနေ့ညက ဆယ်နာရီထိုးမှ စစ်ကိုင်းသို့ ရောက်တော့သည်။ မန္တလေးသို့ မလိုက်တော့။ စစ်ကိုင်းက ဦးဝင်းညွန့်နိုင်၏ အိမ်မှာပင် အိပ်ကြ၏။ မန္တလေးသို့ ရောက်လျှင် စစ်ကိုင်းသို့ကူးပြီး ဒေါက်တာလှရွှေတို့ ကိုမျိုးကြည်တို့ဆီကို ကျွန်တော်ဝင်နေကျ။

ဒေါက်တာလှရွှေမှာ ဆေးကျောင်းသားတုန်းက မောင်သင်းနွယ်အမည်ဖြင့် ကဗျာ ကလေးတွေ ရေးခဲ့ဖူးသည်။ သည်တုန်းကတည်းက သူ့ကို ကျွန်တော် သိခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်း တွင် သိပ်မတွေ့ဖြစ်ကြတော့။ စစ်ကိုင်းတွင် ရောက်နေသည်ဟုကြားရသည်။ ကျွန်တော် မန္တလေးသို့ ရောက်လျှင် စစ်ကိုင်းသို့ကူးကာ သူ့ဆီတော့ ဝင်ဖြစ်သည်။

ယခုတော့ ကိုလှရွှေသည် ကဗျာမရေးတော့။ ဆေးထိုးအပ်နှင့်နားကြပ်ကိုင်ကာ ဆေး တိုက်ဖွင့်ထားသည်။ သူ့အလုပ်က မနက်လင်းလျှင် ဆေးခန်းထိုင်မည်။ နေ့လည်ပိုင်းတွင် ကိုယ် ပိုင်မြင်းလှည်းကလေး တစ်စီးဖြင့် လူနာများကို လိုက်ကြည့်မည်။ အားလျှင် ဂီတကို နားထောင် မည်။

ယခုလည်း ကသာမှအပြန် သူ့ဆီသို့ဝင်ရန် တဖွဖွမှာလိုက်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ဝင်ရ ခြင်းဖြစ်သည်။ ကိုလှရွှေသည် ကဗျာကို မစပ်တော့သော်လည်း ဂီတကိုမူ အဆက်ဖြတ်သေးဟန် မတူပါ။ သူ့အိမ်တွင် နိုင်ငံခြားဓာတ်ပြားတွေရှိသည်။ မြန်မာသီချင်းကြီး ရှားရှားပါးပါးတွေကို အသံသွင်းထားသည့် ကတ်ဆက်ခွေတွေရှိသည်။ ပတ္တလား ရှိသည်။

“ကျွန်တော်တော့ အားရင် ဂီတကိုပဲ နားထောင်နေတာပဲဗျို့၊ ပြီးတော့ ဆရာဦးခင် ဇော်ရေးတဲ့‘မြန်မာဂီတ(ပဏာမစုစမ်းလေ့လာချက်)’ဆိုတဲ့စာတန်းကိုလဲ မြန်မာပြန်ထားတယ် ဗျာ၊ မြန်မာဂီတရဲ့ သီဝရီတွေနဲ့ပတ်သက်ပြီး တော်တော်မှတ်သားဖို့ကောင်းတဲ့စာတန်းပဲ၊ အဲဒါ ကျွန်တော်ပြန်ပြီးသားကို ဆရာဦးခင်ဇော်ကို ခင်ဗျားကတဆင့် ပေးလိုက်ချင်လို့၊ ပြီးတော့ ခင်ဗျားတို့လဲ အင်္ဂလိပ်လိုရော၊ ကျွန်တော် မြန်မာပြန်ထားတဲ့ကော်ပီရော တစ်စုံပေးလိုက်မယ်၊ ဖတ်ကြည့်ပြီး ဝေဖန်စမ်းပါ”

ကိုလှရွှေက အင်္ဂလိပ်မူရင်းနှင့် မြန်မာပြန် ကော်ပီတစ်စုံ ကျွန်တော့်ကို ပေးလိုက်သည်။

ဆရာဦးခင်ဇော်က ဟိန္ဒူစတန်ဂီတကို ဖောက်စ်စထရန်းဝေးက လည်းကောင်း၊ တရုတ်ဂီတကို ဂျီ၊ အိတ်ခ်၊ လဲဗစ်ကလည်းကောင်း လေ့လာခဲ့သော်လည်း၊ မြန်မာဂီတကို ပညာသဘောအရ လေ့လာရန် ကြိုးစားသည့်နိုင်ငံခြားသားဆို၍ နှစ်ယောက်သာ တွေ့ဖူးသေးကြောင်း၊ တစ်ယောက်မှာ 'ဒေါင်းများနှင့်စေတီများ' ဆိုသည့်စာအုပ်ကိုရေးသည့် ပေါလ်၊ အက်ဒမ္မန်ဖြစ်၍ နောက်တစ်ယောက်မှာ ပီ၊ အေ၊ မာရီယာနိုဆိုသည့်ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြောင်းဖြင့် သူ၏စာတန်းတွင် ဆိုထားသည်။ ဆရာဦးခင်ဇော်က မြန်မာဂီတ၏ သမိုင်းကြောင်းကို ပြောရာတွင် ဦးစံဝင်း၏ စာမူမှတစ်ဆင့် သာလွန်မင်းတရားလက်ထက်တွင် ဦးအေးပြုစုသည့် နရလေခကျမ်းကို ကိုးကားသွားခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဒီးဒုတ်ဦးဘချို၏ စာတန်းမှတစ်ဆင့် နာဠကသတ္တကျမ်း၊ မဃဋီကာ၊ အဘိဓာန်နိဿယသစ်တို့ကို ဖော်ပြသွားလေသည်။

ဆရာဦးခင်ဇော်က မြန်မာဂီတအပေါ်တွင် သက္ကတဩဇာလွှမ်းမိုးပုံ၊ တရုတ်ဩဇာလွှမ်းမိုးပုံကို ဖော်ပြသည်။ ထို့နောက် ပျူတို့ တီးမှုတ်သီဆိုခဲ့သော တေးသွားဆယ့်နှစ်ပုဒ်အမည်ကို ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတို့မှာ ဗုဒ္ဓတံဆိပ်တော်၊ သားပန်းပွင့်အား ချီးကျူးခြင်း၊ ချီးဖြူ၊ ကြိုးကြာဖြူ၏ ပျံသန်းဟန်၊ တိုက်ဆိတ်၏ အောင်ပွဲ၊ နဂါးခေါင်းတပ် စောင်းတလက်၊ ဈာန်သမာပတ်ဝင်စားခြင်း၊ ကြံတုရင်၊ ဥဒေါင်းမင်းငန်းရိုင်း၊ စားသောက်ပွဲ တေးဂီတ၊ သောကများကို ဆေးကြောခြင်း စသည်တို့ဖြစ်သည်။

ပျူခေတ်က သီချင်းနာမည်များ ဖြစ်သည့်တိုင် ကျွန်တော်တို့ခေတ်က သီချင်းအမည်များထက် နောက်မကျပါ။

*

နောက်တစ်နေ့မနက် စောစောထ၍ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ တက်ကြသည်။

စစ်ကိုင်းသို့ရောက်လျှင် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ ကျွန်တော်မတက်ဘဲ မနေနိုင်ပါ။ ဘာကြောင့်မှန်းမသိ။ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသည် ကျွန်တော့်ကို ညှို့ယူဖမ်းစားနေသကဲ့သို့ ရှိလေသည်။ ‘စစ်ကိုင်းတောင်ကား၊ ဗျိုင်းရောင်အသွေး၊ ဖြူဖြူဖွေးလျက်၊ ညစ်ကြေးပယ်စွာ၊ သူတော်စွာတို့၊ ခေမာမျိုးရိပ်၊ ကူးတို့ဆိပ်တည့်’ဟူသော ဇေယျာစလပျို့လာစာအရ စစ်ကိုင်းတောင်သည် သူတော်စင်တို့မွေ့လျော်ရာ ဖြစ်သည့်တိုင် ဝတ်ကြောင်ကို လွတ်အောင် မရုန်းနိုင်သူတို့အတွက်လည်း တစ်နည်း ပျော်စရာကောင်းသည်သာ ဖြစ်ပါသည်။

အင်းဝဘက်ကမ်းမှ လှမ်းကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် ‘စစ်ကိုင်း၊ ဇေယျာ၊ ပူရမှာဝယ်၊ တောင်သာပတ်ချိပ်၊ တောင်ထိပ်တောင်ထွတ်၊ ပတ်ရရတ်တည့်၊ သွယ်ပတ်ယှက်ကူး၊ ပြူးရရှူးသား၊ တောင်ဦးတောင်စဉ်၊ တောင်လျှင်တောင်ဝှမ်း၊ မြရောင်လျှမ်းလျက်၊ ရွှင်ဝမ်းဆွတ်မျှ၊ ပုညစေတီ၊ တိမ်ဆီတမျှ၊ ပတ္တမြားစေတီ၊ တောင်ဆီတူရှု၊ ရှင်ဖြူရှင်လှ’စသည့် ဟံသာဝတီရောက်မင်းတရားကြီး၏ တမ်းချင်းကို ကျွန်တော်သတိရမိသည်။

စစ်ကိုင်းကား သူငယ်ဘော်က တည်သည် မြို့ဖြစ်လေသည်။ ပင်းယကို တည်ခဲ့သည့် တစ်စီးရှင်သီဟသူသည် သားတော်သုံးပါးဖြစ်သည့် ဥဇနာ၊ ကျော်စွာနှင့်အသိယာစောယွမ်းတို့ကို အရည်အချင်း စမ်းသပ်သောအားဖြင့် တိုက်ဆင်၊ စစ်မြင်း၊ စစ်သူရဲစသည်တို့ကို ပေးသည်။ အသိယာစောယွမ်းသည် တိုက်ဆင်၊ စစ်မြင်း၊ စစ်သူရဲတို့ကိုယူ၍ စစ်ကိုင်းသို့ ထွက်သွားကာ မြို့ကို တည်ထောင်သည်။ နောင်တော်များဖြစ်သည့် ဥဇနာနှင့်ကျော်စွာတို့ လာရောက်တိုက်ခိုက်သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ကြ။ စစ်ကိုင်းကို တည်သည့် အသိယာစောယွမ်းကား အိမ်နိမ့်စံဆယ့်လေးနှစ်၊ နန်းစံရှစ်နှစ်ဖြစ်၍ အသက်နှစ်ဆယ့်နှစ်နှစ်တွင် အနိစ္စရောက်ခဲ့သည်ဟု ရာဇဝင်ကြီးများတွင် ဆိုထားသဖြင့်၊ အသက်လေးဆယ့်လေးနှစ်တွင် ပင်းယရွှေနန်းကို ထောင်ထားခြားနားကာ စစ်ကိုင်းမြို့ကို တည်ခဲ့သည့် သူငယ်ဘော်မင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသင့်လေသည်။

အသိယာစောယွမ်း၊ ပုညအမတ်နှင့်ပန်းတိမ်စိန်သင်တို့ဇာတ်လမ်းသည်လည်း စစ်ကိုင်း၏ သမိုင်းကို ပြောပြနေသည့်နယ် ရှိသည်။

‘ပန်းထိမ်တွင် သတင်းလှလှ မွှေးပေတဲ့၊ ငစိန်သင်ပင်းယ ပြေးခဲ့သမို့၊ မင်းသမ္မတ ဘေးရန်နဲ့ မသိထွေတရာ (အိုကွယ်) ယင်းနဂရကျေးပေပေါ့၊ ကျုပ်တို့ရဲ့ပြည်ဇေယျာ၊ ဩော် သမိုင်းအစုံပြရမှာဖြင့် စစ်ကိုင်းတဖုံကျပြန်တော့၊ ကြိုရသနော် အစပ်ပဲနီးခဲ့ရောသလား၊ ပုည ခေါ် အမတ်ကြီးကိုလ၊ ကပ်ဆည်းကာ မှီတွယ်လို့မို့၊ ကြည်ညိုဘွယ် အသရေလျှပ်ပေတဲ့၊ မေ့ ဓာတ်တော်နှစ်ဆူကဖြင့် မြန်ဇမ္ဗူ ကိုးကွယ်ကြလျှင်တော့’ဟူသော ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော် မှိုင်း၏ ဘျိုင်းကောက်ဋီကာမှ ပုညရှင်ဘုရားတိုင် ကဗျာမဟာလေးချိုးကြီးကို ကျွန်တော် သတိရ မိလေသည်။

ဆရာကြီးက ပုညအမတ်နှင့်ပန်းထိမ်ငစိန်သင်တို့ မင်းမသိဘဲ ဘုရားတည်မိသဖြင့် ရာဇဒဏ်သင့်ပုံကို ‘ပုညရှင်ဘုရား အတည်စောတယ်လို့၊ ဘုံဘဝသခင် တရားသီသီ မစောရော သလား ကြိုရချင်အလကားမကြည်ဇောရယ်နဲ့၊ (ဩော်)အမှား ဝသီသဘောအရ၊ ကောဓဒေါသ ဆိုတဲ့ ကိုယ်ရဲ့မချမ်းမမြစေတဲ့ကြမ်းစွနေခြည်ပမာ’ဟု စပ်ဆိုခဲ့သည်ကိုလည်း ကျွန်တော် သတိရ မိသည်။

ကျွန်တော်သည် သို့ကလို စစ်ကိုင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ရောက်တတ်ရာရာတို့ကို တွေး ရင်း စစ်ကိုင်းတောင်ကို တက်ခဲ့လေသည်။

စစ်ကိုင်းတောင်ကား ကျွန်တော်ရောက်တိုင်း တစ်ခေါက်နှင့်တစ်ခေါက် မတူတော့၊ ရှုခင်းတွေ အမျိုးမျိုးပြောင်းနေလေပြီ။

စစ်ကိုင်းတောင်ကို ကျွန်တော် ပထမဆုံးအကြိမ် ရောက်ခဲ့ရပုံကို အမှတ်ရမိသေး သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်ဆန်းကာစ ဖြစ်၏။ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးတာဝန်ဖြင့် စစ်ကိုင်းအမြောက် ကြီးတပ်တွင် ရှိနေသည့် ဗိုလ်သိန်းဦးဆီသို့ လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုစဉ်က တချို့မြို့များကို အင်္ဂ လိပ်-အမေရိကန်တပ်များက သိမ်းပြီးနေပြီ၊ တချို့မြို့များမှာ ဂျပန်တို့လက်တွင်ပင် ရှိကြသေး သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် လမ်းတွင်တွေ့သည့်ဂျပန်တပ်များနှင့်မဟာမိတ်တပ်များကို ရှောင် ကွင်းကာ စစ်ကိုင်းသို့ ခက်ခက်ခဲခဲဖြင့် ရောက်လာခဲ့ကြ၏။ စစ်ကိုင်းကို မရောက်ခင် ဗိုလ်သိန်း ဦးတစ်ယောက် သပြေပင်တိုက်ပွဲတွင် ကျသွားပြီဖြစ်ကြောင်း ကြားရသည်။ ထိုအချိန်၌ စစ်

ကိုင်းကို မဟာမိတ်တပ်များက သိမ်းပြီးနေပြီ။ ပေးလိုက်သည့်အဆက်အသွယ်က ဗိုလ်သိန်းဦး တစ်ယောက်ကိုသာ အမည်ဖော်၍ အဆက်အသွယ်ပေးလိုက်သည်။ သို့ရာတွင် အဆက်အသွယ် လုပ်ရမည့်ဗိုလ်သိန်းဦး မရှိတော့။ ကျွန်တော်ကလည်း စစ်ကိုင်းသို့ တစ်ခေါက်မျှ ရောက်စဖူး။ ကျွန်တော်နှင့်ပါလာသူကလည်း ထို့အတူ။

နှစ်ယောက်သား စစ်ကိုင်းမြို့ထဲသို့ ဝင်ကြသည်။ စစ်ကိုင်းမြို့ထဲတွင် မဟာမိတ်တပ် တွေ ပြည့်နေသည်။ အရပ်သူအရပ်သားဟူ၍ သိပ်မရှိလှ။ သို့ဖြင့် တွေ့သည့်အရပ်သားကို ကျွန် တော်တို့ကြားဖူးနားဝရှိနေသော စစ်ကိုင်းမှ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးခေါင်းဆောင်အမည်ကို မေး ကြရသည်။ ကံဆိုးချင်တော့ ကျွန်တော်တို့မေးမိသည့် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးခေါင်းဆောင်မှာ မဟာမိတ်တပ်များက ဖမ်းထားသည်ဟု သိရလေသည်။ တချို့ကမူ စစ်ကိုင်းမြို့ပေါ်က အရပ် သားတွေ မရှိသေး။ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် စစ်ပြေးနေကြသည်ဟုဆိုသဖြင့် အဆက်အသွယ် ရလိုရငြား စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ဘာကြောင့်မှန်း မသိ။ စစ်ကိုင်းရောက်မှ တော့ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးကိုလည်း ရောက်ဖူးချင်သည်။

စစ်ကြီးအတွင်းတုန်းက စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် အရပ်ရပ်မှစစ်ပြေးတွေ လာရောက် ခိုအောင်းနေကြကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ ကြားဖူးဖတ်ဖူးသည်။ ဂျပန်ခေတ်တွင် စာရေး ဆရာအသင်းမှထုတ်သည့် ‘စာရေးဆရာ’စာစောင်တွင် ခင်ဆုံဆိုသည့် စာရေးဆရာမတစ် ယောက်က ‘သည်ဆောင်းဟေမန်’ဆိုသည့်အမည်ဖြင့် ရေးသားသည့်စစ်ကိုင်းတောင် စစ်ပြေး ဒုက္ခသည်များကို နောက်ခံပြုထားသော အချစ်ဝတ္ထုတိုကလေးကို ဖတ်ခဲ့ရဖူးသည်။ ထိုက တည်းက ကျွန်တော်သည် စစ်ကိုင်းတောင်ကို ရောက်ဖူးချင်နေသည်။ (ဤဆောင်းပါးကို ရေး မည်ပြုသောအခါ ခင်ဆုံ၏ဝတ္ထုကလေးကို ပြန်ဖတ်ချင်သေးသဖြင့် လိုက်ရှာပါသေးသည်။ သို့ ရာတွင် ကျွန်တော်နှင့်လက်လှမ်းမှီရာတွင် ရှာမတွေ့တော့။ စာရေးဆရာမခင်ဆုံသည် စစ်ကြီး ပြီးဆုံးသောအခါတွင် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မြန်မာစာဌာနတွင် ကျွန်တော်တို့၏ မြန်မာစာ နည်းပြ ဆရာမဒေါ်မြင့်သန်းဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။)

မှောင်ရီဖျိုးဖျာတွင် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးက ချောင်တစ်ချောင် သို့ရောက်သွားလေသည်။ ဇရပ်များ၊ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၊ သီလရှင်ဇရပ်များတွင် စစ်ပြေး

တွေ ပြည့်လျက်။ ခင်ဆုံ၏ ဝတ္ထုထဲကအတိုင်း ကျွန်တော်တို့အရွယ် လူငယ်၊ လုံမငယ်တွေ အများအပြား။ တစ်နေရာတွင် လူငယ်အချို့က မြို့မငြိမ်း၏ ‘ရေချိုးဆိပ်’ သီချင်းကို မင်ဒိုလင်ဖြင့် တီးနေကြသည်။ ‘အိပွဲ့ အိပွဲ့ ငှက်သမ္ဗန်ခပ်သွားသည်၊ ကြည့်ကွဲ့ ကြည့်ကွဲ့ ညည်းလူဟာ ကြောင်လွန်းတယ်×××ကုန်းပေါ်က လူပျိုကလေးရယ် ဘာကိုငေးတယ်၊ သိနိုင်ပါဘူးကွယ်’ သရက်ပင်ဆိပ်တွင် ရေချိုးဆင်းကြသည့် ပျိုဖြူတို့အကြောင်း ဖွဲ့ထားသောသီချင်းကို ပထမဆုံး ကြားဖူးခြင်း ဖြစ်သည်။ မွေးထုံနေသည့်စံကားပင်ရိပ်များတွင် ချစ်သူတို့က ချစ်တင်းဆိုလျက်။ စစ်တွေ၊ တော်လှန်ရေးတွေဖြစ်နေသော်လည်း သဘာဝကြီးသည် သူ့လမ်းကြောင်းကို သူ့သွားမြဲ။ ဇရပ်များတွင် စစ်သတင်းကို ပြောနေကြသည်။ မိတ္ထီလာတွင် တိုက်ပွဲတွေဖြစ်နေပြီ။ တောင်ငူတွင် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးပြောက်ကျားတပ်တို့က ဂျပန်တို့ကို အပြင်းအထန် တိုက်နေကြပြီဆိုသည့်သတင်းများ။ ရွက်ဟောင်းတွေကြွနေသည့်တမာပင်တွေ တန်းစီစိုက်ထားရာ အုတ်စင်္ကြံလမ်းပေါ်တွင် ဗုဒ္ဓ၏ သားတော်တစ်ပါးက စင်္ကြံလျှောက်နေသည်။ သူ့ဦးပြည်းက လရောင်တွင်ပြောင်လက်လျက်၊ ဇရပ်တဆောင်ပေါ်ရှိ ဓာတ်စက်မှ မေရှင်၏ ပျိုမှာတမ်းသီချင်း ဖွင့်သံပေါ်လာသည်။ ကုလားဖုတ်တဲတစ်လုံးတွင် ဆယ်ကျော်သက်ရွယ်။ လုံမပျိုတသိုက်က ဆွမ်းချက်ရင်း တွတ်ထိုးကာ တခစ်ခစ်ရယ်မောလျက်။ သီလရှင်တစ်ပါး၏ အသံသာသာနှင့် ဓမ္မစကြာရွက်သံသည် လရောင်တွင် လွမ်းစရာ ကောင်းနေသည်။ အဝေးမှ ခွေးအူသံ၊ ကလေးငိုသံ၊ ကြေးစည်သံများကို သဲ့သဲ့ကြားရ၏။

ဪ... ဆွယ်ပျံ့ဘွယ်ပင်တကား။ စစ်ကိုင်းတောင်ကို ကျွန်တော် ပထမဆုံး မြင်လိုက်ရသည့် ရှုခင်းသည် ခင်ဆုံ၏ ‘သည်ဆောင်းဟေမန်’ ဝတ္ထုထဲကအတိုင်းဖြစ်နေသည်။

ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် ကျွန်တော်တို့ မမြင်ဖူး မသိဖူးသည့်ထိုလူကို လိုက်ရှာကြသည်။ မတွေ့ခဲ့သည်မှာ ဘာမျှမဆန်း။ ကျွန်တော်တို့ အိပ်စရာမရှိ။ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ ဇရပ်များတွင် စစ်ကြီးဖြစ်ကတည်းက ပြေးလာခဲ့ကြသည့်စစ်ပြေးဒုက္ခသည်တွေနှင့်ပြည့်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် ထိုညက ဘုရားတန်ဆောင်းတစ်ခုထဲတွင် ဝင်အိပ်ခဲ့ကြရသည်။

ဤသည်မှာ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးကို ကျွန်တော်ပထမဆုံးအကြိမ် ရောက်ခဲ့ဖူးစဉ် မြင်ခဲ့ရသည့်ရှုခင်းများဖြစ်လေသည်။ ဒုက္ခသုက္ခတွေ့ ကြုံတွေ့လာရသည့်အခါတွင် အေးရာငြိမ်းရာ ကျောင်းရိပ်ဘုရားရိပ်ကို ခိုလှုံကြသောဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့ပေတကား။

ထို့နောက် မကြာမီ ကျွန်တော် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ ရောက်ပြန်သည်။ စစ်ကြီးပြီးပြီ။ သို့ရာတွင် တချို့လူတွေ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးမှာ နေကြရဆဲ။ မြို့ထဲတွင် လူနေအိမ်ခြေ၊ တိုက်တာ အိမ်ယာတွေကို ပြန်၍ မတည်ထောင်နိုင်ကြသေး။ ဆရာညွှာက ‘ကျုပ်တို့ မြို့မအသင်းများများ တွေ၊ တောင်ရိုးတန်းစစ်ကိုင်းဘက်မှာနေ၊ ကျန်းမာချမ်းသာကြပါရဲ့လို့ မြို့မမောင်တွေ၊ ရွှေမန်း သူတွေ ပြောလိုက်ပါလေ၊ စစ်ကိုင်းမှာလဲ၊ စိတ်ကလဲ နတ်ပြည်၊ တစ်ခါတလေတော့ မျှော်မှန်း လွမ်းမိတဝေဝေ။ ပြန်ချင်ဇောတွေ ရောက်ချင်ဇောနဲ့ ခြေလှမ်းလို့သာနေ’ဟု ပြည်တော်ဝင် သီချင်းဖြင့် မန္တလေးမြို့မ(တနည်းပြည်သူများ)၏ အိမ်ပြန်ခရီးကို စပ်ဆိုနေချိန်။ သို့ရာတွင် အများစုက ပြည်တော်သို့မပြန်နိုင်ကြသေး။

ထိုစဉ်တွင် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ ကျွန်တော် ဒုတိယအကြိမ် ရောက်ခြင်းဖြစ်သည်။ ရောက်သည့်ကိစ္စကလည်း ခပ်ဆန်းဆန်း။

မန္တလေးခရိုင်(ထိုစဉ်က အထက်ဗမာပြည်ဟု သုံးသည်။) ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်ဖြစ်သည့် ကိုကျော်သန်း(ခေါ်)ကိုစံညွန့် (နောင်တွင် အလံနီဖြစ်သွား ကာ ပြည်တွင်းစစ်တွင် ကျဆုံးသွားခဲ့သည်)သည် စိတ်ဖောက်ပြန်သွားကာ ကျွန်တော်တို့နှင့် အတူ နေထိုင်ရာ ပိုက်ကျိုးရိပ်သာမှ ပျောက်သွားသည်။ ဤတွင် သူ့ကို ကျွန်တော်တို့တတွေ အနှံ့အပြား လူစုခွဲ၍ လိုက်ရှာကြရသည်။ တချို့က မတ္တရာဘက်ကို တချို့က တောင်မြို့ဘက်၊ တချို့က ပုသိမ်ကြီးဘက်၊ တချို့က စစ်ကိုင်းဘက်၊ တချို့က မန္တလေးမြို့လေးပြင်လေးရပ် စသည်။

ကျွန်တော်တို့အဖွဲ့မှာ စစ်ကိုင်းဘက်သို့ တာဝန်ကျသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ရောဝတီ မြစ်ရိုးတစ်လျှောက်ကို ပထမ လိုက်ရှာကြသည်။ တောင်ဘက်ရွှေကြက်ယက်မှသည် မြောက် ဘက်နန်းတော် ကျွန်းတဝိုက်အထိ သတင်းပလင်းကို စနည်းနာရသည်။ နန်းတော်ကျွန်းနားက ကျွန်းတစ်ကျွန်းက တံငါတစ်ခုသို့အရောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ သတင်းအစအနတစ်ခုရ၏။

မနေ့က အသက်အစိတ်ခန့်လူရည်သန့်သန့် လူရွယ်တစ်ယောက် ရေထဲခုန်ဆင်း၍ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်သွားကြောင်း၊ သူ့အဝတ်အစားများကို တဖက်ကျွန်းရှိ တံငါသည်များက သိမ်းထား သည်ဟု ကြားရကြောင်းဖြင့် သိရသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တစ်ဖက်ကျွန်းသို့ ကူးသွားပြီ။ တံငါသည်ကို လိုက်ရှာသည်။ ကြာ ကြာမရှာရ။ တံငါသည်များကို ချက်ချင်း တွေ့ရသည်။ သူတို့ထံတွင် ကိုကျော်သန်း၏ အဝတ် အစားများကို တွေ့ရ၏။ သူဝတ်တတ်သည့်ဇော်ဂျီရောင် စပို့ရှပ်ကလေး၊ သူ့အိတ်ထဲတွင် ဗိုလ် ချုပ်အောင်ဆန်းလက်မှတ်ထိုးထားသည့် ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်ညွှန်ကြားချက်တစောင်နှင့် ရှေး ခေတ်က ရိုးကုမ္ပဏီမှရောင်းသည့် အယ်လာဂျင်နာရီကလေးတစ်လုံး၊ ကိုကျော်သန်း ဖြစ် ကြောင်း သေချာပြီ။

“ကျုပ်တို့က ကွန်ပစ်နေတုန်း သူက မင်းကွန်းဘက်ကူးမယ် လိုက်ပို့ပါလို့ လိုက်ပို့တယ် ဗျ။ ရေလယ်ရောက်တော့ စပို့ရှပ်ကလေး ချွတ်ပြီး ရေထဲခုန်ချတော့တာပဲ၊ အဝတ်တွေ သောင် စပ်မှာ ချွတ်ခဲ့တယ်ဆိုတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ သူ့ကြည့်ရတာ တစ်မျိုးပဲ၊ မျက်လုံးတွေ ကြည်ပုံက မူ မမှန်ဘူး”

တံငါသည်ဦးကြီးတစ်ယောက်က ကျွန်တော်တို့ကို ပြောပြသည်။ ကျွန်တော်တို့က ကို ကျော်သန်းအကြောင်းကို ပြောပြရ၏။

“ကျုပ်တို့လဲ အံ့အားသင့်ပြီး ကြည့်နေတယ်၊ ရေထဲက တစ်ခါနှစ်ခါလောက် ပြန်ပေါ် လာတော့မှ ရေထဲကို လိုက်ဆယ်ရတယ်၊ လှေပေါ်မှာ လူနှစ်ယောက်က ချုပ်ခေါ်လာပြီး မင်း ကွန်းဘက်ကို ပို့လိုက်တယ်၊ ကမ်းနားလဲ ရောက်ရော ဘာပြောကောင်းမလဲ၊ လှေပေါ်က ဆင်း ပြေးလိုက်တာ၊ မှန်ဆနေတာပဲ၊ ပါးစပ်ကလဲ ဘာတွေ အော်သွားမှန်း မသိဘူး၊ အော်ပြီး ပြေး လေရဲ့၊ အင်္ကျီကလေးတောင် ယူမသွားနိုင်ရှာဘူး”

ကျွန်တော်တို့သည် တံငါသည်ကြီးများအား လက်ပတ်နာရီကလေးနှင့်အင်္ကျီကလေး ကို ပေးပစ်ခဲ့၏။ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း၏ လက်မှတ်ပါသည့်ညွှန်ကြားလွှာကလေးကိုသာ ပြန် တောင်းယူခဲ့ကြသည်။

သူတို့ဆီမှ သတင်းအတိုင်း မင်းကွန်းသို့ လိုက်ကြပြန်သည်။ မင်းကွန်းရောက်တော့ မတော့၊ ထွက်သွားပြီဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ ရွာစဉ်အနံ့ လိုက်ကြသည်။ သုံးလေးရွာလောက် လိုက်ပြီး စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးမြောက်ဖျားက ဝါးချက်ရွာသို့ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သွားကြသည်။ မျှော်လင့်ချက်မူ သိပ်မရှိလှ။

ဝါးချက်ရွာထဲသို့ရောက်တော့ မှောင်စပြုနေပြီ။ ဝါးချက်ရွာထဲသို့ ကျွန်တော်တို့ ခွေး တစ်စီဖြင့် ဝင်လာခဲ့ကြသည်။ ရွာလယ်လမ်းမတစ်နေရာ လူအုပ်အလယ်ခေါင်တွင်ကား-

ဆံပင်စုတ်ဖွား၊ ပုဆိုးတိုတို၊ အင်္ကျီကိုယ်တုံးလုံးဖြင့် လူတစ်ယောက်၊ လေယာဉ်ပျံ သတ္တုဖြင့်လုပ်ထားသည့် ပန်ကန်ပြားထဲတွင် ထည့်ထားသည့် ထမင်းကို အားရပါးရစားလျက်။ လူအုပ်ကြီးကို အကြောက်ကြောက်အလန့်လန့်ဖြင့် ကြည့်လိုက်၊ ထမင်းကို စားလျက်။ ပါးစပ်က အင်္ဂလိပ်လိုရော၊ မြန်မာလိုရော အော်လိုက်။

“ဟေ့ ကိုကျော်သန်း”

ကျွန်တော်တို့က လူအုပ်ကြားထဲသို့ တိုးဝင်လာကာ သူ့ရှေ့တွင် ရပ်လိုက်သည်။ ကို ကျော်သန်းသည် ထမင်းစားရပ်ကာ ကျွန်တော်တို့ကို မျက်လုံးပြူးကြီးဖြင့် အလန့်တကြား မော့ ကြည့်ပြီး ထပြေးရန်ပြင်လိုက်သည်။ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်က သူ့ကို ဖမ်းချုပ်လိုက်ကြ၏။ အကျိုးအကြောင်းကို သိပြီးဖြစ်သည့် ရွာသားများကလည်း သူ့ကို ဝိုင်းဖမ်းကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ကိုလည်း မှတ်မိဟန်မတူတော့။ သူသည် ကျွန်တော်တို့လက်ထဲမှ အတင်း ရုန်းထွက်နေသည်။

“အဆုံး . . .အဆုံးရောက်ပြီ၊ အဆုံးရောက်ပြီ” ဟုလည်း အော်နေသည်။ ဘာတွေဆုံး ၍ ဘယ်သို့ရောက်နေသည်ကိုမူ သူတစ်ယောက်မှအပ အခြားမည်သူမျှမသိနိုင်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရွာသားများအကူအညီဖြင့် သူ့ကို သမ္ဗန်ဆိပ်သို့ခေါ်လာကာ မန္တလေးသို့ ပြန်ခေါ်ခဲ့ကြရသည်။

ထိုစဉ်က ကျွန်တော်တို့မှာ လူပျောက်ရှာပုံတော် ဖွင့်နေရသဖြင့် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၏ အလှကို မကြည့်နိုင်ခဲ့ကြပါ။

၁၉၆၀ ခုနှစ်တွင် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ ကျွန်တော်တို့တစ်ခေါက် ရောက်ပြန်သည်။ တတိယအကြိမ်ရောက်ခြင်းပေတည်း။ စစ်၏ဒဏ်ရာဒဏ်ချက်တို့ကို သိပ်မတွေ့ရတော့။ ပန်းစိုက်ထားသည့် ကြေးဝါရောင် အမြောက်ကျည်ဆံခွံသာလျှင် စစ်၏ အမှတ်အသားအဖြစ် ကျန်ရစ်ခဲ့တော့သည်။ အနောက်ဘက်မှ လှည့်၍ တက်လျှင် ဥမင်သုံးဆယ်သို့ မော်တော်ကားဖြင့် ပင် တောက်လျှောက်တက်နိုင်နေပြီ။ ကျွန်တော်တို့သည် ဥမင်သုံးဆယ်သို့ မော်တော်ကားဖြင့် တက်ကာ ငိုသံကြားချောင်ကို ဖြတ်ပြီး ပတ္တမြားစေတီသို့ တက်ကြသည်။ ပြီးမှ အရှေ့ဘက်သို့ ပြန်ဆင်းသည်။

ယခုတစ်ခေါက်ကား စတုတ္ထအခေါက်။

စစ်ကိုင်းမြို့ထဲမှ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့သွားသည့် လမ်းတလျှောက်တွင် ယခင်က ဘုရားငုတ်တို့တွေ၊ စေတီအပြိုအပျက်တွေ၊ ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းတွေ၊ ယာဉ်အသွားအလာ ကောင်းကောင်းမရှိ။ တစ်ခါတရံလာသည့် ဘုရားဖူးအချို့ကို လိုက်ပို့သော ယာဉ်တစင်းတလေသာ ရှိသည်။

ယခု ထိုသို့မဟုတ်တော့။ စစ်ကိုင်းတောင်ခြေရင်းသည် စစ်ကိုင်းမြို့နှင့်ဆက်စပ်နေပြီ။ လမ်းတလျှောက်တွင် ကွက်သစ်တွေ၊ အစိုးရဌာန အဆောက်အဦးတွေ၊ သစ်ဆိုင်၊ ဝါးဆိုင်တွေ အပြည့်။ ယာဉ်ရထားကလည်း မျိုးစုံ။ မြင်းလှည်းတွေ ရှိသည်။ ကိုယ်ပိုင်မော်တော်ကားတွေရှိသည်။ ရပ်ဝေးမှ ဘုရားဖူးလာကြသည့်ဘုရားဖူးယာဉ်တွေ ရှိသည်။ လမ်းတလျှောက်တွင် လူပြတ်သည်ဟူ၍မရှိ။

ကျွန်တော်တို့သည် မော်တော်ကားကို ထားခဲ့ပြီး လမ်းခွဲစ၍ တက်ကြသည်။ မနက်စောစောဖြစ်၍ နှင်းတွေဝေလျက်။ ဆွမ်းဦးပုညရှင်စေတီတော်ကြီးသို့ အရင်သွားကြသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် လမ်းတဝက်အရောက်တွင် အရုဏ်ဆွမ်းကပ်ပြီး ပြန်ဆင်းလာသည့် လူသိုက်

များ၊ အတွဲများကို တွေ့ရလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ထက် ဝီရိယကောင်းသူများပါတည်း။ လမ်းတဝက်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် လေသည် ပို၍မွှေးလာကာ စံကားနံ့က ပို၍သင်းပျံ့လာသည်။ အရှေ့ဘက်သို့မျှော်ကြည့်လိုက်လျှင် နှင်းမြူတွေကြားထဲက မန္တလေးတောင်နှင့်ရန်ကင်းတောင်ကိုလည်းကောင်း၊ မိကျောင်းကြီးတစ်ကောင် ကန့်လန့်ခံနေသလိုရှိသော အင်းဝတံတားကြီးကိုလည်းကောင်း၊ ဝိုးတိုးဝါးတား မြင်ရ၏။ ‘တံတားပေါ်မှာ မော်တော်ကား ချော်မှာ ကြောက်သည်၊ သည်တိုးလေ ကိုယ်ခက်မည်၊ မရွှေ့ကြည်၊ ထပါနော် . . . မရာကျော်’ ဟူသော နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်၏ သီချင်းတစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော် သတိရမိလေသည်။ အင်းဝတံတားကြီး ဆောက်မည်ပြုစဉ်က မရာကျော်ဆိုသည့် အရူးမတစ်ယောက်က တဘောင်ပေါ်သည်ကို အစွဲပြု၍ စပ်ထားသည့်သီချင်းဖြစ်သည်ဟု ကျွန်တော်တို့ ငယ်ငယ်က ကြားခဲ့ဖူးသည်။ ဘယ်မျှမှန်မမှန်ကိုမူ မသိပါ။

စကားပင်တပင် ခြေရင်းတွင် ခဏနားပြီးနောက် ဆွမ်းဦးပုညရှင် စေတီတော်ကြီးပေါ်သို့ ရောက်လာခဲ့ကြသည်။ ဆွမ်းဦးပုညရှင်စေတီတော်ကြီးအား ဂေါပကများက အသစ်မွမ်းမံလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရပေ၏။ အာရုံခံတန်ဆောင်းတွေကလည်း အသစ်တွေ၊ ရင်ပြင်တော်တစ်ခုလုံး၊ အာရုံခံတန်ဆောင်းတွေနှင့် ပြည့်နေတော့သည်။

ရာဇဝင်၌ ပင်းယမြို့တည်နန်းတည် တစီးရှင်သီဟသူလက်ထက်တွင် ပန်းထိမ်စိန်သင်သည် ကွမ်းဟောင်းကွမ်းခွက်တို့ကို ဖျက်သည်တွင် ထိုအထဲမှ ဓာတ်တော်မွေတော်တို့ကို ရကြောင်း၊ ၎င်းတို့ကို ဘုရင်ထံ မဆက်မိသည့်အတွက် ဘုရင်သိသွားသည့်အခါတွင် ရာဇဝတ်သင့်သဖြင့် စစ်ကိုင်းသို့ကူးပြေးလာကြောင်း၊ စစ်ကိုင်းသို့ရောက်သည့်အခါတွင် အသန်ယာစောယွမ်း၏ လက်ရုံးပုညအမတ်ထံ အခစားဝင်ကြောင်း၊ ပန်းထိမ်စိန်သင်တို့က စေတီတည်ထား၍ ကိုးကွယ်ရာမှ ပုညရှင်စေတီဟူ၍ ဖြစ်လာကြောင်းဖြင့် မှန်နန်းရာဇဝင်၊ စေတီယဒီပနီ၊ စစ်ကိုင်းတောင်ညွှန်း၊ ဘိုးဝဇီရမှတ်တမ်း စသည့်တို့တွင်ဆိုသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဆွမ်းဦးပုညရှင်စေတီတော်ကြီးကို ဖူးမျှော်ပြီးနောက် ငိုသံကြားချောင်ဘက်သို့ ဆင်းကြသည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်၊ ကျွန်တော်တို့ရောက်ခဲ့စဉ်က ငိုသံကြားချောင်တွင် ဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းနှစ်ကျောင်း ဇရပ်တဆောင်နှစ်ဆောင်လောက်ကိုသာ တွေ့ခဲ့ရ

သည်။ တချောင်လုံး စံကားပင်တွေ၊ သရက်ပင်တွေ၊ ခရပေပင်တွေနှင့်။ ယခုတော့ ငိုသံကြား
ချောင်းလည်း အသွင်ပြောင်းနေလေပြီ။ မှတ်မိနိုင်စရာပင် မရှိတော့။ ယခင်က ခရပေပင်အုပ်
အုပ်၊ သရက်ပင်အုပ်အုပ်တို့နေရာတွင် အဆောက်အဦးသစ်တွေ၊ ကျောင်းသစ်တွေ၊ ဇရပ်သစ်
တွေ တိုးနေလေပြီ။ ချောင်သစ်တွေကလည်း မနည်းတော့။

စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် ချောင်တွေ ဘယ်နှစ်ချောင်ရှိသည်ကို ကျွန်တော် မပြောနိုင်
တော့ပါ။

စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးကို မူလက ချောင်ကိုးချောင်သာရှိသည်ဟု အဆိုရှိကြသည်။ ထွဋ်
ခေါင်ဆရာတော်၏ မှတ်တမ်း၌ ‘ယုန်ဖြူချောင်၊ ရွှေဝါချောင်၊ အနုရွှေချောင်၊ ပတာချောင်၊
ဒဟတ်ချောင်၊ ဦးမဏိချောင်’ ဟူ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းကို ညောင်ပင်သာဦးပုညက ‘ပိ
တောက်ရွှေဝါ၊ ကောဏ္ဍညနှင့်ပရက္ကမ၊ နုရွှေ၊ ပတာဗောဓိ လွန်သာယာတယ်၊ ယုန်ဖြူဝေဟာ
ဥပါလိ’ ဟု ရေးခဲ့သည်။

ချောင်ကိုးချောင်သည် ပုဂံပြည် ရှင်အရဟံလက်ထက်တွင် တည်ခဲ့သည်ဟုဆိုကြ
သည်။ အချို့ကလည်း ချောင်ကိုးချောင်သည် အနုရွှေချောင်ရှိအနော်ရထာမင်းရဲ့ ကျောက်စာ
အလိုအရ၊ သက္ကရာဇ် ၇၁၁ ခု စစ်ကိုင်းအနော်ရမင်းရဲ့ လက်ထက်မှ စတင်မည်ဟု ခန့်မှန်းကြ
သည်။

ယခုကား စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် ချောင်ပေါင်း ကိုးချောင်းမျှ မကတော့။ ချောင်
ပေါင်း ငါးရာကျော် ရှိနေပြီဟု ဆိုလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ငိုသံကြားချောင်မှ ရှင်ဖြူရှင်လှချောင်သို့ ဆင်းသည်။ လမ်းတွင်
စံကားပင်တွေ၊ ဝါးပင်တွေက တောင်ကမ်းပါးယံတွင် ကပ်ပေါက်နေကြသည်။ ထို့နောက် အာ
သောကရုံချောင်၊ မင်းလှချောင်၊ မာလာရုံချောင်၊ သီတာရုံချောင်၊ တပဲသာချောင်၊ ဆိတ်သာ
ချောင်၊ စသည်တို့ကိုဖြတ်၍ ကမ်းနားသို့ ဆင်းခဲ့လေသည်။ ထိုမှ သရက်ပင်ဆိပ်သို့ ငှက်ဖြင့် စုန်
ဆင်းလာခဲ့လေသည်။

သရက်ပင်ဆိပ်တွင် မော်တော်ကားသည် ကျွန်တော်တို့ကို စောင့်နေလေသည်။

အမှန်အားဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးက ချောင်အနည်းငယ်ကို ရောက်ခဲ့ရုံမျှသာ ဖြစ်၏။ ချောင်ပေါင်းငါးရာကျော်ကို နှံ့အောင်သွားမည်ဆိုလျှင် စစ်ကိုင်း တောင်ရိုးတွင် လချီပြီးနေမှ ဖြစ်လိမ့်မည်။

ကျွန်တော်သည် ငှက်ပေါ်မှနေ၍ ဗျိုင်းရောင်လိုဖွေးနေသောစစ်ကိုင်းတောင်ရိုးကို လှမ်းကြည့်ရင်း လိုက်လာသည်။ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးကား သူတော်စင်တို့၏ ပျော်မွေ့ရာမျှသာမ က လူဝတ်ကြောင်တို့အတွက်လည်း ခိုလှုံရာဖြစ်သည်တကားဟု ဆင်ခြင်မိလေသည်။

သို့ကလို ဆင်ခြင်မိရာက အင်္ဂလိပ်စစ်ဗိုလ်ချုပ် ဖီးမားရှယ်ဝီလျံဆလင်း၏ ‘အရှုံးထဲက အနိုင်’ ဆိုသောစာအုပ်ထဲတွင် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့စစ်ပြေးလာကြသော အရာရှိကြီးများ အ ကြောင်းကို သွား၍ အမှတ်ရမိလေသည်။

ဆလင်းက သူ့စာအုပ်ထဲတွင် ဤသို့ ရေးထား၏။

“စစ်ကိုင်းရှိ ကျွန်ုပ်၏စစ်ဌာနချုပ်စခန်းတွင် ထိုင်နေစဉ် အရပ်သားသုံးမော်တော် ကားတစင်း ထိုးဆိုက်လာကာ မြန်မာလူကြီးလူကောင်း လေးငါးခြောက်ယောက် ဆင်းလာသည် ကို မြင်လိုက်ရသဖြင့် ကျွန်ုပ်မှာ များစွာအံ့အားသင့်လျက် ရှိပါသည်။ ၎င်းတို့အားလုံး မနက် ခင်းဝတ်ကုတ်အင်္ကျီများ၊ ဘောင်းဘီစင်းများနှင့်တော်ပီခေါ် အပြာရောင် ဖော့ဦးထုတ်များကို ဝတ်ဆင်ထားကြ၏။ သူတို့အားလုံးကိုကြည့်ရာသည်မှာ တကယ့်မင်းစိုးရာဇာအထက်တန်းစား များဖြစ်ကြောင်း သိသာနိုင်ပေ၏။ သူတို့က ကျွန်ုပ်ကို တွေ့ခွင့်တောင်းကြသည်။ သူတို့အားလုံး မှာ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် လာရောက်၍ စစ်ပြေးလျက်ရှိသော တန်ခိုးဩဇာကြီးသည့်မြန်မာ အရာရှိကြီးများ အသိုက်အဝန်းကိုယ်စား ရောက်လာကြသူများဖြစ်ကြသည်။ ၎င်းတို့က လက် နှိပ်စက်ဖြင့် သေသပ်စွာ ရိုက်ထား၍ လူထုအစည်းအဝေးကြီးတစ်ခုတွင် စနစ်တကျ အဆို သွင်း၊ စနစ်တကျ ထောက်ခံပြီး၊ စနစ်တကျ တညီတညွတ်တည်း ဆုံးဖြတ်လိုက်သည့် ဆုံးဖြတ် ချက်တစ်ခုကို တင်ပြကြသည်။ မြန်မာလူမျိုးတို့ အထွတ်အမြတ်ထားသည့်စစ်ကိုင်း တောင်ရိုး တွင် မည်သည့်စစ်ဆင်မှုမျိုးကိုမျှ ပြုလုပ်မည် မဟုတ်ကြောင်းဖြင့် မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံမင်း ကြီးက အထက်တန်းအရာရှိကြီးများဖြစ်သော မိမိတို့ကို အာမခံလိုက်ကြောင်း၊ ဤအာမခံချက် ကို ယုံကြည်၍ မိမိတို့နှင့်တကွ အိမ်ထောင်စုများသည် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ ပြောင်းလာခဲ့ကြ

ခြင်းဖြစ်ကြောင်း၊ ယခုမူ တရုတ်စစ်တပ်များက စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးသို့ရောက်ရှိလာကာ ကတုတ်ကျင်းများကိုတူးပြီး အမြောက်များကိုပင် ဆင်နေကြပြီဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တရုတ်စစ်တပ်များကို စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးမှနှင်ထုတ်ပေးရန်၊ ဘုရင်ခံမင်းကြီး၏ ကတိအရ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင် မည်သည့်စစ်ဆင်မှုများကိုမျှ မပြုလုပ်ပါဟု အာမခံချက်ပေးရန် တာဝန်ရှိ ဗြိတိသျှတပ်မှူးကြီးအနေဖြင့် ကျွန်ုပ်အား တောင်းဆိုကြောင်း စသဖြင့် ဆုံးဖြတ်ချက်တွင် ဖော်ပြထားသည်။

“ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများအတွက် ကျွန်ုပ် လွန်စွာဝမ်းနည်းခြင်း ဖြစ်ရပါသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်များအားလုံးမှာ တိုင်းမင်းကြီး တရားဝန်ကြီး၊ အတွင်းဝန်စသည့်မြန်မာအစိုးရ၏ အထက်တန်း အရာရှိကြီးများ ဖြစ်ကြပါသည်။ သူတို့၏ ကမ္ဘာလောကသည် မျက်စိရှေ့တွင် ပြိုကွဲပျက်စီးလျက် ရှိလေပြီ။ သို့ရာတွင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း၊ မဲခွဲခြင်း၊ စသည့် ကျွန်ုပ်တို့ သင်ကြားပေးသည့် ဒီမိုကရေစီနည်းလမ်းများကို(ဤလက်ပြဲကြီးထဲတွင်) ဖက်တယ်ကျင့်သုံးနေကြဆဲသာတကား။ သနားစရာကောင်းသော သူတို့လျှောက်လွှာစက္ကူစကလေးကို အဆောင်လက်ဖွဲ့ကြီးပမာ သဘောထားကာ ကျွန်ုပ်ထံသို့ ယူလာကြချေသည်တကား။ ကျွန်ုပ်က မိမိဘက်က သက်ဆိုင်သလောက်ပြောရမည်ဆိုလျှင် စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးတွင်လည်းကောင်း၊ အခြားမည်သည့်နေရာတွင်လည်းကောင်း၊ လောလောဆယ် စစ်ဆင်မှုပြုလုပ်ရန် ဆန္ဒမရှိကြောင်း၊ သို့ရာတွင် ဤကိစ္စမှာ ကျွန်ုပ်တဖက်တည်းဖြင့် ဆိုင်သည့်ကိစ္စမဟုတ်ဘဲ ဂျပန်စစ်ဗိုလ်ချုပ်နှင့်လည်း ဆိုင်သည့်ကိစ္စဖြစ်ကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် တဖက်တည်းအနေဖြင့် သဘောတူရန်မှာ များစွာခဲယဉ်းပါကြောင်းဖြင့် ပြန်ပြောလိုက်သည့်အခါတွင် ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများအားလုံး ယဉ်ကျေးစွာ နှုတ်ဆက်ထွက်ခွာသွားကြသည်။ သို့ရာတွင် များစွာ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်သွားကြပုံရ၏။ ဤအဖြစ်အပျက်၏ လေးနက်မှုသည် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ယောက်ကြောင့် ပျက်စီးသွားရလေသည်။ သူတို့အထဲမှ ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတစ်ယောက်သည် တစ်ဦးတည်း ပြန်လာပြီးနောက် သူ့ကို ခြောက်လစာကြိုတင်လစာထုတ်ပေးရန် တောင်းဆိုခြင်းပြုလေသည်။ ကျွန်ုပ်သူ့ကို အပြစ်မတင်ပါ။ သူ့မြောနောင် အတော်ကြာမှ ဗြိတိသျှလစာကို ပြန်လည်ရရှိတော့မည်မဟုတ်လော”

ကျွန်တော်သည် ငှက်ပေါ်မှနေ၍ စစ်ကိုင်းတောင်ရိုးကို ကြည့်လာရင်း ခြောက်လစာ

စစ်ပြေးလစာကို တစ်ယောက်တည်း တိတ်တိတ်ပုန်းလာတောင်းသည့်အထက်တန်း မြန်မာ အရာရှိကြီးကို အမှတ်ရနေလေသည်။ အထင်သေးသေးဖြင့် ရေးလိုက်သည့်မာရှယ်ဆလင်းကို အပြစ်မဆိုသာပါ။

ကျွန်တော်တို့ စီးလာသည့် သမ္ဗန်သည် သရက်ပင်ဆိပ်သို့ ကပ်နေလေသည်။

[၁၉၈၀၊ ရှုမဝရုပ်စုံမဂ္ဂဇင်း]

* * *

လှိုင်းပြာက ပြောပြလိုက်သောဝတ္ထုများ

[၁]

ပူပြင်းသော ရန်ကုန်ကတ္တရာရေငွေကို ရှောင်သည့်အနေဖြင့် အရင်လထဲတုန်းက ကျွန်တော်တို့တသိုက် ခရီးထွက်ခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့တသိုက်ဆိုသည်မှာ ကျွန်တော်တို့မိတ်ဆွေများဖြစ်ကြသော ကိုသန်းတင်၊ ဦးတင်ညွန့်နှင့်ရေးဘော်များဖြစ်ကြသော မောင်နေဝင်း၊ နတ်နွယ်၊ မင်းကျော်နှင့်ကျွန်တော်တို့ ဖြစ်လေသည်။

စင်စစ် သည်ခရီးသည် ကျွန်တော်တို့ခရီး မဟုတ်။ ပညာတန်ဆောင်မဂ္ဂဇင်းအယ်ဒီတာများဖြစ်ကြသောဦးသန်းညွန့်နှင့် ကိုသန်းတင်တို့ခရီး ဖြစ်သည်။ ကုလားထိုင်တွင် သံမှိုစွဲထားသလို အမြဲထိုင်ပြီး အလုပ်လုပ်နေကြရသည့်သူတို့နှစ်ယောက်သည် ခရီးထွက်ချင်နေကြသည်။ ဤတွင် ကျွန်တော့်ကို အဖော်စပ်ကြလေသည်။ အဖော်ကောင်းလျှင် ခရီးထွက်ဖို့ အမြဲအဆင်သင့်ဖြစ်နေသည့်ကျွန်တော်ကလည်း အလွယ်တကူ လိုက်ဖြစ်သွားသည်။ ကျွန်တော်ပါမည်ဆိုတော့၊ သူတို့စိတ်ကူးတစ်ခု ရပြန်သည်။ ကျွန်တော်တို့သွားမည့်ဒေသမှာ ဦးသန်းညွန့်ကျောင်းဆရာလုပ်ခဲ့ဖူးသည့်ဒေသ။ သူ့ဇနီး၏ ဇာတိ။ သည်တော့ သူက ကျွန်တော်ပါမည့်အတူတူ စာပေဟောပြောပွဲကလေး ဘာလေး ဖြစ်စေချင်သည်။ ဒေသခံများကလည်း ဆန္ဒရှိသည်။ မင်းကျော်က သူလိုက်မည်ဟုဆိုသည်။ မင်းကျော်လိုက်တော့၊ မောင်နေဝင်းနှင့်နတ်နွယ်က သူတို့လည်း လိုက်မည်ဟုဆိုသည်။ သို့ဖြင့် မူလက မှန်းထားသောအပန်းဖြေခရီးသည် ဟောပြောပွဲခရီးဖြစ်သွားလေသည်။ မူလက မှန်းထားသော အပျော်ခရီးသည် အလုပ်ခရီးဖြစ်သွားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့ ပါလာမည်ကိုကြားတော့ ဒေသကလူများကလည်း ဝမ်းသာကြသည်။ ဒေသက အခြားမဟုတ်ပါ။ သံဖြူဇရပ်၊ စက်စဲစသည့် မွန်တို့ဌာနီဖြစ်ပါသည်။

မနက်လေးနာရီတွင်ထွက်သည့် မော်လမြိုင်ခေါက်ပြန်ရထားဖြင့် ကျွန်တော်တို့ လိုက်ခဲ့သည်။ သထုံလွန်သည်နှင့်ထူးခြားသည့် မြင်ကွင်းများကို တွေ့ရလေသည်။ အခြားမဟုတ်။ ရထားပေါ်သို့ ခရီးသည် တော်တော်များများတက်လာသည့် ရှုခင်းဖြစ်သည်။ သထုံမရောက်မီ အထိ မီးရထားသည် လူကျပ်သည်မှန်သော်လည်း အတော်အတန် လူးသာလွန်သော ရှိသေး

သည်။ သထုံမှကျော်သည့်အခါတွင်မူ ရထားတဲများပေါ်တွင် ခြေချစရာ မရှိတော့။ အမိုးတွေ ပေါ်မှာ လူတွေပြည့်ကျပ်နေသည်။ သူတို့သည် အမိုးပေါ်တွင် ငြိမ်ငြိမ်လိုက်လာသည်မဟုတ်။ ကျယ်ပြန့်သည့် အားကစားကွင်းကြီးတစ်ခုထဲတွင် ခုန်ပေါက်ပြေးလွှား ကစားနေကြသလို အပြင်းခုတ်နေသည့် မီးရထားအမိုးပေါ်တွင် တတဲမှတတဲသို့ ကူး၍ တဒုန်းဒုန်းပြေးနေကြပါသည်။ ရထားလမ်းဘေးသို့ သူတို့အရိပ်တွေ ထိုးကျနေသဖြင့် သူတို့ပြေးလွှားနေကြပုံကို ကျွန်တော်တို့ ကောင်းစွာ မြင်နေရသည်။ အရိပ်ပြပွဲတစ်ခုကို ကြည့်ရသကဲ့သို့ပါတည်း။

နောက်မြင်ကွင်းတစ်ခုမှာ ရထားပြတင်းပေါက်တွင် မတ်တတ်ရပ် လိုက်လာသည့်မြင်ကွင်း ဖြစ်သည်။ သူတို့ခြေထောက်က ရထားပြတင်း ပေါက်ဘောင်ကို နင်းထားပြီး၊ ကိုယ်က အပြင်ရောက်နေသည်။ လက်နှစ်ဖက်ဖြင့် ရထားတဲခေါင်မိုးကို လှမ်းကိုင်ထားသည်။ သူတို့အားလုံး ယောက်ျားတွေ။ အသက် နှစ်ဆယ်နှင့်လေးဆယ်ကြားလောက်မှာသာ ရှိကြဦးမည်။

သို့ရာတွင် ထို့ထက် ထူးခြားသည့် မြင်ကွင်းရှိသေးသည်။ ယင်းမှာ အမျိုးသမီးငယ်များ မီးရထားတဲအပြင်တွင် ပုခက်လုပ်၍ စီးလိုက်လာကြခြင်းဖြစ်သည်။ မီးရထားတဲ အတက်အဆင်းလုပ်သည့် တံခါးပေါက်ကြီးက သံလက်ကိုင်ကွင်းတွင် ချည်စောင်ကြမ်းကြမ်းကြီးတစ်ထည်ကို ခိုင်အောင်ချည်ပြီး၊ ထိုအပေါ်တွင် လိုက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ အမျိုးသမီးလေးတစ်ယောက်မှာ အသက် ၁၇ နှစ်လောက်သာရှိဦးမည်။ တက်ထရွန်အဖြူ ခပ်နှမ်းနှမ်းကလေးနှင့်၊ တက်ထရွန်လုံချည် အစိမ်းရောင်ခပ်နှမ်းနှမ်းကလေးကို ဝတ်ထားသည်။ ကျွန်တော်သည် သူ့ကိုသာ တစ်လမ်းလုံးကြည့်လိုက်လာ၏။ အသားဖြူဖြူ၊ မျက်လုံးမျက်ခုံးကောင်းကောင်း၊ တကယ့်သနရပူရှိသည့်မိန်းကလေးတစ်ယောက် ဖြစ်ပါသည်။ သူသည် ရထားတဲအပြင်ဘက်က စောင်ပုခက်ပေါ်တွင် ထိုင်လိုက်လာသည်။ အထဲက သူ့အဖော်တွေနှင့် ရယ်လိုက်မောလိုက်။ စကားပြောလိုက်။ ကျောပေါ်သို့ ကျနေသည့် ဆံပင်များက တလွင့်လွင့်ဝဲလျက်။

မုတ္တမ။

မုတ္တမကား မြို့ဟောင်းကြီးဖြစ်၏။ ရှည်လျားလှသည့်မြို့သက်တမ်းတလျှောက်တွင် မုတ္တမသည် အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့် ထင်ရှားခဲ့လေသည်။ ရာဇဝါဒကျမ်းတွင် မော့တမော့ (ကျောက်စွမ်းတင်တည်သောမြို့)ဟုအနက်ပေးသည်။ သူ၏ခရီးစဉ်အကြောင်းကို စပ်သည့်

လေးချိုးတွင် ကင်းဝန်မင်းကြီးက မော်တမော့ဟုခေါ်ခဲ့သည်။ ရာဇာဓိရာဇ်အရေးတော်ပုံ ကျမ်းတွင် မောတမော့ဟုရေးသည်။ မုတ္တမမှာနောက်မှတွင်သည့်အမည်ဟုဆိုကြလေသည်။

သို့တိုင်အောင် မုတ္တမဟူသောအမည်သည်လည်း နောက်ဆုံးအသံထွက် ဟုတ်မည် မထင်ပါ။ ကျွန်တော်တို့က မုတ္တမဟု အသံထွက်ကြသည့်တိုင် ထိုနယ်တဝိုက်က လူများကမူ မဒမဟု အသံထွက်နေကြလေသည်။ သတ်ထိုးကျမ်း၌ ‘မုတ္တမ-မတ္တရာ၊ မြို့သာ၊ ရာဇမတ္တန် ကျမ်းတချက်။ မတွင်တသတ်၊ သံယုဂ်မှတ်၊ ဖတ်ခါမသက်သက်’ဆိုသည်ကို ထောက်လျှင် သူ တို့ထွက်သည့်မဒမဟူသော အသံထွက်သည် အမှန်ဟုယူဆနိုင်ပါသည်။

မုတ္တမသည် မော်လမြိုင်သို့ကူးသည့်ကူးတို့ဆိပ်ဖြစ်လေရာ အသစ်အသစ်ဖြစ်သော မျက်နှာများကို နေ့တိုင်းမြင်နေရသည်။ မုတ္တမဘူတာရုံကြီးတွင်သာ ဝိညာဉ်ရှိခဲ့လျှင် အလွန် ဖတ်ကောင်းမည့်ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းများကို ပြောပြနိုင်လိမ့်မည်ဟုစာရေးဆရာပီပီ ကျွန်တော် စိတ် ကူးယဉ်မိလေသည်။

ကျွန်တော်သည် မုတ္တမနောက်ကျောမှ တောင်တန်းညိုညိုကြီးများကို လှမ်းကြည့်ရင်း မုတ္တမတွင် ထီးနန်းအုပ်ချုပ် မင်းလုပ်ခဲ့ကြသော အလိမ္မာအမတ်နှင့်မဂဒူးမင်းတို့အကြောင်းကို သတိရမိလေသည်။ ထိုစဉ်က ထိုတောင်တန်းများသည် အလိမ္မာအမတ်နှင့်မဂဒူးမင်းတို့ တော ကစားရာ၊ ဆင်ကျော့ရာအရပ်များ ဖြစ်ခဲ့ကြလိမ့်မည်။ သူတို့တပ်များ စစ်ကစားရာ စစ်တလင်း များ ဖြစ်ခဲ့ကြလိမ့်မည်။

မုတ္တမကို မြင်သည်နှင့် ကျွန်တော် ငယ်ငယ်က ဖတ်ခဲ့ဖူးသည့် ‘မဂဒူး’ဆိုသည့် ဝတ္ထုတို ကလေးကို ချက်ချင်းပြေး၍ အမှတ်ရမိသေး၏။ မဂဒူးသည် သထုံခရိုင် ဒုံဝန်းရွာသား ဖြစ် သည်။ ယိုးဒယား သောက္ကတဲသို့သွား၍ မင်းခစားလုပ်စဉ် ဘုရင့်သမီးတော်ကို ခိုးပြေးလာကာ၊ ဇာတိဒုံဝန်းရွာတွင် ရုံးတလုံး ဓားတစင်းဖြင့် မင်းပြုခဲ့သည်။ နောင်တွင် နှမကို အလိမ္မာအမတ် မြင်လောက်ရာ ရေချိုးဆိပ်သို့ ရေချိုးဆင်းစေသည်။ အလိမ္မာအမတ်က သူ့နှမကို တောင်း သည့်၌ မင်္ဂလာအခမ်းအနားကြီးတစ်ခုဖြင့် အပ်နှင်းယောင်ပြုကာ အလိမ္မာအမတ်ကို သတ်၍ မုတ္တမမင်းဆက်ကို ထူထောင်ခဲ့လေသည်။

ရွှေစကြာလော၊ မဟာဆွေလော၊ ကျွန်တော် ကောင်းကောင်းမမှတ်မိတော့။ သို့ရာ

တွင် သူရိယမဂ္ဂဇင်းတွင် ပါခဲ့သည့် ထိုဝတ္ထုကလေးသည် ကျွန်တော် ပထဆုံးဖတ်ဖူးသော ရာဇဝင်ဝတ္ထု ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ရာဇဝင်ဝတ္ထုအတတ်ပညာကို ကျွန်တော် ပထမဆုံး စတင်တွေ့လိုက်ရသည့်ဝတ္ထုဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

သူ့ဖွဲ့ပုံကို ကြည့်ပါဦး။ ပထမ အထမ်းသမားမဂ္ဂဇင်း၏ ရုပ်လက္ခဏာကို ဖွဲ့သည်။ ထို့နောက် ဒိုဝန်းမှမုတ္တမသို့ ဈေးရောင်းလာကြပုံကို ဖွဲ့သည်။ လမ်းတွင် ရုတ်တရက် မိုးရွာချကာ၊ မဂ္ဂဇင်းထမ်းလာသည့်ထမ်းပိုးကို မိုးကြိုးပစ်ပုံကို ဖွဲ့သည်။ ဗေဒင်တတ်သူတို့က ထူးခြားသည့်နိမိတ်ဖြစ်သည်။ မင်းဖြစ်မည်ဟုဟောကြသည်။ သို့ဖြင့် မဂ္ဂဇင်းသည် သောက္ကတဲသို့သွားကာ ထိုးဒဿားမင်းထံတွင် ဆင်ထိန်းအဖြစ် ခစားသည်။ သမီးတော်နှင့်ရည်ငံပြီး မုတ္တမသို့ ထွက်ပြေးလာခဲ့သည်။

ဇာတ်လမ်းမှာ ရာဇဝင်က ဇာတ်လမ်းတပုဒ်မျှသာ ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် စာရေးဆရာ အဖွဲ့ကောင်းသည့်အခါ၌ မဂ္ဂဇင်းသည် သက်ဝင်လှုပ်ရှားနေလေသည်။

ထိုဝတ္ထုတိုကလေးကို ဖတ်ရစဉ်က ကျွန်တော့်အသက်သည် ၉ နှစ်ကျော် ၁၀နှစ်လောက်သာ ရှိဦးမည်။ သို့ရာတွင် ထိုဝတ္ထုကလေးသည် ကျွန်တော့်ရင်ထဲတွင် ယခုတိုင် လှုပ်ရှားနေဆဲဖြစ်သည်။

ယခုမုတ္တမကို လှမ်းမြင်လိုက်ရသည့်အခါ၌ ထိုဝတ္ထုတိုကလေးနှင့်တကွ ထိုဝတ္ထုထဲမှ ရာဇဝင်ဇာတ်ဆောင် မဒဂူးကို ကျွန်တော်ပြန်၍ သတိရမိလေသည်။

မဒဂူးကား နှယ်နှယ်ရရမင်း မဟုတ်ပါ။ မုတ္တမမင်းဆက်ကို တည်ထောင်ခဲ့၍ နာမည်ကျော် ဝါရီရူဓမ္မသတ်ကို ပြုစုခဲ့သည့် ဝါရီရူမင်း ဖြစ်ပါသည်။ ၁၃ ရာစုနှစ် အကုန်လောက်တွင် နန်းတက်ခဲ့သည့် ဝါရီရူမင်းမင်းဆက်သည် ၁၆ ရာစုအလယ် သုရှင်တကာရွက်ပိမင်းလက်ထက်တွင် မင်းဆက်ပြုန်းခဲ့လေသည်။ ဝါရီရူ၊ စောအဲဂံဂေါင်၊ ဗညားဦး၊ ရာဇမိရာဇ်၊ ဗညားရဲ၊ ရှင်စောပု စသည့် . . . ။

အလိမ္မာအမတ်နှင့်မဂ္ဂဇင်းတို့နန်းစံရာ မုတ္တမမြို့ဟောင်းသည် နေကျဲကျဲတောက် ပူနေသည့်နေရောင်ထဲတွင် အရောင်အဆင်း ကင်းမဲ့နေလေသည်။

[၂]

မော်လမြိုင်သို့ကူးသည့် ကူးတို့ကိုမိရန် ကျွန်တော်တို့တတွေ ကမ်းသို့အပြေးအလွှား သွားကြရသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ ဘယ်မျှမြန်မြန်၊ မော်လမြိုင်ကို အိမ်ဦးနှင့်ကြမ်းပြင် သွားနေသည့် မှောင်ခိုခရီးသည်တို့ကို ကျွန်တော်တို့ မမိနိုင်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အခါ တွင် မော်တော်ကားပေါ်တွင် ခြေချစရာမရှိလောက်အောင် လူတွေပြည့်နှင့်နေပြီ။

မော်တော်က ဇက်ကရတ်ခေါ်သည့် ဝမ်းပြားမော်တော်ကြီး။ သည်မော်တော်ကြီး မျိုးကို ကူးတို့လုပ်ထားသည့်နေရာမှာမော်လမြိုင်နှင့် မုတ္တမလမ်းတစ်လမ်းတည်းသာရှိလိမ့်မည် ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။ မော်တော်ကားပေါ်တွင် မီးရထားလက်မှတ်ဖြင့် လိုက်လာသည့် ခရီးသည်တွေလည်း ရှိသည်။ သူတို့အတွက်မူ ကူးတို့ကူးခပေးဖို့မလိုတော့။ မီးရထားလက်မှတ် ဝယ်ကတည်းက ကူးတို့ကူးခ ပါပြီးဖြစ်သည်။

ဇက်ကရတ်သည် မုတ္တမဆိပ်ကမ်းမှ တရိပ်ရိပ်ထွက်ခွာလာလေသည်။ ရေလယ်ရောက် တော့ သင်္ဘောအမှုထမ်းက ကလိုင်ကလေး လှုပ်ပြီး ကူးတို့ကူးခ လိုက်ကောက်လေသည်။ သင်္ဘောပေါ်တွင် ခရီးသည် ၅၀၀ မှ ၁၀၀၀ခန့်အတွင်း ပါလာရာ၊ ယင်းတို့အနက် မည်သူသည် မီးရထားစီးခရီးသည် ဟုတ်မဟုတ် မည်သို့စစ်ဆေးနိုင်မည်နည်း။ မီးရထားလက်မှတ်တွေကို လိုက်စစ်နေလျှင် မော်လမြိုင်ဆိပ်ကမ်းသို့ရောက်သည်အထိ စစ်၍ပြီးနိုင်ဖွယ်မရှိ။ ထိုအခါတွင် ဇက်ကရတ် အမှုထမ်းသည် ကလိုင်ကလေးလှုပ်ကာ လက်မှတ်ဝယ်ဖို့ သတိပေးရုံ တတ်နိုင်တော့ သည်။

“လက်မှတ်ဝယ်ကြပါ၊ လက်မှတ်၊ လက်မှတ်”

သူက ကလိုင်ကို နာနာလှုပ်ရင်း လက်မှတ် အဝယ်ခိုင်းသည်။ အချို့က လက်မှတ်ဝယ် ကြရသည်။ ယင်းတို့မှာ မုတ္တမတစ်ဖက်ကမ်းမှ မော်လမြိုင်သို့ကူးသည့်ဒေသခရီးသည်များ ဖြစ် ပုံရ၏။ အချို့က လက်မှတ် မဝယ်ကြ။ ယင်းတို့မှာ ရန်ကုန်နှင့်ရထားလမ်းမြို့များမှ မီးရထား ဖြင့် လာသည့် အဝေးသွားခရီးသည်များ ဖြစ်ဟန်တူသည်။

ကျွန်တော်သည် ခရီးသည်များကို သို့ကလို ကြည့်၍ခွဲခြားနေလေသည်။ ကျွန်တော် ခွဲ

ခြားသလို မည်မျှမှန်နိုင်မည်နည်း။ မည်မျှတိကျနိုင်မည်နည်း။ အထင်ဖြင့် ခွဲခြားကြည့်ခြင်းမျှသာမဟုတ်လော။ ထို့အတူ လက်မှတ်ရောင်းသည့်အမှုထမ်း၏ ခွဲခြားနေပုံသည်လည်း မည်မျှမှန်နိုင်မည်နည်း။ မည်မျှတိကျနိုင်မည်နည်း။ သူလည်း အထင်ဖြင့် ခွဲခြားကြည့်ခြင်းမျှသာမဟုတ်လော။ တနည်းပြောရလျှင် ပိုက်ဆံပေး၍ လက်မှတ်မဝယ်လျှင် မီးရထားဖြင့် လာသူ၊ ပိုက်ဆံပေး၍ လက်မှတ်ဝယ်လျှင် မုတ္တမဘက်ကမ်းမှ ကူးသည့်ဒေသခံခရီးသည်ဟုသာ ယူဆလိုက်ပုံရသည်။

သို့ဖြစ်လျှင် ဤခရီးသည်တွေထဲတွင် မီးရထားစီးခရီးသည်လိုလိုဖြင့် လက်မှတ်မဲ့စီးသူ၊ ပိုက်ဆံမပေးဘဲစီးသူ တစ်နေ့တနေ့ မည်မျှရှိမည်နည်း။ အကယ်၍ သူတို့အားလုံးက ပိုက်ဆံပေးစီးသည့်တိုင် ထိုကူးတို့ကူးခများသည် အစိုးရအိတ်ထဲသို့ အပြည့်အဝ ရောက်သည်ဟုမည်သူပြောနိုင်မည်နည်း။ လက်မှတ်မပေးဘဲ ပိုက်ဆံကောက်ရုံ ကောက်သည်ဆိုလျှင် စာရင်း မည်သို့ရှိနိုင်မည်နည်း။

အမှုထမ်းတွေကို အကောက်ခိုင်းပြီး သူတို့ကို ကော်မရှင်ဖြင့် ပေးသလော။ သို့မဟုတ် ငွေယိုပေါက်မရှိအောင် လုပ်ထားသည့် အခြားအစီအစဉ်များရှိသလောဆိုသည်ကိုမူ ကျွန်တော်မသိပါ။ မျက်မြင်အရ ပြောရလျှင်မူ ထိုနေရာသည် သက်ဆိုင်ရာဌာနအတွက် ငွေယိုပေါက်ဖြစ်နေလေသည်။ ထိုငွေယိုပေါက်ကို ပိတ်နိုင်သည့် အစီအစဉ်မရှိသေးဆိုလျှင် စေ့စပ်သေချာသည့် အစီအစဉ်တရပ်ကို ချမှတ်ဖို့ လိုလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် တွေးမိလေသည်။

ကျွန်တော်သည် ဇက်ကရတ်ပေါ်တွင် ရပ်ရင်း ကျိုက်သံလန်ကုန်းတော်၊ နာဂဝီသတောင်ရိုး၊ ခရုံဂူစသည်တို့ဖြင့် မှိုင်းညိုညိုလှနေသော မော်လမြိုင်၏ အလှကို ငေးကြည့်နေမိလေသည်။ မော်လမြိုင်၏ အလှကား ကိုယ်ဟန်ပြေပြစ်တင့်တယ်သည့် မိန်းမပျိုတစ်ဦးအလှနှင့် တူသည်ဟု ကျွန်တော် ခံစားမိလေသည်။ တောရိပ်တောင်ရိပ်တွေချည်းဖုံးပြီး မြို့လုံး ပျောက်ကွယ်နေသည်လည်း မဟုတ်။ သစ်ရိပ်ဝေဝေတို့ပျောက်ပြီး တိုက်တာအိမ်ခြေတွေကိုလည်း ဟာလာဟင်းလင်းမြင်နေရသည်လည်း မဟုတ်။ အညာမြို့တွေလို မြေပြန့်မှာ ဝပ်နေသည်လည်း မဟုတ်။ တောင်ပေါ်မြို့တွေလို တောင်ကုန်းတွေပေါ်မှာ ကြားနေသည်လည်း မဟုတ်။ တချို့နေရာတွင် သစ်ရိပ်တို့က မှိုင်းနေပြီး တချို့နေရာတွင် အဆောက်အဦများက ပြောက်တိ

ပြောက်ကျား ပေါ်နေကြသည်။ တချို့နေရာတွင် မြေပြန့်သည် ငုံ့လျှိုးနေပြီး အချို့နေရာတွင် တောင်ကုန်းတို့က မိုးနေကြသည်။

ရမ္မာဝတီ၊ ထို့နောက် မှတ်ပိရာဇာမည်သောမွန်မင်း မွဲရှင်ကွယ်ပျောက်ခဲ့သည့်အတွက် မှတ်မယ်လိန်း၊ ထို့နောက် မော်လမြိုင်။

တချို့ကလည်း ဥဒေါင်းတို့ပျော်စရာဖြစ်ခဲ့သည့်အတွက် မောရမြိုင်၊ ထို့နောက် မော်လမြိုင်၊ တချို့ကလည်း နာဂဝီသတောင်တန်းကို တက်ရသည်မှာ အလွန်မက်စောက်သဖြင့် ယင်းကို မွန်ဘာသာဖြင့် ဒိုဝိန်မိုင်ဟုခေါ်ခဲ့ကြောင်း။ ၎င်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပင်ပန်းမောဟိုက်ခြင်းဟုအနက်ထွက်ကြောင်း၊ ဤတွင် မြန်မာတို့က မောလို့မိုင်ဟုခေါ်ကြကြောင်း၊ ထို့နောက်မှာ မော်လမြိုင်ဟု အမည်တွင်လာကြောင်းဖြင့် အမျိုးမျိုးပြောကြသည်။

မြို့ရွာအမည်အကြောင်း သမိုင်းများတွင် အချို့သည် သမိုင်းအချက်အလက် အထောက်အထားတွေ ရှိကြသည်။ အချို့လည်း ဒဏ္ဍာရီများဖြစ်ကြသည်။ အတ္တနောမတ္တိဖြင့် မှန်းဆ ပြောဆိုနေခြင်းများလည်း ရှိနေသည်။

မော်လမြိုင်၏ အထက်ပါအမည်များအနက် မည်သည့်အမည်သည် သမိုင်းအချက်အလက် မည်မျှပြည့်စုံသည်။ မည်သည့်အမည်သည် ဒဏ္ဍာရီဖြစ်သည်။ မည်သည့်အမည်သည် အထင်ဖြင့် မှန်းပြောသည့်အမည် ဖြစ်သည်ကို ကျွန်တော် မဝေခွဲနိုင်ပါ။

သို့ရာတွင် နှင်းဆီပန်းကို မည်သည့်အမည်ဖြင့် ခေါ်ခေါ်၊ မွှေးမြဲမွှေးသကဲ့သို့ မော်လမြိုင်ကိုလည်း မည်သို့ခေါ်ခေါ် အရေးမကြီးပါ။ မော်လမြိုင်သည် လှမြဲလှနေပါသည်။

မော်လမြိုင်ဘက် ဆိပ်ကမ်းရောက်တော့ ကျွန်တော်တို့ကို ဆရာအတတ်သင်ကျောင်း အုပ်ကြီးဦးခင်မောင်လတ်နှင့်ဇနီးတို့က လာကြိုနေသည်။ စင်စစ် ကျွန်တော်တို့၏ ခရီးလမ်းဆုံးသည် မော်လမြိုင် မဟုတ်ပါ။ သံဖြူဇရပ်ဖြစ်ပါသည်။ သံဖြူဇရပ်က အိမ်သည်များနှင့် တယ်လီဖုန်းဆက်၍ မရသဖြင့် လိုရမယ်ရ သူတို့ထံ တယ်လီဖုန်းဆက်ထားသဖြင့် လာကြိုနေခြင်းဖြစ်သည်။ သံဖြူဇရပ်မှ အကြိုမရောက်လျှင် သူတို့ကို လိုက်အပို့ခိုင်းရတော့မည်။

သို့ရာတွင် ဆရာကြီးဦးခင်မောင်လတ်တို့ကို လိုက်အပို့ခိုင်းစရာ မလိုတော့။ အခန့်သင့်ပင် ကျွန်တော်တို့ကို လာကြိုနေသည့်ဆရာဦးဝမ်ထိန်နှင့် သွားတော့သည်။

ဦးဝမ်ထိန်ကား သံဖြူဇရပ်ပြည်သူ့ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်တို့နှင့်ပါလာသည့် ဦးသန်းညွန့် မုဒုံတွင် ကျောင်းဆရာလုပ်ခဲ့စဉ်က သူ၏ စာသင်သားတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့လေသည်။

အမည်ကလည်း ဦးဝမ်ထိန်၊ လူကလည်း အသားဖြူဖြူ၊ ကိုယ်လုံးဖိုင့်ဖိုင့်နှင့်ဖြစ်၍ ဦးဝမ်ထိန်သည် တရုတ်ကပြားအမျိုးသားတစ်ဦး ဖြစ်လိမ့်မည်ဟုကျွန်တော်တို့ ထင်နေခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဦးဝမ်ထိန်သည် တရုတ်သွေးတစ်စက်မျှပါသူမဟုတ်ပါ။ မုဒုံသားမွန်မွန်သားစစ်စစ်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့က ဦးဝမ်ထိန်အမည်တွင်ရသည့်အကြောင်း မေး ကြည့်သည့်အခါ တွင် ဦးဝမ်ထိန်က-

“မသိတဲ့လူတွေကတော့ ကျွန်တော်ကို တရုတ်လိုပဲ ထင်နေကြတာပဲ၊ ဒါပေမယ့် မွန်အစစ်ပဲ၊ ကျွန်တော့်မိန်းမက ကမာဝက်က၊ သူလဲ မွန်ပဲ၊ ဝမ်ထိန်လို့အမည်တွင်လာတာကတော့ လူထုကပေးလိုက်တဲ့ တရုတ်သူဌေးကြီးတစ်ယောက်ရှိသည်။ အဲဒါ ကျွန်တော်ငယ်ငယ်က အမေက ချီသွားရင် ‘ဝမ်ထိန်ကြီးလာပြီဟေ့၊ ဝမ်ထိန်ကြီးလာပြီ’ဆိုပြီး လူတွေက ပြောကြသည်။ ဒါနဲ့ ကျွန်တော်လဲ အမေပေးတဲ့နာမည်မတွင်ဘဲ လူထုကပေးတဲ့နာမည် တွင်သွားတာပဲ၊ ခုတော့ ဒီနာမည်ဘဲ အတည်ဖြစ်နေပြီ၊ ကျွန်တော်ကလဲ သဘောကျနေပြီ”

ဦးဝမ်ထိန်ကား ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌမဖြစ်မီက ကျောင်းဆရာဖြစ်လေသည်။ ဒီတီအောင် ပြီးနောက် မွန်ပြည်နယ်ထဲတွင် ကျောင်းဆရာလုပ်နေရင်း ပြည်သူ့ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ ဦးဝမ်ထိန်သည် ပြည်သူ့ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌတစ်ယောက်ထက် ပညာတတ် ကျောင်းဆရာတစ်ယောက်နှင့် ပိုတူနေသည်။

ဦးဝမ်ထိန်သည် ကျွန်တော်တို့ကို သံဖြူဇရပ်သို့ခေါ်မသွားမီ မော်လမြိုင်မြို့ကို မော်တော်ကားဖြင့် တစ်ပတ်လှည့်၍ ပြလေသည်။

မော်လမြိုင်ကား အင်္ဂလိပ်တို့ပထမဆုံးအခြေချခဲ့သည့်မြို့ပီသပါလေသည်။

အဆောက်အဦးကလည်း ရှေးအင်္ဂလိပ်ပုံစံ အဆောက်အဦးတွေ။ လမ်းတွေကလည်း လမ်းကောင်းတွေ။ ခရစ်ယာန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းက ဂေါသစ်ပုံစံပိသုကာလက်ရာ အပြောက်အမွမ်းတို့ဖြင့် စွင့်လျက်။

မော်လမြိုင်က ကောလိပ်ကို ဝင်ကြည့်ကြသည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်လို အဆောင်အယောင်ထည်ဝါခြင်း မရှိသော်လည်း သူ့နေရာနှင့်သူ ကြည့်ကောင်းပါသည်။ ကျောင်းရှေ့ကားပေါ်တွင် ထိုင်နေစဉ် ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည်။ ကြားသဖြင့် နှုတ်ဆက်ရန်ထွက်လာသော ကိုခင်မောင်တင့်ကို တွေ့ရလေသည်။

မော်လမြိုင်ကောလိပ်ကျောင်းအုပ်ကြီး ကိုခင်မောင်တင့်မှာ အခြားသူမဟုတ်ပါ။ စာရေးဆရာ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်ဖြစ်သည်။

ကိုခင်မောင်တင့်နှင့်ကျွန်တော်ကွဲသွားကြသည်မှာ ကြာလှပြီ။ သူနှင့်ကျွန်တော်သည် စစ်ပြီးစ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်နယ်နိမိတ်တွင် တောင်ဘက်အကျဆုံး တကောင်းကျောင်းဆောင်နှင့်ပြည်ကျောင်းဆောင်၊ ကျွန်တော်က မြောက်ဖက်အကျဆုံး ဥတ္တရကျောင်းဆောင်(ယခု ရွှေဘိုဆောင်)။

စာရေးတော့လည်း တစ်နှစ်တည်းလိုလိုပင်ရေးကြသည်။ တက္ကသိုလ်နှစ်သည်မဂ္ဂဇင်းတွင် ကျွန်တော်တို့တတွေ အယ်ဒီတာဖြစ်ကြသည့် ၁၉၄၉ ခုနှစ်တုန်းက နှစ်လည်မဂ္ဂဇင်းသို့ သူရေးပေးသည့်ဝတ္ထုကလေးတစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော် ကောင်းကောင်းမှတ်မိနေသေးသည်။ ဝတ္ထုအမည်က 'ပြည်လမ်းပေါ်မှာ' ဟုအမည်ပေးထားသည် ထင်၏။

ဇာတ်လမ်းကို ကျွန်တော် ကောင်းကောင်းမှတ်မိတော့။ သို့ရာတွင် သူ့ဝတ္ထုကလေးထဲက တတ္တရာလမ်းမပေါ်တွင် ကြွကျနေကြသည့်စိန်ပန်းပွင့်နီနီကလေးများနှင့် တယောပြားကလေးတစ်လက်ကို ပိုက်ထားသည့်ဇာတ်လိုက်၏ ရုပ်ပုံလွှာကိုမူ ကျွန်တော် ကောင်းကောင်းမှတ်မိပါသည်။ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ အရေးအသားမှာ ဗန်းမော်တင်အောင် ငယ်စဉ်က အရေးအသားနှင့်တော်တော်တူပါသည်။ (ဤသည်ကို သူ့ကိုယ်တိုင်လည်း စာအုပ်တစ်အုပ်ထဲတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ဆွေးနွေးပွဲတစ်ခုတွင်လည်းကောင်း အတိအလင်း ထုတ်ပြောဖူးပါသည်။)

ယခုကျွန်တော်နှင့် ပြန်တွေ့သည့်အခါတွင် ကိုခင်မောင်တင့်သည် ကောလိပ်ကျောင်းအုပ်ရုံးခန်း၊ ဂေါက်ကွင်းနှင့်ကမ္ဘာဌာနဆောင်တို့ကို ကူးချည်သန်းချည် လုပ်နေလေသည်။ လူက အသားပိုညိုသွားပြီး နည်းနည်းပိန်သွားသည်ထင်ရသည်။ ငယ်ငယ်က လှိုင်းတုန်လိုဝေနေ

သည့် ဆံပင်များသည်လည်း အရင်ကလောက် လှိုင်းမထတော့။

“ဆရာတင်အောင် အသုဘကို သိပ်ပို့ချင်တာပဲဗျာ၊ အလုပ်တွေ များတာနဲ့ လာမပို့နိုင်ဘူး”

“စာလေးဘာလေး မရေးတော့ဘူးလားဗျ၊ ရေးစမ်းပါဦး”

ကျွန်တော်က တိုက်တွန်းသည်။ ကိုခင်မောင်တင့်က ခပ်ယဲ့ယဲ့ ပြုံးကာ-

“မအားဘူးဗျာ၊ စာရေးချိန်ကို ကောင်းကောင်းမရဘူး၊ ဟိုတုန်းကတော့ ခံစားချက်နဲ့ စာရေးတာ၊ ခု ကလေးတွေကလဲ ကြီးလာတော့ ကျွန်တော့်လခနဲ့ မလောက်တော့ဘူးဗျ၊ ဒါကြောင့် ခုတော့ ပိုက်ဆံအတွက် စာရေးသလို ဖြစ်နေပြီ၊ ရေးရတာ စိတ်ပျက်တယ်”ဟု ညည်းသည်။

ကိုခင်မောင်တင့်သည် နောက်ပိုင်းရေးသည့် သူ့ဝတ္ထုကလေးများကို အားမလို အားမရ ဖြစ်နေပုံရ၏ ။

ဤအချက်တွင်မူ ကျွန်တော် သူနှင့်သဘောမတူပါ။ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်သည် တည်တံ့လေးနက်သိမ်မွေ့သည့်အချစ်ဝတ္ထုများကို ရေးရာတွင် ထူးချွန်သူ ဖြစ်ပါသည်။ ငယ်ငယ်က သူ့လက်ရေးနောက်ဆုံး သူ့လက် ရာသည် ဘာမျှမကွာပါ။ သူ့စာများသည် ငယ်ငယ်ကရေးသည့် စာများလို လှမြဲ၊ နုမြဲ၊ နွဲ့မြဲ၊ ဖတ်ကောင်းဆဲ၊ ပျိုနုသည့်ရင်ခွန်သံကို ကြားရဆဲ။

သူနှင့် ကျွန်တော်သည် အဘိဓမ္မာအရ ကွဲလွဲကောင်း ကွဲလွဲကြပါလိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် စာပေအပေါ်တွင် သံယောဇဉ်ကြီးပုံမှာကား အတူတူလောက်ပင် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော် ထင်ပါသည်။

[၃]

မော်လမြိုင်မှ သံဖြူဇရပ်သို့သွားသည့်လမ်းမှာ ပြောင်ချောနေသည့်ပထမတန်းစား ကတ္တရာလမ်း ဖြစ်လေသည်။

လမ်းဘေးတွင် မျှော်မဆုံးနိုင်သည့်ရာဘာတောကြီးတွေ၊ စိမ်းညိုနေသည့် တောင် တန်းကြီးတွေ၊ လမ်းတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် မှန်နှင့်မြန်မာရွာကြီးတွေ။

လမ်းတွင် ရွာတွေပြီးလျှင် မှန်ရွာ၊ ထို့နောက် ရွာစသဖြင့် တလှည့်စီ ရွာတည်ထား သည်ကို ကျွန်တော် သတိပြုမိလေသည်။ အများအားဖြင့် မှန်ရွာကြီးများမှာ မော်တော်ကား လမ်းဘေးတွင် မရှိဘဲ၊ အတွင်းပိုင်းမှာ တည်ရှိသည်ကိုလည်း ကျွန်တော် သတိပြုမိ၏။ မည် သည့်ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရွာတလှည့်၊ မှန်ရွာတလှည့် တည်ခဲ့သနည်း။ ရှေးမင်းများသည် တိုင်း ရင်းသားချစ်ကြည်ရေး အရေးကြီးပုံကို သတိပြုမိသဖြင့် ဤသို့တည်ခဲ့သလော မပြောတတ်ပါ။

မုဒုံတွင် ခဏဝင်၍ ဦးသန်းညွန့်၏ ဆွေမျိုးများ၊ မိတ်ဆွေများကို နှုတ်ဆက်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့ကားသည် သံဖြူဇရပ်သို့ဆက်မောင်းခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် အိမ်ရှင်များသည် ကျွန်တော်တို့ကို သံဖြူဇရပ်တွင် နေရာချမပေးပါ။ သံဖြူဇရပ်နှင့် ၈ မိုင်ကွာသည့် စက်စဲသို့ ကျွန်တော်တို့ကို ခေါ်သွားလေသည်။

မော်တော်ကားသည် သံဖြူဇရပ်မှ လေးမိုင်သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ဘယ်ဘက်သို့ ကွေ့လိုက်လေသည်။ လမ်းမကြီးလောက် မချောသည့်တိုင်၊ ထိုလမ်းမသည်လည်း ကတ္တရာခင်း ထားသည့်လမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ၁၉၆၃ ခုနှစ်တုန်းက စက်စဲကို ကျွန်တော် တစ်ခေါက်ရောက်ဖူး ရာ၊ ထိုစဉ်ကထက် အများကြီးကောင်းနေပါသည်။ လမ်းဘေးတွင် အုန်းခြံတွေ၊ ဥယျာဉ်တွေ က စိမ်းစိုလျက်။

လွန်ခဲ့သည့်ဆယ့်ငါးနှစ်အတွင်း စက်စဲသည်လည်း အများကြီး ပြောင်းသွားသည်။ ယခင်က ကျွန်တော်တို့ရောက်စဉ်က စက်စဲကမ်းခြေတွင် ဘာမျှမရှိ။ တဲတစ်လုံးနှင့်ရေတွင်း ကလေးတစ်တွင်းသာ ရှိသည်။ တည်းခိုစရာ မရှိ။ စားသောက်ဆိုင် မရှိ။ ယခု ဧည့်ရိပ်သာသုံး လုံးရှိသည်။ တစ်လုံးက ဆောက်လုပ်ရေးကော်ပိုရေးရှင်းပိုင်သည့်ရိပ်သာ။ နောက်တစ်လုံးက

ပုဂ္ဂလိကရိပ်သာ။ နောက်တစ်လုံးက မော်လမြိုင်ကောလိပ်ကပိုင်သည့်ရိပ်သာ ဖြစ်ပါသည်။

မော်လမြိုင်ကောလိပ်သည် အဏ္ဏဝါဗေဒယူသည့်ကျောင်းသားများ ကွင်းဆင်းလေ့လာနိုင်ရန် ကျောင်းပိုင် တည်းခိုရိပ်သာများကို ဆောက်ထားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် အလယ်ဗဟိုတွင်ရှိသည့် ဆောက်လုပ်ရေးကော်ပိုရေးရှင်းပိုင် တည်းခိုရိပ်သာတွင် တည်းကြသည်။ စက်စဲကမ်းခြေတွင် ရှိသည့်ရိပ်သာများထဲတွင် အကောင်းဆုံးရိပ်သာဖြစ်ပါသည်။

အိမ်ခန်းသုံးခန်း၊ ညွှန်ခန်းတစ်ခန်း၊ ရေချိုးခန်း၊ အိမ်သာစသဖြင့် တော်တော် ခေတ်မီပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ပင်လယ်ကမ်းစပ်တွင် ဆင်း၍ လမ်းလျှောက်ကြသည်။ ပင်လယ်ရေချိုးကြသည်။ ပင်လယ်ရေက ငပလီလောက် မကြည့်သည့်တိုင်၊ စက်စဲကမ်းခြေသည် အပန်းဖြေ လာရောက်ရန် စံပြနေရာဖြစ်ပါသည်။

အနီးတဝိုက်တွင် သမိုင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် ကြည့်စရာ ရှုစရာတွေ ရှိသည်။ ကျိုက္ခမိရေလယ်ဘုရားကို ဖူးနိုင်သည်။ မဟာမိတ်စစ်သင်္ချိုင်းကို ကြည့်နိုင်သည်။ ရာဘာလုပ်ငန်းကို လေ့လာနိုင်သည်။ ရေလုပ်ငန်းကို လေ့လာနိုင်သည်။ ရန်ကုန်နှင့်လည်း ဘာမျှမဝေး။ ငပလီကမှ လေယာဉ်ပျံစီးပြီး လာလိုက်ရုံမျှသာ။ ဘာမျှစရိတ်မကုန်။ မော်လမြိုင်ရထားခန့်စက်စဲသွားသည့်ဘတ်စ်ကားခရိုလျှင် လုံလောက်ပြီ။ သမဝါယမဖွင့်ထားသည့် စားသောက်ဆိုင်ကလည်း အဆင်သင့်။ မြန်မာဟင်း၊ တရုတ်ဟင်း၊ အစုံရသည်။ ယမကာ မှီဝဲချင်သည်ဆိုလျှင်လည်း ရနိုင်သေးသည်။

“ဟိုတယ်နဲ့ ခရီးသွားလာရေးကော်ပိုရေးရှင်းက စက်စဲကို လူသိများအောင် လုပ်ပေးပြီး အပန်းဖြေကမ်းခြေတစ်ခု လုပ်ရရင် မကောင်းပေဘူးလား၊ ကော်ပိုရေးရှင်းက စိတ်မဝင်စားရင်လဲ ဒေသမှာရှိတဲ့ သမဝါယမက လုပ်လို့မရနိုင်ဘူးလား”

အပန်းဖြေကမ်းခြေကောင်းတစ်ခု ဖြစ်ရန်အတွက် ထိုကမ်းခြေသည် သောင်ပြင်ပြန်ပြုရေးရမည်။ အောက်ခြေကမ်းပြင်တွင် နွံမြေ၊ နုံးမြေ စသည်တို့မရှိဘဲ သဲကြမ်းဖြစ်ရမည်။

အနီးတဝိုက်တွင် အသက်အန္တရာယ်ဖြစ်စေတတ်သည့်ငမန်း၊ မိကျောင်းစသည့်သတ္တဝါတို့ ကင်းရှင်းရမည်။ ကျောက်ဆောင်စသည့်တို့ ကင်းရမည်။ သွားရေးလာရေး လွယ်ကူရမည်။

ဤအချက်များ ပြည့်စုံလျှင် အပန်းဖြေကမ်းခြေကောင်းတစ်ခု ဖြစ်နိုင်သည်ဟု ထိုလုပ်ငန်းတွင် ကျွမ်းကျင်နွဲ့စပ်သူတို့က ဆိုကြသည်။

စက်စဲကမ်းခြေကား အထက်ပါအချက်များဖြင့် ပြည့်စုံသည့်ကမ်းခြေတစ်ခုပါတည်း။

“အဲ... တစ်ခုတော့ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့ဆီမှာ ရေချို သိပ်မလုံလောက်ဘူး၊ တစ်ခါတလေ ဧည့်သည်တွေ များရင် ရေချိုပြတ်သွားတတ်တယ်။ ခုတော့ ကျွန်တော်တို့လဲ ရေချိုပြဿနာကို ဘယ်လိုဖြေရှင်းရမလဲလို့ စဉ်းစားနေကြတာပဲ။ ရေပြဿနာပြေလည်ရင်တော့ ကမ်းခြေကောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်ပါတယ်”

ဆရာ ဦးဝမ်ထိန်က ပြောပြသည်။

*

[၄]

စက်စဲတွင် အိမ်သည်များက အထူးပြုလို၍ ကျွန်တော်တို့ကလည်း အထူးကြည့်လိုသော နေရာမှာ လှိုင်းပြာဖြစ်လေသည်။

အမည်က ကဗျာဆန်သလို၊ လှိုင်းပြာသည်လည်း လှနေလိမ့်မည်။ ကဗျာဆန်နေလိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ခဲ့သည်။ လှိုင်းပြာအကြောင်းကို ကျွန်တော် ကြားဖူးသည်မှာ မကြာသေး။ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ ‘ညနက်နက်မှာ လထွက်ခြင်း’ဆိုသည့် ဝတ္ထုတွင် ပထဆုံးဖတ်ဖူးခြင်း ဖြစ်သည်။ သူ့ဝတ္ထုထဲက ဇာတ်လိုက်စာရေးဆရာသည် စက်စဲကမ်းခြေသို့ရောက်သွားသည်။ ကမ်းခြေတွင် သင်္ချိုင်းပုံကလေးတစ်ခု။ သင်္ချိုင်းကလေးကလည်း ကျွန်တော်တို့ တွေ့

ရိုးတောစဉ် သင်္ချိုင်းပုံမျိုးမဟုတ်။ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ ဝတ္ထုထဲက သင်္ချိုင်းသည် လှ၍ ချစ်စရာ ကောင်းနေသည်။ သူ့ဇာတ်လိုက်သည် စက်စဲကမ်းခြေတွင် ဇာတ်လိုက်မင်းသမီးနှင့် တွေ့ပြီး ချစ်သွားကြသည်။ ထို့နောက် ကဲ့သွားကြသည်။ ထို့နောက် စက်စဲကမ်းခြေက လှိုင်းပြာတွင် ပြန် တွေ့ပြီး ဇာတ်ပေါင်းကြသည်။

သင်္ချိုင်းဆိုသည်မှာ အနိဋ္ဌာရုံ ဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့မြန်မာစာပေ၊ မြန်မာဝတ္ထု များတွင် သင်္ချိုင်းကို ကြောက်စရာကောင်းအောင်ဖွဲ့လေ့ရှိကြသည်။ ညအမှောင်ကြီးမည်းမည်း၊ ဇရပ်အိုကြီး သွပ်ပြားများက လေတိုးတိုင်း တဂျန်းဂျန်းမြည်လျက်၊ သံရှည်ဆွဲ၍ အူလိုက်သည့် ခွေးအူသံကြီးက ကြက်သီးထစရာ၊ လူသုံးလေးယောက်ဖက်လောက်ရှိသည့်ကုက္ကိုပင်အိုကြီးမှ သစ်ကိုင်းကြီးများက ကျိုးကျိုးကျိကျိ မြည်နေလိုက်သေးသည်။ နွားကျောင်းသားတို့လက်ချက် ကြောင့် အုတ်ဂူဟောင်းတွေက ဟောင်းလောင်းဖြစ်နေသည်။ တစ်နေရာတွင် ခေါင်းခွံများနှင့် အရိုးများက ပြန့်ကြဲလျက်။ တောခွေးတို့ ဖော်စားထားသဖြင့် လောလောလတ်လတ် မြှုပ်ထား သည့် အလောင်းက တစ်ပိုင်းတစ ပေါ်နေသည်။ ခေါင်းအဟောင်းများမှ ပျဉ်တိုပျဉ်စများက ဟိုတစ သည်တစ။

ဗုဒ္ဓ၏ အဆုံးအမတွင် စွဲမြဲသောမြန်မာလူမျိုးသည် သင်္ချီရတရားကို အခြားသောလူ မျိုးများထက် ရှုနိုင်မြင်နိုင်ကြပါသည်။ မမြဲသောတရားသဘောကို အခြားလူမျိုးများထက် သဘောပေါက်ကြပါသည်။ မြန်မာလူမျိုး၏ အမြင်၌ သင်္ချိုင်းသည် အပျက်တရား၏ပြယုဂ် ဖြစ် နေသည်။ အနိဋ္ဌာရုံကို ရှုရာ ကသိုဏ်းဖြစ်သည်။ ဗုဒ္ဓသည် ဤအကြောင်းများကြောင့် သား တော်များအား သုဿာန်စူတင်ကို ပေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပုံရသည်။

အော်စကာဝိုင်းလ်ရေးသည့် ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်ထဲတွင် သင်္ချိုင်းကို လှလှပပဖွဲ့ထားပုံကို ကျွန်တော် ဖတ်ဖူးသည်။(‘အမတ်ကြီး အာသာဆေးဗီးလ်၏ ရာဇဝတ်မှု’ဆိုသည့်ဝတ္ထုဟု ကျွန် တော်ထင်ပါသည်။) အခြားအင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာများ ရေးသည်ကို ကျွန်တော် မတွေ့ဖူးပါ။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာစာရေးဆရာများတွင်မူ သင်္ချိုင်းကို လှလှပပဖွဲ့သူမှာ သိန်းဖေမြင့်နှင့်တက္က သိုလ်ဘုန်းနိုင်တို့နှစ်ယောက်သာ ရှိသေးသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

သိန်းဖေမြင့်က သူ့ဇာတိ ဘုတလင်သင်္ချိုင်း၏ အလှကို ဖွဲ့သည်။ သူရေးပြသည့်ဘုတ

လင်သင်္ချိုင်းက တမာပင်အုပ်အုပ်ကလေးတွေနှင့်။ တောပန်းရိုင်းပွင့်တွေနှင့်၊ သာသာယာယာ။ သူသေလျှင် ဘုတလင် ပြန်သေပြီး ထိုသင်္ချိုင်းမှာပင် ခေါင်းချချင်သည်ပင် ရေးလိုက်သေးသည်။

တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်ဖွဲ့သည့်သင်္ချိုင်းမှာ စက်စဲကမ်းခြေသင်္ချိုင်း ဖြစ်သည်။ သူ့ဝတ္ထုထဲက ဇာတ်လိုက်စာရေးဆရာသည် သူ့အစ်ကို မြေမြှုပ်သင်္ဂြိုဟ်ပြီးနောက်၊ မိဘမဲ့ကလေးနှစ်ယောက်ကို မွေးစားခဲ့သည်။ နောက်ဆုံးတွင် ဇာတ်လိုက်မင်းသမီးနှင့်လှိုင်းပြာတွင် ပြန်ဆုံကြသည်။

ကျွန်တော်သည် တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်၏ ဝတ္ထုကိုဖတ်ပြီးနောက် လှိုင်းပြာသို့သွားချင်နေသည်။ စစ်စဲသို့ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့၏ ပထမဆုံးတောင်းဆိုချက်မှာ လှိုင်းပြာသို့ပို့ပေးရန် ဖြစ်သည်။ အိမ်သည်များကလည်း လှိုင်းပြာသို့ပထမဆုံးပို့ပေးရန် စီစဉ်ထားသဖြင့် ကျွန်တော်တို့အဖို့ အဆင်ပြေနေသည်။

နောက်တစ်နေ့ မနက်တွင် လက်ဖက်ရည် သောက်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့တည်းခိုရာ ရိပ်သာမှာ လှိုင်းပြာသို့ ခြေလျင်လာခဲ့ကြသည်။ ခရီးက သိပ်မဝေးပါ။ တမိုင်ပျော့ပျော့လောက်သာ ရှိလိမ့်မည်။ ဝေးသည့်တိုင်အောင်လည်း အခြားဘာနှင့်မျှသွား၍မရ။ လယ်ကန်သင်းတွေ၊ ချောင်းတွေ၊ ရွှံ့တောတွေကို ဖြတ်သွားရသဖြင့် ခြေလျင်သွားမှသာ ရောက်နိုင်ပါသည်။

လှိုင်းပြာခေါင်းဆောင်ကိုထွန်းရီသည် ကျွန်တော်တို့ကို လာကြိုနေလေသည်။

စက်စဲက ရိပ်သာနှင့်အဏ္ဏဝါဇီဝဗေဒက ရိပ်သာများကို လွန်သည့်အခါတွင်၊ နယ်နမိတ်ကို လွန်သည့်အခါတွင် လမ်းဆုံးသွားလေသည်။ ရှေ့တွင် လမ်းမရှိတော့။ အဏ္ဏဝါဇီဝဗေဒဌာနကျောင်းသားများ လက်တွေ့သင်တန်းဆင်းသည့်ငါးမွေးကန်များ၊ လယ်ကန်သင်းများကို တွေ့ရသည်။ လက်တွေ့သင်တန်းဆင်းရာကွင်းများကို မရောက်မီ၊ ဆူးခက်တွေ အုပ်တားသည့် မြေပုံမို့မို့ကလေးတစ်ခုကို တွေ့ရ၏။ သောင်စပ် မထင်မရှား မြေပုံကလေးတစ်ပုံ။

“အဲဒါတက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်ရဲ့ ဝတ္ထုထဲက ဇာတ်လမ်းစတုမြေပုံကလေးပေါ့” ဟု ကျွန်တော်တို့ကို လိုက်ပြသူ ဦးဝမ်ထိန်က ပြောပြသည်။

သာမန်မြေပုံကလေး တစ်ပုံမျှသာဖြစ်ပါသည်။ တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်ဖွဲ့သလို အထူးတလည် လှပခြင်းလည်း မရှိ။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာသင်္ချိုင်းများလို အနိဋ္ဌာရုံကိုလည်း မဆောင်။ သင်္ချိုင်းမှန်းပင် မသိရသည့် မြေပုံကလေးတစ်ပုံသာဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် တစ်ဖက်တွင် မှိုင်းပြာနေသည့်စက်စဲတောင်နှင့်မိန့်ပလာတောင်တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြာစိမ်းနေ သည့်ပင်လယ်ပြင်ကြီးကြောင့်လည်းကောင်း၊ အဝေးတွင် ပျံပျံသာ မြင်ရသည့် ကြက်သွန်ကျွန်းစသည့် သဘာဝရှုခင်းများကြောင့်လည်းကောင်း၊ သင်္ချိုင်း၏ အမှတ်လက္ခဏာများသည် မှေးမှိန်ပျောက်ကွယ်သွားကြကာ ပတ်ဝန်းကျင် သဘာဝအလှက သူ့ကို လွှမ်းမိုးပစ်လိုက်သည်။

တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်သည် ဤအချက်ကို အမိအရဖမ်းကာ 'စာရေးဆရာ၏ ဉာဏ်ကစားခွင့်'ကို အပြည့်အဝယူလိုက်ပုံရသည်။ တစ်ခါတရံ ဖြစ်တတ်သည်မှာ စာရေးဆရာဖွဲ့သော အလှသည် တကယ့်ဘဝတွင် သူ့ဖွဲ့သလောက်မလှဘဲ ဖြစ်နေတတ်သည်။ သူရေးလိုက်သည် အနိဋ္ဌာရုံတစ်ခုသည် အပြင်တွင် သူ့ဖွဲ့သလောက် အနိဋ္ဌာရုံမဖြစ်ဘဲ ရှိနေတတ်သည်။ ဤသည်မှာ 'အနုပညာသည်၏ ဉာဏ်ကစားခွင့်'ဖြစ်ပါသည်။ စာရေးဆရာ၊ သို့မဟုတ် အနုပညာရှင်သည် အရာဝတ္ထုတစ်ခုကို ဖွဲ့လိုက်သည့်အခါတွင် ထိုအရာဝတ္ထုသည် နဂိုအရှိထက်ပို၍ တောက်ပလာတတ်သည်။ ပို၍ရုပ်လုံးကြွလာတတ်သည်။ တကယ့်ဘဝကို စာရေးဆရာ၏ အနုပညာစိတ်ကူးဉာဏ်ဖြင့် ပေါင်းစပ်လိုက်သည့်အခါတွင် ထိုဘဝကို ပို၍အရည်အသွေး မြင့်လာတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ထူး၍အထူးတလည် လှပခြင်းမရှိသည့် သင်္ချိုင်းမြေပုံကလေးကို လှအောင်ဖွဲ့သည့် တက္ကသိုလ်ဘုန်းနိုင်ကို အပြစ်တင်ဖွယ် မရှိပါ။

သင်္ချိုင်းဟောင်းကလေးကို လွန်သည့်အခါတွင် လမ်းမရှိတော့။ ကန်ဘောင်တွေ၊ ကန်သင်းရိုးတွေပေါ်မှာ လျှောက်သွားရသည်။ ဤနေရာတဝိုက်မှာ မော်လမြိုင်ကောလိပ်၊ အဏ္ဏဝါဇီဝဗေဒဌာနကပိုင်သည့်မြေများ ဖြစ်သည်။ ထိုမြေများမှာ ဧကသုံးရာလောက်ရှိမည် ထင်ပါသည်။

အဏ္ဏဝါဗေဒဌာနကပိုင်သည့်ကန်များကို လွန်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ချောင်းရိုးကလေးတစ်ခုကို ဖြတ်ခဲ့ကြ၏။ ပင်လယ်ရေ အမြဲဝင်နေသည့် ချောင်းရိုးကလေး။ ချောင်းက ဆယ်ပေလောက်နက်လိမ့်မည်။ အကျယ်က ဝါးနှစ်ပြန့်လောက်ရှိသည်။ တံတား

ကောင်းကောင်းမရှိ။ ဝါးပိုးလုံးကြီးတစ်ချောင်းကို ကန့်လန့်ဖြတ်ခင်းပြီး ဘေးတွင် ဝါးတန်း လက်ကိုင်ကလေး ခနော်ခနဲ့စိုက်ထားသည့်တံတားကလေးတစ်ခုဖြစ်၏။ ထိုတံတားကို လွန်လျှင် လှိုင်းပြာနယ်မြေသို့ ရောက်သတည်း။

*

[၅]

အမည်က ကဗျာဆန်တော်လည်း လှိုင်းပြာသည် ကဗျာဆန်သည့် အနားယူစခန်း တစ်ခုမဟုတ်။ မော်လမြိုင်ကောလိပ်မှ အဏ္ဏဝါဇီဝဗေဒဘာသာရပ်ဖြင့် ဘွဲ့ရလာသည့်လူငယ် များ၏ သမဝါယမအဖွဲ့ဖြစ်သည်။ သူတို့က သူတို့၏ သမဝါယမကို ‘လှိုင်းပြာအဏ္ဏဝါဘွဲ့ရ လူငယ် စိုက်ပျိုးရေး မွေးမြူအဆင့်မြင့် ကုန်ထုတ်သမဝါယမ’ဟု အမည်ပေးထားသည်။

လှိုင်းပြာနယ်မြေသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ငါးမွေးမြူရေးကန် များနှင့် ရေမှော်မွေးမြူစိုက်ပျိုးရေးကန်များကို ပထမ ကြည့်လိုက်ကြသည်။ မြေဧက ၉၃ ဧက ကျယ်သည့် မြေပေါ်တွင် တူးထားလိုက်သည့်ကန်တွေက မနည်း။ ကန်ဘောင်က အခိုင်အခန့်။ ရေတံခါးနှင့်ရေလွှဲပေါက်က စနစ်တကျ။

“ဒီကန်တွေကို ခင်ဗျားတို့ကိုယ်တိုင် တူးတာလား” ကျွန်တော်က မေးသည်။

“ဟုတ်ပါတယ်၊ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် တူးတာပါ။ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ချည်းပဲ တော့ မဟုတ်ပါဘူး၊ ၉၃ ဧကလုံးဆိုတော့ အလုပ်သမား ငှားရပါတယ်”

ကိုထွန်းရင်က ပြောပြသည်။ ကိုထွန်းရင်မှာ အရပ်မနိမ့်မမြင့်။ အသားလတ်လတ်။ စကားပြောသည့်အခါတွင်အနည်းငယ်ဝဲနေသည်ကို သတိပြုမိသည်။

“ကိုထွန်းရင်က ရခိုင်လား”

“ဟုတ်ပါတယ်၊ ကျွန်တော် မာန်အောင်ကပါ”

ကိုထွန်းရင်မှာ လှိုင်းပြာရေငန် မွေးမြူစိုက်ပျိုးကုန်ထုတ်သမဝါယမ အတွင်းရေးမှူး ဖြစ်သည်။ အသက် သိပ်မကြီးသေး။ နှစ်ဆယ့်နှင့်အစိတ်အတွင်းမှာသာ ရှိဦးမည်။ ကိုထွန်းရင်

ကန်တွေကို လျှောက်ပြရင်း၊ သူတို့သမဝါယမအဖွဲ့၏ ရည်ရွယ်ချက်များကို ရှင်းပြနေသည်။

“ကျွန်တော်တို့ဆိုမှာ ပင်လယ်ရေငန်ဝင်လို့၊ ကောနေတဲ့မြေရိုင်းမြေလွတ်တွေ အများကြီးရှိတယ်ဆရာ၊ ကန်ရိုးတန်းတလျှောက်လုံးမှာ ဆိုပါတော့ စပါးစိုက်လို့လဲ မရဘူး၊ ဒီပြင် သီးနှံစိုက်လို့လဲ မရဘူး၊ ရေငန်ဝင်နေတာကိုး ဒီတော့ ဒီမြေတွေကို ရေငန်မူးမြူရေးနဲ့စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းလုပ်ရင် ကောင်းမှာဘဲဆိုပြီး ကျွန်တော်တို့ စိတ်ကူးပေါ် လာခဲ့ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ငါးမွေးထားသည့် ကန်ဘောင်များတလျှောက် လျှောက်လာခဲ့ကြသည်။ ထိုကန်များမှာက ဘီလူးငါးမွေးထားသည့်ကန်များ ဖြစ်သည်ဟု သိရ၏။

“ဒီကန်ထဲမှာက ဘီလူး ၉၇၀၀ ချထားသည် ဆရာ၊ ငါးမွှားကလေးဆိုတော့ သေနှုန်းက ၃၀ နှင့် ၄၀ ရာနှုန်းကြားလောက်မှာ ရှိလိမ့်မည်”

“ဒီငါးတွေကျတော့ မျိုးဘယ်ကရသလဲ၊ မျိုးဘိုးကကော”

“ဒီမျိုးဘိုးက မကုန်ပါဘူး ဆရာ၊ ကျွန်တော်တို့ဘာသာ ပင်လယ်ထွက်ပြီး ပိုက်ဆွဲလို့ရလာတဲ့ငါးတွေပါ။ အဲ- လုပ်အားဖိုးတော့ ရှိသပေါ့ ဆရာရယ်”

ကိုထွန်းရင်၏ ကိုယ်ခန္ဓာကို ကြည့်မိသည်။ သူလိုကိုယ်လိုမျှသာ ရှိပါသည်။ အထူးတောင့်တင်းသန်မာခြင်း မရှိပါ။ ရုတ်တရက်ကြည့်လျှင် ပိန်သည်ဟုပင် ပြောနိုင်သည်။ ဤခန္ဓာကိုယ်မျိုးဖြင့် ပင်လယ်ထွက်၍ ပိုက်ချရသည့်အလုပ်သည် တကယ်မလွယ်ပါ။

“ရေငန်းမွေးမြူရေးဟာ မြန်မာနိုင်ငံမှာ ကျွန်တော်တို့ စ,ပထမ လုပ်တာပဲဆရာ၊ ထိုင်းတို့၊ ဖိလစ်ပိုင်တို့၊ အင်ဒိုနီးရှားတို့မှာတော့ တော်တော်လေးခရီးရောက်နေကြပြီ”

ကိုထွန်းရင်က ထိုနိုင်ငံများမှ ရေငန်းမွေးမြူစိုက်ပျိုးရေးလုပ်သည့် ဧကများကိုပါ အလွတ်ရွက်ပြသွားသည်။

“ရေငန်မွေးမြူရေးဆိုတာ ပင်လယ်ငါးမွေးတယ်ဆိုတာတော့ နားလည်ပါပြီ၊ စိုက်ပျိုးရေးဆိုတာက ဘာတွေ စိုက်တာလဲဗျာ”

“ခုဆရာတို့ကို ပြမလို့ပါ ဆရာ”

ကျွန်တော်တို့သည် ကန်ဘောင်ရိုးတစ်ခုမှ ဆင်းကာ နောက်ကန်ဘောင်ရိုးတစ်ခုသို့

တက်လာခဲ့ကြ၏။ ကန်ထဲက ရေက ခါးသာသာ၊ ရင်ဆို့လောက်ရှိမည်။ ရင်ဆို့လောက်ရှိသည့် ကန်ထဲက လူငယ်နှစ်ဦး တက်လာကြသည်။ ဘောင်းဘီရှည်ကို ဒူးဆစ်ထိအောင် လိပ်တင်ထား ပြီးနှစ်ယောက်စလုံး ဆံပင်ရှည်ရှည်တွေဖြင့်။ သူတို့ကိုယ်တိုင် ရွံ့တွေပေနေသည်။

“သူတို့ ကိုစိုးတင့်နှင့်ကိုထွန်းရီတဲ့ဆရာ၊ တစ်ယောက်က ကျောက်ပန်းတောင်းက၊ တစ်ယောက်က တောင်တွင်းကြီးက”

“ဟင် . . . နှစ်ယောက်စလုံး ကုန်းခေါင်ခေါင်က အညာသားတွေ ချည်းပါလား”

ကျောက်ပန်းတောင်းနှင့် တောင်တွင်းကြီးမှာ မြစ်ပင်မရှိသည့် တကယ့်ကုန်းတွင်း ဒေသများဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကုန်းတွင်းက သူတို့နှစ်ယောက်သည် ပင်လယ်သို့ ရောက်နေ ကြပြီ။

သူတို့နှစ်ယောက်သည် ရေထဲသို့ ပြန်ဆင်းသွားကာ ပိုက်ကြီးတဖုံကို ဆွဲတင်လာကြ သည်။ ပင်လယ်ရေမှော်မွှေးသည့် ပိုက်များပါတည်း။

“ဒါက ရေမှော်တွေဆရာ၊ အရပ်အခေါ်ကတော့ ဆီးဝိဒ်ပေါ့၊ သိပ္ပံအခေါ်ကတော့ (Gracilaria Edulis) ဂရာစီလေးရီးယား အက်ဂျူးလစ်လိုခေါ်ပါတယ်၊ သူကနေပြီး ကျောက် ကျော လုပ်လို့ရပါတယ်”

ရေမှော်သုံးပိဿာကို ပင်လယ်ထဲက ဆယ်လာပြီး စ၍စိုက်သည်။ မွှေးသည်ဟုလည်း ခေါ်နိုင်ပါသည်။ မနှစ်က နိုဝင်ဘာလတွင် စတင်မွှေးခဲ့ရာ ကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်တွင် ဆယ်ပိဿာရှိသည့်ပိုက်အလက်ပေါင်း တစ်ရာရှိနေပြီ။ အပူချိန်မျှတပြီး ရေကို ဂရုတစိုက်လဲ ပေးနိုင်လျှင် ရေမှော်သည် အလွန်အပွားမြန်သည်ဟုဆိုသည်။ နှစ်လလျှင်တစ်ကြိမ်နှုန်းဖြင့် တစ်နှစ်လျှင် ၆ ကြိမ် ၇ ကြိမ်ခန့်ရိတ်သိမ်းနိုင်သည်။ ငါးနှင့်ရေမှော်မှ ဝင်ငွေမှာ တစ်ရာသီလျှင် တစ်သောင်းခန့်ရှိမည်ဟု ကိုထွန်းရင်က ခန့်မှန်းသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကိုစိုးတင့်နှင့် ကိုထွန်းရီတို့ဆွဲတင်လာသည့်ပိုက်မှ ရေမှော်များကို ကြည့်ကြသည်။ ပင်လယ်ကမ်းစပ်တွင် အလိုလိုမျောပါလာတတ်သည့် မှော်ဖက်များဖြစ်ပါ သည်။ မြန်မာ့ပင်လယ်ပြင်တွင် ဤလို ရေမှော်မျိုးတွေ အများကြီးရှိပါသည်။

လှိုင်းပြာကုန်ထုတ်သမဝါယမကို ဘွဲ့ရလူငယ်နှင့် အမျိုးသမီး ၁၄ ဦးက စတင်ဖွဲ့စည်းကြခဲ့ကြသည်။ လူငယ်က ၉ ဦး။ အမျိုးသမီးက ၅ ဦး။ တစ်ယောက်လျှင် အစုငွေ ၁၅၀၀ ထည့်ဝင်၍ အစပြုခဲ့ကြသည်။ သူတို့ကိုယ်တိုင် ကန်တူးခဲ့ကြသည်။ သူတို့ကိုယ်တိုင် ရေတံခါး၊ ရေလွှဲပေါက်တို့ကို ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ သူတို့ကိုယ်တိုင် ပင်လယ်ထဲထွက် ပိုက်ချပြီး ငါးမျိုးရှာခဲ့ကြသည်။ သူတို့ကိုယ်တိုင် ပင်လယ်ရေမှော်ကိုရှာပြီး စိုက်ခဲ့ကြသည်။ နေပူမိုးရွာထဲတွင် လုပ်ရသည့် တကယ့်အလုပ်ကြမ်းများဖြစ်ပါသည်။ သူတို့သည် ဘွဲ့ရပြီးသည်နှင့်အိမ်ကိုပြန်၍ သူတို့ရည်ရွယ်ချက်ကို ရှင်းပြကြသည်။ အိမ်များက ကောင်းကောင်းသဘောမထူချင်။ သူတို့သားသမီးများကို တက္ကသိုလ်သို့ပို့ခဲ့ခြင်းမှာ သည်လိုနေပူမရှောင်၊ မိုးရွာမရှောင်လုပ်ရသည့်အလုပ်ကြမ်းတွေကို လုပ်ဖို့ပို့ခဲ့ခြင်း မဟုတ်။ သားသမီး မာစီးဒီးစီး၍ ကိုရိုလာရသည်ကို မြင်ချင်သည်မှာ မိဘတို့ ဓမ္မတာ။

သို့ရာတွင် သူတို့သည် သည်တကြိမ်တွင် မိဘစကားကို ပယ်လှန်ခဲ့ကြသည်။ ထိုမျှမက သူတို့ကိုယ်ကို သူတို့လည်း တော်လှန်ပြောင်းလဲပစ်ရသည်။ လူငယ်ဆိုသည်မှာ သာယာချင်သည်။ ရှေ့နယ်နိပါတ် ၅ ကို မွှေးချင်သည်။ ဒစ္စကိုဂီတကို နားထောင်ချင်သည်။ ကံ့ကော်လမ်းမှာ ချစ်သူနှင့်လက်ချင်းတွဲ၍ လျှောက်ချင်သည်။ မြို့ပြအရိပ်မှာ နားခိုချင်သည်။ ပြာလဲ့လဲ့ နီယွန်မီးရောင်၊ ပန်းနုရောင် ရက်ဗလွန်နှုတ်ခမ်း၊ မှန်ကားထဲမှ ဝင်းလဲ့လဲ့အပြုံး၊ ရွှေရောင်ဗူးထဲမှ နိုင်ငံခြားစီးကရက်။

ထိုအရာများအားလုံးသည် သူတို့ကို မြူဆွယ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့သည် ထိုအရာများအားလုံးကို ကျော်လွှားခဲ့ကြသည်။ သူတို့ကိုယ်ပိုင်သုံးအဖြစ် တစ်လကို ဆယ့်ငါးကျပ်သာရသည်။ သို့တိုင်အောင် ထိုဆယ့်ငါးကျပ်ကိုပင် သူတို့မသုံးကြတော့။ သမဝါယမထဲသို့ ပြန်ထည့်ကြသည်။ ဆေးလိပ်သောက်သူက ဆေးလိပ်ကို ဖြတ်ပစ်လိုက်သည်။ ရုပ်ရှင်ကြိုက်သူက ရုပ်ရှင်ရုံဘက်သို့ ခြေဦးမလှည့်တော့။ သံဖြူဇရပ်တွင်ရှိသည့် ရုပ်ရှင်ကိုပင် သွားမကြည့်တော့။ လွတ်လပ်ရေးနေ့စသည့် အခါကြီးရက်ကြီးများတွင် စက်စဲရွာသို့ လာပြသည့် ဗဟိုရုပ်ရှင်ကားမျိုးလောက်ကိုသာ ကြည့်တော့သည်။

လူငယ်မျိုးဆက်သစ်တစ်ရပ်ကို မွေးလိုလျှင် အလုပ်သမား၊ လယ်သမားများနှင့်

ကာလ ကြာရှည်စွာ သွားရောက်ပူးပေါင်းရမည်။ သူတို့နှင့်အတူ ခိုးတူပေါင်ဖက် အလုပ်လုပ် နိုင်ရမည်ဟု ကျွန်တော် ယုံပါသည်။ အလုပ်သမားလယ်သမားများ၏ အကြောင်းကို နားလည် သူတို့နှင့်အတူ ခွဲဝေခံစားနိုင်မှသာလျှင် ထိုပညာတတ်လူငယ်သည် တိုးတတ်သည့်ပညာလူငယ် ဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်ယုံပါသည်။

သို့ရာတွင် ထို့သို့လုပ်နိုင်ရန်မှာ သတင်းစာထဲတွင် ဓာတ်ပုံပါရုံ ကျေးလက်ဆင်းပြသည့် အလုပ်မျိုးမလွယ်ပါ။ နာကျင်ပင်ပန်းသည့်ဖြစ်စဉ်ကို ဖြတ်သန်းရပါသည်။ ကိုယ်ကျိုးကို စွန့်ပစ် ခဲ့ရပါသည်။ ပင်ပန်းသည့်ကာလကို အလုပ်ကို လုပ်ရပါသည်။ ဇွဲရှိရပါသည်။ အခက်အခဲကို ကျော်လွှားနိုင်သည့်သတ္တိမျိုး ရှိရပါသည်။ ထေ့ပြားခြင်း မရှိသည့်ရည်ရွယ်ချက်ကို ဆုတ်ကိုင်ရ ပါသည်။

“ထိုအရာများ မရှိလျှင် ကျေးလက်ဆင်း၍ အလုပ်သမား၊ လယ်သမားတွေနှင့်တန်း တူ အလုပ်လုပ်ဖို့ မလွယ်ပါ။

လှိုင်းပြာက လူငယ်၊ လုံမငယ်များသည် ဤအရည်အချင်းမျိုး ရှိကြောင်းကို သူတို့ အလုပ်က သက်သေပြနေသည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

“ခင်ဗျားတို့မှာ ဒီလိုစိတ်ကူးမျိုး ဘယ်လိုလုပ်ပြီး ပေါ်လာတာလဲ”

“ကျွန်တော်တို့ဆရာတွေနဲ့ စာအုပ်တွေရဲ့ကျေးဇူးကြောင့်ပါဆရာ”

ကိုထွန်းရင်က ပြောပြသည်။ မော်လမြိုင်ကောလိပ်က အဏ္ဏဝါဇီဝဗေဒဌာနမှူးက သူ ကိုယ်တိုင် ပါဝင်ကာ စံပြလုပ်ပြသည်။ ဤသည်ကို ကျောင်းအုပ်ကြီးကလည်း အားပေးသည်။ သို့ဖြစ် သူတို့ သမဝါယမအဖွဲ့ အကောင်အထည်ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။

“ကျွန်တော်တို့ ဌာနမှူးက သူကိုယ်တိုင်လဲ ဆင်းလုပ်တယ်ဆရာရဲ့၊ တခါတလေဆိုရင် ကျွန်တော်တို့နဲ့လာပြီး ကန်ဘောင်တူး၊ ကန်သင်း ဆယ်တယ်၊ ပုဆိုးကလေး တစ်ထည်ခြုံပြီး နေပူမိုးရွာမရှောင် ကွင်းထဲ ရောက်နေတာပဲ”

သူတို့ဌာနမှူးမှာ ဦးကြည်ဝင်းဖြစ်သည်ဟု သိရလေသည်။ စာသင်ခန်းမှာသာမက လူ မှုလက်တွေ့ကိုပါ သင်ကြားနိုင်သည့်ဆရာကို ပညာရေးမှူးကောင်းခေါ်လျှင် ဦးကြည်ဝင်းကို

ပညာရေးမှူးကောင်းတစ်ယောက်ဟု ခေါ်နိုင်လိမ့်မည် ထင်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ ရေမှော်နှင့်ငါးမွေးသည့်ကန်များကို ကြည့်ပြီး နောက်ကန်ဘောင်ပေါ်သို့ တက်လာခဲ့ကြသည်။

“အဲဟို ကွင်းထဲကဟာက ကျွန်တော်တို့စခန်းပဲ”

ကိုထွန်းရီက ကွင်းဘက်သို့ပြေးသည်။ သူတို့စခန်းကို အဝေးက မြင်နိုင်ပါသည်။ မိုင်းပြာသည့်တောတန်းကို နောက်ခံပြုထားသည့် တဲကြီးတစ်လုံးမျှသာ ဖြစ်လေသည်။ ထိုတဲကိုလည်း သူတို့ကိုယ်တိုင် တောရှင်း၊ သူတို့ကိုယ်တိုင် ဝါးခုတ်၊ သူတို့ကိုယ်တိုင် ဆောက်ထားကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ခယောင်းတောတွေထဲက ဖြတ်ကာ သူတို့တဲဆီသို့ လျှောက်လာခဲ့ကြသည်။ တဲက တဲတန်းအရှည်ကြီးဖြစ်ပါသည်။ တဲဝတွင် ကျွန်တော်တို့ကို မျှော်နေကြသည့်လူငယ် လုံမငယ်များကို တွေ့ရသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်လာသဖြင့် သူတို့မျက်နှာများသည် ဝင်းထိန်နေကြသည်။ ကိုထွန်းရင်က သူတို့အားလုံးကို ကျွန်တော်တို့နှင့်မိတ်ဆက်ပေး၏။

“နေဦးဗျာ . . . နေဦး၊ သူတို့အကုန်လုံးကို ချက်ချင်းမှတ်မိမှာ မဟုတ်သေးဘူး၊ တဲထဲရောက်ပြီးအေးအေးဆေးဆေးကျမှ မိတ်ဆက်ပေး၊ သူတို့ဆီက မေးချင်တာတွေလဲ ရှိသေးတယ်၊ သူတို့နဲ့လဲ စကားပြောချင်သေးတယ်”

တဲတန်းရှည်ကြီး တစ်ဖက်တချက်တွင် ဝါးကြမ်းများ ခင်းထားပြီး အလယ်ခေါင်တွင် အူကြောင်လမ်းကြီး ဖွင့်ထား၏။ ကျွန်တော်တို့သည် တဲတဖက်ရှိ ဝါးကြမ်းခင်းပေါ်တွင် ထိုင်ကြသည်။ သူတို့တွင် ဖျာမရှိ။ သင်ဖြူးဆိုသည် ဝေလာဝေး။ သူတို့အိပ်သည့် မိုးကာအိပ်ရာခင်းတွေကို အောက်မှာ ခင်းထားသည်။

“ကျွန်တော်တို့က ကွင်းထဲမှာဆင်းတော့ သူတို့က ထင်းခွေတယ်၊ ထမင်းချက်တယ်၊ ကြက်တွေ၊ ဘဲတွေကို အစာကျွေးသည်၊ ကြက်နဲ့ဘဲက အကောင်သုံးရာလောက်ရှိသည် ဆရာ၊ ဝက်တွေလဲ မွေးထားသေးသည်။

ကိုထွန်းရင်က ရှင်းပြသည်။

သူတို့နေကြသည်မှာ ရွာနှင့်မနီး။ လူနေအိမ်ခြေနှင့်ကမ်းခြေနှင့် လှမ်းသောကွင်း ခေါင်ခေါင်ကြီးမှာ ဖြစ်သည်။ လျှပ်စစ်မီး မရှိ။ ရေနံဆီမီးခွက်ကလေး တစ်လုံးသာရှိသည်။ သူ တို့ကိုယ်တိုင်ဆောက်ပြီး သူတို့ကိုယ်တိုင် အမိုးမိုးထားသဖြင့် မိုးသည်းလျှင် ကောင်းကောင်း မိုး မလုံချင်။

“မိုးရွာတော့ မိုးမပက်ဘူးလား”

“ပက်တာပေါ့ ဆရာ၊ သိပ်သဲရင်တော့ မအိပ်ရတော့ဘူး၊ အိပ်ရာလိပ်ကလေးတွေ လိပ်ပြီး ထထိုင်နေကြတာပဲ၊ အိပ်မရတော့ ညကြီးသန်းခေါင် သီချင်းတွေ ဆိုနေတာပဲ၊ မိုးတွေ လေတွေက တိုက်၊ ကျွန်တော်တို့ကလဲ သီချင်းတွေ အော်ဆို၊ ပျော်စရာကြီး”

ကျွန်တော်သည် မိုးသက်တွေ၊ မုန်တိုင်းတွေထဲတွင် သီချင်းဆိုနေ သည့်သူတို့တတွေကို ကြည့်၍ ကိုယ်ချင်းစာမိပါသည်။ သူတို့တွင် ရေဒီယိုကလေးတစ်လုံးနှင့်စာအုပ်အချို့သာ ရှိ သည်။ အခြားဘာမျှ ဖြေဖျော်စရာ မရှိ။

“အလုပ်ချည်းပဲလုပ်ပြီး တောထဲတောင်ထဲမှာ နေရတော့ဖြေ ဖျော်မှုရှိဖို့တော့ လိုလိမ့် မည်ထင်သည်၊ ဒီအတိုင်း ကြာရှည်ဆက်နေရင် စိတ်တင်းကျပ်မှုတွေ များနေမှာပေါ့”

“ကျွန်တော်တို့မှာ စာအုပ်တွေရှိသည်ဆရာ၊ နောက်ပြီး အနီးအနားကရွာတွေကို လျှောက်လည်တယ်၊ သူတို့နဲ့အတူနေတယ်၊ ခုတော့ ကျွန်တော်တို့လဲ ရွာကလူတွေနဲ့ ဆွေတွေ မျိုးတွေလို ဖြစ်နေပါပြီ”

သူတို့အထဲက တစ်ယောက်က ပြောသည်။ ကျွန်တော်တို့စကားပြောနေစဉ်၊ ကျောင်း သူတဆိုက်သည် လက်ဖက်ရည်အိုးများနှင့်အမြည်းများကို လာချ၏။

“ဟောဒါက ဆရာတို့ကို ခုနက ကျွန်တော်ပြခဲ့တဲ့ရေမှော် သုတ်ထားတာဆရာ၊ ဒါက ကျွန်တော်တို့ ငါးမွေးကန်ထဲက ငါးပေါက်ကလေးတွေကို ကြော်ထားတာ၊ ဒါက ကျွန်တော်တို့ ခြံ ထဲကထွက်တဲ့ ကြက်ဥကြော်” ရေမှော်များကို ပြုတ်ပြီး ပုဇွန်ခြောက်၊ ငံပြာရည်၊ ကြက်သွန်ဆီ ချက်ဖြင့် သုတ်ပြီး သံပုရာရည် ညှစ်ထားသည်။ ရန်ကုန်တွင် သုတ်စားကြသည့် ကျောက်ပွင့်

ထက် အများကြီး ကောင်းပါသည်။ ငရုတ်သီးစိမ်းကို ပါးပါးလှီးထည့်ထားသဖြင့် ချိုငန်ချဉ်စပ် စသည့် အရသာလေးပါး စုံပါသည်။

“ကဲ . . . ကဲ ကျွန်တော်တို့ကို သေသေချာချာ မိတ်ဆက်ပေးစမ်းပါဦး”

ကိုထွန်းရင်က အားလုံးကို လှမ်းခေါ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အနားသို့ အားလုံး ရောက်လာကြသည်။ ကိုထွန်းရင်မှာ အတွင်းရေးမှူးဖြစ်သဖြင့် သူကပင် သူ့ကိုယ်သူစ၍ မိတ်ဆက်သည်။

“နာမည်လောက်တွင် သိချင်တာ မဟုတ်ပါဘူးဗျ၊ ကျွန်တော်တို့ သိချင်တာတွေက မိဘမျိုးရိုးကို သိချင်တယ်၊ မိဘရဲ့ အလုပ်အကိုင် ဆိုပါတော့ဗျာ၊ ဒါမှ ခင်ဗျားတို့အထဲမှာ လယ်သမားလူတန်းစားဇစ်မြစ်ကလာသူဘယ်နှစ်ယောက်၊ ပညာတတ်လူတန်းစားဇစ်မြစ်ကလာသူဘယ်နှစ်ယောက် စသဖြင့် ခွဲခြားလို့ရမယ်၊ ခင်ဗျားတို့ရဲ့ လူတန်းစားဇစ်မြစ်ကို စစ်ဆေးကြည့်ဖို့ ဆိုပါတော့”

သူတို့က ရယ်ကြသည်။

“နောက်တစ်ချက် သိချင်တာက ခင်ဗျားတို့မှာ မွေးချင်းပေါက်ဖော် ဘယ်နှစ်ယောက် ရှိသလဲ ဆိုတာကိုလဲ သိချင်တယ်၊ ခင်ဗျားတို့ရဲ့ စွန့်လွှတ်မှု အတိုင်းအတာကို သိရအောင်လိုပါ။ ဥပမာ မွေးချင်းလဲများတယ်၊ အကြီးဆုံးလဲဖြစ်တယ်ဆိုရင် သူ့စွန့်လွှတ်မှုဟာ အတိုင်းအတာအားဖြင့် ကြီးတယ်လို့ဆိုရနိုင်တာပေါ့၊ မဟုတ်ဘူးလား”

သူတို့က တစ်ယောက်စီ သူတို့အကြောင်းကို ပြောပြကြသည်။ သူတို့အကြောင်းကို ကျွန်တော့်မှတ်စုတွင် ကူးယူထားသည့်အတိုင်း ကျွန်တော်ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

- ၁။ ကိုထွန်းရင် (မာန်အောင်ဇာတိ၊ မိဘ-ရေလုပ်ငန်း၊ မွေးချင်းငါးယောက်အနက်အကြီးဆုံး)
- ၂။ ကိုအောင်ကြည်ဦး (ရွှေကျင်ဇာတိ၊ မိဘ ကျောင်းဆရာ၊ မွေးချင်းဆယ်ယောက်အနက်အကြီးဆုံး)
- ၃။ ကိုမြင့်တင် (ညောင်လေးပင်ဇာတိ၊ အဖေမရှိ၊ မွေးချင်းခုနစ်ယောက်အနက်တတိယ)
- ၄။ ကိုစိုးတင့် (ကျောက်ပန်းတောင်းဇာတိ၊ မိဘတောင်သူ၊ မွေးချင်းတစ်ယောက်)

၅။ ကိုအောင်မြင့် (ဆင်ဖြူကျွန်းဇာတိ၊ မိဘ တောင်သူ၊ မွေးချင်းရှစ်ယောက်အနက် သတ္တမ ခြောက်)

၆။ ကိုထွန်းရီ (တောင်တွင်းကြီးဇာတိ၊ မိဘ တောင်သူ၊ မွေးချင်းသုံးယောက်အနက်ဒုတိယ)

၇။ ကိုချစ်မောင်မောင်(မိုးကုတ်၊ မတော့ခဲ၊ အိမ်သို့ ခေတ္တပြန်သွားသည်)

၈။ ကိုကြည်သန့် (တောင်ကုတ်ဇာတိ၊ မိဘကုန်သည်၊ မွေးချင်းသုံးယောက်အနက် အကြီးဆုံး)

၉။ ကိုဆန်းထွန်း (ကာဘိုးဇာတိ၊ မိဘလယ်သမား၊ မွေးချင်းတစ်ယောက်)

၁၀။မတင်တင်လှ (တန့်ဆည်ဇာတိ အမေ မူလတန်းကျောင်းအုပ်၊ မွေးချင်းခြောက်ယောက် အနက် စတုတ္ထ)

၁၁။မဌေးဌေးကြည် (ပေါင်ဇာတိ၊ မိဘလယ်သမား၊ မွေးချင်းငါးယောက်အနက်တတိယ)

၁၂။မမြင့်မူ(ချောင်းဆုံဇာတိ၊ မိဘကျောင်းဆရာ၊ မွေးချင်းငါးယောက်အနက် အကြီးဆုံး)

၁၃။မလဲ့လဲ့ဝင်း(ဘိုကလေးဇာတိ၊ မိဘ-ရုံးအဖွဲ့မှူး၊ မွေးချင်းခြောက်ယောက်အနက်စတုတ္ထ)

၁၄။မချိုမြတ်မွန်(ကျုံမငေးဇာတိ၊ မတော့ခဲ။ အိမ်သို့ခေတ္တပြန်သွားသည်။)

သူတို့အားလုံး ၁၉၇၇ ခုနှစ်က မော်လမြိုင်တက္ကသိုလ်မှအဏ္ဏဝါဇီဝ ဗေဒဘွဲ့ကို ရခဲ့ကြသည်။ မိဘထံပြန်ပြီး သူတို့စိတ်ကူးကို ဖွင့်ပြောကြသည်။ အရင်းအနှီးပါဝင်ရန် ပိုက်ဆံတောင်းကြသည်။ မိဘများက မပေးချင်ကြ၊ သူတို့ကိုလည်း မသွားစေချင်ကြ။ တချို့အမေများဆိုလျှင် သမီးကို တားမရသဖြင့်ချိုးပဲ့ချင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် အမေမျက်ရည်သည် သူတို့၏ပိုင်းဖြတ်မှုကို မချေဖျက်နိုင်။ ဤတွင် တား၍မရသောအခါ သားသမီးများကို လွှတ်လိုက်ကြရသည်။ သို့ရာတွင် စိတ်မချ။ သူတို့နေပုံထိုင်ပုံကို လိုက်ကြည့်ကြသည်။ သူတို့နေရသည်က တောထဲတောင်ထဲ။ စားရသည်မှာ ချဉ်ပေါင်ဟင်းနှင့်ငါးပိရည်။ ဤသားသမီးတွေကို ပြန်ခေါ်ဖို့ ကြိုးစားကြပြန်သည်။ ဤတွင်လည်း အမေတို့ အရေးနိမ့်ရပြန်သည်။

နောက်ဆုံးမတတ်သာတော့သည့်အခါတွင် အမေတို့ အဖေတို့ လက်လျှော့ရတော့သည်။

ကျွန်တော်တို့က သူတို့စားရေးသောက်ရေး၊ နေရေးထိုင်ရေးကို မေးကြည့်သည်။

“အများအားဖြင့်တော့ ချဉ်ပေါင်ဟင်းနဲ့ငပိရေပေါ့ဆရာ၊ တစ်ခါတခါကျတော့ ငါးလေးဘာလေး ထွက်ရှာပြီး ငါးဟင်းစားကြတယ်၊ ဆေးလိပ်မသောက်ကြဘူး၊ လက်ဖက်ရေမသောက်ကြဘူး၊ ရတနာဆေးလိပ်ဖိုးကလေး လက်ဖက်ရေဖိုးကလေးတွေကို စာအုပ်ဝယ်ဖတ်တယ်”

ကိုထွန်းရင်က သူ့အိပ်ရာဘေးမှစာအုပ်များကို ပြသည်။ ထိုအထဲမှစာအုပ်တစ်အုပ်ကို ကောက်ဆွဲထုတ်ပြီး ပြ၏။ အင်္ဂါစနိုးရေး၍ ကျွန်တော်မြန်မာပြန်သည့် ‘တောင်များ၏ တောင်ဘက်မှ ပင်လယ်များ၏ မြောက်ဖက်သို့’ ဆိုသည့်စာအုပ်ဖြစ်သည်။

“ဒီစာအုပ်ထဲက တာ့ကျိုက်ဘုံအကြောင်း ဖတ်ရတော့၊ ကျွန်တော်တို့ အားတတ်သွားတယ်” ဟု ကိုထွန်းရင်က ပြောပြသည်။

တာ့ကျိုက်မှာ တရုတ်ပြည်တွင် စံပြဘုံအဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရေမရှိ။ တောမရှိ။ လွင်မရှိ။ ကုန်းခေါင်ခေါင် ကြပ်တီးမြေဖြစ်သည်။ တာ့ကျိုက်မှလယ်သမားများသည် ထိုကြပ်တီးလွင်ပြင်ကြီးကို စိမ်းလန်းသည့် လယ်ကွင်းများအဖြစ်သို့ ပြောင်းခဲ့ကြသည်။ ၂၅ နှစ်လုံးလုံး ကျောက်တောင်ကြီးများကို ဖြိုခွဲကြသည်။ ကျောက်တုံးများကို တောင်ပေါ်သို့သယ်ကာ မိုင်ပေါင်းများစွာ ရှည်လျားသည့်ကျောက်တံတိုင်းရေကာတာကြီးများကို ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ယခုအချိန်တွင် တာ့ကျိုက်သည် တရုတ်ပြည်တွင် သီးနှံအထွက်အကောင်းဆုံးနေရာ ဖြစ်နေပြီ။ မြေတဟက်တာလျှင် သီးနှံရှစ်တန်ထွက်သည်ဟုဆိုကြသည်။ မော်စီတုန်းက တာ့ကျိုက်မှ တိုးတက်မှုများကိုကြည့်ကာ ‘တာ့ကျိုက်ကို အတုယူကြ’ ဟု ကြွေးကြော်သံ ထုတ်လိုက်သည်။

“သူတို့တောင် လုပ်နိုင်ရင် ကျွန်တော်တို့ကော ဘာကြောင့် မလုပ်နိုင်ရမှာလဲ” ဟု ကျောင်းသားလူငယ်တစ်ယောက်က ပြောသည်။

“ဟုတ်တာပေါ့။ ကျွန်တော်တို့ဟာ အပင်ပန်းအဆင်းရဲခံရမှာကို မကြောက်ရဘူး၊ ကြိုးစားပြီး ရိုးရိုးသားသား လုပ်ရင် ဇွဲရိုရင် အသီးအပွင့်ကိုတော့ ခံစားရမှာပဲ၊ ခင်ဗျားတို့ လုပ်ငန်းသာ အောင်မြင်သွားရင် ကျွန်တော်တို့ တိုင်းပြည်မှာလဲ” ‘လှိုင်းပြာကို အတုယူကြ’ ဆို

တဲ့အသံဟာ ပညာတတ်လူငယ်တွေကြားထဲမှာ ပြန့်နှံ့မသွားဘူးလို့ ဘယ်သူပြောနိုင်မလဲ”

သူတို့မျက်နှာများသည် တောက်ပနေကြသည်။ သူတို့မျက်နှာများသည် ပြုံးနေကြသည်။ သို့ရာတွင် သူတို့၏ တောက်ပမှု၊ သူတို့၏ အပြုံးသည် အပေါ်ယံတောက်ပမှု၊ အပေါ်ယံအပြုံး မဟုတ်ပါ။ လေးနက်တည်ကြည်သည့်တောက်ပမှုနှင့်အပြုံးဖြစ်ပါသည်။

“ဆရာပြောတာ ဟုတ်ပါတယ်၊ ခုနေလာကြည့်ရင်တော့ ကျွန်တော်တို့ဆင်းရဲတယ်၊ အိပ်ရတာကလဲ မိုးထဲလေထဲ၊ စားရတာကလဲ ငပိရေကြနဲ့ပဲဟင်းရေကြ၊ ဒါပေမယ့် ကျွန်တော်တို့ ခံနိုင်ပါတယ်၊ ကိုယ့်လမ်းကိုယ် ရွေးကြတာပဲ၊ ဘယ်သူကမှ အတင်းလုပ်ခိုင်းတာမှ မဟုတ်ဘဲ၊ ဘာဖြစ်လို့မခံနိုင်ရမှာလဲ၊ ခုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ဒါတွေကို ကြိုတင်ပြီးသားပါ၊ ခုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ ကြိုးပမ်းမှုကနေပြီး အသီးအပွင့်တွေ ပွင့်လာပါပြီ၊ ကျွန်တော်တို့ကို ဒီနားတဝိုက်က လူတွေကလဲ အားပေးတယ်၊ မြို့နယ်ကလဲ အားပေးတယ်၊ ဒီနေ့အဖို့ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့အဖို့ မင်္ဂလာရှိတဲ့နေ့လို့ ဆိုရမှာပါ၊ တစ်ခုက ဆရာတို့လို စာရေးဆရာတွေ လာကြည့်ကြတယ်၊ ဆရာတို့တတွေကနေပြီး ကျွန်တော်တို့အကြောင်းကို တိုင်းပြည် တင်ပြမယ်၊ ပညာ တတ်လူငယ်တွေက ဆရာတို့တတွေ တင်ပြတာကို ကြည့်ပြီး ကျွန်တော်တို့လို လုပ်လာကြတယ်ဆိုရင် ကျွန်တော်တို့အဖို့ အမြတ်ပဲ၊ နောက်တစ်ခုကတော့ ကျွန်တော်တို့ကို ဆိုင်ရာက ငွေတစ်သိန်း ဒီနေ့ ထုတ်ချေးတယ်၊ ခုဆိုရင် ကျွန်တော်တို့ရဲ့ဘော်တစ်ယောက်မြို့ကိုသွားပြီး လက်မှတ်ထိုးနေပြီ”

သူတို့က သူတို့ ရှေ့လုပ်ငန်းစဉ်ကို ကျွန်တော်တို့အား ရှင်းပြ၏။ ဤသမဝါယမ အောင်မြင်လျှင် ဒေသခံလူငယ်များကို လွှဲပေးခဲ့မည်။ သူတို့ကမူ အခြားပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်း ဒေသများသို့ သွားပြီး အလားတူသမဝါယမများကို ဖွဲ့စည်းမည်ဟု ဆိုပြောပြသည်။

“မိန်းကလေးတွေကကော ဘယ်မှာနေကြသလဲ”

ကျွန်တော်တို့က မေးသည်။

“သူတို့က ညဆိုရင် ဆရာတို့တည်းတဲ့ရိပ်သာနားက အဏ္ဏဝါဇီဝဗေဒရိပ်သာမှာ အိပ်တယ်၊ မနက်အလုပ်ဆင်းချိန်ကျမှ စခန်းကို လာကြတယ်”

ကျွန်တော်တို့က သူတို့ကို အားပေးစကား ပြောကြသည်။ သူတို့အလုပ်သည် ဆင်းရဲသည့်တိုင် မှန်မြတ်သည့်အလုပ်ဖြစ်ကြောင်း၊ ပညာတတ်လူငယ်များအတွက် လမ်းပြလုပ်ငန်း

ဖြစ်ကြောင်း၊ အခက်အခဲများ တွေ့ကောင်းတွေ့မည်ဖြစ်သော်လည်း ဇွဲဖြင့် လုပ်သွားလျှင် အောင်မြင်မည်ဖြစ်ကြောင်း၊ ကျွန်တော်တို့သည် သူတို့ကို ရုပ်ဝတ္ထုအားဖြင့် အကူအညီမပေး နိုင်သည့်တိုင် စိတ်ဓာတ်အားဖြင့်မူ အကူအညီပေးနိုင်လိမ့်မည်ထင်ကြောင်း။

“တစ်ခုတော့ အကြံပေးချင်တယ်။ ခင်ဗျားတို့မှာ အပန်းဖြေမှု နည်းနေတယ်လို့ ထင် တယ်။ ဖြေဖျော်မှုဆိုပါတော့လေ။ ဒီတော့ စာဖတ်တာ၊ သီချင်းနားထောင်တာ၊ ရုပ်ရှင်ကြည့် တာ၊ စိတ်ကို အငြီးပြေစေတဲ့အခြားလုပ်ငန်းများကို လုပ်တာတွေ ရှိသင့်သလောက် ရှိရလိမ့် မယ်ထင်တယ်။ ဘယ်အလုပ်မှာဖြစ်ဖြစ် စိတ်ကို ဖြေလွှတ်တဲ့နည်းလမ်းတွေကတော့ ရှိရလိမ့်မယ်။ ဒီလိုမှမဟုတ်ရင်စိတ်ဓာတ်အရ သိပ်ပင်ပန်းသွားလိမ့်မယ်”

ပြန်ခါနီးတော့ သူတို့အားလုံးက ကျွန်တော်တို့ကို စခန်းနှင့် ခပ်လှမ်းလှမ်း ရောက်အောင် လိုက်ပို့ကြ၏။

သူတို့သည် တောထဲတောင်ထဲတွင် နေရသည့်တိုင် ငြီးငွေ့ဟန်မရှိ။ သူတို့မျက်နှာများ က မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် တောက်ပလျက်။ အနာဂတ်ကို ယုံကြည်ချက်ဖြင့် ဝင်းထိန်လျက်။ သူတို့ လုပ်ငန်းတွင် ယုံကြည်မှုဖြင့် လေးနက်တည်ကြည်လျက်။

*

[၆]

နောက်တစ်နေ့ မနက်စောစော အိပ်ရမှထကာ မမင်းဆိပ်သို့ လာခဲ့ကြသည်။ မမင်း ဆိပ်မှာ ရွာကလေးတစ်ရွာ၏ အမည်ဖြစ်လေသည်။ စင်စစ်ရွာဟုခေါ်သည်ထက် အိမ်စုကလေး တစ်စုဟုခေါ်လျှင်ပို၍မှန်လိမ့်မည်ထင်ပါသည်။ မမင်းငါးပိလုပ်ငန်းကို ကြည့်ရန် သွားကြခြင်း ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်တို့အဖို့ နေ့လယ်ပိုင်းတွင် ဘာအစီအစဉ်မျှ မရှိတော့။

မနေ့နေ့လယ်က သံဖြူဇရပ် မြို့လယ်ခန်းမတွင် စာပေဟောပြောပွဲ လုပ်ခဲ့ပြီးပြီ။ လူ တွေများမည်စိုး၍ ဖိတ်စာဖြင့် လုပ်ရသည့် ဟောပြောပွဲပါတည်း။ ဖိတ်စာဖြင့် ကျင်းပခြင်း ဖြစ် သည့်တိုင် ခန်းလုံးပြည့်မျှ တက်ရောက်ကြသည်။

ထက်သန်တက်ကြွသည့်ပရိသတ်ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့တတွေ ရှည်လျားစွာ ဟော ကြသည်။ မောင်နေဝင်း၊ နတ်နွယ်နှင့်မင်းကျော်တို့က သူတို့ဟောနေကျ သင်ရိုးကုန်အောင် ဟောလိုက်ကြသည်။ ကျွန်တော်ကား ဟောနေကျသင်ရိုးမျှ မကပါ။ နိဒါန်းအဖြစ် မွန်ပြည်သူ တို့၏ အတိတ်သမိုင်းကို ရှည်လျားစွာ ခင်းလိုက်ပါသည်။ ကျွန်တော်သည် သမိုင်းသူတေ သီတစ် ဦးမဟုတ်ပါ။ ဝတ္ထုစာရေးဆရာ တစ်ယောက်မျှသာဖြစ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်ပြော မည့်အကြောင်းအရာထဲတွင် မွန်ပြည်သူတို့၏ သမိုင်းကြောင်းကို ခင်းပြရန် အစီအစဉ်မှရှိပါ။ သို့ရာတွင် စကားပြောခွက်ရှေ့တွင် ရပ်လိုက်သည့်နှင့်မွန်ပြည်သူတို့၏ အတိတ်ကားချပ်များ သည် ကျွန်တော်မျက်စိထဲတွင် တရေးရေးပေါ်လာကြလေသည်။ မွန်ပြည်နယ်ထဲသို့ရောက်၍ မွန်အမျိုးသားများကို မြင်လိုက်ရသည့်အခါတွင် မွန်ပြည်သူတို့၏ သမိုင်းကို အလိုလိုပြောမိ လျက်သား ဖြစ်နေလေသည်။

အဘယ်မှာလျှင် မပြောဘဲ နေနိုင်ပါမည်နည်း။ မွန်ပြည်သူတို့တွင် ကြီးကျယ်ခမ်းနား သည့် သမိုင်းအစဉ်အလာရှိခဲ့သည် မဟုတ်လော။

ကျွန်တော်သည် စကားပြောခွက်ရှေ့တွင်ရပ်ရင်း မွန်သူရဲကောင်း သမိန်ပရမ်းကို မြင် ယောင်လာလေသည်။ အသားလတ်လတ်၊ နဖူးကျယ်ကျယ်၊ မျက်လုံးမျက်ခုံး ကောင်းကောင်း၊ သျှောင်တွဲက ညာဘက်ပခုံးပေါ်တွင် ဝဲကျလျက်။ ထိုးကွင်းမင်သေ့ကိုယ်လုံးပြည့်ဖြင့်၊ လက်ဖျံ ကတစ်ချောင်းတည်း၊ အင်းဝမြို့ရိုးအနီးတွင် လှန်ထားသည့်မြင်းနီးမန်ကျည်းစေ့ တစ်ကောင် ကို ကောက်၍ စီးကာ ဂါမဏိနှင့်စီးချင်းထိုးခဲ့ပုံကို မြင်ယောင်နေမိသည်။

အမှန်အားဖြင့် သမိန်ပရမ်း၏ ရုပ်ရည်ကို ရာဇဝင်ကျမ်းများတွင် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိ ပါ။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်သည် ရာဇဝင်အဖြစ်အပျက်ကို အခြေခံကာ သမိန်ပရမ်း၏ ရုပ် လက္ခဏာကို ကျွန်တော့်စိတ်ကူးဖြင့် ဖွဲ့နွဲ့၍ ပြောလိုက်ခြင်းဖြစ်သည်။

အဲမှန်ဒယာသည်လည်း သမိန်ပရမ်းကဲ့သို့ပင် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသည့် သူရဲကောင်း တစ်ယောက်ဖြစ်သည်။

အဲမှန်ဒယာသည် မြန်မာတို့ဝိုင်းရံထားသည့် ဒလမြို့တွင်းသို့ အရောက်ဝင်သွားခဲ့သည်။ အဲမှန်ဒယာ နှင်အတောင်ရှိ၍တည်း ပြန်မည်လော၊ မြေအောက်ကိုလည်း လျှိုးမည်လော၊ ဥပါယ်ပြုသောကြောင့်သာ နှင်ဝင်ရသည်’ဟုမြန်မာတို့က ဟစ်သည်။ အဲမှန်ဒယာက ‘မနက်မိုးသောက်တွင် ငါဒလမှပြန်ထွက်မည်၊ နှင်တို့ရအောင် စောင့်’ဟုမြို့ရိုးထိပ်မှ ပြန်ဆိုသည်။ မြန်မာတို့သည် ဒလမြို့မှကို အထပ်ထပ်ရံထားကြ၏။ အဲမှန်ဒယာ ထွက်အလာကို စောင့်ကြ၏။ နောက်တစ်နေ့ မိုးသောက်သို့ရောက်တော့ အဲမှန်ဒယာ၏ အရိပ်အရောင်ကိုမှ မမြင်ရ။ သို့စောင့်နေစဉ် ဒလမြို့တွင်းမှ မသာလောင်းတလောင်းချလာသည်ကို မြင်ကြရသည်။ အလောင်းကို နန္ဒင်းပါးနားလိမ်း၍ သဘော့ဖျာစုတ်တစ်ခုဖြင့် ပတ်လျက်။ နောက်ကလည်း မိန်းမလေးငါးယောက် ငို၍ လိုက်လာကြသည်။ ချောင်းစပ်ရောက်လျှင် အလောင်းကို ငှက်ပျောဖောင်တစ်ခုတွင် တင်၍မျှောလိုက်သည်။ အလောင်းခေါင်းရင်းတွင် ဆန်တခွက်ချက်ကို စလောင်းတွင် ထည့်ကာ ကြက်အရှင်ကောင်ကို ချည်ထားသည်။ ဆီမီးခွက်က ခပ်မှိန်မှိန်လင်းလျက်။ မြန်မာတပ်များက မနက်စောစောစီးစီး သူတို့အနားသို့ ရောက်လာသည့်အလောင်းကောင်ကြီးကို ထိုးဝါးများဖြင့် တွင်းလွှတ်လိုက်ကြသည်။ ‘လူသေကောင်တမ့်’ဟုဆိုကာ အဝေးသို့တွန်းထိုးလိုက်ကြသည်။ ဆွမ်းခံပြန်ချိန်လောက်အထိ အဲမှန်ဒယာ၏ အရိပ်အရောင်ကိုမျှ မမြင်ရသေး။

“ဟယ် အဲမှန်ဒယာ ထွက်လော့” မြန်မာတို့က ဆိုကြသည်။ “နှင်တို့သူရဲကောင်းအစွမ်း ကုန်ပြီလော”ဟုရယ်သွမ်းကြသည်။ “အဲမှန်ဒယာ မနက်ကပင် ပဲခူးသို့ တက်သွားပြီ”ဟုမှန်တို့က ဆိုကြသည်။

ထိုအချိန်၌ အဲမှန်ဒယာသည် ငှက်ပျောတုံးထဲတွင် ဝှက်ထားသည့်ဓားကို ယူကာ ကမ်းသို့ တက်နှင့်ပြီ။

ကျွန်တော်သည် သမိန်ပရမ်းနှင့်အဲမွန်ဒယာတို့၏ သူရဲကောင်းပီသသည့်စွန့်စားမှုများကို အကျဉ်းချုပ်၍ ပြောလိုက်သည်။

ထို့နောက် တိုင်းပြည်ကို ငြိမ်းချမ်းသာယာစွာ အုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့သော ဘုရင်မကြီးရှင်စောပု၏ အုပ်ချုပ်ရေးသမားကောင်း အရည်အချင်းများကိုလည်း ပြော၏။

မွန်ပြည်သူတို့၏ သစ္စာရှိပုံ၊ ကျေးဇူးသိတတ်ပုံကို ပြောရာတွင် ကျွန်တော်သည် မွန်သူရဲကောင်းလဂွန်းအိမ်၏ အဖြစ်အပျက်ကို ဥဒါဟရုဏ်ဆောင်သည်။ ဒဏ်ရာဖြင့် သေခါနီးတွင် လဂွန်းအိမ်သို့ မင်းရဲကျော်စွာက ထမင်းကျွေးသည်။ လဂွန်းအိမ်က မစား။ “ကျွန်ုပ်အရှင်တစ်ပါး၏ ထမင်းကိုသာ ဝမ်းသို့ဝင်စေတော့မည်။ အရှင်နှစ်ပါး၏ ထမင်းကို ဝမ်းသို့ မဝင်ပြီ။ ယခု ရွှေနန်းသခင်၏ သားတော်(မင်းရဲကျော်စွာ)ပေးသည့် ကွမ်းတယာနှင့်ရေတမုတ်ကို ယူခဲ့မိသည့်အတွက် ကျေးဇူးကို ကျွန်ုပ် ရခဲ့ပြီ။ အရှင့်ဘကြီးတော်(ရာဇဓိရာဇ်)နှင့် ဆင်ချင်း မြင်းချင်း မတိုက်လေနှင့်။ ဘကြီးတော်ကို စီးချင်းတိုက်ရာတွင် မည်သူမျှ မိနိုင်မည်မထင်။ ကွမ်းတယာ ရေတမုတ်ကျေးဇူးကြောင့် ကျွန်ုပ် ရွှေနန်းသခင်သားကို ဤစကားပြောခဲ့မည်”ဟုဆိုကာ လဂွန်းအိမ် အနိစ္စရောက်ခဲ့သည်။

မွန်ပြည်သူတို့၏ သမိန်ပရူ ကဗျာဉာဏ်ကိုလည်း ကြည့်ပါဦး။

အမတ် သမိန်ပရူသည် ကြင်ယာတော်ဒလမည်ကို သီရိ၏ အရိုးတော်မဟာဒေဝီနှင့်အနေအထိုင် မသင့်သည်ကို ပဲခူးသားတို့ မြင်ကြသည်။ ကွမ်းဝါးဖတ်ဖြင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လှမ်းပေါက်ကျီစယ်နေပုံသည် ပဲခူးသားတို့အမြင်တွင် မတင့်မတယ် ဖြစ်လျက်ရှိသည်။ ဤသည်ကို ရည်၍ ပဲခူးသားတို့က “ဒေါင်းမအိုလျက်၊ သစ်ပင်ထက်သို့တတ်၍ အုသော၊ မိန်းမအိုလျက်၊ ကြောက်ရှက်မရှု၊ သူ့လင်လုသော” ဟုတဘောင်ဆိုကြသည်။

မည်မျှလှသော အလင်္ကာပေတည်း။ မည်မျှလှသည့်နိမိတ်ပုံ ပေတည်း။

သို့ဖြင့် မွန်ပြည်နယ်ထဲရောက်ပြီး မွန်ပြည်သူတွေ့ကြားထဲတွင် ရောက်နေသည့်ကျွန်တော်သည် စကားပြောခွက်ရှေ့တွင် ရပ်ရင်း၊ မွန်ပြည်သူတို့၏ သူရသတ္တိ၊ မွန်ပြည်သူတို့၏ ကျေးဇူးသိတတ်ပုံ၊ မွန်ပြည်သူတို့၏ ကဗျာဉာဏ်တို့ကို တရားရေးမြင်ယောင်လာလေသည်။

သမိုင်းအစဉ်အဆက်ရှိခဲ့သော မွန်နှင့် မြန်မာပြည်သူတို့၏ ကူးလူးဆက်ဆံမှုကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည့် မွန်မြန်မာယဉ်ကျေးမှုကြီး၏ အထုအထည်၊ အနက်အရှိုင်းတို့ကို ခံစားရလေသည်။ ထိုမွန်မြန်မာယဉ်ကျေးမှုကြီး၏ အမွေအနှစ်သည် ကျွန်တော်တို့သွေးထဲတွင် စီးဆင်းလှည့်ပတ်နေသည်ဟုထင်မြင်မိလေသည်။

ထိုအမြင်၊ ထိုခံစားချက်၊ ထိုအထင်ဖြင့် ကျွန်တော်သည် မွန်ပြည်သူတို့၏ ဉာဏ်အမြော်အမြင်၊ သူတို့၏ ရဲစွမ်းသတ္တိ၊ သူတို့၏ သစ္စာစောင့်သိမှု၊ သူတို့၏ အလင်္ကာဉာဏ်ကို နိဒါန်းသွယ်မိခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါ၏။

*

[၇]

မနေ့ညတုန်းက စက်စဲရိပ်သာမှ ပင်လယ်ပြင်သို့ လှမ်းကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် တလက်လက် တောက်ပနေသည့် အရာများကို မြင်ရလေသည်။ ကြက်သွန်ကျွန်းမီးပြတိုက်မှ မီးရောင်လော၊ ပင်လယ်ပြင်အနှံ့အပြားတွင် လင်းလက်နေသည်ကိုထောက်၍ မီးပြတိုက်မှ မီးရောင်မဖြစ်နိုင်၊ မီးစုန်းဓာတ်တောက်ခြင်းသာဖြစ်လိမ့်မည်ဟု ကျွန်တော်တို့ထင်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် မီးစုန်းဓာတ်တောက်ခြင်းသည် မဟုတ်ပါ။ ပင်လယ်သို့ထွက်၍ ငါးဖမ်းသည့် မမင်းလှေများမှ မီးရောင်များဖြစ်ကြောင်း နောက်မှ သိရလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ထိုမမင်းလှေများကိုကြည့်ရန် ရေလုပ်သားများနှင့်တွေ့ရန် မမင်းဆိပ်သို့ လာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုရိပ်သာနှင့်တစ်မိုင်ကျော်ကျော် နှစ်မိုင်နီးပါးလောက်သာ ဝေးသဖြင့် ရေကျပြီးခါစ သောင်ပြင်တွင် ခြေလျင်လျှောက်ခဲ့ကြသည်။

မမင်းလှေများသည် မနေ့ညက ရေကျနှင့်အတူ ပင်လယ်သို့ထွက်သွားကြပြီး၊ နောက်မနက် ရေတက်နှင့်အတူ ကမ်းသို့ပြန်လာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

မမင်းလှေများအားလုံး ဟွန်ဒါရေစုပ်စက်ကလေးတွေ၊ ကူဘိုတာ ရေစုပ်စက်ကလေးတွေကို တပ်တားကြသည်။ ကိုယ်ပိုင်စက်များ မဟုတ်ကြ။ ငွေကြေးတတ်နိုင်သူတို့က ပဲ့ချိတ်စက်ထောင်ပေးထားပြီး ရေလုပ်သားများက ၎င်းတို့ထံငါးပိပြန်သွင်းရခြင်းဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့

ရောက်သွားသည့်အချိန်တွင် ဓမင်းလှေ အစင်းသုံးဆယ်လောက် ဆိုက်နေပြီ။

ဖမ်းမိသည့်ငါးများက ကြီးကြီးမားမား မဟုတ်။ ဓမင်းငါးပိလုပ်ငန်း ငါးနှုတ်ဖွဲက လေးများနှင့် အာပဲ့ခြောက်ခေါ် ငါးနှပ်ခြောက်လုပ်သည့်ငါးများဖြစ်သည်။

ဓမင်းဆိပ် ရွာကလေးက အိမ်ခြေသုံးလေးဆယ်လောက်သာ ရှိသည်။ အမှန်က ရွာဟု ပင်မခေါ်နိုင်ပါ။ ရာသီကိုလိုက်၍ အလုပ်လုပ်ကြသည့်ရေလုပ်သားများ၏ တဲသျက်ကလေး ဖြစ်ပါ၏။ သောင်စပ်မှ တဲစုဆီသို့ရောက်သည့်နှင့်ငါးညှီနဲ့တွေ့က ထောင်းထောင်းထွက်နေသည်။ အိမ်တိုင်းတွင် စင်တွေထိုး၍ ငါးများကို လှန်းထားကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် တဲကြိုတဲကြားမှဖြတ်ကာ တဲခပ်ကြီးကြီးဆီသို့ လာခဲ့သည်။

“ဟေ့ . . . ဦးကုလားကြီး မရှိဘူးလားကွ”

ဦးဝမ်ထိန်က တဲရှေ့ကြမ်းပြင်တွင် ထိုင်နေသည့် သူငယ်ကလေး တစ်ယောက်ကို မေးသည်။

“မရှိဘူးဗျ ရွာမြောက်ပိုင်းကို ထွက်သွားတယ်”

ဦးဝမ်ထိန်က အခေါ်ခိုင်းသဖြင့် သူငယ်ကလေးက ဦးကုလားကြီးကို သွားခေါ်သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် အိမ်ရှင်မရှိသည့် တဲထဲသို့ဝင်၍ ထိုင်နေကြ၏။ တဲပေါ်တွင် ပိုက်များနှင့် ကြိုးခွေများသည် ဖရိုဖရဲ ရှိနေကြ၏။ ထိုကြားထဲမှ ဘက်ထရီအိုးတစ်လုံးကို မြင်ရသည်။ အခြားဘာမျှမရှိ။

“ဒီဘက်ထရီအိုးက ညပင်လယ်ထွက်ရင် လှေပေါ်မှာ မီးထွန်းတဲ့ ဘက်ထရီအိုး ဆရာရဲ့၊ မနေ့ညက ဆရာတို့မြင်တဲ့မီးတွေက လှေကမီးတွေ၊ ဒီဘက်ထရီအိုးတွေနဲ့ထွန်းတာပေါ့”

ဦးဝမ်ထိန်က ရှင်းပြသည်။

ကျွန်တော်တို့ချည်း ထိုင်စကားပြောနေစဉ် ဦးကုလားကြီး ပေါက်လာလေသည်။ ဦးကုလားကြီးဆိုသော်လည်း အသက်သိပ်မကြီးသေးပါ။ ၄၀ အတွင်းလောက်သာ ရှိပါလိမ့်မည်။ ကုလားရုပ်လည်း နည်းနည်းမျှ မပေါက်ပါ။ အသားလတ်လတ် ပိန်ပိန်ပါးပါး အရပ်ပြတ်ပြတ်နှင့်ဖြစ်လေသည်။

ဦးဝမ်ထိန်က ကျွန်တော်တို့ကို ဦးကုလားကြီးနှင့်မိတ်ဆက်ပေးသည်။ ဦးကုလားကြီးသည် ကျွန်တော်တို့အမည်များကို ကြားဖူးပုံမရပါ။ ကျွန်တော်တို့အမည်များသာမက စာရေးဆရာဆိုသည့်ဝေါဟာရကို နားလည်ပုံမရပါ။

သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့နာမည်ကို မကြားဖူး၍လည်း အရေးမကြီးပါ။ စာရေးဆရာဆိုသည့်ဝေါဟာရကို နားမလည်၍လည်း ကိစ္စမရှိပါ။ ကျွန်တော်တို့သွားသည့် ရည်ရွယ်ချက်မှာ ကျွန်တော်တို့ကို ဦးကုလားကြီး နားလည်ဖို့ မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့က ဦးကုလားကြီးကို နားလည်ရေးဖြစ်ပါသည်။

ဦးကုလားကြီးသည် ကူဘိုတာ ရေစုပ်စက်တပ်သည့်စက်လှေကလေးတစ်စင်းဖြင့် ပင်လယ်သို့ထွက်နေသည့်ရေလုပ်သားကြီးတစ်ဦး ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် လှေကသာ သူ့ကိုယ်ပိုင်လှေ ဖြစ်ပြီး ရေစုပ်စက်မှာ သူ့ကိုယ်ပိုင်ရေစုပ်စက် မဟုတ်ပါ။ ငွေကြေးတတ်နိုင်သူတစ်ဦးက ထောင်ပေးထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။

“ဒီရွာထဲမှာ ပဲ့ချိတ်စက်ပိုင်တဲ့ရေလုပ်သား ဘယ်နှစ်ယောက် ရှိသလဲ”
တစ်ယောက်မျှ မရှိ။

သူတို့အားလုံးသည် ပဲ့ချိတ်စက်ကို ငှားပြီးလုပ်ကြရခြင်း ဖြစ်သည်။ ဆီဘိုးကို ကိုယ်က စိုက်ရသည်။ သို့ရာတွင် ဆီကို ဆိုင်ရာမှမရကြ။ အပြင်မှ ဝယ်သုံးနေကြရခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဆီဖိုးနှင့်စက်ငှားခကို နှုတ်လိုက်လျှင် ဘာမျှမကျန်ပါ။ တစ်ရာသီ စားလောက်ရုံမျှသာရှိသည်ကို ဦးကုလားကြီးက ပြောပြသည်။ ကလေးများမှလည်း ကျောင်းမနေနိုင်ကြပါ။ ပိုက်ဖာခြင်း၊ ငါးခြောက်လှန်းခြင်း၊ ငါးပိထောင်ခြင်းစသည့်လူကြီးတွေ့လုပ်ငန်းများကို ကူလုပ်နေကြရသည်။ မမင်းဆိပ်တွင် ကျောင်းမရှိသည့်အတွက် ကျောင်းတက်လိုလျှင် စက်စဲကကျောင်းကို သွားတက်ရလေသည်။ ထို့ကြောင့် တော်တော်တန်တန် ကလေးသည် ကျောင်းမနေတော့။ အိမ်လုပ်ငန်းလုပ်ရင်းဖြင့် အချိန်ကုန်သည်က များသည်။

ဦးကုလားကြီးက ကျွန်တော်တို့ကို ငါးခြောက်ဖုတ်များ၊ ငါးကြော်များနှင့် ဧည့်ခံလိုက်သည်။ လတ်လတ်ဆတ်ဆတ် ဖြစ်သဖြင့် စားကောင်းပါသည်။

*

[၈]

နွေလယ်ပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ကျိုက္ခမီသို့ထွက်ခဲ့ကြလေသည်။ တစ်လမ်းလုံး ရာဘာတောတွေကိုချည်း တွေ့ရ၏။ မော်တော်ကားလမ်းကလည်း ကောင်း ကားကလည်း ကောင်းသဖြင့် လမ်းဆိုးကားဆိုးတွေပေါသော အညာနှင့်ကွာလေခြင်းဟု ကျွန်တော် အောင်း မေ့မိသည်။ မော်လမြိုင် ကျိုက္ခမီမော်တော်ကားကောင်လည်း အပေါဆုံးနေရာဟုပင် ကျွန် တော် ထင်မိလေသည်။

လမ်းတဖက်တချက်တွင် ရာဘာတောတန်းကြီးများက မျှော်မဆုံးနိုင်။ မှန်ရွာနှင့်မြန် မာရွာကြီးတွေက အုန်းပင် ကွမ်းပင်တို့ဖြင့် စိမ်းစိုလျက်။ ရာဘာတောကြီးများတဖက်တွင် မှိုင်း ညိုနေသည့်တောင်တန်းကြီးတွေ။ ငယ်ငယ် ပထဝီသင်ရစဉ်ကမူ ထိုတောင်တန်းကြီးများကို တနင်္သာရီရိုးမဟု နားလည်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် သူတို့ဌာနအလိုက်ခေါ်သည့် တောင်နာမည်များ ကို ကြားလာရသည်။

တောင်နှင့်မြောက်တန်းနေသည့်တောင်တန်းများသာမက အရှေ့နှင့်အနောက်က တန်းနေသည့်တောင်တန်းများလည်း ရှိသေးသည်။ ယင်းတို့မှာ အင်ကြင်းတောင်၊ ဆင်တောင်၊ ကရင်တောင်၊ ရေစက်တောင်နှင့်ဝါဂရတောင် စသည့်တို့ဖြစ်သည်။

ထိုတောင်တန်းများသည် အများအားဖြင့် ဘူမိဗေဒသဘောအရ မိဆိုဇိုက် ခေတ် ကာလတွင် ပေါ်ပေါက်လာသည့်တောင်တန်းကြီးများဖြစ်ပြီး တာတီရာရီအချိန် မြေလွှာလှုပ် ရှားမှုမှ စတင်အခြေခံခိုင်လာသည့် သက်ရင့်တောင်တန်းကြီးများဖြစ်ကြလေသည်။

မိုးရေချိန် များပြားသဖြင့် မြေဆီလွှာ တိုက်စားမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ပြီး လစ်တာရိုက် ဇေးရှင်းခေါ် ဂဝံမြေ၊ လီသိုဆိုခေါ် တောင်စောင်းမြေနှင့်အလူဗီယန်ခေါ် နုံးတင်မြေများ ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ကြသည်။ ဂဝံမြေများပြားခြင်းကြောင့် သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်ထဲတွင် အမြစ်တိုသော ရာဘာပင်၊ နာနတ်ပင်နှင့်ငှက်ပျောပင်များ စိုက်ပျိုးနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆိုလေသည်။ ဂဝံမြေ ဖြစ်စဉ်ထဲတွင် ဆားမြေလွှာများ ပါလာခြင်းကြောင့် ဆားချက်လုပ်ငန်းကို လုပ်နိုင်ခြင်းဖြစ်

သည်ဟုလည်းဆိုလေသည်။ (သံဖြူဇရပ်မြို့နယ် ရာပြည့်မဂ္ဂဇင်း၊ ငွှေးအောင်ပထဝီ‘သံဖြူဇရပ် မြို့နယ် မြေဆီလွှာနှင့်မြေအသုံးချရေး’ဆောင်းပါး။)

သံဖြူဇရပ်နှင့်ကျိုက္ခမီမှာ ၁၅ မိုင်ဝေးလေသည်။ လမ်းကောင်း ကားကောင်းဖြစ်၍ ဘာမျှကြာလိုက်သည် မထင်ပါ။

ကျွန်တော်တို့သည် ကျိုက္ခမီမြို့လယ်ကို ဖြတ်လာပြီးနောက် ဘုရားကုန်းတော်ပေါ်ရှိ တည်းခိုရိပ်သာရှေ့တွင် ရပ်လိုက်လေသည်။ ဘုရားပိုင်တည်းခိုရိပ်သာ ဖြစ်သော်လည်း ခေတ် နောက်ကျခြင်းမရှိ။ များစွာခေတ်မီသော အဆောက်အဦးတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ဂေါပကလူကြီး များသည် တည်းခိုရိပ်သာကို ခေတ်နှင့်အညီ စီမံဆောက်လုပ်ထားလေသည်။

တစ်ထပ်တိုက်အသစ်ကလေးဖြစ်သည့်တိုင် သပ်ရပ်ကျယ်ဝန်းသည်။ အိပ်ခန်းသုံးခန်း ဖွဲ့ထားပြီး ညွှဲခန်းထဲတွင် နိုင်ငံခြားဖြစ် ပရိဘောဂအကောင်းစားတွေကို ခင်းကျင်းထား သည်။ တချို့က ခြေထောက်တွင် ဘီးတပ်ထား၍ ရေမြှုပ်ပေါ်တွင် သားရေတုအုပ်ထားသည့် အကောင်းစားဆိုဖာကြီးများ ဖြစ်သည်။ ပီနန်မှလာသည့်ဆိုဖာများဖြစ်သည်ဟု ဦးဝမ်ထိန် ပြောပြ၏။

“ဒါကြီးတွေက ဒီမှာ ဝယ်တာလား”

“ဘယ်ဟုတ်မလဲ ဆရာရယ်၊ မှောင်ခိုစက်လှေတွေဆီက သိမ်းလိုရတဲ့ပစ္စည်းတွေပေါ့၊ စက်လှေက သိမ်းလိုရတဲ့ ပစ္စည်းတွေကို သမဝါယမကို လွှဲပေးရတယ်၊ ဒီလိုပစ္စည်းမျိုးတွေကျ တော့ ပုဂ္ဂလိကတွေကို မရောင်းတော့ဘူး၊ အများနဲ့ဆိုင်တဲ့အဖွဲ့အစည်းတွေကိုပဲ ရောင်းတယ်၊ ဒီပြင် အဖွဲ့အစည်းတွေကို ရောင်းရင် ပြောတဲ့လူက ပြောနေဦးမယ်၊ ဘုရားကို ရောင်းလိုက် တော့ ဘယ်သူကမှ ဘာမှမပြောတော့ဘူးပေါ့”

“တစ်လုံးကို ဘယ်လောက်နဲ့ရောင်းသလဲ”

“၇၅ ကျပ်”

အားပါးပါးဟု မော်လမြိုင်သားတွေ အာမေဍိတ်သံပြုသလို ကျွန်တော်တို့ အော်မီကြသည်။ ရန်ကုန်တွင်ဆိုလျှင် ထိုဆိုဖာတလုံးသည် ငါးရာလောက်တန်လိမ့်မည်။ ဘာမျှမဟုတ်သည့် ယိုးဒယားဖြစ် ရေမြုပ်ခံ ခေါက်ကုလားထိုင်ကလေးတစ်လုံးကိုပင်လျှင် နှစ်ရာလောက် ပေးနေရသည်ကိုး။

၁၉၆၃ ခုနှစ် တိုက်လောက် ကျိုက္ခမီကို ကျွန်တော် ပထမတစ် ခေါက်ရောက်ခဲ့စဉ်က ထိုတည်းခိုရိပ်သာ မရှိသေး။ သည်နေရာတိုက်တွင် ကုန်းတွေ၊ ကျင်းတွေ၊ ချောက်တွေနှင့်။ ယခု ထိုကုန်းကျင်းများကို ခြေညှိကာ ဘုရားပိုင်ခေတ်မီတည်းခိုရိပ်သာတစ်လုံးနှင့် ခေတ်မီတိုက် ဆိုင်ခန်းများ ဆောက်လုပ်ထားလေသည်။ ထမင်းဆိုင်၊ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်၊ ဓာတ်ပုံဆိုင်။

တည်းခိုရိပ်သာမှလမ်းကိုကျော်လိုက်လျှင် ကုန်းစောင်းတွင် အုတ်လှေကားထစ်ကျယ်ကြီးတွေ ခင်းထားသည့် လှေကားကြီးတစ်ခုသို့ ရောက်သည်။ ယင်းလှေကားမှာ ရေလယ်ဘုရားသို့ ဆင်းသည့်လမ်းဖြစ်၏။ လှေကားခြေရင်းတွင် ပန်းဆိုင်တွေ၊ အမွှေးတိုင်ရောင်းသည့်ဆိုင်တွေ၊ ခရုခွံဖြင့်လုပ်သည့် အလှအပပစ္စည်းရောင်းသည့်ဆိုင်ကလေးတွေ။

ဘုရားကုန်းတော်ဘေးက ညောင်ပင်များအောက်တွင် ဘုရားဖူး ယာဉ်တွေ ဆိုက်ထားကြသည်။ အချို့က ဘတ်စ်ကားဖြစ်၍ အချို့က ထရပ်ကားများပေါ်တွင် ငြိမ်းစင်သုံးထပ်လောက် ထိုးထားကြသည်။ တချို့ကားများမှာ ကျောက်ပန်းတောင်း၊ မန္တလေး၊ ရွှေဘိုစသည့် အညာမြို့များမှ ဆင်းလာခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

လွန်ခဲ့သည့် အနှစ် ၂၀ လောက်တုန်းက ကျွန်တော် မြင်ခဲ့ဖူးသည့်ရှုခင်းနှင့် လုံးလုံးမတူတော့။ အနှစ် ၂၀ လောက်အတွင်းတွင် ကျိုက္ခမီသည် အများကြီး ပြောင်းသွားပြီ။ အနှစ် ၂၀ လောက်အတွင်း သွင်ပြင်ပြောင်းခဲ့သကဲ့သို့ လွန်ခဲ့သည့်အနှစ်တရာအတွင်းတွင်လည်း ကျိုက္ခမီသည် အမျိုးမျိုး ၁၀ပြောင်းခဲ့လေသည်။

မူလက ကျိုက္ခမီဟု အမည်တွင်သော်လည်း ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲပြီးသည့် နောက်တွင် ကျိုက္ခမီသည် မြန်မာနာမည်ပျောက်၊ မြန်မာနာမည်မှန်နာမည်ပျောက်ကာ အဲမတ်စ်ဟူသည့်အင်္ဂလိပ်အမည်သို့ ပြောင်းခဲ့လေသည်။

ကျိုက္ခမီဆိုသည့် မွန်မြန်မာအမည်စစ်စစ်သည် အဘယ်ကြောင့် အဲမတ်စ်ဟုဖြစ်ရလေ

သနည်း။ မာတာအင်း(မုတ္တမ)၊ ပရမ်း(ပြည်)၊ အက်ကျက်(စစ်တွေ)၊ မာဂိုး(မြိတ်)၊ တဗ္ဗိုင်း (ထားဝယ်)၊ ဘဆိင်း(ပုသိမ်)ဟုခေါ်သကဲ့သို့ အင်္ဂလိပ်တို့က မြန်မာလိုမပီ၍ ခေါ်ခဲ့ခြင်းလော။ သို့မပီ၍ ခေါ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ဆိုလျှင် မူလနာမည်နှင့်အနည်းနှင့်အများဆိုသလို နီးစပ်ဖို့ ကောင်းသည်။ သို့ရာတွင် ယခုကျိက္ခမီကို အဲမတ်စ်ဟုခေါ်ရခြင်းမှာ နည်းနည်းကလေးမျှ နီး စပ်ခြင်း မရှိ။ မူလနာမည်က ကျိက္ခမီ၊ သူတို့ခေါ်သည့်အမည်က အဲမတ်စ်။ ဘာဆိုင်သနည်း။

ငယ်ငယ်တုန်းက ဤသို့တွေးကာ မကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် သူတို့ ၏ နယ်ချဲ့သူရဲကောင်းများ၊ နယ်ချဲ့နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်များကို ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ရန် ကုန်မြို့တော်မှလမ်းများကို ထိုနယ်ချဲ့သူရဲကောင်းများ၊ ထိုနယ်ချဲ့နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များ၏ အ မည်များဖြင့် ကင်းပွန်းတပ်ခဲ့လေသည်။ ရန်ကုန်လမ်းများသာမကပါ။ ထင်ရှားသောမြို့နှစ် မြို့လည်း အဆစ်ပါသွားခဲ့လေသည်။

တစ်မြို့က အာလံ(ယခုအောင်လံ)၊ နောက်တစ်မြို့က အဲမတ်စ်(ယခုကျိက္ခမီ)။

သူတို့ကောင်းမှုကြောင့် ထိုမြို့နှစ်မြို့သည် မူလအမည်တွေပျောက်ကာ ဘိနာမည် ရောက်ခဲ့လေသည်။

အင်္ဂလိပ်အင်ပိုင်ယာကြီး၏ အရှင် ‘ဝိတိုရိယဘုရင်မကြီးသည် ၁၈၂၃ ခုနှစ်တွင် ဝီလျံ ပစ်အဲမတ်စ်ကို အိန္ဒိယပြည်၏ ဘုရင်ခံချုပ်အဖြစ် ခန့်အပ်လိုက်လေသည်။ ၁၈၂၆ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်က ပထမအင်္ဂလိပ်-မြန်မာစစ်ပွဲဖြင့် တနင်္သာရီနှင့်ရခိုင်ကို သိမ်းလိုက်သည့်အခါတွင် ထို ‘စွမ်းဆောင်ချက်ကြီး’ကြောင့် ဘုရင်မကြီးက အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်အား အားလံဘွဲ့ချီးမြှင့်တော် မူလိုက်၏။ သို့ရာတွင် ဘုရင်မကြီးသည် ဤမျှချီးမြှင့်ရသည်ကို အားရကျေနပ်ခြင်း ဖြစ်တော်မူ ဟန် မတူပါ။ ထို့ကြောင့် နောက်ထပ် ဂုဏ်ပြုသောအားဖြင့် ကျွန်တော်တို့မွန်မြန်မာ မြို့တစ်မြို့ ကျိက္ခမီကို အဲမတ်စ်တွင်စေဟုအမိန့်တော်ချမှတ်လိုက်ပါသည်။

ဤသို့ဖြင့် ကျိက္ခမီသည် အဆစ်ပါသွားရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကျိက္ခမီမြို့၏ သမိုင်းသည် ကျိက္ခမီရေလယ်ဘုရားသမိုင်းနှင့်ဆက်စပ်နေလေသည်။ မူလက ကျိက္ခမီကို တုံဇောင်ပီ(ပင်လယ်နားတွင် တည်သောမြို့)။ ထို့နောက် ဒေဝနံပီယတိဿ မင်းကြီး၏ တောင်းပန်ချက်အရ(အာသောကမင်းကြီး၏ သားတော်)အရှင်မဟိန္ဒက ရုပ်ပွား

တော်များကို ရေတွင် မျှောလိုက်သည်တွင် ထိုမြို့က မုဆိုးမတစ်ဦး၏ သစ္စာဆိုမှုကြောင့် တစ်ဆူ ရောက်လာသည်ကို အစွဲပြု၍ မုဆိုးမမြို့။ ထို့နောက် ထိုရုပ်ပွားတော်ကို တည်ထားကိုးကွယ်ရာ တွင် ရုပ်ပွားတော်သည် အမြဲတမ်း ပင်လယ်ဘက်သို့ မျက်နှာမူနေခြင်းကြောင့် မွန်ဘာသာဖြင့် ကျိုဟမီ(ဘုရားမျှော်)မြို့၊ နောက်တွင် မြန်မာတို့က ကျိုက္ခမီမြို့ခေါ်သည်ဟုဆိုကြသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ခဏနား၍ ရေမိုးချိုးပြီးနောက်၊ ရေလယ်ဘုရားကို ဖူးကြသည်။ ယမင်တခေါက် ကျွန်တော်တို့ရောက်စဉ်ကလို မဟုတ်တော့ပါ။ အဆောက်အဦးတွေ တန်ဆောင်းတွေ အသစ်တိုးနေပြီ။

ညကျတော့ အထက်တန်းကျောင်းခန်းမကြီးထဲတွင် စာပေဟော ပြောပွဲလုပ်ကြသည်။ သဘာပတိမှာ ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီး ဒေါ်ဝင်းကြည်ဖြစ်၏။ ဒေါ်ဝင်းကြည်သည် များစွာသော ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးတို့ထုံးစံအတိုင်း အပျိုကြီးဖြစ်လေသည်။ အပျိုကြီးဖြစ်သောကြောင့် ကျောင်းအုပ်ဖြစ်သလော၊ ကျောင်းအုပ်ဖြစ်သောကြောင့် အပျိုကြီးဖြစ် သလော ဆိုသည်ကိုမူ မသိပါ။

ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီးအမှူးပြုသည့်ဆရာမများ ချက်ပြုတ် ကျွေးမွေးလိုက်သည့် ထမင်းဟင်းများကလည်း လက်ရာကောင်းကြပါသည်။

ဒေါ်ဝင်းကြည်သည် သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရာမှာရော၊ ကျွေးမွေးရာမှာရော၊ ညွှန်ခံရာမှာရော စည်းကမ်းကြီးသည့် ကျောင်းအုပ်ဆရာမကြီး၏ အသွင်အပြည့်ပေါ်နေသည်။ လမ်းလျှောက်ရာမှာလည်း ဖြည်းဖြည်းညှင်းညှင်း။ စကားပြောရာမှာလည်း ညင်ညင်သာသာ။ အမူအရာကလည်းအေးအေးဆေးဆေး။ မျက်နှာထားကလည်း တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်။

ကျောင်းအပေါ်ထပ် အခန်းကလေးတစ်ခန်းတွင် တပည့်မနှစ် ယောက်သုံးယောက် နှင့်အတူနေကြသည်။ ဒေါ်ဝင်းကြည်ကို ကြည့်ရသည်မှာ အခွံတုန်းတုန်း အောင်းနေသည့် ခရုနှင့်တူတော့သည်။ ခရုသည် ခရုခွံတုန်း တုန်းအောင်းနေသကဲ့သို့၊ ဒေါ်ဝင်းကြည်သည်လည်း တပည့်များကို ပညာသင်ကြားပို့ချခြင်း၊ ကျောင်းကို အုပ်ချုပ်ခြင်းဆိုသည့်အခွံတုန်းတုန်း အောင်းနေလေသည်။

ခရုအဖို့ သူ့နေထိုင်ရာ အခွံမှအပ အခြားအရာဟူသည် လောကတွင်မရှိဟု ထင်သကဲ့သို့ ဒေါ်ဝင်းကြည်အဖို့တွင်လည်း တပည့်များကို သင်ကြားပို့ချခြင်း၊ ကျောင်းကို စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းမှလွဲလျှင် ကျန်အရာများသည် ကမ္ဘာလောကတွင် မတည်ရှိဟု ယူဆထားလိုက်ဟန် တူသည်။

*

[၉]

ထိုနေ့မှာ မတ်လ ၂၇ ရက်နေ့ ဖြစ်လေသည်။

ဦးဝမ်ထိန်သည် မနက်လက်ဖက်ရည်ပွဲအတွက် ထိုးဒယားလုပ် မုန့်ပုံးကို ဖောက်စေ၏။ မုန့်ပုံးက မုန့်ပုံးကြီး။ မုန့်မျိုးစုံပါသည်။ သည်မုန့်မျိုးကို မစားရသည်မှာ ကြာလှပြီ။ ဦးဝမ်ထိန်သည် ထိုမုန့်မျိုးနှင့်လိုက်ဖက်သည့် အဖျော်ယမကာမျိုးကိုလည်း စီစဉ်စေ၏။ ပန်းတံဆိပ်ထိုးဒယားနို့ဆီဖြင့် ပျစ်နှစ်နေအောင် ဖျော်ထားသည့်ကိုကိုးဖြစ်ပါသည်။ သည်ကိုကိုမျိုးကို မသောက်ရသည့်မှာလည်း ကြာလှပါပြီ။

ကောင်းလိုက်သည့်ကိုကိုး။ နယ်သာလန်ပြည်လုပ် နာမည်ကျော် ဗင်ဟူတန်၏ ကိုကိုး။ ဗင်ဟူဟန်ကုမ္ပဏီမှာလုပ်သည့်ကိုကိုး။ ရင်ထဲမှာအေးမြသွားသည်။ ခေါင်းထဲမှာ ကြည်လင်သွားသည်။ လျှာပေါ်မှာ ချိုဆိမ့်သွားသည်။

ကိုကိုးခပ်ပြင်းပြင်းတစ်ခွက်ကို တစ်ကျိုက်ချင်း အရသာခံသောက်ရင်း၊ မယာကော့စကီ၏ ‘နတ်ဝတ်ပုဆိုး တိမ်မီးခိုး’ဆိုသည့် ကဗျာရှည်ကြီးထဲကစာတပုဒ်ကို မဆီမဆိုင်သွား၍ အမှတ်ရမိလေသည်။ သူ့စာပိုဒ်က ဘာတဲ့။ အော် . . . ဟုတ်ပြီ။ မှတ်မိပြီ။

‘ကောင်းလေစွ’

ကြိုးစင်နှုတ်ခမ်းဝသို့ ရောက်သည့်တိုင်

(ဗင်ဟူတန်၏ ကိုကိုးကို သောက်ပါ) ဟု

အော်ရသည်ကို ကောင်းလေစွ’

‘နတ်ဝတ်ပုဆိုး တိမ်မီးခိုး’ကဗျာသည် အရင်းရှင်အချစ်၊ အရင်းရှင်အနုပညာ၊ အရင်းရှင် စီးပွားရေးနှင့်အရင်းရှင်းကိုးကွယ်မှုတို့ကို လှောင်ပြောင်သရော်ထားသည့်ကဗျာတပုဒ်ဖြစ်၏။

ထိုကဗျာရေးစဉ်က ဗင်ဟူတန်ကုမ္ပဏီသည် ၎င်း၏ကိုကိုးကို အကြီးအကျယ် ကြော်ငြာနေချိန်ဖြစ်သည်။ ကြိုးကျသည့်အကျဉ်းသမားတစ်ဦးအား ဒေါက်ပြုတ်သတ်ခါနီးတွင် ‘ဗင်ဟူတန်၏ ကိုကိုးကို သောက်ပါ’ဟုအော်စေ၍ အော်ခအဖြစ် အကျဉ်းသား၏ ကျန်ရစ်သူ မိသားစုများကို ကုမ္ပဏီက တစ်သက်လုံးထောက်ပံ့ကြေးပေးခဲ့လေသည်။

ကြိုးပေးခံရခါနီးအကျဉ်းသားကို ငွေပေး၍ ထိုသို့အော်စေခြင်းဖြင့် ဗင်ဟူတန် ကုမ္ပဏီသည် သူ့ကိုကိုးကို ကြော်ငြာခဲ့လေသည်။ ထိုအကြောင်းကို ထိုခေတ်က ကမ္ဘာ့သတင်းစာကြီးများကလည်း စာလုံးမဲကြီးများဖြင့် အကျယ်တဝင့် ဖော်ပြခဲ့ကြသည်ဟု တစ်နေရာတွင် ဖတ်ရဖူး၏။ ကျွန်တော်သည် ကိုကိုးကိုသောက်ရင်း ဗင်ဟူတန်ကုမ္ပဏီ၏ သွေးအေးအေးဖြင့် ကြော်ငြာပုံ ကြော်ငြာနည်းကို သတိရနေလေသည်။

“ဒါတွေကကော မှောင်ခိုသိမ်းပစ္စည်းတွေလား”

ကျွန်တော်တို့က မေးကြသည်။

“ဒါပေါ့ ဆရာရယ်၊ မှောင်ခိုမိတော့ သမဝါယမကို ပေးသည်၊ သမဝါယမက ဘုရားကို လဲ ခွဲတမ်းချပေးရတာပေါ့”

အော် . . . မှောင်ခိုနှင့်ပင် ရှောင်မလွတ်နိုင်ပါတကား။

လက်ဖက်ရည်သောက်ပြီးနောက်၊ ဂေါပကအဖွဲ့ဝင်များကို နှုတ်ဆက်၍ ကျွန်တော်တို့ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။

“ဆရာဦးဝမ်ထိန်ရေ၊ ကျွန်တော်တို့တတွေ လာတာက သံဖြူဇရပ်ကို လာတာဗျ၊ ဒါ ပေမယ့် ခုထိ ကျွန်တော်တို့သံဖြူဇရပ်ကို ကောင်းကောင်း မရောက်ရသေးဘူးဗျ”

ကျွန်တော်တို့က ပြောကြသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် သံဖြူဇရပ်သို့ လာခြင်းဖြစ်သော် လည်း သံဖြူဇရပ်ကို မရောက်ကြသေးပါ။ ဟောပြောပွဲ လုပ်သည့်နေ့လယ်က ခဏတဖြုတ် ရောက်ပြီး ကျန်အချိန်များတွင် စက်စဲတဝိုက်မှာသာ အချိန်ကုန်ခဲ့ကြသည်။

“ဒီနေ့ ပွဲမှာပါဆရာ၊ ဒီနေ့ည သံဖြူဇရပ်မှာ အိပ်မယ်၊ ခုမနက်ပိုင်းနဲ့နေ့လယ်ပိုင်းမှာ ရေစက်တောင် ရာဘာခြံကိုကြည့်မယ်” ဦးဝမ်ထိန်က အစီအစဉ်ကို ပြောပြသည်။

မုန်ပြည်နယ်တွင် မြို့နယ် ၁၀ မြို့နယ်ရှိသည့်အနက် ၈ မြို့နယ်မှာ ရာဘာထွက်သည့် မြို့နယ်များ ဖြစ်ကြသည်။ ထို ၈ မြို့နယ်ထဲတွင် သံဖြူဇရပ်မှာ ရာဘာအများဆုံးထွက်ရာ ဒေ သဖြစ်လေသည်။ သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်တွင် ရာဘာစိုက်ပျိုးနိုင်သည့် ဧက ၈၁,၇၄၈ ရှိ၍ ယနေ့ စိုက်ပျိုးနေသည့် ဧကပေါင်းမှာ ၃၈,၂၃၃ ဖြစ်သည်ဟု သိရသည်။

သံဖြူဇရပ်တွင် ရာဘာလုပ်ငန်း ပေါ်ထွန်းခဲ့သည်မှာ အနှစ် ၆၀ ကျော်မျှသာ ရှိသေး သည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီတစ်ခုဖြစ်သည့်ဖဲယာဝယ်သာရစ်ချတ်ကုမ္ပဏီနှင့် နောက်ပိုင်းတွင် မော်လမြိုင် ရာဘာကုမ္ပဏီတို့က လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြသည်။

ထို့ကြောင့် သံဖြူဇရပ်မှ ရာဘာလုပ်ငန်းသည် မြိတ်က ရာဘာလုပ်ငန်းနှင့်စာလျှင် အ များကြီး နုနယ်နေသေးသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် ကျိုက္ခမိနှင့်သံဖြူဇရပ်ကြား ခရီးတဝက် လောက်အရောက် တွင် ညာဘက်တွင် ချိုးဝင်ခဲ့လေသည်။ ကတ္တရားစေးလမ်း မဟုတ်တော့။ မြေနီလမ်းကြမ်း ဖြစ်ပါသည်။ လမ်းဘေးသို့ ဆင်းလိုက်ကတည်းက ကျွန်တော်တို့ကားသည် ရာဘာတောကြီး တွေထဲသို့ ရောက်သွားသည်။ ရာဘာစေးခြစ်နေသည့် မိန်းမငယ်များကို ကြိုးကြားကြိုးကြား တွေ့ရသည်။ နှစ်ဖာလုံလောက်သွားမိလျှင် တစ်ယောက်။ နောက်နှစ်ဖာလုံလောက် သွားမိလျှင် နောက်တစ်ယောက်။

ရာဘာစေးခြစ်သည့် အလုပ်သမားလေးများမှာ အသက်သိပ်မကြီးကြသေး။ ၁၆ နှစ် မှအသက်၃၀ကြား အမျိုးသမီးများဖြစ်ကြသည်။ သူတို့သည် ဆူညံသော စက်သံကိုပြု၍ ဝင်

လာသည့်ကျွန်တော်တို့ကားကို လှည့်၍ မကြည့်။ ကားပေါ်တွင် ပါလာသူတို့ကိုလည်း စိတ်ဝင်စားဟန်မပြု။ ဓားဖြင့် ရစ်ထားသည့် ရာဘာပင်စည်မှ စဉ့်အင်တုံကလေးထဲသို့ စီးကျလာသည့် ရာဘာစေးဖြူဖြူများလောက်ကိုသာ စိတ်ဝင်စားနေကြဟန်တူပါသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် ကုန်းစောင်းတွေပေါ်မှာ မောင်းရသည်။ ချိုင့်တွေထဲ ဆင်းရသည်။ ရေစားနေသည့်ကမ်းပါးတွေကို ပတ်၍မောင်းရသည်။ ခရီးဆုံးသို့ တော်တော်နှင့် မရောက်နိုင်။ ကျယ်ပြန့်သည့်ရာဘာတောကြီးထဲတွင် တအိအိဖြင့်။

စီတန်းပေါက်နေသည့်ရာဘာတောကြီးထဲတွင် ပင်ပေါက်တွင် အပြိုင်းအရိုင်း ပေါက်နေသည့်အင်တိုင်းတောကလေးတစ်ခုကို မြန်းစား ကြီး မြင်လိုက်ရသည်။

“ရာဘာတောက ဆုံးပလား၊ အင်တိုင်းတောတွေထဲတောင် ရောက်နေပါလား” ဟုကျွန်တော်တို့က မေးကြသည်။

“မဆုံးသေးဘူး ဆရာရေ၊ ခုမှ ခရီးတဝက်လောက်ပဲ ရှိသေးတယ်၊ မူလတုန်းကတော့ ဒီနေရာလဲ ရာဘာတောတွေပဲ၊ ဒါပေမယ့် လွန်ခဲ့တဲ့လေးငါးနှစ်တုန်းက ရာဘာတောကို မီးလောင်သွားလို့ အင်တိုင်းတောဖြစ်နေတာ၊ အဲဒီမီးလောင်ပြီး အင်တိုင်းတော ဖြစ်သွားတဲ့ နေရာကိုက ကေ ၃၀ ကျော်လောက် ရှိသည်။

ကျွန်တော်တို့ကားသည် အင်တိုင်းတောဘေးကိုဖြတ်၍ အကြာကြီး မောင်းရသည်။ ဟုတ်ပါ၏။ ရာဘာတောထဲတွင် ပေါက်နေသည့် အင်တိုင်းတောကိုက နည်းသည့်အကျယ် အဝန်းမဟုတ်။ နမော်နမဲနိုင်သည့် အလုပ်သမားတစ်ယောက်က ဆေးလိပ်တို့ကို ပစ်ချခဲ့ရာမှ မီးလောင်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ဦးဝမ်ထိန်ပြောသည့်အတိုင်း အင်တိုင်းတောသည် ရာဘာတောကြီး၏ အလယ်လောက်တွင် ရှိသည်ဆိုသည်မှာ မှန်နိုင်လောက်ပါသည်။ အင်တိုင်းတော ဆုံးပြီးသည့်နောက်မှာပင် ကျွန်တော်တို့သည် ရာဘာတောထဲတွင် အကြာကြီး မောင်းနေရပြန်သည်။ လေးငါးမိုင်လောက် မောင်းပြီး သည့်နောက်တွင် ကျွန်တော်တို့ကားသည် ရေစက်တောင် ရာဘာစက်ရုံသို့ရောက်လေသည်။ ရေစက်တောင်ဟု ခေါ်ခြင်းမှာ စမ်းရေထွက်သည့် တောင် ဖြစ်သည့်အတွက် ရေစက်တောင်ဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကားသည် သံဆူးကြိုးတွေ ကာရံထားသည့်ဝင်းကြီး တဝင်းထဲသို့ ဝင်ခဲ့ကြသည်။ ရာဘာခြံနှင့်ရာဘာချက်

စက်ရုံကို ပူးတွဲအုပ်ချုပ်သည့်ရုံးပါတည်း။ ရေစက်တောင် ရာဘာခြံသည်သံဖြူဇရပ်မြို့နယ်တွင် အကြီးဆုံး ရာဘာခြံကြီးတစ်ခုဖြစ်ပြီး တစ်ခါတုန်းက မျက်နှာဖြူမန်နေဂျာများ နေထိုင်အုပ်ချုပ်သွားခဲ့လေသည်။ သံဆူးကြိုးခတ်ထားသည့် ဝင်းကြီးထဲတွင်မျက်နှာဖြူလူမျိုး ရာဘာခြံမန်နေဂျာနေထိုင်သွားသည့်အုတ်တိုက်နေရာကိုလည်း တွေ့ရ၏။ သို့ရာတွင် အုတ်တိုက်မှ မီးလောင်သွားသဖြင့် အုတ်ပုံမျှသာကျန်တော့သည်။ ဆမ္မားဆက်မောန်ရေးသည့် ‘ရေမျှောကမ်းတင်’ဆိုသည့် ဝတ္ထုတိုကလေးတစ်ပုဒ်ကို သတိရမိသေး၏။ မလေးယားရာဘာခြံတစ်ခြံမန်နေဂျာလင်မယားနှစ်ယောက်။ လူသူမနီးသည့်ရာဘာခြံကြီးထဲတွင် နေကြရသည့် ငြီးငွေ့စရာဘဝ။ ထိုစဉ် သူတို့ရာဘာခြံသို့ မျက်နှာဖြူအမှုထမ်းတစ်ဦး ရောက်လာ။ ရာဘာမန်နေဂျာမိန်းမနှင့် ဖောက်ပြားကြသည့်အတွက် မန်နေဂျာက ထိုလူကို သတ်သည့်လျှို့ဝှက်သဖိုလိုလို၊ စုံထောက်လိုလို ဇာတ်လမ်းကလေးတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ ဇာတ်လမ်းက ဘာမျှမဟုတ်သည့်တိုင် ဖတ်ကောင်းအောင် ရေးတတ်သည့် ဆမ္မားဆက်မောန်၏ အတတ်ပညာကြောင့် ကျွန်တော်တို့ စာဖတ်စကသဘောကျကြသည်။ စာရေးဆရာဖြစ်လျှင် အလားတူ ထူးထူးဆန်းဆန်းဇာတ်လမ်းတွေကို ရေးမည်ဟု စိတ်ရှူးထခဲ့ဖူးသည်ကို သွား၍ အမှတ်ရနေသည်။

မျက်နှာဖြူမန်နေဂျာ၏ တိုက်ကလေးက အုတ်ပုံမျှသာ ကျန်တော့သည့်တိုင် ရာဘာချက်သည့်စက်ရုံများကမူ အကောင်းပကတိအတိုင်း ရှိနေသေးသည်။ ရာဘာချက်သည့်ရုံကြီးများ၊ အရောင်ချွတ်သည့် အုတ်ကန်ကြီးများ၊ မှိုင်းခံသည့်မီးဖိုကြီးများ၊ မီးဖိုထဲသို့ ရာဘာများကိုပို့ရာတွင် အသုံးပြုသည့်ထရော်လီတံများနှင့်ထရော်လီသံလမ်းများမှာလည်း အကောင်းပကတိရှိနေကြသေးသည်။ မျက်နှာဖြူများလက်မှ လက်လွဲယူခဲ့သည့်မြန်မာပိုင်ရှင်များက ထိုပစ္စည်းများကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းကာ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

ယခုကျွန်တော်တို့ရောက်သည့်အချိန်တွင် ရေစက်တောင် ရာဘာခြံကို ကြီးကြပ်ရေးကော်မတီက ကိုင်ထားလေသည်။ မြန်မာပိုင်ရှင်များမှာ ရန်ကန်တွင် ရောက်နေကြသဖြင့် ကြီးကြပ်ရေးကော်မတီက ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းပြီး ရာဘာလုပ်ငန်းကို ဆက်လုပ်နေသည်။ ပိုင်ရှင်က ငှားခပေးသည်ဟု သိရ၏။

ကျွန်တော်တို့ရောက်ပြီး မကြာခင် ယူနီဖောင်းမဝတ်သည့် လက်နက်ကိုင် လေးငါးယောက်ခန့် ရေစက်တောင်ပေါ်ရှိ တောများထဲမှ ထွက်လာကာဝင်းထဲသို့ ဝင်လာကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ ထူးဆန်းစွာ ရောက်လာကြသည့် လက်နက်ကိုင်များကို ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ မသိမသာ အကဲခတ်နေကြသည်။

ဦးဝမ်ထိန်က ကျွန်တော်တို့ အခြေအနေကို ရိပ်မိဟန်ဖြင့်-

“ရဲတွေပါ။ လုံခြုံရေးအတွက် စိတ်ချရအောင်လို့ ရေစက်တောင်ရဲ့တစ်ဖက်ကို လွှတ်ထားတာ။ ကျန်တဲ့လူတွေကောဟေ့”

ဦးဝမ်ထိန်က တဆက်တည်း မေးသည်။

“လယ်ထွန်စက်နဲ့ လိုက်လာလိမ့်မယ်ဆရာ”

ခဏကြာတော့ လယ်ထွန်စက်တစ်စီး ရောက်လာ၏။ ကျုံကဒတ်ရွာမှလယ်ထွန်စက် ဖြစ်လေသည်။

“ကျွန်တော်တို့တို့ ထမင်းဟင်းချက်ရအောင် ပစ္စည်းတွေ ယူလာကာဆရာ၊ ဒီမှာ ဒရဝမ် နှစ်ယောက်ထဲပဲ ထားတော့ ဘာမျှမရှိဘူး”

ဦးဝမ်ထိန်သည် ကျွန်တော်တို့ကို ဘာမျှမပြောဘဲ သူ့ဘာသာသူ အစီအစဉ်များကို လုပ်ထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ကြို၍သိခဲ့လျှင် ထိုအစီ အစဉ်များကို အဖျက်ခိုင်းမည်သာ ဖြစ်ပါသည်။ ရေစက်တောင် ရာဘာခြံကို ကျွန်တော်တို့ သွားကြည့်သည့်အတွက် လုံခြုံရေးအစီအစဉ်တွေ လုပ်ရသည်။ စာရေးသောက်ရေးအတွက် ပစ္စည်းများကို ကျုံကဒတ်မှ တကူးတကန့် လယ်ထွန်စက်ကြီးဖြင့် သယ်လာရသည်။ ကျွန်တော်တို့အတွက် အိမ်သည်များ အလုပ်ပိုသည့်အတွက် ကျွန်တော်တို့အားနာကြရသည်။

အထူးအားနာတတ်သည့် ကိုသန်းတင်ကား တဖျစ်တောက်တောက်ဖြင့် ပြောမဆုံးတော့။

သို့ရာတွင် အိမ်သည်များတွင် အလုပ်ပိုသလောက် ကျွန်တော်တို့အဖို့ကား များစွာ အကျိုးရှိသည့်ခရီး ဖြစ်ပေ၏။

မြတ်မှာတုန်းက ရာဘာခြံများသို့ ကျွန်တော်ရောက်ခဲ့ဖူးပါသည်။ သို့ရာတွင် မြိတ်၌ တွေ့ရသည့်ရာဘာခြံများက တိတ်ဆိတ်ခြောက်သွေ့နေသည့် ရာဘာခြံတွေ။ ပျားတို့ စွန့်ပစ်သွားသော ပျားအုံလို အသက်ကင်းမဲ့နေသည့်ရာဘာခြံ။

ယခုရေစက်တောင်ရာဘာခြံများကား ပျားဘုရင်မအုပ်ချုပ်သော ပျားအုံတစ်အုံလို အသက်ဝင်လှုပ်ရှားနေလေသည်။ ရာဘာစေး ခြစ်နေသည့်အလုပ်သမား။ ရာဘာစေးများကို ဒီဂရီတိုင်းနေသည့်အလုပ်သမား။ ရာဘာပြားကြီးများကို မှိုင်းခံနေသည့်အလုပ်သမား။ ရာဘာစေးများကို ပျစ်ချဲ့လာအောင် အစေးချက်နေသည့်အလုပ်သမား။ ရာဘာစေးခံသည့် စဉ့်ခွက်ငယ်များနှင့်ရာဘာခြစ်သည့်ဓားများကို သိမ်းဆည်းနေသည့်အလုပ်သမား။

တစ်နေရာတွင် အလုပ်သမားအချို့သည် ရာဘာပြားတွေချိတ်လာသည့်ထရော်လီကြီးတစ်စင်းကို သံလမ်းတလျှောက် တွန်းလာကြသည်။ ပေါင်းဖိုထဲတွင် ထည့်ပြီး အပူပေးရန် ဖြစ်သည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရာဘာခြံထဲက ရာဘာစက်ရုံကိုလျှောက်ကြည့်ကြ၏။ စေ့စေ့စပ်စပ် မကြည့်နိုင်ပါ။ အပေါ်ယံလောက်ကိုသာ ကြည့်ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ခဏကြာလျှင် အလုပ်သမားတစ်ယောက်သည် တိုင်လေးတိုင်ထူကာ အမိုးက နိမ့်နိမ့် မိုးထားသည့် လေးဘက်မြင် တဲကလေးတစ်လုံးထဲတွင် ချိတ်ဆွဲထားသော အုန်းမောင်းကြီးတစ်ခုကို ခပ်ပြင်းပြင်းခေါက်လိုက်သည်။

အုန်းမောင်းခေါက်သံသည် ရေစက်တောင်ရာဘာတောထဲ ပဲ့တင်ထပ်လျက်ရှိ၏ ။

“ဒါက ဘာအတွက် ခေါက်တာလဲ”

ကျွန်တော်တို့က မေးကြသည်။ ဦးဝမ်ထန်က သူ့လက်မှန်ကို ငုံ့ကြည့်ရင်း-

“၁၂နာရီထိုးလို့အလုပ်ဖြုတ်တာ ဆရာ၊ ခဏနေရင် ရာဘာတောထဲက အလုပ်သမားတွေ ပြန်လာတာ တွေ့ရလိမ့်မယ်”

ခဏအကြာတွင် ရာဘာစေး ခြစ်ထားသည့် သွပ်ပုံးများကို ရှေ့နောက်ထမ်း၍ ပြန်လာကြသော အလုပ်သမားများကို တွေ့ရသည်။ အလုပ်သမားဆိုသည်ထက် အလုပ်သမားဆိုလျှင် ပို၍ မှန်လိမ့်မည်။ ကျွန်တော်တို့မြင်ရသလောက် တစ်ရာလျှင် ရှစ်ဆယ်လောက်က အမျိုးသမီးတွေ ဖြစ်ကြသည်။ ကြီးကြီးမားမားတွေ မဟုတ်ကြ။ အများအားဖြင့် ၂၀ တစ်ဝက်လောက်မှာသာ ရှိကြသည်။ ဘာကြောင့် အမျိုးသားဦးရေ နည်းရသနည်း။

*

အမျိုးသားတွေက ဒီပြင်အလုပ်ကို လုပ်ကြတယ်၊ လယ်ထွန်တာတို့၊ မှောင်ခိုအထမ်းလိုက်တာတို့၊ ခြံလုပ်ငန်းတို့ ဆိုပါတော့၊ အမေက ထမင်းချက်တယ်၊ ကျန်တဲ့ကလေးတွေက အားတုန်းမှာ ရာဘာစေးခြစ်တဲ့အလုပ်ကို ဝင်လုပ်ကြတာပဲဆရာ၊ ဒီကလေးမကလေးတွေဆိုရင် ကျောင်းသူလေးတွေ၊ တချို့ကရှစ်တန်း၊ တချို့က ကိုးတန်းဖြေပြီးကြပြီ၊ တချို့ကလဲ ကျောင်းမနေနိုင်တော့လို့ ကျောင်းက ထွက်သွားကြပြီ၊ စာမေးပွဲဖြေပြီးတဲ့ကလေးမလေးတွေကလဲ အားတုန်း ဝင်လုပ်ကြတယ်၊ ကျောင်းမနေနိုင်တဲ့သူငယ်မလေးတွေကျတော့လဲ သူတို့အရွယ်နဲ့ သူတို့ပညာနဲ့ဆိုတော့ ဒါပဲဝင်လုပ်ကြတာပေါ့၊ ဒါမှမလုပ်ရင်လဲ မှောင်ခိုလုပ်ဖို့ပဲ ရှိတော့တယ်မဟုတ်လား၊ ဆရာတို့တတွေ ဒီဘက်မှာလာနေနိုင်ရင် ဝတ္ထုတွေ အများကြီးရမှာ”

ကျွန်တော်တို့တစ်သက်သည် အလုပ်သမားတွေ ပြန်လာမည့်လမ်းဝဲ တွင်ဆီးထိုင်ကာ သူတို့တတွေကို ကြည့်နေမိသည်။ အရွယ်ကောင်းတုန်းကလေးတွေ။ တချို့က ကျွန်တော်တို့ကို မြင်သည့်အခါတွင် ရှက်ကိုးရှက်ကန်း။ တချို့က ခပ်တည်တည်။ တစ်ဖက်နိုင်ငံမှလာသည့် စပို့ရှပ်အင်္ကျီ၊ ဘလောက်စ်အင်္ကျီနှင့်တက်ထရွန်ထမီတို့ကို ဝတ်ထားကြသည်။ သို့ရာတွင် အင်္ကျီရော ထမီပါ နှမ်းနေကြပြီ။ အရောင်မှိန်နေကြပြီ။ ဆံပင်က ဂုတ်ပေါ်တွင်ဝဲနေသည့်ဆံပင်တို့ကလေးတွေ။

“ကုန်လောက်ပြီထင်တယ်ဆရာ၊ စက်ရုံထဲသွားကြည့်ကြစို့”

ကျွန်တော်တို့သည် ရာဘာစေးများ လက်ခံရာဌာနသို့လာခဲ့ကြသည်။ စာရေးများက သူတို့သယ်လာသည့်ရာဘာစေးများကို ဒီဂရီတိုင်းယူကြသည်။ ခြင်္သေ့ယူကြသည်။ ရာဘာစေး လက်ခံရာအလုပ်ရုံထဲမှ ကျွန်တော်တို့ပြန်ခါနီးဆဲဆဲတွင် ကလေးမလေးနှစ်ယောက် ရာဘာစေးပုံးများကို ထမ်း၍ရောက်လာလေသည်။ အသက်နှစ်ဆယ်တဝိုက်လောက်မှာသာရှိမည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။ စပွဲရှုပ်အင်္ကျီနက်ပြာရောင်၊ တတ်ထရွန်ထမီအစိမ်းတို့ကိုဝတ်လျက်။ သူ့ဆံပင်များက ဂုတ်ပေါ်တွင်ဝဲနေကြသည်။ အသားဖြူဖြူ၊ အရပ်မြင့်မြင့်၊ မျက်ခုံးများက ထူထဲနက်မှောင်နေကြသည်။

အလုပ်သမားတွေ တော်တော်များများ ပြန်ကုန်ကြပြီ။ သို့ရာတွင် ထိုကလေးမက နောက်ကျသည်။ ကျွန်တော်တို့က အကြောင်းရင်းကို မေးကြ၏ ။

“သူက ရာဘာတောထဲမှာ အဝေးဆုံး သွားကျတော့ ချက်ချင်း ရောက်မလာနိုင်ဘူး ပေါ့ဆရာ”

ကြီးကြပ်ရေးမှူးက ဖြေသည်။

အဘယ်ကြောင့် အဝေးဆုံးတွင် သွားကျရသနည်း။ အလုပ်သမားများကို အလှည့်ကျ အနီးအဝေး နေရာချပေးသလော။ သို့မဟုတ် တလျှောက်လုံး ပုံသေနေရာ သတ်မှတ်ထားသလော။ သို့မဟုတ် ခင်မင်နီးစပ်ရာကို ကြည့်၍ချသလော။

“သူတို့အလုပ်ကို ကြည့်ပြီး အနီးအဝေး နေရာချတာပါ။ အလုပ်မှာ ပျက်ကွက်တာ များရင်၊ ချွတ်ယွင်းချက်တွေရင် တခြားအပြစ်တစ်ခုခုရှိရင် သူတို့ကိုဝေးတဲ့နေရာမှာ ချတယ်။ အလုပ်ကောင်းကောင်းလုပ်ရင်၊ အပြစ်မရှိရင် နီးနီးမှာ နေရာချတယ်”

အပြစ်ဆိုသည်မှာ ရာဘာစေးခြစ်သည့်နေရာတွင် သတ်မှတ်ထားသည့်အချိန်အတွယ် မမီခြင်း၊ ရာဘာစေးကို ဒီဂရီချိန်ရာတွင် စံချိန်မမီခြင်း၊ ဥပမာ ရေရောခြင်း စသည်တို့ကို ဆိုလိုခြင်းဖြစ်သည်။

အပြစ်ရှိသူကို အပြစ်အလျောက် အရေးယူရမည်ကို ဘာမျှပြောဖွယ်မရှိပါ။ သို့ရာတွင် မိန်းကလေးများကိုမူ အခြားနည်း စဉ်းစားသင့်ဟု ကျွန်တော်ထင်သည်။ ရေစက်တောင်

ရာဘာခြံသည် ဧရိယာအလွန်ကျယ်သည့်ရာဘာခြံကြီးဖြစ်သည်။ ဟိုဘက်ထိပ်နှင့်သည်ဘက်ထိပ်သည် သုံးလေးမိုင်ထက်မနည်းဝေးသည်။ ရာဘာစေးခြစ်သည့်အလုပ်သမားဆိုသည်မှာ အစုအဝေးနှင့်တစ်ယောက်ချင်း လုပ်ရသည့်အလုပ်မျိုး ဖြစ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် တစ်ခေါ်သာသာလောက် ဝေးနေကြသည်။ လူလုံးကို မမြင်ရသည့်အခါမျိုးလည်း ရှိတတ်သည်။ သည်လိုရာဘာခြံကျယ်ကြီးတွင် အပြစ်ရှိသည်ဟုဆိုသော အလုပ်သမားထူးမလေးများကို အစွန်အဖျားတွင် တာဝန်ချပေးလိုက်သည့်အခါတွင် သူတို့၏ လုံခြုံရေးကို ထိခိုက်လာနိုင်သည်။ နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီးလိုသူ၊ မိန်းမပျိုများကို အန္တရာယ်ပေး လိုသူတို့အတွက် အခွင့်ကောင်းရသွားနိုင်သည်။ အထူးသဖြင့် ငယ်ရွယ်သည့် မိန်းကလေးများကို အစွန်အဖျားတွင် နေရာမချပေးသင့်ဟုကျွန်တော် ယူဆမိလေသည်။

ကျွန်တော်သည် ရာဘာစေးခြစ်သည် သွပ်ပုန်းကို သိမ်းနေသည့်ကလေးမကို လှမ်းကြည့်မိသည်။ သူတို့အဖို့ကား သည်မျှလောက်ကို ရှိနေဟန်တူပါပြီ။

ခဏအကြာတွင် စပို့ရှပ်အင်္ကျီနက်ပြာရောင်၊ တတ်ထရွန်လုံချည်အစိမ်းရောင်နှင့် ဆံတိုဂုတ်ဝဲသူငယ်မလေးသည် ဘိုင်စကယ်ကလေးတစ်စီးဖြင့် ပြန်သွားလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရာဘာပင်တန်းတွေကြားထဲက ကွေ့ကောက်နေသော တောလမ်းပေါ်တွင် ဘိုင်စကယ်စီး၍ ပြန်သွားသည့် ရာဘာစေးခြစ် အလုပ်သမားထူးမလေးကို ငေးကြည့်ရင်းကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။

ထမင်းစားသောက်ပြီးသော် ကျွန်တော်တို့တသိုက်သည် လက်ဖက်ရည်ကြမ်း ဝိုင်းဖွဲ့ကြသည်။ ယူနီဖောင်းမဝတ်သည့်လက်နက်ကိုင်အချို့က တောလိုက်ရန်ပြင်နေကြသည်။

လမ်းတွင် ကျွန်တော်တို့တွေ့ခဲ့ရသည့်ရာဘာခြံထဲက အင်တိုင်းတောထဲသို့ မနေ့ညတုန်းက ချေတကောင် ဝင်သွားသည်။ သူတို့သည် ချေပစ်ရန် ပြင်ဆင်နေကြခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကို ချေသားလတ်လတ်ဆတ်ဆတ်ကျွေးရန် ဖြစ်ပါ၏။ သို့ရာတွင် ဆရာ ဦးဝမ်ထိန်သည် သူတို့ကို တောလိုက်ခွင့်မပေးပါ။

“အချိန်မရှိဘူးကွာ၊ အင်တိုင်းတောက အကျယ်ကြီး၊ မင်းတို့က ဂျီကို လိုက်ရှာနေရဦးမှာ၊ ဆရာတို့ကို သံဖြူဇရပ်ကို လိုက်ပြရဦးမယ်၊ တခြားအစီအစဉ်တွေလဲ ရှိသေးတယ်”

ကျွန်တော်တို့ စကားပြောနေကြစဉ် အလုပ်သမားတစ်ယောက်သည် ဆရာဦးဝမ်ထိန် အနီးသို့ကပ်ကာ တစ်စုံတရာကို မေးနေလေသည်။ ဆရာဦးဝမ်ထိန်က ကျွန်တော်တို့ဘက်သို့ လှည့်ပြီး-

“ကဲ . . . ဆရာတို့ဖြေပေတော့၊ ဟောဒီအလုပ်သမားရဲဘော်တွေက အစတုန်းက ဆရာတို့ကို အရာရှိတွေ ထင်နေတာတဲ့၊ နောက်ကျတော့ စာရေးဆရာတွေလို့ ပြောသံကြား တယ်တဲ့၊ အဲဒါ ဟုတ်သလားတဲ့”

ကျွန်တော်တို့က ကျွန်တော်တို့ကိုယ်ကို မိတ်ဆက်သည့်အခါတွင် သူတို့မျက်နှာများ သည် စောစောကလို ဖာသီဖာသာအသွင်ကို မဆောင်တော့။ ရင်းရင်းနှီးနှီး ဆက်ဆံလာကြလေ သည်။ ကျွန်တော်တို့အနားသို့ ဝိုင်းလာပြီး မေးခွန်းတွေ တစ်ယောက်တပေါက် မေးကြသည်။ လစဉ်ထုတ်မဂ္ဂဇင်းများအကြောင်း၊ ရုပ်ပြစာအုပ်များအကြောင်း၊ စာရေးဆရာများ အကြောင်း။

ထိုမျှမကပါ စာပေဗဟုသုတ ရရာရကြောင်း၊ တစ်ယောက်ကို ဆယ်မိနစ်လောက်စီ ဖြစ်ဖြစ် ပြောသွားပါဟုတောင်းဆိုကြသည်။ သို့ဖြင့် အစီအစဉ်မရှိပဲ ရာဘာတောကြီးထဲတွင် စာပေပြောဟောပွဲကလေးတစ်ခုဖြစ်သွားလေသည်။ အလုပ်သမားနှင့်စာရေးဆရာတို့၏ ရာ ဘာတောထဲက စာပေဆွေးနွေးပွဲဟုလည်း ခေါ်နိုင်ပါ၏။

ဆယ်မိနစ်လောက်ဟုဆိုသော်လည်း ကျွန်တော်တို့လေးယောက်သည် နာရီဝက်စီ ပြောလိုက်ကြပါသည်။ သို့တိုင်အောင် သူတို့က မကျေနပ်ကြသေး။ ဟောပြောပွဲပြီးသည့်အချိန် တွင် ဆွေးနွေးကြသည်။ ဆွေးနွေးကြသည်ဆိုခြင်းထက် သူတို့အကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ မေး သည်က များပါသည်။ အလုပ်သမားအများစုမှာ ကျိုကဒတ်ရွာသားများဖြစ်လေသည်။ သူ တို့က သူတို့ရွာကိုလာ၍ ဟောပြောပါဦးဟုဖိတ်ကြပြန်သည်။ ဟောပြောပွဲ မလုပ်နိုင်လျှင်လည်း ရှိပါစေ။ ထမင်းစားပွဲတစ်ပွဲ၊ သို့မဟုတ် လက်ဖက်ရည်ပွဲတစ်ပွဲတော့ လုပ်ချင်သည်ဟု ဆိုကြ သည်။ သို့ရာတွင် အချိန်မရှိတော့ပါ။ နောက်တစ်ခေါက် လာနိုင်အောင် ကြိုးစားပါဦးမည်ဟု ပြောခဲ့ရသည်။

[၁၀]

ညနေပိုင်းတွင် သံဖြူဇရပ်သို့ပြန်ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ခရီးတွင် နောက်ဆုံးစခန်း ထောက် ဖြစ်လေသည်။ သံဖြူဇရပ်မှ ခြောက်မိုင်ဝေး၍ ၁၃ ရာစုကမြို့ဟောင်းတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ သည့် ဝါဂရူမြို့ဟောင်းသို့ သွားကြည့်ချင်သေးသော်လည်း အချိန်မရခဲ့ပါ။ စင်စစ် ကျွန်တော် တို့သည် သံဖြူဇရပ်သို့လာခြင်းဖြစ်သည့်တိုင်၊ သံဖြူဇရပ်ကို မရောက်ကြသေး။ ဖြတ်သွားဖြတ် လာ လုပ်ရုံမျှသာရောက်ကြသေးသည်။ ထို့ကြောင့် ဝါဂရူအစီအစဉ်ကို ဖျက်ပြီး သံဖြူဇရပ်ကို လျှောက်ကြည့်ကြသည်။

သံဖြူဇရပ်ဆိုသည့်အမည်ကို ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်ကတည်းက ကြားခဲ့ကြရသည်။ ဂျပန်ခေတ်တုန်းက ချွေးတပ်ဆွဲလျှင် သံဖြူဇရပ်သို့ပို့သည်ကိုပြောကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ဆီက လူတွေ တော်တော်များများ သံဖြူဇရပ်သို့ ပါသွားခဲ့ကြလေသည်။ အချို့လည်း လူရုပ်မပေါ် တော့ဘဲ ပြန်ရောက်လာခဲ့ကြ၏။ အချို့လည်း သေမင်းတမန်မီးရထားလမ်းဖောက်ရာ တော ကြီးမျက်မည်းထဲတွင် သေကျန်ခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ဆီက လူတော် တော်များများပါသွား သည့်အထဲတွင် ကိုဖိုးခင်နှင့်ကိုသာဗျောဆိုသည့်လူနှစ်ယောက်ကို ကျွန်တော်မှတ်မိသေးသည်။ ကိုဖိုးခင်မှာ ငှက်ဖျားစွဲပြီး ပြန်ရောက်လာသည်။ ကိုသာဗျောမှာ ပြန်ရောက်မလာတော့။

သံဖြူဇရပ်သည် ဂျပန်တို့ကျေးဇူးကြောင့် အချောက်တိုက် နာမည်ပျက်ခဲ့ရလေသည်။ သံဖြူဇရပ်သားများက “ကျွန်တော်တို့မြို့ဟာ ဗမာ့သမိုင်းမှာ နာမည်ပျက်ခဲ့ရတယ်၊ ကျွန်တော် တို့ ပြန်ဆပ်ကြရမယ်” ဟုလှိုက်လှိုက်လဲလဲပြောကြသည်။

“ကျွန်တော်ကတော့ ဒီလိုမမြင်ဘူးဗျ။ သံဖြူဇရပ်နဲ့ပတ်သက်တဲ့ကျွန်တော့်အမြင်က အကောင်းမြင်ဝါဒဘက်မှာ ရှိတယ်၊ ပထမအချက်က သံဖြူဇရပ်ဟာ ချွေးတပ်စခန်းကြီး ဖြစ်ခဲ့ ရပေမယ့် ဒီလိုဖြစ်ရတာဟာ သံဖြူဇရပ်သားတွေနဲ့ပထောင့်ကြောင့် ဖြစ်ခဲ့ရတာ မဟုတ်ဘူး၊

ဂျပန်ဖက်ဆစ်စနစ်ကြောင့်ဖြစ်ခဲ့ရတာ။ ဒါကြောင့် သံဖြူဇရပ်ချွေးတပ်စခန်းနဲ့ပတ်သက်တဲ့ သမိုင်းကြေးဟာ သံဖြူဇရပ်သားတွေပေါ်မှာ တင်ရှိနေတာသာ ဖြစ်တယ်။ နောက်တစ်ချက်က အော့စဝစ်ချ်ကိုမြင်တိုင်း၊ ဝါဆောဂတ်တို့ကိုမြင်တိုင်း၊ ဥရောပတိုက်သားတွေ နာဇီဝါဒကို နာ ကျည်းမုန်းတီးသလို၊ သံဖြူဇရပ်ကိုမြင်တိုင်း ကျွန်တော်တို့မြန်မာပြည်သူတွေဟာလဲ ဖက်ဆစ် စနစ်ကို မုန်းကြမှာပဲ။ ဒါကြောင့် ဒီသဘောနဲ့ပြောရရင် သံဖြူဇရပ်ဟာ ဖက်ဆစ်စနစ်ကို အစဉ် အမြဲမုန်းတတ်အောင်၊ မမေ့မလျော နာကျည်းတတ်အောင် အမြဲလှုံ့ဆော်သတိပေးနေတဲ့မြို့၊ အမြဲလမ်းပြနေတဲ့မြို့လို့ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ချင်တယ်။ လမ်းညွှန်အိမ်မြှောင်ဟာ ပင်လယ်ပြင်မှာ ရောက်နေတဲ့သင်္ဘောတစ်စင်းအဖို့ မကြာမကြာပြန်ကြည့်ရမယ့်အရာဖြစ်သလို သံဖြူဇရပ်ဟာ လဲ ဖက်ဆစ်စနစ်ရဲ့နာကျည်းစရာတွေကို မေ့သွားပြီး ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေးပင်လယ်ပြင်မှာ လမ်း ပျောက်မလိုဖြစ်တဲ့အခါတိုင်း ပြန်ပြန်ပြီး ကြည့်ရမယ့်မြို့ဖြစ်တယ်”

ကျွန်တော်တို့တတွေ သံဖြူဇရပ်မြို့ကို လျှောက်ကြည့်ကြသည်။ ဈေးထဲသို့လည်း လျှောက်ကြည့်ကြသည်။ ပစ္စည်းကလည်း စုံသည်။ ဈေးကလည်း ချိုသည်။ မြိတ်၊ မော်လမြိုင် စသည့်တို့ထက် များစွာဈေးသက်သာသည်။

“ဟောဒီ ဇရပ်ကလေးကို အစွဲပြုပြီး သံဖြူဇရပ်ခေါ်တာပေါ့”

ဦးဝမ်ထိန်က မြို့လယ်က ရှစ်မြှောင်သွပ်မိုးဇရပ်ကလေးကို ပြသည်။ ဘာမျှမကြီးပါ။ တကယ့်ဇရပ်သေးသေးကလေးမျှသာ ဖြစ်ပါ၏။ မြို့လယ်လမ်းလေးခုဆုံတွင် ထိုင်ကာ သက်ဝင် လှုပ်ရှားနေသော သံဖြူဇရပ်ကို ကျွန်တော်တို့ ကြည့်ကြသည်။ လူစုံ၊ လှည်းစုံ၊ ကားစုံ၊ ယာဉ် ပေါင်းစုံ၊ မော်လမြိုင်၊ မုဒုံ၊ ကျိုက္ခမီ၊ ပငါ၊ စက်စဲ၊ ဝါဂရူ၊ လမိုင်း၊ ရေး စသည့်တို့သို့သွားမည့် ခရီးသည်တွေ၊ ထိုအရပ်များမှလာသည့်ခရီးသွားတွေ ပြည့်နေသည်။ အနီးအနားရွာများမှ ဈေးရောင်းဈေးဝယ်တွေဖြင့် လှုပ်ရှားနေသည်။ သံဖြူဇရပ်သည် သွေးသစ်သားသစ် လောင်း စ၊ ခွန်သစ် အားသစ်တိုးစ၊ အရွယ်ဘော်ဝင်ခါစနှင့်တူသည်။

ဟုတ်သည်။ သံဖြူဇရပ်သည် အရွယ်ဘော်ဝင်စသာ ရှိသေးသည်။ သံဖြူဇရပ်သည် လွန်ခဲ့သည့် ၁၉၇၄ ခုနှစ်ကမှ ၎င်း၏နှစ်တရာပြည့်မွေးနေ့ကို ကျင်းပခဲ့ခြင်းဖြစ်ရာ၊ သူ့မြို့ သက်သည် အနီးပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အခြားမြို့များနှင့်စာလျှင် လူပျိုပေါက် အပျိုပေါက် အရွယ်မျှ

သာ မဟုတ်လော။ မော်လမြိုင်၊ ကျိုက္ခမီ၊ ရေး၊ မုတ္တမတို့က မြို့သက်ရင့်လှပြီ။ မော်လမြိုင်ဆိုလျှင်(ယိုးဒယားရှိ မွန်ဆရာတော်သံခပိုင်ထံမှ စစ်ကဲကြီးဦးထော်လေးရခဲ့သော ရာမညသမိုင်းစာများအဆိုအရ)မြို့သက် အနှစ် ၂၂၀၀ ရှိပြီ။ ကျိုက္ခမီဆိုလျှင်(ရေလယ်ဘုရားကြီးသမိုင်းအလိုအရ) အနှစ် ၂၃၀၀ ခန့်။ ရေးဆိုလျှင်(ဆရာတော် ဘဒ္ဒန္တကေတုမတီ ပြုစုသည့်သမိုင်းအရ) အနှစ် ၁၂၅၀ နှစ်၊ မုတ္တမဆိုလျှင် မြို့သက် ၇၀၀ ခန့်။

ယခုခေတ်လူငယ်များစိဖြင့်ကြည့်လျှင် ထိုမြို့များသည် ဝိပဿနာကလေးလုပ်၊ ပုတီးကလေးစိပ်၊ မြေးကလေးထိန်းနေရသည့်အတိုးအရွယ်၊ အဘွားအရွယ်တွေ ရောက်ကုန်ကြပြီ။ သံဖြူဇရပ်ကမူ သူတို့လိုအရွယ် ဘော်ဝင်စမြို့။ ခေတ်လူငယ်လို လှုပ်ရှားတတ်ကြပြီး ခေတ်လူငယ်လို ရှေ့သို့အတင်းတိုးနေသောမြို့။

ဟုတ်သည်။ သံဖြူဇရပ်တွင် လွန်ခဲ့သည့် အနှစ်တစ်ရာမတိုင်မီက လူနေအိမ်ခြေ ဘာမျှမရှိ။ တောကြီးမျက်မည်းအတိ ဖြစ်သည်။ သည်တုန်းက မော်လမြိုင်၊ ကျိုက္ခမီနှင့်မော်လမြိုင်၊ ရေးသို့သွားကြသည့် ခရီးသည်များသည် ခေါပင်ချောင်းကလေးလေးရှိ ညောင်ပင်ရိပ်တွင် နားခိုကြသည်။

၁၈၇၄ ခု၊ နှင်းဝင်၍ မြောက်လေတသုန်သုန်တိုက်နေသည့် နတ်တော်လ တစ်ရက်တွင် နွားကျောင်းသားကလေး နိုင်ဘုသည် ခေါပင်ချောင်းဘေးတွင် ဇရပ်ငယ်ကလေးတစ်ဆောင်ကို ဆောက်လိုက်လေသည်။

ထိုနှစ် တပေါင်းလ လမိုင်းဘုရားပွဲ ကျင်းပချိန်ရောက်သည့်အခါတွင် ဝါဂရုရွာမှ ကြေးရတတ်ဇနီးမောင်နှံဖြစ်သည့် ဦးမျိုးနှင့်ဒေါ်မွန်တို့က နွားကျောင်းသားကလေး နိုင်ဘုဆောက်ခဲ့သည့်ဇရပ်ကလေးကို အလယ်တတိုင်၊ ဘေးတွင် တိုင်ရှစ်တိုင်ရံသည့် ရှစ်မြောင့်ဇရပ်ကလေးအဖြစ်သို့ အခိုင်အခံ ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းလိုက်ကြသည်။ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဦးမျိုး-ဒေါ်မွန်တို့သမီး ဒေါ်ဂီယုတ်က သားဖြစ်သူ ဝါဂရုရွာကျောင်းဟောင်း ဆရာတော်၏ သြဇာဖြင့် အင်္ဂလိပ်ကုန်သည်တို့ထံမှ သွပ်ပြားများ ဝယ်ယူပြီးနောက် မိဘများ ဆောက်လုပ်ခဲ့သည့် ဇရပ်ကလေးကို ထပ်မံပြုပြင်သည်။ သံဖြူဇရပ်မိုးထားသည်ကို အစွဲပြု၍ ဇရပ်ဗု(ဇရပ်ဖြူ) ဟုခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ဇရပ်ဗုသည် ခရီးသွားတို့နားနေတည်းခိုရာ စခန်းချရာ ဖြစ်ခဲ့သည်။

၁၉၀၉ ခုနှစ် မော်လမြိုင် ရေး မီးရထားလမ်းကို ဖောက်လိုက်သည့်အခါတွင် ယခင် တဲစခန်းကလေးကို မီးရထားအလုပ်သမားများ ရောက်ရှိလာကာ တဲထိုး၍ နေကြသည်။ ထို့ နောက် မျက်နှာဖြူရာဘာကုမ္ပဏီများ ရောက်လာကြကာ ရာဘာများကို အကြီးအကျယ် စိုက် ပျိုးခဲ့ကြသည်။ သို့ဖြင့် နွားကျောင်းသား ကလေးနိုင်ဘုဆောက်ခဲ့သည့်ဇရပ် ကလေးသည် နောင် အနှစ်တရာ ကြာသည့်အခါတွင် လူဦးရေ တစ်သောင်းခွဲရှိသည့် မြို့ကလေး ဖြစ်လာခဲ့ လေသည်။

ဇရပ်ဗု၊ ဇရပ်ဖြူ၊ သံဖြူဇရပ်ဟုခေါ်ကြသည့်မြို့ကလေးက လူများကိုကြည့်ရသည်မှာ အမြဲတမ်း အလုပ်များနေကြသည်။ စိတ်အားထက်သန်ကြသည်။ သူတို့အလုပ်ကို ကျွမ်းကျင် ကြသည်။ မိန်းမ၊ ယောက်ျား၊ လူကြီးလူငယ် အအားနေသည်ဟူ၍မရှိ။ အမြဲတမ်း အလုပ် လုပ်နေကြသည်။

တစ်ညနေ ကျွန်တော်တို့တသိုက် ကြာကန်ဘက်သို့ လမ်းလျှောက်ထွက်ကြစဉ် အိမ် တစ်အိမ်ရှေ့ အုန်းသီးပုံကြီးဘေးတွင် အုန်းသီးတို့ကို အခွံနှာကြသည့်မိန်းကလေးတစ် ယောက်ကို တွေ့ရသည်။ သူ အုန်းသီးနှာနေပုံက မြန်ဆန်ရုံမျှမက ကျွမ်းလည်း ကျွမ်းကျင် သည်။ ခွန်အားရှိရုံမျှမက သက်တောင့်သက်သာလည်း ရှိသည်။ အုန်းစိမ်းတစ်လုံးကို ဓား မောက်ဖြင့် လေးချက်လောက် ထိုးခွာလိုက်ပြီး၊ နှာပြီးသား အုန်းသီးပုံကြီးပေါ်သို့ ပစ်တင် လိုက်ပုံကလည်း လှပသေသပ်သည်။ မြန်လိုက်ပုံကလည်း ယခုစာနှစ် ကြောင်းလောက်ကို ဖတ် ပြီးချိန်လောက်တွင် အုန်းသီးအခွံနှာပြီးသား ဖြစ်နေပြီ။ ကျွန်တော်တို့သည် သူ အုန်းသီးနှာ နေပုံကို ကြည့်ကောင်းကောင်းဖြင့် ဝင်ကြည့်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ရောက်လာသဖြင့် ရှိုးတိုးရှုန်တန်ဖြစ်ခြင်း မရှိ။ သူ့အလုပ်ကို သူဆက် လုပ်ရင်း ကျွန်တော်တို့မေးသမျှကို ပြုံးပြုံးရယ်ရယ်ဖြင့် ဖြေနေလိုက်သေးသည်။

သူ့အမည်ကို ကျွန်တော် ကောင်းကောင်း မမှတ်မိတော့ပါ။ ဆယ်တန်းကို စနစ် ဟောင်းဖြင့် ဖြေထားသည့်ကျောင်းသူတစ်ယောက်ဟုသိရလေသည်။

ညနေပိုင်းတွင် ကျွန်တော်တို့သည် မဟာမိတ်စစ်သင်္ချိုင်းကို သွားကြည့်ကြ၏။ အ ထက်တစ်နေရာတွင် ကျွန်တော်ဖော်ပြခဲ့သည့် အော်စကားဝိုင်းလ်၏ ဝတ္ထုကလို လှပတင့်တယ် ရှု

ချင်စဖွယ်ကို ဆောင်သည့်သင်္ချိုင်းပါတည်း။

မဟာမိတ်သင်္ချိုင်းကော်မရှင်သည် သေမင်းတမန် ရထားလမ်းဟုခေါ်သည့်ယိုးဒယား မြန်မာမီးရထားလမ်းဆောက်လုပ်ရာတွင် သေဆုံးခဲ့ရကြသော မဟာမိတ်သံ့ပန်းများ၏ စာရင်းကို ကောက်ယူကာ ၎င်းတို့ကို ရည်စူးပြီး ထိုသင်္ချိုင်းကို ဆောက်လုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ စစ်ပြီးစ အချိန်က မည်သို့ရှိမည်မသိသော်လည်း၊ ယခုအချိန်ကမူ သင်္ချိုင်းနှင့်မတူဘဲ ပန်းခြံကြီးတစ်ခုနှင့် တူနေလေသည်။

၂၈ ကေကျယ်သည့် ဧရိယာကြီးကို သံဝင်းထရံတွေခတ်ပြီး အဝင်ဝတွင် မြင့်မားသည့် နှမ်းဖတ်ကျောက်သားမုခ်ဦးကြီးတစ်ခုကို စိုက်ထူထား၏။

မုခ်ဦးတွင် ကျပ်လုံးခန့်နွယ် ပန်းပင်ကြီးတွေ တွယ်တတ်နေကြသည်။ လက်ညှိုးပန်းပင်ဟု သိရလေသည်။

မုခ်ဦးမှနေကြည့်လိုက်လျှင် အတွက်ကျကျ တည်ထားသည့်အုတ်ဂူကလေးများနှင့် လက်ဝါးကပ်တိုင်များကို မြင်ရသည်။ အုတ်ဂူများကြားတွင် ရွက်လှပန်း၊ ပုဏ္ဏရိတ်ပန်း၊ စက္ကူပန်းစသည့်ပန်းမျိုးစုံကို ပုံဖော်၍ စိုက်ထားပြီး အုတ်စင်္ကြံလမ်းကလေးများကိုလည်း ပသာဒလှအောင် ဖောက်ထားသည်။ နွေရာသီဖြစ်၍ မြက်ခင်းများက စိမ်းလန်းစိုပြေခြင်း မရှိကြတော့သည့်တိုင် ကောင်းစွာပြုစု ထိန်းသိမ်းထားကြောင်း အလွယ်တကူသိနိုင်ပါသည်။ အဝေးမှနေကြည့်လျှင် လှပသော အသွေးအရောင်ပေါ်တွင် ပန်းပွင့်တွေ ဖော်ထားသည့်ရက်ထည်ကြီးတစ်ခုနှင့် တူလေသည်။

တကယ်ပါ။ သင်္ချိုင်းနှင့်လုံးဝမတူ။ လှပသည့်အပန်းဖြေပန်းခြံကြီးတစ်ခုနှင့် တူပါသည်။ ညနေတိုင်လျှင် အပန်းဖြေလာရောက် အနားယူသူတွေ၊ ကလေးတွေမိသားစုတွေ၊ လူငယ် လုံမငယ်တွေ၊ အတွဲတွေဖြင့် စည်ကားနေတတ်သည်။

ကျွန်တော်တို့ ရောက်သွားသည့်အချိန်တွင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ ရုံးဆင်းသွားကြပြီဖြစ်သဖြင့် သူတို့ကို မတွေ့ခဲ့ရတော့။ ဦးမောင်သန်းဆိုသည့်အစောင့်တစ်ဦးကိုသာ တွေ့ရ၏။ ဦးမောင်သန်းက ကျွန်တော်တို့ ကြည့်လိုရာများကို လိုက်ပြပြီး ကျွန်တော်တို့ သိလိုရာများသို့ သူ

သီသလောက်ပြောပြပါသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် အုတ်ဂူကလေးများကို လျှောက်ကြည့်ကြ၏။ အုတ်ဂူတိုင်းတွင် ကြေးပြားများ ကပ်ထားပြီးကြေးပြားပေါ်တွင် ကျဆုံးသူ၏ အမည်၊ လူမျိုးတပ်နှင့်ကိုယ်ပိုင်အမှတ်တို့ကို ရေးထားလေသည်။ အုတ်ဂူပေါင်း ၃၇၇၁ လုံးရှိပြီး ၁၀ လုံးကို အမည်ရေးထိုးခြင်း မပြုရသေး။ မဟာမိတ်စစ်သင်္ချိုင်းကော်မရှင်သည် ထို ၁၀ ယောက်တို့၏ အမည်များကို ရှာမတွေ့သေးဟုဆိုပါသည်။ မြန်မာတစ်ဦး ပါသည်ဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ လိုက်ရှာကြည့်ကြသေး၏။ သို့ရာတွင် မတွေ့ခဲ့ရပါ။ အချိန်ရ၍ အေးအေး ဆေးဆေးလိုက်ရလျှင်မူ တွေ့ကောင်း တွေ့နိုင်ပေလိမ့်မည်။

အုတ်ဂူကြေးပြားများပေါ်တွင် ရေးထိုးထားသည့်ကမ္ဘာဇာများကို လျှောက်ကြည့်ကြသည်။ အကုန်ဖတ်ချိန်မရပါ။ လက်လှမ်းမှီသလောက်ကိုသာဖတ်ခဲ့ရခြင်းဖြစ်ပါ၏။ အချို့မှာ သမ္မာကျမ်းစာမှ စာသားများဖြစ်ပြီး အချို့မှာ အင်္ဂလိပ်ကဗျာများမှ စာသားများဖြစ်လေသည်။ သေဆုံးသူ၏ ဆွေမျိုးသားချင်များ ဆန္ဒအရ ရေးထိုးခြင်းဖြစ်ကြောင်း သိရ၏။

ပြန်ခါနီးတွင် အစောင့်အလုပ်သမားကြီးဦးမောင်သန်းက ဧည့်သည်မှတ်တမ်းစာအုပ်ပေးသဖြင့် အားလုံးကိုယ်စား အင်္ဂလိပ်လိုစာတိုကလေးတစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော်ရေးပေးခဲ့သည်။

“တောမြိုင်ညို မှောင်မှောင်နဲ့
တောင်ရိုးမြင့်မြင့်တွေပေါ်မှာ
သင်တို့တတွေ ခန္ဓာကြွခဲ့ကြရ
ပျောက်ဆုံးသွားတဲ့ သင်တို့ဝိညာဉ်ဟာ
သင်တို့ပြည်သူတွေ အတွက်သာပေါ့”

ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူပါလာသည့် ဒေါက်တာကျော်မြင့်ဦးက ကျွန်တော် ရေးသည့် စာဆိုကလေးကို ငုံ့ဖတ်ပြီး-

“သင်တို့ ဝိညာဉ်ဟာ သင်တို့ပြည်သူတွေအတွက်သာပေါ့လို့ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့နှင့်မဆိုင်ဘူး ဆိုတဲ့အဓိပ္ပာယ် ထွက်မနေပေဘူးလား”

“ဟုတ်တယ် ကိုကျော်ရေ၊ အဲဒီအဓိပ္ပာယ်ပဲ၊ ယေဘုယျပြောရင်တော့ ကျွန်တော်တို့ နဲ့လဲ ဆိုင်ပါရဲ့၊ ကျွန်တော်တို့နဲ့ သူတို့တတွေဟာ ဖက်ဆစ်စနစ်အောက်မှာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံ ခဲ့ရကြရပြီး ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးဆိုတဲ့ ရေစီးကြောင်းကြီးထဲမှာ အတူပါလာခဲ့ကြတာမှာတော့ အတူတူပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်မှာတော့ မတူကြဘူးဗျ။ သူတို့က ဗိုလ်လုဘက် တစ်ယောက်၊ ပြိုင်ဘက်တစ်ယောက် ကျဆုံးရေးအတွက် တိုက်တာ၊ ကျွန်တော်တို့က အမျိုးသား လွတ်မြောက်ရေးအတွက် တိုက်တာ၊ သေမင်းတမန်လမ်းမကြီးပေါ်မှာ သူတို့တတွေ သေခဲ့ကြရ သလို ကျွန်တော်တို့ပြည်သူ အထောင်အသောင်းဟာလဲ သေခဲ့ကြရတယ်။ (ဤနေရာတွင် ကျွန် တော်တို့ဆီမှ ပါသွားသော ထန်းသမားကြီးကိုသာဗျောအကြောင်းကို ဥပမာ ဆောင်ပြသည်။) သူတို့တတွေမှာ အထိမ်းအမှတ် သင်္ချိုင်းကြီး ရှိနေပြီ။ ကျွန်တော်တို့မှာ ဘာမှမရှိသေးဘူး။ ဒီ တော့ ကျွန်တော်တို့တတွေရဲ့နှလုံးသားထဲမှာ သင်္ချိုင်းကလေးတောင်မှ မရှိသေးတဲ့ကိုသာဗျော တို့အတွက် နေရာချန်ထားရဦးမယ်၊ သူတို့တတွေရဲ့ဝိညာဉ်ကို အောက်မေ့သတိရနေဖို့ ကျွန် တော်တို့နှလုံးသားထဲမှာ နေရာမရှိသေးဘူး”

ကျွန်တော်အသံသည် လှိုက်နေသည်ဟုထင်၏ ။

ဟုတ်သည်။ ကျွန်တော်တို့နှလုံးသားထဲ၌ သေမင်းတမန်ရထားလမ်းပေါ်တွင် သေခဲ့ ကြရသည့် ကိုသာဗျောတို့အတွက် နေရာချန်ထားရဦးမယ်။ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာပြည်သူတွေ ထဲမှ သေမင်းတမန်ရထားလမ်းပေါ်တွင် သေကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။ ကိုသာဗျောတွေ ဘယ်နှစ် ယောက်များ ရှိလေသနည်း။

စစ်အတွင်းက မြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်မှ ချွေးတပ်သားတစ်သိန်းသုံးသောင်း စုဆောင်း ခဲ့သည့်အနက် လေးသောင်းတို့သည် လမ်းခုလတ်မှ ထွက်ပြေးခဲ့ကြကြောင်း၊ သုံးသောင်းသုံး ထောင့်ငါးရာကို ပြန်လွှတ်ခဲ့ကြောင်းဖြင့် ဂျပန်အာဏာပိုင်တို့က စစ်ခုံရုံးတွင် ထွက်ဆိုခဲ့ကြ သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ချွေးတပ်သားပေါင်း ရှစ်သောင်းကျော် သေကြေခဲ့ရသည်ဟု ၁၉၇၄ ခု နှစ်တွင် လန်ဒန်နိုင်ငံခြားရေးရုံးမှ ထုတ်ပြန်ကြော်ငြာခဲ့သည်။

ထိုအဆိုအတိုင်းမှန်လျှင် ကိုသာဗျောသည် ရှစ်သောင်းကျော်ထဲမှ တစ်ယောက်သာ ဖြစ်လိမ့်မည်။ သို့ရာတွင် ကျန်သည့်ကိုသာဗျောများသည် ဘယ်အရပ် ဘယ်ဒေသကနည်း။ ဘယ်အမျိုး၏ သားနည်း။

ကျွန်တော်သည် သေမင်းတမန်လမ်းမကြီးပေါ်တွင် သေဆုံးသွားခဲ့ကြရသော ၃၇၇၁ ယောက်သော မဟာမိတ်စစ်သုံ့ပန်းတို့၏ အဖြစ်ကို ကိုယ်ချင်းစာနာပါသည်။ သူတို့ဆွေမျိုးသား ချင်းများကိုလည်း စာနာထောက်ထားပါသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့၏ နှလုံးသားထဲ၌ ရှစ် သောင်းကျော်သော ကိုသာဗျောတို့၏ ဝိညာဉ်များက နေရာယူလျက်ရှိသဖြင့် ၃၇၇၁ ယောက် သော မဟာမိတ်စစ်သုံ့ပန်းများအတွက် နေရာမရှိနိုင်တော့ပါ။ သူတို့ စစ်သုံ့ပန်းများ၏ ဝိညာဉ် ကို သူတို့ပြည်သူများက ထိန်းသိမ်းကြပါလိမ့်မည်။ ကျွန်တော်တို့တာဝန်မှာ ရှစ်သောင်းကျော် သော ကိုသာဗျောတို့ဝိညာဉ်များကို ထိန်းသိမ်းရန်သာဖြစ်ပါသည်။

ဤအသိ၊ ဤခံစားချက်ဖြင့် အထက်ပါကဗျာကို မှတ်တမ်းတွင် ရေးခဲ့ခြင်းဖြစ်ပါ သည်။

ထိုနေ့ညစာကို ဆရာဦးဝမ်ထိန်၏ အိမ်တွင် စားကြသည်။ တာဝန်အရမဟုတ်ဘဲ သူ၏ ပုဂ္ဂိုလ်ရေးဦးစွာသည့်များအဖြစ် ကျွန်တော်တို့၏ စာဖတ်ပရိသတ်တစ်ဦးအဖြစ် ခမ်းနားစွာ ကျွေးမွေးခြင်းဖြစ်လေသည်။ ဟင်းတေ့ကလည်း ကောင်း၊ မောကလည်း မောသဖြင့် ကျွန် တော်တို့ တတွေ အားရပါးရ စားလိုက်ကြသည်။

ညပိုင်းတွင် လူငယ်များက စာပေဆွေးနွေးပွဲကလေးတစ်ခုလုပ်ပေးပါဆိုသဖြင့် တည်း ခိုရိပ်သာတွင် ဆွေးနွေးပွဲကလေးတစ်ခု လုပ်ရသေးသည်။ စာဖတ်စုံသည့်လူငယ်များဖြစ် ကြောင်း သူတို့၏ ဆွေးနွေးချက်များက ဖော်ပြနေပါသည်။

နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် ကျောင်းအုပ်ဆရာကြီးဦးကြီးစိန်က ကျွန်တော်တို့ကို မော် လမြိုင်ဆိပ်ကမ်းအရောက် လိုက်ပို့သည်။ အချိန်ရသေးသဖြင့် နာမည်ကြီးလှသော မော်လမြိုင် မှောင်ခိုဈေးကို အပြေးအဖြန်း သွားကြည့်လိုက်ကြသေး၏။ ဈေးထဲတွင် နောက်တကောက်

ကောက်လိုက်နေရသည်ကို အားနာသဖြင့် ဆရာကြီးဦးကြီးစိန်ကို ကျွန်တော်တို့ အတင်းပြန် လွှတ်ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဦးကြီးစိန်သည် မပြန်ပါ။ ဆိပ်ကမ်းအထိ လိုက်လာခဲ့လေသည်။ တာဝန်ကျေ၍ စည်းကမ်းကြီးသော ကျောင်းဆရာကြီးတစ်ယောက်ပီသသူပါတည်း။

မုတ္တမဘက်ကမ်းသို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ရထားက တွဲမထိုးသေး။ ဂိတ်မဖွင့်သေး။ အထုပ်အမျိုးမျိုးကို လွယ်ထား၊ ချီထား၊ ပိုးထား၊ ရွက်ထားသည့်လူအမျိုးမျိုးသည် တန်းစီစောင့်နေကြလေသည်။ ဂိတ်မဖွင့်သေးသော်လည်း ထူးခြားသည့်အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ကို အတွင်းဘက် ပလက်ဖောင်းတွင် လှမ်းမြင်လိုက်ရသည်။

ထူးခြားသည်ဟု ဆိုခြင်းမှာ အခြားကြောင့် မဟုတ်ပါ။

မျက်နှာကလေးတွေက နုနယ်သလောက် ကိုယ်လုံးကြီးတွေ အဆမတန် ကြီးမားတုတ်ခိုင်နေခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ တကိုယ်လုံး တဖြောင့်တည်းတုတ်နေသည့်အတွက် ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီးများလည်း မဟုတ်နိုင်ပါ။ လမ်းလျှောက်ပုံကလည်း တောင့်တောင့်ကြီးတွေ။

အထည်စများကို ကိုယ်မှာပတ်ထားသည့်အမျိုးသမီးများ ဖြစ်လေသည်။ သူတို့မျက်နှာတွေက နုနုကလေးတွေ။ ရုပ်က သနားကမားကလေးတွေ။ အရွယ်က အရွယ်ကောင်းကလေးတွေ။ ရှက်ကိုးရှက်ကန်းဟန်လည်း မရှိ။ အရှက်အကြောက်လည်း နည်းသည့်ပုံလည်း မပေါ်။ တမင်ကုန်ဆောင်ထားပုံလည်း မရ၊ ပြီတီတီဟန်လည်း မပြ။ ခံစားချက်ကင်းနေသည့်မျက်နှာမျိုးများ ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့နှင့်စကားပြောခွင့်ကြိုလျှင်(ကျွန်တော် ‘မာယာဘုံ’ ဝတ္ထုထဲမှ) တမူးဘက်က အေးမတို့လိုဇာတ်လမ်းတွေ ရနိုင်လိမ့်မည်။ တကယ်တော့ သူတို့ကိုယ်တွင်ပတ်လာသည့်အဝတ်စတစ်စ၊ သူတို့လက်တွင် ဆွဲလာသည့်ခြင်းတလုံး၊ သူတို့ လွယ်ထားသည့်လေယာဉ်အိတ်တစ်အိတ်သည် ဇာတ်လမ်းတစ်ပုဒ်မဟုတ်လော။

သူတို့မျက်နှာမှ အကြောဆိုင်များ၊ ကြွက်သားများသည် အကျင့်ပါသွားကာ တည်ရမည့်သူကို တွေ့လျှင်တည်၊ ပြုံးရမည့်သူကိုတွေ့လျှင် ပြုံး၊ ငိုရမည့်သူကိုတွေ့လျှင် ငိုရန် အဆင့်သင့် ဖြစ်နေကြသကဲ့သို့တည်း။

ကျွန်တော်သည် ပလက်ဖောင်းတဖက်ထိပ်သို့ ဘဲတစ်အုပ်လို ကွာကွာတဖြင့် လျှောက်သွားနေသော သူတို့တစ်ယောက်ကိုကြည့်ရင်း သက်ပြင်းချရုံသာ တတ်နိုင်ပါ၏။ (ဗန်းမော်တင်

အောင်၏ လေသံအတိုင်း ပြောရလျှင်)သည့်ပြင်ကော ကျွန်တော်က ဘာများတတ်နိုင်ပါဦးမည် နည်း။

ကျွန်တော်တို့ခရီးသည် မွန်ပြည်နယ် ၁၀ မြို့နယ်အနက်တမြို့နယ် ခရီးသားဖြစ်ပါ သည်။ တမြို့နယ်ထဲမှာပင် လှိုင်းပြာကို အဓိကထား၍ သွားခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ရထားပြတင်း တွင် ထိုင်ငေးငေးရင်း လှိုင်းပြာက လူငယ်တွေ၊ လုံမငယ်တွေအကြောင်းကို စဉ်းစားမိသည်။ သူတို့ လို လူငယ်တွေ၊ လုံမငယ်တွေများလာလျှင် ကောင်းလေစွာပင် ကျွန်တော် တောင့်တမိသည်။

ထိုစဉ် မြင်ရသည့် ရှုခင်းတစ်ခုကြောင့် ကျွန်တော့်အတွေးသည် အမျှင်ပြတ်သွား၏။

အရှိန်ရခါစ ပြုနေသော ကျွန်တော်တို့တွဲပေါ်သို့ လုံမငယ်နှစ်ယောက်နှင့်လူငယ်နှစ် ယောက် အပြေးအလွှား တက်လာကြသည့်ရှုခင်း ဖြစ်သည်။ သူတို့တွင် ပါလာသည့် ခြင်း တောင်းတွေကို တွေ့ရာအပေါက်မှ ထိုးတင်ကြသည်။သူတို့ အထုပ်အပိုးတွေက မနည်း။ တောင်းကြီးတောင်းငယ်၊ ခြင်းကြီးခြင်းငယ်အသွယ်သွယ်။ ထိုအထဲတွင် အချို့မှူးတုပ်တွေ၊ အ ထည်အုပ်တွေ၊ ကျွန်တော်အမျိုးအမည် မခွဲခြားနိုင်သောပစ္စည်းတွေ။

ဓာတ်ဗူးကြီးတွေက လေးငါးလုံး။

“ဦးလေး၊ ဒီတောင်းကလေးကို ဦးလေးအနားမှာ ထားမယ်နော်”

အသားဖြူဖြူ၊ ဆံတိုဂုတ်ဝဲနှင့်ကောင်မလေးတစ်ယောက်က ပြော၏။ သူ့စကား မ ဆုံးခင် တောင်းကြီးတစ်လုံး ကျွန်တော့်ထိုင်ခုံအောက် ရောက်နေပြီ။

“ဪ . . . ထားပါ ရ . . . ထားပါ . . . ”

သူတို့အထဲမှာ လူငယ်တစ်ယောက် အဲယားပေါ့ ဓာတ်ဗူးကြီးကို ကိုင်၍ ရောက်လာပြန် သည်။

“ဦးလေး စားပွဲခုံအောက် ခြေထောက်နားမှာ ဓာတ်ဗူးလေး ထားမယ်နော်”

“ဪ . . . ဟုတ်ကဲ့ . . . ရတယ်”

နောက်ကလေးမတစ်ယောက်က ပလတ်စတစ်ဆွဲခြင်းတောင်းတစ်လုံးကို ဓာတ်ဗူးနား တွင် လာချပြန်သည်။

“ထား . . . ထား . . . ရတယ်”
သူခွင့်တောင်းခင် ကိုယ်က ဦးအောင်ပြောလိုက်ရ၏။

“ဟင်းဟင်း၊ ဓာတ်ဗူးလဲသွားမှာစိုးလို့ ဦးလေးရဲ့ နေရာကျပ်သွားတော့ မလဲနိုင်တော့ ဘူးပေါ့”

တကယ်က သူတို့ပစ္စည်းကို သွယ်ဝိုက်၍ အသယ်ခိုင်းခြင်းဖြစ်ပါ၏။ ကျွန်တော်ကား ဘာမျှမပြောတော့ပါ။ ကျွန်တော့်အဖော်များ၏ အခြေအနေကိုကြည့်လိုက်သည်။ သူတို့လည်း အခြေအနေမကောင်းကြ။ ကိုယ့်ပစ္စည်းက နည်းနည်း။ သူများပစ္စည်းက များများ။

အကူအညီရလိုရငြား မောင်နေဝင်းကို လှမ်းကြည့်မိသည်။ မောင်နေဝင်းသည် သူ့ ခြေထောက်ကြားက ပစ္စည်းကို ငုံ့ကြည့်လိုက်ပြီး ခေါင်းကို ဖြည်းညှင်းစွာ ယမ်းနေလေသည်။ ထို့နောက် အားလုံးကို ဥပေက္ခာပြုလိုက်ဟန်ဖြင့် နောက်ခုံတန်းတွင် ခေါင်းတင်ကာ မျက်လုံး များကို မှိတ်လိုက်သည်။

သူ့အမူအရာ လောကကြီးအကြောင်းကို နောကျေအောင် သိနေသူတစ်ဦး၏ အမူအ ရာမျိုး၊ ဖြစ်ပျက်သမျှကို ယောနိသော မနသိကာရစိတ်ထားဖြင့် ကြည့်မြင်နိုင်လောက်အောင် ရင့်သန်နေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး၏ ဟန်မျိုး။

ကျွန်တော်သည် မောင်နေဝင်းကို ကြည့်၍ အားကျကာ သူ့လို့နှလုံးသွင်းနိုင်အောင် ကြိုးစားရင်း ခေါင်းကို နောက်သို့မို့ပြီး မျက်လုံးများကို မှိတ်လိုက်လေသည်။

တံတိုင်း တံတိုင်းတွင် မရေးရသေးသော ဝတ္ထုဇာတ်လမ်းတွေ အပြည့်အသိပ်တင် ထားသည့် မော်လမြိုင် ခေါက်ပြန်ရထားသည် ရန်ကန်ဘက်သို့ အပြင်းခုတ်မောင်းလျက် ရှိပေ တည်း။

[၁၉၇၉၊ ခုမဝရပ်စုံမဂ္ဂဇင်း]

ရွှေဇာလီအလွမ်း

တလောက အိမ်နံရံတွင် ချိတ်ထားသည့် ပြောင်ချိုတပ် ပိတောက်ပွေးပြားကြီးကို ဖြုတ်၍ ဖုန်သုတ်သည်။ ပိတောက်ပွေးမှာ တော်တော်ကြီး၏။ စားပွဲငယ်ကလေးတစ်လုံးစာ လောက် အချင်းရှိလိမ့်မည်။ ပြောင်ချိုကြီးကလည်း တစ်ပေခွဲ နှစ်ပေလောက်ရှည်ပြီး အလယ် တွင်ကားကာ အဖျားတွင် ကော့နေသည်။ သည်ပိတောက်ပွေးကြီးကို ကျွန်တော်ရခဲ့သည်မှာ ဆယ်နှစ်ရှိသွားလေပြီ။ လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်နှစ်၊ ၁၉၇၆ ခုနှစ် မိုးမိတ်စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲသို့ အသွားတွင် စာဆိုတော်ကျင်းပရေးကော်မတီနှင့်သစ်ထုတ်လုပ်ရေးအလုပ်သမားများက ပါး လိုက်သော အမှတ်တရလက်ဆောင်ဖြစ်၏။ ကျွန်တော် ပြန်ကာနီးသည့်အခါတွင် မိုးမိတ်စာဆို တော်နေ့ ကျင်းပရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ကိုမိုးကျော်အောင်နှင့်သစ်ထုတ်လုပ်ရေး အလုပ်သမား များကိုယ်စား မန်နေဂျာဦးထွန်းသောင်းတို့က ကျွန်တော်တို့ကို ပိတောက်ပွေးတစ်ခုစီ လက် ဆောင်ပေးသည်။ ကျွန်တော်က ပိတောက်ပွေးကို လက်ခံရင်း နောက်သလို ပြောင်သလိုဖြင့်-

“ဒါကြီးကို ယူသွားလို့ ဖြစ်ပါ့မလား၊ ဟိုရောက်ရင် ကျွန်တော်တို့မှာ ပြဿနာတတ်နေ ပါဦးမယ်” ဟုပြော၏။ ကိုမိုးကျော်အောင်နှင့် ဦးထွန်းသောင်းတို့က မျက်နှာထားတည်တည် ဖြင့်-

“ဆရာတို့က ကျွန်တော်တို့မြို့ရဲ့ ဧည့်သည်တွေပါ။ အစည်းအဝေးအခါခါထိုင်၊ ဆုံး ဖြတ်ချက်ချပြီးမှ ဆရာတို့ကိုဖိတ်တာပါ။ ခုလက်ဆောင်ဟာလဲ စာဆိုတော်ကော်မတီက တာဝန် ပေးလို့ ကျွန်တော်တို့ဌာနက ရှာဖွေပြီး မျှောစာတို့ဘာတို့လဲ အဆင့်သင့်လုပ်ပြီးပါပြီ။ ဒါဟာ လူ တစ်ဦးတစ်ယောက်နဲ့ဆိုင်တဲ့ကိစ္စမဟုတ်ဘူးဆရာ၊ တစ်မြို့လုံးနဲ့ဆိုင်တဲ့ကိစ္စပါ။ ဒါအတွက် ဆရာ တို့ ဘာမှမစိုးရိမ်ပါနဲ့၊ ကျွန်တော်တို့လို ချောင်ကျတဲ့နေရာ ဆရာတို့ ခုလိုတကူးတကန့် လာတာ ကိုလဲ ကျွန်တော်တို့ ဝမ်းသာလှပါပြီ”

ကျွန်တော်က နောက်သလို ပြောင်သလို ပြောင်လိုက်ခြင်းဖြစ်သော်လည်း သူတို့ကမူ လေးနက်သည်။ အမှန်ကလည်း ကျွန်တော်တို့အတွက် မစိုးရိမ်ပါ။ သူတို့တွင် တာဝန်တက်မည် ကို စိုးရိမ်၍ ကျွန်တော် ပြောလိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မိုးမိတ်စာဆိုတော်ကော်မတီ သည် သူတို့လုပ်ငန်းတွင် လေးနက်သလောက် သေချာသည်။ တက်ကြွသလောက် ဝီရိယ ကောင်းသည်။

မိုးမိတ်က ကျွန်တော့်ကို ဖိတ်သည်မှာ သုံးလေကြိမ်ရှိလေပြီ။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော် မသွားနိုင်ခဲ့ပါ။ ထိုနှစ်ကလည်း မိုးမိတ်စာဆိုတော်ကော်မတီလွယ်ကော်တွင် ရောက်နေသည့် ကျွန်တော့်ကို ရက်ပေါင်းများစွာ စောင့်ရသည်။ လွယ်ကော်စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲ ပြီးသွား သော်လည်း လေယာဉ်ပျံ မဆိုက်သဖြင့် ကျွန်တော် လွယ်ကော်တွင် ရက်အတော်ကြာမျှ သောင် တင်နေ၏။ မိုးမိတ်စာဆိုတော် ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ကိုမိုးကျော်အောင်သည် မန္တလေးသို့ လူကိုယ် တိုင်ဆင်းလာကာ နေ့တိုင်း လွယ်ကော်လေယာဉ်ကွင်းကို ကြိုးမဲ့ကြေးနန်းဖြင့် ဆက်သည်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း လွယ်ကော်တွင် လေယာဉ်ဆင်းလျှင် အဆင့်သင့်တက်လိုက်နိုင်ရန် လေ ယာဉ်ကွင်းသို့ နေ့တိုင်းစောင့်ရသည်။ ဆယ်ရက်မြောက်သည့်နေ့တွင်မှ လေယာဉ်ဆိုက်ရာ လွယ် ကော်စာဆိုတော်ကော်မတီသည် ပထမဆုံးဆိုက်သည့်လေယာဉ်ဖြင့် ကျွန်တော့်ကို မန္တလေးသို့ ပို့ လိုက်လေသည်။ မန္တလေးရောက်တော့လည်း မိုးမိတ်လေယာဉ် မလာ၍ သုံးရက်စောင့်ရပြန်

သည်။ သုံးရက်မြောက်သည့်နေ့တွင် ပထမဆုံးဆိုက်သော မိုးမိတ်လေယာဉ်ဖြင့် ကျွန်တော်တို့ လိုက်ခဲ့ကြသည်။ မိုးမိတ်စာဆိုတော်ကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ကိုမိုးကျော်အောင်သည် ကျွန်တော် ပထမဆုံးအသုတ်နှင့် လိုက်နိုင်အောင် စီစဉ်စရာရှိသည်တို့ကို အားလုံးစီစဉ်ထားသဖြင့် ကျွန်တော်တို့ အဖို့ အဆင်ပြေသွား၏ ။

နယ်စာဆိုတော် ကျင်းပရေးကော်မတီများသည် စာဆိုတော်ပွဲများကို ယုံယုံကြည်ကြည် လေးလေးနက်နက် လုပ်ကြခြင်းဖြစ်ရာ ကျွန်တော်တို့ဘက်ကလည်း ယုံယုံကြည်ကြည်၊ လေးလေးနက်နက် ရှိဖို့လိုပါသည်။ အပျော်ခရီးထွက်သလို ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ကိစ္စတစ်ခုဖြင့် ခရီးသွားရသလို ပေါ့ပေါ့တန်တန် လုပ်မရပါ။ ကျွန်တော့်တို့ဘက်ကလည်း တာဝန်ရှိရှိဖြင့် ပြောဆိုနေထိုင်ဖို့ လိုပါသည်။ သို့မှသာလျှင် စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲများသည် လေးနက်သည့် အဓိပ္ပာယ်ဖြင့် ဆောင်လာပေလိမ့်မည်။

ကျွန်တော်တို့သည် မန္တလေးတွင် မိုးမိတ်လေယာဉ်ကို သုံးရက်စောင့်ရသည်။ သုံးရက်မြောက်သောနေ့ မိုးမိတ်လေယာဉ်ဆိုက်သည့်အခါတွင် ဘီ၊ အေ၊ စီသည် အရိုးကောက်လာသည့်ဂျပန်အမျိုးသား သုံးဆယ့်ခြောက်ယောက်နှင့်ကျွန်တော်တို့သုံးယောက်ကို တင်ပေးလိုက်ကာ ကျန်ခရီးသည်များအားလုံးကို ထားပစ်ခဲ့ရလေသည်။

စစ်ဆေးရေးဆင်းလာသည့်ကျွန်တော်နှင့်ကျောင်းနေဘက်အရာရှိကြီးသုံးဦးမှာ လေဆိပ်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။

မိုးမိတ်တွင် ကျွန်တော် ရောက်ဖူးချင်နေသည်မှာ ကြာပြီ။ စစ်ပြီးစတုန်းက မန္တလေးတွင် မိုးမိတ်သားများနှင့်အတူ နေခဲ့ဖူးသည်။ သူတို့နှင့်အတူ နိုင်ငံရေး လုပ်ခဲ့ဖူးသည်။ သို့ရာတွင် မရောက်ဖြစ်၊ ယခုမှ မိုးမိတ်ကို ရောက်ရခြင်းဖြစ်လေသည်။

မိုးမိတ်ကပြန်လာကတည်းက မိုးမိတ်ခရီးသွားဆောင်းပါး ရေးမည်ဟု ကျွန်တော် စိတ်ကူးခဲ့၏။ သို့ရာတွင် မရေးဖြစ်ခဲ့ပါ။ ဆောင်းပါးရေးလျှင် စုံစုံလင်လင်ပါချင်သည်။ သိသင့်သိအပ်သော အချက်အလက်ကလေးတွေကို ရေးချင်သည်။ ပါသင့်ပါထိုက်သော အချက်အလက်ကို ထည့်ချင်သည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော့်တွင် စုံစုံလင်လင်မရှိပါ။ ရောက်ခဲ့သည့် ရက်ကလည်း လေးငါးရက်၊ ရောက်ခဲ့သည့်နေရာကလည်း အနည်းအကျဉ်းမျှသာဖြစ်၍ နောက်

တစ်ခေါက် မိုးမိတ်ဘက်ကို ရောက်မှရေးမည်ဟု ကျွန်တော်စိတ်ကူးကာ မှတ်စုများနှင့် မှတ်တမ်းများသာ ရေးခဲ့သည်။ မိုးမိတ်နောက်ခံဝတ္ထုတစ်ပုဒ် ရေးရကောင်းမည်ဟုတွေးကာ စိတ်ကူးထဲတွင် ဇာတ်လမ်းကလေးဘာလေး ဆင်ထားခဲ့သည်။ ဇာတ်ဆောင်ကလေးများကို လျှာထားကြည့်ထားသည်။ အရေတည် သဘောမျှသာရှိပြီး ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းကို ချဲ့၍ မစဉ်းစားရသေး။ ယခု ဆယ်နှစ်သာကျော်လာရော၊ ခရီးသွားဆောင်းပါးလည်း မဖြစ်လာ၊ ဝတ္ထုလည်း မရေးဖြစ်။ သည်လိုနှင့် မိုးမိတ်ရုပ်ပုံလွှာတို့သည် ကျွန်တော့်မှတ်ဉာဏ်ထဲတွင် မှေးမှိန်စပြုလေပြီ။ မိုးမိတ်ခံစားချက်တို့သည် ကျွန်တော့်နှလုံးသားထဲတွင် လွင့်ပြယ်စ ပြုလေပြီ။

တစ်နေ့ကမူ မိုးမိတ်မှ မိတ်ဆွေတွေ ပေးလိုက်သော ပိတောက်ပွေးကြီးကို ဖုန်သုတ်မိသည်။ ထိုအခါကျမှ မိုးမိတ်ရုပ်ပုံလွှာများသည် ကျွန်တော့်မှတ်ဉာဏ်ထဲတွင် ရေးရေးပြန်ပေါ်လာကြသော မိုးမိတ်ကို လွှမ်းလာလေသည်။ သည်တစ်ခါတွင်မူ အချက်အလက်စုံအောင် မစောင့်တော့ပြီ။ စိတ်ထဲတွင် ရေးချင်စိတ် ပေါ်လာသဖြင့် ကျွန်တော်သည် လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်ကရေးခဲ့သည့်မိုးမိတ်အကြောင်းကို ရေးချလိုက်သည်။

သို့ရာတွင် ကျွန်တော့်မှတ်ဉာဏ်ထဲတွင် အချို့ရုပ်ပုံများသည် ဝိုးတဝါး ဖြစ်နေကြလေပြီ။ သည်အခါတွင် ကျွန်တော်သည် ထိုစဉ်က ရေးမှတ်ခဲ့သော မှတ်စုဟောင်းများနှင့် နေ့စဉ်မှတ်တမ်းများကို ပြန်ဖတ်ရ၏။ မှေးမှိန်သွားသောရုပ်ပုံများကို ကြည်လင်လာအောင် ပွတ်တိုက်ရ၏။ ပိတောက်ပွေးပေါ်တွင် ယှက်သန်းနေသည့်ပင့်ကူမျှင်များကို ဖယ်ရှားရသလို ကျွန်တော့်အတွေးထဲတွင် ဖုံးအုပ်နေသည့်ပင့်ကူမျှင်များကို ရှင်းလင်းရ၏။ ထိုအခါတွင်မူ အတော်အတန် ကြည်လင်သော မိုးမိတ်ရုပ်ပုံလွှာကို ကျွန်တော်မြင်ရသည်။

ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်

မိုးမိတ်စာဆိုတော်ကော်မတီသည် ကျွန်တော်နှင့်သခင်မြသန်းတို့ကို ဖိတ်လိုက်လေသည်။ ယခုသခင်မြသန်း ကွယ်လွန်ခဲ့သည်မှာပင် ဆယ်နှစ်ရှိလေပြီ။ ကျွန်တော်နှင့်မိုးမိတ်မှ ပြန်လာပြီးသည့်နောက် သူ မိုးမိတ်သို့သွားသည့်လမှာ ဇန်နဝါရီလထဲတွင်ဖြစ်ရာ ပြန်လာပြီး ခြောက်လ ခုနစ်လခန့်အကြာတွင် ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်။

စကားမစပ်မိသဖြင့် သခင်မြသန်းနှင့်ကျွန်တော်တို့အကြောင်းကို ပြောရဦးမည်။ သူနှင့်ကျွန်တော်ကို စာဖတ်ပရိသတ်များက မကြာခဏမှားတတ်ကြသည်။ ဝတ္ထုကိုလည်း ကျွန်တော်ရေးသည့်ဝတ္ထုဟု မကြာခဏထင်တတ်ကြသည်။ ထင်မည်ဆိုလည်း ထင်စရာပင်။ သူနှင့်ကျွန်တော်သည် လက်ဝဲဝါဒကို ယုံကြည်ရာတွင်လည်း တူခဲ့ကြသည်။ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုတွင်လည်း အတူအလုပ်လုပ်ခဲ့ကြဖူးသည်။ ရေးဖော်ရေးဖတ်လည်း ဖြစ်ခဲ့ကြဖူးသည်။ ထို့ကြောင့် သူနှင့်ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်သည် မကြာခဏ မှားတတ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်တွင် သူနှင့်ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် ညှိကြရသည်။ သူက သူ့ကလောင်နာမည်ကို ပြောင်းမည်ဟုဆိုသည်။ ကျွန်တော်က သူပြောင်းသည်ကို လက်မခံဘဲ ကျွန်တော်နာမည်တွင် ကျွန်တော့်ဖခင်၏ နာမည်အဆုံးဖြစ်သော (တင့်)တစ်လုံးတိုး၍ ပြောင်းလိုက်သည်။ သို့တိုင်အောင် တစ်ခါတရံ တွင် မှားတတ်သေးသည်ကို တွေ့ရ၏ ။

၁၉၆၂ ခုနှစ်လောက်က ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်တွင် ကျွန်တော် ဒဂုန်တာရာနှင့်ဗန်းမော် တင်အောင်တို့သုံးယောက် ဟောပြောပွဲလုပ်ရာ ဟောပြောပွဲသဘာပတိလုပ်သည့်ဒေါက်တာဘွဲ့ ရကထိကတစ်ဦးက ကျွန်တော်တို့နာမည်ကို ထပြောရာတွင် ဗိုလ်တာရာ၊ ဗိုလ်ကလေးတင့် အောင်နှင့်သခင်မြသန်းတင့်ဟု မှားမိအောင် မှားလိုက်သေးသည်။ ကျောင်းသားများက တဝါးဝါးရယ်ကာ အော်သူက အော်ကြသည်။ ပြုံးမိကြသည်။ ထိုဒေါက်တာဘွဲ့ရကထိကမှာ ကျွန်တော်တို့ထက် အသက်ငယ်သူ ဖြစ်လေသည်။

သခင်မြသန်းနှင့်ကျွန်တော် ပထမဆုံးတွေ့ဖူးရသည်မှာ ၁၉၄၆ ခုနှစ်ဖြစ်၏။ ထိုစဉ်က သူသည် မြင်းခြံခရိုင် ဖဆပလအတွင်းရေးမှူးဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်ကား သာမန်အချိန်ပြည့် ရဲဘော်ကလေးတစ်ယောက်မျှသာ ဖြစ်၏။ သူသည် ကျွန်တော်ထက် အသက်ဆယ်နှစ်ကျော်ကြီးသူဖြစ်ပြီး စစ်မဖြစ်မီ တို့ဗမာအစည်းအရုံးဝင်သခင်များထဲတွင် အသက်အငယ်ဆုံးသခင် တစ်ယောက်ဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်ကား တစ်ခါမှ သခင် မဖြစ်ခဲ့ဖူးပါ။ တို့ဗမာအစည်းအရုံးတွင် ခေါင်းဆောင်သည့်အမျိုးသားရေး လှုပ်ရှားမှုအရှိန်ကောင်းနေစဉ်က ကျွန်တော်က ကာတုန်းဦးဗလျမ်း၏ ကိုပြူးနှင့်မပြူး ကာတုန်းစာအုပ်များနှင့် မဟာဆွေ၏ အချစ်ဝတ္ထုတို့ကို ဖတ်ကောင်းတုန်း ရှိသေး၏ ။

၁၉၄၆ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် သူနှင့်ကျွန်တော်တို့ ကွဲကွာသွားကြသည်။ ကျွန်တော်က ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်သို့ရောက်နေစဉ်တွင် သခင်မြသန်းသည် ဘဝတက္ကသိုလ်တည်းဟူသော ရန်ကုန်ထောင်ထဲတွင် ရောက်နေလေသည်။ ကျွန်တော်သည် အကြောင်းကြောင်းကြောင့် နိုင်ငံရေးနယ်သို့ ရောက်သွားခဲ့ဖူးသော်လည်း ကျွန်တော်၏ နှလုံးသားထဲတွင်မူ စာပေသမားဖြစ်ပါသည်။ သခင်မြသန်းကား အကြောင်းကြောင်းကြောင့် စာရေးဆရာ ဖြစ်လာသော်လည်း သူ၏ မူလတိမ်းညွှတ်မှုမှာ နိုင်ငံရေးဖြစ်လေသည်။ သခင်မြသန်းသည် ဘယ်အခါကြည့်လိုက် ကြည့်လိုက် နိုင်ငံရေးအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုခုတွင် လှုပ်ရှားနေသည်ကို တွေ့ရသည်။

သူ ရန်ကုန်ထောင်မှလွတ်လာသည့် ၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် သခင်မြသန်းသည် ကျွန်တော်ရှိရာ သထုံကျောင်းဆောင်သို့ရောက်လာပြီး စာမူကြီးတစ်ပုဒ်ကို ပေးလေသည်။ ထိုစာမူမှာ ‘မမိုးစေ့’ဝတ္ထုဖြစ်၏။

“ကျွန်တော် ကျန်းမာရေးလဲ မကောင်းဘူးဗျာ၊ စာလေးဘာလေး ရေးချင်တယ်၊ ခုထောင်ထဲမှာ တစ်ပုဒ်ပြီးလာခဲ့တယ်၊ အဲဒါ ခင်ဗျားဖတ်ကြည့်ပြီး ပြင်သင့်တာပြင်ပါ၊ ပြီးတော့ ထုတ်ဝေသူတစ်ယောက်နဲ့လဲ စပ်ပေးစမ်းပါ” ဟုသူက ပြောသည်။

သူ့အသံသည် တိမ်နေ၏။ သူ့ခန္ဓာကိုယ်ကလည်း ပါးပါးလှုပ်လှုပ်၊ ညှိုးညှိုးနွမ်းနွမ်း၊ ကျွန်တော်က ဗလာစာအုပ်လေးငါးအုပ်ခန့်ရှိသော သူ့စာမူကြီးကို ကိုင်၍ စဉ်းစားနေစဉ် သူက ဆက်၍-

“ကျွန်တော်မှာ နှလုံးရောဂါရှိတယ်၊ တစ်နေ့ကတင် ဒေါက်တာမိုဟန် ကိုပြပြီးလာခဲ့တာ၊ မိုဟန်က ကျွန်တော်နဲ့လဲ ခင်တော့ ပိုက်ဆံမယူလိုက်ပါဘူး၊ ဒီဂျီတလင်းလေး ဘာလေးလဲ အလကားပေးလိုက်တယ်၊ သူကတော့ ဂလူးကိုစ်သောက်ရမည်ပြောတာပဲ၊ ဒါပေမယ့် ဂလူးကိုစ်လဲ မှန်မှန်မသောက်နိုင်ပါဘူးဗျာ၊ ဂလူးကိုစ်အစား ကြံရည်လေးဘာလေးလဲ သောက်ရတာပေါ့၊ အလုပ်ပင်ပင်ပန်းပန်း သိပ်မလုပ်ပါနဲ့ဦးတဲ့၊ အနားယူပါတဲ့၊ ဒီတော့ နိုင်ငံရေး ခဏတဖြုတ်နားနေတုန်းမှာ စာလေးဘာလေး ရေးချင်တယ်၊ ကော်ပီခရင် ဆေးဖိုးဝါးခလေးလဲ ရတာပေါ့”

ထိုစဉ် သူသည် ဦးဝိစာရကွက်သစ်တွင် နေပြီး ဘတ်စ်ကားစရိတ်မရှိသဖြင့် ကျွန်တော်

နေထိုင်ရာ သထုံကျောင်းဆောင်သို့ ခြေလျင်လျှောက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လမ်းလျှောက်လာရ သဖြင့် သူသည် နှမ်းနယ်မောပန်းနေပုံရသည်။

“ကျွန်တော်လဲ ဘယ်ထုတ်ဝေသူနဲ့မှ အဆက်မရှိသေးဘူး၊ စုံစမ်းကြည့်ဦးမယ်လေ” ဟု ပြောကာ သူ့စာမူကြီးကို ယူထားလိုက်သည်။ ထိုစဉ် ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်မှာလည်း မဂ္ဂဇင်းများ ထဲတွင် ဝတ္ထုတိုကလေးတွေ ရေးနေရသောအဆင့်တွင်သာ ရှိသေးသဖြင့် သူ့စာမူကို ထုတ်ဝေ ရန် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသူများကို တိုက်တွန်းနိုင်သောအခြေအနေ မရှိပါ။ ထုတ်ဝေသူအချို့ကို ချဉ်း ကပ်ကြည့်သေးသော်လည်း သူတို့အားလုံးကပင် ငြင်းလွှတ်လိုက်ကြပါသည်။

လေးငါးလအကြာတွင် သခင်မြသန်းသည် ကျွန်တော့်ထံပေါက်လာကာ သူ့ဝတ္ထုမှာ မြေရှင်ဆန့်ကျင်ရေးဝတ္ထုဖြစ်ပြီး ဇာတ်လမ်းကောင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ အတတ်ပညာပိုင်းအရ ပြောရလျှင် စာရေးဆရာများတွင် အရေးအဖွဲ့ကောင်းသူနှင့် ဇာတ်လမ်းဖွဲ့ကောင်းသူဟူ၍ နှစ် မျို့ ရှိရာ သခင်မြသန်းမှာ ဇာတ်လမ်းအဖွဲ့ကောင်းသူဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင်လောမသိ။ နောင်တွင် သူသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရုပ်ရှင်အများဆုံးရိုက်ရသောဝတ္ထုများကို ရေးသည့် စာ ရေးဆရာဖြစ်လာခဲ့လေသည်။

သူနှင့်ကျွန်တော်သည် ၁၉၆၇ ခုနှစ်အထိ လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ ဖြစ်ခဲ့ကြသော်လည်း တစ်ခါမှ အတူခရီးမသွားဖူးခဲ့။ မိုးမိတ်ခရီးသည် သူနှင့်ကျွန်တော် ပထဆုံးအကြိမ်နှင့် နောက် ဆုံးအကြိမ် သွားဖူးသည့်ခရီးဖြစ်လေသည်။ ခရီးအတူသွားလိုက်သည့်အခါတွင်မှ သခင်မြသန်း သည် အယူအဆအရေးရာကိစ္စများတွင် မာကျောသလောက် လူမှုရေးကိစ္စများတွင် ပျော့ ပြောင်းသူ၊ နိုင်ငံရေးကိစ္စများတွင် စိတ်တိုသလောက် လူမှုရေးကိစ္စများတွင် သည်းခံတတ်သူ၊ နိုင်ငံရေးကိစ္စများတွင် ကျားတစ်ကောင်လိုဟိန်းနေသော်လည်း လူမှုရေးကိစ္စများတွင် သိုးငယ် ကလေးတစ်ကောင်လို နူးညံ့သူဖြစ်ကြောင်းကို တွေ့လာရသည်။ တစ်ခါတွင် သူသည် အာဏာရ နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးကို မျက်နှာတည့်တည့်ကြည့်၍ အပြင်းထန်ဆုံး စကားလုံး များဖြင့် တိုက်ခိုက်နေသော်လည်း တစ်ကြိမ်တွင် သူ့အား ဘတ်စ်စကားစပယ်ယာက အော်ဟစ် ငေါက်ငမ်းနေသည်ကို ပြုံးပြုံးဖြင့် နားထောင်နေသည်ကို တွေ့ရဖူးသည်။

မိုးမိတ်သို့အသွားတွင်လည်း မန္တလေးတွင် ကြိုရောက်နေသော ကျွန်တော့်ကို ငါးရက်

လောက် စောင့်နေရသည်။ သို့ရာတွင် သူမသည်းညူ။ ညနေတိုင်း ဆရာဝန်ဆီသွား ဆေးထိုး နေရလောက်အောင် နေထိုင်မကောင်းသည့်ကြားထဲကက တည်းခိုခန်းတစ်ခုက ခုတင်ကလေး ပေါ်တွင် လှဲရင်း ကျွန်တော့်ကို စိတ်ရှည်လက်ရှည် စောင့်နေသည်။

ထိုခရီးသည် သူနှင့်ကျွန်တော်သည် နှစ်ပေါင်းသုံးဆယ် ဆက်ဆံလာသည့်အတွင်း ပထမဆုံးနှင့်နောက်ဆုံးအကြိမ်သွားသည့်ခရီးဖြစ်ကြောင်းကို သူလည်းမသိ ကျွန်တော်လည်း မသိ။ ယခုဆိုရင် ဆယ်နှစ်ပင် ကြာခဲ့ပြီ။

*

ဒိုင်ယာရီ စာမျက်နှာများပေါ်မှ ခရီးစဉ်။

မိုးမိတ်ခရီးသွားဆောင်းပါးကို ရေးမည်ပြုသည့်အခါ ကျွန်တော့်မှတ်ဉာဏ်ထဲတွင် အချို့ရုပ်ပုံလွှာများသာ သစ်လွင်ပြီး အချို့ရုပ်ပုံကားချပ်များမှာ မှေးမှိန်ကုန်ကြလေပြီ။ ထို့ ကြောင့် ဒိုင်ယာရီစာမျက်နှာများကို လှန်လှောကြည့်ရ၏။ ၁၉၇၆ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၂၀ ရက် နေ့စွဲ ခေါင်းစဉ် အောက်တွင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရလေသည်။

“မန္တလေးက ၁၀. ၅၅ မှာ လေယာဉ်ထွက်ပြီး ဟဲဟိုးကို ၁၁. ၃၀ မှာ ရောက်တယ်။ ဟဲဟိုးက ၁၁. ၄၅ မှာထွက်ပြီး မိုးမိတ်ကွင်းကို ၁၂. ၃၁ မှာ ဆိုက်တယ်။ မိုးမိတ်ကွင်းမှာ စာ ဆိုတော် ကော်မတီက လာကြိုတယ်။ စည်စည်ကားကားပါပဲ။ အားနာစရာကောင်းလှသည်။ ဒါတောင် ရိုးရာအကတွေနဲ့ဖြေဖျော်ဖို့ အစီအစဉ်တွေကို ဖျက်လိုက်ရသတဲ့။ လေယာဉ် မသေ ချာလို့တဲ့”

“ညနေပိုင်းမှာ ရွှေဇာလီရွာဘက်ကို လမ်းလျှောက်ထွက်တယ်။ မိုးမိတ်နဲ့ရွှေဇာလီ ကြားမှာ တံတားအိုကြီးတစ်ခုရှိတယ်။ နမ့်မိတ်ချောင်းကို ကူးထားတဲ့တံတားအိုကြီး၊ နမ့်မိတ် ချောင်းနဲ့နမ့်မောင်းချောင်းက မြို့ထိပ်က ဆုတောင်းပြည့်စေတီခြေရင်းမှာ သွားဆုံကြတယ်။ နမ့်မိတ်ရဲ့အဓိပ္ပာယ်က နမ့်=ရေး+မိတ်=ဓား၊ ဓားမြှောင်ချောင်းတဲ့။ နမ့်မောင်းရဲ့အဓိပ္ပာယ်က နမ့်=ရေး+မောင်း=မျှော်ကြည့်ခြင်း မျှော်ကြည့်ချောင်းတဲ့။ ရွှေဇာလီရွာကလေးက လယ်သမား ရွာကလေး၊ ကိုသန်းဖေဆိုတဲ့လူတစ်ယောက်ကို တွေ့ရတယ်။ လူက စာပေဝါသနာအိုး စာတော်

တော်ဖတ်တယ်။ လယ်လဲလုပ်တယ်၊ ထုံးလဲဖုတ်တယ်၊ သစ်လဲခုတ်တယ်၊ ကလေးတွေကိုလဲ စာသင်ပေးတယ်”

ဒိုင်ယာရီ စာမျက်နှာကိုလှန်ကြည့်လိုက်သည့်အခါတွင် ကိုသန်းဖေ၏ ရုပ်ပုံပေါ်လာလေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ညနေပိုင်းတွင် ဘာမှလုပ်စရာ မရှိသဖြင့် မြို့အနီးပတ်ဝန်းကျင်ကို ကိုမိုးကျော်အောင်နှင့်အဖွဲ့ကလိုက်ပြသည်။ ရွှေဇာလီသို့သွားသည့်တံတားအိုကြီးမှာ နမ့်မိတ်ချောင်းကို ဖြတ်ထားသောတံတားအိုကြီးဖြစ်ပြီး တော်တော်ရှည်သည့်သစ်သားတံတားကြီး ဖြစ်သည်။ နွားလှည်း၊ လူ၊ စက်ဘီး စသည့်တို့သည် ထိုတံတားပေါ်မှပင် ဖြတ်ရလေသည်။ နမ့်မိတ်ချောင်းကား အစဉ်ရေစီးနေသော ချောင်းဖြစ်၏ ။ ကျွန်တော်တို့သွားသည့်အချိန်မှာ ရေနည်းချိန် ဆောင်းတွင်းဖြစ်သည့်တိုင် ရေစီးသန်ဆဲဖြစ်၏ ။ အချို့နေရာများတွင်မူ သောင်တွေ ထွန်းနေလေပြီ။ ကျောက်ထုအနီးမှာ ယောချောင်းကို ကျွန်တော် သတိရမိလေသည်။ ယောချောင်းထဲတွင် ဆန်ဖွပ်သည့်ရေရဟတ်ကြီးများကို တွေ့ရသော်လည်း နမ့်မိတ်ချောင်းနားတွင်မူ ရေရဟတ်တို့ကို မတွေ့ရ။

ကျွန်တော်သည် မိုးမိတ်ခရီးသွားဆောင်းပါးကို “ရွှေဇာလီအလွမ်း” ဟူ၍ အမည်တပ်လိုက်သော်လည်း အမှန်အားဖြင့်မူ မိုးမိတ်နှင့်ရွှေဇာလီသည် တခြားစီဖြစ်ပါသည်။ မိုးမိတ်နှင့်ရွှေဇာလီသည် နမ့်မိတ်ချောင်းတသွယ် ခြားနေသောနေရာများ ဖြစ်ပါသည်။ မိုးမိတ်ဟူသော အမည်သည်လည်း ကဗျာဆန်ပါသည်။ ရွှေဇာလီဟူသောအမည်သည်လည်း ကဗျာဆန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော့်ခေါင်းထဲတွင် ရွှေဇာလီဟူသော အမည်ပေါ်လာသဖြင့် ထိုအမည်ကို ခေါင်းစဉ်တပ်လိုက်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ရွှေဇာလီမှ ကိုသန်းဖေကား အရပ်ခပ်ရှည်ရှည်၊ ခပ်ကိုင်းကိုင်း၊ အသားညိုညို၊ ဆံပင်တိုတိုနှင့်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်တက်ခါစက မန္တလေးတွင် ကျွန်တော်နှင့် တောင်သူလယ်သမားလှုပ်ရှားမှုများ၊ အလုပ်သမားလှုပ်ရှားမှုများတွင် အတူလုပ်ကိုင်ခဲ့ဖူးသည့်မိုးမိတ်သားမှာလည်း ကိုသန်းဖေပင် ဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် ထိုကိုသန်းဖေက အရပ်ပုပျတ်ပျတ်၊ အသားဖြူဖြူ၊ ပါးမြိုင်မွှေးစိမ်းစိမ်းနှင့်ဖြစ်၏ ။ မိုးမိတ်ကိုသန်းဖေသည် ဗမာ့ကာကွယ်ရေးတပ်မတော်မှဖြစ်ပြီး ကမာရွတ်တွင် ဂျပန်တစ်ယောက်ကို သတ်ခဲ့မိသဖြင့် တပ်မှထွက်ကာ အစောကြီး ဝရမ်းပြေး

ရသူဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်ပြန်ဝင်ခါစက ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ လှုပ်ရှားမှုထဲတွင် ပါဝင်ခဲ့ပြီး နောက် ယခုနေ့အထိ မတွေ့ရတော့။ ဘယ်ဆီဘယ်စခန်းကို ရောက်နေပြီဟုလည်း သတင်း မကြားရတော့ပြီ။

ရွှေဇာလီမှ ကိုသန်းဖေမှာ လယ်သမားဖြစ်လေသည်။ သူသည် လယ်လုပ်ငန်းအားချိန် တွင် ထုံးလည်း ဖုတ်သည်၊ သစ်လည်း ဖုတ်သည်။ အင်္ဂလိပ်စာတတ်သဖြင့် ညတွင် ကလေး တွေကိုလည်း အင်္ဂလိပ်စာသင်ပေးလေသည်။ ကိုသန်းဖေသည် မြမျိုးလွင်၏ ‘ဤလူ့ဘောင်’ ဝတ္ထုထဲက ဇာတ်လိုက်လို ကျေးလက် တောရွာ ပြုပြင်ရေးသမားဖြစ်လေသည်။ စာတွေနင်း ကန်ဖတ်ပြီး စာအုပ်ထဲက အမှန်တရားတွေကို ပြောလွန်းသဖြင့် ‘ခွစာ’ ဖြစ်နေသည်ဟု ကို သန်းဖေက သူ့ကိုယ်သူ ဝေဖန်ရေး လုပ်ပြသည်။ သူနှင့်စကားပြောကြသည့်အခါတွင် သူ့ဝေဖန် ရေးသည် မှန်သင့်သလောက် မှန်သည်ကို တွေ့၏ ။

ကိုသန်းဖေသည် ကျွန်တော်တို့ကို စားဖွယ်သောက်ဖွယ်တို့ဖြင့် ဧည့်ခံကျွေးမွေးပြီး နောက်ထပ် အိမ်တစ်အိမ်သို့ ခေါ်သွားလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ကို ဧည့်ခံကျွေးမွေးရန် စာရင်း ပေးထားသည့်အိမ်ဟု သိရ၏ ။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ ဘာမျှမစားနိုင်တော့ပြီ။

အိမ်ရှင်မှာ ‘မလှဘူး’ ဆိုသည့်မိန်းမတစ်ယောက် ဖြစ်၏ ။ မလှဘူးသည် ကျွန်တော့် စာ ဖတ်ပရိသတ်တစ်ဦးဖြစ်ပြီး မိုးမိတ်မြို့ထဲရှိ ရုံးတစ်ရုံးတွင် စာရေးမအဖြစ် အမှုထမ်းလျက်ရှိ၏ ။ မလှဘူးဟု အမည်တွင်ထားသော်လည်း တော်တော်လှသည့် မိန်းမတစ်ယောက်ဖြစ်ပါသည်။ လှဘူးဟူသော အမည်သည် မဟုတ်အနက် ထွက်သလော၊ သို့တည်းမဟုတ် အလှတွေစုနေ သောဗူးဟု အနက်အဓိပ္ပာယ် ထွက်သလော၊ ဆိုသည်ကိုမူ ကျွန်တော်မသိပါ။ သို့ရာတွင် မိန်း ကလေးများတွင် မှည့်ခဲသောအမည်ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော့်အဖို့ ဆန်းနေလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရွှေဇာလီရွာကို လှည့်ပတ်ကြည့်ရှုပြီးနောက် တည်းခိုရာဦးပွနှင့် ဒေါ်နန်းဆွယ်တို့အိမ်ကို ပြန်လာကြသည်။ ဦးပွနှင့်ဒေါ်နန်းဆွယ်တို့အိမ်မှာ တော်တော်ကြီး သည့် တစ်ထပ်အိမ်ကြီးဖြစ်၏ ။ သစ်ပေါသည့်အရပ်ဖြစ်၍ သစ်မာများဖြင့် ဆောက်ထားသော ခေတ်မီအိမ်ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့ ညစာစားနေကြစဉ် ကိုမိုးကျော်အောင်နှင့်လူငယ်များ ရောက်လာကြ

သည်။ မိန်းကလေးများ၏ခေါင်းဆောင်မှာ ဒေါ်မြမြဖြစ်လေသည်။ ဒေါ်မြမြမှာ အသားညိုညို၊ ပိန်ပိန်ပါးပါးနှင့်ထက်မြက်သောရုပ်လက္ခဏာရှိသည့် ကျောင်းဆရာမတစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး ထိုအချိန်က လမ်းစဉ်လူငယ်တွင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဆောင်ရွက်နေသည်။ သူနှင့်အတူ တင်တင်ဝင်း၊ ခင်ပြုံးထွေး၊ မြင့်မြင့်ဖြူ၊ ခင်မြင့်မြင့် စသည့်မိန်းကလေးများနှင့် အောင်ရဲဝေ၊ အောင်မြင့်ခိုင်၊ ကျော်စိုးလွင်၊ စန်းညွန့်အောင် စသည့်လူငယ်ကလေးတွေ ပါလာကြသည်။ အချို့မှာ မိုးမိတ်ရှမ်းအမျိုးသားအမျိုးသမီးလေးများဖြစ်ပြီး အချို့မှာလည်း ပြည်ပမှလာ၍ အမှုထမ်းနေကြသော လူငယ်များဖြစ်၏။ သူတို့အားလုံးမှာ အသက်နှစ်ဆယ်နှင့်အစိတ်အတိုင်းရှိလူရွယ်များဖြစ်ကြ၏။ မိုးမိတ်စာဆိုတော်ပွဲကို ကျင်းပနိုင်ရန် သူတို့သည် မုန့်ဟင်းခါးရောင်း၍ ရန်ပုံငွေရှာခဲ့ကြ၏။ ရှမ်းခေါက်ဆွဲရောင်း၍ ရန်ပုံငွေရှာခဲ့ကြ၏။ လူငယ်များ၏ဆန္ဒအရ လူငယ်များ၏လုပ်အားဖြင့် ကျင်းပသည့် စာဆိုတော်ပွဲကြီးဖြစ်ပြီး မိုးမိတ်မြို့၏ ပထမဆုံးအကြိမ် စာဆိုတော်ပွဲလည်း ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် စိတ်အားထက်သန်သော သူတို့တတွေကိုကြည့်၍ ပီတိဖြစ်ကြရသည်။ သည်လို လူငယ်တွေကိုကြည့်၍ ကျွန်တော်တို့ စာပေ၏ အနာဂတ်အတွက် အားတက်ကြရသည်။

ညွှန်သည်တွေ ပြန်သွားသည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် တည်းခိုသည့်အိမ်ရှင် ဦးလေးပု၏ဇနီးဒေါ်နန်းဆွယ်နှင့် စကားကောင်းနေကြသည်။ ဒေါ်နန်းဆွယ်ခေါ်ပါဆွယ်သည် ကျွန်တော်တို့အတွက် မီးဖိုပေးပြီး စော်ဘွားနှုတ်ခမ်းမွေးလက်ဖက်ခြောက်ကို လှော်ခတ်ထားသည့် ရေနွေးကြမ်းကျကျ တင်းဝါးနှင့် ချေသားခြောက်ဖုတ်တို့ကို ယူလာကာ ကျွေးမွေးပြန်သည်။ သခင်မြသန်းမှာ ကောင်းကောင်းနေမကောင်းသဖြင့် စောစောအိပ်ရာသို့ဝင်လေပြီ။ ကျွန်တော်၊ ကိုမိုးအောင်ကျော်နှင့်ဒေါ်နန်းဆွယ်တို့သာ ကျန်တော့သည်။

ပါဆွယ်အကြောင်းက ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်လိုပဲ စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတယ်။ ပါဆွယ်ရဲ့ အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ဆရာ့ကို ပြောပြပါလားဟု ကိုမိုးအောင်ကျော်က ဒေါ်နန်းဆွယ်ခေါ်ပါဆွယ်ကို တိုက်တွန်းသည်။

ဒေါ်နန်းဆွယ်သည် ကျွန်တော်တို့ထက်ကြီးလျှင် လေးငါးခြောက်နှစ်မျှ ကြီးလိမ့်မည် ထင်သည်။ အရပ်မြင့်မြင့်၊ ပိန်ပိန်ပါးပါး၊ မျက်လုံးများက ယခုတိုင် တောက်ပကာ နှုတ်ခမ်းက အစဉ်ချိုပြုံးလျက်။ ကျွန်တော်တို့တည်းခိုခဲ့သည့်တစ်ပတ်အတွင်း ဒေါ်နန်းဆွယ်၏ မျက်နှာသည် တည်နေသည်ကို မတွေ့ရ။ အစဉ်အမြဲ ချိုပြုံးလျက်ရှိသည်။ နဖူးက မဟာနဖူးဖြစ်ပြီး အသားခပ်ဖြူဖြူနှင့်ဖြစ်၍ တကယ့်ရှမ်းအမျိုးသမီး၏ ပကတိရုပ်မျိုးရှိသူ ဖြစ်သည်။

ပါဆွယ်ခေါ် ဒေါ်နန်းဆွယ်၏ အမည်ရင်းမှာ အဲနန်းဆိုင်းမိုင် ဖြစ်၏။ သူ့အဖေ ဦးကာလိန်သည် တိုက်သူကြီးတစ်ဦးဖြစ်၏။ အဲနန်းဆိုင်းမိုင်ခေါ် ပါဆွယ်ဆယ်နှစ်သမီးလောက်တွင် သူ့ကို မိုင်ရယ်စော်ဘွား၏ မဟာဒေဝီထံတွင် အခြွေအရံအဖြစ် ခံစားရသည်။ အဲနန်းဆိုင်းမိုးခေါ် ပါဆွယ်သည် မြင်းစီးလည်း ကျွမ်းသည်။ သေနတ်ပစ်လည်း လက်ဖြောင့်သည်။ ထို့ကြောင့် သူ့ကို မဟာဒေဝီက သဘောကျကာ အပါးတွင် အမြဲခေါ်ထားသည်။ အဲနန်းဆိုင်းမိုင်၏ ဖခင်သည် နောင်သော တောပုန်းဖြစ်သွားလေသည်။ အဲနန်းဆိုင်းမိုင်မှာ စော်ဘွား၏ ဟော်တွင် ကျန်ရစ်ခဲ့၏။ ထိုစဉ် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်လာသဖြင့် မိုင်းရယ်စော်ဘွားနှင့် မဟာဒေဝီသည် သံလွင်မြစ်အနီးရှိ ဘီလူးမဂူသို့ စစ်ပြေးကြသည်တွင် အဲနန်းဆိုင်းမိုင်းလည်း ပါသွားလေသည်။ သူတို့တသိုက်သည် တောင်စောင်းတွင် သဘာဝအလျောက်ရှိနေသည့်လိုက်ဂူကြီး တစ်ခုတွင် နေကြရသည်။ ရှမ်းပြည်နယ်ကို ဂျပန်အုပ်ချုပ်ရေးစတင်နေသာအခါ ဂျပန်က ခေါ်သဖြင့် မိုင်းရယ်စော်ဘွားလည်း ကွန်ဟိန်းသို့ရောက်လာသည်။ ကွန်ဟိန်းအနီးက နမ့်ပန်ချောင်းကူးတို့ဆိပ်တွင် အဲနန်းဆိုင်းမိုင်သည် အဖေနှင့်ပြန်တွေ့ရ၏။ သို့ရာတွင် အမေမှာ တောပုန်းဘဝတွင် ပြေးရင်းလွှာရင်း ကွယ်လွန်ခဲ့လေပြီ။ အဲနန်းဆိုင်းမိုင်းသည် မိုင်းရယ်စော်ဘွား၏ မဟာဒေဝီတို့အတွက်လည်း ထမင်းချက်ရသည်။ ဧည့်သည်စောင်သည်များလာလျှင်လည်း သူပင် ထမင်းချက်ကျွေးရသည်။ တစ်နေ့ ဂျပန်စစ်ဗိုလ်ဧည့်သည်တွေ လာသဖြင့် ဟော်အပေါ်ထပ်သို့ ထမင်းသွားပို့ရာ ဟော်အောက်တွင် အသတ်ခံရအံ့ဆဲဆဲ လူတစ်ယောက်အား ကားစင်တင်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အဲနန်းဆိုင်းချင်း သေသေချာချာ ကြည့်လိုက်သည့် အခါတွင် ထိုလူမှာ သူ့အဖေ၏ သူငယ်ချင်း တောပုန်းတစ်ယောက်ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရ၏။ အဲနန်းဆိုင်းမို့သည် ဟော်အောက်သို့ ဆင်းလာကာ သူ့အဖေ၏ သူငယ်ချင်းကို ကြီးမြေလွတ်

ပေးလိုက်ပြီးနောက် တောင်ပေါ်သို့ လိုက်ပို့သည်။ စခန်းသို့ပြန်လာသည့်အခါတွင် သူ့ကို ဂျပန် တွေ လိုက်ရှာနေသဖြင့် စခန်းသို့မပြန်ရဲတော့ဘဲ သင်္ချိုင်းကုန်းရှိ စော်ဘွားမယ်တော်၏ ဂူထဲ တွင် ပုန်းနေရသည်။ သူ့အဖေလည်း မိုင်းရယ်စော်ဘွားထံသို့ မပြန်ရဲသဖြင့် မိုးမိတ်နယ်သို့ ရှောင်တိမ်းကာ ကွန်ပိုင်ရွာအုပ်အဖြစ် အမှုထမ်းသည်။ နောင်တွင် မိုင်းရယ်စော်ဘွားအမျက် ပြေ၍ သူ့အဖေကို ပြန်ခေါ်ကာ နယ်ပိုင်ခန့်သည့်အခါတွင်မှ အဲဒီနန်းဆိုင်းမိုင်းလည်း အဖေနှင့် အတူမိုင်းရယ်နယ်သို့ ပြန်လာခဲ့လေသည်။

မီးလင်းဖိုမှ မီးရောင်ထိန်ထိန်တဲတွင် ပါဆွယ်ခေါ် အဲဒီနန်းဆိုင်းမိုင်း၏ မျက်နှာသည် အ သွင်အမျိုးမျိုးပြောင်းနေ၏။ တစ်ခါတရံတွင် ပြုံးနေသည့်နှုတ်ခမ်းသည့်မဲ့သွား၏။ တစ်ကြိမ် တစ်ကြိမ်တွင်လည်း ကွေးညွတ်နေသည့်သူ့မျက်ခုံးသည် တွန့်သွား၏။ တစ်တုံတစ်တုံတွင်လည်း တောက်ပနေသည့်သူ့မျက်လုံးများသည် ထိန်လန်သည့်ဟန် ပြူးကျယ်သွားကြ၏။ အဲဒီနန်းဆိုင်း မိုင်းခေါ်ပါဆွယ်ကား သတ္တိကောင်းသလို အပြောလည်း ကောင်းသူဖြစ်လေသည်။

အဲဒီနန်းဆိုင်းမိုင်း၏ အကြောင်းကို ဝတ္ထုရေးမည်ဟုစိတ်ကူးကာ မှတ်စုမှတ်ရာတို့ကို ကျွန်တော်မှတ်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၀ ခုနှစ် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းသို့ စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲ သွားခဲ့ရာ လားရှိုးဟောပြောပွဲ၌ ကျွန်တော်တို့ဟောပြောပွဲသို့ တတ်လာသော အဲဒီနန်းဆိုင်းမိုင်း ခေါ်ပါဆွယ်ကို တွေ့သဖြင့် သူနှင့်တွေ့ပုံကို ‘လှမ်းမောဖွယ်ကမ္မောဇ’ခရီးသွားဆောင်းပါးတွင် ကျွန်တော်ထပ်၍ ရေးခဲ့ပါသေးသည်။ သို့ရာတွင် သူ့အကြောင်းကိုကား ယခုတိုင် ဝတ္ထုရေး ဖြစ်ခဲ့သေးပါ။ မိုးမိတ်သို့ နောက်တစ်ခေါက် ရောက်မှသာ ထိုဝတ္ထုကို ရေးနိုင်မည်ထင်ပါသည်။

*

အင်ကြင်းပွင့် ခံစားမှုနှင့် အာဖရိကန်ဒေစီခံစားမှု

နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် မိုးမိတ်ဈေးထဲသို့ ကျွန်တော်တို့ လမ်းလျှောက်ကြည့်ကြ၏။ မိုးမိတ်ဈေးတွင် ရှမ်းများ၊ ကချင်များ၊ ပလောင်မများနှင့်လီရှောများကို အများဆုံး တွေ့ရပြီး

မုန်ညှင်းချဉ်၊ ပရေ ဆေးစိမ်အရက်၊ ဂျပ်စောင်၊ လွယ်အိတ်၊ လက်ဖက်ခြောက် စသည့်တို့ကို အများအားဖြင့် ရောင်းကြလေသည်။

ဇန်နဝါရီလ ၂၁ ရက်နေ့စွဲ ခေါင်းစဉ်ဖြင့် ကျွန်တော်နေ့စဉ်မှတ်တမ်းထဲတွင် အောက် ပါအတိုင်း ကျွန်တော်ရေးခဲ့သည်။

“ပါဆွယ်တို့အိမ်မှာ မနက်စာစားပြီး ယမ်းတောင်ကို သွားကြတယ်။ ယမ်းတောင်က မိုးမိတ်နှင့်ခြောက်မိုင်ကျော်ကျော်လောက်ဝေးတယ်။ လမ်းမှာ အုန်းမကြောဆိုတဲ့ရွာလေးကို ဖြတ်တယ်။ အုန်းမကြောတဝိုက်မှာ ကြံခင်းတွေစိမ်းစိုနေလေရဲ့။ လယ်ကွင်းတွေကလဲ တော် တော်များတယ်။ နာမည်ကျော်မိုးမိတ်ဆန်(မိုးကောက်ဆန်)ဟာ ဒီလယ်တွေက ထွက်တဲ့ဆန်ပဲ။ အီလွန်းလို့ မစားနိုင်ဘူး။ ယမ်းတောင်ပေါ် တက်တက်ပြီး ကျောက်တူးတဲ့တွင်းတွေကို ကြည့် တယ်။ လမ်းတဝက်မှာ မိုးရွာချလို့ အားလုံး မိုးရေတွေ ရွှံ့စိုကုန်ကြတယ်”

“သခင်မြသန်းနဲ့ကျွန်တို့လူတသိုက်ကတော့ မော့လို့ဆိုပြီး တောင်ခုလတ် နတ်စင်က လေးနားမှာ ကျန်ရစ်ခဲ့ကြတယ်။ တောင်ထိပ်နားရောက်အောင်တက်ပြီး ကျောက်တွင်းတွေကို ကြည့်ကြတယ်။ တောင်ပေါ်က ပြန်ဆင်းလာပြီး စမ်းချောင်းနားမှာ မြုန်းဆေးတာကို ဝင် ကြည့်ကြတယ်။ ကိုယ်တိုင်လဲ သုံးလေးဗန်းလောက် ဝင်ဆေးကြည့်တယ်။ ပြောလောက်တဲ့ ကျောက်မျိုးကို မတွေ့ရဘူး။ ပတ္တမြားကို အနီတဲ့။ နီလာကို အပြာတဲ့။ ယမ်းတောင်တဝိုက်က အနီရော အပြာရော ထွက်တယ်။ ကိုယ်ပိုင်ဆေးလို့ရတဲ့ကျောက်တွေကို ကြည့်လိုက်တော့ မ ကောင်းဘူး လုံးချောတွေချည်းပဲ။ တာပလာကွက်ပေါ်တဲ့ကျောက်မှ ကောင်းသတဲ့။ ကျောက် တွင်းတူးသမားရဲဘော်က ကိုယ်ဆေးလို့ရတဲ့ကျောက်တွေကို ကိုယ့်အတွက် လက်ဆောင် ယူ သွားလို့ပြောတာနဲ့အမှတ်တရပစ္စည်းအဖြစ်နဲ့ လေးငါးလုံးလောက် ယူခဲ့တယ်။ ကိုယ်မြုန်းဆေး နေတာကို ဦးသက်ဝေ(ရွှေလင်းသက်ဝေ)က ဓာတ်ပုံရိုက်တယ်။ ခုတလောမှာ ကျောက်တွင်းတူး တဲ့လူတွေကို ဖမ်းလို့ ကျောက်တွင်းတဝိုက်မှာ လူသိပ်မရှိလှဘူး။ ချောင်ကြိုချောင်ကြားမှာ ခိုး တူးနေတဲ့လူသုံးလေးဦးလောက်ပဲ တွေ့ရတယ်။ ကျောက်တူးရတာ ဆန်စာ၊ ရေစာတောင် မရပါ ဘူးလို့ညည်းလိုက်ကြတယ်။ စမ်းချောင်းလေးနားက တောင်နီဆိုတဲ့ရွာကလေးမှာ ခင်ပြုံးထွေး တို့၊ လှလှအေးတို့တသိုက်ကမူ လက်ဖက်ရည်နဲ့မုန့်နဲ့ အဆင်သင့်စောင့်နေကြတယ်။ မိုးရွာတော့

တောင်ခိုးတွေပြန်ပြီး တစ်တောလုံး မှိုင်းနေတယ်”

ကျွန်တော်တို့မရောက်ခင် လေးငါးနှစ်ကမူ ထိုယမ်းတောင်တဝိုက်တွင် ကျောက်တူးသူတို့၏ တဲစခန်းများ ဈေးဆိုင်များဖြင့် စည်ကားလှသည်ဆို၏။ ကျွန်တော် တက်ကြည့်သည့် ယမ်းတောင်ပေါ်မှ ကျောက်တွင်းမှာ ပေလေးငါးဆယ်ခန့်နက်၏။ ကံကောင်းလျှင် ထိုပေလေးငါးဆယ်အနက်တွင် ကျောက်အောင်သွားသူတွေလည်း ရှိသည်။ တချို့လည်း ပေလေးငါးဆယ်ပေအနက်သို့ ရောက်မှဘေးသို့ကွေးကာ ဥမင်ဖောက်ပြီး တောင်အောက်သို့ ဝင်တူးသည့်အခါမျိုးလည်း ရှိသည်။ တန်းတွေ၊ ဒေါက်တွေဖြင့် စနစ်တကျတူးခြင်း မဟုတ်။ ဖြစ်သလို တူးထားသည့်ကျင်းများဖြစ်သဖြင့် မကြာခဏမြေပျို၍ မကြာခဏ အသက်ဆုံးရှုံးကြရသည်ဟု ကိုမိုးကျော်အောင်နှင့်ဦးသက်ဝေတို့က ပြောပြသည်။

ကျွန်တော်တို့တတွေ ယမ်းတောင်ပေါ်သို့ တက်ကြသည့်အခါတွင် သခင်မြသန်းမှာ တောင်ထိပ်ရောက်အောင် မတက်နိုင်။ မောသည်ဟုဆိုကာ လမ်းတဝက်တွင် ထိုင်၍ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ယမ်းတောင်က အပြန်တွင် ကျွန်တော်တို့ မနားနိုင်သေးပါ။ တောင်နီဆိုသည့်ရွာက လေးအနီးမှဖြတ်၍ ဘုရားတောင်ခေါ် ရွှေမြင်တင်စေတီသို့သွား၍ ဖူးကြသည်။ စေတီမှာ တော်တော်မြင့်သည့် တောင်ထိပ်တွင် တည်ထားသဖြင့် ထိုတောင်ပေါ် သို့လည်း သခင်မြသန်း မတက်နိုင်တော့ပါ။ သူ့ကို သူငယ်လေးနှစ်ယောက်သုံးယောက်နှင့် တောင်အောက်တွင် ထားပစ်ခဲ့ပြီး ကျွန်တော်တို့တဆိုက်ချည်း တောင်ပေါ်သို့ တက်လာခဲ့ကြသည်။ တောင်ခါးပန်းတွင် အင်ကြင်းတောကြီးကို တွေ့ရသည်။ ဘုရားပွဲကျင်းပချိန် တပေါင်းလဆိုလျှင် အင်ကြင်းပန်းတွေ ရဲ့ပ တောင်းခတ်အောင် ပွင့်ပေလိမ့်မည်။ ကျွန်တော်သည် ငယ်ငယ်က သင်ခဲ့ဖတ်ခဲ့ရသည့် လုမ္ဗိနီ အင်ကြင်းဥယျာဉ်ကြောင့်လား၊ ဦးပုည၏ဆန္ဒနိဆင်မင်းဝတ္ထုကြောင့်လား၊ ဘာကြောင့်မှန်း မသိ အင်ကြင်းပန်းသည် ဆွယ်ပျံ့ဖွယ်၊ လွှမ်းမောဖွယ်ပန်းဟုထင်ကာ အင်ကြင်းပန်းတွေတိုင်း ရင်ခုန်တတ်ပါသည်။ ကျွန်တော့်တွင် အင်ကြင်းပွင့်ဝေဒနာရှိသူဖြစ်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်က လမ်းလျှောက်ရင်း ဈေးတစ်ဈေးတွင် အင်ကြင်းပန်းတွေတွေ့သဖြင့် ဈေးကြီးပေး တယုတယ ဝယ်ခဲ့သည်။ အိမ်ရောက်သည့်အခါတွင် သမီးတွေက ဘာပန်းကြီးတွေမှန်းလဲ မသိဘူးဟု ပြောကြသည်။ ကျွန်တော်က အင်ကြင်းပန်းအကြောင်းကို ရှည်လျားစွာ ရှင်းပြရ၏။ သူတို့သည် အင်ကြင်းပန်းတွေကို မသိကြတော့။ အင်ကြင်းပန်းခံစားချက်တို့ မရှိကြတော့။ စပိုက်ဒါဩ

ကစ်၊ အာဖရိကန်ဒေစီနှင့်ဒန်းစင်းလေးဒီလောက်ကိုသာ သိကြတော့သည်။ ပန်းချင်းတူလျှင် နိုင်ငံခြားပန်းကိုမူ လှသည် မွှေးသည်ဟုထင်နေကြလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့မျိုးဆက်နှင့် သူတို့မျိုးဆက်သည် သည်မျှခံစားချက်ချင်း ကွာဟသွားကြရသလော။

ဘုရားတောင်ပေါ်သို့ ကျွန်တော်ရောက်သွားသည့်အချိန်မှာ ပြာသိုလကြီးဖြစ်၍ အင်ကြင်းပန်းတို့ နီကျာအရောင်ဖြာနေသည်ကို ကျွန်တော် မမြင်ခဲ့ရ။

ရွှေမြင့်တင်ကို ရှမ်းဘာသာဖြင့် ‘ဖရားလွိုင်စေတီ’ဟုခေါ်ပြီး သက္ကရာဇ် ၁၀၅၄ ခုနှစ် တွင် မိုးမိတ်စော်ဘွားသိုဝ်စီဖက ထီးတင်ခဲ့သည်ဟု ကျောက်စာတွင် ထိုးထားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ဘုရားတောင်မှ ကျွန်တော်တို့ ပြန်လာသည့်အခါတွင် တော်တော်မိုးချုပ်နေလေပြီ။

*

စာဆိုတော် ဟောပြောပွဲ

ဇန်နဝါရီလ ၂၂ ရက်နေ့ နေ့လယ် ၁၁ နာရီတွင် မိုးမိတ်မြို့၏ ပထဆုံးအကြိမ် စာဆိုတော်ဟောပြောပွဲကို သစ်ဆန်းရုပ်ရှင်ရုံတွင် ကျင်းပသည်။ အရောက်အပေါက်နည်းသော ဒေသဖြစ်၍ သည်လောက်လူစည်ကားမည်ဟု ကျွန်တော်မထင်ခဲ့။ ယခုမူ ပရိသတ်သည် ကျွန်တော်တို့ထင်သည်ထက် များပြားကာ ကျွန်တော်ထင်သည်ထက် စိတ်ဝင်စားသည်ကို တွေ့ရ၏။ ကျွန်တော်သည် စာဆိုတော်ပွဲများတွင် အကြောင်းအရာတစ်ခုတည်းကိုသာ ပြောလေ့ရှိသည်။ ဘယ်နေရာရောက်ရောက် ထိုအကြောင်းအရာကိုပင် ပြောပါသည်။ သို့ရာတွင် မိုးမိတ်ကား နယ်သစ် ဖြစ်၏။ ကျွန်တော်တို့ မရောက်ဖူးသေး။ ထို့ကြောင့် ခါတိုင်းပြောနေကျ အကြောင်းအရာကို မပြောပဲ အကြောင်းအရာသစ်ကို ပြောလိုက်လေသည်။ ထိုအကြောင်းအရာမှာ မြန်မာကဗျာ ဖြစ်ပေါ်တိုးတက်ပြောင်းလဲလာပုံ အကြောင်းဖြစ်၏။ မြန်မာကဗျာသည် မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ မည်သို့ပေါ်ထွက်လာခဲ့ကြောင်း၊ ထိုသို့ပေါ်ထွက်လာခဲ့သော ကဗျာသည် လူ့ဘောင်ကို မည်သို့တဖန်ပြန်၍ အကျိုးဖြစ်ကြောင်းစသည့်တို့ကို အနန္တသူရိယ၏ ‘သူတည်းတစ်ယောက်’ အစချီအလင်္ကာမှ မင်းသုဝဏ်၏ ပျဉ်းမငုတ်တိုအထိ အကျဉ်းရုံး၍ တင်ပြသည်။

ခါတိုင်း ကျွန်တော်ဟောပြောနေကျ အကြောင်းအရာဆိုလျှင် ကျွန်တော် ဟောပြောချိန်သည် တစ်နာရီမျှသာကြာ၏။ ဘယ်နေရာ ရောက်လျှင် ဘယ်နှစ်မိနစ်ရှိလောက်ပြီ၊ ဘယ်နေရာရောက်လျှင် နောက်ထပ်ဘယ်နှစ်မိနစ်လောက်လိုသေးသည်ဟု ခန့်မှန်း၍ရ၏။ ယခုဟောပြောချက်မှာမူ အကြောင်းအရာသစ်ဖြစ်သဖြင့်တကြောင်း၊ လိပ်ပတ်လည်အောင် ပြောရသဖြင့်တကြောင်း၊ ကျွန်တော့်ဟောပြောချက်မှာ တစ်နာရီခွဲတိတိ ကြာသွားလေသည်။ သည်အထဲတွင် သခင်မြသန်းမှာ ကောင်းကောင်းနေမကောင်းသဖြင့် သူတိုတိုပဲ ဟောမည်။ ခပ်ရှည်ရှည်ပြောပါဟု ဆိုသောကြောင့် သည်မျှရှည်လျားသွားရခြင်းဖြစ်သည်။ သူကလည်း ခပ်တိုတိုဟော၊ ကျွန်တော်ကလည်း ခပ်တိုတိုဟောဆိုလျှင် ဖိတ်ရသူတို့အားမလို အားမရဖြစ်ကြမည်။ ထို့ကြောင့် ဟောပြောပွဲများတွင် ဟောပြောသူတစ်ယောက်ယောက်က ‘ပင်တိုင်’ထား၍ ဟောသင့်သည်ဟူသောအချက်ကို အတွေ့အကြုံများအရ သိခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ ဟောပြောပွဲတွင် ‘ပင်တိုင်’လုပ်ချင်သူတွေချည်း များနေပြန်လျှင်လည်း တစ်ယောက်နှင့်တစ်ယောက် အချိန် အဝေမတည့်ဖြစ်တတ်သည်။ စကားပြောခပ်ညံ့ညံ့လူတွေချည်းဆိုလျှင်လည်း စီစဉ်သူတို့ အားမလိုအားမရ ဖြစ်တတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက် တိုင်ပင်၍ တာဝန်ခွဲကြခြင်းဖြစ်၏။

ဟောပြောပွဲပြီးသည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ခဏနားပြီးနောက် ညောင်စောက်၊ ဒိုးပင်တောင်ကိုင်း စသည့် မိုးမိတ်ပတ်ဝန်းကျင်မှ ရွာကလေးများသို့ ထွက်ခဲ့ကြသည်။ ရွာအနီးတဝိုက်တွင် လယ်ကွင်းများနှင့်ကြံခင်းများကို တွေ့ရ၏။ ညနေ ၄ နာရီလောက်သာ ရှိသော်လည်း တောင်ကိုင်းမှ ထမင်းကျွေးမည်လုပ်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့က ညနေပိုင်းတွင် ထမင်းစားဖိတ်ထားကြောင်း ပြောကာ မနည်းတောင်းပန်ယူရသည်။

ထိုနေ့က မှတ်တမ်းတွင်-

“ညစာကို ရွှေဇာလီက ကိုသန်းဖေရဲ့ဖခင် ဦးနှစ်က ကျွေးတယ်၊ ရှမ်းဆန်တွေဆိုတော့ အီလွန်းစေးလွန်းလို့ မစားနိုင်ဘူး၊ ထမင်းစားပြီး စကားစမြည် ပြောနေကြတာ ည ကိုးနာရီလောက်ကျမှ မိုးမိတ်ကို ခြေကျင် လျှောက်ပြန်ခဲ့ကြသည်။ ရွှေဇာလီမှာ မီးမရှိတော့ တစ်ရွာလုံး

မှောင်နေတယ်။ ကျောက်ထုနားက ယောချောင်းဘေးမှာရှိတဲ့ ပန်းဇံဆိုတဲ့ ရွာကလေးကို ရောက်တုန်းကလဲ ဒီလိုပဲ မှောင်နေတယ်။ ရေနံဆီ မရှိလို့တဲ့။ တို့ရောက်တဲ့ အိမ်တစ်အိမ်မှာပဲ မီးရောင်မြင်ရတယ်။ ရွှေဇာလီမှာလဲ ဒီအတိုင်းပဲ၊ တို့ထမင်းစားနေတဲ့ဦးနှစ်အိမ်မှာသာ မြင်ရ တယ်။ တစ်ရွာလုံးက မှောင်လို့။ နမ့်မိတ်ချောင်းကို ဖြတ်ထားတဲ့တံတားအိုကြီးကို ဖြတ်ပြီး စကားတပြောပြော လျှောက်လာခဲ့ကြတယ်။ အိမ်ပြန်ရောက်တော့ မောလှပြီ။ ပန်းလှပြီ။ ချမ်း လှပြီ။ ရာသီကလဲ ပိုပြီးအေးလာတယ်။ မနေ့ညက မိုးတွေ ရွာထားလို့လား မသိဘူး။ တော် တော်လေး အေးတယ်။ မီးလင်းဖိုဘေးမှာ လက်ဖက်ရည်ခါးသောက်ရင်း အဲဒီနန်းဆိုင်းမိုင်(ခ) နန်းဆွယ်နဲ့ နှစ်ယောက် စကားပြော ကျန်ရစ်ခဲ့ကြတယ်”

*

မိုးမိတ်က ဗူးသီးကြော်နဲ့မုန့်ပေါင်း

ယနေ့မနက်တွင် စာဆိုတော်နေ့ကျင်းပရေးကော်မတီဥက္ကဋ္ဌ ကိုမိုးကျော်အောင်တို့ အိမ်က မနက် လက်ဖက်ရည်သောက် ဖိတ်ထားသည်။ ကိုမိုးကျော်အောင်မှာ အရပ်ပုပု၊ ၀၀ ဖိုင့်ဖိုင့် အသားညိုညို၊ ခပ်ပြည့်ပြည့် လေးထောင့်မျက်နှာပေါ်တွင် အတန်ထူသည့် မျက်မှန် တစ်လက်ကို တပ်ထားရာ ကျွန်တော်စိတ်ထဲတွင် ဒါရိုက်တာကိုတင်ယူနှင့်တူသည်ဟု အောက် မေ့မိလေသည်။ ကိုမိုးကျော်အောင်၏ဇနီးသည်မှာ အထက်တန်းသူနာပြုဆရာမ ဖြစ်သဖြင့် ဆေးရုံဝင်းထဲက သူနာပြုရပ်ကွက်တွင် အိမ်တစ်လုံးရသည်။ သူ့အိမ်တွင် ရောက်နေသည့် အ သားဖြူဖြူ၊ နွဲ့နွဲ့နှောင်းနှောင်း၊ အသက်အစိတ်ခန့်ရှိ မိန်းမပျိုတစ်ဦးနှင့်မိုးမိတ်မြို့သို့ ရောက် လာသည့် ဆရာဝန်ဒေါက်တာနန်းနွမ်းဆိုင် ဖြစ်ကြောင်း သိရသည်။ ဒေါက်တာ နန်းနွမ်းဆိုင် သည် စာပေဝါသနာရှင် ဆရာဝန်တစ်ဦးဖြစ်သည့်အတွက် သူ့ကိုလည်း ဖိတ်ထားခြင်းဖြစ်၏။ ဒေါက်တာနန်းနွမ်းဆိုင်သည် မနေ့က ကျင်းပသော ဟောပြောပွဲသို့လည်း လာရောက် နား ထောင် ပြီး သူ့သိလိုသည့်စာပေရေးရာများကို မေးမြန်းလေသည်။

“ဆရာတို့က မြို့သားတွေဆိုတော့ ကြိုက်မှကြိုက်ပါ့မလား မသိဘူး။ မနက် လက်ဖက်

ရည်ပဲ့မှာ မုန့်ပေါင်းနဲ့ဗူးသီးကြော်ကျွေးမလို့ စီစဉ်ထားပါတယ်” ဟုကိုမိုးကျော်အောင်၏ ဇနီးက ပြောသည်။

အမှန်ကမူ ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်စလုံးသည် မြို့သားများ မဟုတ်ကြပါ။ သခင်မြသန်းသည် ဓနုဖြူမှာ ကြီးပြင်းသူဖြစ်ပြီး ကျွန်တော်ကား မြိုင်မှာ ကြီးပြင်းခဲ့ရာ နှစ်ယောက်စလုံးသည် တောသားများ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဗူးသီးကြော်နှင့်မုန့်ပေါင်းကို ကျွန်တော်တို့ဆီတွင် တွဲဖက်၍စားလေ့ရှိကြသဖြင့် ငယ်ငယ်ကတည်းက စားခဲ့ဖူးပါသည်။ သို့ရာတွင် ထိုအစား အသောက်ကို မစားရသည်မှာ ရန်ကုန်ရောက်ကတည်းက ဖြစ်လေသည်။ ရန်ကုန်ဗူးသီးကြော်များမှာ ဗူးသီးကြော်တစ်ချောင်းနှစ်ချောင်းသာပါပြီး ဆန်မှုန့်တွေ ထူလှပျစ်ကြီး မံထားသဖြင့် ကျပ်ခဲကြီးတွေ ဖြစ်နေပြီး စားလိုက်သည့်အခါတွင်လည်း ဆန်မှုန့်ကြော်စားရသလို ဖြစ်နေသည်။ ကျွန်တော်တို့ အညာဗူးသီးကြော်မှာမူ ဆန်မှုန့်ကိုတုံ့၍ရရှိ ပါးပါးကလေးသုတ်ထားခြင်းမျှသာ ဖြစ်သဖြင့်စား၍ အရသာရှိပါသည်။

မိုးမိတ်မှ ဗူးသီးကျော်ကလည်း အညာဗူးသီးကြော်အတိုင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဗူးသီးနုနုကလေးတွေကို အချောင်းလိုက်လှီးပြီး ငရုပ်သီးမှုန့်၊ ချင်း၊ ဆားစသည့်တို့ သင့်အောင် ထည့်နယ်ပြီး ဆန်မှုန့်ပါးပါးကလေးသုတ်ကာ ပဲဆီသန့်သန့်ဖြင့် ကြော်ထားသည့်အတွက် ဗူးသီးကြော်သည် ချိုနေသည်။ မုန့်ပေါင်းကလည်း ရှမ်းဆန်ခပ်စေးစေးဖြင့် လုပ်ထားပြီး နှမ်းဆီရွဲရွဲဆမ်းထားသဖြင့် နှစ်နေပါသည်။ ထိုမုန့်ပေါင်းနှင့်ဗူးသီးကြော်သည် နယ်ရောက်မှ စားရပါသည်။ ရန်ကုန်တွင် မရနိုင်ပါ။

ကိုမိုးကျော်အောင်တို့အိမ်မှာ မနက် လက်ဖက်ရည်သောက်ပြီးသည့်အခါတွင် ၈ နာရီထိုးနေလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့သည် မိုးဟောက်နှင့်မန်ကျည်းပင်သို့ ကားနှင့်ထွက်ခဲ့ကြ၏။ ကျွန်တော်တို့နှင့်အတူ ကိုမိုးကျော်အောင်၊ အိမ်ရှင်ဦးပွ၊ ကျောင်းဆရာကြီးဦးစံရီတို့အပြင် အမျိုးသမီးများထဲမှ ဦးပွ၏ဇနီး ဒေါ်နန်းဆွယ်ခေါ် အဲနန်းဆိုင်မိုင်၊ ဒေါ်မြမြနှင့်ခင်မြင့် မြင့်တို့လည်း လိုက်ပါလာကြသည်။

မိုးဟောက်ရွာမှ ကျွန်တော်တို့မိတ်ဆွေကိုလှမင်း၏ ဇာတိရွာဟုသိရ၏။ ကိုလှမင်းကား စစ်ပြီးခေတ်တွင် ထင်ရှားသော ရှမ်းလူငယ်ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်နှင့် သူသည် စစ်ပြီးစက မန္တလေးတွင် လူထုလှုပ်ရှားမှုများထဲတွင် အတူလုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်များ ဖြစ်ခဲ့ဖူးကြသည်။ ရုပ်ရည်သန်ပြန်၍ အရပ်ရှည်ရှည်၊ ပိန်ပိန်ပါးပါး၊ စကားပြောတော့လည်း ရှမ်းသံခပ်ဝဲနှင့်ဖြစ်၍ လူကိုကြည့်လိုက်ရုံဖြင့် ရှမ်းဟန်အပြည့်ရှိသူ ဖြစ်သည်။ စကားပြောရာမှာ ရှမ်းသံဝဲသော်လည်း သီချင်းဆိုသည့်အခါတွင်မူ ဝဲသံတစ်ချက်မျှ မပါတော့။ သီချင်းဆိုဝါသနာပါသူဖြစ်သဖြင့် သူ့ကိုကြည့်လိုက်လျှင် အမြဲသီချင်းကလေးတအေးအေးနှင့် နေတတ်သူဖြစ်သည်။ နောင်တွင် သူသည် တောခိုသွားကာ ၁၉၅၅ ခုနှစ်လောက်မှာ ပြန်၍ ရောက်လာသည်ဟု ကြားရသည်။ သို့ရာတွင် သူနှင့်ကျွန်တော် မတွေ့တော့ပါ။ မိုးမိတ်မသွားမီ တစ်နှစ်လောက်က သူနှင့်ကျွန်တော် ရန်ကုန်မှာပြန်တွေ့သည့်အခါတွင်မူ သူသည် များစွာအိုစာသွားခဲ့လေပြီ။ ကျန်းမာရေးလည်း သိပ်ကောင်းဟန် မတူ။

ကိုလှမင်းတို့ဇာတိဖြစ်သည့် မိုးဟောက်ရွာမှာ အတော်အသင့် ချမ်းသာသည့်ရွာကြီးတစ်ရွာ ဖြစ်၏။ အနီးအနားတစ်ဝိုက်တွင် လယ်ကွင်းများရှိပြီး ကပ်လျက်နောက်ကျောတွင် တောင်ရိုးကြီးတစ်ခု ရှိသည်။ အမှန်အားဖြင့် သူတို့ရွာသည် တောင်စောင်းတွင် တည်ထားသည့် ရွာဟုပင်ဆိုနိုင်သည်။ တောင်ပေါ်တွင် မန်ပတ်ဆိုသည့် လီရှောရွာကြီးတစ်ရွာ ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သည့်အချိန်တွင် မန်ပတ်မှအမျိုးသမီးများသည် ခြင်းတောင်းကြီးများကို ရှေ့နောက်ထမ်းကာ ချင်းတက်များကို လာရောင်းနေသည်။ ချင်းတက်များမှာ ပန်းကန်ပြားအလတ်စားလောက်ရှိသည့်ချင်းတက်ကြီးတွေဖြစ်ပြီး တစ်ပိဿာကို သုံးကျပ်ဈေးရှိသည်ဟု သိရသည်။

မိုးဟောက်ရှိ ဦးဘော်လုံးတို့အိမ်မှာ ထမင်းကျွေးရန် စီစဉ်သော်လည်း ကျွန်တော်တို့မှာ အပြန်လမ်းခရီးရှိ မန်ကျည်းပင်ရွာတွင် ဟောပြောပွဲရှိသဖြင့် စားချိန်မရသောကြောင့် သူတို့ကို မနည်းတောင်းပန်ယူရသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် အပြန်တွင် မိုးဟောက်ရွာအနီးမှ လီရှောရွာသစ် ကျောက်တွင်းများကို ဝင်ကြည့်ကြသည်။ မူလက ထိုနေရာတွင် ရွာမရှိပါ။ ကျောက်တွေ အောင်ကြသဖြင့် လီရှောများသည် ထိုအနီးတဝိုက်သို့ ပြောင်းလာကာ ရွာတည်

ပြီး ကျောက်တူးကြသည်။ ကျောင်းတွင်းများမှာ မော်တော်ကားလမ်းဘေးကပ်လျက် ကျွန်းတောထဲတွင်ရှိကြပြီး ကျင်းတိမ်တိမ်ကလေးတွေသာဖြစ်၏။ အလွန်ဆုံးနက်မှ လူတစ်ရပ်သာ သာမျှသာ နက်ပေလိမ့်မည်။ လီရှောအမျိုးသားများမှာ အများအားဖြင့် ခရစ်ယာန်များဖြစ်ကြပြီး မကြာမီက ရွာသစ်တွင် ခရစ်ယာန်အစည်းအဝေးကြီးတစ်ရပ် ကျင်းပခဲ့သည်ဟုသိရသည်။

ကျွန်တော်တို့ ရောက်သွားသည့်အချိန်တွင်မူ သက်ဆိုင်ရာက ကျောက်တွင်းများကို ပိတ်ထားပြီးဖြစ်သဖြင့် ဘာမှမတွေ့ခဲ့ရ။ အချို့လီရှောအမျိုးသားများမှာ ကျောက်တူးသည့် အလုပ်မရှိသဖြင့် တောင်ပေါ်သို့တက်၍ တောင်ယာလုပ်နေသည်ဟု ကြားခဲ့ရသည်။ ကျောက်တွင်းများကို ပိတ်ထားသည့်အတွက် ရွာကလေးမှာ ခြောက်ကပ်နေသည်။ အချို့အိမ်များမှာ လူပင် မနေကြတော့ဘဲ တံခါးများ ပိတ်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

မန်ကျည်းပင်ကို ရောက်သည့်အခါတွင် နာရီပြန်တစ်ချက် ထိုးနေလေပြီ။ ဟောပြောပွဲလုပ်မည့်အလယ်တန်းကျောင်းထဲတွင် လူတွေရောက်နေလေပြီ။ သူတို့ရွာတွင် ပထမဆုံးလုပ်သည့်ဟောပြောပွဲ ဖြစ်သည်ဟုသိရ၏။

ကျွန်တော်တို့သည် မန်ကျည်းပင်ရွာမှ ကျွေးသော ချေသားလတ်လတ်ဆတ်ဆတ်နှင့် ချက်ထားသည့်မနက်စာကို ကတိုက်ကရိုက်စားပြီး ဟောပွဲခန်းမသို့ ဝင်ကြရသည်။ သဘာပတိအဖြစ် ကျွန်တော်တို့နှင့်ပါလာသည့်ကျောင်းဆရာကြီးဦးစံရီက ဆောင်ရွက်ပြီး အခမ်းအနားများအဖြစ် (အလက)ကျောင်းဆရာကလေးကိုမြငွေးက ဆောင်ရွက်သည်။ ကိုမြငွေးကား ကျောင်းဆရာသာမက ကဗျာဆရာလည်း ဖြစ်လေသည်။ သူထုတ်သည့်ကဗျာစာအုပ် ကလေးတစ်အုပ်ကို ကျွန်တော်တို့အား လက်ဆောင်ပေးလိုက်သေးသည်။ ကျွန်တော်က ၅၅ မိနစ်၊ သခင်မြသန်းက ၄၅ မိနစ်ဟောပြီး ဟောပြောပွဲကို ရုပ်သိမ်းလိုက်သည်။ ဟောပြောပွဲပြီးသည့်နောက်တွင် ကျွန်တော်တို့သည် မန်ကျည်းပင်ကျောင်းကိုသွားကြည့်ကြသည်။ ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်မှာ ဦးအာစရဖြစ်ပြီး သက်တော်ခြောက်ဆယ် ကျော်လေပြီ။ သို့တိုင် ဆရာတော်ကြီးသည် ကျန်းမာနုပျိုလျက် ရှိသေး၏။ ဆရာတော်၏ ကျောင်းမှာ တော်တော်ကြီးသည့်အုတ်တိုက်ကျောင်းကြီးဖြစ်ပြီး ရှေးဟောင်းပေရပိုက်များ၊ စစ်မဖြစ်မီနှင့် စစ်ပြီးခေတ်စာအုပ်စာတမ်း များ တော်တော်စုံသည့်ကျောင်းဖြစ်၏။

ဆရာသည် ဦးအာစရ၏ ကျောင်းမှ စာကြည့်တိုက်ကို မြင်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော် ငယ်ငယ် ဂျပန်ခေတ်တုန်းက ကျွန်တော်တို့တတွေ ကျက်စားခဲ့သည့် မြိုင်မြို့က မတောင့်တ ကျောင်းမှ စာကြည့်တိုက်ကိုပြေး၍ သတိရလေသည်။

အင်္ဂလိပ်ပြေးပြီး ဂျပန်ဝင်သည့်အချိန်မှစ၍ ကျွန်တော်တို့သည် မတောင့်တ ကျောင်း မှဦးပဋ္ဌင်းဦးစရိယတည်ထောင်သောစာကြည့်တိုက်သည် ကျွန်တော်တို့၏ တက္ကသိုလ် ဖြစ်ခဲ့လေ သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ဦးစရိယကျောင်းရှိစာကြည့်တိုက်မှ ကိုးခန်းပျို့၊ မဒဒေဝ၊ ဥမ္မာဒန္တိ ပျို့၊ စွယ်စုံကျော်ထင်၊ ကဝိလက္ခဏာဒီပနီ၊ ဝေါဟာရလိဒတ္ထဒီပနီ စသည့်ဂန္ထဝင်စာပေများကို ဖတ်ရှုခဲ့ရသည်။ မသိတာ မရှင်းတာရှိလျှင် ပါဠိတက်ကျွမ်းသော ဦးစရိယကို မေးကြရသည်။ မတောင့်တစာကြည့်တိုက်သည် ကျွန်တော်တို့အား မြန်မာဂန္ထဝင်စာပေတို့ကို ပို့ချပေးလိုက်သည့် ပထမဆုံးသောတက္ကသိုလ် ဖြစ်လေသည်။ ထိုမျှမကပါ။ ကျွန်တော်တို့မြို့တွင် ဖက်ဆစ်ဆန့် ကျင်ရေးအတွက် စည်းရုံးလှုပ်ရှားကြသည့်အခါတွင်လည်း ကျွန်တော်တို့၏ စည်းရုံးရေးသည် မတောင့်တစာကြည့်တိုက်တွင် အခြေခံခဲ့ရပါသည်။ ထိုစာကြည့်တိုက်မှာပင် ကျွန်တော်တို့သည် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေး စာရွက်စာတမ်းများကို ကူးခဲ့၊ ဖြန့်ချိခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် မတောင့် တကျောင်းသည် ကျွန်တော့်အဖို့ ပထမဆုံးသောနိုင်ငံရေးသိပ္ပံကျောင်းဟုလည်း ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးစခန်းသို့အခါတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင် ရေး လုပ်ငန်းများကိုလုပ်ရင်း တစ်ဖက်ကလည်း စာကြည့်တိုက်ကြီးတစ်ခုဖြစ်ရန် ကြိုးစားကြ သည်။ စာကြည့်တိုက်ကြီးတစ်ခု ဆောက်လုပ်ခါနီးသည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့မြို့ကို ဗုံးကြဲ သည့်အတွက် ဆောက်လက်စအဆောက်အအုံနှင့်ပေပုရပိုက်များ၊ စာအုပ်စာတမ်းများသည် ဗုံး ထဲသို့ပါသွားကြသည်။ ဗုံးကြဲပြီး၍ စာကြည့်တိုက်ကို ပြေးကြည့်သည့်အခါတွင် အုတ်ကျိုးအုတ် ပဲ့တို့ စုပုံလျက်။ ပေပုရပိုက်တို့ လောင်ကျွမ်းလျက်။ စာအုပ်စာတမ်းတို့ ပြာပုံဖြစ်လျက်။

ကျွန်တော်သည် မန်ကျည်းပင်ရွာမှ ဆရာတော်ဦးအာစရ၏ စာကြည့်တိုက်ကို ကြည့် ရင်း ကျွန်တော်တို့ငယ်ငယ်က ကျက်စားခဲ့သည့် မတောင့်တကျောင်းစာကြည့်တိုက်ကို သတိရ နေလေသည်။

မန်ကျည်းပင်ရွာမှအပြန်တွင် ပသင်ဆိုသည့်ရွာကလေးကို ကျွန်တော်တို့ ဝင်ကြည့်ကြ သေးသည်။ စပါးနှင့်ကြံစိုက်သောရွာကလေး ဖြစ်၏။ ညနေလေးနာရီမျှသာရှိသေးသော် လည်း သူတို့အတင်းထမင်းကျွေးသဖြင့် ကျေနပ်အောင် စားရသေးသည်။ မစားချင်ပါဘူးဆို၍ လည်း မရ။ နေ့လယ် နာရီပြန်တစ်ချက်လောက်ကမှ မနက်စာ စားခဲ့သော ကျွန်တော်တို့မှာ တို့ကာပင့်ကာသာ စားနိုင်တော့သည်။ ပသင်မှ မလှမ်းမကမ်းတွင် အစိုးရသတ္တုတူးဖော်ရေး စခန်းတစ်ခုကို ဝင်ကြည့်ကြသည်။ ဘာကြောင့်မှန်း မသိ။ စခန်းကို ပိတ်ထားလေသည်။ အ လုပ်သမားလည်း မရှိ။ အရာရှိလည်း မရှိ။ တဲကလေးတစ်လုံးကို စောင့်ကြည့်နေသော အ စောင့်မိသားစုကိုသာ တွေ့ရသည်။

သတ္တုတူးဖော်ရေး စခန်းမှအပြန်တွင် ဒိုးပင်ဆိုသည့်ရွာကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ဝင် ကြည့်ကြသည်။ ရှမ်းမြန်မာရောနေသည့် ရွာကလေးဖြစ်၏။

မိုးမိတ်ကို ပြန်ရောက်သည့်အခါတွင် ညနေခြောက်နာရီကျော်လေပြီ။ ငါးနာရီကျော် သည်နှင့် မိုးမိတ်တွင် ချမ်းစပြုလာသဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် မီးလင်းဖိုနားတွင် ထိုင်ရ၏။ ည ခုနစ်နာရီတွင် (အမက)ကျောင်းဝင်းတွင် ကျွန်တော်တို့ကို ဧည့်ခံသည့်အနေဖြင့် မီးပုံပဲ့ ကျင်းပ မည်ဖြစ်သောကြောင့် ခဏနားပြီး ကျောင်းဝင်းထဲသို့ လာခဲ့ကြသည်။ ကျောင်းဝင်းထဲမှာ လူ တွေ ပြည့်နေသည်။ မိုးမိတ်မြို့ပေါ်မှရော၊ ရွာနီးချုပ်စပ်မှပါလာသဖြင့် ကျောင်းရှေ့ကွက်လပ် ကြီးတစ်ခုလုံးရော၊ ပွဲကြီးတမျှဖြစ်နေသည်။ မိုးမိတ်မြို့သူမြို့သားများက တိုးနယားအက၊ ရှမ်းဓားသိုင်းအက၊ ရမုန်းအက၊ ကချင်ထောင်ကာအကစသဖြင့် အကတွေ စုံနေသည်။

ညဆယ်နာရီထိုးသည့်အခါတွင် ကျွန်တော်တို့ကို သစ်ထုတ်လုပ်ရေးဝင်းထဲမှ ကိုခွန်း အောင်က ညစာကျွေးသဖြင့် မြို့စွန့်၍ သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ရုံးဝင်းထဲသို့ သွား၍ ညစာစားကြ သည်။ ထိုညက နာရီပြန်တစ်ချက်ကျော်မှ တည်းခိုရာသို့ ပြန်လာနိုင်ခဲ့ကြလေသည်။

*

စာရေးဆရာ၏ မသိစိတ်ထဲမှာ

တစ်နေ့မနက်တွင် ကျွန်တော်တို့နှင့်ရမုန်းကသည့်အဖွဲ့ဝင်များ နမ့်မိတ်ချောင်းနှင့် နမ့်မောင်းချောင်းတို့ဆုံရာ ကြက်လျှာစွန်းရှိ ဆုတောင်းပြည့်စေတီသို့သွား၍ ဓာတ်ပုံရိုက်ကြသည်။ ဆုတောင်းပြည့်စေတီမှာ ဉာဏ်တော်ပေတစ်ရာကျော်လောက် မြင့်သဖြင့် အဓိကရေစေတီကြီးတစ်ဆူဟု ဆိုနိုင်ပေ၏။ အာရုံခံတန်ဆောင်းကြီးမှာ ဟိန်းနေပြီး အထဲတွင် မန္တလေးဆရာတစ်ဦး၏ မှန်စီမှန်ချလက်ရာကို တွေ့နိုင်သည်။ ကျွန်တော်သည် ဘုရားများ၊ အာရုံခံများများကို ကြည့်ခဲ့ဖူးပါသည်။ သူနည်းသူ အနုပညာမြောက်ကြသောလက်ရာများပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ရာတွင် မိုးမိတ်မှ မှန်စီရွှေချလက်ရာမှာ ကျွန်တော်တွေ့ဖူးသည့်အထဲတွင် ထူးထူးခြားခြား အနုပညာမြောက်သည့်လက်ရာတစ်ခုဖြစ်သည်။

ဘုရားမှပြန်လာကြပြီးနောက် ဦးသက်ဝေနှင့်ဒေါ်ပြီးကြည်ဦးတို့အိမ်က မနက်စာကျွေးသည်။ ဦးသက်ဝေကား စလင်းသားဖြစ်၍ ရွှေလင်းသက်ဝေသောအမည်ဖြင့် စာရေးဖူးသည်။ ယခုမူသည် ပြန်ကြားရေးအရာရှိအဖြစ် မိုးမိတ်မှာ ရောက်နေလေသည်။ သူ့ဇနီး ဒေါ်ပြီးကြည်ဦးမှာလည်း စာပေဝါသနာပါသော သူနာပြုဆရာမတစ်ဦးဖြစ်၏။ ဦးသက်ဝေတို့အိမ်က ကျွေးသော မနက်စာထဲတွင် အထူးခြားဆုံးမှာ မှန်ဆွန်းရွက်သုပ် ဖြစ်လေသည်။ မှန်ဆွန်းရွက်ကို စားဖူးဖို့မဆိုထားနှင့် ကြားပင်မကြားဖူးသေးချေ။ ကြက်သွန်ဖြူနီဆီချက်၊ ပုစွန်ခြောက်မှုန့်၊ ပဲပုပ်ခြောက်အထောင်းမှုန့်၊ ငံပြာရည်တို့ထည့်ကာ သံပရာညှစ်ထားသော အရွက်သုပ်ဖြစ်ပြီး စား၍ကောင်းလှပါသည်။ ထိုအရွက်သုပ်မျိုးကို ရန်ကုန်တွင်သော်လည်းကောင်း၊ အညာတွင်သော်လည်းကောင်း တွေ့နိုင်မည်မထင်ပါ။ မိုးမိတ်တိုက်တွင်သာ တွေ့နိုင်ရနိုင်သော မိုးမိတ် 'အထူးစားဖွယ်' ပေတည်း။

မနက်စာစား၍ ခဏနားပြီးနောက် အလက(၃)တွင်ကျင်းပသည့် စာပေဆွေးနွေးပွဲသို့ သွားကြရသည်။ စာပေဆွေးနွေးပွဲတွင် ကျောင်းသားကျောင်းသူများ၊ ဆရာဆရာမများ၊ မြို့ထဲမှစာပေဝါသနာရှင်များ၊ မြို့အနီးတဝိုက်ရွာများမှ စာပေဝါသနာရှင်များ တော်တော်များများ တက်ရောက်ကြပြီး မေးလိုက်သည့်မေးခွန်းများကလည်း တကယ့်မေးခွန်းတွေချည်းဖြစ်သည်။

ကျွန်တော့်မှတ်စုတွင် မှတ်လာခဲ့သော မေးခွန်းအချို့မှာ အောက်ပါအတိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဒေါ်ငွေညွန့်(ကျောင်းဆရာမ)။ (က)ဝတ္ထုရေးရင် ဇာတ်ကောင်နဲ့ဇာတ်လမ်း ဘယ်ဟာက ပိုပြီးအရေးကြီးသလဲ။ (ခ)ဘယ်လိုရေးဟန်မျိုးကိုရသမြောက်တဲ့ ရေးဟန်လို့ခေါ်သလဲ။ (ဂ)ဝတ္ထုရေးတာကို သင်ယူလိုရသလား။ (ဃ)ဝတ္ထုရေးဖြစ်စေတဲ့လှုံ့ဆော်တိုက်တုန်းမှုဟာ ဘာလဲ။

ကိုခင်ညို(သစ်ထုတ်ကုန်သွယ်ရေး)။ (က)ပြည်တွင်းဝတ္ထုတွေထဲမှာ ဆိုရှယ်လစ်ဦးတည်ချက်ရှိတဲ့ဝတ္ထုတွေ ရှိသလား။ ဖော်ပြပေးပါ။ (ခ)လူ့ဘဝရဲ့အခက်အခဲတွေ၊ ဒုက္ခတွေကို ဖော်ပြရုံနဲ့မပြီး၊ ထွက်ပေါက်ကိုပါ ဖော်ပြပေးနိုင်တဲ့ဝတ္ထုမျိုးတွေ ရှိသလား၊ ဖော်ပြပေးပါ။

ဦးမောင်တင်(ကျောင်းဆရာ)။ (က)စကားအသုံးအနှုန်းကြွယ်ဝ အောင် ဘယ်လိုစာမျိုးကို ဖတ်ရမလဲ။ (ခ)ရေးချင်တာတွေက သိပ်များနေပြီး ရေးချလိုက်တဲ့အခါမှာလဲ ပါစေချင်တာတွေ မပါဘဲ ကျန်နေရစ်ခဲ့ပါသည်။ ဒါကို ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။ (ဂ)ဆရာတို့ရဲ့စာပေလေ့လာနည်း။ စာဖတ်နည်းကို သိပါရစေ။

မောင်မြင့်နိုင်(ကျောင်းသား) ။ (က) ဝတ္ထုရေးရာမှာ ဇာတ်ကောင်အဓိကဆိုတာကို လက်ခံသလား။

ဒေါ်ပြုံးကြည်ဦး(သူနာပြုဆရာမ) ။ (က) ဝတ္ထုတိုနဲ့ဝတ္ထုရှည် ဘယ်လိုခြားနားသလဲ။ (ခ)ဝတ္ထုနဲ့ကဗျာ၊ တစ်နည်း စကားပြေနဲ့ကဗျာတို့အနက် ဘယ်အရာက ပြည်သူတွေကို ပိုပြီးအကျိုးပြုနိုင်သလဲ။ (ဂ)ဆိုရှယ်လစ်ဦးတည်ချက်ရှိတဲ့ စာပေဆိုတာ ဘယ်လိုအရာမျိုးကို ခေါ်သလဲ။ (ဃ)စာအုပ်ဈေးနှုန်းတွေ ဘာဖြစ်လို့ ကြီးရတာလဲ။ စက္ကူတွေ ဈေးကြီးလို့လို့ အကြောင်းမပြပါနဲ့။

ကိုသန်းဖေ(လယ်သမား)။ (က)ကာရန်မဲ့ကဗျာကို ဘယ်လိုမြင်သလဲ။ (ခ)ဆိုရှယ်လစ်သရုပ်ဖော်စာနဲ့ဘဝသရုပ်မှန်စာပေ ဘာခြားနားသလဲ။ (ဂ)စာရေးသူ၏ဝတ္ထုများတွင် အ

များအားဖြင့် ဇာတ်လိုက်များသည် သေသွားကြတယ်။ ဒါဘာကြောင့်လဲ။ စာရေးဆရာက ဘာ ဖြစ်လို့ ဇာတ်ကောင်တွေကို သတ်ပစ်နေရတာလဲ။

စာပေဆွေးနွေးပွဲများတွင် မေးသူကလည်း များ၍ မေးခွန်းများကလည်း လေးနက် သည့်မေးခွန်းများဖြစ်သည်။

အချို့သောစာပေဟောပြောပွဲများတွင် စာပေဆွေးနွေးပွဲများ ပါတတ်လေရာ ထိုအ စီအစဉ်သည် သင့်မြတ်သောအစီအစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ဟောပြောပွဲမှာ ပရိသတ်က စာရေးဆရာ တို့၏ ထင်မြင်ချက်ကို ကြားနာရုံမျှသာဖြစ်၍ ဆွေးနွေးပွဲကား စာဖတ်ပရိသတ်၏ ထင်မြင်ချက် ကို စာရေးဆရာကကြားနာရန်ဖြစ်သည်။ ကိုယ်ရေးသည့်စာနှင့်ပတ်သက်၍ ပရိသတ်တို့၏ တုံ့ ပြန်ပုံကိုလည်း လေ့လာအကဲခတ်နိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် စာပေဆွေးနွေးပွဲသည် စာရေးဆရာအ တွက်ရော၊ စာဖတ်ပရိသတ်အတွက်ရော မြန်မာစာပေလောကအတွက်ရော များစွာ အကျိုးရှိ သည်ဟု ကျွန်တော်ထင်ပါသည်။

မိုးမိတ်စာပေဆွေးနွေးပွဲအပါအဝင် လွန်ခဲ့သည့်ဆယ်နှစ်အတွင်း ကျွန်တော်တွေ့ကြုံ ခဲ့ရသည့်စာပေဆွေးနွေးပွဲများကို မှတ်စုတွင် ပြန်ကြည့်သောအခါ၌ မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ် စိတ်ဝင်စားသည့် အချက်ကြီးငါးချက်ကို ကျွန်တော် သွားတွေ့ရသည်။ ယင်းတို့မှာ-

(၁)စာရေးနည်းအတတ်ပညာနှင့်ပတ်သက်သောပြဿနာများ။ (ထိုအထဲတွင်စာကို ဘယ်လိုရေးသလဲ၊ ဇာတ်လမ်းကို ဘယ်လိုစိတ်ကူးရသလဲ၊ ဘာရည်ရွယ်ချက်နဲ့ရေးသလဲ၊ ဇာတ် လမ်းနဲ့ဇာတ်ဆောင် ဘယ်သူက ပိုပြီးအရေးကြီးသလဲ၊ ဝတ္ထုတိုနဲ့ဝတ္ထုရှည်ဘယ်လိုခြားနားသလဲ စသည့်မေးခွန်းများသည် ထိုအထဲတွင် အကျုံးဝင်ကြသည်။)

(၂)ဆွေးနွေးပွဲတွင် တက်ရောက်သည့်စာရေးဆရာ၏ စာပေများနှင့်ပတ်သက်သည့်ပြ ဿနာများ။ (ဥပမာ ‘ဓားတောင်’ဝတ္ထုကိုဘာရည်ရွယ်ချက်နဲ့ရေးသလဲ၊ သံချောင်းကို ဘာဖြစ်လို့ သတ်ပစ်သလဲ၊ ဘယ်ဝတ္ထုမှာ ဘယ်နေရာက မှားမနေဘူးလားစသည့်မေးခွန်းများသည် ထို အထဲတွင် အကျုံးဝင်သည်။)

(၃) မျက်မှောက် မြန်မာစာပေပြဿနာများ။ (ဥပမာ ကာရန်မဲ့ကဗျာကို ဘယ်လို သဘောထားသလဲ၊ စကားပြောသလို စာရေးရမယ်ဆိုတာကို ဘယ်လိုသဘောထားသလဲ၊ ပေါ်ပေါက်နေတဲ့စာပေဝေဖန်ရေးတွေဟာ ပုဂ္ဂိုလ်စွဲအကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိ မရှိ၊ စာရေးဆရာဘယ်သူနဲ့စာရေးဆရာဘယ်ဝါတို့ အပြန်အလှန် ရေးသားနေကြတာတွေက စာပေလောကအတွက် အကျိုးအမြတ် ရှိ မရှိ စသည့်မေးခွန်းများသည် ထိုအထဲတွင် အကျုံးဝင်သည်။)

(၄) ဆိုရှယ်လစ်စာပေအယူအဆပြဿနာများ။ (ဆိုရှယ်လစ်စာပေဦးတည်ချက်ဆိုတာဘာလဲ၊ ဆိုရှယ်လစ်သရုပ်ဖော်စာပေဆိုတာ ဘာလဲ၊ ဆိုရှယ်လစ်စာပေနဲ့အရင်းရှင်စာပေတို့ ဘယ်လိုခြားနားသလဲ၊ လူတွေဆင်းရဲတဲ့အကြောင်းကိုရေးတာ ဆိုရှယ်လစ်စာပေလား စသည့်မေးခွန်းများသည် ထိုအထဲတွင် အကျုံးဝင်သည်။)

(၅) အထွေထွေပြဿနာများ။ (စာအုပ်တွေဈေးကြီးတာ ဘာဖြစ်လို့လဲ၊ စာရေးဆရာတွေ စာမူခဘယ်လိုရသလဲ၊ အမျိုးသားစာပေဆု စာပေဗိမာန်ဆုတို့ကို ဘယ်လိုပေးသလဲ စသည်တို့သည် ထိုအထဲတွင် အကျုံးဝင်သည်။)

ဆယ်နှစ်အတွင်း ကျွန်တော် တွေ့ကြုံခဲ့သော စာပေဆွေးနွေးပွဲမှ မေးခွန်းများကို ချုပ်ကြည့်လိုက်လျှင် အထက်ပါငါးမျိုးထဲတွင် အကျုံးဝင်နေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ သူတို့မေးသော မေးခွန်းများသည် မြန်မာစာပေလောကတွင် ရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာများဖြစ်သဖြင့် သူတို့မေးသောမေးခွန်းများကို လေ့လာကြည့်လိုက်လျှင် မြန်မာစာဖတ်ပရိသတ်၏ အခြေအနေကို အကဲခတ်နိုင်လေသည်။ သူတို့မေးခွန်းများကို စုဆောင်းကာ သုတေသီတို့က အဖြေစာတမ်းကြီးတွေ ရေးလျှင် မြန်မာစာပေလောက၏ စစ်တမ်းကြီးတစ်စောင် ဖြစ်လာပေလိမ့်မည်။

ဆွေးနွေးပွဲတွင် ကျွန်တော်တို့သည် ကျွန်တော်တို့ တတ်သမျှမှတ်သမျှ ဖြေကြပါ။ စာဖတ်သူတို့က ကျေလည်သည်လည်း ရှိ မကျေလည်သည်လည်း ရှိပါသည်။ သူတို့မကျေလည်လျှင်လည်း ကျွန်တော်တို့ ဘာမျှမတတ်နိုင်ပြီ။

ထိုစာပေဆွေးနွေးပွဲတွင် သူတို့ကျေလည်ခြင်း ရှိမရှိကို ကျွန်တော်တို့မသိသော်လည်း ကျွန်တော် မကျေလည်သော အချက်တစ်ချက်ကိုမူ ကျွန်တော် ရုတ်တရက်တွေ့လိုက်လေသည်။

ယင်းမှာ အခြားမဟုတ်။ ကျွန်တော့်စာပေများနှင့်ပတ်သက်သော ကိုသန်းဖေ၏ မေးခွန်း ဖြစ်သည်။

ကိုသန်းဖေသည် စာအုပ်ထဲတွင်ရှိသော အမှန်တွေချည်းပြောတတ်သဖြင့် ‘ခွကျ လူတစ်ယောက်’ဟုအများက ထင်ကြသည့်အကြောင်းကို အထက်တစ်နေရာတွင် ကျွန်တော် ပြောခဲ့ပါသည်။ ယခု သူမေးလိုက်သောမေးခွန်းတစ်ခုကြောင့် (ကိုသန်းဖေကို မပြေလည်ခြင်း မဟုတ်ဘဲ) ကျွန်တော်ကိုယ်ကို ကျွန်တော် မကျေမလည် ဖြစ်ရသော ပြဿနာတစ်ရပ်ကို ဘွားခနဲ ကျွန်တော် တွေ့လိုက်ရသည်။ ကျွန်တော် ရေးသောစာပေများနှင့်ပတ်သက်သော ကိုသန်းဖေ၏ မေးခွန်းတစ်ခုထဲတွင် ကျွန်တော်၏ ဝတ္ထုများသည် အများအားဖြင့် ဇာတ်လိုက်သေရသော ဝတ္ထုများဖြစ်နေသည်။ ဘာကြောင့် ဇာတ်လိုက်များကို သတ်နေရသနည်းဟူသော မေးခွန်းတစ်ခု ပါလာသည်။

ကျွန်တော်သည် ကိုသန်းဖေ ထောက်ပြလိုက်သည့်အခါမှပင် ကိုယ့်ဝတ္ထုများကို ကိုယ်ပြန်၍ စဉ်းစားမိလေသည်။ ကိုသန်းဖေ ထောက်ပြသည့်အတိုင်းပင် ကျွန်တော်ဝတ္ထုများထဲတွင် ဇာတ်လိုက်များသည် အဆုံးသတ်တွင် သေသွားကြပါသည်။ ‘မားတောင်’မှ သံချောင်း၊ ‘ကံကောင်း’မှ ကံကောင်း၊ ‘မမ’မှ မမ၊ ‘နွဲ့ထဲကကြာ’မှ ရွှေအင်၊ ‘မာယာဘုံ’မှ အေးမ၊ ‘နေထွက်သောည’မှ မိချိုစသည့်ဇာတ်ဆောင်များသည် အဆုံးသတ်သေသွားကြပါသည်။

ကျွန်တော့်ဝတ္ထုများတွင် ထိုသို့ဖြစ်နေခြင်းသည် ဇာတ်လမ်းအရလား၊ စာရေးသူ၏ ပင်ကိုယ်စိတ်ဓာတ်ဖွဲ့စည်းပုံကြောင့်လား ဆိုသည်ကို ကိုသန်းဖေထောက်ပြမှပင် ကျွန်တော့်ဘာသာ ပြန်၍သုံးသပ်မိသည်။ သို့ရာတွင် အဖြေမထွက်ချေ။ စိတ်သရုပ်ခွဲဆရာတို့ကမူ စာရေးဆရာ၏ မသိစိတ်ထဲတွင် လူသတ်သမား ကိန်းအောင်းနေသည်ဟု သရုပ်ခွဲကြလေမည်လား မသိပါ။

*

ဒီလိုနဲ့တဖြုတ်ဖြုတ်စီးဆင်းနေသော ရွှေလီ

နောက်တစ်နေ့မှာ ဇန်နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့ဖြစ်လေသည်။ စာဆိုတော်ကိစ္စမှာ ပြီး သွားသော်လည်း ကျွန်တော်တို့ မပြန်နိုင်သေး။ လေယာဉ်ပတ်ကို စောင့်ရဦးမည်။ မိုးမိတ်နှင့် မိုးကုတ်ကားလမ်းရှိသည့်တိုင် လမ်းတွေမကောင်းသဖြင့် ကားအသွားအလာ မရှိလှ၊ ကားငှား သွားလျှင်လည်း အလွန်ဈေးကြီးသည်။ ထိုကြောင့် ကျွန်တော်တို့အဖို့ နောက်တစ်ပတ်ဆိုက် သည့်လေယာဉ်ကို စောင့်မှတပါး အခြားလမ်းမရှိတော့ပြီ။

မိုးမိတ်စာဆိုတော်ကော်မတီသည် ကျွန်တော်တို့ကို ရွှေလီမြစ်ဆုံသို့ ပို့ပေးချင်နေ သည်။ ကျွန်တော်တို့ကလည်း သွားချင်သည်။ ကျွန်တော်တို့သည် မိုးမိတ်မှ ဂျစ်ကားလေးဖြင့် ထွက်ခဲ့ရာ မနက် ၁၁ နာရီကျမှ မြစ်ဆုံကိုရောက်ကြ၏။ မိုးမိတ်နှင့်ရွှေလီမြစ်ကမ်းဘေးရှိ မြစ် ဆုံဆိုသော ရွာကလေးမှာ စင်စစ် ၁၈ မိုင်သာ ဝေးပါသည်။ သို့ရာတွင် လမ်းတွေက ကြမ်း၊ တောင်တတ်တောင်ဆင်းတွေက များသဖြင့် ၁၈ မိုင်ခရီးကို နှစ်နာရီကြာမောင်းယူရသည်။

ရွှေလီကိုသွားမည်ဆိုသည့်အခါတွင် အေးတယ်၊ အနွေးထည်ကောင်းကောင်း ယူသွား ဆိုသဖြင့် ကျွန်တော်တို့တွင် ပါလာသည့် အနွေးထည်ဖြင့် မလုံလောက်သောကြောင့် စာဆိုတော် ကော်မတီက ငှားပေးသည့်အနွေးထည်များကိုအထပ်ထပ်ရစ်ပတ်၍ ထွက်လာခဲ့ကြသည်။ သူတို့ ပြောမည်ဆိုလျှင်လည်း ပြောထိုက်ပါသည်။ မိုးမိတ်မှာပင် တော်တော်အေးနေလေရာ မြောက် ဘက်သို့ တက်လာလေလေ အအေးဓာတ်သည် သိပ်သည်းလာလေလေဖြစ်သည်။ ကျွန်တော်တို့ အဖွဲ့တွင် ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်နှင့် မိုးမိတ်မှ ကိုမိုးကျော်အောင်၊ ကိုသန်းဖေ၊ ကိုတင့်ဆွေ၊ ကိုထွန်းသောင်း၊ ကိုထွန်းအောင်နှင့်ကိုဇော်ဝင်းတို့ဖြစ်၍ အဖွဲ့ဝင်ရှစ်ယောက်နှင့် ငှိသည်။ လမ်းတလျှောက်မှာ တောင်တက်တောင်ဆင်း မတ်စောက်ခြင်း မရှိသည့်တိုင် ကုန်းကြောက လေးများ၊ ကမူကလေးများပေါ်တွင် ကားလမ်းဖောက်ထားခြင်းဖြစ်သဖြင့် ခရီးမတွင်လှ။ လမ်းဘေးတလျှောက်တွင် အင်၊ ကညင်တောကြီးများ၊ ကျွန်းတောကြီးများကို တွေ့ရသည်။ တောတောင်တွေ ထူထပ်သဖြင့် ဆီးနှင်းတွေ ပိတ်ဖုံးနေလေရာ နေလုံးကိုပင် ကောင်းစွာ မမြင်ရ။ ရောင်ဝါမထွန်း ချမ်းရှာလွန်း၍ဆိုသော လက်ဝဲသုန္ဒရ၏ မဲဇာတောင်ခြေရတုကို သတိ ရမိရာက ကျွန်တော်ငယ်စဉ်က ဖတ်ခဲ့ဖူးသော လူချမ်းတာလား၊ နေချမ်းတာလားဟူသော ပြ သာ နာနှင့်ပတ်သက်၍ ပညာရှင်တို့ အငြင်းပွားခဲ့ကြပုံကို ပြန်ပြောင်းသတိရမိသည်။

ကျွန်တော်တို့ငယ်စဉ်က စာပေဝေဖန်ရေးဆရာများ၊ ပညာရှင်များ၊ အငြင်းပွားတတ်ကြသောပြဿနာများမှာ အထက်ဖော်ပြပါ နေချမ်းသလား၊ လူချမ်းသလား ဆိုသည့်ကိစ္စမျိုး။ ပန်တူဆိုသည်မှာ တူရိယာပစ္စည်းတစ်မျိုးကို ခေါ်ခြင်းဟုတ်မဟုတ် ပြဿနာမျိုး၊ စလေဦးပုညသေ မသေဆိုသည့် ပြဿနာမျိုး၊ လွမ်းခလေ့ ဟုတ်မဟုတ်ဆိုသည့်ပြဿနာမျိုး၊ ထိုပတ်ပျိုးထဲမှလ၊ကိုမြင်ကြယ်စင်ဟုတ်ဘူးဆိုသည့် စာသားထဲတွင် ကြယ်စင်လား၊ စင်ကြယ်လားဆိုသည့် ပြဿနာမျိုးတွေကို အငြင်းပွားခဲ့ကြသည်။ တစ်ဖက်နှင့်တစ်ဖက် အပြန်အလှန်ရေးခဲ့ကြသော ထိုပြဿနာများသည် စာပေနယ်တွင် အရေးကြီးသော ပြဿနာကြီးများ ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ လက်ဝဲသုန္ဒရ၏ မဲဇာတောင်ခြေမှ ရောင်ဝါမထွန်း ချမ်းရှာလွန်း၍ဆိုသောအပိုဒ်တွင် လူချမ်းသည်ကို ပြောသလော၊ နေချမ်းသည်ဟု ဥပစာဖြင့် ပြောသလော၊ မြဝတီမင်းကြီး၏ လွမ်းခလေ့ပတ်ပျိုးတွင် လွမ်းခလေ့မဟုတ်နိုင်။ အလွမ်းသည် ခလေ့ဟုမဆိုနိုင်။ ထိုကြောင့် လွမ်းတယ်ဟေ့ဟု ညည်းရာမှ နောင်တွင် အဆိုတော်များက စည်းဝါးနှင့်ကိုက်အောင် လွမ်းခလေ့ဟုဆိုခြင်း ဖြစ်နိုင်ကြောင်း၊ လကိုမြင် ကြယ်စင် မဟုတ်ဘူးဆိုသည့်အပိုဒ်တွင်လည်း လကိုမြင်လျက်သားနှင့် ကြယ်မဟုတ်ဟုပြောစရာ မလိုတော့ကြောင်း၊ ထိုကြောင့် လသည် စင်စင်ကြယ်ကြယ် မရှိ၊ ဆီးနှင်းတို့ ဖုံးအုပ်နေခြင်းကို ပြောခြင်းဖြစ်ကြောင်းဖြင့် အငြင်းပွားခဲ့ကြသည်။

ထိုအငြင်းပွားမှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့ကြသောပုဂ္ဂိုလ်တို့မှာ ဆရာကြီးသခင်ကိုယ်တော် မှိုင်း၊ မြကေတု၊ ကထိက ဦးသက်တင်နှင့် အခြားကျွန်တော်မမှတ်မိတော့သော စာရေးဆရာများ ဖြစ်ကြသည်။

ကျွန်တော်တို့ခေတ်ကား အမျိုးသားလွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲ၊ ဖက်ဆစ်ဆန့်ကျင်ရေးတိုက်ပွဲ၊ အမျိုးသားလွတ်မြောက်ရေးတိုက်ပွဲများကို ရောထွေးယှက်တင်ဖြတ်သန်းနေရသော ခေတ်ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ကျွန်တော်တို့ခေတ်စာရေးဆရာတို့၏ အငြင်းပွားမှုသည် ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုကို ကျော်လွန်လာခဲ့ကာ စာပေတစ်ရပ်လုံးနှင့်သက်ဆိုင်သော အယူအဆရေးရာတိုက်ပွဲများ၊ အငြင်းပွားမှုများအဆင့်သို့ ရောက်လာခဲ့လေသည်။ စာလုံးတစ်လုံးချင်း၊ စာပိုဒ်တစ်ပိုဒ်ချင်း၊ စာအုပ်တစ်အုပ်ချင်းနှင့်ပတ်သက်သော အထွေထွေတိုက်ပွဲ၊ အထွေထွေ အငြင်းပွားမှုအဖြစ်သို့ ရောက်လာခဲ့လေသည်။

တစ်နေ့က လုပ်ခဲ့သော မိုးမိတ်စာပေဆွေးနွေးပွဲအပါအဝင် နယ်စာပေဆွေးနွေးပွဲ တော်တော်များများတွင် စာဖတ်သူတို့၏ ဆွေးနွေးချက်များသည်လည်း ပညာပိုင်းဆွေးနွေးမှု ထက် စာပေအယူအဆဆိုင်ရာဆွေးနွေးမှုများက အများစုဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

မြစ်ရုံရွာကလေးကိုဖြတ်ကာ ရွှေလီမြစ်ကမ်းဘေးရှိ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးဗိုလ်တဲသို့ လာ ခဲ့ကြသည်။ မြစ်ဆုံဆိုသည့်ရွာကလေးမှာ ရွှေလီမြစ်နှင့်နမ့်မောင်းချောင်းတို့ ဆုံရာတွင် တည် ထားသော ရှမ်းမြန်မာရွာကလေးတစ်ရွာဖြစ်၏။ ရွာထိပ်တွင် မူလတန်းကျောင်း၊ ရဲစခန်း၊ စ သည်တို့ရှိပြီး ကျွန်တော်တို့ရပ်နားမည့် သစ်ထုတ်လုပ်ရေးဗိုလ်တဲမှာ ရွာအစွန် ရွှေလီမြစ်ကမ်း ပေါ်တွင် ရှိသဖြင့် ကားကို သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ဗိုလ်တဲသို့ မောင်းလာခဲ့ကြသည်။

ရွှေလီကား တငြိမ့်ငြိမ့် စီးနေမြဲပင်။

ကျွန်တော်သည် ရွှေလီကို နေရာပေါင်းများစွာမှ ကြည့်ဖူးပါသည်။ တရုတ်ပြည်ထဲက မိုင်းမောနှင့် ကျွန်တော်တို့ဘက် မူဆယ်တို့ကြားတွင် စီးဆင်းသွားသောရွှေလီ၊ နမ့်ခမ်းမြို့ထိပ် ဒေါက်တာဆီးဂရေ့၏ ဆေးရုံအနီးမှာ ကွေ့ပတ်စီးဆင်းသွားသောရွှေလီ၊ ကသာအောက် အင်း ရွာအနီးတွင် ဧရာဝတီသို့စီးဝင်သွားသောရွှေလီ စသည်ဖြင့် ရွှေလီကို နေရာပေါင်းများစွာမှ မြင်ခဲ့ဖူးသည်။

မူဆယ်နှင့်နမ့်ခမ်းတဝိုက်တွင် မြင်လိုက်ရသော ရွှေလီကား အဝှမ်းကျယ်သည်။ သဲ သောင်ဖြူလှတို့က တမျှော်တခေါ်။ အင်းရွာနားတွင် မြင်လိုက်ရသောရွှေလီက ကမ်းတဘက် တချက်တွင် ရွာတွေ အစီအရီနှင့်ယဉ်ကျေးမှု၏ အရိပ်အရောင်တို့ ယှက်သန်းလျက်။

ယခုမြစ်ဆုံနားတွင် တွေ့လိုက်ရသောရွှေလီမှာမူ တောရိပ်မြိုင်ခြေတို့ကြားမှာ ကွေ့ ကောက် စီးဆင်းနေသည်။ တဘက်ကမ်းသို့မျှော်ကြည့်လျှင် လူနေအိမ်ကို မမြင်ရ။ ကျန်းတော ကြီးတွေ၊ ကညင်ပင်ကြီးတွေသာ မားမားရပ်နေကြသည်။ ဂနိုင်းတွေ၊ ရဂုံတွေကြားထဲမှာ စီး ဆင်းနေသောရွှေလီပါ။

ရွှေလီကမ်းဘေးတွင် ချမ်းအေးနေသည့်တိုင် ကျွန်တော်တို့တစ်ကိုယ်လုံးတွင် ဖုန်တွေ ဖြင့် ညစ်ပတ်ပေရေနေသဖြင့် စိမ့်အေးနေသောရွှေလီမြစ်ထဲတွင် ဆင်း၍ ရေချိုးလိုက်ကြသေး

သည်။ ရေချိုးပြီးနောက် သံပရာစိတ်ကလေးတွေ ထည့်ထားသည့် ရမ်တစ်ခွက်ကို သောက်လိုက်သည့်အခါတွင်မှ နွေးထွေးသွားတော့သည်။

မနက်စာစားရင်း သစ်ထုတ်လုပ်ရေးမှ မန်နေဂျာကိုဇော်ဝင်းက မိုးမိတ်တဝိုက်မှ သစ်ထုတ်လုပ်ငန်းနှင့်ဆင်ဖမ်းလုပ်ငန်းကို ပြောပြသည်။

ကိုဇော်ဝင်းမှာ သေးသေးသွယ်သွယ်၊ အသားဖြူဖြူ။ အရပ်မနိမ့်မမြင့် အသက်အစိတ်နှင့်သုံးဆယ်အတွင်းမှာ ရှိသေးသည့်လူငယ်တစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး သစ်ထုတ်လုပ်ရေးတွင် အလုပ်ဝင်သည်မှာ လေးနှစ်မျှသာ ရှိသေးသည်။

မိုးမိတ်သစ်တောခရိုင်မှ တစ်နှစ်လျှင် သစ်တန်ချိန် ခြောက်သောင်းကျော် ထုတ်လုပ်နေကြောင်း သိရ၏။

ထမင်းစားပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် ရွှေလီမြစ်ဆုံမှနှစ်မိုင်ခန့်ဝေးသည့်ဆင်စခန်းသို့ ခြေကျင်သွားကြသည်။ မော်တော်ကားသည် မပေါက်၊ လှည်းလည်း မသွားနိုင်သည့်တကယ့်တောလမ်းကလေးဖြစ်၏။ အင်တိုင်းတောများ၊ ယာတောများကြားက လူသွားလမ်းကလေးအတိုင်း နှစ်မိုင်လောက် လျှောက်မိသည့်အခါတွင် ဆင်စခန်းသို့ ရောက်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့တောက ခပ်သွက်သွက် လျှောက်နိုင်သော်လည်း သခင်မြသန်းမှာ ခပ်ဖြည်းဖြည်းသာ လျှောက်နိုင်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့က ဆင်စခန်းသို့ မလိုက်ဘဲ သစ်ထုတ်လုပ်ရေးဗိုလ်တဲတွင် နေရစ်ခဲ့ရန် အတန်တန်ပြောသော်လည်း သူ့ရောက်ဖူးချင်သည်ဆိုကာ အတင်းလိုက်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်လေသည်။

*

ပင်စင်စား ဆင်အိုကြီး နန်းလှဖြူ

ဆင်စခန်းမှာ ဆင်များကိုဖမ်းပြီး ယဉ်ပါးအောင် လေ့ကျင့်ပေးသည့်စခန်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ဆင်စခန်းခေါ် ဆင်ဝိုင်းသို့ရောက်သည့်အခါတွင် ဆင်ဦးစီးများနှင့် သူတို့သားမယားများကိုပါ တွေ့ရသည်။ ဆင်သမားများနှင့်သူတို့ဇနီးများအဖို့ ဆင်ဝိုင်းသည် သူတို့ရပ်ရွာ ဖြစ်နေလေပြီ။ ဆင်ဝိုင်းရွှေ့လျှင် ဇနီးနှင့်သားသမီးများသည် အတူရွှေ့ပြောင်းနေကြသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သွားသည့်ဆင်စခန်းတွင် ဆင်လုပ်သမားလေးဆယ်ခန့်ရှိပြီး မှီခိုသူများပါဆိုလျှင် တစ်ရာနီးပါးလောက် ရှိသည်။ ဆင်ဝိုင်းမှ ဆင်လုပ်သားများက ကျွန်တော်တို့ကို ချေသားခြောက်ဖုတ်၊ လက်ဖက်ရည်ခါးတို့ဖြင့် ဧည့်ခံသည်။

သစ်ထုတ်လုပ်ရေး မန်နေဂျာကိုဇော်ဝင်းသည် အသားခပ်ညိုညို၊ သွားဖွေးဖွေးနှင့် မျက်နှာထား အလွန်ချိုသည့်အသက်လေးဆယ်ကျော် ငါးဆယ်နီးပါး လူတစ်ယောက်ကို လှမ်းခေါ်လိုက်ပြီး ကျွန်တော်တို့နှင့် မိတ်ဆက်ပေးလေသည်။

“ဟောဒါက စောမြဝယ်တဲ့၊ ကျွန်တော်တို့ဆင်ဝိုင်းမှာ ဝိုင်းအုပ်ပါ၊ ဆရာတို့ သိချင်တာ ရှိရင် မေးကြပါ”

စောမြဝယ်ဟူသော ခပ်ဆန်းဆန်း အမည်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သူ့အလုပ်နှင့် မလိုက်အောင် ပြုံးချိုသောမျက်နှာထားနှင့်ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သော အမူအရာကြောင့်လည်းကောင်း စောမြဝယ်ကို ကျွန်တော် စိတ်ဝင်စားသွားပါသည်။

စောမြဝယ်သည် ပင်လည်ဘူးနယ်ထဲမှ ကဒူးလူမျိုးတစ်ယောက် ဖြစ်လျက် ငယ်ငယ်ကလေးကတည်းက ဆင်ဖမ်းလိုက်ခဲ့ပြီးနောက် အရွယ်ရောက်သည့်အခါတွင် အစိုးရဘက်တွင် ဝင်ရောက်အမှုထမ်းသည်။ ဆင်အဖမ်းကောင်းသည်ဟု နာမည်ကြီးသဖြင့် သစ်တောခရိုင် တစ်ခုမှ သစ်တောခရိုင်တစ်ခုသို့ မကြာခဏ ပြောင်းရွှေ့ခဲ့ရသည်။ စောမြဝယ်သည် ဆင်အကောင်ပေါင်း ရာနှင့်ချီ၍ ဖမ်းခဲ့ဖူးပြီး ခက်ခက်ခဲခဲ၊ သက်စွန့်ဆံဖျား လုပ်ဖမ်းရသည့် အကြိမ်ပေါင်းမှာလည်း မနည်းတော့ဟု သိရသည်။ ယခုလဲ ရွှေလီရိုးထဲသို့ ဆင်ရိုင်းအုပ်ကြီးတစ်အုပ် ဝင်လာသဖြင့် ထိုဆင်ရိုင်းအုပ်နောက်မှ လိုက်လာခြင်းဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်နေသည့် အချိန်တွင် ဆင်၌ ဆင်ရိုင်းခုနစ်ကောင်ကို ဖမ်းထားပြီး ယဉ်အောင်လေ့ကျင့်ပေးနေသည်။ ဆင်များမှာ သိပ်မကြီးကြသေး။ ကိုးနှစ်သားလောက် ရှိကြပြီး အရပ်မှာ ခြောက်ပေကျော်

ကျော် မြင့်သည့်ဆင်တွေချည်းဖြစ်သည်။ ဆင်ဦးစီးသုံးယောက်သည် သူတို့လေ့ကျင့်ပေးထားသော ဆင်များကိုစီးပြကြသည်။ ဆင်များမှာ ‘မက်’ဟူသောအသံကြားလျှင် ဝပ်တတ်နေပြီ။ ထူးခတ်နိုင်အောင် ခြေထောက်ကို မ၊ပေးတတ်နေလေပြီ။

စောမြဝယ်က ဆင်ဖမ်းနည်းများကို စိတ်ရှည်လက်ရှည် ပြောပြသည်။ ဆင်ဖမ်းနည်းသုံးနည်းရှိလေသည်။ တမျိုးမှာ ကေဒါနည်းခေါ် ကျိုးသွင်းဖမ်းနည်း ဖြစ်သည်။ ဆင်ဖမ်းသည့်ကျိုးမှာ အဝကျယ်၍ အဖျားရှူးသွားသောပေငါးဆယ်မှ ပေတစ်ရာအတွင်း အလျားရှိသည့် စတုဂံပုံဖြစ်သည်။ သုံးပေနှင့်လေးပေပတ်လည်တုတ်သည့် တံခါးတိုင်ကြီးများနှင့် ကျိုးတိုင်များကို စိုက်ထူရသည်။ ထိုသို့စိုက်ထူပြီးနောက် ထိုတိုင်များတွင် လုံးပတ်တစ်ပေခန့်ရှိသော မျောတန်းများကို ကြိမ်နီများ၊ အုန်းဆံကြိုးများတွင် အခိုင်အခံ့ချည်ရသည်။ ဆင်မိလျှင် ကျိုးထဲသို့ ရောက်နေသည့်ဆင်က ကိုယ်လုံးဖြင့် တိုက်ခြင်း၊ အောင်းခြင်း စသည့်တို့ကို လုပ်တတ်သဖြင့် ဆင် ကျိုးခိုင်ခံ့ဖို့လိုသည်။ ကျိုးတံခါးတိုင်များမှာ နှစ်လုံးစီပူး၍ စိုက်ထူထားပြီး အလယ်တွင် မျောတိုင်များကို အရှည်လိုက်စီပြီး ကြိုးဖြင့် ခိုင်ခံ့စွာ တုပ်သောကျိုးတံခါး ပြုလုပ်ထားသည်။ ကျိုးတံခါးကို အမြင့်ပေအစိတ်၊ သုံးဆယ်ရောက်အောင် မ၊တင်ထားပြီး ကျိုးထဲသို့ ဆင်ဝင်သွားသည်နှင့် လင့်စင်ပေါ် တွင် စောင့်နေသည့် တံခါးမှူးက တံခါးကို ဖြုတ်ချလိုက်ရ၏ ။

“အဲဒီကျိုးတံခါးလက်ဝဲနဲ့လက်ယာဘက်တွေမှာလဲ ကတော့ပုံ ကားသွားတဲ့မျောတိုင်တွေကို ဂိုက်နှစ်ရာနီးပါးအရှည်အထိ စိုက်ထားရသည်။အပေါ်ကနေကြည့်လိုက်ရင် ကျိုးဟာ ကတော့ပုံဖြစ်နေသည်။ အဲဒီလို ကျိုးတံခါးအပြင်ဘက် ကာထားတဲ့အရံအတားတွေကို ‘ရဲလောင်း’လို့ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီရဲလောင်းရဲ့ညာဘက်နဲ့ဝဲဘက်တောင်ပံတွေမှာ အမှိုက်ပုံတွေ ဘာတွေ အသင့်လုပ်ပြီး ရေနံဆီပုံးတွေ ဘာတွေနဲ့အသင့်လုပ်ထားရပါတယ်။ ဆင်က ကျိုးထဲကို ဝင်မိတာနဲ့တပြိုင်နက် ဆင်ဖမ်းသမားတွေဟာ နီးရာသစ်ပင်တွေပေါ်၊ လင့်စင်တွေပေါ်ကဆင်ပြီး အမှိုက်ပုံကို ရေနံဆီလောင်း မီးရှို့၊ ပေထုပ်တွေဖောက်ပြီး ဆင်ကို ကျိုးထဲက ပြန်မထွက်အောင် ခြောက်သွင်းရတယ်။ ဖမ်းမိတဲ့ဆင်တစ်ကောင်စီကို တုပ်ဖို့အတွက် တံခါးခပ်သေးသေးတစ်ခု တပ်ထားပြီး အဲဒီတံခါးလေးမှာ ပုခက်လုပ်ရပါတယ်။ ကျိုးထဲမှာမိနေတဲ့ ဆင်တွေ တစ်ကောင်စီကို နောက်ခြေထောက်မှာ ကြိုးကွင်းပစ်ချည်ပြီး ပုခက်ထဲသို့ မောင်းရပါတယ်။ ပုခက်ထဲကို

ရောက်တော့ သူ့ကို လည်ပင်းကိုရော ဝမ်းဗိုက်ကိုရော ကြီးချည်ပြီး ပုခက်တန်းမှာ ဆွဲတင်ထားရပါတယ်။ ဆွဲတင်ပြီးမှ ဆင်ကို တစ်ရက်အစာငတ်၊ ရေငတ်ထားရပါတယ်။ အိပ်ခွင့်လဲ မပေးဘဲထားရပါတယ်”

ဆင်များကို အစာမကျွေးဘဲထားခြင်း၊ အိပ်ခွင့်မပေးခြင်းမှာ စိတ်ဓာတ်ကျသွားစေရန် ဖြစ်သည်။ ဆင်လုပ်သားများသည် ပုခက်အတွင်းသို့ရောက်နေသောဆင်ကို မအိပ်အောင်စောင့်ကြပ်ပြီး အိပ်လိုက်သည်နှင့် ဆူညံစွာ အသံပေးခြင်း၊ အော်ဟစ်ခြောက်လှန့်ခြင်းတို့ဖြင့် ဆင်ကို မအိပ်အောင်လုပ်ကြရသည်ဟု ဆိုပါသည်။

ဆင်ဖမ်းအဖွဲ့တွင် သောင်ဆရာခေါ်ကျုံးလူကြီး၊ တံခါးမှူး၊ စခန်းမှူး၊ ဆင်ဖမ်း အုပ်စုမှူးနှင့်ဆင်ဖမ်းအဖွဲ့သားများ ပါကြသည်။ သူတို့အားလုံးသည် ကျန်းမာရေးကောင်းမွန်ပြီး အပင်ပန်း အဆင်းရဲခံနိုင်သူ၊ ဖျတ်လတ်သူ၊ မျက်စိရှင်သူများ ဖြစ်ကြရသည်။

နောက် ဆင်ဖမ်းနည်းတစ်နည်းမှာ ကွန်ဂျီခေါ် ကြိုးကွင်းစွပ်၍ ဖမ်းနည်းဖြစ်သည်။

“ဆင်ရိုင်းအုပ်တွေတယ်လို့ကြားတာနဲ့ အဲဒီဆင်ရိုင်းအုပ်ကို ကျွန်တော်တို့ လိုက်ရှာကြရပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကြိုးကွင်းပစ်ဖမ်းတဲ့အဖွဲ့မှာ ကွန်ဂျီလို့ခေါ်တဲ့ဆင်လိမ္မာကြီးတွေ နှစ်ကောင် သုံးကောင် ပါကြရသည်။ သူတို့ကိုဖမ်းဆင်လို့ ခေါ်ပါသည်။ ပြီးတော့ ရိက္ခာတို့၊ ပစ္စည်းတို့၊ ဘာတို့တင်တဲ့ဝန်တင်ဆင်လဲ ပါရသည်။ ကြိုးကွင်းပစ်ပြီးဖမ်းတဲ့ ဆင်ဖမ်းအဖွဲ့ကို ‘မိလာရှီကာဆင်ဖမ်းအဖွဲ့’လို့လဲခေါ်ပါတယ်။ တောဆင်ကို ကြိုးနဲ့ပစ်ဖမ်းရာမှာ ဆင်ဖမ်းကြိုးခိုင်ခံ့ဖို့ အထူးအရေးကြီးပါတယ်။ ဆင်အုပ်ကိုတွေ့ပြီဆိုတာနဲ့ ကျွန်တော်တို့အနံ့ကို မရအောင် လေအောက် ခပ်လှမ်းလှမ်းကနေပြီး ကိုယ်ဖမ်းချင်တဲ့ဆင်ကို ရွေးရပါတယ်။ စိတ်ကြိုက်ဆင်ကို တွေ့ပြီဆိုတော့မှ ဆင်အုပ်နားကို သတိထားပြီး တဖြည်းဖြည်းကပ်လာရပါတယ်။ ဆင်ရိုင်းကို ဖမ်းတော့မယ်ဆိုတော့ ဆင်ဦးစီးဟာ နင်းလုံးကြိုးထဲကို ခြေသွင်း၊ ဦးပေါ်မှာ ကားရားခွထိုင်ပြီး ဆင်ဖမ်းကြိုးကို ကိုင်လိုက်လာရပါတယ်။ ဆင်ဖမ်းကြိုးမှာ ကွင်းတစ်ဖက်ကို ကွင်းလျှောလုပ်ပြီး ကျန်တစ်ဖက်ကိုတော့ ဆင်ဝမ်းပတ်ကြိုးမှာ မြဲမြဲချည်ထားရပါတယ်။ ကိုယ်ဖမ်းမယ့်ဆင်ဟာ ဖမ်းဆင်ထက်ကြီးနေလို့ မဖြစ်ပါဘူး။ ဖမ်းဆင်ထက်ကြီးရင် ဆင်ရိုင်းက ကိုယ့်ဆင်ကို အစွယ်နဲ့

ထိုးသတ်နိုင်တယ်။ အားချင်းမမျှတဲ့အတွက် ကိုယ့်ဆင် နှာနိုင်တယ်။ ဒီလိုနဲ့လဲ နောက်က လိုက်ပြီး တောဆင်ကို လည်ပင်းကို ကြိုးကွင်းပစ်စွပ်တယ်။ ကြိုးကွင်းစွပ်မိပြီဆိုတော့ သူ့ကိုမော အောင် ကိုယ်က ကြိုးကို လျှော့လိုက်။ တင်းလိုက် လုပ်ပေးရတယ်။ မော့တော့မှ သူ့ကို ဆင် လိမ္မာနဲ့ညှပ်ပြီး ခေါ်လာရတယ်။ ကြိုးကွင်းစွပ်ဖမ်းတဲ့နေရာမှာ ‘ကွန်ဂျီ’ခေါ် တဲ့ဖမ်းဆင်ဟာ အ ရေးကြီးဆုံးပဲ။ သူက လိမ္မာရတယ်။ ဖျတ်လတ်ရတယ်။ ရဲရင့်ရတယ်။ တခါတလေမှာ ဆင်ရိုင်း အုပ်က နောက်က လိုက်လာပြီး ဖမ်းဆင်ကို ရန်ရှာတတ်တယ်။ အဲဒီအခါမှာ ဖမ်းဆင်က ပြန် လှန်ခုခံနိုင်ရတယ်။ ဖမ်းဆင်က ကြီးနေလို့ သူ့ကို ရန်မမူရဲရင် ဆင်ပေါ်ကလူကို ဆင်ရိုင်းက နှာ မောင်းနဲ့ဆွဲချပစ်တတ်တယ်။ ဒီနေရာမှာလဲ ကွန်ဂျီဟာ သိပ်အရေးကြီးပါတယ်။ ကိုယ့်ဆင်ဦးစီး ကို အကာအကွယ် ပေးနိုင်ရပါတယ်။

“ကြိုးကွင်းစွပ်ဖမ်းတဲ့ မိလာရိုကာဆင်ဖမ်းအဖွဲ့မှာ ‘ဖန်တီ’လို့ခေါ်တဲ့ဆင်ဦးစီး လက် ထောက်ဦးစီးတစ်ယောက် ‘မာအွတ်’လို့ခေါ်တဲ့ပဲ့စီးသုံးယောက်နဲ့ အခြားဆင်လုပ်သားများ ပါ ကြပါတယ်”

နောက်တစ်နည်းမှာ ဆင်ကို မေ့ဆေးသေနတ်ဖြင့် ပစ်ဖမ်းခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထို နည်းမှာ ယခင်နည်းများလောက် ပင်ပန်းခြင်းလည်း မရှိ၊ အန္တရာယ်လည်း နည်းသည့်အတွက် သစ်ထုပ်လုပ်ရေးဌာနသည် ထိုနည်းကို အသုံးပြုနေသည်။

ကျွန်တော်တို့ ရောက်သွားသည့်ဆင်ဝိုင်းတွင် တွေ့ရသည့်တောဆင်ရိုင်းခုနစ်ကောင် မှာ မေ့ဆေးသေနတ်ဖြင့် ပစ်၍ဖမ်းထားသောဆင်များ ဖြစ်ပြီး ယခုအချိန်တွင် လေ့ကျင့်သင် ကြားနေသည့် အဆင့်တွင်ရှိသေးသည်။

မေ့ဆေးနှင့်ဖမ်းသည့်အဖွဲ့တွင် ဆင်ဦးစီး၊ ဆင်လုပ်သားများအပြင် ‘ဂန်းနား’ ခေါ်မေ့ ဆေးသေနတ်ပစ်သူနှင့်တိရစ္ဆာန်ဆေးကုဆရာဝန်တို့လည်း လိုက်ပါကြသည်။ ဆင်အရွယ်အစား ကို ကြည့်၍ မေ့ဆေးကိုလည်း အတိုင်းအတာဖြင့် သုံးရသည်။ ဆင်ကို မေ့ဆေးသေနတ်နှင့် ပစ်ပြီးမိနစ်သုံးဆယ်အတွင်း ဘာမျှမဖြစ်သေးလျှင် နောက်ထပ်မေ့ဆေးသေနတ်ဖြင့် ထပ်ပစ်ရ သေးသည်။ မေ့သွားသည့်အခါတွင်မူ ဆင်ကိုကြိုးဖြင့် ချည်နှောင်ရသည်ဟုစောမြဝယ်က ပြော ပြသည်။

လေ့ကျင့်သင်ကြားနေဆဲဖြစ်သည့် ဆင်ရိုင်းသုံးကောင်အား ဆင်ဦးစီးများက စီးပြသည်ကို ကြည့်ပြီးနောက် ကျွန်တော်တို့သည် ဆင်အိုရုံသို့လာခဲ့ကြကာ ပင်စင်စားဆင်ကြီးကို သွားကြည့်ကြသည်။

ဆင်များ အသက်ကြီးလာသည့်အခါတွင် ကောင်းစွာ အလုပ်မလုပ်နိုင်တော့။ ထိုအခါတွင် ဆိုင်ရာက သူ့ကို အငြိမ်းစားပင်စင်ပေးကာ ဆင်အိုရုံသို့ပို့လိုက်ကြလေသည်။ ကျွန်တော်တို့ ရောက်သွားသည့်အချိန်တွင် ဆင်အိုရုံ၌ ‘နန်းလှဖြူ’ခေါ် ဆင်အိုမကြီးကိုတွေ့ရသည်။

“ဆင်တွေအိုလာတဲ့အခါမှာ လူတွေလိုပဲ ဆင်ဝိုင်းနား သိပ်မကပ်တော့ဘဲ တစ်ကောင်တည်း နေလာတတ်တယ်၊ ခေါင်းငိုက်လာတယ်၊ မျက်စိမှုန်လာတယ်၊ လူများ ပါးရေ၊နားရေ လိပ်သလို နားရွက်အဖျားတွေ လိပ်လာတယ်၊ ဆင်ဘယက် ကျလာတယ်’ဟုစောမြဝယ်က ပြောပြသည်။

ဆင်ဘယက်ဆိုသည်မှာ လည်ပင်းမှ အရေပြားတွေ တွဲကျလာခြင်းကို ခေါ်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ကျွန်တော်တို့သွားကြည့်သည့် နန်းလှဖြူမှာလည်း ဘယက်ကျနေလေပြီ။

ထိုနေ့က မှတ်ထားသော ကျွန်တော်၏ နေ့စဉ်မှတ်တမ်းတွင်-

“ဆင်ဝိုင်းမှာ ခဏနားပြီး မြစ်ဆုံကိုပြန်လာခဲ့ကြတယ်၊ ဗိုလ်တဲကို ပြန်ရောက်တော့ ဆရာမလေးမနှင်းဖြူတို့၊ သူ့သူငယ်ချင်း လှဝင်းရည်တို့က လက်ဖက်ရည်နဲ့ညှော်ပြီး နမ့်မိတ်ချောင်းနဲ့ ရွှေလီမြစ်ဆုံရာကို လိုက်ပြကြတယ်၊ ဒီနေရာမှာလဲ ရွှေလီဟာ လွမ်းစရာပါပဲ၊ တငြိမ့်ငြိမ့်စီးလို့၊ မတိန်းတို့၊ လ၊ဝါတို့၊ တုံ့ကွာတို့ဆိုတဲ့နေရာတွေကို သွားချင်သော်လဲ အချိန်မရ။ လ၊ဝါဟာ မိန်းမချောတွေပေါတယ်လို့ နာမည်ကြီးတယ်။

“သုံးနာရီဆယ့်ငါးမိန့်မှာ ရွှေလီမြစ်ဆုံက ပြန်ထွက်တယ်၊ ညစာကို လက်ခတ်ကုန်းက မူလတန်းကျောင်းဆရာလေးကိုတင်ထွန်းအောင်က ကျွေးတယ်၊ သူ့မိန်းမနာမည်က မမြသွေးတဲ့၊ အသားညိုညို၊ မျက်နှာထားချိုချိုနဲ့၊ မမြသွေးဟာ လယ်သူမပေမယ့် ဖတ်လိုက်တဲ့စာ၊ ပြောလိုက်တဲ့စာကြောင်းပေကြောင်း၊ ကောက်စိုက်ရင်း စာဖတ်တဲ့အမျိုးသမီး၊ စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးကိုတောင် ဖတ်သတဲ့၊ တော်တော်ထူးခြားတဲ့အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ပါပဲ”

တစ်နှစ်က ကျည်တောင်ကန်ကို ရောက်ခဲ့ရာ သူ့လိုပင် စာဖတ်သောမစိန်ဆိုသည့် အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ကို တွေ့ခဲ့ရသေးသည်။ မစိန်ကား ကြံစိုက်သည့်အမျိုးသမီးဖြစ်၏။ သူလည်း ကြံခင်းတွေထဲမှာ စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးကို တော်တော်ပြောနိုင်သော အမျိုးသမီး ဖြစ်လေသည်။ စစ်နှင့်ငြိမ်းချမ်းရေးကို ဖတ်ဖူးလည်း ဖတ်ဖူး၍နို့စပ်အောင်လည်း ပြောပြနိုင်သော လယ်သူမနှစ်ယောက်ကို တွေ့သည့်အခါတွင် ကျွန်တော့်ရင်၌ ခံစားရသောကျွန်တော့်ပီတိသည် မည်သည့်ပီတိနှင့်မျှ မတူပါ။

*

နေဝင်ဘုရင်တစ်ပါး၏ ဆည်းဆာရောင်

မိုးမိတ်ခရီးသွားဆောင်းပါးကို ရေးမည်ပြုသည့်အခါ၌ မှတ်ဉာဏ်ထဲတွင် ရစ်ဖွဲ့နေသော ပင့်ကူမြွေတို့ကို ဖယ်ရှားရသည်။ ထိုမျှနှင့်မလုံလောက်သေးသဖြင့် ကျွန်တော့်တွင် ရှိနေသော နေ့စဉ်မှတ်တမ်းမှ မှတ်စုများကို ပြန်လှန်ရသည်။ မိုးမိတ်မှမိတ်ဆွေများ ပို့လိုက်ရသည့် မိုးမိတ်ရာဇဝင်လက်ရေးမူကိုလည်း ပြန်ဖတ်ရသည်။ ကျွန်တော်ရရှိသည့် မိုးမိတ်ရာဇဝင် လက်ရေးမူမှာ မိုးမိတ်မှဆရာတော်တစ်ပါးမှပြုစုသည့် စာစုဖြစ်သည်။ မမှတ်မိနိုင်သော ပဝေသဏီကာလက ယုံတမ်းပုံပြင်များ၊ ဒဏ္ဍာရီများဖြင့် အစပြုကာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်၏ ပထမဆုံးသော ဗုံးသံ၊ အမြောက်သံကို ကြားရသည့်အချိန်တွင် အဆုံးသတ်သွားသော ရာဇဝင်ဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်သည် ရောက်လေရာရာတွင် ဘုရားသမိုင်းများ၊ မြို့ရွာသမိုင်းများကို စုတတ်၏။ ဘုရားသမိုင်းများမှာ ဂေါပကအဖွဲ့များက ပြုစုပုံနှိပ်လေ့ရှိသဖြင့် ဘုရားစောင်းတန်းများ၊ ရင်ပြင်တော်များတွင် အဆင့်သင့်ရတတ်သည်။ သို့ရာတွင် မြို့ရွာသမိုင်းများကိုကား အဆင်သင့်မတွေ့ရတတ်ချေ။ သက်ဆိုင်ရာအုပ်ချုပ်ရေးအာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများက စုဆောင်းထားသည့်မြို့ရွာသမိုင်းမှတ်တမ်းများ ရှိသော်လည်း အချို့မှာ တရားဝင်ပုံနှိပ်ခြင်း မပြုသေး။ အချို့မှာလည်း အပြီးမသတ်သေးဘဲ ရပ်ဆိုင်းထားသည်ကို တွေ့ခဲ့ရသည်။ အချို့ဒေသ ဘုန်း

ကြီးကျောင်းများတွင်မူ ရဟန်းပညာရှိ၊ လူပညာရှိတို့ပြုစုသည့် မြို့ရွာသမိုင်းပေပုရပိုက်များ၊ လက်ရေးမူများကို တွေ့ရတတ်၏။ ယင်းတို့မှာ အများအားဖြင့် အချက်အလက်များနှင့် ယုံတမ်းပုံပြင်များ ရောထွေးနေတတ်သည်။ ဒဏ္ဍာရီများ၊ ယုံတမ်းပုံပြင်များသည် ခေတ်သစ်သမိုင်းဆရာအတွက် သမိုင်းတန်ဖိုးကင်းမဲ့ကောင်း ကင်းမဲ့နေမည်ဖြစ်သော်လည်း ယင်းတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုတန်ဖိုးမှာ ကြီးမားလှပါသည်။

ကျွန်တော်ရခဲ့သော မိုးမိတ်ရာဇဝင်လက်ရေးမူသည် ဒဏ္ဍာရီနောသော ရာဇဝင်ဖြစ်သော်လည်း ဒဏ္ဍာရီမဟုတ်သော အချက်အလက်တွေ့ အများကြီးပါ၊ပါသည်။ သမာရိုးကျသမိုင်းတွင် ယုံတမ်းပုံပြင်များ၊ ဒဏ္ဍာရီများ ပါတတ်စမြဲဖြစ်ပါသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ‘အဆုံးစွန်သော’ရာဇဝင် သို့မဟုတ် သမိုင်းကို ချက်ချင်း မရနိုင်ပါ။ တဖြည်းဖြည်းမှသာ ရလာဖွယ်ရာရှိပါသည်။ ထိုအချက်သည် ခေတ်သစ်သမိုင်းဗေဒဒဿနတွင် အားလုံးက လက်ခံထားကြသော အယူအဆဖြစ်ပါသည်။

နာမည်ကျော် ‘ကိန်းဗရစ်ခေတ်သစ်သမိုင်းကျမ်း’တွဲကြီးများကို တာဝန်ခံတည်းဖြတ်သည့်သမိုင်းဆရာ လော့(ဒ်)အက်တန် ယခုသမိုင်းကျမ်းကြီးပြုစုခြင်းသည် ဆယ့်ကိုးရာစုနှစ်ကြီးက ဆက်ခံရမည့် အသိပညာတို့ကို အများပြည်သူတို့အကျိုးအလို့ငှာ မှတ်တမ်းတင်ရန်အတွက် ထူးခြားသောအခွင့်အရေးကြီးတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့ အချင်းချင်းကြားတွင် မှန်ကန်စွာ တာဝန်ခွဲဝေလုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် ထိုလုပ်ငန်းကြီးကို ပြီးမြောက်အောင် ဆောင်ရွက်ရန်၊ အများပြည်သူတို့အား နောက်ဆုံးမှတ်တမ်းများ၊ နိုင်ငံတကာသုတေသနနှင့်ပတ်သက်၍ ရင့်မှည့်သော ကောက်ချက်များကို ပေးနိုင်ရန် ကြိုးစားကြရမည်ဖြစ်သည်။

ယခုမျိုးဆက်တွင်မူ ကျွန်ုပ်တို့သည် အဆုံးစွန်သောသမိုင်းကို မရနိုင်တော့ပြီ။ သို့ရာတွင် ယခုအချိန်၌ သိသင့်သိထိုက်သော အချက်အလက်များ ကျွန်ုပ်တို့လက်ဝယ်သို့ ရောက်ရှိနေပြီဖြစ်သည့်အလျောက် ကျွန်ုပ်တို့သည် သမာရိုးကျသမိုင်းကို ဖယ်ရှားပစ်နိုင်ပေပြီ။ သမားရိုးကျသမိုင်းမှ အဆုံးစွန်သောသမိုင်းသို့သွားရာလမ်းတွင် ကျွန်ုပ်တို့ရောက်ရှိသော မှတ်တိုင်ကို ပြနိုင်ပေပြီ။ ပြဿနာများကို ဖြေရှင်းနိုင်သော အခြေသို့ ရောက်နေပေပြီဟု ရေးသားခဲ့ပါသည်။

နောင် အနှစ်ခြောက်ဆယ်ကြာ၍ ‘ကိန်းဗရစ်ခေတ်သစ်သမိုင်းကျမ်း’ တွဲကြီးများကို ဒုတိယအကြိမ်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည့်အခါတွင် ကြီးကြပ်သူပါမောက္ခဆာဂျော့ကလပ်က ဤသို့ တမျိုးတဖုံ ရေးခဲ့ပြန်လေသည်။

နှောင်းမျိုးဆက်သမိုင်းဆရာတို့သည် အဆုံးစွန်သောသမိုင်းကို ရည်ရွယ်မျှော်မှန်းခြင်း မပြုကြတော့ပြီ။ နှောင်းလူတို့သည် မိမိတို့၏ သမိုင်းကျမ်းကို အထပ်ထပ်အပြန်ပြန် အစားထိုး ရေးသားကြပေလိမ့်မည်။ အတိတ်ကာလက အသိပညာတို့သည် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး တစ်ယောက် သို့မဟုတ် လူပုဂ္ဂိုလ်အချို့၏ စိတ်မှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်ပြီး ယင်းတို့က ‘အဆင်သင့်ပြုလုပ်ပေးလိုက်သောအရာ’များ ဖြစ်သည်ဟုနှောင်းခေတ် သမိုင်းဆရာတို့က ယူဆကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအသိပညာတို့အထဲတွင် မည်သည့်အရာကမျှ ပြောင်းလဲစေခြင်းငှာ မတတ်နိုင်သော၊ အခြေခံကျသော၊ ပုဂ္ဂိုလ်ကမဆန်သော အဏုမြူမှုန်များ ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်ဟုလည်း မယူဆကြပေ။ စူးစမ်းရှာဖွေမှုသည် အဆုံးမရှိ ဆက်လက်ရှိနေမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။ ဤတွင် စိတ်မရှည်သောသမိုင်းသုတေသီတို့သည် သံသယဝါဒတွင် ပြေးဝင်ခိုလှုံကြတော့သည်။ သမိုင်းအကဲဖြတ်ချက်တို့သည် ပုဂ္ဂိုလ်စွဲများနှင့်ရှုထောင့်အမျိုးမျိုး ပါဝင်နေကြသည့်အလျောက် ယင်းတို့အားလုံးသည်လည်း သူ့နည်းနှင့်သူ မှန်ကန်လျက်ရှိသဖြင့် ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသောသမိုင်းအမှန်တရားဟူ၍လည်း မရှိနိုင်ဟူသောအယူအဆသို့ ပြေးဝင် ခိုလှုံကြတော့သည်ဟု ရေးခဲ့ဖူးပါသည်။

သို့ဖြင့် သမိုင်းဗေဒဒဿနနှင့်ပတ်သက်၍ သမိုင်းပဏ္ဍိတ်နှစ်ဦးတို့၏ အဆိုအမိန့်သည် ဖြောင့်ဖြောင့်ကြီး ကဲ့လဲ့နေသည်ကို တွေ့ရသည်။

အက်တန်က သမိုင်းသည် Ultimate History အဆုံးစွန်သမိုင်းဖြစ်ရမည်။ ဘက်လိုက်မှု လိုရာဆွဲကောက်မှု၊ ဆန္ဒစွဲမှုတို့ကင်းပြီး အစွမ်းကုန်ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျရမည်ဟုဆိုသည်။ နောင်နှစ်ပေါင်းခြောက်ဆယ်အကြာ ထိုကျမ်းကိုပင် တည်းဖြတ်သော ပါမောက္ခဆာဂျော့ကလပ်ကမူ အဆုံးစွန်သောသမိုင်းဟူသည် မရှိနိုင်၊ တစ်နည်း အကြွင်းမဲ့ဓမ္မဓိဋ္ဌာန်ကျသောသမိုင်းမရှိနိုင်ဟု ပြောခဲ့ပြန်သည်။

သမိုင်းဗေဒဒဿနနှင့်ပတ်သက်၍ ဤသို့ဂိုဏ်းနှစ်ဂိုဏ်းကွဲနေကြသည်။ သမိုင်းကိုလေ့လာသူ ကျွန်တော်တို့၏ တာဝန်မှာ သမိုင်းဆရာက သူ့ခေတ်နှင့်သူ ကောက်ချက်ဆွဲထုတ်ခဲ့သော သမိုင်းအမြင်ကို ခဏထားကာ သူပေးခဲ့သောအချက်အလက်များပေါ်မှနေ၍ ကျွန်တော်တို့ ခေတ်အမြင်နှင့် ကျွန်တော်တို့ဘာသာ ကောက်ချက်ဆွဲထုတ်ရန်သာ ဖြစ်ပါသည်။ သူရောက်ရှိနေသောခေတ်၊ သူမီတင်းနေထိုင်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ ကန့်သတ်ချက်များကို ဘယ်သမိုင်းဆရာမျှ ကျော်လွှား၍မရပါ။

ကျွန်တော်သည် မိုးမိတ်ရာဇဝင်ကိုဖတ်ရင်း သို့ကလိုတွေးမိလေသည်။

မိုးမိတ်ခရီးသွားဆောင်းပါးကို ရေးနေစဉ် ကျွန်တော်ဖတ်ဖြစ်သော နောက်စာအုပ်တစ်အုပ်မှာ မောရစ်ကောရစ်ရေးသည့် ‘နေဝင်ဘုရင်များ’ ဆိုသည့်စာအုပ်ဖြစ်သည်။

ကောလစ်သည် ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်တစ်ခွင်သို့ရောက်သွားကာ ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် ထိုစာအုပ်ကို ရေးခဲ့၏။ ယခုဆိုလျှင် အနှစ် ငါးဆယ်နီးပါးရှိနေလေပြီ။

မောရစ်ကောလစ်က သူမိုးမိတ်ကို ရောက်သွားပုံကို ဤသို့ရေးခဲ့သည်။

ထိုစဉ် ခန့်ညားသောကားတစ်စီး တောင်ကုန်းပေါ် သို့တတ်လာသည်ကိုမြင်ရသည်။ မော်တော်ကားသည် ရပ်သွားကာ ကားထဲမှ အဖြူရောင်ဝတ်ထားသည့်ရှမ်းလူငယ်တစ်ဦး ဆင်းလာ၏။ ဝမ်းနည်းသည့် အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် အဖြူရောင်ဝတ်ဆင်ထားသည့်မိုးမိတ်စော်ဘွားဖြစ်သူ ရှမ်းလူရွယ်သည် ဝမ်းသာအားရဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကို လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်သည်။ သူသည် ဖော်ဂါတီကို လာကြိုခြင်းဖြစ်ပြီး တောင်အောက်ခြေပေတစ်ထောင်အနိမ့်တွင် ရှိသည့်လယ်ကွင်းများအလယ်တွင်ရှိသောမြို့ထဲသို့ ခေါ်သွားမည်ဖြစ်လေသည်။ ကားဖြင့် ဆင်းလာကြစဉ် မျက်နှာဖြူမဟာဒေဝီအကြောင်း၊ ထိုမျက်နှာဖြူမဟာဒေဝီနှင့် မည်သို့အကြောင်းပါခဲ့ကြောင်း စသည်တို့ကို စော်ဘွားနှင့်ပါလာသည့်နယ်ပိုင်ထံမှ ကျွန်တော်သိရသည်။

ထိုစဉ်က စော်ဘွားအရိုက်အရာခံသည့် ကျမိုင်းသားတစ်ဦးသာ ရှိသေးသော စော်ဘွားလေးသည် ကိန်းဗရစ်တက္ကသိုလ်တွင် ပညာသင်နေစဉ် မျက်နှာဖြူအမျိုးသမီးနှင့်တွေ့ဆုံခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။ မြို့နေလူတန်းစားများဖြစ်သည့်မျက်နှာဖြူအမျိုးသမီး၏ မိဘများသည်

အိမ်ရှေ့စော်ဘွားလေးကို ချစ်ခင်ကြသည်။ အိမ်ရှေ့စော်ဘွားလေးက သူတို့သမီးကိုလက်ထက် ခွင့်တောင်းသည့်အခါကား အလွယ်တကူ သဘောတူလိုက်ကြသည်။ သို့ရာတွင် သမီးဖြစ်သူ၏ နောင်ရေးသည် မည်သို့ရှိမည်ကိုမူ အနည်းငယ်မျှ မစဉ်းစားမိခဲ့ကြချေ။ တရားဝင်လက်ထက် မင်္ဂလာဆောင်နှင်းပြီးသည့်နောက်တွင် အိမ်ရှေ့စော်ဘွားကလေးသည် အကျိုးအကြောင်းကို ခမည်းတော်စော်ဘွားကြီးထံ အကြောင်းကြားလိုက်သည်။ ဤတွင် စော်ဘွားကြီးက သူတို့ လက်ထက်ထိမ်းမြားသည့်ကိစ္စကို အသိအမှတ် မပြုကြောင်း၊ မိုးမိတ်သို့ ချက်ချင်း ပြန်လာခဲ့ရ မည်ဖြစ်ကြောင်း။ သို့ပြန်လာခြင်းမပြုခဲ့လျှင် ဆက်လက်ထောက်ပံ့ခြင်း ပြုတော့မည်မဟုတ် ကြောင်း ဖြင့် စာရေးလိုက်သည်။

စော်ဘွားလေးမှာ အခက်ကြုံနေလေပြီ။ သူသည် ခမည်းတော်ကြီးက အသိအမှတ် မပြုသော နိုင်ငံခြားသူတစ်ယောက်ကို လက်ထက်မိလျက်သား ဖြစ်နေလေပြီ။ သူ့အဖို့ ကြင်ယာ တော်ကို မိုးမိတ်သို့ခေါ် သွားရန် မဖြစ်ထိုက်တော့ပြီ။ ငွေကြေးမပြည့်စုံဘဲနှင့် အင်္ဂလန်တွင် ဆက် လက်နေထိုင်ရန်လည်း မဖြစ်နိုင်တော့ပြီ။ အလုပ်တစ်ခုခုကို ရှာရတော့မည်။ ဤသို့ လုပ်လိုက် လျှင် မိုးမိတ်စော်ဘွားအရိုက်အရာကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရသည်နှင့် အတူတူဖြစ်နေတော့မည်။ သို့ ဖြင့် စော်ဘွားလေးအဖို့ ခမည်းတော်ကြီးအား နောက်ထပ်အရိုက်အရာဆက်ဆံမည့်သူတစ်ဦး ခန့်အပ်ဖို့ အကြောင်းကြားရန်၊ အင်္ဂလန်တွင် အလုပ်တစ်ခုခု ဝင်လုပ်ရန် ဆုံးဖြတ်ရတော့မည်ပုံ ဖြစ်နေရသည်။ သို့ရာတွင် နောက်ဆုံး၌ စော်ဘွားလေးသည် မိုးမိတ်သို့ ပြန်သွားရန် ဆုံးဖြတ် လိုက်၏။ မိုးမိတ်သို့ရောက်လျှင် ခမည်းတော်ကြီးအား အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို ရှင်းပြမည်။ မိမိကြင်ယာတော်အား အသိအမှတ်ပြုအောင် နားချမည်ဟု ဆုံးဖြတ်လိုက်၏။ သို့ရာတွင် အ ချည်းနှီးမျှသာ။ စော်ဘွားလေးအဖို့ အရိုက်အရာကို စွန့်မည်လော၊ ကြင်ယာတော်ကို စွန့်မည် လောဟူသော ပြဿနာနှင့် ရင်ဆိုင်တိုးနေလေပြီ။ ထိုအထဲတွင် သူကိုယ်တိုက်ကလည်း ကလေး တစ်ယောက်အဖေ ဖြစ်လာမည့်အခါတွင် အခြေအနေသည် ပို၍ရှုပ်ထွေးလာခဲ့သည်။ သူ့အင်္ဂ လန်မှ မထွက်ခွာမီမှာပင် ကြင်ယာတော်တွင် သားယောကျ်ားကလေးတစ်ယောက် မွေးဖွားခဲ့ လေပြီ။ သို့ရာတွင် ကံအားလျော်စွာပင် စော်ဘွားလေးသည် ထိုပြဿနာကို ရှင်းစရာ မလို တော့ချေ။ မိုးမိတ်သို့ သူပြန်ရောက်ပြီး မကြာမီမှာပင် ခမည်းတော်ကြီး ကွယ်လွန်သွားခဲ့သည်

တွင် အိမ်ရှေ့စံအဖြစ် အရိုက်အရာကို ဆက်ခံရလေသည်။ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံသည့်တရားဝင် အခမ်းအနားများကို ပြင်ဆင်ကာနေသားကျသည်နှင့် မိုးမိတ်စော်ဘွားသည် အင်္ဂလန်သို့ လေယာဉ်ဖြင့် ထွက်ခွာသွားခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သည့်အောက်တိုဘာလကမူ ကြင်ယာတော်ကို မိုးမိတ်သို့ ခေါ်လာခဲ့လေပြီ။

ယခုကျွန်တော်တို့သည် ထိုရှုခင်းရှိရာသို့ သွားနေကြခြင်းဖြစ်ပေ၏။

ဧည့်သည်များအတွက် မိုးမိတ်စော်ဘွားဆောက်ထားသည့်စခန်းသို့ ကျွန်တော်တို့သည် ရောက်သွားသည့်အချိန်၌ ဆယ်နာရီထိုးနေလေပြီ။ ကျွန်တော်တို့ကားနှစ်စင်းဘေးပတ်ပတ်လည်တွင် လူတွေဝိုင်းအုံနေသည်။ ခဏကြာလျှင် လူတန်းကြီးဖြစ်သွားပြီး ဖုန်မှုန်နှင့် နေရောင်ထဲတွင် စည်သံမောင်းသံများနှင့်အတူ ကျွန်တော့်တို့ကားများသည် ခပ်ဖြည်းဖြည်းမောင်းလာခဲ့ကြသည်။ ဝါးများ၊ စက္ကူများနှင့်လှပစွာ ဆောက်ထားသည့်မဏ္ဍပ်တစ်ဆောင်ကို ကျွန်တော်လှမ်းမြင်လိုက်ရ၏။ ထို့နောက် ညာဘက်တွင် အလားတူပစ္စည်းများဖြင့် ဆောက်ထားသော ခပ်ဝိုင်းဝိုင်း အဆောက်အအုံတစ်ခုကို လှမ်းမြင်ရသည့်အတွက် ကျွန်တော့်စိတ်ထဲတွင် တာတာလူမျိုးတို့၏ မြက်ခင်းလွင်ပြင်များတွင် တွေ့ရတတ်သောမောင်ဂိုအကြီးအကဲတို့၏ တဲကြီးကို သွား၍ သတိရမိသေးသည်။ ထိုအဆောက်အအုံကြီးမှာ ထီးဖြူရုံဟုခေါ်ပြီး ကွယ်လွန်သူစော်ဘွားကြီး၏ ရုပ်ကလာပ်ကို အခမ်းအနားဖြင့် ထားသည့်နေရာဟုကျွန်တော်နှင့်ပါ လာသူက ပြောပြ၏။ ထိုအခါမှာပင် ကျွန်တော့်မျက်စိထဲတွင် စခန်း၏ ပုံပန်းသဏ္ဍာန် ပေါ်လာပါတော့သည်။ ထီးဖြူရုံမှာ စခန်းတစ်ခုလုံး၏ ဗဟိုချက်မဖြစ်ပြီး တစ်မိုင်ခန့်ကျယ်သည့် ဝန်းရံသည့်တဲများ ထိုးထားသည်။ ဧည့်ဂေဟာ သို့မဟုတ် တော်မော်နှင့်စော်ဘွား များ၏ တဲနန်းများမှာ မြောက်ဘက်ခြမ်းတွင် ရှိပါသည်။ ပထမတော်မော်တွင် 'ဝန်ရှင်တော်မင်းကြီး' ဟုဆိုင်းဘုတ်ရေးထားသည့်အတွက် ထိုနေရာသည် ကျွန်တော်တို့ တည်းခိုရမည့်နေရာဖြစ်သည်ဟုကျွန်တော် တွက်လိုက်သည်။ ထိုဂေဟာရှေ့တွင် သက်ငယ်မိုးထားသည့်မဏ္ဍပ်တစ်ဆောင်ရှိသည်။ မဏ္ဍပ်ထဲတွင် ဝမ်းနည်းသည့်အထိမ်းအမှတ်အဖြစ် အဖြူရောင်ပိုးအင်္ကျီနှင့်ပိုးထဘီတို့ကို ဝတ်ထားသည့်အရပ်မြင့်မြင့် အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီးတစ်ဦး ရပ်နေသည်။ ကားပေါ်မှ ကျွန်တော်တို့ ဆင်းလာသည့်အခါတွင် ထိုအမျိုးသမီးသည် ကျွန်တော်တို့ဆီသို့ လျှောက်လာပါသည်။ မိုးမိတ်စော်

ဘွားက သူနှင့်ကျွန်တော်တို့ကို မိတ်ဆက်ပေး၏။ ထိုအမျိုးသမီးကား မိုးမိတ်စော်ဘွား၏ မဟာဒေဝီပေတည်း။ သူ့နောက်တွင်လည်း အင်္ဂလိပ်အမျိုးသမီးတစ်ယောက်ကို တွေ့ရသည်။ သူက “ကျွန်မအဖော် မစ္စအက်ဒနာကောင်းလင်းပါ” ဟုမိတ်ဆက်ပေးသည်။

မဏ္ဍပ်ထဲတွင် ထိုင်မိသည့်အခါတွင် မိုးမိတ်စော်ဘွားက ခရီးရောက်မဆိုက် မနက်စာ စားမည်လားဟုမေးသည်။ ဖော်ဂါတီက သူ့ဖိတ်ကြားချက်လက်ခံလိုက်သည့်အခါတွင် ကျွန်တော် ဝမ်းသာသွားသည်။ မနက်အစောကြီး ထွက်ခဲ့ရသဖြင့် ကျွန်တော့်မှာ ဆာလောင်နေလေပြီ။

“ဒီလိုဆိုရင် ဟိုဘက်မှာ ကူးလိုက်ကြရအောင်၊ စားပွဲရုံက ဟိုဘက်မှာရှိတယ်”

မိုးမိတ်စော်ဘွားက ပြောရင်း ရှမ်းအမျိုးသားဟန် ဝါးနှင့်သက်ငယ်တို့ဖြင့် ဆောက်ထားသည့်ဆောက်အံ့တစ်ခုကို ညွှန်ပြသည်။ ထိုအဆောက်အံ့မှာလည်း တော်မော်ကဲ့သို့ ဈာပနအခမ်းအနားအတွက် သီးသန့်ဆောက်ထားသည့်အနုပညာလက်ရာမြောက်သည့် အဆောက်အံ့တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

“ကျွန်တော်တို့လဲ ဒီမှာပဲစားကြပါတယ်” ဟုပြောပါသည်။ သူ့အင်္ဂလိပ်စကားသံမှာ အင်္ဂလိပ်တစ်ယောက်အတိုင်းပင်။ မိုးမိတ်စော်ဘွားမှာ အသားဖြူဖြူနှင့်လူငယ်တစ်ယောက်ဖြစ်ပြီး သူ့ဟန်ပန်သည် ကျောင်းသားလေးတစ်ယောက်နှင့်တူနေသည်။ သူ၏တည်ကြည်ခန့်ညားမှုသည် ထင်ရှားစွာ ပေါ်လွင်လျက်ရှိပြီး ယဉ်ကျေးရည်မွန်သည့်စကားပြောဟန်ကြောင့် သိမ့်မွေ့ပျော့ပျောင်းနေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ကွင်းကိုဖြတ်ကာ စားပွဲရုံဆီသို့ လာခဲ့ကြ၏။ အထဲတွင် စားပွဲရှည်ကြီးသုံးလုံးချထားသည့် ကြီးမားသောထမင်းစားခန်းကြီးတစ်ခုရှိသည်။ နံနက်စာကို တည်ခင်းကျွေးမွေးနေလေပြီ။ အထဲတွင် အင်္ဂလိပ်၊ ရှမ်းစသည့်အမျိုးသား၊ အမျိုးသမီး ဧည့်သည်နှစ်ဆယ်ကျော်မျှ ရှိသည်။ ကျွန်တော်တို့ကို ရှမ်းအမျိုးသားလေးဦးထိုင်နေသည့်စားပွဲတွင် နေရာချပေးသည်။ ကျွန်တော်တို့ ဝင်လာသည့်အခါတွင် သူတို့သည် ဖော်ဂါတီကို ပြီး၍ ရိုသေစွာ နှုတ်ဆက်ကြ၏။ သူတို့အထဲမှ နှစ်ယောက်ကို လွန်ခဲ့သည့် ရှစ်နှစ်လောက်က သင်္ဘောပေါ်တွင် ကျွန်တော် တွေ့ခဲ့ဖူးသည်။ အခန်းထဲတွင် လူတွေ ရုတ်ရုတ်ရက်ရက် ဖြစ်နေသည့်အတွက် သူတို့

ကို ကောင်းစွာ မမှတ်မိပါ။ သို့ရာတွင် တစ်ယောက်က ထိုင်ရာမှထကာ “ကျွန်တော် ညောင်ရွှေကပါ။ ကျွန်တော့်ကို မမှတ်မိဘူးလား” ဟုဆိုကာ လှိုက်လှဲစွာ လက်ဆွဲနှုတ်ဆက်ပါသည်။ ထိုသူမှာ ညောင်ရွှေစော်ဘွားဖြစ်ပြီး အခြားသူများမှာ သိန္နီစော်ဘွား၊ တောင်ပိုင်စော်ဘွားနှင့် မိုင်းပွန်စော်ဘွားတို့ဖြစ်ပြီး နောင်တွင် ကျွန်တော်နှင့်ရင်းနှီးသွားခဲ့ကြလေသည်။ သိန္နီ၊ တောင်ပိုင်တို့မှာ သီပေါနှင့်မိုးမိတ်တို့ကဲ့သို့ မြောက်ပိုင်းရှမ်းပြည်နယ်လေးနယ် အပါအဝင်နယ်များဖြစ်လေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ငါးသေတ္တာဆားနယ်၊ ကြက်ဥနှင့်ဝက်ပေါင်ခြောက်တို့ဖြင့် မနက်စာ စားကြသည်။ မိုးမိတ်စော်ဘွားသည် အစားအသောက်များကိုချက်ပြုတ်ကျွေးမွေးရန် အီတလီစားသောက်ဖွယ်ကုမ္ပဏီတစ်ခုကို ငှားရမ်းထားလေသည်။

မဟာဒေဝီသည် နှမ်းနယ်စွာ ပြုံးလိုက်လျက်-

“ဟိုမှာတုန်းကတော့ မိုးမိတ်ဆိုတာ စကြိုတွေဘာတွေနဲ့ မြို့ကြီးတစ်မြို့ဖြစ်မှာပဲလို့ အောက်မေ့ပြီး ကလေးဖို့ လက်တုန်းလှည်းလေးတောင် ယူလာခဲ့သေးသည်။

မဟာဒေဝီသည် မိုးမိတ်ကို ‘ချို’ ဟုအသံထွက်သော အမည်တစ်ခုဖြင့် ခေါ်ပါသည်။ မိုးမိတ်ကမူ မဟာဒေဝီကို ‘ဒီးယား’ ဟုခေါ်ပါသည်။

ဤသည်မှာ မောရစ်ကောလစ်၏ ‘နေဝင်ဘုရင်များ’ စာအုပ်တွင် တွေ့ရသော မိုးမိတ်ရှုခင်းနှင့်မိုးမိတ်စော်ဘွားစောခွန်ချို၏ ရုပ်ပုံလွှာဖြစ်လေသည်။

မောရစ်ကောလစ်သည် မိုးမိတ်ခရီးအပါအဝင် ရှမ်းပြည်နယ်ခရီးကို ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် သွားခဲ့ပြီး စာအုပ်ကို ၁၉၃၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်းဖြစ်၏။ မောရစ်ကောလစ် ရောက်သည့် အချိန်သည် ရှမ်းပြည်နယ်တွင် ပဒေသရာဇ်တို့ ဘုန်းမီးနေလတောက်ပသည့်အချိန် ဖြစ်လေသည်။ ပဒေသရာဇ်တို့၏ မှန်းတည့်ချိန်ဟုလည်းခေါ်နိုင်ပါသည်။

နောင် အနှစ်လေးဆယ်အကြာတွင် ကျွန်တော်ရောက်သွားသော မိုးမိတ်ကား ပဒေသရာဇ်မိုးမိတ် မဟုတ်တော့ပြီ။ ပဒေသရာဇ်တို့၏ နေဝင်ဆည်းဆာအောက်မှ မိုးမိတ်ဖြစ်လေပြီ။ နေလုံးကိုပင် မမြင်ရတော့။ မိုးမိတ်ကောင်းကင်တွင် နီပြေပြေ ဆည်းဆာရောင်သာ ကျန်နေ

သည်။ မိုးမိတ်သည် စစ်နှင့်တော်လှန်ရေးကာလကိုလည်း ကြုံခဲ့ဖူးလေပြီ။ အင်္ဂလိပ်တို့ မြန်မာပြည်မှ ဆုတ်ခွာသည့်အခါတွင် ကူမင်တန် ဗိုလ်ချုပ်ရှင်နုရယ်ဝမ်း၏ ကူမင်တန်တပ်များသည် မိုးမိတ်ကိုဖြတ်၍ တရုတ်ပြည်ထဲသို့ ဆုတ်ခွာသွားခဲ့ကြဖူးသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ မြန်မာပြည်ထိုးစစ်တွင် မန္တလေးမြေပြန့်လွှင့်ပြင်ကို သိမ်းပိုက်မည်ပြုသောအခါ ဖီးမားရှယ်ဝီလျံ ဆလင်း၏ တပ်များသည် ဆီးဖြူတောင်တန်းမှ ဆင်းလာခဲ့ကြ၍ ရောဝတီကို ဖြတ်ကူးပြီးနောက် မိုးမိတ်မှပန်း၍တတ်လာခဲ့ကြကာ မန္တလေးမြေပြန့်ထဲသို့ လှိုမ့်ဝင်လာခဲ့ကြလေသည်။ ထိုနောက် ပိုင်းတွင်လည်း မိုးမိတ်သည် ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေး အင်အားစုများနှင့်ပဒေသရာဇ်အင်အားစုများတို့ အားပြိုင်ရာ စစ်တလင်းဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ပြည်တွင်းစစ်ကာလတွင်လည်း အစိုးရနှင့်အင်အားစုအမျိုးမျိုးတို့ တိုက်ခိုက်ရာစစ်မြေပြင်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ မိုးမိတ်သည် ‘စစ်ကိုလည်းကြုံ၊ ခြံအုံလည်းဖြစ်၊ ဓားထစ်လည်းခံ၊ နေလျှံလည်းတိုက်’ဆိုသော မင်းသုဝဏ်၏ ‘ပျဉ်းမငုတ်တို’ကဗျာထဲက ပျဉ်းမငုတ်တိုကဲ့သို့ လောကဓံအနိမ့်အမြင့်၊ အပြောင်းအလဲတို့ကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရဖူးလေပြီ။

ကျွန်တော်သည် ပဒေသရာဇ်ဆည်းဆာရောင်အောက်မှ မိုးမိတ် ဟော်နန်းအိုကို လျှောက်ကြည့်၏ ။

ကျွန်တော်တို့သည် မိုးမိတ်မဟာဒေဝီထီးတော်တင်ခဲ့သော ရွှေလင်းပင်ဘုရားသို့ သွားဖူးကြသည်။ စေတီတွင် ထိုးထားသော ကျောက်စာ၌ “စော်ဘွားကြီးစဝ်ခွန်မွန်နှင့်မဟာဒေဝီသီရိသုသီလစာရ မဏိရတနာ မဟာဒေဝီစောနန်းအိမ်၏ ကောင်းမှု” ဟုရေးထိုးထားသည်။ နောက်ဆုံးမိုးမိတ်စော်ဘွားစောခွန်ချို၏ ခမည်းတော်နှင့်မယ်တော်တို့ထီးတင်ခဲ့သော စေတီဖြစ်လေသည်။

စေတီမှအပြန်တွင် မဟာဒေဝီစောနန်းအိမ်အား အမှတ်တရတည်ထားသည့်လွှမ်း စေတီကိုလည်း ဝင်ဖူးကြသေးသည်။ ထို့နောက် မြန်နွာပန်းခြံနှင့်ကန်တော်ကြီးကိုလည်း ပတ်၍ လျှောက်ကြည့်ကြ၏ ။ ကန်တော်ကြီးမှာ ရေမှော်တွေ၊ ရေညှိတွေ၊ ဒိုက်သရောတွေ ဖုံးနေလေပြီ။

နောက်ဆုံးတွင်မှ ဟော်နန်းအိုကို ဝင်ကြည့်ကြသည်။ ဟော်နန်းမှာ နှစ်ထပ် ဟော်နန်းကြီးဖြစ်ပြီး သစ်သားများဖြင့် ဆောက်ထားသည့် ရှမ်းဗိသုကာလက်ရာတစ်ခုဖြစ်၏။ သို့ရာတွင် အရောင်အဆင်းမဲ့ကာ ဟောင်းနွမ်းနေလေပြီ။ လွမ်းစရာ၊ စိတ်ကူးယဉ်စရာဆို၍ ဘာမှမကျန်တော့ပါ။ တည်းခိုအိမ်သို့ ပြန်ရောက်သည့်အခါတွင် အဲနန်းဆိုင်မိုင်ခေါ်ဒေါ် နန်းဆွယ်က ‘ဆရာတို့ကို ဘထွေးကြီး ဖိတ်ထားတယ်၊ ဒီနေ့အချိန်ရရင် ကျွန်မလိုက်ပို့မယ်၊ ဒီနေ့အချိန်မရရင်လဲ နောက်တစ်နေ့ မနက်စောစော သွားတာပေါ့’ ဟုကျွန်တော်တို့ကိုဆီးပြောသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ဘထွေးကြီးဆိုသူကို မသိကြပါ။ မေးကြည့်သည့်အခါတွင်မှ ဘထွေးကြီးမှာ မိုးမိတ်စော်ဘွားစောခွန်ချို၏ ခမည်းတော် စောခင်မောင်ခေါ် စောခွန်မုန်၏ နောင်တော်ကြီး ဖြစ်ကြောင်း သိရလေသည်။ သူ့ကို မိုးမိတ်တမြို့လုံးက ဘထွေးကြီးဟု ခေါ်ကြလေသည်။ ဘထွေးကြီးအမည်မှာ ဦးစောမိန်းဖြစ်လေသည်။ အတော်ခန့်ညားသော နာမည်ပေတည်း။

ဘထွေးကြီး၏ အမည်သည် ခန့်ညားသလောက် သူ့အိမ်ကြီးကလည်း ခန့်ညားသည်။ မိုးမိတ်မြို့တွင်မူ အကောင်းဆုံးအိမ်ဖြစ်လေသည်။ တိုက်ခံနှစ်ထပ်အိမ်ကြီးဖြစ်ပြီး အိမ်နောက်ဖေးမှ ရေစင်ကြီးမှာ ဟိန်းနေသည်။ မိုးမိတ်တွင် ကိုယ့်ရေစက်နှင့်ကိုယ် နေနိုင်သူဆို၍ ဘထွေးကြီးတစ်ဦးသာရှိလေသည်။

ကျွန်တော်တို့သည် ရှမ်းအမျိုးသားလူငယ်တစ်ဦး လာဖွင့်ပေးသော မလွယ်ပေါက်ကလေးမှနေ၍ အိမ်ဝင်းကြီးထဲသို့ ဝင်လာခဲ့ကြ၏။ အိမ်ကြီးမှအစဉ်အမြဲ မှမ်းမံနေသော အိမ်ကြီးတစ်အိမ် ဖြစ်ဟန်တူ၏။ အောက်ထပ်အုတ်ခံတိုက်အိမ်တွင် ဆေးရောင်ပြောင်လက်လျက် ရှိသေး၏။ အပေါ်ထပ်ကျွန်းပျဉ်ထောင်မှာလည်း ရေနံရောင် ဝါလဲ့လဲ့သန်းနေသည်။

အပြင်ပန်းကသာ ခမ်းနားသည်မဟုတ်။ အိမ်ထဲသို့ရောက်၍ ဧည့်ခန်းတွင် ထိုင်မိသည့်အခါတွင်လည်း ခေတ်မီအဆောင်အယောင်တို့ဖြင့် ပြင်ဆင်ထားသော ခေတ်မီဧည့်ခန်းဖြစ်လေသည်။ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများက ပြောင်လက်လျက်။ ခန်းဆီးများက ဖြူဖွေးလျက် နံရံတွင်ဆွေတော် မျိုးတော်တို့၏ ပုံများက အစီအရီ၊ မိုးမိတ်ကို မလာခင် လွယ်ကော်တွင် ကျွန်တော်ရောက်ခဲ့သည့်ကန္တာရဝတီစောဘွား၏ ဟော်နန်းအိုထက် များစွာအဆင့်မြင့်သော ဘထွေး

ကြီး၏ စံအိမ်ဖြစ်လေသည်။ ကန္တာရဝတီစော်ဘွား၏ မဟာဒေဝီကြီး၏ ဟော်မှာဟောင်းနွမ်းသောသစ်သားအိမ်အိုကြီးဖြစ်ပြီး အောက်ထပ်ကို နေ့ကလေးထိန်းကျောင်းအဖြစ် ငှားထားသည်။ ယခု ဘထွေးကြီး၏ စံအိမ်မှာ မြို့ကြီးတစ်မြို့မှခေတ်မီအိမ်တစ်လုံးနှင့်အတူတူပင်။

ကျွန်တော်တို့အား ဘထွေးကြီး၏ သမီးနှင့်တူသော အသက်ခပ်ငယ်ငယ် ရှမ်းအမျိုးသမီးတစ်ဦးက ညွှဲခန်းတွင် ဆီးကြိုနေရာချပေးပြီး ဘထွေးကြီးကို အကြောင်းကြားရန် အပေါ်ထပ်သို့ တက်သွားလေသည်။

သွက်လက်ဖျတ်လတ်သောခြေသံများကို ကြားရသဖြင့် လှမ်းကြည့်လိုက်သည့်အခါ တွင် ပြောင်လက်နေသော လှေကားမှဆင်းလာသော ဘထွေးကြီးဦးစောမိန်းကို တွေ့ရသည်။ ဘထွေးကြီးမှာ အရပ်ရှည်ရှည်၊ ပိန်ပိန်ပါးပါးဖြစ်ပြီး ကတုံးဆံတောက်နှင့်ဖြစ်၏။ သန့်ရှင်းဖြူဖွေးနေသော ပလေကတ်လုံချည်ကို ဝတ်ထားကာ လောင်းကုတ်အင်္ကျီရှည်ကြီးကို ဝတ်ထားပြီး လည်ပင်းတွင် မာဖလာတစ်ထည်ကို ပတ်ထားလေသည်။ ကြည့် လင်သန့်ရှင်း၍ ပါးနပ်ထက် မြက်သော ဥပဓိရုပ်ကို ဆောင်နေသဖြင့် ဘထွေးကြီးသည် ပဒေသရာဇ်များလက်ထက်က သြဇာအရှိန်အဝါကြီးမည့်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဟု ခန့်မှန်းရသည်။ သူ့ညီ ဦးစောဟိန်းမှာ ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေးလှုပ်ရှားမှုများ၊ အရှိန်ကောင်းခဲ့စဉ်က ပဒေသရာဇ်ဆန့်ကျင်ရေးသမားတို့၏ လက်ချက်ဖြင့် ပသင်ရွာအနီးတွင် ကျဆုံးခဲ့လေပြီ။ မိုးမိတ်တွင် ဆွေတော်မျိုးတော်ထဲမှ သူတစ်ယောက်သာ ရှိတော့သည်ဟုသိရလေသည်။ အဲနန်းဆိုင်းမိုင်က ကျွန်တော်တို့နှင့် ဘထွေးကြီးဦးစောမိန်းကို မိတ်ဆက်ပေးလေသည်။ ဘထွေးကြီးသည် ကျွန်တော်တို့ကို တွေ့ရသည့်အခါ တွင် ဝမ်းသာဝမ်းနည်းသည့်အရိပ်အယောင်တွေ ယှက်သန်းနေသည်ဟု ကျွန်တော် ထင်မိသည်။ ဝမ်းနည်းခြင်းမှာ သူ၏ ပဒေသရာဇ်အတိတ်ကို လွမ်းသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။ ဝမ်းသာခြင်းမှာ နေဝင်ဆည်းဆာရောင် အမှောင်ပျိုးသမ်းချိန်အထိ အရှိန်အဝါ ကျန်သေးသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်သည်။

ဘထွေးကြီးသည် ပဒေသရာဇ်ခေတ်က စော်ဘွားအုပ်ချုပ်ရေးအကြောင်းကို ပြောပြလေသည်။

စော်ဘွားအုပ်ချုပ်ရေးတုန်းက ဘထွေးကြီးသည် အုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာအမတ်ချုပ်ကြီး ဖြစ်ပြီး သူ့ညီ ဦးစောဟိန်းမှာ ရာဇဝတ်ဌာနကို ကိုင်တွယ်ရသည်။ ဦးဘစီမှာ ငွေတိုက်ကို အုပ်ချုပ်ပြီး ဦးသုနန္ဒမှာ အခွန်တော်ဌာနကို ကိုင်ရလေသည်။

အင်္ဂလိပ်တို့ အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို သိမ်းပိုက်လိုက်သည့်အခါတွင် ပဒေသရာဇ် စော်ဘွားများသည်လည်း အင်္ဂလိပ်ဘုရင်၏ လက်အောက်ခံများအဖြစ် အလိုလို ကျရောက်ခဲ့လေသည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည် ဆာဂျော့စကော့စသည်တို့ကို ရှမ်းပြည်နယ်သို့စေလွှတ်ကာ ရှမ်းစော်ဘွားများနှင့် စေ့စပ်ဆွေးနွေးခဲ့သည်။

ယခင်အစဉ်အလာရှိမြဲဖြစ်သော စော်ဘွားအဆောင်အယောင်များ အခွင့်အရေးများကို ပေးမြဲပေးမည်ဟု အင်္ဂလိပ်တို့က သဘောတူခဲ့သည်။ ထိုသဘောတူညီချက်အရ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာများနှင့်အခွန်တော်ကောက်ခံရေးအာဏာများကို စော်ဘွားများလက်ထဲမှာပင် ထားရှိခွင့်ပြုသည်။ စော်ဘွားများအား အကြံပေးရန်နှင့်အကူအညီပေးရန်အတွက်ဟုဆိုကာ အင်္ဂလိပ်အရာရှိများကို စော်ဘွားနယ်တိုင်းတွင်ထားရှိစေသည်။ ထိုအင်္ဂလိပ်အရာရှိများသည် နောင်သော် နယ်ခြားဝန်ထမ်း အရာရှိများဖြစ် လာခဲ့ကြသည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်များကို ဖယ်ဒရေးရှင်းအဖြစ် ပေါင်းစည်းလိုက်ကာ စော်ဘွားများကောင်စီတစ်ခုကိုလည်း ဖွဲ့စည်းပေးလိုက်၏ ။ ကောင်စီ၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် အင်္ဂလိပ်အရာရှိတစ်ဦးက ဆောင်ရွက်ရသည်။

ဤသို့ဖြင့် အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် မြန်မာပြည်အုပ်ချုပ်ရေးနှင့်ရှမ်း ပြည်နယ်အုပ်ချုပ်ရေးကို တခြားစီခွဲထားကာ တိုင်းရင်းသားများအား သွေးခွဲထားခဲ့ကြသည်။ အင်္ဂလိပ်အစိုးရသည် ပထဝီဝင်အနေအထား၊ စစ်ရေးအနေအထားအားဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်၏ အရေးကြီးပုံကို သတိပြုမိပုံရသည်။ ၁၉၃၇ ခုလောက်က ကျိုင်းတုံစော်ဘွားအား ဟော်နန်းမှအဆင်းတွင် လုပ်ကြံခံရသည့်ကိစ္စကို လန်ဒန်တိုင်းသတင်းစာကြီးတွင် အရေးတကြီးထား၍ ဖော်ပြခဲ့သည်။ “လန်ဒန်တိုင်းသတင်းစာကြီးသည် ထိုသတင်းကို ထည့်သွင်းဖော်ပြခြင်းဖြင့် ရှမ်းပြည်နယ်၏ အရေးကြီးပုံကို မှန်ကန်စွာ ဖော်ပြနေသည်” ဟုမောရစ်ကောလစ်က ရေးခဲ့လေသည်။

ကျွန်တော်တို့က ကော်ဖီသောက်နေစဉ် ဘထွေးကြီးသည် စော်ဘွားများ အာဏာစွန့်ရသည့်ကိစ္စကို ပြောပြနေလေသည်။

“စော်ဘွားတွေ အာဏာစွန့်တော့ လျော်ကြေးအဖြစ် စောခွန်ချိုက ၁၇ သိန်းရသည်။ ဒါပေမယ့် ကျုပ်တို့မှာတော့ ဘာမှပြောလောက်အောင် မရပါဘူး၊ ခုတော့ ကျုပ်လဲ မွဲနေပါပြီ။ အေးလေ အသက်လဲကြီးပါပြီ၊ ဒီတော့ စည်းစိမ်ချမ်းသာတွေ၊ အာဏာတွေလဲ မလိုချင်တော့ပါဘူး၊ မသေရုံ ထမင်းမှန်မှန် စားနေရရင်တော်ပါပြီ” ဟုဘထွေးကြီးက ပြောသည်။

ကျွန်တော်တို့ ပြန်ခါနီးသည့်အခါတွင် ဘထွေးကြီးက ထိုင်ရာမှထကာ ဗီရိုထဲမှ ဓာတ်ပုံကလေးတစ်ခုကို ထုတ်လာပြီး ကျွန်တော့်ကို လက်မှတ်ထိုးပေးလေသည်။ ထိုဓာတ်ပုံမှာ ကချင်ဓားနှင့်သန်လျက်တို့ ကြက်ခြေခတ်ထားပြီး ထိုကြက်ခြေခတ်ပေါ်တွင် ကျားခေါင်းရုပ်ဆွဲထားသည့်ပုံကို ဖြစ်လေသည်။ မိုးမိတ်စော်ဘွားနယ်၏ ရုံးသုံးတံဆိတ်တော် ဖြစ်လေသည်။

*

လေပြည်ထဲတွင် ငယ်ရုပ်ဆင်သည်

ထိုနေ့ညစာကို မိုးမိတ်လူငယ်များက သူတို့အိတ်ထဲမှ စုဆောင်းထားသည့်ပိုက်ဆံဖြင့် ကျွန်တော်တို့ကို ကျွေးသည်။ သူတို့ကျွေးသော ဟင်းများမှာ စယိုပြွမ်းဟင်းချို၊ ပဲလိပ်ပြာရွက်သုပ်၊ ဂျူးမြစ်သုပ်၊ ခရမ်းချဉ်သီးနိုင်နိုင်၊ ဆီနိုင်နိုင်ဖြင့် ချက်ထားသည့်ပဲပုပ်ဟင်း၊ မှန်းဆွန်းရွက်ပြုတ်တို့ တို့ဟူးခြောက်ကြော်စသည့်တို့ဖြစ်လေသည်။ အားလုံး ရှမ်းဟင်းတွေချည်းဖြစ်၏။ စယိုပြွမ်းဟင်းချိုကို ပထမဆုံးအကြိမ် သောက်ဖူးခြင်းဖြစ်လေသည်။ စယိုနွယ်ကို ဓားဖြင့် နှပ်နှပ်ပါအောင် စဉ်းပြီး ဆန်လှော်နှင့်ချက်ထားသော ဟင်းချိုဖြစ်လေသည်။ အချိုမှုန့်မကူ၊ ပုစွန်ခြောက်မကူဘဲ ချိုနေသာ ဟင်းချိုပေတည်း။

နောက်တစ်နေ့မနက်တွင် ကျွန်တော်တို့တော့ လေယာဉ်ကွင်းသို့ ဆင်းခဲ့ကြသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် ဂျစ်ကားတစ်စီး၊ လိုက်ပို့သူများက ထရေလာတစ်စီးအပြည့်ဖြင့်လာခဲ့ကြ၏။ မိုးမိတ်တွင် မော်တော်ကားများ များစားစားမရှိသဖြင့် ထရေလာကိုပင် အသုံးပြုပို့ကြရသည်။

ဘီအေစီသည် နေ့လယ် ၁၂ နာရီခွဲမှ မိုးမိတ်ကွင်းကို ဆိုက်လေသည်။ သို့ရာတွင် ကျွန်တော်တို့ မလိုက်ရသေး။ လားရှိုးကိုသွားဦးမည်။ လားရှိုးက အပြန်ဝင်တော့မှ လိုက်ရမည်ဖြစ်၏။ ၂ နာရီကျော်ကျော်တွင် လေယာဉ်ဆိုက်ပြီး ၂ နာရီ ၅၀ မိနစ်တွင် မိုးမိတ်လေယာဉ်ကွင်းမှ ထွက်ခဲ့သည်။ လေယာဉ်သည် မိုးမိတ်မှ အနောက်တည့်တည့်သို့ တက်လာခဲ့ပြီးနောက် ရော့ဘတ်မြစ်ပေါ်သို့ ရောက်သောအခါတွင် တောင်တည့်တည့်သို့ ချိုးချလိုက်လေသည်။ ၃ နာရီ ၂၅ မိနစ်တွင် မန္တလေးသို့ ဆိုက်လေသည်။ မန္တလေးမှ ၃ နာရီ ၄၅ မိနစ်မှာ ပြန်တက်ပြီး ဟဲဟိုးသို့ ၄ နာရီ ၁၅ မိနစ်မှာရောက်၊ ဟဲဟိုးက ၄ နာရီ ၂၀ မိနစ်မှာ ပြန်ထွက်ပြီး ၅ နာရီ ၃၅ မိနစ်မှာ ဆိုက်လေသည်။

အမှန်အားဖြင့် မိုးမိတ်ဟောပြောပွဲသည် တစ်ရက်နှစ်ရက်လောက်နှင့် ပြီးနိုင်သည်။ သို့ရာတွင် သွားလာရေးခက်သဖြင့် ကျွန်တော်တို့သည် မိုးမိတ်တွင် ရှစ်ရက်ခန့်ကြာသွားသည်။ ကျွန်တော်တို့သည် မိုးမိတ်ကို အပေါ်ယံမှသာ မြင်ခဲ့ကြခြင်းဖြစ်ပါသည်။ မိုးမိတ်သည် ‘စစ်ကိုလည်း ကြုံ၊ ခြံအုံလည်းဖြစ်၊ ဓားထစ်လည်းခံ၊ နေလျှံလည်းတိုက်’ ဆိုသည့်ဘဝမျိုးကို ကြုံခဲ့ရပါသည်။ သို့တိုင်အောင် မိုးမိတ်မှ လူငယ်များသည် တက်ကြွနေကြသည်။ သူတို့နယ်ဖွံ့ဖြိုးရေးကို တတ်အားသမျှ ကြိုးပမ်းနေကြသည်။ မိုးမိတ်သည် ပျဉ်းမငုတ်တိုကဲ့သို့ လေပြည်ထဲတွင် ငယ်ရုပ်ဆင်လျက်ရှိပါသည်။

မိုးမိတ်သို့အသွားတွင် မန္တလေးမှ ဒေါက်တာသန်းရင်မာက မိုးမိတ်တွင် ငှက်ဖျားရှိသည်ဆိုကာ ကလိုရိုဖော့စ်နှစ်လုံးတိုက်ပြီး ဆေးပေးလိုက်သည်။ နောင်တွင် တစ်ပတ်နှစ်လုံးဖြင့် နှစ်ခါလောက် သောက်ပါဟု မှာလိုက်ကာ ဆေးလည်းပေးလိုက်သည်။

မိုးမိတ်မှပြန်ရောက်သည့်ညတွင် ကျွန်တော်သည် ဒေါက်တာသန်းရင်မာ၏ အညွှန်းအတိုင်း ကလိုရိုဖော့စ်နှစ်ပြားကို ဘရန်ဒီတစ်ခွက် မျှောလိုက်သည်။ သူ့အညွှန်းအတိုင်း နောက်ကြာသပတေးနေ့တွင် နောက်ထပ်နှစ်ပြား သောက်ရဦးမည်။

[၁၉၈၆၊ ကလျာ]

* * *